

*Printed by Ramchandra Yesu Shedge ,
at the Nirnaya-Sagar Press, 26-28, ,
Kolbhat Street, Bombay.*

**Published by Hirachand Kasturchand Jhaveri
& Motichand Maganbhai Choksi, Managing
Trustees of Sheth Devchand Lalbhai
Jain P. Fund, Gopipura, Surat.**

પ્રાક્ષ્યન

શ્રીમદ્ હેમચન્દ્રાચાર્યની કીર્તિગાથાનું વર્ણન કરવું પડેલે સર્વમાન્ય સોનાપર ઢોલ ચઢાવવા બરાબર છે. તેમનું વ્યક્તિત્વ, પ્રતિભા, વિદ્વત્તા તથા સર્વતોમુખી શક્તિ પટલી જગજાહેર છે કે જૈનજ નહિ પણ અજૈનોમાં એ ભાગ્યેજ કોઈ હિંદી સંસ્કૃતિનો વિદ્વાન હશે જે શ્રી. હેમચન્દ્રાચાર્યની ચશ ગાથાથી અજાણ હશે. “ગુજરાતના જ્યોતિર્ધર” થી માંડી “કલિકાલસર્વજ્ઞ” તરીકેની એમની કીર્તિ ઇ વસ્તુની શાલ પૂરે છે.

તેઓશ્રી એક મહાન જૈનાચાર્ય હોવા છતાં તેઓની સાહિત્ય-વિષયક પ્રવૃત્તિ સર્વ ક્ષેત્રોમાં પ્રસરેલી હતી. કાવ્ય, છંદ, વ્યાકરણ, કોશ તથા ગૂઢ તત્ત્વજ્ઞાન ચમેરે વિષયો તેમને હસ્તા-મલકવત્ હતા. સિદ્ધરાજ જયસિંહ તથા કુમારપાલ જેવા પ્રતાપી ગૂર્જર નરેશોપર તેમનો અપ્રતિમ પ્રભાવ તેમની બુદ્ધિ તેજસ્વિતા તેમજ પ્રતિષ્ઠા બતાવે છે. એવા મહાપુરુષની એક અદ્વિ-તીય કૃતિ જનસમાજ સમક્ષ મુકતાં અમને આનંદ થાય છે.

શ્રીઅભિધાનચિંતામણિ કોશની મહત્તા તેમજ ઉપયોગિતાની રૂપરેખા દોરવી એ શ્વેરી આગલ શ્વેરાતનું વર્ણન કરવા બરાબર છે. વિદ્વદ્વર્ગ આ અળમોલ શ્વેરાતને સારી રીતે ઓળખે છે.

अभिधानचिन्तामणे विषयक्रमः ।

नाम	श्लोकाः पद्याणि
१ लिङ्गानुशासनम्	१-२०
२ एकाक्षरकोषः	१-१६
३ अभिधानचिन्तामणिः	१-२०४
१ देवाधिदेवकाण्डः	• १-१३
२ देवकाण्डः	१४-४७
३ मर्त्यकाण्डः	४८-१२७
४ तिर्यक्काण्डः	१२७-१८२
५ नरककाण्डः	१८२-१८३
६ सामान्यकाण्डः	१८३-२०४
४ शेषनाममाला	२०५-२२८
५ नाममालाशिलोच्छ्रः	२२९-२४६
६ निघण्टुशेषः	२४७-२८६ .
७ अभिधानचिन्तामणिकोशस्य अकारादिवर्णानु- क्रमेण शब्दानुक्रमणिका	१-४४०

श्रेष्ठी देवचन्द लालभाई जहेरी.

जन्म १९०९ वैक्रमाब्दे
कार्तिकशुक्लैवादश्याम्
(देवदीपावली-सोमवासरे)
सूर्यपुरे

निर्याणम् १९६२ वैक्रमाब्दे
पौषकृष्णतृतीयायाम्
(मकरसङ्क्रान्तिमन्दवासरे)
मुम्बय्याम्

श्रीसर्वज्ञाय नमः ।

अभिधानचिन्तामणौ

देवाधिदेवकाण्डः प्रथमः ।

- प्रणिपत्यार्हतः सिद्धसाङ्गराज्जानुशासनः ।
रूढयौगिकमिश्राणां, नाम्नां मालां तनोम्यहम् ॥१॥
- व्युत्पत्तिरहिताः शब्दा, रूढा आखण्डलादयः ।
योगोऽन्वयः स तु गुणक्रियासम्बन्धसम्भवः ॥२॥
- गुणतो नीलकण्ठाद्याः, क्रियातः स्रष्टृसन्निभाः ।
स्वस्वामित्वादिसम्बन्धस्तत्राहुर्नाम तद्वताम् ॥३॥
- स्वात् पाल-धन-भुग्-नेतृ-पति-मत्वर्थकादयः ।
भूपालो भवनो भूभुग्, भूनेता भूपतिस्तथा ॥४॥
- भूमांश्चेति कविरूढ्या, ज्ञेयोदाहारणावली ।
जन्यात्कृत्-कर्तृ-सृष्टृ-विधातृ-कर-सू-समाः ॥५॥

२ अभिधानचिन्तामणौ देवाधिदेवकाण्डः १

जैनकाद् योनि-जरुह-जन्म-भू-सूत्यणादयः ।

धैर्यात् ध्वजा-ऽस्त्र-पाण्यऽङ्क-मौलि-भूषण-भृत्तिभाः ॥६॥

शालि-शेखर-मत्वर्थ-मालि-भर्तृ-धरा अपि ।

भोज्याद् भुग-ऽन्वो-व्रत-लिट्-पायि-पा-ऽशा-ऽशनाऽऽदयः ॥७॥

पत्युः कान्ता-प्रियतमा-वधू-प्रणयिनी-निभाः ।

कलत्राद् वर-रमण-प्रणयीश-प्रियादयः ॥८॥

सख्यैः सखिसमा बाह्याद्, गामि-याना-ऽऽसनादयः ।

ज्ञातेः स्वसृ-दुहित्रा-ऽऽत्मजा-ऽग्रजा-ऽवरजाऽऽदयः ॥९॥

आश्रयात्सन्नपथ्याय-शय-वासि-सदाऽऽदयः ।

वर्ध्याद् भिद्-द्वेपि-जिद्-घाति-भुग-ऽरि-ध्वंसि-शासनाः ॥१०॥

अप्य-ऽन्तकारि-दमन-दर्प-च्छिन्-मयनाऽऽदयः ।

विवक्षितो हि सम्बन्ध, एकतोऽपि पदात्ततः ॥११॥

विश्वविधाता विश्वकरः विश्वभूः शब्दा, अत्र समशब्द आदर्शः, तेन विश्वकारकः विश्वजनक इत्याद्यपि कविरूढैव । २ यथा आत्म-योनिः 'आत्मज इत्यादि । ३ यथा वृषमध्यजः शल्लस इत्यादि । ४ यथा मधुमुक् मध्वंघ इत्यादि । ५ यथा नीलकण्ठसखः इत्यादि । ६ यथा वृषगामी वृषयानः इत्यादि । ७ यथा नमस्त्वसा इत्यादि । ८ यथा दुसन्धा दुशयः इत्यादि । ९ यथा पुरभिद् पुरद्वेषी इत्यादि ।

प्राक्प्रदर्शितसंबन्धिशब्दा योज्या यथोचितम् ।

दृश्यते खलु बाह्यत्वे, वृषस्य वृषवाहन ॥१३॥

स्वत्वे पुनर्वृषपतिर्धार्यत्वे वृषलाञ्छनः ।

अंशोर्धार्यत्वेऽंशुमाली स्वत्वेऽंशुपतिरंशुमान् ॥१३॥

वच्यत्वेऽहेरहिरिष्टर्भोज्यत्वे चाहिभुक् शिखी ।

चिह्नैर्व्यक्तैर्भवेद्यत्तेज्जीतिशब्दोऽपि वाचक ॥१४॥

तथा ह्यगस्तिपूता दिग्, दक्षिणाशा निगद्यते ।

अयुग्-विपमशब्दौ त्रि-पञ्च-सप्तादिवाचकौ ॥१५॥

त्रिनेत्रपञ्चेपुस्तप्तपलाशादिषु योजयेत् ।

गुणशब्दो विरोध्यर्थ, ननादिरितरोत्तर ॥१६॥

अभिधत्ते यथा कृष्ण, स्यादसित सितेतरः ।

वाच्यादिषु पदे पूर्वे, बाह्यवाग्न्यादिषूत्तरे ॥१७॥

द्वयेऽपि भूमृदाद्येषु, पर्यायपरिवर्तनम् ।

एवं परावृत्तिस्तथा, योगात् स्युरिति यौगिकाः १७ ॥१८॥

मिश्रा पुन परावृत्त्यस्तथा गीर्वाणसन्निभाः ।

प्रवक्ष्यन्तेऽत्र लिङ्गं तु, ज्ञेयं लिङ्गनुशासनात् ॥१९॥

४ अभिधानचिन्तामणौ देवाधिदेवकाण्डः १

देवाधिदेवाः प्रथमे, काण्डे देवा द्वितीयके ।

नरास्तृतीये तिर्यञ्चस्तुर्य एकेन्द्रियादयः ॥२०॥

एकेन्द्रियाः पृथिव्यम्बुतेजोवायुमहीरूहः ।

कृमिपीलकलूताद्याः, स्युर्द्वित्रिचतुरिन्द्रियाः ॥२१॥

पञ्चेन्द्रियाश्चेकिकिमत्स्याद्याः स्यल्लक्षाम्बुगाः ।

पञ्चेन्द्रिया एव देवा, नरा नैरयिका अपि ॥२२॥

नारकाः पञ्चमे साङ्गाः, पष्ठे साधारणाः स्फुटम् ।

प्रस्तोष्यन्तेऽव्ययाश्चात्र, त्वन्तापादी न पूर्वगौ ॥२३॥

॥ अर्हन् जिनेः पारगतैत्रिकालवित्

क्षीणाष्टकर्म परमेष्ठ्यर्च्यधीश्वरैः ।

शम्भुः स्वयम्भूर्भगवान् जगत्प्रभु-

॥ स्तीर्थैर्हस्ततीर्थैर्करो जिनेश्वरैः ॥२४॥

स्याद्वाद्यभयदसार्वः सर्वज्ञः सर्वदर्शिकेवलिनौ ।

देवाधिदेवैर्बोधिदेवैर्पुरुषोत्तमैर्वीतरङ्गासौः ॥२५॥

एतस्यामवसर्पिण्यामृषभोऽजितेशम्भौ ।

अभिनन्दनैः सुमतिस्ततः प्रद्वप्रमाभिर्धैः ॥२६॥

सुपार्थश्चन्द्रप्रमर्श, सुविधिश्चाय शीतलः ।

श्रेयांसौ वासुपूज्यश्च, विमलोऽनन्ततीर्थकृत् ॥२७॥

^{१५}धर्मः ^{१३}शान्तिः ^{१३}कुन्धुरो, ^{१८}मल्लिश्च ^{१९}मुनिसुव्रतः ^{२०}।

^{२१}नमिर्नेमिः ^{२२}पार्श्वो ^{२३}वीरश्चतुर्विंशतिरर्हताम् ^{२४}॥२८॥

ऋषभो वृषभैः श्रेयान् श्रेयांसैः स्यादनन्तर्जिदनन्तैः ।

^१सुविधिस्तु ^२पुष्पदन्तो ^३मुनिसुव्रतसुव्रतौ ^४तुल्यौ ॥२९॥

अरिष्ठनेमिस्तु नेमिर्वीरश्चरमतीर्यकृत् ।

महावीरो वर्द्धमानो, देवाय्यैर्ज्ञातनन्दनैः ॥३०॥

गणा नवाऽस्यर्षिसङ्घा, एकादश गणाधिपाः ।

इन्द्रभृतिरग्निभूतिर्वायुभूतिश्च गौतमाः ॥३१॥

व्यक्तैः सुधैर्मा मण्डितमौर्यपुत्रावकम्पितः ।

अचलध्राता मेतार्यः, प्रभासश्च पृथक्कुलाः ॥३२॥

केवली चरमो जन्वूस्वाम्यस्य प्रभवः प्रभुः ।

शय्यम्भवो यशोमद्रैः, सम्भूतविजयस्ततः ॥३३॥

भद्रबाहुः स्यूलमद्रैः, श्रुतकेवलिनो हि षट् ।

महागिरिसुहस्त्याद्या, वज्रान्तौ दशपूर्विणः ॥३४॥

इक्ष्वाकुकुलसम्भूता, स्याद् द्वाविंशतिरर्हताम् ।

मुनिसुव्रतनेमी तु, हरिवंशसमुद्भवौ ॥३५॥

नाभिश्च जितशत्रुश्च, जितारिर्यै संवरैः ।

मेघो धरः प्रतिष्ठश्च, महासेननरेश्वरः ॥३६॥

६ अभिधानचिन्तामणौ देवाधिदेवकाण्डः १

- सुग्रीवश्च दृढरंघो, विष्णुश्च वसुपूज्यरोट् ।
कृतवर्म्या सिंहसेनो^{१४}, भानुश्च विश्वसेनरोट् ॥३७॥
सूरैः सुदर्शनैः कुम्भैः, सुमित्रो^{२०} विजयस्तथा ।
समुद्रविजयश्चा^{३३}सेनः सिद्धार्थ एव च ॥३८॥
मरुदेवो विजयो सेनो सिद्धार्था च मङ्गलो ।
ततः सुसीमां पृथ्वी, लक्ष्मणा रामो ततः परम् ॥३९॥
नन्दां विष्णुर्जयो श्यामो, सुयशोः सुव्रतो चिरौ ।
श्रीदेवी प्रभावती च, पद्मा वप्रा शिवा तथा ॥४०॥
वामो त्रिशूलो क्रमतः, पितरो मातरोऽर्हताम् ।
स्याद्भोमुखो महायक्षस्त्रिमुखो यक्षनायकः ॥४१॥
तुम्बहो सुमुखश्चापि, मातङ्गो विजयोऽजितः ।
ब्रह्मा, यक्षेष्ट^१ कुमारेः षण्मुखैपातार्त्तकिन्तरोः ॥४२॥
गर्हडो गर्न्धर्वो यक्षेष्ट^२, कुम्भेरो वरुणोऽपि च ।
भृकुटिर्गोमेधैः^३ पार्श्वो, मातङ्गोऽर्हदुपासकाः ॥४३॥
चक्रैर्ध्वजितबलो, दुरितारिश्च कालिको ।
महाकाली श्यामा शान्ता, भृकुटिश्च सुतारको ॥४४॥
अशोकां मानवी चण्डो, विदितो चाङ्कुरो तथा ।
कन्दर्पो निर्वाणी^४ बलौ, धारिणी^५ घरणप्रियो ॥४५॥

नरदत्ताऽपि गान्धोर्व्यम्बिको पद्मावती तथा ।

सिद्धायिको चेति जैन्यः, क्रमाच्छासनदेवताः ॥४६॥

वृषो गेजोऽधैः प्लवङ्गः, क्रौञ्चोऽञ्जं स्वस्तिकः शशी ।

मकरः श्रीवर्तसः खड्गी, महिषः शूर्करस्तथा ॥४७॥

श्येनो^{१४} वज्रं मृगं छौगो, नन्द्यावर्त्तो धटोऽपि च ।

कुर्मो नीलोत्पलं शङ्खे, फेणी^{१५} सिंहोऽर्हतां ध्वजाः ॥४८॥

रक्तौ च पद्मप्रभवासुपुण्यौ,

शुक्लौ च चन्द्रप्रभपृष्पदन्तौ ।

कृष्णौ पुनर्नेमिमुनी विनीलौ,

श्रीमल्लिपाश्वो कनकत्विपोऽन्ये ॥४९॥

उत्सर्पिण्यामतीतायां, चतुर्विंशतिरर्हताम् ।

केवलज्ञानी निर्वाणी सागैरोऽथ महायशोः ॥५०॥

विमलैः सर्वानुभूतिः, श्रीधरो दत्ततीर्थकृत् ।

दामोदरः सुतेजांश्च, स्वार्म्यथो मुनिमुव्रतः ॥५१॥

सुमतिः शिवेगतिश्चैवाऽस्तौगोऽय निमीश्वरः ।

अनिलो यशोधरार्थः, कृतार्थोऽय जिनेश्वरः ॥५२॥

शुद्धमैति शिवेकरः, स्यन्दनैश्चाप सम्प्रतिः^{१४} ।

भाविन्यान्तु पद्मनाभैः, शूरदेवैः सुपार्श्वकैः ॥५३॥

८ अभिधानचिन्तामणौ देवाधिदेवकाण्डः १

स्वयंप्रभंश्च सवर्निभूतिर्देवश्रुतोदयौ ।

: पेर्दालः पोष्टिलेश्वापि, शतकीर्तिश्च सुव्रतैः ॥९४॥

अममो निष्कपार्यश्च, निष्पुलाकोऽपि निर्ममः ।

चित्रगुप्तः समाधिश्च, सर्वश्च यशोधरैः ॥९५॥

विजयो मेहदेवौ^{११}, चानन्तवीर्यश्चै भद्रकृत् ।

॥ एवं सर्वावसर्पिण्युत्सर्पिणीषु जिनोत्तमाः ॥९६॥

तेषां च देहोऽद्भुतरूपगन्धो,

निरामयः स्वेदमलोज्झितश्च ।

श्वासोऽब्जगन्धो रुधिरामिपन्तु,

गोक्षीरधाराधवलं ह्यविस्रैम्

॥९७॥

आहारनीहारविधिस्त्वर्देश्य-

श्चत्वार एतेऽतिशयाः सहोत्पाः ।

क्षेत्रे स्थितिर्योजनमात्रकेऽपि,

नृदेवतिर्यग्जनकोटिकोटेः

॥९८॥

वाणी नृतिर्यक्सुरलोकमापा-

संवादिनी योजनगौमिनी च ।

भामण्डलं चारु च मौलिपृष्ठे,

विहम्बिताहर्षतिमण्डलैश्चि

॥९९॥

साग्रे च गव्यूतिशतद्वये रुजो
वैरेतयो^६ मार्य्यतिवृष्ट्यवृष्ट्यः ।

दुर्मिर्लभंन्यस्वकचक्रतो भयं
स्यान्नैत एकादश कर्मघातजाः ॥६०॥

खे धर्मचक्रं चमरोः सपाद-
पीठं मृगेन्द्रासनमुज्ज्वलश्च ।
छत्रत्रयं रत्नमयो ध्वजोऽङ्घ्रि-
न्यासे च चामीकरपङ्कजानि ॥६१॥

वधैत्रयं चारु चतुर्मुखाङ्गर्ता, ।
चैत्यद्वैमोऽधोवटनाश्च कण्टकाः
द्रुमानैतिर्दुन्दुभिर्नादे उच्चै-
र्षातोऽनुमूलेः शकुना. प्रदक्षिणोः ॥६२॥

गन्धाम्बुवर्षं बहुवर्णपुष्प-
धृष्टिः कचश्मश्रुनखांप्रवृद्धिः ।
चतुर्विधामर्त्यनिरायकोटि-
र्जवन्यमावादपि पार्श्वदेशे ॥६३॥

ऋतुनामिन्द्रियार्थानामनुमूल्यैवेमित्यमी ।
एकोनविंशतिर्देव्याश्चतुस्त्रिंशच्च मीलिताः ॥६४॥

संस्कारवत्त्वमौदात्त्यमुपचारपरीतौ ।

मेघगम्भीरघोषत्वं, प्रतिनादविधायितौ ॥६५॥

दक्षिणत्वंमुपनीतरागत्वंच महार्थौ ।

अव्याहतत्वं शिष्टत्वं, संशयानामसंभवंः ॥६६॥

निराकृतान्योत्तरत्वं, हृदयद्वर्गमतीति च ।

मिथः साकाङ्क्षतौ प्रस्तावौचित्यं तत्त्वनिष्ठौ ॥६७॥

अप्रकीर्णप्रसृतत्वंमैस्वश्चाधान्यनिन्दितौ ।

आभिजात्यमैतिसिग्धमधुरत्वं प्रशस्यतौ ॥६८॥

०१ संस्कृतादिलक्षणवत्त्वं । ०२ उच्चैर्वृत्तिता । ०३ उप-
चाररहितत्वं । ०४ मेघस्येन गम्भीरशब्दत्वं । ०५ प्रतिध्वनि-
युक्तत्वं । ०६ सरलम् । ०७ मालवकौशिस्यादिग्रामरागयुक्तत्वा-
एते शब्दाभ्रया वाग्गुणा ज्ञेयाः, अन्ये अर्थाभ्रया वाग्गुणाः ।
०८ बृहद्भिद्येयता । ०९ पूर्वापरवाक्यार्थाविरोधित्वादव्याहतत्वं ।
०१० अभिमतसिद्धौ वक्तृमनोज्ञार्थप्रयोजकत्वं शिष्टतासूचकत्वं वा ।
०११ असंदिग्धता । ०१२ परदूषणाविषयता । ०१३ हृदय-
प्राप्तत्वं । ०१४ परस्परं पदानां वाक्यानां वा सापेक्षत्वं ।
०१५ देशकालाद्यव्यतीतत्वं । ०१६ विवक्षितवस्तुस्वरूपानुसा-
रिता । ०१७ सुसम्बन्धस्य सतः प्रसरणं । ०१८ स्वच्छाधा-
आत्मोत्कर्षं परनिन्दा च तयोर्विप्रयुक्तत्वं । ०१९ बन्धस्य
प्रतिपाद्यस्य वा भूमिकानुसारित्वं । ०२० धृतगुणादिवत् सुखका-
रित्वं । ०२१ प्राप्तश्चाप्यता ।

अभिधानचिन्तामणौ देवाधिदेवकाण्डः १ . ११

अमर्मवेधितौदार्थ्यं, धर्मार्थप्रतिबद्धतौ ।
 कारकाद्यविपर्ययोसो, विभ्रमादिविमुक्तता ॥६९॥
 चित्रकृत्त्वैर्मदुर्मुतत्वं, तथाऽनतिविलम्बितौ ।
 अनेकजातिवैचित्र्यमारोपेतविशेषतौ ॥७०॥
 सत्त्वप्रधानता वर्णपदवाक्यविविक्तता ।
 अव्युच्छित्तिरस्वेदित्वं, पञ्चत्रिंशच्च वाग्गुणाः ॥७१॥
 अन्तराया दानलाभवीर्यभोगोपभोगाः ।
 हासो रस्यरती भीतिर्जुगुप्सां शोके एव च ॥७२॥
 कामो मिथ्यात्वमज्ञानं, निद्रौ चाविरतिस्तथा ।
 रौगो द्वेषश्च नो दोषास्तेषामष्टादशाप्यमी ॥७३॥

०२२ अपरमर्मार्थयुद्घाटनस्वरूपं । ०२३ अभिधेयस्याव्युच्छ-
 ता । ०२४ धर्मार्थाभ्यामनपेतत्वं । ०२५ कारककालवचनलिङ्-
 गादिविपर्ययासराहित्यं । ०२६ मनोदोषवियुक्तत्वं । ०२७
 उत्पादिताच्छिन्नकुतूहलत्वं । ०२८ प्रतीतत्वं । ०२९ अनतिवि-
 लम्बिता प्रतीता । ०३० अनेकवर्णनीयवस्तुस्वरूपवर्णनसंश्रयादति-
 विचित्रत्वं । ०३१ वचनान्तरापेक्षया 'आहितविशेषत्वं । ०३२
 सादृशोपपत्ता । ०३३ वर्णपदवाक्यानां विच्छिन्नत्वं । ०३४
 विवक्षितार्थसम्यक्सिद्धिः अव्यवच्छिन्नवचनप्रमेयता । ०३५ अना-
 याससंभवः ।

१२ अभिधानचिन्तामणौ देवाधिदेवकाण्डः १

महानन्दोऽमृतं^१ सिद्धिः^२, कैवल्यमप्यनर्भवः ।

शिवां निःश्रेयसं श्रेयो^३, निर्वाणं ब्रह्म निर्वृतिः^४ ॥७४॥

महोदयः सर्वदुःखैकस्यो निर्वाणमक्षरमे ।

मुक्तिर्मोक्षोऽपवर्गोऽयं, मुमुक्षुः श्रमेणो यतिः ॥७५॥

वाचयामो यती साधुरनगारं ऋषिर्मुनिः^५ ।

निग्रन्थो^६, भिक्षुरस्य स्वं, तपोयोगेशमादयः ॥७६॥

अभार्षणं पुनर्मौनं^७, गुरुर्मोपदेशकः ।

मोक्षोपायो योगो ज्ञानश्रद्धानचरणात्मकः ॥७७॥

अनुयोगकृदाचार्य, उपाध्यायस्तु पाठकः ।

अनूचानैः प्रवचने, साङ्गेऽधीती गणिश्च सः ॥७८॥

शिष्यो विनेयो^८ऽन्तेर्वासी, शैक्षः प्रायमकलिपकः ।

सतीर्थ्यास्त्वेकगुरवो, विवेकैः पृथगात्मता ॥७९॥

एकब्रह्मव्रताचारा, मिथः सव्रह्मचारिणैः ।

स्यात्पारम्पर्यमाम्नायैः, सम्प्रदायो गुरुर्कर्म ॥८०॥

व्रतादानं^९ परिव्रज्या, तपस्यौ नियमस्यतिः ।

अहिंसां सूनतोऽस्तेयव्रह्मोक्त्विन्नतौ यमाः ॥८१॥

नियमौः शौचसन्तोषौ^{१०}, स्वाध्यायतैपसी^{११} अपि ।

देवताप्रणिधानैश्च, करेण पुनरोत्तनं ॥८२॥

अभिधानचिन्तामणौ देवाधिदेवकाण्डः १ १३

प्राणायामैः प्राणयमैः, श्वासप्रश्वासरोधनम् ।

प्रत्याहारस्त्विन्द्रियाणां, विषयेभ्यः समाहृतिः ॥८३॥

धारणौ तु कचिद्ध्ये, चित्तस्य स्थिरबन्धनम् ।

ध्यानैस्तु विषये तस्मिन्नेकप्रत्ययसन्ततिः ॥८४॥

समाधिस्तु तदेवार्थमात्राभासनरूपकम् ।

एवं योगो यमाद्यङ्गैरष्टभिः सम्मतोऽष्टधा ॥८५॥

श्वःश्रेयसं शुभेशिवे कर्त्तव्यं श्रवणीयं श्रेयः ।

क्षेमं भार्गवमविकृतकुशलमङ्गलमद्रमद्रशैस्तौनि ॥८६॥

इत्याचार्यश्रीहेमचन्द्रविरचितायामभिधानचिन्तामणौ

नाममालायां देवाधिदेवकाण्डः प्रथमः ॥१॥

॥ देवकाण्डः द्वितीयः ॥

स्वर्गस्त्रिविष्टपं द्यौर्दिवौ मुवि स्तविष्टताविषौ नार्कः ।
गौस्त्रिदिवंमूर्ध्वलोकैः सुराल्यस्तत्सदस्त्वमरः ॥८७॥

देवाः सुपर्वसुरनिर्जैर्देवतैर्भु-
वर्हिस्सुखानिमिषदैवतनाकिलेखाः ।
वृन्दारकैः सुमनैस्तस्त्रिदर्शा अमर्त्याः,
स्वाहा-स्वधा-क्रतु-सुधा-भुजै आदितेयैः ॥८८॥

गीर्वाणौ महतोऽस्वप्नौ, विबुधौ दानवारयैः ।
तेषां यानं विमानोऽन्धः, पीयूषममृतं सुधौ ॥८९॥

असुरौ नागौस्तडितैः सुपर्णकौ बह्वेयोऽनिलैः स्तनितौ ।
उदधिद्वीपदिशौ दश भवनाधीशौः कुमारान्ताः ॥९०॥

स्युः पिशाचौ भूतो यक्षौ राक्षसौः कित्वरौ अपि ।
किम्पुरुषौ महोरंगा, गन्धर्वा व्यन्तरौ अमी ॥९१॥

ज्योतिष्कौः पञ्च चन्द्रार्कैर्ग्रहैर्नक्षत्रैस्तारकौ ।
वैमानिकौः पुनः कल्पमवा द्वादश ते त्वमी ॥९२॥

सौधैर्मै-शाने-सनत्कुमारैमाहेन्द्र-ब्रह्मै-लान्तक-जाः ।

शुक्रै-सहस्रारै-नतेप्राणत-जां आरण्यै-च्युतेजाः ॥९४॥

कल्पातीता नव त्रैवेयंकाः पञ्च त्वनुत्तरीः ।

निकायभेदादेवं स्युर्देवाः किल चतुर्विधाः ॥९४॥

आदित्यैः सवितौऽर्यमा खरसहस्रोष्णांशुरंशू रविः,

मार्तिण्डस्तैराणिर्गभस्तैरैरणो^{१२} मानुर्नभो-ऽहै-म्मणि^{१३} ।

सूर्योऽर्कः^{१०} किरणो^{११} भगो^{१२} ग्रहपुंषः पुषी पतङ्गः खगो^{१३},

मौर्ताण्डो यमुना-कुंतान्तजनकैः प्रद्योतेनस्तार्पनः ॥९५॥

ब्रध्नो हंसैश्चित्रभौनुर्विवस्वान्,

सूरस्त्वष्टा द्वादशात्मौ च हेलिः^{३६} ।

मित्रो^{३७} ध्वान्तैरातिरब्जां-शुं-हैस्त-

श्रकाब्जौ-है^{३८}-नान्धर्वैः सप्तसैसिः ॥९६॥

दिवा-दिना-ह-दिवस-प्रभा-विभा-

भासः-कैरैः स्यान्मिहिरो^{३९} विरोचनैः ।

ग्रहा-ब्जिनी-गो-द्युं-पतिर्विकर्त्तनो^{४०}

हैरिः शुंचीनौ गैना-द्वजा-ध्वगौ^{४३} ॥९७॥

हरिदश्वो^{४४} जगत्कर्म-साक्षी^{४५} भास्वान् विभार्वसुः ।

त्रयीर्तनुर्जगच्चक्षुस्तर्पिनोऽरुणसारथिः^{४२} ॥९८॥

१६ अभिधानचिन्तामणौ देवकाण्डः २ .

रोचिर्लम्बैरुचिर्शोचिर्शुगो^{९१}, ज्योतिर्निर्विचिरुपधृत्यभीशंवः ।

प्रग्रहः शुचिमरीचिदीप्तयो, धामकेतुघणिरश्मिवृश्चयः॥९९॥

पाददीधितिकरद्युतिद्युतो, रुग्विरोककिरणत्विपित्विषः ।

भौः प्रभौवसुगभस्तिभानवौ भौ मयूर्खमहसी छविर्विभौ ॥
॥१००॥

प्रकाशस्तेज उद्योतैः, आलोको वैद्य आर्तपः ।

मरीचिका मृगतृष्णा, मण्डलं तूपसूर्यकम् ॥१०१॥

पैरिधिः परिवेषश्च, सूरसूतस्तु काश्यपिः ।

अनूर्हर्विनतासूतुररुणो गरुडाग्रजः ॥१०१॥

रेवन्तैस्त्वर्करेतोर्जैः, प्लवंगो ह्यवाहनैः ।

अष्टादश माठराद्याः, सवितुः पारिपार्थिकाः ॥१०३॥

चंद्रमाः कुमुदबान्धवो दशश्वेतैवाज्यंमृतसैस्तिथिप्रणीः ।

कौमुदी-कुमुदिनी-म-दक्षजा-रोहिणी-द्विज-निशौपधी-पतिः॥
॥१०४॥

जैवातृकोऽञ्जश्च कला-शशै-ण-

च्छाया-भृदिन्दुर्विधुरत्रिदृग्जः ।

राजा निशो रत्नकरौ च चन्द्रः

सोमोऽमृत-श्वेत-हिम-द्युतिर्गर्जः ॥१९॥

षोडशोऽंशं कर्त्तुं चिह्नं लक्षणं लक्ष्मं लाञ्छनम् ।
 अङ्कं कर्त्तुं ऽभिज्ञानं चन्द्रिकां चन्द्रगोलिकां ॥१०६॥
 चन्द्रात्पुं कौमुदी च, ज्योत्स्नां बिम्बं तु मण्डलम् ।
 नक्षत्रं तारकां ताराज्योतिषीं भृगुं ग्रहं ॥१०७॥
 विष्णुर्मृक्षमयाश्चिन्त्यश्चविनीं दत्तदेवतां ।
 अश्वयुग्ं कालिनीं चायं, मरीचीं यमदेवतां ॥१०८॥
 कृत्तिकां बहुलाश्चाग्निदेवां बालीं तु रोहिणीं ।
 मृगशीर्षं मृगशिरां, मार्गश्चान्द्रमसं मृगं ॥१०९॥
 इल्वलास्तुं मृगशिरां शिरां स्यात् पञ्च तारका ।
 आर्द्रां तु कालिनीं रौद्रीं, पुनर्वसुं तु यामकां ॥११०॥
 आदित्यौ च पुष्यं स्तिष्यं, सिध्यश्च गुरुदैवतं ।
 सार्वर्षिकं मघां पित्र्यं, फाल्गुनीं योनिदेवतां ॥१११॥
 सा तुत्तरार्यमदेवी, हस्ती सवितृदैवतं ।
 त्वीष्टीं चित्रां ऽऽनीलीं स्वोतिर्विशाखेन्द्राग्निदेवतां ॥११२॥
 राघौऽनुराघौ तु मैत्रौ, ज्येष्ठेन्द्रौ मूलं आश्रपे ।
 पूर्वाषाढां ऽऽषीं सोत्तरां, स्याद्वैश्वीं श्रवणं पुन ॥११३॥

१८ अभिधानचिन्तामणौ देवकाण्डः २

हरिदेवैः श्रविष्ठां तु, घनिष्ठो वसुदेवता ।

वाल्मीकि ॥ शतभिषगजा-हिर्बुध्न-देवताः ॥११४॥

पूर्वोत्तरा माद्रपदा, द्यव्यः प्रोष्ठपदाश्च ताः ।

रेवनी तु पौष्णं दाक्षायण्यः सर्वाः शशिप्रियाः ॥११५॥

राशीनामुदयो लग्नं, मेघप्रभृतयस्तु ते ।

आरौ वक्रो लोहिताङ्गो, मङ्गलोऽङ्गारकैः कुर्मः ॥११६॥

आपाद्वाधूर्नवार्चिश्च, बुधः सौम्यः प्रहर्षलैः ।

ज्ञः पञ्चार्चिः श्रविष्ठाभूः, श्यामाङ्गो रोहिणीसुतः ॥११७॥

बृहस्पतिः सुराचार्यो, जीवैश्चित्रशिखण्डिर्मः

वाचस्पतिर्द्वादशार्चिर्षिर्षणैः फाल्गुनीमर्वः

गीर्बृहत्पयोः पतिलय्यानुजाङ्गिस्मो गुरुः ॥११८॥

शुक्रो मयामर्वः काश्यपे, उशानो मार्गवेः तथिप्रणीः

पोढशार्चिर्द्व्यगुरुर्षिष्णयः शनैश्चरः शनिशौपधी-पातिः ॥१०४॥

छायामुतोऽसिनं मौरिः, सप्तार्चि रेवनीम

मन्दः क्रोढो नीलवामाः, स्पर्मानुस्तु वि

तमो राहुः मेहिकयो, मरणीमूर्त्यादि

अश्लेषाभूः शिखी केतुर्ध्रुवस्तूतानपा

धगान्योऽगस्तिः पीताब्जिर्वाणापिद्विद्वः ॥११९॥

मैत्रावरुणिराग्नेयं, और्वशेर्याग्निमारुतौ ।

लोपामुद्रौ तु तद्भार्या, कौपीतेकी वरप्रदौ ॥१३३॥

मरीचीप्रमुखाः सप्तर्षयश्चित्रशिखण्डिनः ।

पुष्पदन्तौ पुष्पवन्तौवेकोक्तया शशिभास्करौ ॥१३४॥

राहुग्रासोऽर्केन्द्रोर्ग्रहं, उपरागं उपह्वयैः ।

उदलिङ्गं त्वरिष्ठं स्यादुपसर्गं उपद्रवैः । ॥१३५॥

अनन्यमीतिर्लुप्तांतो, वन्धुत्पातं उपाहितः ।

स्यात्कालः समयो विष्टानेहसौ सर्वमूपकः ॥१३६॥

कालो द्विविधोऽवसर्पिण्युत्सर्पिणीविभेदतः ।

सागरकोटीकोटीनां, विंशत्या स समाप्यते ॥१३७॥

अवसर्पिण्याः षड्वा उत्सर्पिण्यास्त एव विपरीताः ।

एवं द्वादशभिरैर्विवर्त्तते कालचक्रमिदम् ॥१३८॥

तत्रैकान्तसुपमोऽरश्चतस्रः कोटिकोटयः ।

सागराणां सुपमा तु, तिरास्तन्कोटिकोटयः ॥१३९॥

पुष्पमंदुष्पमौ ते द्वे, दुष्पमैःसुपमौ पृथक् ।

एका सहस्रैर्वर्षाणां, द्विनन्वारिंशतोनिता ॥१४०॥

तु इत्यदुष्पमैरुविंशतिरन्दमहस्याणि तामनी तु स्यान् ।

कान्दुष्पमोपि ऐतत्सङ्ख्याः परंऽपि विपरीताः ॥१४१॥

श्राद्धकालस्तु कुतपोऽष्टमो भागो दिनस्य यः ।
 निशा निशीथिनी^१ रात्रिः, शररी^२ क्षणदौ क्षर्षा ॥१४१॥
 त्रियामां यामिनी^३ भौती^४, तमी तमी विभावेरी ।
 रजनी वसंती श्यामी, वीर्मतेयी तर्मस्विनी ॥१४२॥
 उर्षा दोषेन्दुकान्तांऽय ,तमिस्त्रा दर्शयामिनी ।
 ज्यौत्स्नी तु पृष्णिमारात्रिर्गणरात्रौ निशागण ॥१४३॥
 पक्षिणी पक्षतुल्याभ्यामहोभ्यां वेष्टिता निशा ।
 गर्भकं रजनीद्वन्द्वं, प्रदोषो यामिनीमुखम् ॥१४४॥
 यामः प्रहेरो निशीथस्त्वर्धरात्रौ महानिशौ ।
 उच्चन्द्रस्त्वपररात्रेस्तमिस्त्रं तिमिरं^५ तमै. ॥१४५॥
 ध्वान्तं भूछायौऽन्धरीरं, तमसं सम-त्रा-न्धने ।
 तुल्यनक्तन्दिने काले, विषुवेद्विषुवं च तन् ॥१४६॥
 पद्यदशाहोरात्रः स्यात्पक्षः ॥ बहुलोऽस्तिः ।
 तिथिः^६ पुनः कर्मरात्री, प्रतिपन्पक्षतिः^७ समे ॥१४७॥

१ दिगम्ब योऽष्टमो भाग ग श्राद्धकाल कुतस्य द्रव्यते
 इत्यर्थः । दिगस्य पुराणोक्तानि रौद्रादीनि भगान्तानि पञ्चदश
 मुहूर्तानि, तन्मध्ये गगनाग्नेन योऽष्टमो मुहूर्तं ग पुनः उच्यते ।
 तत्प्रयोजनं च धादे, अन्यकर्मणि अष्टमो मुहूर्तं अभिजिज्ञास्य
 पण ।

पञ्चदश्यो यज्ञकालौ, पक्षान्तौ पर्वणी^५ अपि ।

तत्पर्वमूलं भूतेष्टापञ्चदशोर्यदन्तरम् ॥१४८॥

स पर्वसन्धिः प्रतिपत्पञ्चदशोर्यदन्तरम् ।

पूर्णिमां पौर्णमासी^३ सा, राक्षो^१ पृणे^२ निशाकरे ॥१४९॥

कलाहीने त्वनुमतिर्मर्गिशीप्यग्निहायणी ।

अमाभावस्यैमावश्यौ, दर्शः सूर्येन्दुसङ्गमैः ॥१५०॥

अमावास्यामावासी च, सा नष्टेन्दुः कुहूः कुहूः ।

दृष्टेन्दुस्तु सिनीवाली, भूतेष्टौ तु चतुर्दशी ॥१५१॥

पक्षौ मासौ वत्सरादिर्मर्गिशीर्षः^२ सहैः सहैः ।

आग्रहायणिकैश्चाथ, पौषैस्तैषैः सहस्यवत् ॥१५२॥

माघैस्तपौः फाल्गुनैस्तु, फाल्गुनिकैस्तपस्यैवत् ।

चैत्रो मधुश्चैत्रिकश्चै, वैशाखे राक्षमाधवौ^३ ॥१५३॥

ज्येष्ठस्तु शुक्रोऽष्टापादैः, शुचिः स्याच्छ्रावणो नभोः ।

श्रावणिकोऽयं नभस्यैः, प्रौष्ठभाद्रपरः पदैः ॥१५४॥

भाद्रश्चाप्याश्विने^१ त्वाश्वयुजे^२षावय कार्तिकः ।

कार्तिको बाहुलोज्यौ^३, द्वौ द्वौ मार्गादिकावृत्तः ॥१५५॥

हेमन्तः प्रश्लो^१ रौद्रोऽयं शैषैशिशिरौ^२ समौ ।

वसन्तै^३ इष्यैः सुरैभिः, पुष्पकालौ बलाङ्गकैः ॥१५६॥

उष्णो उष्णागमो ग्रीष्मो, निदावैस्तपे उष्मकः ।
 वर्षास्तपात्ययः प्रावृणूँ, मेघात्काला-गमौ क्षीरी ॥१५७॥
 शरदुँ घनात्ययोऽयनं, शिशिराद्यैस्त्रिभिस्त्रिभिः ।
 अयने द्वे गतिरुद्गदशिर्णाकस्य वत्सरः ॥१५८॥
 स सं-पर्य-नूद्भ्यो वर्ष, हायनोऽब्दः समाः शरतं ।
 भवेत्पैत्रं त्वहोरात्रं, मासेनाब्देन दैवतम् ॥१५९॥
 दैवे युगसहस्रे जे, ब्राह्मं कल्पौ तु ते नृणाम् ।
 मन्वन्तैरं तु दिव्यानां, युगानामेकसप्ततिः ॥१६०॥
 कल्पो युगान्तैः कल्पान्तैः, संहारैः प्रलयैः क्षयैः ।
 संवर्तैः परिवर्तैश्च, समसुसिर्जिहानकैः ॥१६१॥
 तत्कालस्तु तदात्वं स्यात्तज्जं सान्दष्टिकं फलम् ।
 आयतिस्तूत्तरः काल, उदकैस्तद्भवं फलम् ॥१६२॥
 व्योमैान्तरिक्षं गगनं घनाश्रयो,
 विहायै आकाशमनन्तैष्टृर्कैरे ।
 अत्रं सुरा-भ्रो-हु-मरु-त्पथोऽभैरं,
 खं द्यौर्दिवौ विष्णुपदं वियन्नयः ॥१६३॥
 नभ्राट् तदित्वान्मुदिरो घनाघनोऽ-
 न्नं धूमयोनिस्तनयित्नुमेवाः ।

जीमूतपर्जन्यबलाहकौ घनो ,

धाराधरो बाह-द-मुग्धरा जलात् ॥१६४॥

कादम्बिनी मेघमाला, दुर्दिनं मेघजं तमः

आसारो वेगवान् वर्षा, वातास्तं वारि शीकरः ॥१६५॥

घृष्ट्यां वर्षणैर्वर्षे तद्विघ्ने ग्राह-ग्रहावशात् ।

घनोपलस्तु करकेः, काष्ठाऽऽशा दिग् हरिर्ककुप् ॥१६६॥

पूर्वा प्राची दक्षिणाऽपाची प्रतीची तु पश्चिमा ।

अपराऽथोत्तरोदीची, विदिक् त्वपदिशं प्रदिक् ॥१६७॥

दिश्यं दिग्भवस्तुन्यपागपाचीर्नमुदगुदीचीनम् ।

प्राक् प्राचीनं च समे प्रत्यक् तु स्यात्प्रतीचीनम् ॥१६८॥

तिर्यग्दिशां तु पतय, इन्द्राग्निभैर्नैर्ऋतौः ।

वल्लो वायुकुम्भैरावीशानश्च यथाक्रमम् ॥१६९॥

ऐरावतः पुण्डरीको, वामनैः कुर्मदोऽज्जनैः ।

पुष्पदन्तः सार्वभौमः, सुप्रतीकश्च दिग्गजाः ॥१७०॥

इन्द्रो हरिर्दुश्चरैर्नोऽच्युताग्रजो,

वैज्री विडौर्जा मधवान् पुरन्दरः ।

प्राचीनर्बहिः पृथ्वीवासवौ ,

सङ्कन्दनैःखण्डलैर्मेघवाहनौः ॥१७१॥

सुत्रामवोस्तोष्यतिर्दुर्लिभैर्शर्काः वृषां सुनासीरैरसहस्रनेत्रौ ^१
पञ्जन्यैर्हयैश्चक्रमुक्षिर्बाहुदन्तैर्यवैर्द्वश्रवसैस्तुरापां ^२ ॥१७२॥

सुरर्षभैस्तपस्तैश्चो निर्घण्णैर्वरशतैस्तुः ।

कौशिकैः पूर्वदिग्-देवाप्सरः-स्वर्ग-शची-पतिः ॥१७३॥

वृत्तनाभौडुप्रधन्वां, मरुत्वीन्मघर्वीऽस्य तु ।

द्विषः पाँकोऽद्रेयो वृत्रैः, पुलोमौ नमुचिर्वर्लैः ॥१७४॥

जम्भः प्रिया शचीन्द्राणी, ^३पौलोमी^३ जयवाहिनी ।

तनयस्तु जयन्तः स्याज्जयदन्तो जयश्च सः ॥१७५॥

सुता जयन्ती तविषी, ताविष्युच्चैःश्रवा हयः ।

मातलीः सारथिर्देवनन्दी द्वाःस्थो गजः पुनः ॥१७६॥

ऐरावणोऽभ्रमातङ्गैश्चतुदन्तोऽर्कसोदरैः ।

ऐरावतो हस्तिमल्लैः, श्वतर्गनोऽभ्रमुप्रियः ॥१७७॥

वैजयन्तौ तु प्रासादध्वजौ पुर्य्यमरावती ।

सरो नन्दीसरैः पर्पत्सुधर्मा नन्दनं वनम् ॥१७८॥

वृक्षाः कल्पैः पारिजातो, मन्दारो हरिचन्दनः ।

सन्तानैश्च धनुर्देवार्युधं तद्वज्रु रोहितम् ॥१७९॥

२६ अभिधानचिन्तामणौ देयशण्डः २

दीर्घन्तैराधेनं वेत्रं, त्वशनिर्गोक्षिनी स्पर्शः ।

शतशोभिः पार्श्वः शम्भो, दम्भोर्लिभिर्दुरं भिन्दुः ॥१८०॥

प्याधोमेः कुन्दिशोऽप्यागिरनिमीः स्फूर्तयेर्जनिः ।

स्वैर्यधोमधिनीपृष्ठाभिर्धनौ यदराधुनौ ॥१८१॥

नास्तिर्योमार्गो नो दग्धो, नामन्यायान्धिनी येमौ ।

विधरुमौ पुनस्त्यष्टौ, विधट्दंशेदार्दकिः ॥१८२॥

स्व.स्वर्गिगर्भोऽप्सरसे, स्वैर्यो उर्नशीमुराः ।

हाहादयन्तु गन्धर्वा, गान्धर्वा देवगायनाः ॥१८३॥

यमैः कृतान्तैः पितृदक्षिणाशा-

प्रेतात्प्रेतिर्दण्डधरोऽस्मृतैः ।

कीनार्शमृत्युं समैर्यत्तिगैली

शीर्णाद्भिह्यन्तरुधर्मराजाः ॥१८४॥

यमरोमैः श्राद्धदेवः, शर्मनो महिषध्वजैः ।

कालिन्दीसोदैरश्वापि, धूमोर्णा तस्य बलभा ॥१८५॥

पृरी पुनः संयमैनी, प्रतीहारस्तु वैध्यतैः ।

दासौ चण्डैमहाचण्डौ, चित्रगुप्तस्तु लेखकः ॥१८६॥

स्याद्राक्षसैः पुण्यजनो नृचक्षौ

यौत्वोशरैः कौर्णपयातुधानौ ।

रात्रिर्द्धरो रात्रिचरैः पलदः

कीनाशरक्षो^{११}निकसात्मजाश्च^{१३} ॥१८७॥

क्रव्यात्क^{१४}त्तुरनै^{१५}र्त्रै^{१६}तावसृ^{१७}क्षो

वस्त्रास्त्वर्णवमन्दिरैः प्रचेतौ ।

जल-यादः^५पैतिपाशि^६मधनादा^७

जलकान्तारैः स्यात्परजनश्च ॥१८८॥

श्रीदैः सितोदरैकुहेशैसखैः पिशाचै-

कीच्छावसु^८लिशिरै ऐर्लविलैकपिङ्गाः ।

पौलस्त्यवैश्रवणैरत्रकरोः कुबेरै^३-

यैक्षौ नृधर्म^{१२}धनदौ^{१३} नरवाहनश्च ॥१८९॥

वैलासौर्का यक्ष-धन-निधि-किम्पुरुषे-श्वरैः ।

विमानं पृष्पकं चैत्ररथं वनं पुरी प्रभौ ॥१९०॥

अलकां वस्त्रोकसारौ, सुतोऽस्य नलकूचरैः ।

वित्तं^१ रिक्यं^२ स्वापतेयं^३, राः सौरं विभवो वसु ॥१९१॥

(१) यातु यातुनी पुस्यपि, यदाह धनपालः “क्रव्यादा यातवो यातुधानाः” इति ।

२ पुस्यपि, यदाह धनपालः “सारोऽयौ द्रविण धनं” ।

धुम्न द्रव्यं पृथं मृथं, स्वैर्मृणं द्रविणं घनम् ।

हिरण्यार्धौ^{१६} निर्वाणं तु, कुनाभि रोवैधिर्निधि^{१७} ॥१९२॥

महापद्मश्चै पद्मश्चै, शैडखो मकरैकच्छपौ^{१८} ।

मुकुन्दकुन्दनीलाश्च, चर्चाश्चै निषयो नव ॥१९३॥

यस्य पुण्यजनो^{१९} राजा, गुह्यको^{२०} वट्वास्यैपि ।

किन्नरस्तु मिष्टरूपस्तुरङ्गवदनो^{२१} मयुं ॥१९४॥

शम्भु शर्व^{२२} स्याणुरीशाने^{२३} इशो^{२४},

रुद्रेङ्गीशौ^{२५} वामदेवो^{२६} वृषाङ्क ।

कण्ठेकालं शङ्करो^{२७} नीलकण्ठे^{२८},

श्रीकै^{२९}ठोग्रौ^{३०} घूर्ज^{३१}टिर्भीम^{३२} भग्नौ^{३३} ॥१९५॥

मृत्युर्जै^{३४} पञ्चमुखो^{३५} ऽष्टमूर्ति^{३६},

श्मशानवे^{३७} शै गिरिशो^{३८} गिरीश^{३९} ।

पण्ड^{४०} कपर्दीश्वर ऊर्ध्वलिङ्ग^{४१},

एकत्रि-द्वक्^{४२} मालद्वैकपाद^{४३} ॥१९६॥

१ चया चर्चसौ चर्चस इत्यादि । २ सद्यो जात ३ वामदेव

४ अपोर ५ तत्पुत्र ६ ईशान ७ इति पञ्च मुखानि ।

^{३२}मृडोऽऽहासी ^{३३}घनवाहनोऽहि-

^{३४}र्बुध्नो ^{३५}विरूपाक्षविधान्तकौ ^{३६}च ।

^{३७}महाव्रतो वह्नि-हिरण्यरेताः

^{३८}शिवोऽस्त्रिधन्वा ^{३९}पुरुषास्त्रिमाली ॥१९७॥

^{४०}स्याद् व्योमकेशः ^{४१}शिपिविष्टभैरवो,

^{४२}दिक्-कृत्ति-वासा ^{४३}भवनीललोहितौ ।

^{४४}सर्वज्ञ-नाट्यप्रियखण्डपर्शवो,

^{४५}महापरा देव-नटे-ध्वरौ ^{४६}हैरः ॥१९८॥

^{४७}पशु-प्रयम-भृतो-मा-पतिः ^{४८}पिङ्ग-जटेश्वरः ।

^{४९}पिनाक-शूल-खट्वाङ्ग-गङ्गा-ऽही-न्दु-कपाल-भृत् ॥१९९॥

^{५०}गज-पुप-पुरा-नङ्ग-काल-न्धक-मखाऽसुरैर्हृद् ।

^{५१}कर्पहोऽस्य जटाजूटैः, ^{५२}खट्वाङ्गैस्तु सुखंसेणः ॥२००॥

^{५३}पिनाकं स्यादाजगर्वमजकावं च तद्धनुः ।

^{५४}ब्राह्मचाद्या भातरैः सप्त, ^{५५}प्रमथाः पार्षदो गणौ ॥२०१॥

^{५६}लघिमा ^{५७}वशितेशित्वं, ^{५८}प्राकाम्यं महिमोऽणिर्मा ।

^{५९}यत्र कामावसायित्वं, ^{६०}प्राप्तिरैश्वर्यमष्टधा ॥२०२॥

३० अभिधानचिन्तामणौ देवकाण्डः २

गौरी काली पार्वती मातृमाता-

ऽपैर्णा रुद्रार्ण्यम्बिकौ त्र्यम्बिकोर्मा ।

दुर्गा चण्डी सिंह्यानी मृडानी,

कात्यायन्यौ दक्षजाय्या कुमारी ॥२०३॥

सती शिवा महादेवी, शर्वाणी सर्वमङ्गला ।

भवानी कृष्णभैनाक-स्वसा मेनाद्रिजेश्वरा ॥२०४॥

निशुम्भ-शुम्भ-महिष-मयनी भूतनायिका ।

तस्याः सिंहो मनस्तालः, सख्यौ तु विजयौ जयौ ॥२०५॥

चामुण्डा चर्चिको चर्ममुण्डौ माज्जरकर्णिकौ ।

कर्णमोटौ महागन्धा, भैरवी च कपालिनी ॥२०६॥

हेरम्बो गण-विघ्नेशः, पर्शुपाणिर्विनायकः ।

द्वैमातुरौ गजास्यैकदन्तौ लम्बोदरासुगौ ॥२०७॥

स्कन्दः स्वामी महासेनैः, सेनानीः शिखिवाहनैः ।

पाणमातुरौ ब्रह्मचारी, गङ्गो-मा-कृत्तिका-सुतः ॥२०८॥

द्वादशाक्षो महातेजोः, कुमारः पण्मुखो गुह्यैः ।

विशाखः शक्तिभृत् क्रौञ्च-तारकारिः शरा-ग्नि-भूः ॥२०९॥

भृङ्गी भृङ्गिरिटिर्भृङ्गिरिटिर्नाड्य-स्थि-विग्रहैः ।

कूष्माण्डकं केलिविलो, नन्दीशं तण्डु-नदिनौ ॥२१०॥

दुहिणो विरिञ्चिर्दुवणो विरिञ्चैः,

परमेष्ठैश्चैजोऽष्टश्रवणैः स्वयम्भूः ।

कमनैः कविः सात्विरूवेदगर्भो,

स्यविरः शतानन्दपितामहौ कः ॥२११॥

धाता विधाता विधिवेधसौ ध्रुवैः,

पुराणगो हंसगविश्वरेतसौ ।

प्रजापतिर्ब्रह्मचतुर्मुखो भवा-

न्तकृज्जगत्कर्तृसरोरुहासनौ ॥२१२॥

शम्भूः शतवृत्तिः स्रष्टा, सुरज्येष्ठो विरिञ्चनैः ।

हिरण्यगर्भो लोकेशो, नाभि-गङ्गा-त्म-भूरपि ॥२१३॥

विष्णुर्जिष्णुर्जनार्दनो हरिर्हृषीकेशोऽव्युताः केशवो,

दाशार्हः पुरुषोत्तमोऽन्विशयनोपेन्द्रावनेन्द्रानुजौ ।

विष्वक्सेनैरार्यणौ जलशयो नारायणः श्रीपति-

दैत्यारिश्चै पुराण-यज्ञ-पुरुषस्तौऽर्ष्यश्चैजोऽधोऽर्जैः ॥२१४॥

३२ अभिधानचिन्तामणौ देवकाण्डः २

गोविन्द^{३१}पद्मबिन्दु^{३२}मुकुन्द^{३३}कृष्ण^{३४}, वैकुण्ठ^{३५}पद्मेशय^{३६}पद्मनाभाः

वृषाकपि^{३७}मधिवत्स^{३८}देवौ, विश्वम्भरः^{३९} श्रीधरविश्वरूपौ ॥२१॥

दामोदरः^{४०} शौरिसनातनौ^{४१} विधुः^{४२},

पीताम्बरौ^{४३} मार्जान्नौ^{४४} कुमोदक^{४५} ।

त्रिविक्रमौ^{४६} जन्हुचतुर्भुजौ^{४७} पुन-

व्वसुः^{४८} शतावर्त्तगदाग्रमौ^{४९} स्वभूः^{५०} ॥२१॥

मुक्तकेशि^{५१}नमालिपु^{५२}डरीकाक्ष^{५३}भृशशबिन्दु^{५४}वेवसैः ।

पृश्निशृंगधर^{५५}र्णाधरो^{५६}त्तमभूपाण्डवार्धन^{५७}सुवर्णबिन्दु^{५८}देवः ॥२१॥

श्रीवत्सो^{५९} देवकीसुतु^{६०}गोपेन्द्रो^{६१} विष्टरश्रवाः^{६२} ।

सोमसिन्धु^{६३}जगन्नाथो^{६४}, गोवर्द्धन^{६५}धरोऽपि च ॥२१॥

यदुनै^{६६}थो गदा-शाङ्ग-चक्र-श्रीवत्स शङ्ख-भृत् ।

मैधुधेनु^{६७}कैचाणूर^{६८}पूतनायमलज्जुनौः^{६९} ॥२१॥

कालनेमि^{७०}हयग्रीव^{७१}शकर्तारि^{७२}ष्ठवैट्भाः ।

कैसिकेशि^{७३}भुरौ^{७४}. साल्वमैन्द^{७५}द्विविद^{७६}राहवः^{७७} ॥२२॥

हिरण्यकशि^{७८}र्षुर्बाणः^{७९}, कालीयो^{८०} नरको बलिः^{८१} ।

शिशुपालश्चै^{८२}स्य वच्या, वैनतेयस्तु वाहनम् ॥२२॥

शङ्खोऽस्य पाञ्चजन्योऽङ्कः श्रीवत्सोऽस्मिन् नन्दकैः ।

गदा कौमोदकी चापं शौङ्गं चक्रं सुदर्शनैः ॥२२२॥

मणिः स्यमन्तको हस्ते, मुजपध्ये तु कौस्तुभैः ।

वसुदेवो^१ भूकर्यपो, दिन्दुरानकदुन्दुमिः ॥२२३॥

रौमो हल्ली मुसलिसात्वर्तकामपालोः

मङ्कर्णः प्रियमधुर्वैरौहिणेयौ^२ ।

रुक्मिप्रलम्बैषमुनाभिर्नैतैताल-

लस्मैकैकुण्डै^३सिर्वासित-रेवतीशैः । २२४॥

बलदेवो^४ बलभद्रो नीलवस्त्रोऽभ्युताम्रैः ।

मुशलं त्वस्य सौनन्दं हलं संवर्तकाह्वयम् ॥२२५॥

लक्ष्मीः^५ पद्मा रमा यौ माँ, तां सी श्रीः कैमलेन्दिरौ ।

हरिप्रियो पद्मवर्भा, क्षीगेदतनयोऽपि च ॥२२६॥

मदनो जराभीरुनर्द्धमन्मयो

कमनैः कलाकेलिर्नन्यगोऽङ्गजः ।

०१ श्रीवत्सस्तु विष्णुदये रोम्णो दक्षिणावर्तः । ०२ वाच-
स्पतिस्तु चक्रं सुदर्शनोऽग्रियामिन्याह । ०३ अत्र ग्रेके या
इत्यस्य, ई, आ, इति छेदः, ई अत्र घञयोगादिनि डी प्रत्ययः, आ
इत्ययं आधन्तो गङ्गावत् । या इत्यग्रेडमपि, तथा च विश्वाम्नुः
“ या रमामातृविति ” ।

३४ अभिधानचिन्तामणी देवकाण्डः २

मधुदीपमारौ^{१०} मधुसौरयिस्मरौ

विषमार्थुधो दर्पकैकामहेच्छयैः ॥२२७॥

प्रद्युम्नैः श्रीनन्दनैश्च, कन्दर्पः पुष्पकेतनैः ।

पुष्पाण्यस्येपुचापास्त्राण्यरी शम्बरशूर्पकौ ॥२२८॥

केतनं मीनमकरौ, बाणाः पञ्च रैतिः प्रिया ।

मनःशृङ्गारैस्तङ्कल्पैस्त्वानो योनिः सुहृन्मधुः ॥ २२९ ॥

सुतोऽनिरुद्धं ऋष्याङ्कं, उषेशो ब्रह्मसूक्ष्मं सः ।

गरुडः शालमल्यैरुणावरजो विष्णुवाहनम् ॥२३०॥

सौपर्णयो वैनतेयः सुपर्णः

सर्पारतिर्वज्रजिह्वंजतुण्डः ।

पक्षिस्त्वामी कार्श्यैपिः स्वर्णकार्यै-

स्ताक्ष्यैः कामार्थुर्गर्ह्मार्त्तं सुषार्द्धतं ॥२३१॥

बुद्धस्तु सुगतो धर्मधातुस्त्रिकालैर्विज्जिनैः ।

बोधिसत्त्वो महानोर्ध्वार्य्यः शास्तो तथागतः ॥२३२॥

पञ्चज्ञानैः पदैर्भिज्ञो, दशार्हो दशभूमिर्गोः

चतुर्ल्लिखजातकैज्ञो, दशपारमिताधैरः ॥२३३॥

द्वादशार्हो दशर्ल्लिखकार्यैः श्रीधैर्नद्विषौ ।

समन्तभैरः सङ्गुप्तो, दयाकूर्च्छो विनायकैः ॥२३४॥

मार-लोक-स्व-जिद्धैर्मरौनो विज्ञानमातृकः ।

मैहामैत्रो मुनीन्द्रश्च, बुद्धाः स्युः सप्त ते त्वमी ॥२३५॥

विषयी शिखी विश्वभूः, क्रकुच्छन्दश्च काञ्चनैः ।

काश्यपश्च सप्तमस्तु, शाक्यसिंहोऽर्कबान्धवैः ॥२३६॥

तथा राहुलसूः सर्वार्थसिद्धो गौतमान्वयैः ।

माया-शुद्धोदन-सुतो, देवदत्ताप्रजश्च सः ॥२३७॥

असुरी दितिदनुजैः, पाताळैकैः सुरारयैः ।

पूर्वदेवाः शुक्रशिष्याः, विद्यादेव्यस्तु षोडश ॥२३८॥

रोहिणी प्रज्ञेतिर्वज्रशृङ्खलौ कुलिशाङ्कुशौ ।

चक्रेश्वरी नरदत्ता, काल्ययासौ महापरी ॥२३९॥

गौरी गान्धारी सर्वास्त्रमहान्वाली च मानेवी ।

वैरोट्याऽच्छुप्तौ मानेसी, महामानसिकेति^{१६} ता. ॥२४०॥

वाग् ब्राह्मी भारती गौर्गोविणी^{१७} भाषा सरस्वती ।

श्रुतदेवी^{१८} वचनं तु व्याहारो^{१९} भाषितं वचः ॥२४१॥

सविशेषणमाख्यातं, वैक्यं स्त्याद्यन्तकं पदम् ।

राद्धसिद्धकृतेभ्योऽन्तै, आसोर्किः समयौगमौ^{२०} ॥२४२॥

आचारार्द्धं सूत्रकृतं, स्यान्नौद्धं सपवाययुक् ।

पञ्चमं भगवत्येद्धं, ज्ञातीधर्मकथापि च ॥२४३॥

उपासकान्तर्कृद्नुत्तरोपपातिकादशाः ।

प्रश्नव्याकरणं नैव, विपाकश्रुतमेव च ॥२४४॥

इत्येकादश सोपाङ्गान्यङ्गानि द्वादशं पुनः ।

दृष्टिवादो द्वादशाङ्गी, स्याद्गणिपिटकाह्वयो ॥२४५॥

परिकर्म-सूत्र-पूर्वानुयोगै-पूर्वगतै-चूलिकैः पञ्च ।

स्युर्दृष्टिवादभेदाः पूर्वाणि चतुर्दशापि पूर्वगते ॥२४६॥

उत्पादपूर्वमग्रायणीयेमथ वीर्यतः प्रवौदं स्यात् ।

अस्तेजानित्तत्यात्तदात्मनः कर्मणश्च परम् ॥२४७॥

प्रत्याख्याने विद्याप्रवौद-कल्याण-नामधेये च ।

प्राणैवायं च क्रियाविशालमथै लोकविन्दुसारमिति ॥२४८॥

स्वाध्यायैः श्रुतिरोम्नायैश्छन्दो वेदेष्वयी पुनः ।

ऋग्यजुःसामवेदाः स्युरथर्वी तु तदुद्धृतिः ॥२४९॥

वेदान्तः स्यादुपनिषदोङ्कारप्रणवौ समौ ।

शिक्षा कल्पो व्याकरणं, छन्दो ज्योतिर्निरुक्तयैः ॥२५०॥

पङ्क्तानि भर्मशास्त्रं, स्यात् स्मृतिर्धर्मसंहिता ।

आन्वीक्षिकी तर्कविद्यौ, मीमांसा तु विचारणौ ॥२५१॥

सर्गश्च प्रतिसर्गश्च, वंशो मन्वन्तरौणि च ।

वंशानुवंशचैरितं, पुराणं पञ्चलक्षणम् ॥२५२॥

पैडङ्गी वेदाश्चत्वारो, मीमांसाऽन्वीक्षिकी^{१२} तथा ।
 धर्मशास्त्रं पुराणं च, विद्या एताश्चतुर्दश ॥२९३॥
 सूत्रं सूचनकृद्भाष्यं सूत्रोक्तार्थप्रपञ्चकम् ।
 प्रस्तावस्तु प्रकरणं, निरुक्तं पदभञ्जनम् ॥२९४॥
 अवान्तरप्रकरणविश्रामे शीघ्रपाठतः ।
 आह्निकमधिकरणन्तर्वेकन्यायोपपादनम् ॥२९५॥
 उक्तानुक्तदुरुक्तार्थचिन्ताकारि तु वार्तिकम् ।
 टीका निरन्तरव्याख्या, पञ्जिका पदभञ्जिका ॥२९६॥
 निबन्धवृत्ती अन्वये, संग्रहस्तु समाह्वेतिः ।
 परिशिष्टपद्धत्यादीन्^{१३}, पथाऽनेन समुन्नयेत् ॥२९७॥
 कारिका तु स्वल्पवृत्तौ, बहोर्यस्य सूचनी ।
 कलिन्दिका सर्वविद्या, निघण्टुर्नामसङ्ग्रहेः ॥२९८॥
 इतिहासः पुरावृत्त, प्रवहिका प्रहेलिका ।
 जनश्रुतिः किञ्चिन्ती, वार्त्तिकं पुरातनी ॥२९९॥

०१ अवान्तरप्रकरणानां विश्रामो ग्रन्थावयव इत्यर्थः । तदा-
 ह्निकमित्युच्यते, यदनेकार्थः “आह्निकं स्यात्पुनरहर्निर्नित्यं निन्य-
 कर्मणि । भोजने ग्रन्थभागे चेति ” ग्रन्थभागे-ग्रन्थावयवे इति
 तटीका । ०२ आदिग्रन्थात् अध्यायः उच्छ्वासः अद्भुतः सर्गः
 इत्यादयो ग्रन्थानयनविशेषा ज्ञेयाः ।

वीर्त्ता प्रवृत्तिर्वृत्तांतै उदन्तोऽथाह्वयोऽमिषो ।
 गोत्रैःसंज्ञानामधेयोऽह्वयोऽमिष्याश्च नाम च ॥२६०॥
 सम्बोधनमामन्त्रणमाह्वानं त्वभिमन्त्रणम् ।
 आकारेण हवो हूतिः, संहृतिर्वहुभिः कृता ॥२६१॥
 उदाहारं उपोद्घातं, उपन्यासैश्च वाङ्मुखम् ।
 व्यवहारो दिवादेः स्यात्, शपथः शेषनं शपैः ॥२६२॥
 उत्तरं तु प्रतिवचैः, प्रश्नैः पृच्छांनुयोजनम् ।
 कथङ्कयिकता चाथ, देवप्रश्नं उपश्रुतिः ॥२६३॥
 चटु चटु प्रियप्रायं, प्रियसत्यं तु सूनृतम् ॥
 सत्यं सम्यक् समीचीनैर्मृतं तैथ्यं यथातथम् ॥२६४॥
 यथास्थितं च सद्भूतेऽश्रीके तु वितयानृते ।
 अथ क्लृप्तं सङ्कुलं च, परस्परपराहतम् ॥२६५॥
 सान्त्वं सुमधुरं ग्राम्यमश्लीलं मृष्टैमस्फुटम् ।
 लुप्तवर्णपदं प्रस्तौमवाच्यं स्यादनक्षरम् ॥२६६॥
 अम्यूकृतं सयूत्कारे, निरस्तं त्वरयोदितम् ।
 आग्नेडिनं द्विस्त्रिरुक्तमबद्धं तु निरर्थकम् ॥२६७॥
 पृष्ठमांसादनं तद्यत्, परोक्षे दोषकीर्त्तनम् ।
 मिथ्याभियोगोऽभ्याख्यानं, सङ्गतं हृदयङ्गमम् ॥२६८॥

परंपं निष्ठुरं रूक्षं, विकृष्टमय घोषणौ ।

उच्चैर्धुष्टं दर्शनेडां, स्तवः स्तोत्रं स्तुतिर्नुतिः ॥२६९॥

श्लाघां प्रशंसाऽर्थवादः, सा तु मिथ्या विकृत्यनम् ।

जनप्रवादः कौलीनं, विमानं वचनीयतौ ॥२७०॥

स्यादैवर्ण उपक्रोशो, वादो निष्पर्ययात् परः ।

गर्हणौ धिक्क्रियां निन्दा, कुत्सा क्षेपो जुगुप्सैनम् ॥२७१॥

आक्रोशाभीषङ्गाक्षेपाः, शार्पेः स क्षारणौ रते ।

विरुद्धशंसनं गालिराशीर्मङ्गलशंसनम् ॥ २७२ ॥

श्लोकः कीर्तिर्यशोऽभिख्या, समाज्ञा रुशेती घृणः ।

अशुभा वाक् शुभा कल्या चर्चरो चर्भटी समे ॥२७३॥

यः सनिन्द उपालम्भस्तत्र स्यात्परिभाषणम् ।

आशुच्छौऽऽलार्पः सम्भाषोऽनुलार्पः स्यान्मुहुर्वचः ॥२७४॥

अनर्थकं तु प्रलार्पो, विलार्पः परिदेवनम् ।

उल्लार्पः काकुवागन्योऽन्योक्तिः संलार्पसंकथे ॥२७५॥

विप्रलार्पो विरुद्धोक्तिरपलापस्तु निहृष्टः ।

सुप्रलार्पः सुवचनं, सन्देशवाक्तु वाचिकम् ॥२७६॥

आज्ञा^१ शिष्टिर्निराङ्निभ्यो^२ देशो^३ नियोग^४शासनं^५ ।

अवर्वादोऽप्यथाहूय^६ प्रेषणं^७ प्रतिशासनम्^८ ॥२७७॥

संवित्सन्धोऽऽस्थाऽभ्युपायैः^९, संप्रत्याङ्म्यः^{१०} परः^{११} श्रवः^{१२} ।

अङ्गीकारोऽभ्युपगमः^{१३}, प्रतिज्ञाऽऽगूक्षं^{१४} सङ्गरेः^{१५} ॥२७८॥

गीतनृत्यवाद्यत्रयं^{१६}, नाट्यं^{१७} तौर्यत्रिकं^{१८} चै^{१९} तत् ।

सङ्गीतं^{२०} प्रेक्षणार्थेऽस्मिन्^{२१}, शास्त्रोक्ते^{२२} नाट्यधर्मिका^{२३} ॥२७९॥

गीतं^{२४} गानं^{२५} गेयं^{२६} गीतिर्गान्धर्वमथ^{२७} नर्तनम्^{२८} ।

नटनं^{२९} नृत्यं^{३०} नत्तं^{३१} च^{३२}, लास्यं^{३३} नाट्यं^{३४} च^{३५} ताण्डवम्^{३६} ॥२८०॥

मण्डलेन^{३७} तु यन्नृत्यं^{३८}, स्त्रीणां^{३९} हल्लीसकं^{४०} हि तत् ।

पानगोष्ठ्यामुच्चतालं^{४१}, रणे^{४२} वीरमयन्तिका^{४३} ॥२८१॥

स्यानं^{४४} नाट्यस्य^{४५} रङ्गः^{४६} स्यात्पूर्वरङ्गं^{४७} उपक्रमः^{४८} ।

अङ्गहारोऽङ्गविशेषो^{४९}, व्यञ्जकोऽभिनयः^{५०} समौ^{५१} ॥२८२॥

स चतुर्विध^{५२} आहाय्यो^{५३} रचिनो^{५४} भूषणादिना^{५५} ।

वचसा^{५६} वाचिकोऽङ्गेनाङ्गिके^{५७}, सत्त्वेन^{५८} सात्त्विकेः^{५९} ॥२८३॥

स्यान्नाटकं^{६०} प्रकरणं^{६१}, भाणः^{६२} प्रहसनं^{६३} लिपिः^{६४} ।

व्यायोगसमवकारौ^{६५}, वीर्यङ्गे^{६६}हामृगा^{६७} इति^{६८} ॥२८४॥

अभिनेयप्रकारा स्युर्भाषा पट संस्कृतादिका ।

भारती सात्वती^२ कौशिन्यारम्यौ^३ च वृत्तयः ॥२८५॥

वाद्यं^१ वादित्रेमातोद्यं^३, तूर्यं^४ तूरं^५ स्मरध्वजं ।

ततं वीणाप्रभृतिकं, तालप्रभृतिकं धनं ॥२८६॥

वंशादिकं तु शुपिरैमानैद्धं मुरजादिकम् ।

वीणा पुनर्घोषवती^२, विपश्ची कण्ठकूणिका^३ ॥२८७॥

वल्लकी^४ साऽय तन्त्रीभिः, सप्तभिः परिवादिनी ।

शिवस्य वीणा नालम्बी, सरस्वत्यास्तु कञ्जउपी ॥२८८॥

नारदस्य तु महती गणाना तु प्रभावती ।

विश्वावसोस्तु बृहती, तुम्बुरोस्तु कञ्जावती ॥२८९॥

चण्डालानां तु कटोलवीणी चाण्डालिका च सा ।

काय कोलम्बकैस्तस्या, उपनाहो निबन्धनम् ॥२९०॥

दण्ड पुन प्रवालं स्यात्ककुम्भस्तु प्रसवकं ।

मूले वंशशलाका स्यात्कलिका कूणिकापि च ॥२९१॥

कालस्य त्रियया मान, ताल साम्य पुनर्लये ।

द्रुतं विलम्बितं मध्यमोद्यस्तत्वं धनं क्रमात् ॥२९२॥

मृदङ्गो^१ मुरज^२ सोऽङ्कयौलिङ्गचूर्ध्व^३ इति त्रिधा ।

स्यायश पटहो^१ ढक्का^२, भेरी^३ दुन्दुभिरानक^४ ॥२९३॥

पटहोऽय शारिका^१ स्यात्कोणो^२ वीणादिवादनम् ।

शृङ्गारहास्यमृगणौ^१, रौद्रवीरभयानकौ^२ ॥२९४॥

बीभन्सौर्धुतशान्तोश्च, रसा भावा पुनस्त्रिधा ।

स्थायिसात्त्विकसञ्चारिप्रैमवै^१ स्याद्रति पुन ॥२९५॥

रागोऽनुरागोऽनुरतिर्हासस्तु हसन हसै^१ ।

घर्वरो^२ हासिको^३ हास्य, तत्रादृष्टरदे स्मितम् ॥२९६॥

वक्रोष्ठिनाऽय हसितं, विद्धिदृष्टरदाङ्कुरे ।

विद्धिच्छ्रुते विहसितमदृहासो महीयसि ॥२९७॥

अतिर्हासस्त्वनुस्यूतेऽपर्हासोऽकारणात्कृते ।

सोत्प्राप्ते त्वाच्छ्रुरितरु, हसन स्फुरदोष्ठरु ॥२९८॥

शोकं^१ शुक्^२ शोचनं^३ खेदं, मोघो^४ मन्यु^५ क्रुधा^६ रुपा^७ ।

क्रुत्^८ कोप^९ प्रतिघो^{१०} रोपो^{११}, रुद्र^{१२} चोत्साह^{१३} प्रगल्भता^{१४} ॥२९९॥

अभियोगोद्यमौ^१ प्रौढिरुद्योग^२ विग्रहेतिका^३ ।

अध्यवसाय उर्जोऽय वीर्य्य सोऽतिशयान्वित ॥३००॥

भयं^१ भीर्भी^२ति^३।।तड्कं^४, आशङ्कां^५ साध्वसं^६ दरः^७ ।

भिर्या^१ च तच्चाहिभयं^२, भूपतीनां^३ स्वपक्षजम्^४ ॥३०१॥

अदृष्टं^१ वह्नितोयादेर्दृष्टं^२ स्वपरचक्रजम्^३ ।

भयङ्करं^१ प्रतिभयं^२, भीमं^३ भोष्मं^४ मयानकम्^५ ॥३०२॥

भीषणं^१ भैरवं^२ घोरं^३, दारुणं^४ च भयावहम्^५ ।

जुगुप्सा^१ तु घृणोऽय^२ स्याद्विस्मये^३श्चित्रैर्मद्भुतम्^४ ॥३०३॥

चोद्याश्चयै^१ शमः^२ शान्तिः^३, शमथोपशमावपि^४ ।

तृष्णाक्षयै^१. स्थायिनोऽमी^२, रसानां^३ कारणं^४ कमात् ॥३०४॥

स्तम्भो^१ जाड्यं^२ स्वदो^३ घर्भनिदावौ^४ पुलकः^५ पुनः^६ ।

रोमाश्च^१: कण्टको^२ रोमविकारो^३ रोमहर्षणम्^४ ॥३०५॥

रोमोद्गर्भं^१ उदुपणैश्छलाकर्मनमित्यपि^२ ।

स्वरमेदस्तु^१ कलत्वं^२, स्वरे^३ कम्पस्तु^४ वेपथुः^५ ॥३०६॥

वैवर्ण्यं^१ कालिकाऽयाश्रु^२ बाष्पो^३ नेत्राम्बु^४ रोदनम्^५ ।

अस्त्रैर्मर्तुं^१ प्रलयैस्त्वचेष्टतेत्येष्ट^२ सात्विकाः^३ ॥३०७॥

धृतिः^१ सन्तोषः^२ स्वास्थ्यं^३ स्यादाध्यानं^४ स्मरणं^५ स्मृतिः^६ ।

मतिर्मनीषा^१ बुद्धिर्धी^२र्धिषणाज्ञा^३सचेतनाः^४ ॥३०८॥

प्रतिभा^१ प्रतिपत्प्रज्ञा^२प्रेक्षा^३चिदुपलब्धयः^४ ।
 संवित्तिः^{१४} शोमुपी^{१५} दृष्टिः^{१६}, सा मेवा^१ धारणक्षमा ॥३०९॥
 पण्डा^१ तत्त्वानुगा^२ मोक्षे^३ ज्ञानं^४ विज्ञानमन्यतः ।
 शुश्रूषा^१ श्रवणं^२ चैव, ग्रहणं^३ धारणं^४ तथा ॥३१०॥
 ऊहोऽपोहोऽर्थविज्ञानं^१, तत्त्वज्ञानं^२ च धीगुणाः ।
 व्रीडा^१ लज्जा^२ मन्दाक्षं^३ हीर्ष्यपी^४ साऽपत्रपाऽन्यतः ॥३११॥
 जाड्यं^१ मौख्यं^२ विपादोऽवसादः^३ सादो^४ विषण्णता^५ ।
 मदो^१ मुन्मोह^२सम्भेदो^३, व्याधिस्त्वाधी^४ रुजाकरः ॥३१२॥
 निद्रा^१ प्रमीलो^२ शयनं^३, संवेशं^४स्वाप-संलुप्यः^५ ।
 नन्दीमुखो^१ श्वासहेतिस्तन्द्रा^२ सुप्तं^३ तु साधिका ॥३१३॥
 औत्सुक्यं^१ रणरणकोत्कण्ठे^२ आयल्लकोरतो^३ ।
 हल्लोत्कलिके^४ चायावहित्याकारगोपनम्^५ ॥३१४॥
 शङ्का^१ऽनिष्टोत्प्रेक्षा^२ स्याच्चापलं^३ त्वनवस्थितिः^४ : ।
 आलस्यं^१ तन्द्रा^२ कौसीद्यं^३, हर्षश्चित्तप्रसन्नता^४ ॥३१५॥
 ह्लादः^१ प्रमोदः^२ प्रनदो^३, मुत्प्रीत्यामोर्दसम्मदो^४ ।
 आनन्दानन्दयू^१ गर्वस्त्वहङ्कारोऽपरिहता^२ ॥३१६॥

दृष्णोऽभिमानो ममता, मानश्चित्तोन्नतिः स्मयः ।
 स मिथोऽहमहमिका, या तु सम्भावनाऽऽत्मनि ॥३१७॥
 दृष्णात्साऽहोपुरुषिका, स्यादहम्पूर्विका पुनः ।
 अहं पूर्वमहं पूर्वमित्युग्रत्वं तु चण्डता ॥३१८॥
 प्रबोधस्तु विनिद्रत्वं, ग्लानिस्तु बलहीनता ।
 दैन्यं कार्पण्यं श्रमस्तु, क्लमः क्लेशः परिश्रमः ॥३१९॥
 प्रयासोयासव्यायामो, उन्मादश्चित्तविह्वलः ।
 मोहो मौढ्यं चिन्ता ध्यानममर्षः क्रोधसम्भवः ॥३२०॥
 गुणो जिगीषोत्साहवांस्त्रासस्त्वाकस्मिकं भयम् ।
 अपस्मारः स्यादावेशो, निर्वेदः स्वावमाननम् ॥३२१॥
 आवेगस्तु त्वरिस्तूर्णिः, संवेगः सम्भ्रमस्त्वरः ।
 वितर्कः स्यादुन्नयनं, परामर्शो विमर्शनम् ॥३२२॥
 अध्याहारस्तर्कः उहोऽसूर्यान्यगुणदुषणम् ।
 मृति संस्था मृत्युकालौ, परलोकगमोऽत्ययः ॥३२३॥
 पञ्चत्वं निघनं नाशो, दीर्घनिद्रा निमीलनम् ।
 दिष्टान्तोऽस्तं कालधर्मोऽवसानं सा तु सर्वगा ॥३२४॥

मरैको मारिखैयखिंशदमी व्यभिचारिण ।

स्युः कारणानि कार्याणि, सहचारीणि यानि च ॥३२५॥

रत्यादेः स्यायिनो लोके, तानि चेत्काव्यनाट्ययो ।

विभावो अनुभावाश्च, व्यभिचारिणै एव च ॥३२६॥

व्यक्त. स तैर्विभावाद्यै, स्यायिभावो भवेद्रसः ।

पात्राणि^१ नाट्येऽधिकृतास्तत्तद्वेपस्तु भूमिका^२ ॥३२७॥

शैलुपो^१ भरतः^२ सर्वकेशौ^३ भरतपुत्रकं ।

धर्मीपुत्रो^४ रङ्गजायाऽऽजीवो^५ रङ्गवतारक ॥३२८॥

नट^१ कुशाश्वी^२ शैलाली^३, चारणस्तु^४ कुशीलव^५ ।

भ्र-भ्रु-भ्रू-भृ-परः^६ कुंसो^७, नट. स्त्रीवेषधारक ॥३२९॥

वेश्याचार्य्य^१ पीठमर्द^२, सूत्रधारस्तु^३ सूचकः ।

नन्दी^४ तु पाठको नान्द्याः, पार्श्वम्य^५ पारिषार्थिकं ॥३३०॥

वासन्तिकं^१ केलिकिलो^२, वैहासिको^३ विद्रुपकं ।

प्रहासी^४ प्रीतिदंष्ट्राय, पिङ्ग^५ पल्लविको^६ विट^७ ॥३३१॥

पिता^१ त्वानुक^२ आवुत्त-भावुकौ^३ मगिनीपतौ ।

मावो^४ विद्वान् युवराज, कुमारो^५ भर्तृदारक ॥३३२॥

चाला वासू^१र्मर्षि^१ आर्य्यो^१, देवो^१ भट्टारको^१ नृपः ।
 राष्ट्रियो^१ नृपतेः श्यालो, दुहिता भर्तृ^१दारिका^१ ॥३३३॥
 देवी^१ कृतामिपेकाऽन्या भट्टिनी^१ गणिका^१ऽञ्जुका^१ !
 नीचा चेटी सखीहृतौ हण्डे^१ हज्जे^१ हलाः^१ क्रमात् ॥३३५॥
 भद्रहण्यैमवध्योक्तौ, ज्यायसी तु स्वप्ताऽत्तिकौ ।
 भर्ताऽऽर्य्यपुत्रो^१ माताऽम्बा भदन्ताः^१ सौगतादयः ॥३३५॥
 पूज्ये^१ तत्रभैवानप्रभैवांश्च भगवानेपि ।
 पादौ भट्टारको^१ देवैः, प्रयोज्याः पूज्यनामतः ॥३३६॥

इत्याचार्यश्रीहेमचन्द्रविरचितायामभिधानचिन्तामणौ
 नाममालायां देवकाण्डो द्वितीयः ॥२॥

अभिधानचिन्तामणौ ।

मर्त्यकाण्डः तृतीयः ।

मर्त्यः पञ्चजनो भूस्पृक्, पुरुषः पुरुषो नरः ।
मनुष्यो मानुषो ना विद्, मनुजो मानवः पुमान् ॥३३७॥
बालः पार्श्वः शिशुर्द्विभ्यः, पोतः शर्वः स्तनन्वधः ।
पृथुर्काभोत्तानशर्पाः, क्षीरकर्णैः कुमारैः ॥३३८॥
शिशुत्वं शैशवं बाल्यं, वयस्यस्तस्मिन् युवा ।
तारुण्यं यौवनं वृद्धैः, प्रवयः स्यविरो जरन् ॥३३९॥
जरीं जीर्णो यातयामां, जीर्णोऽयं दिव्यक्षो जरो ।
वार्द्धकं स्थाविरं न्यायोन्, वर्षीयान् दशमीत्यपि ॥३४०॥
विद्वान् सुधीः कविविचक्षणञ्चवर्गाः
ज्ञैः प्राप्तं रूपं कृतिमृष्टं च मिथैव धीरोः ।
मेधाविकोविद्विशारदमूरिदोष-
ज्ञैः प्राप्तं पण्डितैर्मनीषिभिरुपमुद्धोः ॥३४१॥

व्यक्तो^{२२} विपश्चित्सद्ख्यावान्^{२३}. मूर्त्तं प्रवीणे^{२४} तु शिक्षितैः ।
निष्णातो^{२५} निपुणो^{२६} दक्षैः, कर्म-हस्त-मुखाः कृतात् । ३४२ ॥

कुशलश्चतुरोऽभिज्ञविज्ञवैज्ञानिकाः पटुः ।

छेको^{२७} विदग्धे^{२८} प्रौढस्तु, प्रगल्भैः प्रतिमान्वितैः ॥ ३४३ ॥

कुशाग्रीयमतिः सुस्मदर्शी तत्कालधीः पुनः ।

प्रत्युत्पन्नमतिर्दुराद्यः पश्येद्दीर्घदर्श्यसौ ॥ ३४४ ॥

हृदयालुः सहृदयैश्चिद्रूपोऽप्यय संस्कृते ।

व्युत्पन्नप्रहर्तृशृण्णो, अन्तर्वाणिस्तु शास्त्रवित् ॥ ३४५ ॥

वागीशो वाक्पतौ वाग्मो, वाचोयुक्तिपटुः प्रवाक् ।

समुखो वावट्टकोऽय वदो वक्तो वदावट्टः ॥ ३४६ ॥

स्याद् जल्पकस्तु वाचालो, वाचाटो बहुगर्हवाक् ।

यद्वदोऽनुत्तरे दुर्वाक् कद्वदे स्यादपाधरः ॥ ३४७ ॥

हीनवादिन्येदमूकानेदमूकौ त्ववाक्श्रुतौ ।

खणः शब्दनस्तुल्यो, कुवादिकुचरौ समौ ॥ ३४८ ॥

लोहलोऽस्फुटवाग् भूकोऽवागसौम्यस्वरोऽस्वरैः ।

वेदिता विदुरो विन्दुर्वन्दारैस्त्वमिवादकैः ॥ ३४९ ॥

आशंसुराशंसितरि^२, कट्टरस्त्वतिकुत्तितैः ।

निराकरिण्युः सिप्नुः स्याद्विक्रामो तु विकस्वरः ॥३९०॥

दुर्मुखे मुखरोवद्धमुखौ^३ शर्कः प्रियंवदः ।

दानशीलः सद्दान्यो, वदन्योऽप्यय बालिशः ॥३९१॥

मूढो^४ मन्दो ययाजातो^५, बालो^६ मातृमुखो जडः ।

मूर्खोऽमेधो धिवर्णाज्ञौ^७, वैधेयो^८ मातृशासितः^९ ॥३९२॥

देवानांप्रियजालमौ^{१०} च, दीर्घसूत्रेश्विरक्रियैः ।

मन्दः क्रियासु कुठैः स्यात्, क्रियावान् कर्मसुद्यतः ॥३९३॥

कर्मक्षेमोऽऽच्छर्माणैः, कर्मशूरस्तु कर्मठैः ।

कर्मशीलैः कर्म आयशुलिकैस्तीक्ष्णकर्मकृत् ॥३९४॥

सिंहमंहनैः स्वज्ञैः, स्वतन्त्रो^{११} निरयग्रहैः ।

ययाज्ञमी^{१२} स्वरुचिर्धैः, स्वउन्दैः स्वैर्यपाधैः ॥३९५॥

यदृच्छो स्वेरितो म्बेच्छो, नायवान् निज्ञेष्टृद्यतो^{१३} ।

तत्रायत्तेवशाजीनेच्छन्दन्तैः परात्परे ॥३९६॥

लक्ष्मीगान् लक्ष्मणैः श्री^{१४}, इष्ये आड्यो^{१५} धैनीधरैः ।

क्रद्धो विभृतिः संपत्तिर्लक्ष्मीः श्रीरुद्रिमम्पदः ॥३९७॥

दरिद्रो^१ दुर्विधो^२ दुःस्थो^३, दुर्गतो^४ निःस्वकीकर्त्रो^५ ।
 अकिञ्चनो^६ऽधिपस्त्वीशो^७, नेता^८ परिवृढो^९ऽधिभूः ॥३५८॥
 पतीन्द्रस्वामिनाथा^{१०}ऽऽर्याः प्रभुर्भक्तेश्वरो^{११} विभुः^{१२} ।
 ईशितेनो^{१३} नायकश्च^{१४}, नियोज्यः^{१५} परिचारकः^{१६} ॥३५९॥
 डिङ्करः^{१७} किङ्करो^{१८} भृत्यश्चेष्टो^{१९} गोप्यः^{२०} पराक्षितः^{२१} ।
 दामः^{२२} प्रेप्यः^{२३} परिस्कन्दो^{२४}, मुजिप्यपरिकर्मणो^{२५} ॥३६०॥
 पराक्षः^{२६} परपिण्डोदो^{२७}, परमोर्तः^{२८} परैर्धितः^{२९} ।
 भृतके^{३०} भृतिभुग्^{३१} वैतनिकः^{३२} कर्मकङ्गो^{३३}ऽपि च ॥३६१॥
 स निर्भृतिः^{३४} कर्मभरो^{३५}, भृतिः^{३६} स्यान्निष्कृत्यैः^{३७} पणैः^{३८} ।
 कर्मण्या^{३९} वेतनं^{४०} मूल्यं^{४१}, निवेशो^{४२} भरणं^{४३} विधा^{४४} ॥३६२॥
 भर्मण्या^{४५} भर्म^{४६} भृत्यो^{४७} च, भोगैस्तु गणिराभृतिः^{४८} ।
 खलपूः^{४९} स्याद्बहुकरो^{५०}, भारयाहस्तु भारिकः^{५१} ॥३६३॥
 वार्तावहे^{५२} वैवधिको^{५३}, भारे^{५४} विवविववौ^{५५} ।
 काचः^{५६} शिक्यं^{५७} तदालम्बो^{५८}, भारयष्टिर्विहङ्गिको^{५९} ॥३६४॥
 शूरश्चोरमष्टो^{६०} वीरो^{६१}, विक्रान्तश्चाय कातरः^{६२} ।
 दरितेश्चकितो^{६३} भीतो^{६४}, मीरुं^{६५} मोरुक्^{६६} मीलुको^{६७} ॥३६५॥

विहस्तव्याकुलौ^१ व्यग्रे^२, कान्दिशीकौ^३ भयद्रुते ।

उत्पिञ्जलसमुत्पिञ्जैपिञ्जलौ^४ भृशमाकुले ॥३६६॥

महेच्छे^१ तूद्भटौदारौ^२, दान्तोदीर्णमहाशयाः ।

महामनौ^३ महातर्मा^४ च, कृपणैस्तु मितम्पत्रैः ॥३६७॥

कीनाशैस्तद्धनैः^१ सुद्वैकर्दर्यदृढमुष्ट्यैः ।

क्लिम्पचानो^२ दयालुस्तैः^३, कृपा^४लुः करुणापरैः ॥३६८॥

सूरतोऽप्य^१ दया^२ शूकः^३, कारुण्यं^४ करुणा^५ घृणा^६ ।

कृपानुकम्पानुक्रोशौ^१, हिंस्रै^२ शरारुवातुकौ^३ ॥३६९॥

व्यापादनं^१ विशरणं^२ प्रमयः^३ प्रमापणं^४,

निर्ग्रन्थनं^५ प्रमयनं^६ कदनं^७ निग्रहणम् ।

निस्तर्हणं^१ विशसनं^२ क्षणनं^३ परासनं^४,

प्रोज्जासनं^५ प्रशमनं^६ प्रतिघातनं^७ वधः^८ ॥३७०॥

प्रवासनोद्वासनघातनिर्व्वासनानि^१ संज्ञासिनिशुम्भहिंसाः^२ ।

निर्वापणालम्भनिसुदनानि^३, निर्यातनोन्मन्यसमापनानि^४

॥३७१॥

अपासनं वर्जनमारपिज्ञां, निष्कारणाकायविशारणानि ।
 स्युः कर्त्तने कल्पने वैद्वने च, छेदश्च घानोद्यत आततायी ॥
 स शैर्पच्छेदिकं शीर्षच्छेद्यो यो वधमर्हति ।
 प्रमीतं उपसम्पन्नं, परेतैप्रेतमंस्थितौः ॥३७३॥
 नामालेख्य-यर्शः-शेषो, व्यापन्नोऽपगतो मृतैः ।
 परीसुस्तदहे दानं, तदर्धमौर्ध्वदेहिकम् ॥३७४॥
 मृतस्नानमपस्नानं, निवार्यः पितृतर्पणम् ।
 चित्तिचित्याचितास्तुल्या, ऋजुस्तु प्राज्ञलोऽज्ञसः ॥३७५॥
 दक्षिणै सरलोदारौ, शठस्तु निरुनोऽनृजुः ।
 क्रूरे नृशंसनिर्लिशेषाणो धूर्तस्तु वधकैः ॥३७६॥
 व्यंसकैः कुहंको दाण्डाजिनिको मारिर्नालिकौ ।
 मार्या तु शठतो शाठ्यं, कुंमृतिर्निरुतिश्च सा ॥३७७॥
 कपटं कैतवं दम्भैः, कृष्टं छेन्नोर्ध्विच्छ्रम् ।
 व्यपदेशो मिषं लक्षं, निमं व्यानोऽय कुक्कुटिः ॥३७८॥
 कुहनौ दम्भचर्या च, वधनं तु प्रतारणम् ।
 व्यलीकैमतिपन्धानं, साधौ सम्यैर्यसज्जनोः ॥३७९॥

५४ अभिधानचिन्तामणौ मत्स्यकाण्डः ३

दोषैकद्वयं पुरोभागी^२, कर्णेजपस्तु दुर्जनैः ।

पिशुनैः सूचको नीचो^३, द्विर्जिह्वो मत्सरी खलः ॥३८०॥

व्यसनात्तस्तूपरत्तेश्वोरस्तु प्रतिरोधकैः ।

दस्युः पाटचरैः स्तेनैस्तस्करैः पारिपन्थिकैः ॥३८१॥

परिमोपिपरास्क्वन्धैकागारिकमन्त्रिभ्यः ।

यः पश्यतो हरेदर्थं, स चोरः पश्यतो हरैः ॥३८२॥

चौर्यं तु चौरिकौ स्तेयं^३, लोप्त्रं त्यपह्ननं घनम् ।

यद्भविष्यो^४ देवपैरोऽपालस्थैः शीतलोऽन्धैः ॥३८३॥

मन्देस्तुन्दपरिमृणोऽनुष्णो^५ दक्षेस्तु पंशलेः ।

पट्टेष्णोर्ध्वेणक्रमेत्यानचतुराश्चाथ तन्परीः ॥३८४॥

आसक्तैः प्रवर्णैः प्रह्वैः, प्रसिद्धैः परायणैः ।

दानोदारैः स्यूज्जक्षदानशौण्ढी^६ बहुप्रदे^७ ॥३८५॥

दानमुत्सर्जनं^८ त्यागैः, प्रदेशनैर्विमर्जनं^९ ।

विहायितं^{१०} वितरणं^{११}, स्पर्शनं प्रतिपादनम् ॥३८६॥

विध्राणनं^{१२} निर्वपेणमपरर्जनैर्मन्त्रिभिः^{१३} ।

अर्थन्ययेनः सुकृत्यो^{१४}, याचाम्स्तु वनीपकैः ॥३८७॥

मार्गणोऽर्थी याचनेस्तर्कुकोऽयार्थनेपणा ।

अर्दनी प्रणयो^{१५} याञ्चो, याचनीऽध्यपणा सनिः^{१६} ॥३८८॥

उत्पतिष्णुस्तूत्पतितौऽलङ्कारिष्णुस्तु मण्डनः ।
 भविष्णुर्भवितो भूष्णुः, समौ वर्तिष्णुर्वर्तनौ^२ ॥३८९॥
 विसृत्वरो^१ विसृपरः^२, प्रसारो^३ च विसारिण^४ ।
 लज्जाशीलोऽपत्रपिणुः^१, सहिष्णुः क्षमिता^२ क्षमा^३ ॥३९०॥
 तितिक्षुः सहनैः क्षन्ता^१, तितिक्षो सहनं^२ क्षमा^३ ।
 ईर्ष्यालुः क्रुद्धनोऽक्षान्तिरीर्ष्या क्रोधी तु रोपणैः ॥३९१॥
 अमर्षणै^१ क्रोधनश्च^२, चण्डस्तैवत्यन्तरोपनः ।
 बुभुक्षितैः स्यात् क्षुधितो^१, जिघत्सुरशनायितैः ॥३९२॥
 बुभुक्षायामशनायां, जिघत्सौ रोचको^१ रुचिः^२ ।
 पिपासुस्तृपितस्तृष्णकैः^१, तृष्णौ तैर्पोऽपलासिकौ ॥३९३॥
 पिपासौ तृष्टै^१ तृपोदन्यां^२, धीतिः^३ पानेऽथ शोषणम् ।
 रसादानं^१ भक्षकस्तु^२, घस्मैरोऽन्नै^३ आशितैः ॥३९४॥
 भक्तमैत्रं^१ कूरमन्धो^२, भिस्सौ दादिविरोदनैः^३ ।
 अशनं^१ जीवनकं^२ च, यानो वाजैः प्रमादनम् ॥३९५॥
 भिस्सटौ दग्धिकां सर्व्वरसाग्रं मण्डमत्र तु ।
 दधिजे^१ भैस्तु भक्तोत्थे, निखावाचाममासरौः ॥३९६॥

५६ अभिधानचिन्तामणौ मर्त्यकाण्डः ३

श्राणां विलेपी^२ तरलौ, यवागूर्गुष्णिगौपि च ।

सूपः स्यात्प्रहितं^२ सूदो , व्यञ्जनं तु घृतादिकम् ॥३९७॥

तुल्यौ तिलान्ने कृसरत्रिसरोवय पिष्टकैः ।

पूपोऽपूपः पूलिका^३ तु, पोलिका^३ पोलि-पुषिकाः^३ ॥३९८॥

पूपलयेपत्पके स्युरभ्युषोभ्योषेपौलयैः ।

निष्ठानं तु तेमनं स्यात्करम्भो दधिसक्तवः ॥३९९॥

घृतपूरो घृतचरैः, पिष्टपूरश्च घास्तिर्कैः ।

चमसी^३ पिष्टवर्त्तिः^३ स्याद्वटकैस्त्ववसेकिमैः ॥४००॥

मृष्टा यवाः पुनर्घानौ, घानाचूर्णं तु सक्तैः ।

पृथुकैश्चिपिटेस्तुल्यौ, लान्ता^३ स्युः पुनरक्षतौः ॥४०१॥

गोधूमचूर्णे समिता^३, यवक्षोदे तु चिकसे ।

गुहं इक्षुरसकाषः, शर्करौ तु क्षितोपलौ ॥४०२॥

सितौ च मधुघूलिस्तु, खण्डैस्तद्विकृति पुनः ।

मत्स्यग्रेटी काणिनं चापि, रसालायां तु मार्जिनौ ॥४०३॥

शिवाग्ण्येव धैर्यपौ, रसौ दुग्धे तु सोमनम् ।

गोरभैः क्षीरमूषम्यं^३, स्तन्यं पुंमनं^३ पर्यः ॥४०४॥

पर्यस्यं घृतदध्यादि, पेयूपोऽभिनत्रं पयः ।
 उभे क्षीरस्य विकृती, क्लिष्टाटी कूर्चिकापि च ॥४०५॥
 पार्थसं परमान्नं च, क्षैर्यी क्षीरजं दधि ।
 गोरसश्चै तदघनं, द्रव्यं पत्रैलमित्यपि ॥४०६॥
 घृतं हविष्यमाज्यं च, हविराचारसर्पिषी ।
 हवोगोदोहोद्भवं हैयद्गवीनं शरजं पुनः ॥४०७॥
 दधिसैरं तक्रभैरं, नवनीतं नवोद्भूतम् ।
 दण्डाहते कालशेषेबोलौरिष्टानि गोरसैः ॥४०८॥
 रसायनमयार्धाम्बूदधित् श्वेतं समोदकम् ।
 तक्रं पुनः पादजलं, मयितं वारिवर्जितम् ॥४०९॥
 सार्पिष्कं दाधिकं सर्पिर्दधिम्यां संस्कृतं क्रमात् ।
 लवणोदकाभ्यां तु दकलावर्णिक्मुदधिति ॥४१०॥
 औदधितमौदधित्कं, लवणे स्यात्तु लावणम् ।
 पैठरोऽप्ये उवासिद्धे, प्रयस्तं तु मुमंस्कृतम् ॥४११॥
 पके रादं च सिद्धं च, शृष्टं पकं विनाम्बुना ।
 शृष्टामिपं भटिञं स्याद्भूतिर्भरुटकं च तत् ॥४१२॥

शूल्यं^१ शूलाकृतं^२ मांसं, निष्कायो^१ रसकः^२ समौ ।

प्रणीतमुपसम्पन्नं,^३ क्षिग्धे^१ मसृणचिकणं^२ ॥४१३॥

पिच्छिलं^१ तु विजिविलं^२, विज्जं^३ विजिलं^३ च तत् ।

भावितं^१ तु वासितं^२ स्यात्तुल्ये संस्पृष्टशोधिते^२ ॥४१४॥

काञ्चिकं^१ काञ्जिकं^२ धान्यम्लं^३ नाले^४ तुपोदकम्^५ ।

कुलमापाभिपुनावन्ति^६ सोमशुक्ता^७ नि कुञ्जलम्^१ ॥४१५॥

धुक्^{१०} धातुघमुदाहं,^{११} रक्षोघ्नं^{१२} कुण्डगोलकम्^{१४} ।

महारमं^{१५} सुवीराम्लं^{१६}, सौवीरं^{१७} अक्षणं^१ पुनः ॥४१६॥

तैलं^२ रोहोऽप्यञ्जनं^३ च, वेसवारं^४ उपरुकरः^२ ।

स्यात्तिन्तिडीकं^५ तु धुक्^६, वृक्षाम्लं^७ चाम्लवेतसे^८ ॥४१७॥

हरिद्रौ काञ्चनी पीतौ, निशाण्यौ^९ वरुणीनी ।

क्षत्रे^{१०} क्षुताभिर्जननो, राजिकौ^{११} राजमर्षयः^{१२} ॥४१८॥

आमुगं^{१३} कृष्णिर्मा^{१४} आमौ, कुस्तुम्बुरौ^{१५} तु धान्यकम्^{१६} ।

धन्या^३ धन्याकं^४ धन्याकं^५, मरिचं^६ कृष्णमुपणम्^७ ॥४१९॥

कोल्कं^८ वेल्जं^९ धार्मपत्तनं^{१०} यवनप्रियम्^{११} ।

शुण्ठी^{१२} महोषं^{१३} विश्वौ, नाभं^{१४} विधभेषजम्^{१५} ॥४२०॥

वैदेही^१ पिप्पली^२ कुण्ठोपकुल्यो^३ मार्गधी^४ कर्णौ,
तन्मूलं^५ ग्रन्थिकं^६ सर्वग्रन्थिकं^७ चटकाशिरैः ॥४२१॥

त्रिकटुं^८ ज्यूपणं^९ व्योषमज्जी^{१०} जीरकैः^{११} कणौ ।
सहस्रवेधि^{१२} बालहीकं^{१३}, जतुकं^{१४} हिङ्गु^{१५} रामठम् ॥४२२॥

न्याटः^{१६} स्वडनं^{१७} खादनभ्रमं^{१८}, निघसो^{१९} बलभनमम्यवहारैः ।
जग्धिर्जक्ष्णमक्ष्णं^{२०} डेही^{२१}, प्रत्यवसानं^{२२} घमिरौहारैः ॥४२३॥

प्मानो^{२३} कर्षाणविष्वाणौ^{२४}, भोजनं^{२५} जेमनौदनं^{२६} ।
चर्त्रणं^{२७} चूर्णनं^{२८} दन्तैर्निह्वास्याट्मत्तु^{२९} लेहनम् ॥४२४॥

बल्यभ्रसः^{३०} प्रातराशं^{३१}, मग्धिस्तु^{३२} सहभोजनम् ।
प्रासो^{३३} गुडेरकं^{३४} पिण्डो^{३५}, गटोलः^{३६} करको^{३७} गुडैः ॥४२५॥

गण्डोलः^{३८} कर्बलस्तृप्ते^{३९}, त्वाग्रातसुहिताशिनीः^{४०} ।
तृप्ति^{४१} सौहित्यमाघाणमथ^{४२} मुक्तममुज्जिते^{४३} ॥४२६॥

फेला^{४४} पिण्डोलिफेनी^{४५} च, म्योदरं^{४६} पुरके^{४७} पुनः ।
कुसिन्धैरिरात्मैम्भरिरटा^{४८} म्भरिरप्यय ॥४२७॥

आद्यूनैः^{४९} स्यादौदरिको^{५०}, विजिगीषाविवर्जिते^{५१} ।
उदरविशमः^{५२} सर्वाक्षानं^{५३} सर्वाक्षमसकैः^{५४} ॥४२८॥

शाङ्कुः^१ पिशिताशुन्मदिष्णोस्तुन्मादसंयुतः ।

गृध्रु^२ गर्दनेस्तृष्णैक, लिप्सु^३ लुब्धोऽभिघ्रातुकः ॥४२९॥

लोलुपो^४ लोलुभो^५ लोभेस्तृष्णो^६ लिप्सो^७ वशोः^८ स्पृहो^९ ।

काह्नो^{१०}ऽऽशंसो^{११} गर्दवाञ्छो^{१२}ऽऽशो^{१३} ह्यो^{१४} तृड्मनो^{१५} रथाः ॥४३०॥

कामो^{१६}ऽभिलाषो^{१७}ऽमिष्या^{१८} तु, परस्वहोद्धतः पुनः ।

अविनीतो^{१९} विनीतस्तै, निभृते^{२०} प्रसृतोऽपि^{२१} च ॥४३१॥

विधेये^{२२} विनयस्थैः^{२३} स्यादाश्रयो^{२४} वचने स्थितः ।

वश्यैः^{२५} प्रणयो^{२६} धृष्टस्तु^{२७}, वियातो^{२८} धृष्टु^{२९} वृष्णु^{३०} नौ ॥४३२॥

वीक्षापतो^{३१} विरक्तो^{३२}ऽयाधृष्टे^{३३} शालीनैशारैर्दौ ।

शुभंयुः^{३४} शुभसंयुक्तं^{३५}, स्यादहंयुरहङ्कृतः^{३६} ॥४३३॥

क्रामुकेः^{३७} कमिनो^{३८} वक्त्रोऽनुकेः^{३९} कामयितोऽभिर्कः^{४०}

कामनैः^{४१} कर्मरोऽमीकैः^{४२}, पद्यमद्रैस्तु^{४३} विप्लुतेः^{४४} ॥४३४॥

ध्यमनी^{४५} हर्षमार्णस्तु^{४६}, प्रमनो^{४७} हृष्टमानयैः^{४८} ।

विहर्वाणो^{४९} विचेनोस्तु^{५०}, दु-रन्तर्वि-परो मनोः^{५१} ॥४३५॥

• १ गृ ग्री, चप्रत्ययेऽनुस्वरेशाभेद "तस्यैव मेऽनुपत्ता
प्रगतस्य होनस्य, इति भाष्यम्" प्रगतस्य स्मिन्नुच्यति तदीया ।

मत्ते शौण्डोत्कटैक्षीर्षो, उत्कटस्तूत्सुकं उन्मनौः ।

उत्कण्ठितोऽभिशस्ते तु, वाच्यक्षारितैदूपितोः ॥४३६॥

गुणैः प्रतीते त्वाहतलक्षणैः कृतलक्षणैः ।

निर्लक्षणस्तु पाण्डुरष्टैः सङ्कसुकोऽस्थिरे ॥४३७॥

तूष्णींशीलस्तु तूष्णीको, विवशोऽनिष्टदुष्टधीः ।

बद्धो निगदितो नद्धैः, कीलितो यन्त्रितैः सितैः ॥४३८॥

सन्दानितैः संप्यर्तश्च, स्यादुद्दानं तु बन्धनम् ।

मनोहतैः प्रतिहतैः, प्रतिबद्धो हतश्च सः ॥४३९॥

प्रतिक्षितोऽधिक्षितोऽवकृष्टनिष्कासितौ समौ ।

आत्तगन्धेऽभिभूतोऽप्यस्ते न्यकृतैश्चिह्नितौ ॥४४०॥

निकृतस्तु विप्रकृतौ, न्यकारस्तु तिरस्क्रियौ ।

परिभाषो विप्रकारैः, परापर्यमितो भवः ॥४४१॥

अत्यार्कीरो निकारश्च, विप्रबन्धस्तु वधितैः ।

स्वप्नकं शयालुर्निद्रालुर्गूणैः प्रचलायितः ॥४४२॥

निद्राणः शयिनैः सुप्तौ, जागरूकस्तु जागरी ।

जागर्त्या स्याज्जागरणं, जागरौ जागरोऽपि च ॥४४३॥

विष्वगञ्चति विष्वद्यङ्, देवद्यङ् देवमञ्चति ।

सहाञ्चति तु सध्यङ्स्यात्तिर्यङ् पुनस्तिरोऽञ्चति ॥४४४॥

संशयालुः संशयितौ, गृहयालुर्गृहीतरि ।

पतयालु पातुकः स्यात्, समौ रोचिष्णुरोचनौ ॥४४५॥

दक्षिणार्हस्तु दक्षिण्यौ, दक्षिणौ योऽय दण्डौ ।

दापितेः साधिनोऽर्च्यस्तु, प्रतीत्यै पूर्जनोऽर्चितैः ॥४४६॥

नमस्यितो नमसितोऽपचितो नम्रितोऽर्चिनः ।

पूजोऽर्हणौ मपत्योऽर्च्यौ, उपहारवन्तौ समौ ॥४४७॥

विह्वो विह्वलैः स्यूलैः, पीबो पीन्यै पीवरैः ।

चक्षुष्यैः सुभैगो द्वेभ्योऽक्षिगैतोऽयांसैरो चैत्री ॥४४८॥

निर्दिग्धो मांसश्चोपचितोऽय दृक्लैः कृशैः ।

क्षामैः क्षीणैस्तैर्नुरजानैस्तदिनामांसपेय्यैः ॥४४९॥

विचण्डिलो वृहत्कुक्षिस्तुन्दितुन्दिरुतुन्दिलोः ।

उदर्युदरिले विस्त्रिस्त्रिस्त्रि विस्त्रि अनामिके ॥४५०॥

नननासिकेऽवनोऽवनीऽवभ्रयोऽपि च ।

सरणोस्तु सरणोसो, नःशुद्रेः शुद्रनासिकः ॥४५१॥

खुरणोः स्यात्खुरणसौ, उन्नसस्तूग्रनासिकः ।

पङ्गुः श्रोणोः खलतिस्तु, खल्वाटै ऐन्द्रलुसिकैः ॥४५२॥

शिपिविष्टो बभ्रुरय, काणो कनने एकदृग् ।

पृश्निरल्पतनो कुञ्जे, गडुले कुञ्जरे कुणिः ॥४५३॥

निखर्चः खट्वनैः खर्चैः, खर्चशाखर्चं वामनैः ।

अकर्ण एतो बधिरौ, दुश्चर्मौ तु द्विनमकैः ॥४५४॥

वण्डश्च शिपिविष्टश्च, खोडैखोरौ तु खञ्जके ।

विकलाङ्गस्तु पोगण्डै, ऊर्ध्वर्जुर्लूध्वनानुकेः ॥४५५॥

ऊर्ध्वक्ष्माप्यय ऽनुप्रक्षौ विरलजानुके ।

संक्षुसंक्षौ युतनानौ, बलिनौ बलिभौ समौ ॥४५६॥

उदप्रदने दन्तुरैः स्यात्, प्रलम्बाण्डस्तु मुष्करैः ।

अनैवो गतासं उत्पश्य, उन्मुखोऽवोमुखेस्त्ववाहै ॥४५७॥

मुण्डस्तु मुण्डितः केशो, केशो केशिभोऽपि च ।

बलिरेः केशो वृद्धनोभौ तुण्डैश्चतुण्डिभौ ॥४५८॥

आमयाय्यपटुर्लानो, ग्लास्तेर्विरुनो आतुरः ।

व्याधिनोऽप्यमिताऽप्यान्तो, दर्दुरोगो तु दर्दुणः ॥४५९॥

पामनैः कच्छुरस्तुल्यौ सातिसारोऽतिसारैकी ।

वातैकी वातरोगी स्यात्, श्लेष्मलैः श्लेष्मणैः कर्फी ॥४६०॥

ह्रिन्ननेत्रे चिह्नचुल्लौ, पिष्टोऽप्यार्शोयुग्मशंसिः ।

मूर्च्छिते मूर्त्तमूर्च्छालौ, सिष्मलस्तु किलासिनिः ॥४६१॥

पित्तं मायुः कफः श्लेष्मा, बलाशः स्नेहभूः खटैः ।

रोगो रुजा रूगातङ्को, मान्द्यं व्याधिरपाटवम् ॥४६२॥

आर्म आमये आकल्यमुपतापो गैदैः समाः ।

क्षयैः शोषो राजयक्ष्मा, यक्ष्मोऽप्य क्षुतं क्षुतं क्षवैः ॥४६३॥

कासस्तु क्षवथुः पामो, खसैः कच्छूर्विचर्चिकौ ।

कण्डूः कण्डूयनं खर्ज्जुः, कण्डूयोऽय क्षतं व्रणैः ॥४६४॥

अरुरीर्म क्षणानुश्च, रूढव्रणपदं किणैः ।

क्षीपैदं पादक्लमीकैः, पादस्कोदो विपादिकौ ॥४६५॥

स्कोटकैः पिट्कैः गण्डैः, पृष्ठग्रन्थिः पुनर्गडुः ।

श्वित्रं स्यात् पाण्डुर कुष्ठं, केशघ्नं त्विन्द्रलुप्तकम् ॥४६६॥

सिष्म किलैसं त्वकृष्टं, सिष्मं कोटैस्तु मण्डलम् ।

गलगण्डो गण्डमालो, रोहिणी तु गलाङ्कुरः ॥४६७॥

हिक्का हेक्का च छल्लासैः, प्रतिशयायस्तु पीनसैः ।
गोयस्तु श्वयधुः शोफे, दुर्लभाशौ^२ गुदाङ्कुरैः ॥४६८॥

छर्दं प्रच्छर्दिकां छर्दिर्वमयुर्वमनैर्वमिः ।
गुल्मः स्यादुदरग्रन्थिस्तेदावर्त्तो गुदग्रहः ॥४६९॥

गतिर्नी^३डो ग्रणे घृष्टिः, कुरण्डैश्चाण्डवर्धने ।
अश्मरी स्यान्मूत्रकृ^४त्रे, प्रमेहो^५ बहुमूत्रता ॥४७०॥

अनैहातु विवन्धेः स्याद्, ग्रहणीरुक् प्रवाहिकौ ।
'व्याधिप्रमेदा विद्रधिर्भगन्दरज्वैरादयैः ॥४७१॥

दोषज्ञस्तु भिषग्वैद्यैः, आयुर्वेदी^६ चिकित्सकैः ।
रोगहार्यगदङ्कुरो, भेषजं तंश्रमौषधम् ॥४७२॥

भेषज्यैर्मगदो जायुश्चिकित्सां स्वप्रतिक्रियां ।
उपचैर्यौषचारौ च, लङ्घनं त्वपतर्पणम् ॥४७३॥

जाङ्गुलीको विषभिषक्, स्वास्थ्ये वार्त्तमैनामयम् ।
सद्यो^७रोग्ये पट्टलौघवार्त्तकल्यौस्तु नीरुजि^८ ॥४७४॥

कुसृत्या विमवान्वेपी, पार्श्वकैः सन्धिजीवकैः ।
सत्कृत्यालङ्कृतां कन्यां, यो ददाति स कूकुदः ॥४७५॥

६६ अभिधानचिन्तामणौ मर्त्यकाण्डः ३

चपलश्चिकुरो^२ नीलीरागस्तु स्थिरसौहृदः ।

ततो हारेद्वारागो^३ऽन्यः, सान्द्रस्निग्धस्तु मेदुरैः ॥४७६॥

गेहेनर्दी गेहेशूरैः, पिण्डीशुरोऽस्तिमान् घनी ।

स्वस्यानन्यः परद्वेषी, गोष्ठधोऽप्यापदि स्थितः ॥४७७॥

आपन्नोऽप्यापेद्विपत्तिर्विपत्तौ स्निग्धस्तु वत्सलैः ।

उपाध्यभ्यागारिकौ^४ तु, कुटुम्बव्यापृते नरि ॥४७८॥

जैवातृकस्तु दीर्घयुश्चासदायी तु शङ्करैः ।

अभिपन्नैः शरणार्थी, कारणिकैः परीक्षकैः ॥४७९॥

समर्द्धकैस्तु वरदो, घ्रातीनोः मङ्गनीविनैः ।

सभ्योः सदस्योः पार्ष्ण्योः, समास्तारोः सभासदः ॥४८०॥

सामानिकाः सभो संपन्नैः, समानैः परिपेत्सदः ।

पर्यत्समन्यागोष्ठ्यास्यां, आस्थानं समितिर्विश्रैः ॥४८१॥

सांवत्सरो ज्योतिषिको, मौहूर्तिको^५ निमित्तविन् ।

देवज्ञेयार्कदेशिद्वानिकार्त्तान्तिको अपि ॥४८२॥

विप्रश्निकेक्षंणिकौ^६ च, सैदान्तिकस्तु तान्त्रिकैः ।

ऐतरेकेऽक्षरपूर्वाः स्युष्यगनीवकैश्चुधरैः ॥४८३॥

चार्णिको लिपिक्त्रश्चाक्षरन्यासे लिपिलिखिः ।
 मपिधानं मपिकूपी, मलिनाम्बु मैपी मैसी ॥४८४॥
 कुलिकस्तु कुलश्रेष्ठी, समिको द्यूतकारकैः ।
 कितवो द्यूतवृद्धं धूर्त्तोऽशधूर्त्तश्चासदेविनि ॥४८५॥
 दुरोदरं कैतवं च, द्यूतमैश्वर्येती पणैः ।
 पाशकैः प्रासकैऽक्षश्चै, देवनेस्तत्पणो ग्लहैः ॥४८६॥
 अष्टापदः शारिकैलं, शारैः शारिश्च खेलैनी ।
 परिणायस्तु शारीणां, नयनं स्यात्समन्ततः ॥४८७॥
 समाह्वयैः प्राणिघृतं, व्यालप्राह्वोहितुण्डिकैः ।
 स्यात् मनोजवसस्तातुल्यः शस्तौ तु देशकैः ॥४८८॥
 मुहुती पृण्यवान् धन्यो, मित्रयुर्मित्रवत्सलः ।
 क्षेमङ्करोऽरिष्टतोतिः, शिवतोतिः शिवङ्करैः ॥४८९॥
 श्रद्धालुरास्तिकैः श्रद्धो, नास्तिकस्तद्विपर्यये ।
 वैरङ्गिको विरागाहो, वीतदम्भेस्त्वक्कलनैः ॥४९०॥
 प्रणाय्योऽसम्मतोऽन्वेष्टानुपद्यै सहैः समैः ।
 शक्तैः प्रमूर्खेणुर्मूतात्तस्त्वाविष्टैः शिथिलैः स्त्रयैः ॥४९१॥

६८ अभिधानचिन्तामणौ मर्त्यकाण्डः ३

संवाहकोऽङ्गमैर्दः स्यान्नष्टबीजस्तु निष्कलैः ।

आसीनि उपविष्टैः स्यादूर्ध्व ऊर्ध्वन्दमैः स्थितैः ॥४९२॥

अध्यनीनोऽध्वगोऽध्यन्यः, पान्यः पथिकैश्चैशिकौ^६ ।

प्रसासी तद्गणो हारिः, पाथेयं शम्भलं समे ॥४९३॥

जह्वालोऽतिजवो जह्वाकरिको जह्विको जवी ।

जवनस्त्वरितं वेगे, रयो रंहैस्तरैः स्यद्रेः ॥४९४॥

जवो वामैः प्रसरश्च, मन्दगामी तु मन्वरैः ।

कामङ्गाम्यनुकामीनोऽत्यन्तीनोऽप्यन्तगामिनि ॥४९५॥

सहायोऽभिचरोऽनोश्च जीवि-गोमि-चरै-पूर्वाः ।

सेवकोऽय सेवा मक्तिः, परिचर्यो प्रमादना ॥४९६॥

शुश्रूषोऽरावनोपास्तित्विस्त्यापरीत्ये ।

उपचारे. पदातिन्तु, पत्तिः पट्टः पदातिकः • ॥४९७॥

पादानिकैः पादचारी, पदामिपदिकीवपि ।

सरः पुरोऽप्यतोऽप्रेम्यैः, पुग्स्तो गम-गामिगाः ॥४९८॥

प्रष्ठोऽप्यावेशिकागन्ते, प्रानूणोऽप्यागंतोऽतिथिः ।

प्रागूर्णकोऽप्यावेशिकमातिथ्यं चानिषेय्यपि ॥४९९॥

सूर्योदस्तु ॥ सम्प्राप्तो, यः सूर्येऽस्तङ्गतेऽतिथिः ।

पादार्थं पाद्यमर्घ्यार्थमर्घ्यं वार्य्यय गौरवम् ॥९००॥

अभ्युत्थानं^१ व्यथकस्तु, स्यान्मर्मस्पृशोरुत्तुदः ।

ग्रामेयके तु ग्रामीणैर्ग्राम्यै लोको जनेः प्रजा ॥९०१॥

स्यादामुष्यायणोऽमुष्यपुत्रैः प्रख्यातवप्तुकैः ।

कुल्यः कुलीनोऽभिजातै, कौलेयकमहाकुलौ ॥९०२॥

जात्यो गोत्रं तु सन्तानोऽन्वयौऽभिजनैः कुलम् ।

अन्वयो जननं धर्शः, स्त्री नौरी वनिता वयूः ॥९०३॥

वशौ सीमन्तिनी वामौ, वर्णिनी महिलाऽवर्णा ।

योषी योषित्वं विशेषास्तु, कान्ता भीरुर्नितम्बिनी ॥९०४॥

प्रमदो सुन्दरी रामा, रमणी ललनाऽङ्गना ।

स्वगुणेनोपमानेन, मनोक्षादिपदेन च ॥९०५॥

विशेषिताङ्गकृष्णा स्त्री, यथा *तरललोचना ।

अलसेक्षणा मृगाक्षी, मत्तेमगमनापि च ॥९०६॥

१ स्वगुणेन विशेषिताद्वा तरललोचना । स्वगुणेन विशेषित-
कृष्णा अलसेक्षणा । उपमानेन विशेषिताद्वा मृगाक्षी । उपमानेन
विशेषितकृष्णा मत्तेमगमना । मनोक्षपदेन विशेषिताद्वा वामाक्षी ।
मनोक्षपदेन विशेषितकृष्णा सुस्मिता ।

वामाक्षी सुस्मितास्याः स्वं, मानंशीलौस्मरादयः ।

लीली विलोसो विच्छित्तिर्विन्नोक्तैः किलिकिञ्चितम् ॥५०७॥

मोहायितं कुट्टमितं, ललितं विहृतं तथा ।

विभ्रमश्चेत्यलङ्काराः, स्त्रीणां स्वाभाविका दश ॥५०८॥

प्रागल्भ्यौदार्यभाधुर्यशैर्मोक्षीरत्वकौन्तर्ह्यः ।

दीप्तिश्चायन्नजा भावैहावैहेलास्त्रयोऽङ्गभाः ॥५०९॥

०१ स्त्रीणां स्वाभाविका लीलायां दशालङ्कारास्तपो लक्षणानि “प्रियस्यानुकृतिर्लीला स्त्रिया वाग्देवचेष्टिनैः” । ०२ “विलासोऽदे प्रियेपो यः प्रियाप्तावापनादिषु” । ०३ “मण्डनायादरन्यासो विच्छित्ती रूपदर्पतः” । ०४ “वित्योकोऽभिमतप्राप्तावपि गर्पादनादरः” । ०५ “द्वर्पाङ्गदितगीतादिभ्यामिश्रं विलकिञ्चित्त्वम्” । ०६ “मोहायितं प्रियं स्मृत्वा, साङ्गमाविजृम्भणम्” ॥ अत्र मोहायितमित्येकद्वारोऽपि पाठः । ०७ “दुरतोऽचारः सौल्येऽपि द्वर्पात्कुट्टमितं मतं” । ०८ “अनाचार्योऽदिष्टं स्यात्प्रतिनं रतिचेष्टिनं” (मरुणाङ्गन्यासः) । ०९ “व्यक्तव्यामापणं व्याजाद्विहृतं दर्शितेद्विहृतम्” । ०१० “नित्यदृष्टयनस्यार्थं शृङ्गाराद्विभ्रमो मतः” ।

०१ अङ्गभाग्योऽलङ्काराः । तत्र भ्रूतारद्यादन्तो बहुविधो दायः । १ अङ्गस्यात्पो विद्यारो भावः २ अङ्गस्य प्रचुरो विकारो हेला ३, मरुक्तं मरतेन—“अङ्गाराद्य नात्यशैर्मेवा भावरसाभयाः । मौनेऽभ्यभिष्टाः शीणां, विद्यारा वङ्गनाभजाः ॥१॥ इति । देहात्मकं

सा कोपना भामिनी स्यात्, छेका मत्ता च वाणिनी ।
 कन्या कनी कुमारी च, गौरा^१ तु नग्निकोऽरुजा ॥९१०॥
 मध्यमा तु दृष्टरजोस्तरैणी युर्वेतिश्चरी^२ ।
 तर्लुनी दिक्करी वर्या, पतिवरो स्वयम्वरौ ॥९११॥
 सुवासिनी वधूटी स्याच्चिरिण्ठय सधर्मिणी ।
 पत्नी सहचरी गणिगृहीती^३ गृहिणी गृही ॥९१२॥
 दारा^४ क्षेत्र वधूर्भार्या, जनी जाया परिग्रह^५ ।
 द्वितीयोर्द्धा कलत्रैश्च, पुरन्ध्री तु कुटुम्बिनी ॥९१३॥
 प्रजावती भ्रातृजाया, सूनो स्नुषा मनी वधू ।
 भ्रातृवर्गस्य या जाया, यातरस्ता परस्वाम ॥९१४॥
 वीरपत्नी वीरभार्या, कुलटी कुम्बालिका ।
 प्रयमी दयिनी कान्तौ, प्राणेशो वल्लभो प्रिया ॥९१५॥
 दयेशो प्राणसर्मा, प्रेष्टा प्रणयिनी^६ च सा ।
 प्रेयस्याधी पुमि पैत्यौ, भर्ता सेक्तौ पतिर्वर^७ ॥९१६॥
 विरोद^८ रमणी भार्ता, रुच्यो वनयिता धैवे ।
 जन्यास्तु तस्य सुहृदो, विवाहे पाणिपीडनम् ॥९१७॥

भवेत्सत्त्व सत्त्वाद्वायु समुत्थित । भावात्समुत्थितो ह्यग्ने, हावा-
 द्वायु समुत्थिता ॥१॥' इति च स एव कथयति ।

पाणिग्रहणमुद्राहं, उपात् यामयर्मावपि ।

दारकर्म परिर्णयो, जामाता दुहितुः पतिः ॥५१८॥

उपपतिस्तु जारः स्याद्, भुजङ्गो गणिकापतिः ।

जन्पती दम्पती जायापैनी मायर्पिती समाः ॥५१९॥

यौतकं युतयोर्देयं, सुदौयो हरणं च तत् ।

कृताभिपेका महिषी, भोगिन्योऽन्या नृपस्त्रियः ॥५२०॥

सैरन्ध्री याऽन्यवेशमस्या, स्वतन्त्रा शिल्पजीविनी ।

अभिघ्नन्त पुरप्रेष्या, दूतीसञ्चारिके समे ॥५२१॥

प्रौज्ञो प्रज्ञो प्रज्ञैनन्त्यां, प्राज्ञौ तु प्रज्ञयान्विता ।

स्यादामीरी महाशूद्रो, जातिपुंयोगयोः समे ॥५२२॥

पुंयुन्याचार्य्याचार्य्याणि, मातुलीनी तु मातुली ।

उपाध्यायान्युपाध्यायौ, क्षत्रियैर्द्वयौ च शूद्रौपि ॥५२३॥

स्वत आचार्य्या शूद्रा च, क्षत्रिय्या क्षत्रियाण्यपि ।

उपाध्याय्युपाध्यायौ स्यादर्य्यार्य्यण्यौ पुनः समे ॥५२४॥

दिधिपूस्तु पुनर्भूद्विरूढा स्याद्विधिपूःपातः ।

स तु द्विजोऽप्रेदिधिपुर्ग्यस्य स्यात्सैव गोहिनी ॥५२५॥

०१ " ज्येष्ठया यद्यनूढायां, कन्यायापुत्र्यतेऽनुजा । सा चाप्रेदिधिगुह्या, पूर्वा तु दिधिपूर्मता " इति मतान्तरम् ।

ज्येष्ठेऽनूदे परिवेत्तानुजो दारपरिग्रही ।

तस्य ज्येष्ठः परिवित्तिर्जाया तु परिवेदिनी ॥५२६॥

वृषस्यन्नी कामुकी स्यादिच्छायुक्ता तु कामुकी ।

कृतमापन्निकौऽध्यूढौऽधिविन्नौऽप पतिव्रता ॥५२७॥

एकपत्नी सुचरित्रा, सार्ध्वी सैत्यसैती त्वैरी ।

पुंश्चैली चर्पणी बन्धनैयविनीर्ता च पांसुली ॥५२८॥

स्वैरिणी कुलटी याति, या प्रियं साभिसारिकी ।

वयत्यौलिः सखी संधोच्यशिथ्वी तु शिशुं विना ॥५२९॥

पतिव्रती जीवत्पैतिर्विश्रुता विधयो समे ।

निर्वीरो निष्पतिसुता, जीवत्तोकौ तु जीवसूः ॥५३०॥

नश्यत्प्रसुतिका निन्दुः, नश्यत्शुर्नरमालिनी ।

कात्यायनी त्वर्द्धवृद्धा, काषायवसनाऽधवा ॥५३१॥

श्रवणी भिक्षुकी मुण्डौ, पोटी तु स्त्री नृलक्षणा ।

साधारणा स्त्री गणिकी, वेश्या पण्य पणाङ्गेना ॥५३२॥

मुजिष्या लज्जिका रूपाजीर्वा वारवधूः पुन ।

सा वारमुखाय चुन्दी कुट्टनी शम्भली समाः ॥५३३॥

पोटी वोटी च चेटी च, दोसी च कुट्टहारिकी ।

लगा तु कोटवी वृद्धा, पलित्वय रजस्वली ॥५३४॥

७४ अभिधानचिन्तामणौ मर्थकाण्डः ३

पुष्पवत्यधिरात्रेयी, स्त्रीधर्मिणी नलिन्यवीः ।

उदर्या ऋतुमेती च, पुष्पहीना तु निष्कला ॥९३५॥

राकां तु सरजाः कन्या, स्त्रीधर्मः पुष्पैर्मार्तवम् ।

रजस्तत्कालस्तु ऋतुः, सुरतं मोहनं रतम् ॥९३६॥

संवेशनं सम्प्रयोगं, सम्भोगश्च रंहो रतिः ।

ग्राम्यधर्मो निधुवनं, कामैकेलि. पशुक्रिया ॥९३७॥

व्यवृत्तौ मैथुनं स्त्रीपुंसौ^१ द्वंद्वं मिथुनं च तत् ।

अन्तर्वर्त्तनी गुर्विणी स्याद्भ्रमवत्पुदरिण्येपि ॥९३८॥

आपन्नसत्त्वो गुर्वी च, श्रद्धालुर्दोहदान्विता ।

विजाता च प्रजाता च, जातापत्यौ प्रसूतिकौ ॥९३९॥

गर्भस्तु गर्भो भ्रूणो, दोहदलक्षणञ्च सः ।

गर्भाशयो जरायुल्वे^२, कटेलोल्वे^३ पुनः समे ॥९४०॥

दोहदं दोहदं श्रद्धां, लालसां सूतिमासि तु ।

वैजनैनो विजनैन, प्रसंगो नन्दनं पुनः ॥९४१॥

उद्वहोऽङ्गात्मजः सूनुस्तेनयो दारकं सुतः ।

पुत्रो दुहितरि स्त्रीत्वे, तौकापत्यप्रसुतयः ॥९४२॥

तुर्क् प्रभोषयोर्भ्रात्रीयो , भ्रातृयो भ्रातुरात्मजे ।

स्वस्त्रीयो मागिनैयैश्च, जामेयैः कुतपश्च सः ॥१४३॥

नप्तौ पौत्रैः पुत्रपुत्रो, दौहित्रो दुहितुः सुतः ।

प्रतिनप्तौ प्रपौत्रैः स्यात्, तत्पुत्रस्तु परम्परः ॥१४४॥

पैतृष्वसेयैः स्यात्पैतृष्वस्त्रीयैस्तुक् पितृष्वसुः ।

मातृष्वस्त्रीयैस्तुक् मातृष्वसुर्मातृष्वसेयैवत् ॥१४५॥

विमातृमो वैमात्रेयो, द्वेमातृरो द्विमातृनः ।

मन्यास्तु तनये साम्मातुरवैद्भद्रमातुरैः ॥१४६॥

भौमागिनैयैकानीनौ^१, ममगाकन्ययोः सुतौ ।

पौनर्मवपारस्त्रेणयो^२ पुनर्मृगरत्रियोः ॥१४७॥

दाम्या दासेदामेयो^३, नाटेस्तु नटीपुनः ।

बन्तुलो बान्धविनेयैः, कौल्टेरौऽमनीपुनः ॥१४८॥

म तु कौल्टिनेयैः म्याट्, यो भिशुकमनीपुनः ।

ज्ञान्येनौ कौल्टेयो^४, क्षेमो देवरादिनः ॥१४९॥

स्वनातं शौगमोरम्यौ , मृने भर्त्तारि नारनः ।

गोल होऽप्यामृने कुण्टो, भानौ तु स्यान्सरोदरैः ॥१५०॥

समानोदर्यसोदर्यसंगमसैहर्जा अपि ।

सोदरश्च स तु ज्येष्ठः, स्यात् पितृयः पूर्वजोऽप्यनः ॥९९१॥

जवन्यजे^१ यविष्ठः स्यात्, कनिष्ठोऽवरजोऽनुजः ।

स यवीयान् कनोयांश्च, पितृव्यश्यालेमातुलौः ॥९९२॥

पितुः पत्न्याश्च मातुश्च, भ्रातरो देवदेवरौ^२ ।

देवौ चावरजे पत्युर्जामिस्तु भगिनी^३ स्वसौ ॥९९३॥

ननान्दां तु स्वसा पत्युर्ननन्दां नन्दिनीत्यपि ।

पत्न्यास्तु भगिनी ज्येष्ठा, ज्येष्ठधनूः कुली च सा ॥९९४॥

कनिष्ठा श्याङ्गिकौ हौञ्जी, चन्द्रैणी केन्द्रिकुञ्चिकौ ।

केन्द्रिद्रवैः परोहासैः, क्रीडां लीलां च नर्म च ॥९९५॥

देवनं फूर्दनं खेलां, ललनं वरारोऽपि च ।

एषा तु जनकप्राप्तौ, बीजी^४ जनयितौ पितौ ॥९९६॥

पिनाम्हेस्तप्य पिना, तत्पिता प्रपिनामहेः ।

मानुर्मातामहोपेवं, मानोऽम्बो जननो प्रमुः ॥९९७॥

सवित्रौ जनयित्रौ च, कृमिलौ तु बहुप्रभुः ।

षोऽत्री तु स्यादुपमानौ, वीरमाता तु वीरमूः ॥९९८॥

श्वश्रूमाता पतिपत्न्योः, श्वशुरस्तु तयोः पिता ।
 पितरस्तु पितुर्वश्या, मातुर्मातामहोः कुले ॥९९९॥
 पितरौ^१ मातापितरौ^२ मातरपितरौ^३ पिता च माता, च ।
 श्वश्रूश्चशुरौ^४ श्वशुरौ^५ पुत्रौ^६ पुत्रश्च दुहिता च ॥९९०॥ (आयि)-
 भ्राता च भगिनी चापि, भ्रातरांश्च बान्धवैः ।
 स्वो^७ ज्ञातिः^८ भजनो^९ बन्धुः, सगोत्रश्च^{१०} निजैः पुनः ॥९९१॥
 आत्मीयैः स्वैः स्वकीयश्च, सपिण्डास्तु सनाभयैः ।
 तृतीया प्रकृतिः पण्डैः, पण्डैः क्लीबो^{११} नपुंसकम् ॥९९२॥
 इन्द्रियायतनैर्मङ्गैर्विग्रहौ, क्षेत्रगात्रैर्तनुभूषनास्तनू ।
 मूर्तिमत्करणकार्यैर्मूर्तयो, भेरैर्हनेर्देहैर्देह्यैः ॥९९३॥
 घनो^{१२} बन्धः^{१३} पुरं^{१४} पिण्डो, वपुः^{१५} पुद्गलवर्ष्मणी^{१६} ।
 कलेवरं^{१७} शरीरोऽस्मिन्नजीवे कुण्ठं^{१८} शवैः ॥९९४॥
 मृतैकं^{१९} रण्डैकबन्धौ, त्वपशीपे^{२०} क्रियायुजि ।
 वयांसि^{२१} तु दशोः प्रायौः, सार्मुद्रं^{२२} देहलक्षणम् ॥९९५॥
 एकदेशे प्रतीकोऽङ्गौवयवौपघनौ अपि ।
 उत्तमाङ्गं^{२३} शिरो^{२४} मूर्धौ, मौलिर्मुण्डं^{२५} कमस्तकं ॥९९६॥

वराङ्गं^१ करणव्राणं^१, शीर्षं^{१०} मस्तकमित्यपि ।

तज्जाः केशास्तीर्थवाकाश्चिकुराः^३ कुन्तलाः^५ कर्वाः^५ ॥५६७॥

बालाः^५ स्युस्तत्पराः पाशो, रचनौ भारै उच्चयैः ।

हस्तैः पक्षैः कलापश्चै, केशभूयस्त्ववाचकाः ॥५६८॥

अलकस्तु कर्कालैः, खड्गैश्चूर्णकुन्तलैः ।

स तु भाले भ्रमरकैः, कुल्लो भ्रमरालकैः ॥५६९॥

घन्मिलैः संयताः केशाः, केशवेपे कवचैर्यथ ।

वेणि प्रवेणी शीर्षण्यशिरस्यौ विशदे कचे ॥५७०॥

केशेषु वर्त्म सीमन्तैः, पलितं पाण्डुरः कचः ।

चूडौ केशी^१ केशपाशौ, शिखौ शिखण्डिकौ समाः ॥५७१॥

सा बालानां काकपक्षैः, शिखण्डकेशिखण्डिकौ ।

तुण्डमास्यं मुकुं वक्रं, लवेनं बदार्नाने^१ ॥५७२॥

भाले 'गोघ्यलिकालीकललाटौनि श्रुतौ श्रवः ।

शब्दाधिष्ठानैपैञ्जूपमैहानादध्वनिग्रहः ॥५७३॥

कर्णः श्रोतं श्रवणं च, वेष्टनं कर्णशेकुली ।

पालिस्तु कर्णलतिकौ, शरीरे भालश्रवोऽन्तरे ॥५७४॥

चक्षुरक्षीक्षणं नेत्रं, नयनं दृष्टिर्मन्त्रकम् ।
 लोचनं दर्शनं दृक् च, तत्तारौ तु कनीनिकौ ॥९७५॥
 वामं तु नयनं मौर्म्यं, मानवीयं तु दक्षिणम् ।
 असौम्येऽक्षिण्यनक्षिं स्यादीक्षणं तु निशामनम् ॥९७६॥
 निमालनं निशमनं, निध्यानमवलोकनम् ।
 दर्शनं द्योतनं निर्वर्णनं चाथार्द्धवीक्षणम् ॥९७७॥
 अपाङ्गदर्शनं काक्षं, कटोक्षोऽक्षिविकूणितम् ।
 स्यादुन्मीलनमुन्मेषो, निमेषस्तु निमिलनम् ॥९७८॥
 अक्ष्णोर्बाह्यान्तावपाङ्गौ, भ्रूरुद्धं रोमपद्धति ।
 सकोपभ्रविकारे स्यात्, भ्रु भ्रु भ्र-भृ-परा कुटि ॥९७९॥
 कूर्चं कूर्पं भ्रवोर्मध्ये, पश्म स्यान्नेत्ररोमणि ।
 गन्धज्ञौ नासिकौ नासौ, घ्राण घ्राणौ विकूणिकौ ॥९८०॥
 नकं नर्कुटं शिङ्घिन्योष्ठोऽधरो रटच्छट ३ ।
 दन्तवर्धं च तत्प्रान्तौ, सुकणी असिकं त्वष ॥९८१॥
 असिकाधस्तु चिबुकं, स्याद् गलं सुकण पर ।
 गल्लात्परः कपोलश्च, परो गण्डं कपोलत ॥९८२॥
 ततो हनुः श्मश्रु कूर्चमौत्स्यलोमं च मासुरी ।
 दादिकौ दंष्ट्रिकौ दादा, दंष्ट्रौ जम्भो द्विजौ रदाः ॥९८३॥

८० अभिधानचिन्तामणौ मर्त्यकाण्डः ३

रदनौ दशनौ दन्तौ, दंशखादनमल्लर्काः ।

राजदन्तौ तु मध्यस्यावुपरिश्रेणिकौ क्वचित् ॥५८४॥

रसज्ञौ रसनौ जिह्वौ, लोलौ तालुं तु काकुदम् ।

सुधास्रवा घण्टिकौ च, लम्बिकौ गलशुण्डिकौ ॥५८५॥

कन्धरौ धमनिर्ग्रीवौ, शिरोधिश्र्य शिरोधरौ ।

सा त्रिरेखा कम्बुग्रीवौऽवैदुर्घाटौ कृकाटिकौ ॥५८६॥

कृकम्तु कन्धरामध्यं, कृकपाश्वे तु वीतनौ ।

ग्रीवाधमन्यौ प्राग् नीले, पश्चान्मन्ये कलम्बिके ॥५८७॥

गलो^१ निगरणौ कण्ठैः, काकलकस्तु तन्मणिः ।

अंसौ भुजशिरैः स्कन्धौ, जत्रुसन्धिस्तौऽम्गः ॥५८८॥

भुजो^२ बाहुं प्रवेष्टो^३ दोर्बोहोऽय भुजकोटरैः ।

दोर्मूलं^४ खण्डिकं कक्षौ, पार्श्वे स्यादेतयोरधः ॥५८९॥

कफोणिस्तु भुजामध्यं^५, कफणैः कूर्परश्च सः ।

अधस्तस्या मणिबन्वात्, स्यात् प्रकोष्ठैः कलाचिके ॥५९०॥

प्रगण्डैः कूर्परांसान्तः पञ्चशाखैः शयैः शमैः ।

हस्तैः पौणिः कौरोऽम्याटौ, मणिबन्धो मणिश्च सः ॥५९१॥

करमोऽम्मादाकनिष्ठं, करशास्ताङ्गुली^६ समं ।

अङ्गुली चाङ्गुलोऽङ्गुलैस्तर्जिनी तु प्रदेशिनी ॥५९२॥

ज्येष्ठा^१ तु मध्यना^२ मध्या^३, सावित्री^४ स्यादनामिका^५
कनीनिका^६ तु कनिष्ठा^७ऽवहस्तो हस्तपृष्ठतः ॥९९३॥

कामाङ्कुशो महाराजैः, करजो नखरो नखैः ।
करशूको भुजाकण्ठः, पुनर्मध्यपुनर्मवौ ॥९९४॥

प्रदेशिन्यादिभिः सार्द्धमङ्गष्टे वितते सति ।
प्रादेशताल्लङ्गोर्कैर्गवितस्तैर्यो यथाक्रमम् ॥९९५॥

प्रसारिताङ्गलौ पाणौ, चपेटः प्रतलेस्तलैः ।
प्रहस्तैस्ताल्लिका तालैः, सिंहतालैस्तु तौ युतौ ॥९९६॥

सन्निपिडिताङ्गलिः पाणिर्मुष्टिर्मुल्लुर्मुचुट्यैपि ।
सङ्ग्रहश्चार्द्धमुष्टिस्तु, खटकः कुब्जितः पुनः ॥९९७॥

पाणिः प्रसृतैः प्रसृतिस्तौ युतौ पुनरङ्गलिः ।
प्रसृते तु द्वाधारे, गण्डूर्पश्चुल्लैकश्चल्लैः ॥९९८॥

हस्तैः प्रामाणिको मध्ये, मध्यमाङ्गलिकूर्परम् ।
बद्धमुष्टिसौ रत्निररत्निर्निष्कनिष्ठिकः । ॥९९९॥

व्यामैव्यायामैन्यप्रोघौस्तिर्यग्नाहू प्रसारितौ ।
ऊर्ध्वाकृतभुजापाणिनरमानं तु पौरुषम् ॥१००॥

८२ . अभिधानचिन्तामणी भर्त्यकाण्डः ३

दघ्नद्वयसैमात्रौस्तु, जान्वादेस्तत्तदुन्मिते ।

रीढकः पृष्ठवंशैः स्यात्, पृष्ठं तु चरमं तनोः ॥६०१॥

पूर्वभाग उपसैथोऽङ्कैः, कोढे उत्सङ्गे इत्यपि ।

क्रोडोरो हृदयस्यानं, वक्षो वत्सो मुमान्तगम् ॥६०२॥

स्तनान्तरं हृद् हृदयं, स्तनौ कुक्षौ पयोधरौ ।

उरोर्जौ च चूचुकन्तु, स्तनाद्वन्त-शिखा-मुखाः ॥६०३॥

तुन्दं तुन्दिर्गर्भकुक्षीं, पिचण्डो जठरोदरे ।

कालखण्डं कालखञ्जं, कालेयं कालकं यकृन् ॥६०४॥

दक्षिणे तिलैकं क्लोम, वामे तु रक्तकेननः ।

पुष्पसैः स्यादयं ह्रीर्ह्रीं, गुल्मोऽन्त्रं तु पुरीतति ॥६०५॥

रोमावली रोमलगां, नोभिः स्यात्तुन्दकूपिकां ।

नाभेरधो मूत्रप्रेतं, वस्तिर्मुत्राशयोऽपि च ॥६०६॥

मध्योऽग्लैर्मं विलैर्मं, मध्यमोऽयं कटिः कटिः ।

श्रोणिः कर्णैर्मं वटीरं, काष्ठीर्षदं ककुद्भनी ॥६०७॥

नितम्बोरोही स्त्रीकट्याः, पश्चाज्जघनममनः ।

प्रिकं वंशावस्तत्पार्श्वकूपिकां तु कुकुन्दरे ॥६०८॥

पुतौ स्फिजौ काटेप्रौवौ, वरौङ्गं तु च्युतिर्बुलिः^३ ।
 भंगोऽपत्यपेधो धोनिः, स्मरान्मन्दिर-कूपिके^४ ॥६०९॥
 स्त्रीचिह्नमयं पुंश्चिह्नं, मेढेनं शेषैशेषेसी ।
 शिश्नं मेढूः कामलता, लिङ्गं च द्वयमप्यदः ॥६१०॥
 गुह्यप्रजननोपस्थौ, गुह्यमध्यं गुणो मणिः^५ ।
 सीवनी तदधः सूत्रं, स्यादण्डं पेलेमण्डकैः ॥६११॥
 मुष्कोऽण्डकोशो वृषणोऽपानं पायुर्गुदं च्युतिः ।
 अधोमर्म्मं शकृद्द्वारं, त्रिवलीकैर्बुली अपि ॥६१२॥
 विटपं तु महावीज्यमन्तरा मुष्कवङ्गणम् ।
 ऊरुसन्निवर्द्धणः स्यात्, सकैप्यूरुस्तस्य पर्व तु ॥६१३॥
 जानुनलकीलौऽष्टीवान्, पश्चाद्भारोऽस्य मन्दिरः ।
 कपोली त्वप्रिमो जङ्घा, प्रसृतो नलकिन्यपि^६ ॥६१४॥
 प्रतिजङ्घा त्वप्रजङ्घा, पिण्डिकौ तु पिचण्डिकौ ।
 गुल्फस्तु चरणप्रन्थैर्घुटिकौ घुण्टिको घुटेः ॥६१५॥

०१ उक्तं सामुद्रिकशास्त्रे “कूर्मट्ट १ गजस्कंध २ समरोमा-
 ३ ऽल्पनासिका ४ । विस्तीर्णा ५ पद्मपत्राभा ६, षडेते सुभवा
 मताः ” । अल्पा नासिका-गुह्यमध्यं यस्य सः अल्पनासिकः ।

८४ अभिधानचिन्तामणी मर्त्यकाण्डः ३

चरणैः क्रमणैः पादैः, पदोऽहिश्चलनैः क्रमैः ।

पादमूलं गोहिरं स्यात्पार्श्विस्तु घुटयोरवः ॥६१६॥

पादोग्रं प्रपदं क्षिप्रं, त्वद्गुष्ठाद्गुल्मिध्यतः ।

कूर्चं क्षिप्रस्योपर्यहिस्क्रन्धः कूर्चशिरैः समे ॥६१७॥

तलहृदयं तु तैलं, मध्ये पादतलस्य तत् ।

तिलकैः कालकैः पिष्टैर्मण्डुलैस्तिलकालकैः ॥६१८॥

रसं चूर्णमांसमेशोऽस्थिमज्जाशुक्राणि धातवः ।

सप्तैव दश वैकेपां, रोर्मत्वर्द्धाद्युभिः सह ॥६१९॥

रमे आहातेनोऽग्निसम्भवैः पद्मसामवैः ।

आग्नेयोऽमृक्करो वातुर्धन-मूल-महा-पाः ॥६२०॥

रक्तं रुविरमाग्नेयं, विष्वं तेजो-भवं रसात् ।

शोणितं लोहितममृग्, वाशिष्ठं प्राणदासुरे ॥६२१॥

स्तननं मांसकार्यत्वं, मांसं पल्लवज्ज्ञेयं ।

रक्तात्तेजो-भवेऽक्रव्यं, काश्यपं तरसामिपे ॥६२२॥

मेदस्तृप्तं पिशितं कीनं, पलं पेशयस्तु तल्लताः ।

घुषो हृद् हृदयं वृषो, सुरैस्तं च तदग्निर्मम् ॥६२३॥

शुष्कं वह्नूरेमुत्तप्तं, पृथदृष्ये पुनः समे ।

मेदोऽस्यिकृत् वपा मांसात्तेजोजे गौतमं वसा ॥६२४॥

गोदं तु मस्तकस्त्रेहो, मस्तिष्को मस्तुलङ्गकः ।

अस्थि कुल्यं भागद्वौजं, मेदस्तेजश्च मज्जकृत् ॥६२५॥

मांसपित्तं श्वदयिनं, कर्करो देहधारकम् ।

मेदोजं कीकसं सारं, करोटिः शिरसोऽस्थनि ॥६२६॥

कपालकर्परौ तुल्यौ, पृष्ठस्यास्थिश्च कशेरुका ।

शाखास्थनि स्यान्नलकं, पार्श्वास्थिश्च वद्विकपर्शुकै ॥६२७॥

शरीरास्थि करङ्कः स्यात्, कङ्कालमस्थिपञ्जरैः ।

मज्जा तु कौशिकैः शुक्लैरोऽस्थिः स्नेहसम्भवौ ॥६२८॥

शुक्रं रेतो बलं बीजं, वीर्यं मज्जसमुद्भवम् ।

आनन्दप्रभवं पुंस्त्वमिन्द्रियं किह्वर्जितमे ॥६२९॥

पौरुषं प्रधानवार्तुर्लोमे रोमे तनूरुहम् ।

त्वक् छविरेछादनी कृत्तिश्चर्मोर्जिनमसृग्धरा ॥६३०॥

वज्रसौ तु सप्तौ आयुर्नाड्यो धमनयः सिराः ।

कण्ठरी तु महास्त्रायुर्मलं किह्वं तदस्थिनिम् ॥६३१॥

दूषिकौ दूषिकौ जैमं, कुलुकं^१ पिप्पिकौ पुनः ।
दन्त्यं कार्णं तु पिञ्जूपैः, शिङ्घाणो^२ घ्राणसम्भवः ॥६३२॥

सृणीकौ स्यन्दिनी लालौऽऽस्यासर्वैः कफकूचिकौ ।
मूत्रं वस्तिमलं मेहैः, प्रस्रावो नृजलं सर्वैः ॥६३३॥

पुष्पिकौ तु लिङ्गमलं, विडू विष्टौऽवस्करैः शङ्खरैः ।
गूयं पुरीपं शमलोचारौ वर्चस्कवर्चसौ ॥६३४॥

वेपो^३ नेषध्यैमाकल्पैः, परिकर्म्मोद्भूतसंस्क्रिया ।
उद्वर्तनमुत्सादनमङ्गरागो विलेपनम् ॥६३५॥

वर्चिक्यं समालम्बनं, चर्चैः स्यान्मण्डनं पुनः ।
प्रस्रावेनं प्रतिकर्म्म, माष्टिः स्यान्मार्जनौ मृजौ ॥६३६॥
वासयोगैस्तु चूर्णं स्यात्, पिष्टातैः पट्वासकैः ।
गन्धमाल्यादिना यस्तु, संस्कारः सोऽधिवासनम् ॥६३७॥

निवेशं उपमोगौऽप्य, स्नानं सवनैमाष्टवैः ।
कर्पूरागुल्लङ्घ्योदकस्तूरीचन्दनद्रवैः ॥६३८॥

स्याधश्कर्द्दमो मिश्रैर्वर्तिर्गात्रानुलेपनी ।
चन्दनागुल्लङ्घ्यस्तूरीकुङ्कुमैस्तु चतुःसैमं ॥६३९॥

अर्गुर्वगहैरानाहै^{१३}, लोहं^{१४} कृमिजैवंशिके^{१५} ।

अनैर्यजं जोङ्ककं च, मङ्गल्या मैल्लिगन्धि यत् ॥६४०॥

कालागैरुः काकतुण्डैः, श्रीखण्डं रोहणद्रुमैः ।

गन्धसारो मलयजैश्चन्दने हरिचन्दने ॥६४१॥

तैलपर्णिकैगोशीपै^{१६}, पत्राङ्गं रक्तचन्दनम् ।

कुचन्दनं ताम्रसारं, रञ्जनं तिलपर्णिकां ॥६४२॥

जातिकोशं जातिफलं, कर्पूगै हिमवालुका^{१७} ।

घनसारैः सिताभ्रैश्च, चन्द्रोऽय मृगनामिजां ॥६४३॥

मृगनाभिर्मृगमदैः, कस्तूरी गन्धधूल्यैवि ।

कश्मीरजन्मै घुस्रणं, वैर्णं लोहितचन्दनम् ॥६४४॥

वाह्लिकं कुङ्कुमं वाहिशिखं कालेर्यजागुदे^{१८} ।

सङ्कोचपिशुनं रक्तं, धीरं^{१९} पीतनदीपनं^{२०} ॥६४५॥

लवङ्गं देवकुसुमं, श्रीसंज्ञमथ कोलकम् ।

वत्कोलकं कोशफलं, कालीयकं तु जापकम् ॥६४६॥

यक्षधूपो बहुरूपैः, सालवेष्टोऽग्निवल्लभैः ।

सर्जमणिः^{२१} सर्जरसः, रालैः सर्वरसोऽपि च ॥६४७॥

८८ अभिधानचिन्तामणौ मर्त्यकाण्डः ३

धूपो^३ वृकात् कृत्रिमाच्च, तुरुष्कः^३ सिंहपिण्डकौ^५ ।

पायसस्तु वृक्षधूपैः, श्रीवासैः सरलद्रवैः ॥६४८॥

स्यानात् स्यानान्तरं गच्छन्, धूपो गन्धविशाचिकौ ।

स्यासकैस्तु हस्तबिम्बैर्मञ्जुहारस्तु भूषणम् ॥६४९॥

परिष्कारो^३ मरणे^५ च, चूडामणिः^३ शिरोमणिः^३ ।

नायकस्तरलो^३ हारान्तर्मणिर्भृकुटं^३ पुनः ॥६५०॥

मौलिः^३ किरीटं^३ कोटीरमुष्णीषं^५ पुष्पदाम तु ।

मूर्ध्नि मालयं^३ मालो^३ त्रकै^३ च, गर्भकैः^३ केशमध्यगम् ॥६५१॥

प्रभ्रष्टकै^३ शिखालम्बि, पुरोन्यस्तं ललामकम् ।

तिर्यक् वक्षसि^३ वैकक्षं^३, प्रालम्बै^३ मृजुलम्बि यत् ॥६५२॥

सन्दर्भो^३ रचना^३ गुम्फः^३, श्रन्यनं^५ ग्रन्यनं^५ समा ।

तिलके^३ तमाळपत्रैचित्रै^३ पुण्ड्रै^३ विशेषकैः ॥६५३॥

आपीडैशेखरोत्तमावैतमो^३ शिरसः खनि ।

उत्तरो^३ कर्णधरे^३ऽपि, पत्रलेखा^३ तु पत्रतः ॥६५४॥

मङ्गि^३ वल्लि^३ शताङ्गुल्यैः^३, पत्रपाश्या^३ लट्वाटिक्तौ^३ ।

वालापाश्या^३ पारित्यो^३, कर्णिकौ^३ कर्णभूषणम् ॥६५५॥

ताडद्वस्तु^२ ताडपत्रं, कुण्डलं^३ कर्णवेष्टकः^४ ।
 उत्क्षिप्तिको^५ तु कर्णान्दुर्बालिको^६ कर्णपृष्ठगा ॥६९६॥
 गैवेयकं^७ कण्ठभूषा, लम्बमाना ललन्तिको^८ ।
 प्रालम्बिकी^९ कृता हेम्नोरःसूत्रिका^{१०} तु मौक्तिकैः ॥६९७॥
 हारो^{११} मुक्तातः प्रालम्बैस्त्रकुं^{१२} कलार्पावली^{१३} लता^{१४} ।
 देवच्छन्दैः^{१५} शतं साष्टं, त्विन्द्रच्छन्दैः^{१६} सहस्रकम् ॥६९८॥
 तदर्द्धं^{१७} विजयच्छन्दो^{१८}, हारस्त्वष्टोत्तरं^{१९} शतम् ।
 अर्द्धं^{२०} रश्मिकलापोऽस्य, द्वादश त्वर्द्धमाणर्वः ॥६९९॥
 द्विर्द्वादशार्द्धगुच्छैः^{२१} स्यात्, पञ्च हारफलं^{२२} लताः ।
 अर्द्धहारैश्चतुःपष्टिर्गुच्छैमाणैवमन्दरोः ॥६९०॥
 अपि गोस्तनैर्गोपुच्छैर्वर्द्धमर्द्धं^{२३} यथोत्तरम् ।
 इति हारा यष्टिभेदादेकावल्येकैः यष्टिकौ ॥६९१॥
 कण्ठिकौ^{२४}ऽप्यय नक्षत्रमालौ तत्सङ्ख्यमौक्तिकैः ।
 केयूरमङ्गदं^{२५} बाहुभूषा^{२६}ऽय वरभूषणम् ॥६९२॥
 कटको^{२७} वलयं^{२८} पारिहार्यावापा^{२९} च कङ्कणम्^{३०} ।
 हंस्तसूत्रं^{३१} प्रतिसरं, ऊर्मिकौ^{३२} त्वङ्गुलीयकम् ॥६९३॥
 सा साक्षराङ्गुलिर्मुद्रौ, कटिसूत्रं^{३३} तु मेखलौ ।
 कलापो^{३४} रसना^{३५} सारसनं^{३६} काञ्ची^{३७} च सप्तकौ ॥६९४॥

९० अभिधानचिन्तामणौ मर्त्यकाण्डः ३

सा शृङ्खलं^१ पुंस्कटि^२स्या, किङ्किणी^३ ह्युद्रघण्टिका^४ ।

नूपुरं^५ तु तुलाकोटिः^६, पादतः कटकाङ्गदे^७ ॥६६५॥

मञ्जीरं^८ हंसकं^९ शिञ्जिन्यंशुकं^{१०} वस्त्रमम्बरम्^{११} ।

सिचयो^{१२} वसनं^{१३} चीराच्छादौ^{१४} सिक्^{१५} चेलवाससी^{१६} ॥६६६॥

पैटः^{१७} प्रोतोऽर्धलो^{१८} ऽस्यान्तो, वर्त्तिर्वस्तिश्च^{१९} तद्दशाः ।

पत्रोर्णौ^{२०} घौतकौशेयमुष्णीपो^{२१} मूर्धवेष्टनम्^{२२} ॥६६७॥

तत् स्याद्बुद्धमनीयं^{२३} यद्द्वौतयोर्वस्त्रयोर्युगम् ।

त्वरूपलकृमिरोमभ्यः, सम्भवात्तच्चतुर्विधम्^{२४} ॥६६८॥

क्षौर्मकार्पासिकौशेयैराङ्गवोदिविभेदतः ।

क्षौर्म^{२५} दुकूलं^{२६} दुगूलं^{२७}, म्यात्कार्पासं^{२८} तु बादरम्^{२९} ॥६६९॥

कौशेयं^{३०} कृमिकोशोत्थं, राङ्गवं^{३१} मृगरोमजम् ।

कम्बेलः^{३२} पुनर्णायुराविकौरैर्धरैर्लकाः^{३३} ॥६७०॥

नवं^{३४} वासोऽनाहतं^{३५} स्यात्तन्त्रकं^{३६} निष्प्रवाणि^{३७} च ।

प्रच्छादनं^{३८} प्रावणं^{३९}, संन्यानं^{४०} चोत्तरीयकम्^{४१} ॥६७१॥

वैकशे^{४२} प्रावारोत्तरासङ्गौ^{४३} बृहतिकोपि च ।

पराशिः^{४४} स्पृष्टशाटः^{४५} स्यात्, परिधानं^{४६} त्वषोऽंशुकम्^{४७} ॥६७२॥

अन्तरीयं^३ निवसनमुपसंव्यानेमित्यपि ।

तद्वन्धिरुच्चयो^१ नीवी^२, वरस्त्रयद्वोरुकांशुकम् ॥६७३॥

चण्डातकं^१ चलनकञ्चेलनी^१ त्वितरस्त्रियाः ।

चौलः^१ कञ्चुलिका^२ कूर्पासकोऽङ्गिका^३ च कञ्चुके^४ ॥६७४॥

शाटी^१ चोट्ययै नीशारो^२, हिमवातापहांशुके ।

कच्छा^१ कच्छाटिका^२ कक्षा^३, परिधानापराञ्चले ॥६७५॥

कच्छापटस्तु कौपीनं^२, समौ नम्रककर्पटौ^३ ।

निचोलैः प्रच्छदपटो^२, निचुलश्चोत्तरच्छदः ॥६७६॥

उत्सवेषु सुहृद्भिर्यद्वलादाकृष्य गृह्यते ।

वस्त्रमाल्यादि तत् पूर्णपात्रं^१ पूर्णनकं^२ च तत् ॥६७७॥

तत्स्यादाप्रपदीनं^१ तु, त्वामोत्याप्रपदं हि यत् ।

चीवरं^१ मिश्रुसङ्घाटी^२, जीर्णवस्त्रं पटश्चरमे ॥६७८॥

शाणी^१ गोणी^२ छिद्रवस्त्रे, जलार्द्रा^३ क्लिन्नवाससि ।

पर्य्यस्तिकी परिकरैः^१, वैर्य्यङ्गधावसक्थिकी ॥६७९॥

कुये^१ वर्णः^२ परिस्तोमः^३, प्रवेणी^४ नवताऽस्ताराः^५ ।

अपटी^१ काण्डपटः^२ स्यात्, प्रतिसीरा^३ जवन्यपि ॥६८०॥

९२ अभिधानचिन्तामणौ मर्त्यकाण्डः ३

तिरस्करिण्यपोहोचो^१, विताने^२ कदकोऽपि^३ च ।

चन्द्रोदये^४ स्थुले^५ दृष्ये^६, केणिका^७ पटकुट्यपि^८ ॥६८१॥

गुणलयनिकायां^९ स्यात्, संस्तरैस्त्रस्तरौ^{१०} समौ ।

तल्पे^{११} शय्या^{१२} शयनीये^{१३}, शयने^{१४} तलिमं^{१५} च तत् ॥६८२॥

मर्च्चमश्चकैपर्यङ्कै^{१६} पल्यङ्कौ^{१७}: खट्वयो^{१८} समाः ।

उच्छीर्षकैमुपाद्धानैवहौ^{१९} पाले^{२०} पतद्गर्हेः ॥६८३॥

प्रतिग्राहो^{२१} मुकुरौ^{२२} त्मदर्शो^{२३} दिर्शास्तु^{२४} दर्पणे^{२५} ।

स्याद्वेत्रासनमासन्दी^{२६}, विष्टरैः^{२७} पीठैमासनम् ॥६८४॥

कशिपुर्मोमनाचछादावौशीरं^{२८} शयनासने ।

लाक्षौ^{२९} द्रुमामयो^{३०} राक्षौ^{३१}, रङ्गमातो^{३२} पलङ्कपो ॥६८५॥

जट्टै^{३३} क्षतघ्नौ^{३४} कृमिर्जा^{३५}, यावौलकौ^{३६} तु तद्रसः ।

अञ्जनं^{३७} कज्जलं^{३८} दीपैः^{३९}, पदोपैः^{४०} कज्जलध्वजैः^{४१} ॥६८६॥

स्नेहप्रियो^{४२} गृहमणिर्दशाकर्णो^{४३} दशेन्वनैः^{४४} ।

व्यजनं^{४५} तालवृन्तं^{४६} तत्, धवित्रं^{४७} मृगचर्मणः^{४८} ॥६८७॥

आलावर्तौ^{४९} तु वस्त्रस्य, कङ्कतैः^{५०} केशमार्जनैः^{५१}

प्रसावनश्चाप^{५२} बालक्रीडनकं^{५३} गुडौ^{५४} गिरिः^{५५} ॥६८८॥

गिरिको^१ गिरिगुहः, समौ कन्दुर्कगेन्दुकौ^२ ।

राजो गार्हृ पृथिवीशकैमध्यलोके शमूभृतैः ॥६८९॥

महीक्षितं पार्थिवौ मूर्धाभिषिक्तौ भू-प्रजा-नृ-पः^{११} ।

मध्यमो^१ मण्डलाधीशैः, सम्राट् तु शास्ति यो नृपान् ६९० ॥

यः सर्वमण्डलस्येशो, राजसूयं च योऽयजत् ।

चक्रवर्त्ती सार्वभौमैस्ते तु द्वादश मारते ॥६९१॥

आर्षभिर्भरतस्तैत्र, रुगैस्तु सुमित्रभूः ।

मधवा वैजयिरेथाश्वसेननृपनन्दनैः ॥६९२॥

सनत्कुमारोऽय शान्ति, कुन्थुरो जिना अपि ।

सुभूमस्तु कार्तवीर्य^२, पद्मः पद्मोत्तरात्मजैः ॥६९३॥

हरिषेणो हरिसुतो, जयो विजयनन्दनः ।

ब्रह्मसूनुर्ब्रह्मदत्तैः, सर्वेऽपीक्ष्वाकुवंशजाः ॥६९४॥

प्राजपत्यं त्रिपृष्ठोऽय, द्विपृष्ठो^१ ब्रह्मसम्भवैः ।

स्वयम्भू रुद्रतनयैः, सोमभू पुरुषोत्तमैः ॥६९५॥

शैवः पुरुषसिंहोऽयै, महाशिरस्समुद्भवैः ।

स्यात्पुरुषपुण्डरीको^२, दत्तोऽग्निसिंहनन्दनैः ॥६९६॥

नारायणो^१ दाशरथिः^२, कृष्णस्तु वसुदेवभूः ।

वासुदेवौ अमी कृष्णा, नव शुक्ला बलैस्त्वमी ॥६९७॥

२४ अभिधानचिन्तामणौ मर्त्यकाण्डः ३

अचलो^१ विजयो^२ मद्रः^३, सुप्रमश्च^४ सुदर्शनः^५ ।

आनन्दो^६ नन्दनः^७ पद्मो^८, रामो^९ विष्णुद्विपस्त्वमी ॥६९८॥

अश्वग्रीवस्तारकश्च^१, मेरको^२ मधुरेव च ।

निशुम्भे^३ बलि^४ प्रह्लाद^५ लङ्केश^६ मगधेश्वरोः ॥६९९॥

जिनैः सह त्रिपष्टिः स्युः^१, शलाकापुरुषो^२ अमी ।

आदिरामैः कृधुर्वैन्यो^३, मान्धाता^४ युवनाश्वरैः ॥७००॥

धुन्धुमारैः कुवला^१ धो, हरिश्चन्द्रै^२ त्रिशङ्कुनैः ।

पुरुवरौ^३ बौधै^४ ऐलै^५, उर्वशीरमणश्च^६ सः ॥७०१॥

दौष्यन्तिर्मतैः^१ सश्व-दमैः^२ शकुन्तलात्मजैः ।

हैहयस्तु^३ कार्तवीर्यो^४, दोस्तहस्तभै^५ दन्वर्जुनैः ॥७०२॥

कौशल्यानन्दनो^१ दाशरथी^२ रामोऽस्य तु प्रिया ।

वैदेही^३ मेघिली^४ सीता^५, जानकी^६ घरणीसुता ॥७०३॥

रामपुत्रौ कुशे^१ लवौ^२ वक्योक्त्या कुशोलवौ^३ ।

सौमित्रिर्लक्ष्मणो^४ वाली^५, वालिरिन्द्रसुतश्च यः ॥७०४॥

आदित्यसूनुः^१ सुग्रीवो^२, हनुमान् वज्रकण्टकैः ।

मारुतिः^३ केशरिसुतं^४, आजनयो^५ ऽर्जुनज्यनैः ॥७०५॥

पौलस्त्यो^१ रावणो^२ रक्षो^३, लङ्केशो^४ दशकन्धरः ।

रावणिः^५ शक्रजिन्मेघनादो^६ मन्दोदरीसुतः^७ ॥७०६॥

अजातशत्रुः^८ शल्यो^९रिधर्मपुत्रो^{१०} युधिष्ठिरः ।

कङ्कडो^{११}ऽजमीढो^{१२} भीमस्तु^{१३}, मरुत्पुत्रो^{१४} वृकोदरः^{१५} ॥७०७॥

किर्मीर-कीचैक-बैक-हिडिम्बानां^{१६} निसुदनः ।

अर्जुनैः^{१७} फाल्गुनैः^{१८} पार्थैः^{१९}, सम्यसाची^{२०} धनञ्जयैः^{२१} ॥७०८॥

राधावेधी^{२२} किरीट्यै^{२३}न्द्रिजिष्णु^{२४} श्वेतहयो^{२५} नरः^{२६} ।

बृहन्नटो^{२७} गुडाकेशः^{२८}, सुमद्रेशः^{२९} कपिञ्चनः^{३०} ॥७०९॥

बीमर्त्तुः^{३१} कर्णजितै^{३२}स्य, गार्गडीवं^{३३} गाण्डिवं^{३४} धनुः ।

पाञ्चाली^{३५} द्रौपदी^{३६} कृष्णा^{३७}, सैरन्ध्रो^{३८} नित्ययौवना^{३९} ॥७१०॥

वेदिनी^{४०} याज्ञसेनी^{४१} च, कर्णश्चेम्पाधिपो^{४२}ऽङ्गराट् ।

राधो^{४३}-सूतो^{४४}-कतनयैः^{४५}, कालपृष्ठं^{४६} तु तदनुः^{४७} ॥७११॥

श्रेणिकस्तु^{४८} भम्भासारो^{४९}, हालैः^{५०} स्यात् सातवाहनैः^{५१} ।

कुमारपालश्चौलुक्वयो^{५२}, राजर्षिः^{५३} परमार्हतैः^{५४} ॥७१२॥

मृतस्वमोक्तो^{५५} घर्मात्मा^{५६}, मारिव्यसनवारकैः^{५७} ।

राजबीजी^{५८} राजवंश्यो^{५९}, बीज्यवंश्यौ^{६०} तु वंशजे^{६१} ॥७१३॥

स्वार्म्यमात्यैः सुहृत् कोशो^१, रौद्रदुर्गबलानि^२ च ।
 राज्याङ्गानि प्रकृत्यैः, पौराणां श्रेणयोऽपि च ॥७१४॥

स्तन्त्रं^३ स्वराष्ट्रचिन्ता स्यादावाप्येस्त्वरिचिन्तनम् ।
 परिस्स्यन्दैः परिकरैः, परिवारैः परिग्रहैः ॥७१५॥

परिच्छदैः परिवर्हस्तन्त्रोपैकाणैः^४ अपि ।
 राजशय्यौ महाशय्यौ, भद्रासनं^५ नृपासनम् ॥७१६॥

सिंहासनं तु तद्वैभवं, छत्रमातपवारणम् ।
 चामरं वालव्यभेनं, रोमगुच्छैः प्रकीर्णरम् ॥७१७॥

स्यर्गा^६ ताम्बूलकरङ्का^७, भृङ्गारः^८ कनकलुका^९ ।
 मद्रकुम्भैः पूर्णकुम्भैः, पादपीठं^{१०} पदासनम् ॥७१८॥

अमात्यैः सचिवैः^{११} मन्त्री^{१२}, धीमताः^{१३} सामवायिकैः ।
 नियोगी^{१४} कर्मसचिवैः, आयुक्तो^{१५} व्यावृत्तार्थे मः ॥७१९॥

दृष्टा तु व्यवहाराणां, प्राट्विवैकोऽक्षदर्शकैः ।
 महामात्रोः प्रवानानि, पुरोवास्तु पुरोहितैः ॥७२०॥

सौवस्तिकोऽयं द्वारगृहैः, सत्तौ स्यान् द्वारपालकैः ।
 दौवारिकैः प्रवह्वारो^{१६}, वैष्णुमारकदण्डिर्नः ॥७२१॥

रक्षिवर्गोऽनोक्स्थैः स्यादध्यक्षोऽधिकृतौ मर्मौ ।

पौरोगवैः सूक्ष्मस्थैः, मृदस्त्वौदनिकौ गुणैः ॥७२२॥

मत्तकारैः सूक्ष्मकारैः, सूक्ष्मरात्रिकैः बलवर्धः ।

मौरिकैः कनकाध्यक्षैः, रूपाध्यक्षस्तु नैष्ठिकैः ॥७२३॥

स्यानाध्यक्षैः, स्यान्निकैः स्यात्, शुल्काध्यक्षस्तु शौक्षिकैः ।

शौक्षिकस्तु घटादिदेयं, घर्माध्यक्षस्तु घार्मिकैः ॥७२४॥

घर्माधिकारिणी चाय, हृष्टाध्यक्षोऽधिकर्मिकैः ।

चतुरङ्गमलाध्यक्षैः, सेनाभिर्दण्डनायकैः ॥७२५॥

स्यायुक्तोऽधिकृतो ग्रामे, गोपां ग्रामेषु मूरिषु ।

स्यातामन्तःपुराध्यक्षेऽन्तर्बन्धिकावरोधिकौ ॥७२६॥

शुद्धान्तैः स्यादन्तःपुरैर्मवरोधोऽवरोधनर्मैः ।

सौविदल्लोः कञ्चुकिनैः, स्यात्पत्यैः सौविदार्थं ते ॥७२७॥

षण्ढे वर्षवरैः शत्रौ, प्रतिपक्षैः परौ रिपुं ।

शात्रवैः प्रत्यवस्थातां, प्रत्यनीकोऽमियार्थरी ॥७२८॥

०१ महेश्वरः = शुल्कं घटादिदेये स्याज्जामातुर्बन्धकंऽपि ।
च ॥ बन्धको विवाहाय यद् ग्राह्यं वनमिति तद्योका ।

९८ अमिधानचिंतामणौ मर्त्यकाण्डः ३

^{१०}दस्युः ^{११}सपत्नोऽ^{१२}महनो ^{१३}विपक्षो,

^{१४}द्वेषी ^{१५}द्विषन् ^{१६}वैर्यद्वितो ^{१७}निघांसुः । ^{१८}

^{१९}दुर्हत् ^{२०}पोः ^{२१}पन्यकपन्थिनौ ^{२२}द्विट्,

^{२३}प्रत्यर्त्यमिश्रावमिमात्यराती ॥ ७२९ ॥

^१वैरं ^२विरोधो ^३विद्वेषो, ^४वयस्यः ^५सवयाः ^६सुहृत् ।

^७स्निग्धः ^८सहचरो ^९मित्रं, ^{१०}मत्वा ^{११}सख्यं ^{१२}तु ^{१३}सौहृदम् ॥ ७३० ॥

^१सौहार्दं ^२सासपत्नीनैः ^३यत्नदर्शानि ^४सङ्गतम् ।

^५आनन्दनं ^६त्वाप्रच्छन्नं, ^७म्यात् ^८समाजनमित्यपि ॥ ७३१ ॥

^१विपयानन्तरो ^२राजा, ^३शत्रुर्मित्रमतं ^४परम् ।

^१उदासीनः ^२परतरः, ^३पार्थिवग्राहन्तु ^४पृष्ठतः ॥ ७३२ ॥

^१अनुवृत्तिस्त्वनुरोधो, ^२हेरिको ^३गूढपरुषः ।

^१प्रणिधिर्यथार्हवर्णोऽवसर्षो ^२मन्त्रविधरः ॥ ७३३ ॥

^१वार्त्तायनः ^२स्पशश्चार, ^३आसप्रत्ययितौ ^४ममौ ।

^१मन्त्रिणि ^२स्याद् ^३गृहपतिर्दूतः ^४मन्देशहाकः ॥ ७३४ ॥

सन्निवि^१विप्रहयानान्यासने^३द्वेषा^४श्रया^५ अपि ।

षड् गुणाः शक्तयस्तिस्त्र^१, प्रभुत्वोत्साहमन्त्रजा^{२ ३} ॥७३५॥

सामदा^१-भेद^२दण्डा^३, उपा^४ ॥ सामं सान्त्वनम्^५ ।

उपजा^१प पृथभेदो^२, दण्डः^३ स्यात् साहसं दमः^४ ॥७३६॥

प्राभृतं^१ दौर्जनं^२ लघोत्कोचः^३ कौशलिको^४मिषे^५ ।

उपाचारः^७ प्रदानं^८ दोहारौ^{१०} ग्राह्यायने^{११} अपि ॥ ७३७ ॥

मौयोपेक्षेन्द्रजालानि^१, क्षुद्रोपाया इमे त्रयः ।

मृगैया^१ऽक्षा^२ स्त्रियः^३ पानं^४, वाक्पारुष्यार्धदूषणे^५ ॥७३८॥

दण्डपारुष्यमित्येतदेयं व्यसनमसकम् ।

पौरुषं^१ विक्रमं^२ शौर्यं^३, शौण्डीर्यं^४ च पराक्रमैः^५ ॥७३९॥

०१ माया रूपपरावर्तनादिका, उपेक्षाऽवधारणम्, इन्द्रजालं
मंत्रद्वयहस्तप्रयोगादिना असमवद्वस्तुदर्शनम्, एषा द्वन्द्वः क्षुद्रा अल्पा
उपायाः । ०२ अक्षा - पाशका तैरुपलक्षितं द्यूतं श्रेय, पानं मद्यादेः,
वाक्पारुष्यं कर्कशवचन, अर्थस्य दूषण, तच्चतुर्धा - अदान १ आदान
२ विनाश. ३ परित्यागश्च ४

१०० अभिधानचितामणी मर्त्यकाण्डः ३

यत्कोशदण्डजं तेजः, स प्रमादः प्रतापवैत ।

मिया धर्मार्थिकाभैश्च, परीक्षा या तु मोषधी ॥७४०॥

तन्मन्त्राद्यपदसीर्णं, यत्तृतीयाद्यगोचरः ।

रहस्यालोचनं मन्त्रो, रहैश्छन्नभुण्णमै ॥७४१॥

विविक्तैर्विजैर्नैकान्तेनिःशलाकानि^१ केवलम् ।

गुह्यं रहस्यं^२ न्यायस्तु^३, देशरूपं सप्तज्ञपमै ॥७४२॥

कल्पोभ्रेषो^४ नयो न्याय्यं^५, तुचितं युक्तैसांपते ।

छम्यं प्राप्तं मममानां^६मिनीतौर्पधिकानि च ॥७४३॥

प्रक्रियो त्वधिकौगोऽप्य, मर्यादां चारणो स्थितिः ।

संस्थोऽपराधस्तु मन्तुर्ग्यलीकं विप्रियोगमी ॥७४४॥

बलिः करो मागधेयो^७, द्विपाद्यो द्विगुणो दमः ।

बाहिनी वृत्तनो सेनो, बलं सैन्येमनीकिनी ॥७४५॥

०१ मंत्रः पञ्चाङ्गः यत्कोटित्य आह—“ कर्मगामा-
रंभोपायः १ पुण्यद्वयसंपत् २ देशकालविभागः ३ विनिरात-
प्रतीकारः ४ कार्यविद्वेति ५ पञ्चाङ्गानि ”

कटकं^१ ध्वजिनो^२ तन्त्रं^३, दण्डो^४ऽनीकं^५ वनाकिनां^६ ।
 वरुधिनीं^७ चमूश्चैकं^८, स्कन्धावारो^९ऽस्य तु स्थितिः ॥७४६॥
 शिबिरं^{१०} रचना तु स्यात्, व्यूहो^{११} दण्डादिको युधि ।
 प्रत्यासारो^{१२} व्यूहपार्ष्णिः^{१३}, सैन्यपृष्ठे^{१४} प्रतिग्रहः ॥७४७॥
 एकेभैकरपाख्यश्वाः^{१५}, पत्तिः^{१६} पञ्चपदातिका ।
 सेनां^{१७} सेनामुखं^{१८} गुरुमो^{१९}, बाहिनीं^{२०} पृतनीं^{२१} चमूः ॥७४८॥
 अनीकिनां^{२२} च पत्तेः^{२३} स्यादिमाद्यैस्त्रिगुणैः क्रमात् ।
 दशैनीकिन्यो^{२४}ऽक्षौहिणीं^{२५}, सज्जनं^{२६} तुरसणैम् ॥७४९॥
 वैजयन्तीं^{२७} पुनः^{२८} कर्तुः^{२९}, पताकां^{३०} केतनं^{३१} ध्वजैः ।
 अस्योष्ठचूलां^{३२} चूलाख्यावृद्धां^{३३} घोमुखकूर्ध्वकौ ॥७५०॥
 गजो^{३४} बाजी^{३५} रथैः^{३६} पत्तिः^{३७}, सेनाङ्गं^{३८} स्याच्चतुर्विधम् ।
 युद्धार्थं^{३९} चक्रवदाने^{४०}, शतद्वैः^{४१} स्यन्दनो^{४२} रथैः ॥७५१॥

०१ यदाहुः—“ पत्ती १ सेना २ सेनामुद्व ३ गुम्फ ४ बाहिनी ५ १ । विमणा ६ चमू ७ अनीगिनि ८ दशगिनिशा अक्षौहिणी होइ ९ । तथा च—स्यात्सेनाऽक्षौहिणी नाम, खागाष्टद्विर्गजैः २१८७० । रथे २१८७० दैव्यो हयैस्त्रिभिः ६५६१९, पठवज्जैश्च उदातिभिः १०७३५० ॥१॥” इति

१०० अमिधानचिंतामणौ मर्त्यकाण्डः ३

म क्रीडार्थः पृष्परथो^१, देवार्थस्तु मरुद्रथः ।

योग्याग्यो^१ वैनवि^२क्रो^३ऽष्वरथः पारियानिकैः ॥७५२॥

वर्णीरथः प्रवहण^२, डयन^३ रथगर्मकैः ।

अनस्तु^१ शकटो^२ऽयं स्वाद्वन्त्री^३ कम्बलिवाह्यकर्म ॥७५३॥

अथ काम्बलवाह्याद्यास्तैस्तैः परिवृते रथे ।

स पाण्डुकम्बलीयैः स्यात्, संवीत. पाण्डुकम्बलैः ॥७५४॥

म तु द्वेपो^१ वैयाघ्रश्चै, यो वृतो द्वीविचर्मणा ।

रथाङ्ग^१ रथादो^२ऽरि, चक्र^३ चारौ पुनः प्राघैः ॥७५५॥

नेमिरैक्षाग्रकीले त्वण्याणी, नाभिस्तु पिण्डिकौ ।

युग्वरै^१ कुररै^२ स्यात्, युगैमोशान्नचन्वनम् ॥७५६॥

युगैकीलकस्तु शम्भ्योः, प्राप्तस्तु युगान्तरम् ।

अनुकर्पो^१ दार्वधस्थ, धूर्वी^२ यानमुखे च धूर्. ॥७५७॥

रथगुप्तिस्तु वरुणो^१, रथाङ्गानि त्वपस्कराः ।

शिबिकौ^१ याप्ययाने^२ऽयं, दोलौ प्रेङ्गु^३दिका मवेत् ॥७५८॥

१. दशगुणं अनीकिनी इत्यर्थः ।

वैनीतकं^१ परम्परावाहनं^२ शिबिकादिकम् ।

यानं^१ युग्यं^२ पत्रं^३ बाह्यं^४, बह्यं^५ वाहनधोरणे^६ ॥७६२॥

नियन्ता^१ प्राजिता^२ यन्ता^३, सूतः^४ सव्येष्टेनारथी^५ ।

दक्षिणस्थैः^१ प्रवेतारौ^२, सत्ता^३ रयकुटुम्बिकः^४ ॥७६०॥

रथारोहिणि^१ तु रथी^२, रथिके^३ रथिगे^४ रथी^५ ।

अश्वारोहे^१ त्वश्वशरीः^२, सार्दी^३ च तुरंगी^४ च सः^५ ॥७६१॥

हस्त्यारोहे^१ सौदियन्तैः^२ महामाश्रैः^३ निषादिनैः^४ ।

आधारणां^१ हस्तिपको^२, गजाजीवेमालकाः^३ ॥७६२॥

योद्धारस्तु^१ मर्त्यो^२ योधौ^३, सेनारक्षस्तु^४ सैनिकौ^५ ।

सेनायां^१ ये समवेतास्ते^२ भैरव्योः^३ सैनिकौ^४ अपि ॥७६३॥

ये सहस्रेण^१ योद्धारस्ते^२ माहस्त्रौः^३ सहस्त्रिणौः^४ ।

छायाकरः^१ छत्रधारः^२, पताकी^३ वज्रगन्धिकः^४ ॥७६४॥

परिधिस्थैः^१ परिचरैः^२, आमुक्तैः^३ प्रतिशुक्तैश्च^४ ।

अपिनद्धैः^१ पिनद्धैः^२ ऽय, सन्नद्धा^३ व्यूढकृद्भ्यः^४ ॥७६५॥

दंशितौ^१ वर्मिपतः^२ सज्जैः^३, सज्जाहो^४ वम^५ कृद्भ्यः^६ ।

जगरैः^१ कवचैः^२ दंशैस्तनुत्र^३ माठ्युरश्छदैः^४ ॥७६६॥

१०४ अभिधानवितामणी मन्त्रकाण्डः ३

निचोऽर्कः स्यात्कूर्मा^२, वारवौणश्च कश्चुर्कः ।

सारसनं त्वधिकाङ्ग^२, हृदि धार्य सकश्चुकैः ॥७६७॥

शिरस्त्राणे^१ तु शीर्षण्यं^३, शिरस्कं^३ शीर्षकं^३ च तत् ।

नागोदमुदरप्राणं^३, जङ्घाप्राणं^३ तु मत्कुणम^३ ॥७६८॥

बाहुत्राणं^३ बाहुलं^३ स्याज्जालिकं^३ त्वङ्गरक्षणौ ।

जालप्राययसां^३ स्यादायुधीयैः^३ शस्त्रनीविनि^३ ॥७६९॥

काण्डवृष्टायुधिकौ^३ च, तुर्यौ प्रासिकं^३ कौन्तिकौ^३ ।

पार्श्वधियास्तु^३ पार्श्वधेः^३ पार्श्वबाधुधेः^३ ॥७७०॥

स्युर्नेत्रिशिकेशाक्तो^३ केयाष्टीकास्तत्तदायुधः^३ ।

तूणी^३ घतुर्भूतं^३ घातुर्भूतैः^३, स्यात्काण्डीरस्तु^३ काण्डवान् ॥

कृत्तहस्तैः^३ कृत्तपृष्ठैः^३, सुप्रयुक्तशतो हि यः ।

शीघ्रवेधौ^३ लघुहस्तौ^३ शरादेपुस्तु^३ लक्षतः ॥७७१॥

अयुतं^३ पुद्गरं^३ घौ^३ तु, दूरापो^३ स्यात्पुधं^३ पुनः ।

हेतिः^३ प्रहरणं^३ शस्त्रमस्त्रं^३ तच्च चतुर्विधम् ॥७७२॥

मुक्तं द्विधा पाणियन्त्रैर्मुक्त शक्तिशरादिवम् ।

अमुक्तं शस्त्रिकादि स्याद्यष्टयाद्यं तु द्वयात्मकम् ॥७७४॥

घनु^१श्वापोऽ^३स्त्रमि^३प्वासं^४, कोदण्ड^२ घन्व^५ कामु^६कम्

दु^१णोऽ^२सौ लस्तकोऽ^३स्यान्तरग्रं त्वर्त्तिरटन्यपि ॥७७५॥

मौ^३र्वी जीवा^१ गुणो^२ गव्या^४, शि^३ज्जा बाणासनं दु^१णा ।

सि^१ज्जिनी^२ ज्या^३ च गोवा^४ तु, तलं^५ ज्याघातकारणम् ॥७७६॥

स्थानान्यालीढवैशाखप्रत्यालीढानि मण्डलम् ।

समपादं^५ च वे^१द्यं तु, लक्ष्यं^२ लक्षं^३ शरव्यकम् ॥ ७७७ ॥

बाणे^१ पृषत्कविशिखौ^२ खगगा^३र्द्धपक्षौ,

काण्डा^१शुगप्रदरसायकपत्रवाहाः ।

पै^१त्री^२र्वैजिह्मगै^३ शिलीमुखैकद्वपत्रै-

रोपाः^१ कल^२न्वैशैर्भार्गवैचित्रप्रह्वैः ॥७७८॥

प्रस्वेदनः सर्वलौहो^२ नाराचै^१ एषणर्थे सः ।

निरस्तः^१ प्रहिते बाणे, विषाक्ते दिग्धैल्लिसकौ ॥७७९॥

बाणमुक्तिर्व्यवच्छेदो^१ दीप्तिर्वैगैस्य तीव्रता ।

क्षुरप्रतद्वलो^१र्द्धे^२त्तीरीमुख्यास्तु तद्भिदः ॥७८०॥

१०६ अभिधानचिन्तामणौ मर्त्यकाण्डः ३

पक्षो वाजः पत्रणा तन्व्यामः पृह्वस्तु कर्त्तरी ।

तूणो निपङ्गस्तूणीरै, उपासङ्गैः शराश्रयैः ॥७८१॥

शरविः कलापोऽप्यय चन्द्रहासैः,

करवालैर्निस्त्रिशैः कृगणैस्त्रिङ्गैः ।

तरवारिकौशेषकैः पण्डलाग्रैः,

असिर्जटिरीष्टी तसरस्य मुष्टिः ॥७८२॥

प्रत्याकारैः परीवारैः, कोशैः खड्गपिधानकर्म ।

अङ्गुलैः कर्कशैश्चर्मैः, खेटकाश्रणैस्त्रिङ्गैः ॥७८३॥

अस्य मुष्टिस्तु संप्राहैः, क्षुत्ती क्षुत्ती कृपाणिकौ ।

शस्त्रचर्मधेनुपुङ्गवौ च, पत्रवालैस्तु साऽऽवता ॥७८४॥

दण्डो यष्टिश्च उगुहैः, स्यादिलो करवालिलो ।

मिन्दिगच्छ मृगैः कुन्तैः, प्रासौऽप्य द्रुषणा घनैः ॥७८५॥

मुद्गरैः स्यात्कुठारैस्तु, पशून् पशून् पशून् ।

पशुधेः स्वधित्तिश्च, परिधेः परिधतनैः ॥७८६॥

१०८ अभिधानचितामणी मर्त्यकाण्डः ३

वैनालिका बोधकरो, अर्थिकोः सौख्यसुसिद्धो ।

घाण्टिकोश्चाक्रिकोः सूतो, चन्दो मङ्गलपाठकः ॥७९४॥

मागवो मगधैः संशतका युद्धानिवर्त्तिनः ।

नमैः स्तुतिमतेस्तस्य, ग्रन्थो मोगावर्त्ती भवेत् ॥७९५॥

प्राणैः स्थामै तरैः पराक्रमवैद्युद्धानि शौट्यौजसी,

शुष्मं शुष्मं च शैक्तिरूर्जपहमी युद्धं तु सङ्ख्यं कलिः ।

सहस्रामोहवैसम्प्रहारैः समराज-य युदोयोधनं

संस्फोटः कलहो मृषं प्रहरणं संगेद्रणो विमोहः ॥७९६॥

द्वन्द्वं समाघातैः समाह्वयैः नि,

सम्पातैः समैर्दममितैः प्रघातैः ।

आस्कन्दनैःऽऽभिप्रैषनान्यैः नीकैः-

मभ्यागमैर्ध्वं प्रविदारणं च ॥७९७॥

समुदायैः समुदयो, राटिः सभित्तिपङ्क्तौ ।

अभ्यर्षिर्हः सम्परायैः, समीकं साम्परायिकम् ॥७९८॥

आकन्दः संयुगं चाप, नियुद्धं तदमुनोद्भवम् ।

पटहाडम्बरो तुल्यो, तुमुष्ठं रणमङ्कुरम् ॥७९९॥

नासीर^१ त्वग्रयानं^२ स्यादवमर्दं^३ तु पीडनम् ।

प्रपातैस्त्वम्यवस्कन्दौ, धौट्यम्यासादनं च सः ॥८००॥

तद्रात्रौ सौप्तिके वीराशम्भेन त्वाजिपीष्मभूः ।

नियुद्धभूरक्षवाटौ, मोहो मृच्छो च कश्मलम् ॥८०१॥

वृत्ते भाविनि वा युद्धे, पानं स्याद्वीरपाणकम् ।

पलायनमपयानं, सन्द्रावैर्द्रवैर्विद्रवौः ॥८०२॥

अपक्रमः समुत्प्रेम्भ्यो, द्रावोऽथ विजयो जयैः ।

परामयो रणे यज्ञो, डमरं हिम्बैर्विष्ठवौ ॥८०३॥

वैरनिर्यातनं वैरशुद्धिवैरप्रतिक्रिया ।

बलात्कागस्तु प्रसभं, हठोऽथ स्खलितं छलम् ॥८०४॥

०१ " छलं तु स्खलिते व्याजे " इति महेश्वरः ।
स्खलितं परस्य वदतः स्वाभिमतार्थान्तरविकल्पोपपादनेन वचन-
विघातः । यथा कूपो नवोदक इति षड्दर्शनम् । वादिना
कूपो नवोदक इति कथायां नवीनार्थवाचकतया नवशब्दप्रयोगे
कृते छलवादी नवसदृश्यामारोप्य दूषयति—कृत एक एव कूपो
नवसदृश्योदक इति । मतिभ्रंशादिकं वा, यच्चाणक्यः—“ किं
करोति नरः प्राज्ञः, शूरो वाऽयं सुपण्डितः ? । देवो यस्य ऋछला-
न्वेधी, करोति विकलाः क्रियाः ॥ १ ॥ ”

११० अमिधानचितामणौ मर्त्यकाण्डः ३

परा-पर्य-मितो भूतो, जितो मयैः पराजितः ।

पञ्चायितैस्तु नष्टैः स्याद्, गृहीतदिक् तिगोहितैः ॥८०५॥

जिताहवो जितकौशो, प्रस्कन्नेपतितौ ममौ ।

चारैः कारौ गुप्तौ चन्धौ, ग्रहकैः प्रोपतो ग्रहैः ॥८०६॥

चातुर्वर्ण्ये द्विनक्षत्रेष्वेव्यशूद्रा नृणां भिदः ।

ब्रह्मचारी गृही वानप्रस्थो भिक्षुरिति क्रवात् ॥८०७॥

चत्वार आश्रमोत्तम, वर्णो स्याद्ब्रह्मचारिणि ।

ज्येष्ठाश्रमी गृहमेधो, गृहस्थैः स्नातको गृही ॥८०८॥

वैश्वानसो वानप्रस्थो, भिक्षुः सान्न्ध्याभिको यतिः ।

कर्मन्दी रक्तवर्णः, परिग्रामकमावर्णौ ॥८०९॥

पाराशरी पारिकाङ्क्षी, मस्त्ररी पारिरक्षकैः ।

स्याण्डिलः स्यण्डिलशायी, यः जने स्यण्डिले व्रतात् ॥

तपःकुशसहो दान्तैः, शान्तैः श्रान्तो नितेन्द्रियः ।

अशदानं कर्म शुद्ध, ब्राह्मणेस्तु त्रयीभुजैः ॥८११॥

भूदेवो^{१०} वाहवो^{११} विप्रो^{१२}, द्वयं^{१३}भ्रातृभ्यां जाति-जन्म-भौः ।
 वर्णज्येष्ठैः^{१४} सूत्रकण्ठैः^{१५}, पट्कर्मै^{१६} मुखसम्भवेः ॥८१२॥
 वेदगर्भैः^{१७} शमीगर्भैः^{१८}, सावित्रो^{१९} मैत्रे^{२०} एतसंः ।
 बट्टैः^{२१} पुनर्माणवका^{२२}, मिसौ^{२३} स्याद् ग्रासमात्रकम् ॥८१३॥
 उपनयैस्तूपनयो^{२४}, बट्टकरणैमानयैः ।
 अग्नीन्धनं^{२५} त्वग्निर्कोर्यमग्नीध्रा चाग्निकारिकौ ॥८१४॥
 पालाशो^{२६} दण्ड आषाढो^{२७}, व्रते^{२८} राम्भस्तु वैणवैः ।
 वैश्वैः^{२९} सारस्वता^{३०} रोच्यैः^{३१}, पैलवैस्त्वौपरोधिकैः ॥८१५॥
 आश्वत्थस्तु^{३२} भित्तैनेमिरौदुम्बरं उलुखलैः ।
 जटा सटा^{३३} वृषी^{३४} पीठै^{३५}, कुण्डिका^{३६} तु कमण्डलुः ॥८१६॥
 श्रोत्रियश्छान्दसो^{३७} यष्टा^{३८}, त्वादेशौ^{३९} म्यान्मस्त्रे व्रती ।
 याजको^{४०} यजमानैश्च^{४१}, सोमयामी^{४२} तु दीक्षितैः ॥८१७॥
 इज्याशीलो^{४३} यायजूको^{४४}, यज्वो^{४५} स्याद्वासुतीव्रज्ञैः ।
 सोमपैः^{४६} सोमपीथी^{४७} स्यात्, स्पृषति^{४८} विष्पतीष्टिकेतुः ॥८१८॥

११२ अभिधानचिंतामणौ मर्त्यकाण्डः ३

सर्ववेदास्तु सर्वस्वदक्षिणं यज्ञमिष्टवान् ।
यनुर्विद्वैर्व्युक्तं विद्वेदोतोद्गातां तु सामवित् ॥८१९॥
यज्ञो यागः सर्वः सत्रं, स्नोमो न्युर्मखैः कर्तुः ।
संस्नरैः सप्ततन्तुंश्च, वितानं बहिरध्वरैः ॥८२०॥
अध्ययनं ब्रह्मयज्ञैः, स्याद्देवयज्ञो आहुतिः ।
होमो होत्रं षपट्कारैः, पितृयज्ञस्तु तर्पणम् ॥८२१॥
तच्छ्राद्धः पिण्डदानं च, नृयज्ञोऽतिथिपूजनम् ।
भूतयज्ञो बलिः पञ्च, महायज्ञो भवन्त्यमी ॥८२२॥
पौर्णमासश्च दर्शश्च, यज्ञौ पक्षान्तयोः पृथक् ।
सौमिकी दीक्षणीयेष्टिर्दीक्षा तु व्रतसंग्रहः ॥८२३॥
वृत्तिः सुगहना कुम्भो, वेदो भूमिः परिष्कृता ।
स्थण्डिलं चतुर्वैरं चान्या, यूपैः स्याद्यज्ञकीलकैः ॥८२४॥
चपालो यूपकैटको, यूपकर्णो घृतावैनौ ।
यूपाममगे स्यात्तर्प्योऽरणिर्निर्मन्यदारुणि ॥८२५॥
स्युर्दक्षिणाहवनीयेगार्हपत्याखयोऽग्नयः ।
इदमग्नित्रयं श्रेतो, प्रणीतैः संस्कृतोऽनलः ॥८२६॥

ऋक् समीधेनीं धाय्यौ च, समिदाधीयते यया ।

सैमिदिन्धनमैधेद्यैतर्पणैर्धौसि^६ मस्मै तु ॥८२७॥

स्याद् भूतिर्मपित रक्षो, क्षौं पात्रं सुवादिक्म् ।

सुवैः सुगोऽधरा सोमैभृज्जुहूः पुनरुत्तरा ॥८२८॥

ध्रुवौ तु सर्वमंज्ञार्थं, यस्यामाज्यं निवीयने ।

योऽमिमन्त्र्य निहयेन, स स्यात्पशुरुपाकृतैः ॥८२९॥

परम्पराकं शमनं^९ (शपनं), प्रोक्षणं च मखे वधः ।

हिमार्थं कर्माभिचारेः, स्याद्यज्ञार्हं तु यज्ञिपमू ॥८३०॥

हविः साक्षात्^९ मामिक्षौ, शृतोष्णक्षीरं दधि ।

क्षीरशरैः पयस्यां च, तन्मस्नुनि तु वाजिनम् ॥८३१॥

ह्रस्वं सुरेभ्यो दातव्यं, पितृभ्यः कव्यमोदनम् ।

आज्ये तु दधिसंयुक्ते, पृषदाम्यं पृषातैकः ॥८३२॥

दध्ना तु मधुमंयुक्तं, मधुपर्कं महोदयैः ।

हवित्री तु होमकुण्डं, हव्यणकैः पुनश्चरैः ॥८३३॥

अमृतं यज्ञशेषे^९ स्याद्, विवैसो भुक्तशेषकैः ।

यज्ञान्तोऽवमृषैः पूर्त्तं, वाप्यादीष्टं मखक्रिया ॥८३४॥

इष्टापूर्त्तं तदुभयं, वह्निर्गुष्टिस्तु विष्टरः ।

अग्निहोत्रेऽग्निचिच्छाहिताग्नेत्रयाग्निरक्षणम् ॥८३५॥

अग्न्याधानैमग्निहोत्रं, दधी तु घृतलेखनी ।

होत्राग्निस्तु महाज्वालो, महागौरैः प्रवर्गित ॥८३६॥

होमधूमस्तु निगणो, होममन्म तु वैष्टुतम् ।

उपस्पर्शस्त्वाचमनं, धारसेकौ तु सेचनं ॥८३७॥

ब्रह्मासनं ध्यानयोगासनेऽथ ब्रह्मवर्चसम् ।

वृत्ताध्ययनद्विः पाठे, म्याद् ब्रह्माञ्जलिः ॥८३८॥

पाठे तु मुखनिष्क्रान्ता, विप्रुषो ब्रह्मविन्दवैः ।

साकल्पवचनं पारावणं कल्पे त्रिधिकमौ ॥८३९॥

मूलेऽङ्गुष्ठस्य स्याद्ब्राह्मं, तर्पणं काय केनिष्ठयोः ।

पित्र्यं तर्जन्यङ्गुष्ठान्दैवतं त्वङ्गुलीमुखे ॥८४०॥

ब्रह्मत्वं तु ब्रह्मदृश्यं, ब्रह्मसायुज्यमित्यपि ।

देवभूयादिकं तद्वदयोपाकरणं श्रुतेः ॥८४१॥

मन्त्रारपूर्वं ग्रहणं, स्यात्स्वाध्यायः पुनर्जपः ।

औपवर्षं तूपवामैः, वृच्छे सान्तरनादिकम् ॥८४२॥

- प्रायः सन्न्यास्यनशने, नियमैः पुण्यकं व्रतम् ।
चरित्रं चरितोचारौ, चरित्रचरणे अपि ॥८४३॥
वृत्तं शीलं च सर्वेनोद्ध्वंसि जप्येऽवमर्षणम् ।
समास्तु पादग्रहणोभिवादेनोपसङ्ग्रहौः ॥८४४॥
उपवीतं यज्ञसूत्रं, प्रोद्धृते दक्षिणे करे ।
प्राचीनावीतमन्यस्मिन्, निवीतं कण्ठलम्बितम् ॥८४५॥
प्राचेतसैस्तु वारुमीकीर्बलमीकैकुशिनौ कविः ।
मन्त्रावरुणवारुमीकौ, वेदः स्यात्तु मातङ्गः ॥८४६॥
द्वैपायनैः पराशर्यैः, कानीनौ बादरायणैः ।
व्यासोऽस्याम्बा सत्यवतो, वासवौ गन्धकालिकौ ॥८४७॥
योजनगन्धौ दाशेयी, शालङ्कायनौ च सा ।
जामदग्न्यैस्तु रामैः स्याद्, मार्गवौ रेणुकासुतैः ॥८४८॥
नारदैस्तु देवव्रजौ, पिशुनैः कलिकारकैः ।
वशिष्ठोऽरुन्धतीजानिरक्षमालौ त्वरुन्धती ॥८४९॥
त्रिशङ्कुयानां गाधेयौ, विश्वामित्रश्च कौशिकैः ।
कुशारणिस्तु दुर्वासैः, शतानन्दस्तु गौतमैः ॥८५०॥

११६ अभिधानचितामणौ मर्त्यकाण्डः ३

याज्ञवल्क्यो ब्रह्मरौत्रिर्योगेशोऽप्यथ पाणिनौ ।

सालातुरीयेदाक्षेयौ, गोनर्दीये पतञ्जलिः ॥८५१॥

कात्यायने वररुचिर्मेवाजिच्चै पुनर्वसुः ।

अथ व्योडिर्विन्ध्यवासी, नन्दिनीतनयश्चै सः ॥८५२॥

स्फोटायने तु वक्षीवान्, पालकाप्ये कोणभूः ।

वात्स्यायने मल्लनागेः, कौटिल्यश्चणकात्मजः ॥८५३॥

द्रामिळः पसितस्वामी, विष्णुगुप्तोऽङ्गुलार्थ सः ।

क्षत्रत्रनोऽवकीर्णो स्याद्, ब्राह्म्येः संस्कारवर्जितः ॥८५४॥

शिश्चिदानेः कृष्णकर्मा, ब्रह्मबन्धुर्द्विनोऽधमः ।

नष्टाग्निर्वोरहो जातिमात्रनीवी द्विजब्रुवः ॥८५५॥

घर्मध्वजो लिङ्गवृत्तिर्वेदहीनो निराकृतिः ।

वार्त्ताशी भोजनार्थं यो, गोत्रादि वदति स्वकम् ॥८५६॥

उच्छिउष्टमोजनो देवनैवेद्यबलिभोजनः ।

अजपस्त्वमदध्येता, शाखारण्डोऽन्यशाखरैः ॥८५७॥

शत्रुर्भावेः काण्डस्थो, गुरुहो नरकीलकैः ।

मलो देवादिपूजायामग्रादोऽप्य मष्टिम्बुधैः ॥८५८॥

पञ्चयज्ञारिभ्रष्टो, निषद्वैरुचिः खलः ।

सुप्ते यस्मिन्नुदेत्यर्कोऽस्तमेति च क्रमेण तौ ॥८५९॥

अभ्युदितोऽपि निर्मुक्तो, वीरोऽज्ञो न जुहोति यः ।

अग्निहोत्रच्छलाद् याच्नापरो वीरोपजीविकः ॥८६०॥

वीरविप्लावको जुहुद्वनैः शुद्रसमाह्वनैः ।

स्याद्वादवौघार्हतैः स्याच्छून्यवादां तु सौमतेः ॥८६१॥

नैयायिकैस्तत्राक्षपादो, योगैः साङ्ख्यैस्तु कापिलैः ।

वैशेषिकैः स्यादौलूक्यो, बार्हस्पत्यैस्तु नास्तिकैः ॥८६२॥

चार्वाकौ लौक्यायतिकेऽथैते षडपि तार्किकाः ।

क्षत्रं तु क्षत्रियो राजा, राजन्वो बाहुसम्भवैः ॥८६३॥

अट्या भूमिस्पर्शो वैश्यो, ऊरुव्यो ऊरुनो विशः ।

चाणिज्यं पाशुपाल्यं च, कर्षणं चेति वृत्तयः ॥८६४॥

आजीवो जीवनं वार्त्ता, नीविको वृत्तिवेतनं ।

उच्छो धान्यकणादानं, कणिशाद्यर्जनं शिल्पम् ॥८६५॥

ऋतं तद्द्वयमनृतं कृपिर्मृतं तु याचितम् ।

अयाचिनं स्यादमृतं, संवावृत्तिः श्वनीविको ॥८६६॥

११८ अभिधानचितामणौ मर्त्यकाण्डः ३

सत्यानृतं^१ तु वाणिज्यं^२, वाणिज्या^३ वाणिजो^४ वाणिक्^५ ।

क्रयविक्रयिकैः^६ पण्याजीवा^७ऽऽपणिकै^८नैगमाः^९ ॥८६७॥

वैदेहः^{१०} सार्धवाह्य^{११}, कायकैः^{१२} क्रयिकैः^{१३} क्रया^{१४} ।

क्रैयदं^{१५} तु विपूर्वास्ते^{१६}, मूल्ये^{१७} वस्त्रार्थवैक्रयोः^{१८} ॥८६८॥

मूत्रद्रव्यं^{१९} परिपणो^{२०}, नीवा^{२१} लौघो^{२२}ऽधिकं फलम्^{२३} ।

परिदानं^{२४} विनिमयो^{२५}, नैमेयैः^{२६} परिवर्त्तनम्^{२७} ॥८६९॥

व्यतिहारैः^{२८} परावर्त्तो^{२९}, वैमेयो^{३०} निमयो^{३१}ऽपि च ।

निक्षेपोपनिधी^{३२} न्यासं^{३३}, प्रतिदानं^{३४} तदर्पणम्^{३५} ॥८७०॥

केतव्यमात्रकं^{३६} क्रैयं^{३७}, क्रय्यं^{३८} न्यस्तं^{३९} क्रयाय^{४०} यत् ।

पणितस्यं^{४१} तु विक्रैयं^{४२}, पण्यं^{४३} सत्यापनं^{४४} पुनः^{४५} ॥८७१॥

सत्त्वङ्कारैः^{४६} सत्याकृतितुल्यौ^{४७} विपणविक्रयौ^{४८} ।

गण्यं^{४९} गण्यं^{५०} सङ्ख्येयं^{५१}, सङ्ख्या^{५२} त्वेकादिका^{५३} भवेत् ॥८७२॥

यथोत्तरं^{५४} दशगुणं^{५५}, भवेदेको^{५६} दशा^{५७}मुतः^{५८} ।

शतं^{५९} सहस्रं^{६०}युतं^{६१}, लक्षं^{६२}प्रयुतं^{६३}कोट्यः^{६४} ॥८७३॥

अर्बुदेमन्त्रं^{११} त्वं^{११} च, निस्त्वं^{१३} च महाम्बुजम्^{१३} ।
 शङ्कुर्वा^{१४}द्विरन्त्यं^{१५} मध्यं^{१६}, परार्द्धं^{१७} चेति नामतः ॥८७४॥
 अस्त्रं^{१८}च द्वीपवा^{१९}द्वर्चादि, पृथ्वा^{२०}त्माद्यनन्तकम् ।
 सांयात्रिकैः^{२१} पोतवणिगैः^{२२}, यानपात्रं^{२३} बहित्रकम्^{२४} ॥८७५॥
 मोहित्यं^{२५} वहनं^{२६} पोतैः^{२७}, पोतवाहो^{२८} नियामकैः^{२९} ।
 निर्यामैः^{३०} वर्णधारैस्तु, नाविको^{३१} नौस्तु^{३२} मङ्गिनी^{३३} ॥८७६॥
 तरीतैरण्यौ^{३४} वेढो^{३५}ऽय, द्रोणी^{३६} काष्ठाम्बुवाहिनी ।
 नौकादण्डः^{३७} क्षेपणी^{३८} स्याद्, गुणवृक्षस्तु^{३९} कूपकैः^{४०} ॥८७७॥
 पोलिन्दो^{४१}स्त्वन्तरादण्डाः^{४२}, स्यान्मङ्गो^{४३} मङ्गिनी^{४४}शिरः ।
 अत्रिस्तु^{४५} काष्ठकुडालः^{४६}, सेकपात्रं^{४७} तु सेचनम्^{४८} ॥८७८॥
 केनिपातः^{४९} कोटिपात्रैर्मरिचैः^{५०}ऽथोदुपैः^{५१} लवैः^{५२} ।
 कोला^{५३} भेलैस्तरण्डधैः^{५४}, रात्रतीपण्यमातरैः^{५५} ॥८७९॥
 वृद्ध्यानीवा^{५६} द्वैगुणिको^{५७}, वार्द्धपिकैः^{५८} कुम्भीदिकैः^{५९} ।
 वार्द्धपिधैः^{६०} कुसीदार्यप्रयोगौ^{६१} वृद्धिनीवने^{६२} ॥८८०॥
 वृद्धिः^{६३} कलान्तरैर्मृणैः^{६४}, तूद्वारैः^{६५} पर्युदञ्चनम्^{६६} ।
 याचज्या^{६७}ऽऽप्तं^{६८} याचितकं^{६९}, परिवृत्यापमित्यकम्^{७०} ॥८८१॥

१२० अभिधानचिन्तामणी मर्त्यकाण्डः ३

अवमर्णो^१ ग्राहकः स्यादुत्तमर्णस्तु^२ दायकः ।

प्रतिभूर्धर्मकैः^३ साक्षा, स्येयं औघिस्तु^४ बन्धकः ॥८८२॥

तुलाद्यैः^५ पौतवं^६ मानं, दुर्वयं^७ कुडवादिभिः ।

पाट्यं^८ हस्तादिभिस्तत्र, स्याद् गुञ्जौः^९ पञ्च मापकैः ॥८८३॥

ते तु षोडश^{१०} कैर्पोऽक्षैः, पलं^{११} कर्पवतुष्टयम् ।

विस्तः^{१२} सुवर्णो^{१३} हेम्नोऽक्षे, कुरुविस्तस्तु^{१४} तत्पले ॥८८४॥

तुल्यो^{१५} पलशतं^{१६} तामां, विंशत्या^{१७} मारि आचिनैः ।

शाकटैः^{१८} शाकटीनैश्च, शलाटैस्ते^{१९} दशाचितः ॥८८५॥

चतुर्भिः^{२०} कुडवैः^{२१} प्रत्यैः, प्रत्यैश्चतुर्भिराढकैः ।

चतुर्भिराढकैर्द्रोणैः, सारौ^{२२} षोडशमिश्च^{२३} तैः ॥८८६॥

चतुर्विंशत्याऽङ्गुलानां,^{२४} हस्ता^{२५} दण्डश्चतुष्करः ।

तत्सहस्रौ^{२६} तु गन्धून्,^{२७} कोशैस्तौ^{२८} द्वौ ॥ गोहनमैः ॥८८७॥

गन्ध्या^{२९} गन्धूतैर्गन्धुती,^{३०} चतुष्क्रोशं^{३१} तु योजनम् ।

पाशुपाश्व्य^{३२} जीववृत्तिर्गोमान्^{३३} गोमौ^{३४} गवीश्वरौ^{३५} ॥८८८॥

गोपाले^{३६} गोधुगामी^{३७} गोपैर्गोपह्वयैश्छर्वाः ।

गोविन्दोऽधिकृतो^{३८} गोपु,^{३९} नावाहैस्त्वजनीविकैः ॥८८९॥

कुटुम्भी कर्षकैः क्षेत्री, हलैः कृषिकैर्कार्षको ।

कृषीवडोऽपि जित्वा तु, हलिः सीरस्तु लाङ्गलम् ॥८९०॥

गोदारणं हलमीषौ, मीतै तद्दण्डपद्धती ।

निरीषे कुटकं फाले, कृषकैः कुशिकैः फलम् ॥८९१॥

दात्रं लवित्रं तन्मुष्टौ, वष्टौ मर्त्यं समीकृतौ ।

गोदारणं तु कुदालैः, सनित्रं स्ववदारणम् ॥८९२॥

प्रतोदैस्तु प्रवयणै, प्राग्नै तोत्रैतोदनै ।

योत्रं तु योक्तृवाच्यैः, कोटिशो छोटमेदनैः ॥८९३॥

मेघिमैयिः खलेवाली, खले गोबन्धदारु यत् ।

शूद्रोऽन्त्यवर्णो वृषलैः, पद्यैः पज्जो जवन्यजैः ॥८९४॥

ते तु मूर्द्धावसिक्तादारयकृन्मिश्रजातयः ।

क्षत्रियायां द्विनान्मूर्धावसिक्तो विट्छियां पुनः ॥८९५॥

धम्बैष्ठोऽयं पारशत्रुनिषादौ शूद्रयोपिति ।

क्षत्रान्माहिष्यो वैश्यायामुग्रैस्तु वृषलस्त्रियाम् ॥८९६॥

१२२ अधिधानचिन्तामणौ मर्त्यकाण्डः ३

वैश्यात्तु करणैः शुद्धात्वायोगवो विप्रः स्त्रियाम् ।

क्षत्रियायां पुनः सत्ता, चण्डालो ब्राह्मणस्त्रियाम् ॥८९७॥

वैश्यात्तु मार्गधः सङ्गां, वैदेहका द्विजस्त्रियाम् ।

सूतस्तु क्षत्रियाज्जात, इति द्वादश तद्भिदः ॥८९८॥

माहिष्येण तु जातः स्यात्, करण्यां रथकारकैः ।

कारुस्तु कारी प्रकृतिः, शिल्पी श्रेणिस्तु तद्गणः ॥८९९॥

शिल्पं कलौ विज्ञानं च, मालाकारस्तु पालिकैः ।

पुष्पाजीवैः पुष्पलावी, पुष्पाणामववायिनी ॥९००॥

कल्पवाळैः सुराजीवी, शौण्डिकौ मण्डहारकैः ।

वारिवासैः पानवणिक्, ध्वनौ ध्वन्यासुतीबलैः ॥९०१॥

मर्त्यं मदिष्टौ मदिरौ परिस्रुतौ

कश्य परिस्रुन्मधुं कापिशायनम् ।

गन्धोत्तमो कल्पमिनी परिप्लुतौ

कान्दम्बरो स्वादुरसौ हलिप्रियो ॥९०२॥

शुण्डां^{१८} हालीं^{१९} हारदूरं, प्रसन्नो^{२०} वाष्णीं^{२१} सुरीं ।

षाध्वीकं^{२२} मदनीं^{२३} देवसृष्टौ^{२४} कापिशैमे^{२५} विषर्जौ^{२६} ॥९०३॥

मह्वासवे^{२७} माधवेको^{२८}, भैरये^{२९} शीघुरासवः^{३०} ।

जगलो^{३१} मेदको^{३२} मद्यपङ्क्तैः^{३३} त्रिण्वन्तु^{३४} नम्रदूः^{३५} ॥९०४॥

नम्रदुर्मद्यनीजं^{३६} च, मद्यसन्धाने^{३७} मासुतः^{३८} ।

आसवोऽभिषवो^{३९} मद्यमण्डकारोत्तमौ^{४०} समौ ॥९०५॥

गण्वर्कस्तु^{४१} चपकैः^{४२} स्यात्सरवैश्चानुतर्षणम् ।

शुण्डां^{४३} पानमदस्थानं,^{४४} मधुवारो^{४५} मधुक्रमोः^{४६} ॥९०६॥

सपीतिः^{४७} सहपानं^{४८} स्यादापानं^{४९} पानगोष्ठिको^{५०} ।

उपदंशैस्त्ववदंशैश्चसर्णं^{५१} मद्यपाशनम्^{५२} ॥९०७॥

नादिन्धमैः^{५३} स्वर्णकारैः^{५४}, कलादां^{५५} मुष्टिकर्षं^{५६} सः ।

तैजसावर्त्तनीं^{५७} मूपौ,^{५८} मज्जां^{५९} चर्मप्रसेविकौ^{६०} ॥९०८॥

आस्फोटनीं^{६१} वेधनिकौ,^{६२} शाणस्तुं^{६३} निर्वपैः^{६४} कथैः ।

सन्दंशः^{६५} स्यात्क्वङ्कमुत्तो,^{६६} भ्रमं^{६७} कुन्दं^{६८} च यन्त्रकम्^{६९} ॥९०९॥

वैकटिको^{७०} मणिकारैः,^{७१} शौल्वैस्ताम्रकुट्टकैः^{७२} ।

शाङ्खिकैः^{७३} स्यात्काम्बविस्तु^{७४} लघायस्तु^{७५} सौचिकैः^{७६} ॥९१०॥

२१४ अभिधानचिन्तामणी मय्येकाण्डः ३

कृपाणीं कर्तरीं कल्पन्यैपि सूचीं तु सेवनीं ।

सुचिसूत्रं पिप्पलकं, तर्कुः कर्त्तनसाधनम् ॥९११॥

पिञ्जनं विहननं च, तुलस्फोटनकारुणिकम् ।

सेवनं सीवनं स्यूतिस्तुल्यौ स्यूनेप्रसेवकौ ॥९१२॥

तन्तुवायैः कुविन्दैः स्यात्, त्रसरैः सूत्रवेष्टनम् ।

चाण्डूतिर्वानदण्डो, वेमो सूत्राणि तन्तवैः ॥९१३॥

निर्गोमकस्तु रजकैः, पादुकाकृत्तु चर्मकृत् ।

उपानतं पादुकौ पादूः, पत्रद्वौ पादरक्षणम् ॥९१४॥

प्राणाहिताऽनुपदीनौ, त्वायद्वाऽनुपदं हि या ।

नद्धौ वद्धौ वस्त्रौ स्यादारी चर्मप्रभेदिकौ ॥९१५॥

कुलायैः स्यात्कुम्भकारो, दण्डभृच्चैक्रमीवकैः ।

शाणाजीवैः शस्त्रमार्गैः, भ्रमासक्तौऽसिधावकैः ॥९१६॥

धूसरैश्चाक्रिक्तैस्तैली, स्यात्पिण्याकैल्लौ समौ ।

रपकृत् स्थपतिस्त्वष्टा, काष्ठनट् तक्षेवद्धका ॥९१७॥

ग्रामायत्तो ग्रामतक्षैः, कौटतश्चोऽनवीनकैः ।

वृक्षैःपित्तक्षणी वासी, ककचैः करपत्रकम् ॥९१८॥

स उद्धनो यत्र काष्ठे, काष्ठं निक्षिप्य तक्ष्यते ।

वृक्षादनो वृक्षभेदो, टङ्कः पापाणदारकैः ॥९१९॥

ष्योक्तारैः वमरैः लोहकारैः कूटं त्वयोधनैः ।

व्रश्चनैः पत्रपार्श्वुरीपीकैः तूलिकैपिकैः ॥९२०॥

मस्यकारैः कान्दविकैः, वन्दुस्वेदनिकैः ममे ।

रङ्गानीवस्तूलिकिकैश्चित्रभृच्चाय तूलिकी ॥९२१॥

कूचिकी चित्रमात्रेक्ष्य, पलाण्डेस्तु द्वेप्यकृते ।

पुस्तं द्वेप्यादिरुग्मं स्यान्नपितैश्चण्डिलैः क्षुरी ॥९२२॥

क्षुरमर्दो दिवाकीर्तिर्मुण्डरोऽन्तावसाय्यपि ।

मुण्डनं मद्राकरणं, वपनं परिवापणम् ॥९२३॥

क्षौरं नाराधो द्वेपिप्यां, देवानीवस्तु देवैः ।

मार्दङ्गिको मौरजिज्ञो, वीणावादेस्तु वैणिकैः ॥९२४॥

वेणुध्मैः स्याद्वेणविकैः, पाणिधैः पाणिनादकैः ।

स्यात्प्रातिहारिको मायाकारो मायो तु शाम्बरी ॥९२५॥

इन्द्रनाभं तु कुदकं, नाभं कुपृतिरित्यपि ।

कौतूहलं तु कुतूह, कौतुकं च कुतूहलम् ॥९२६॥

१२६ अभिधानचिन्तामणी मर्त्यकाण्डः ३

व्याधौ मृगवधाजीवौ, लुब्धको मृगमुख्ये सः ।

मापैर्द्विर्मृगयोऽऽखेटो, मृगव्योऽऽच्छोदने अपि ॥९२७॥

जालिकैस्तु वागुरिको, वागुरौ मृगजालिकौ ।

शुम्भं वराट्को रज्जुः, शुल्बं तन्त्रौ बटी गुणैः ॥९२८॥

श्रीवैरो दाशैकैवर्त्तौ, बहिशं मत्स्यवेधनम् ।

अनायस्तु मत्स्यजालं, कुवेणौ मत्स्यबन्धनी ॥९२९॥

जीवान्तकैः शाकुनिको, वैतंसिरुत्तुं सौनिकैः ।

मांसिकैः कौटिकैश्चाथ, सूर्णं स्थानं ववस्य यत् ॥९३०॥

स्याद्वन्धनोपकरणं, वीतंसौ मृगपक्षिणाम् ।

पाशस्तु बन्धनप्रन्धिरवपातावटौ समौ ॥९३१॥

उन्माथैः कूटयन्त्रं स्याद्विर्वणस्तु पृथग्जनैः ।

इतरैः प्राकृतौ नीचैः, पामरौ बर्बरश्चै सः ॥९३२॥

चण्डालोऽन्तावसाद्यन्तेवैसिश्चर्चेषुक्कसौः ।

निषादंलुवमातङ्गदिवाकीर्त्तिजनङ्गमैः ॥९३३॥

पृष्टिन्दो नाहलौ निष्ठचौः, शबरौ दृष्टौ मर्तौः ।

मालौ भिर्लौ. किराताश्चै, सर्वेऽपि म्लेच्छजातयः ॥९३४॥

इत्याचार्यश्रीहेमचन्द्रविरचितायामभिधान-

चिन्तामणी नाममालायां मर्त्यकाण्डस्तृतीयः

समाप्तः ॥ ३ ॥

तिर्यक्काण्डः ।

भूर्भूमिः पृथिवी^१ पृथ्वी^२, वसुधो^३र्वी^४ वसुन्धरा^५ ।

घात्री^६ घग्नि^७ घणी^८, विश्वा^९ विश्वम्भरा^{१०} घरा^{११} ॥९३५॥

क्षितिः^{१२} क्षोणी^{१३} क्षमा^{१४}ऽन्ता^{१५}, ज्या^{१६} कुर्वसुमती^{१७} मही^{१८} ।

गौर्गो^{१९}श्रा^{२०} भूतघात्री^{२१} क्षमा^{२२}, गन्धमाता^{२३}ऽचष्टा^{२४}ऽग्निः^{२५} ॥९३६॥

सर्वसहा^{२६} रत्नगर्भा^{२७}, जगती^{२८} मेदिनी^{२९} रसा^{३०} ।

काश्यपी^{३१} पक्ताघारा^{३२}, स्थिरे^{३३} रत्न-बीज-सुः^{३४} ॥९३७॥

विपुलौ^{३५} सागराद्याग्रे, स्युनेमी^{३६}मेसजीम्वरौ^{३७} ।

द्यावापृथिव्यौ^{३८} तु द्यावामूषी^{३९} द्याक्षमे^{४०} भवि ॥९३८॥

दिवस्पृथिव्यौ^१ तु रोदस्यौ^२ रोदसी^३ रोदसां^४ च ते ।

उर्वरी^५ सर्वसस्या भूरिणिं^६ पुनरुपरम्^७ ॥९३९॥

स्यलं^८ स्यली^९ मरुर्वन्वौ^{१०}, क्षेत्राद्यप्रहतं^{११} खिलम्^{१२} ।

मृन्मृत्तिकौ^{१३} सा क्षारोषौ^{१४}, मृत्सां^{१५} मृत्सां^{१६} च सा शुभा ९४०

रुमां^{१७} लवणत्वानिः^{१८} स्यात्, सामुद्रं^{१९} लवणं^{२०} हि यत् ।

तदक्षीव^{२१} वशिरश्च^{२२}, सैन्धव^{२३} तु नदीमवम्^{२४} ॥९४१॥

माणिमन्यं^{२५} शीतशिखं^{२६}, रौमकं^{२७} तु रुमाववम्^{२८} ।

वसुकं^{२९} वस्तुकं^{३०} तच्च, विटपावचं^{३१} तु कृत्रिमं^{३२} ॥९४२॥

सौर्वर्चलेऽक्षैरुषकं^{३३}, दुर्गन्धं^{३४} शुद्धनाशनम्^{३५} ।

कृष्णे^{३६} तु तत्र तिलकं^{३७}, यवक्षारो^{३८} यवाग्रनः^{३९} ॥९४३॥

यवनालनैः^{४०} पाक्यश्च^{४१}, पाचनकैस्तु^{४२} टङ्कणैः^{४३} ।

मालतीतीरजो^{४४} छेहश्लेषणो^{४५} रसशोधनैः^{४६} ॥९४४॥

समास्तु^{४७} स्वर्निकाक्षारैकापोतं^{४८} सुखवर्चकौः^{४९} ।

स्वर्निस्तु^{५०} स्वर्निकौ^{५१} सुगन्धौ^{५२}, योगवाहौ^{५३} सुवर्चिकौः^{५४} ॥९४५॥

भरतान्यैरावतानि^{५५}, विदेहाश्च^{५६} कुरुन्^{५७} विना ।

वर्षाणि^{५८} कर्मभूमयः^{५९} स्युः, शेषाणि^{६०} फलभूमयः^{६१} ॥९४६॥

वर्षे वर्षवराघट्टे, विषयेस्तुपवर्त्तनम् ।

देशो जनपदो नीयते, गार्ह निर्गन्धे मण्डलम् ॥९४७॥

आद्यवर्त्तितो मन्त्रमुपिर्जिनचक्रचर्द्धचक्रिणाम् ।

पुण्यभूराचारवेदी, मध्यं विन्ध्यहिमागयोः ॥९४८॥

गङ्गायमुनयोर्मध्यमन्तवेदिः समस्पष्टौ ।

मत्स्यवर्त्तः सरस्वत्या, दृण्डुत्याश्च मध्यतः ॥९४९॥

मगधवेदिः कुरुक्षेत्रे, पञ्चामहदान्ताम् ।

वर्मक्षेत्रे कुरुक्षेत्रे, द्वादशयोजनावधि ॥९५०॥

हिमवद्विन्ध्ययोर्मध्यं यत् प्राग् विनशनादपि ।

प्रत्यगेष प्रयागाद्य, मध्यदेशः स मध्यमेः ॥९५१॥

देशः प्राग्दक्षिणः प्राच्यो, नदी यावच्छरावतीम् ।

पश्चिमोत्तरस्तूदीक्ष्यैः, मध्यतो म्हेच्छाण्डः ॥९५२॥

पाण्डुदक्षिणतो मूर्धैः, पाण्डुदक्षिणगृत्तके ।

गङ्गातो निर्मलाऽनूरोऽम्बुमान् करालस्तु तद्विष ॥९५३॥

कुमुदानी पुमुदागामो, वेतप्मान् मूर्तिवेगमः ।

महप्रायो नदवीयो, नदीश्च ननुद्वयो सः ॥९५४॥

१३० अभिधानचिंतामणौ तिर्यङ्काण्डः

शाङ्ख्यैः (शाङ्ख्यैः) शादहरिते, देशो नयन्मुजीवनः ।

स्यान्नदीमातृको देवमातृको वृष्टिजीवनः ॥९९९॥

प्राग्ज्योतिषाः कामरूपो, मालवाः स्युरवन्तयैः ।

त्रैपुरास्तुं डाहलौः स्युश्चैद्यास्ते चैदयश्च ते ॥९९९॥

बङ्गास्तु हरिकेडीयो, अङ्गाश्चैम्पोपलक्षिताः ।

सारवास्तु कारकुशीयो, मरवस्तु दशेरकोः ॥९९७॥

जाहन्वरीखिगर्तीः स्युस्तायिकोस्तर्जिकोभिषाः ।

कश्मीरास्तु माधुमतोः, सारस्वतो विकर्णिकोः ॥९९८॥

बाहिकौष्टकेनामानो, बाह्यो वाह्यो ह्युयाः ।

तुरुकोस्तु सात्यैः स्युः, कारुपोस्तु बृहद्गृहोः ॥९९९॥

लम्पाकोस्तु मुरण्डोः स्युः, सौवीरोस्तु कुमालकोः ।

प्रत्यग्रयोस्त्वहिच्छत्रो, कीकटो मगधो ह्युयाः ॥९९०॥

ओण्डोः केरलेपर्यायाः, कुन्तलो उपहाठकोः ।

ग्रामस्तु वसथः स-न्नि-प्रति-पर्युष तैः परः ॥९९१॥

पाटकोस्तु तदद्वे स्यादावाटस्तु घटोऽवधिः ।

अन्तेतोऽवसाने सीमा च, मय्यादौपि च सीमर्नि ॥९९२॥

ग्रामसीमा तूपशल्यं, मालं ग्रामान्तराटवी ।
 पर्यन्तभूः परिमरैः, स्यात्कर्मान्तैस्तु कर्मभूः ॥९६३॥
 गोस्यानं गोष्ठमेतत्तु गौष्ठीनं भूतपूर्वकम् ।
 तदाशितंगीवीनं स्थाद्वावो यत्राशिताः पुरा ॥९६४॥
 क्षेत्रे तु वप्रे कंदारैः, सेतौ पाल्योल्लिखरौः ।
 क्षेत्रं तु शाकस्य शाकशाकटं शाकशाकिनम् ॥९६५॥
 वैदेयं शालेयं पटिक्यं कौद्रवीणमौद्रीने ।
 ग्रीष्मादीनां क्षेत्रेऽणव्यं तु स्थादाणवीनैमणोः ॥९६६॥
 भद्रघं भाङ्गीनैमौमीनैमृम्यं, यव्यं यवक्यैवत् ।
 तिर्य्यं तैलीनं मापीणं, माव्यं भङ्गादिसम्भवं ॥९६७॥
 सीत्स्यं हल्यं त्रिहल्यं तु, त्रिसीत्स्यं त्रिगुणाकृतम् ।
 तृतीयाकृतं द्विहल्योच्चैवं शम्बाकृतं, च तत् ॥९६८॥
 बीजाकृतं तूत्सकृतं, द्रौणिकोऽऽदिकौदयः ।
 स्युर्द्रोणादकृत्वापादौ, खलघानं पुनः खलम् ॥९६९॥

चूर्णे^१ क्षौदोऽथ रजसि^२, स्युर्धृ^३ठीपैशुरेणवैः ।

लोष्टे^४ लोष्टैर्दलिलैर्धुर्वल्मीकैः^५ कृमिपर्वतैः^६ ॥९७०॥

वध्रीकूटं^७ वामलूरो^८, नाकुं^९: शक्रशिरश्च^{१०} सः ।

नगरा^{११} पूः^{१२} पुरा^{१३} द्रक्ष्यः^{१४}, पत्तनं^{१५} पृष्ठभेदनम्^{१६} ॥९७१॥

निवेशनं^{१७} विधानं^{१८}, स्थानीयं^{१९} निगमोऽपि^{२०} च ।

शाखापुरं^{२१} तृपपुरं^{२२}, खेटैः^{२३}, पुरा^{२४} द्विस्तरः^{२५} ॥९७२॥

स्कन्धावरो^{२६} राजधानी^{२७}, कोट्टैर्द्रुगै^{२८} पुनः^{२९} समे ।

गया^{३०} पूर्णगिराजपैः^{३१} वन्यकुब्जं^{३२}, महोदयम्^{३३} ॥९७३॥

वन्यकुब्जं^{३४} गाधिपुरं^{३५}, कौशं^{३६} कुशस्थलं^{३७} च तत् ।

काशिराणसी^{३८} वाराणसी^{३९} शिवपुरी^{४०} च सा ॥९७४॥

साकेतं^{४१} कोशलौऽव्योष्यौ^{४२}, विदेहौ^{४३} मिथिले^{४४} समे ।

त्रिपुरी^{४५} चेदिनगरी^{४६}, कौशाम्बी^{४७} वासपत्तनम्^{४८} ॥९७५॥

उज्जयिनी^{४९} स्याद्विशालौऽवन्ती^{५०} पुष्पकरण्डिनी^{५१} ।

०१ उत्कर्षेण अथरगुज्जयिनी, रम्यादित्वादनट्, अन्ये तु उज्जयिनी नाम राक्षसी देवता तस्या निवास उज्जयिनीति चाहु-
रार्थमणमुत्पाद्य तस्य ओपमिच्छन्ति ।

पाटलिपुत्रं कुसुमपुरं चम्पा तु मालिनी ॥९७६॥

श्लेषपादकर्णयोः पुँद्वीकोटौ उमावनम् ।

कोटीवर्षं बाणपुरं, स्याच्छोणितपुरं च तत् ॥९७७॥

मयुरां तु मधूपद्मं, मयुरांऽप गजाह्वयम् ।

स्याद्वास्तिनपुरं हस्तिनीपुरं हस्तिनापुरम् ॥९७८॥

तामलिस्तं दामलिस्तं, तामलिनीं तमालिनीं ।

स्तम्बपेर्विष्णुगृहं च, स्याद्विदेमां तु कुण्डिनम् ॥९७९॥

द्वारवतीं द्वारकौ स्यात्, निषधौ तु नद्यस्य पृः ।

प्राकारौ वरणैः सारैः, चर्यो वैप्रोऽस्य पीठमृः ॥९८०॥

प्राकाराग्रं कपिशिर्षं, सौमोद्योद्याद्याकौः सपाः ।

पृथ्वीं गोपुरं रथ्याप्रतोलीविशिलौः समाः ॥९८१॥

परिकूटं हस्तिनस्तौ, नगरद्वारकूटके ।

मुखं निःसरजे वाटे, प्राचीनोपेष्टकौ पृतिः ॥९८२॥

२३४ अभिधानचिन्तामणौ तिर्यक्पाण्डः

पदैः^१येकपदौ पद्या^२, पद्वै^३तिर्वर्त्म^४ वर्त्तना^५ ।

अथ^६नं सरा^७र्णमार्गो^८ऽध्वौ पन्थौ^९ निर्गमैः^{१०} सृतिः^{११} ॥९८३॥

सत्पथे^१ स्वतितः^२ पन्थौः^३, अपन्थौ^४ अपथं^५ समे ।

व्यध्वौ^१ दुरध्वैः^२ कदध्वौ^३, विपथं^४ कापथं^५ च सः ॥९८४॥

प्रान्तरं^१ दूरशून्यो^२ऽध्वा, कान्तारौ^३ वर्त्म^४ दुर्गमम् ।

पुरुङ्गौ^१ तु सन्धिलौ^२ स्याद्दूढमार्गो^३ भुवो^४ऽन्तरे ॥९८५॥

चतुष्पथं^१ तु संस्थानं^२, चतुष्कं^३ त्रिपथं^४ त्रिकर्म^५ ।

द्विपथं^१ तु चारुपथौ^२, गजाद्यध्वा^३ त्वसङ्कुलः^४ ॥९८६॥

चण्टापथैः^१ संसरणं^२, श्रीपथौ^३ राजैवर्त्म^४ च ।

उपनिष्क्रमणं^१ चोपनिष्करं^२ च महापथः^३ ॥९८७॥

विषणिस्तु^१ वणिग्मार्गः^२, स्थाने^३ तु रदैमास्पदम्^४ ।

श्लेष्मस्त्रिमार्ग्याः^१ शृङ्गाटे^२, बहुमार्गी^३ तु चत्वरम्^४ ॥९८८॥

श्मशानं^१ करवीरं^२ स्यात्, पितृ-प्रेताद्वनं^३ गृहम्^४ ।

गेहमूर्वास्तु^१ गेहं^२ तु, गृहं^३ देशम्^४ निकेतनम्^५ ॥९८९॥

मन्दिरं सदनं सभैः, निकाय्यो मवनं कुट्टः ।

आल्यो निलयः शाला, समादवसितं कुलम् ॥९९०॥

विष्णुर्वायवस्यः स्थानं, पस्त्यः संस्त्ययै आश्रयैः ।

ओका निवास आवासो, वसातः शरणं क्षेत्र्यः ॥९९१॥

घाभोगारं निशान्तं च, कुट्टिम स्वस्य बद्धम् ।

चतुःशालं सञ्जने, सौधं तु नृपमन्दिरम् ॥९९२॥

उपकारिकोपकार्यो, तिहद्वारं प्रवेशन्म् ।

प्रासादो देवभूपानां, हर्म्यं तु धनिनां गृहम् ॥९९३॥

मठोवस्त्युपायस्यैः, स्युदछात्रप्रतिवेदनानि ।

पर्णशालोटमैश्चैत्यैर्विहारो मिनस्तर्पनं ॥९९४॥

गर्भगोष्ठोऽपवारको, वासोऽयैः शयनास्पदम् ।

माण्डागारं ॥ कोशैः स्यात्, चन्द्रशालो शिरोगृहम् ॥

कुप्पशालो तु सन्धानां, वायमाने तुर्गोकास्त ।

होत्रीयन्तु हस्तिगोष्ठैः, प्राग्वंशैः प्राग् दक्षिणान् ॥९९५॥

१३६ अभिधानचितामणी तिर्यक्काण्डः

आर्धवर्णं शान्तिगृहेमास्यानगृहेमिन्द्रकर्म ।

तैलिशाला यन्त्रगृहेपरिष्टे सुतिकागृहम् ॥९९७॥

सूदशाला रसवती, पाकस्यानं महानसम् ।

हस्तिशाला तु चतुरं, वाजिशाला तु मन्दुरा ॥९९८॥

सन्दानिनी तु गोशाला, चित्रशाला तु जालिनी ।

कुम्भशाला पाकपुटी, तन्तुशाला तु गर्त्तिकी ॥९९९॥

नापितशाला वपनी, शिल्पि खरकुटी च सा ।

आवेशनं शिल्पिशाला, सत्रशाला प्रतिश्रयैः ॥१०००॥

आश्रमस्तु मुनिस्थानेमुपगृहस्त्वन्तिकश्रयैः ।

प्रणी पानीयशाला स्यात्, गज्जा तु मदिरागृहम् ॥१००१॥

पक्वणीः शनरावासौ, घोषेस्त्वामीरपल्लिकी ।

पण्यशाला निपद्योऽष्टौ, हृष्टौ विप्रेणिराण्यः ॥१००२॥

वेश्याश्रयैः पुरं वेशो, मण्डपस्तु जनाश्रयैः ।

कुड्यं मिचित्त्वेदेदूकैपन्तर्निहितक्रीकसम् ॥१००३॥

चेदी^१ वितर्दिरे^२जिरं, प्राङ्ग^३ चत्वरैङ्ग^४णे ।

च०मं^१ प्रतीहारो^२ द्वैर्द्वारैऽप्य^३ परिषोऽर्णौ ॥१००४॥

साङ्ख्या त्वर्गलिकां सूचिः^२, कुञ्चितायां तु कूचिकां ।

साधारण्यं कुटेश्चासौ, द्वारयन्त्रं तु तालकम् ॥१००५॥

अस्योद्घाटनयन्त्रज्जु, ताल्यैपि प्रतिताल्यैपि ।

इतिर्यगुद्धारोर्ज्वदारुत्तरङ्गं स्यादरं पुनः ॥१००६॥

कपाटोऽरिः कुवाटैः, पक्षद्वारं तु पक्षकैः ।

प्रच्छन्नमन्तर्द्वारं स्याद्, बहिर्द्वारं तु तोरणम् ॥१००७॥

तोरणोर्ध्वे तु मङ्गरुयं, दाम वन्दनमाश्रिकौ ।

स्तम्भादेः स्यादधोदारौ, शिथौ नैसोर्द्ध्वशरणि ॥१००८॥

गोपानसी^१ तु वलमीच्छादने वक्रदारुणि ।

गृहावप्रहणी' देहल्युम्बुरोदुम्बुरोम्बुरोः ॥१००९॥

प्रधानी: प्रधर्गोऽलिन्दो, ^३ बहिर्द्वारप्रकोष्ठके ।

कपोतपाली विटङ्कः, पटलच्छदिपौ समे ॥१०१॥

नीध्रं^१ वलीकं^२ तत्प्रान्त, इन्द्रकोशीस्तमङ्गकः ।

वृक्षमी' छदिराधारो, नागदन्तास्तु दन्तकोः ॥१०११॥

१३८ अभिधानचिन्तामणौ तिर्यक्काण्डः

मत्तालम्बोऽपाश्रयैः स्यात्, प्रधीवौ मत्तवारणैः ।

वातायनो^१ गवाक्षश्च, जालैकेऽयात्रकोष्ठकैः ॥१०१२॥

कुसूलोऽश्विस्तु कोणोऽणिः^३, कोटिः^४ पाल्यैस्त्रै^५ इत्यपि ।

आरोहणं^१ तु सोपानं^२, निःश्रेणिः^३ त्वधिरोहिणो^४ ॥१०१३॥

स्थूणो^१ स्तम्भैः शालमज्जो^२, पाञ्चालिको^३ च पुत्रिको^४ ।

काष्ठादिघटिता^१ लेप्यमयी^२ त्वञ्जलिकारिका^३ ॥१०१४॥

नन्यावर्त्तप्रभृतयो, विच्छन्दा आढ्यवेश्मनाम् ।

समुद्रैः^१ सम्पुटैः^२ पेटैः^३, स्थान्मञ्जूषा^४ऽथ शोधनी^५ १०१५

सम्प्रार्जनी^१ बहुकरौ^२, वर्द्धनी^३ च समृद्धनी^४ ।

सङ्करोवकरो^१ तुल्यावृद्धस्तम्बुलूलम् ॥१०१६॥

प्रस्फोटनं^१ तु पवनैमवघातस्तु कण्ठनम् ।

कटैः^१ किलिजो^२ मुसलोऽयोमं^३ कण्ठोलकैः^४ पिटम् १०१७

चालनी^१ तिततैः^२ शूर्पैः^३, प्रस्फोटनमथान्तिका^४ ।

चुल्यैश्मन्तकैमुद्धानं^१, स्यादधिधयणी^२ च सा ॥१०१८॥

स्थाल्युत्तौ^१ पिठौ^२ कुण्डं^३, चरुं^४ कुम्भौ^५ घटैः^६ पुनः ।

कुटैः^१ कुम्भैः^२ करीरैश्च^३, कलशैः^४ कलसैः^५ निपैः^६ ॥१०१९॥

हसन्यैद्वाराच्छक्रेटी-घौनी-पात्री^१ हसन्तिकौ ।

भ्राष्ट्रोऽम्बरीवेमृचीपेमृजीधे^२ पिष्टपाकभृत् ॥१०२०॥

कम्बिर्दर्विः खजाकोऽथ, स्यात्तैर्दुर्दहस्तकैः ।

बाह्यान्त्रिं^३ तु गलेऽन्त्यैर्लूः, कर्करी^४ करकोऽथ सः १०२१

नालिनेरनः कर्कशेस्तुल्यौ कटाहकर्णरौ^५ ।

मणिकोऽलिजरो^६ गैर्गरीकलश्या^७ तु मन्थनी^८ ॥१०२२॥

वैशाखैः खगैको मन्थौ, मन्थनो^९ मन्वदण्डकैः ।

मन्थैः क्षुब्धोऽस्य विष्कम्भो^{१०}, मञ्जीरैः कुटैरोऽपि च १०२३

शालाजीरो^{११} वर्द्धमानैः, शरावैः कोशिका पुनः ।

मल्लिकौ चपकैः कंठैः, पारी^{१२} स्यात्पानमाजनम् ॥१०२४॥

कुतूक्ष्मन्त्रेहपात्रं, कुतूक्षु तदल्पकम् ।

दृतिः^{१३} खल्वैश्चर्ममयी, स्वाष्टुः करकपात्रिकौ ॥१०२५॥

सर्वमावपनं^{१४} भाण्डं^{१५}, पात्रौमत्रे^{१६} ह माजनम् ।

तद्विशालं पुनः स्यात्^{१७}, स्यात्पिषानमुदघेनम् ॥१०२६॥

शैशोऽद्रिः शिखरी शिलोच्चयगिरी गोत्राऽचलं^{१८} सानुमानं^{१९},

प्राक् पर्वतभूधैर्भूधैरधैरौहोर्वा^{२०} नैगोऽयोदयः ।

२४० अभिधानचिंतामणी तिर्यक्छाण्डः

पूर्वाद्रिश्चरभौद्रिस्तौ उदगद्रिस्त्रिद्विराणौ मेनका—
प्राणेशो हिमवान् हिमालये हिमप्रस्थौ भवानीगुहः ॥१०२७॥
हिरण्यनाभो मेनाकैः, सुनामश्चै तदात्मजः ।
रजताद्रिस्तु कैलासोऽष्टापदैः स्फटिकाचलैः ॥१०२८॥
क्रौञ्चैः कुम्भोऽथ मलयै, आपादौ दक्षिणाचलैः ।
स्यान्मास्यवान् प्रलवणो, विन्ध्यस्तु जठवालकैः ॥१०२९॥
शत्रुञ्जयो विमलौद्रिरिन्द्रकीलस्तु मन्दरैः ।
सुवेष्टैः स्यात् त्रिमुकुटैस्त्रिकूटैस्त्रिककुर्षैः सः ॥१०३०॥
उज्जयन्तो रैवतकैः, सुदारैः पारियात्रिकैः ।
लोकालोकैश्चक्रवर्तीलोऽथ मेरुः कर्णिकाचलैः ॥१०३१॥
रत्नसागैः सुमेरुः स्वः-स्वर्गि-काञ्चनतो गिरिः ।
शृङ्गं तु शिखरं कूटं, प्रपातैस्त्वतटौ शृङ्गौः ॥१०३२॥
मेखला मध्यमागोऽद्रेर्नितम्बैः कटकश्चै सः ।
दरी स्यात्कन्दैरोऽस्त्रातनिले तु गह्वरं गुहा ॥१०३३॥
द्रोणो तु शैल्योः सन्धिः, पादाः पर्यन्तैर्पर्वताः ।
दन्तकास्तु बहिस्तिर्यक्प्रदेशा निर्गता गिरेः ॥१०३४॥

अधित्यत्रौर्ध्वमृमिः स्यादधोभूमिरुपात्यका ।

स्तु^१ प्रस्थ^२ सातु^३शभौ तु, पाषाणैः प्रस्तरौ दृपदं ॥१०३५॥

प्राची शिखोपलौ गण्डशैलौः स्थूलोपलाक्रमुताः ।

स्यादाकरं खनिः खानिर्गञ्जौ घातुस्तु गैरिकम् ॥१०३६॥

शुक्रवातौ पात्रशुक्रौ, कठिनी खटिनी खटी ।

छोह^१ कालायस^२ शस्त्र^३, पिण्डैः पारशव^४ घनम् ॥१०३७॥

गिरिसारं शिलासारं, तीक्ष्णकुष्णामिषे अयैः ।

सिंहाने-धूर्त्त-मण्डूरै-सार्णोन्यस्य विट्टके ॥१०३८॥

सर्वं च तैजसं छोहं, विकारस्त्वयसः कुशी ।

ताम्र^१ ग्लेष्टमुल्ल^२ शुस्व^३, रक्तं द्रव्यैष्टमुदुम्बरम् ॥१०३९॥

ग्लेष्ट^४छशारभेदाख्यं, मर्कटार्थं कनीयसम्^५ ।

ब्रह्मवर्द्धनं^१ वरिष्ठं^२, सीसं तु सीसपत्रकम् ॥१०४०॥

नागं^१ गण्डूपदमव^२, वप्रं सिन्दूरकारणम्^३ ।

वर्ध्नं^१ स्वर्णारियोगेष्टं^२, यवनेष्टं सुवर्णकम् ॥१०४१॥

१४२ अभिधानधितामणो तिर्यक्काण्डः

वङ्ग^१ त्रपुः^२ स्वर्णजैनागजीवने,
मृदङ्गैरङ्गे^६ पुरुषत्रैपिघटे ।

स्याच्चक्रमंज्ञं तमरं^{१०} च नागजं^{११}
कस्मैनीरमाञ्चिनेकैसिंहले^{१४} अपि ॥१०४२॥

स्याद्रूप्यं कलघौतैतारैरजतैश्चैवानि दुर्वर्णकं,
खनूरं च हिमांशुहंसकुमुदामिहयं तुवर्णं पुनः ।
स्वर्णं हेमं हिरण्यं हाटकैश्चसून्यष्टापदं काञ्चनं
कल्याणं कनकं महारजैतरेगौङ्गैश्चैवैकमायैवि ॥१०४३॥

कलघौतैलौहोत्तमैर्वह्निवीजै-
न्यपि गारुडै^{१८} गैरिकैश्चातरूपै^{२०} ।
तपनीयैचामीकरैश्चन्द्रैर्मर्मा-
ऽर्जुननिष्कैश्चाक्षैस्त्रैकैर्गुणै^{२८} ॥१०४४॥

जाम्बूनदं^{२९} शातकुम्भं,^{३०} रजतं^{३१} मूरिं^{३२} भुत्तमं^{३३} ।
हिरण्यकोशौकुप्यानि^३, हेम्नि रूप्ये कृताकृते ॥१०४५॥

कुप्यन्तु तद्द्वयादन्यद्रूप्यैन्तु^१ द्वयमौहतम् ।
 अलङ्कारसुवर्णं^२ तु, शृङ्गीकनकमायुधम्^३ ॥१०४६॥
 रजतं च सुवर्णं च, संश्लिष्टे घनगोलकै ।
 वित्तैश्चाऽऽरोऽयारकूटैः, कपिलोहं^४ सुवर्णकम्^५ ॥१०४७॥
 रिरि^६ रीरी^७ च रीतिश्च, पीतलोहं^८ सुलोदकम् ।
 आसी^९ तु राज्ञी^{१०} कपिली^{११}, ब्रह्मरीतिर्महेश्वरी^{१२} ॥१०४८॥
 कांस्ये^{१३} विद्युत्प्रियं^{१४} घोषैः, प्रकाशं^{१५} बद्धशुल्बजम् ।
 घण्टाशब्दमसुराहु^{१६}, रवणं^{१७} लोहजं^{१८} मलम्^{१९} ॥१०४९॥
 सौराष्ट्रकं^{२०} पञ्चलोहं^{२१}, वर्तलोहं^{२२} तु वर्तकम् ।
 पारदं^{२३} पारतं^{२४} सुतो^{२५}, हग्वीजं^{२६} रसेश्चलम्^{२७} ॥१०५०॥
 अभ्रकं^{२८} स्वच्छपत्रं^{२९} तैमेषालयं^{३०} गिरिजामलं ।
 श्रोतोऽञ्जनं^{३१} तु कापोतं^{३२}, सौवीरं^{३३} कृष्णोयाशुनं^{३४} ॥१०५१॥
 अथ तुल्यं^{३५} शिखिग्रीवं^{३६}, तुल्यञ्जनमयूरकं^{३७} ।
 मृपातुल्यं^{३८} कांस्यनीलं^{३९}, हेमतरुं^{४०} वितुलकम्^{४१} ॥१०५२॥

०१ आहतस्योत्तरगो लोके “ह्रीया” इति ख्यातः । तथा
 “पैसा इति अन्यः । ०२ “कुन्दन” इति प्रसिद्धः ०३ पञ्च
 तापरोतिप्रभुमोयकृष्णालयसल्लसणानि लौहानि यस्मिन् कांस्यभेदः ।

१४४ अभिधानचिंतामणौ तिर्यक्काण्डः

स्यात्तु कर्परिकातुत्यैममृतासङ्गमज्जनम् ।

रसगर्भं ताक्ष्यशैलं, तुत्ये दार्वारसोद्भवे ॥१०९३॥

पुष्पाञ्जनं रीतिपुष्पं, पौष्पकं पुष्पकेतुं च ।

मासिकं तु कदम्बैः स्यात्, चक्रनाभौऽजनामकैः १०९४

ताप्यो नदीभिः काभौरिस्तारारिर्विटमासिकैः ।

सौराष्ट्री पार्वती काशी, कालिको पर्पटी सती ॥१०९५॥

आढको तुश्री कंसोद्भवा काच्छी मृदाह्वयी ।

कामीसं घातुकासीसं, खेचरं घातुशेखरम् ॥१०९६॥

द्वितीयं पुष्पिकासीसं, कंसकं नयनौषधम् ।

गन्धाश्मां शुल्बैवामा-कुष्ठोरिगन्धिकैगन्धकौ ॥१०९७॥

सौगन्धिकैः शुक्रपुच्छो, हरितालं तु पिञ्जरम् ।

निडालकं विस्त्रगन्धिं, खर्जूरं वंशपत्रकम् ॥१०९८॥

आलपीतर्नतालानि, गोदन्तं नटमण्डनम् ।

वङ्गोरिलोपहृषैथ, मनोगुप्तं मनःशिला ॥१०९९॥

करवीरं नागमातं, रोचनीं रसनेत्रिकां ।

नेपाठीं कुनटीं गोलां, मनोह्रां नागनिहिकौ ॥१०९०॥

सिन्दूरं^१ नागजं^२ नागरक्तं^३ शृङ्गारमूषणम् ।
 चीनपिष्टं^४ हंसपादकुरुविन्दं^५ तु हिङ्गुलैः ॥१०६१॥
 शिलाजतुं^६ स्याद्विरिजैर्मध्यं^७ गैर्यैर्मश्मनम् ।
 क्षारैः काचैः कुञ्जाली^८ तु, स्याच्चक्षुष्या कुठल्यिकी^९ ॥१०६२॥
 बोलो^{१०} गन्धरसैः प्राणैः, पिण्डो^{११} गोपरसैः शशैः ।
 रत्नं^{१२} वसुं मणिस्तत्र, वैडूर्यं^{१३} नालवायजम् ॥१०६३॥
 मरकतं^{१४} त्वश्मगर्भं^{१५}, गारुम्पतं^{१६} हरिणमणिः ।
 पद्मरागे^{१७} लोहितकैलक्ष्मीपृष्णैरुणोपलैः ॥१०६४॥
 नीलमैणिस्त्विन्द्रनीलैः, सूचीमुखं^{१८} तु हीरकैः ।
 वरारकं^{१९} रत्नमुख्यं, कज्जार्यायनामै च ॥१०६५॥
 विराटमो^{२०} राजपटो^{२१}, रामैवर्तोऽय विद्रुमैः ।
 रक्ताङ्गो^{२२} रक्तकन्दैश्च, प्रवालं^{२३} हेमकन्दलैः ॥१०६६॥
 सूर्यकान्तैः सूर्यमणिः^{२४}, सूर्याश्मिं दहनोपलैः ।
 चन्द्रकान्तैश्चन्द्रमणिश्चान्द्रैश्चन्द्रोपलैश्च स ॥१०६७॥
 क्षीरतैलस्कटिकाध्यामन्यौ सम्पटिभौविमौ ।
 शुक्तिजं^{२५} मौक्तिकं^{२६} मुतं^{२७}, मुक्ताफलं^{२८} रसोद्भयम् ॥१०६८॥
 इति पृथ्वीकायः ॥

अथापकायः ।

नीरं^१ वारिं^२ जलं^३ द्रव्यं^४ कैमुटकं^५ पानीयमर्घ्यः^६ कुशं,
तोयं^७ जोवनं^८ जीवनीयं^९ सेलिलं^{१०} णास्थिम्बु^{११} वीः^{१२} संवरीम्^{१३} ।
क्षीरं^{१४} पुष्करैरेषपुष्कैरुमन्त्रैरन्याभिः^{१५} पयैः^{१६} पायसी,^{१७}
कीलालं^{१८} भुवनं^{१९} वनं^{२०} घनरसो^{२१} यादोनिवासोऽमृतम्^{२२} ॥ १०६९ ॥
कुलीनसं^{२३} कषणं^{२४} च, प्राणदं^{२५} मर्त्वतोमुखम्^{२६} ।
वस्याघोऽस्पागैमस्तौघमगोधं^{२७} चातलमृशिं^{२८} ॥ १०७० ॥
निम्नं^{२९} गमीरं^{३०} गम्भीरं^{३१} मुत्तानं^{३२} तद्विलक्षणम् ।
अच्छं^{३३} प्रसन्नं^{३४} नच्छं^{३५} स्यादाविलं^{३६} कञ्चुपं^{३७} च तत् ॥ १०७१ ॥
भवश्यायस्तु^{३८} तुहिनं^{३९}, प्रालेयं^{४०} मिहिको^{४१} हिमम्^{४२} ।
स्यान्नीहारस्तुपारश्वं^{४३}, हिमानीं^{४४} तु महद्विमम् ॥ १०७२ ॥

पारावारैः सागैरोऽवारपारो^{४५}-

ऽकुपारोदध्यैर्णवौ^{४६} वीचिमा^{४७} ।

यादः-स्रोतो-वा-नदी-शैः सरस्वानैः ।

सिन्धूदन्वन्तौ^{४८} मितेद्रुः^{४९} समुद्रैः^{५०} ॥ १०७३ ॥

मस्तकदन्तौ ॥ दंष्ट्रा शुनवराहयोः । मेघो भुजङ्गमो वेणुर्मत्स्यो
मौक्तिकनयोनयः ॥ १ ॥ ” इति ।

आकरो मकरो^१द्रव्नीज्जत्रिषि-वि-राशयैः

द्वीपान्तरा असङ्ख्यासु, सप्तैवेति तु लौकिकाः ॥१०७४॥

लवणैक्षीरैर्दध्यैर्ज्यैरेक्षुस्वादुवारयः ।

तारङ्गे^१ मङ्गैर्वीच्यु^२र्म्यु^३-कलिकौ महति त्विह ॥१०७५॥

लहट्युल्लोलकल्लोला^१, आर्त्तः^२ पयमाभ्रपः ।

तालुरो^१ वोढकश्चासौ, वेला^२ स्याद् वृद्धिरस्मसः ॥१०७६॥

डिण्डीरो^१ऽब्धिककैः^२ फेनो^३, बुद्बुदस्पासकौ^४ समौ ।

मट्यादौ^१ कुलमैः^२ कुलं, प्रपातैः^३ कच्छैरोघसौ^४ ॥१०७७॥

तटं^१ तीरं^२ प्रतीरं^३ च, पृष्ठिनं^४ तज्जलोज्झितम् ।

सैकतं^१ चान्तरीयं^२ तु, द्वीपैर्मन्तर्जलं तटम् ॥१०७८॥

तत्परं^१ पारं^२ पारं, स्वर्वाकु पात्रं^३ तदन्तरम् ।

नदी^१ हिरण्यवर्णा^२ स्याद्रोषोवका^३ तरङ्गिणी^४ ॥१०७९॥

सिन्धुः^१ शैवलिनी^२ वहाँ^३ च हृदिनी^४ स्रोतस्विनी^५ निम्नगौ^६,

स्रोतो^१ निर्झरिणी^२ सरिच्च^३ तटिनी^४ कुलङ्कपो^५ वाहिनी^६ ।

कर्षद्वीपवती^१ समुद्रदयिता^२ धुन्यौ^३ खवन्तीसर-

स्वत्यौ^१ पर्वतजा^२ऽऽर्गौ^३ जलविर्गौ^४ कुर्यौ^५ च मम्बालिनी^६ ॥

१४८ अमिधानचितामणौ तिर्यक्काण्डः

गङ्गा त्रिपथगौ मागीरथी^३ त्रिदशदीर्घिकां ।

त्रिस्तोतौ जाह्नवी^६ मन्दाकिनी^६ मीष्मकुणारसूः ॥१०८१॥

सरिद्वी^{११} विष्णुपदी^{११}, सिद्ध-स्वः-स्वर्गि स्वापगौ ।

ऋषिकुल्या^{११} हेमवता^{११}, स्वर्वा^{११} हरशेखरी^{११} ॥१०८२॥

यमुनौ यमभगिनी, कालिन्दी^३ सुर्यजौ यमौ ।

रवेन्दुजौ पूर्वगङ्गा^{११}, नर्मदा^{११} मेखलाद्रिनौ ॥१०८३॥

गोदा गोदावरी^{११} तापी^{११}, तपनौ^{११} तपनात्मजौ ।

शुतुद्रिस्तु शतद्रुः स्यात्, कावेरी^{११} त्वर्द्धजाह्नवी^{११} ॥१०८४॥

करतोयो सदानीरौ, चन्द्रभागा तु चन्द्रकौ ।

वासिष्ठी^{११} गोमती^{११} तुल्ये, ब्रह्मपुत्री^{११} सगस्वती^{११} ॥१०८५॥

विपाट् विपाशौऽञ्जुनौ तु, बाहुदौ सैनवाहिनौ ।

वैतरणी^{११} नरकस्थौ, स्तोतोऽम्मःसरणं स्वयः ॥१०८६॥

प्रवाहैः पुनरोधैः स्याद्, वेणी^{११} धारौ स्यश्चै सः ।

षट्स्तीर्थोऽवतारेऽम्बुवृद्धौ पूरैः पुनोऽपि च ॥१०८७॥

पुटभेदास्तु वक्राणि, भ्रमास्तु जलनिर्गमाः ।

परिवाहौ जलोच्छ्वासौ, कूपकास्तु विदारकौ ॥१०८८॥

प्रणाली जलमार्गेऽथ, पानं कुल्यो च सारणिः ।

सिकता बालुका बिन्दौ, पृषतैः पृषतैर्विप्रेषः ॥१०८९॥

जम्बूलचिकित्तौ पङ्क्तैः, कर्दमश्च निषद्वरैः ।

शादो हिरण्यनाहुस्तु, शोणो नदे पुनर्वहः ॥१०९०॥

मिथै उद्वर्चः सरस्वाश्चै, द्रहोऽगाधजत्रो हृदैः ।

कूपेः स्यादुदपानोऽन्धुः, प्रहिनेमी तु तन्त्रिको ॥१०९१॥

नान्दीमुखो नान्दीपत्रो, बीनाहो मुखमन्धने ।

आहावस्तु निषानं स्यादुपकूपेऽथ दीर्घिकी ॥१०९२॥

वापी स्यात् क्षुद्रकूपे तु, चुरा चुण्डी च चूतकैः ।

उद्घाटकं घटीयन्त्रं, पादार्धर्नोऽवष्टकैः ॥१०९३॥

अस्वातं तु देवस्वातं, पुष्कगिण्यां तु स्वातैकम् ।

पद्माकरस्तदागोः स्यात्, कासारैः सरसी सरैः ॥१०९४॥

वेशन्तैः परालोऽल्पं तत्, परिखो खेयेस्वातिकैः ।

स्यादालवालैर्मावालैर्मावापैः स्थानकं च सः ॥१०९५॥

आधारस्तम्भमां बन्धो, निर्झरैस्तु झरैः सरैः ।

उत्सैः स्रवैः प्रस्रवणं, जलाधारा जलाशयाः ॥१०९६॥

अथ तेजस्कायः ।

वैहिर्बृहद्भानुहिरण्यरेतसौ,
 घनजयो हव्यहविर्हुताशनैः ।
 कृपीदयोर्निर्दमुना विरोचनैः-
 ऽऽशुशुक्ष्णौ आगर्भैस्तनूनभितैः ॥१०९७॥
 कृशानुर्वैश्वानरेवीतिहोत्रैः,
 घृषाकपिः पावर्कचित्रमानैः ।
 अपिर्त्तैर्धूमध्वजैकृष्णवर्त्मै-
 र्विष्मन्तैर्मृगैर्मतमोर्गैश्चुर्कैः ॥१०९८॥

शोचिष्केशैः शुनिहृतैर्वहोषवुधैः सप्तमन्त्र-
 ज्वालाभिह्वो ज्वलनैरिशस्विनौ जागृविर्मातवेदैः ।
 बर्हिःशुष्मैर्निलससैर्वसू रोहिताश्चैश्रयाशौ;
 बर्हिर्ज्योतिर्दहनैर्बहुला हव्यबाहोऽनलोऽग्निः ॥१०९९॥
 विभावसुः सप्तोदधिः, स्वाहोऽमायो प्रियाऽस्य च ।
 ओवः^{१३} सर्वर्तकोऽ^{१४}यमिर्वादेवो^{१५}, वदवामुसैः ॥११००॥

दवो^१ दावो^२ वनवह्निमेषवह्निरिदम्पदैः ।

छागणस्तु^३ कीषाग्निः^४, कुक्कुलस्तु^५ तुपानलैः ॥११०१॥

सन्तापैः संज्वो^६ बाष्पै, ऊष्मो^७ जिह्वाः स्युरर्चिषः ।

हेतिः^८ कीलो^९ शिखो^{१०} ज्वालो^{११}ऽर्चिर्ज्ञेयलो^{१२} महत्यसौ ॥११०२॥

स्फुटिङ्को^{१३}ऽग्निदैर्गो^{१४}ऽघातज्वालोल्को^{१५}ऽग्रातैर्मुखमुकम् ।

धूमः^{१६} स्याद्वायुगोहो^{१७}ऽग्निगोहो^{१८} दहनकेतनम् ॥११०३॥

अम्भसूः^{१९} करमाउर्ध्वं, स्तरी^{२०}र्जीमूतवार्ह्यपि ।

तैडिदैरावती^{२१} विद्युच्चलो^{२२} शम्पो^{२३}ऽचिरप्रमा ॥११०४॥

आकालिकी^{२४} शतहर्दा, चञ्चलो^{२५} चण्डो^{२६}ऽशनिः^{२७} ।

सौदामिनी^{२८} क्षणिकी^{२९} च, हादिनी^{३०} जलवालीकौ ॥११०५॥

इति तेजस्कायः ।

अथ वायुकायः ।

वायुः^{३१} समीरसमिसौ^{३२} पश्नो^{३३}शुणौ^{३४} नमः—

श्वासो^{३५} नमस्वदनिर्लश्वसनोः^{३६} समीर्गणैः ।

वीतो^{३७}ऽहिकान्तै^{३८}पवयै^{३९}नमस्तै^{४०}प्रकम्पनैः,

कम्पा^{४१}कै^{४२}नित्यै^{४३}गति^{४४}ै^{४५}ष्ववहप्रमज्जनैः ॥११०६॥

१५२ अभिधानचिंतामणी तिर्यक्पाण्डः

मातरिश्वां जगत्प्रार्थे, पृषदश्वो^{२२} महाबलैः ।

मार्हेन^{२३} स्पर्शनो^{२४} दैत्यदेवो^{२५} शृङ्गो स वृष्टियुक् ११०७

प्राणो नासाग्रह्णाभिषादाङ्गुष्ठान्तगोचर ।

अपानैः पवनो मन्धापृष्ठपृष्ठान्तगोचर ।

ममानैः सन्निवहताभिषूदानो^{२६} हृच्छिरोऽन्तरे ।

सर्व्वरक्षवृत्तिको व्यानै, इत्यङ्गे पञ्च वायवः ॥११०९॥

इति वायुकायः ।

अथ वनस्पतिकायः ।

अरण्यमटवी^{२७} सत्रं, वार्षं च गहनं^{२८} क्षर्पं ।

कान्तारं विपिनं कक्षः, स्यात् पण्डं काननं वनम् १११०

द्वो^{२९} दौर्बः प्रस्नारस्तु, तृणाट्यौ श्लेषोऽपि ॥

अपोराम्भ्या वनं^{३०} वेलेपारामैः कृत्रिमे वने ॥११११॥

निष्कृटेस्तु गृहारामो, बाह्यारामस्तु पौरकैः ।

आक्रीडं पुनरुच्य नं, राज्ञा त्वन्त पुरोचितम् ॥१११२॥

तदेव प्रमदवनममात्यादेस्तु निष्कृटे ।

वाटी^{३१} पुष्पादृक्षाद्यासौ, क्षुद्रारामः प्रसीदिका ॥१११३॥

वृक्षोऽग्रेः शिखरी^३ च शाखिकलैर्दावद्भिर्हरिद्वुष्टुमो,
जीर्णो^१ द्विविटपी^२ कुटः सितिरूहः वारस्करो विष्टेरैः ।
नन्दीवर्त्तकरालिकौ^{१०} तर्जनीषु पर्णी^{२०} पुष्पक्यंह्रिपः,
सालोऽनोकहेगच्छेवादर्शनगो रूर्सागमौ^{२५} पुष्पदं ॥१११४॥
कुञ्जैः निकुञ्जैः कुडङ्गाः, स्थाने वृक्षैर्वृतान्तरे ।
पुष्पैस्तु फलयान् वृक्षो, वानस्पत्यो^१ विना तु तैः ॥१११५॥
फलयान् वनस्पतिः स्यात्, फलावन्ध्यः कष्टेग्रहिः ।
फलवन्ध्यस्त्ववने शी, फलयान् फलिनैः फली ॥१११६॥
ओषधिः^१ स्यादौषधिश्री, फलपाकावसानिका ।
क्षुपो^१ ह्रस्वशिकाशाखः, प्रतीतिर्जनतिर्लताः ॥१११७॥
वल्लयस्यां तु प्रतानिण्यां^१, गुल्मिन्युल्लसवीरुषे ।
स्यात्प्ररोहोऽङ्कुरोऽङ्कुरो, रोहश्च स तु पर्वणः ॥१११८॥
समुत्थितः स्याद्धलिशं^१, शिखाशाखोलताः समाः ।
साला शाला स्क्वन्वशाखा, स्कन्धः प्रकाण्डमस्तकम् ॥१११९॥
मूलाच्छाखावधिर्गण्डः, प्रकाण्डोऽय जटो शिफो ।
प्रकाण्डरहिते स्तम्भो, विटपो गुरुमै इत्यपि ॥११२०॥

१२४ अभिधानवितामणौ तिर्यक्काण्डः

शिरोनामाग्रं शिखरं, मूलं वैष्णोऽहिनामं च ।
 सारो मज्जित्वनिच्छली, चोचं वल्कं च वल्कलम् ॥११२१॥
 स्थाणौ तु ध्रुवकं शङ्कुः, काष्ठं दलिकेदारुणी ।
 निष्कुहः कोटगे मज्जा, मज्जेर्विल्लरिश्च सा ॥११२२॥
 पत्रं पलाशं छदनं, वह्णं पर्णं छदं दलम् ।
 नवे तस्मिन् किशलयं, किशलं पल्लवोऽत्र तु ॥११२३॥
 नवे प्रवालोऽप्य कोशी, शुद्धो मौढिर्दलक्षभा ।
 विस्तारविटपो तुल्यौ, प्रसूनं कुसुमं सुमम् ॥११२४॥
 पुष्पं सूनं सुमनसः, प्रसवश्च मणीवकम् ।
 जालकैक्षारकौ तुल्यौ, कलिकायां तु कोरकः ॥११२५॥
 कुङ्कुमं मुकुलं गुण्डं, गुच्छैस्तमकैर्गुत्तकैः ।
 गुल्लुङ्गोऽप्य रजः पौष्पं परागोऽप्य रसो मधु ॥११२६॥
 मकरन्दो मरन्दश्चै, वृन्तं प्रसवबन्धनम् ।
 प्रबुद्धोज्जृम्भेफुलानि, व्याकोशं विकचं स्मितम् ॥११२७॥
 उन्मिषितं विकसितं, दलितं स्फुटितं स्फुटम् ।
 प्रफुल्लोत्प्रफुल्लेपम्फुल्लोच्छ्वसितानि विजृम्भितम् ॥११२८॥

स्मरं विनिर्द्रुन्निर्द्रुविनुर्द्रुसितानि च ।

सङ्कुचितं तु निद्राणं, मीलितं मृद्रितं च तत् ॥११२९॥

फले तु सस्यं तच्छुष्कं, वानैमामं शलाटुं च ।

ग्रन्थैः पर्वं पर्वैर्धानैकोशी शिम्भौ शैमिः शैमी ॥११३०॥

शिम्बिश्च विष्णैलोऽश्वथैः, श्रीवृक्षैः कुञ्जराशनेः ।

कृष्णावासो बोधितैः, प्लुतस्तु पर्वटी जटी ॥११३१॥

अप्रोघस्तु बहुपातं स्याद्वैतो वैश्वणालयः ।

उदुम्बरो जन्तुकैलो, मशैकी हेमदुग्धकैः ॥११३२॥

काकोदुम्बरिका फल्गुर्गर्ग्युर्नघनेफलो ।

आम्ब्रश्चूतैः सहकारैः, सत्पेर्णस्त्वयुक्छदैः ॥११३३॥

शिग्रुः शोभाज्जैतोऽक्षीवै तीक्ष्णगन्धकै-मोचकैः ।

श्वेतैऽत्र श्वेतमरिचैः, पुष्पागः सुरपर्णिकौ ॥११३४॥

बहुलैः केसैरोऽशोवैः, केङ्केलिः कर्कुमोऽमर्जुनैः ।

मालूरैः श्रीकैलो बिल्वैः, किङ्किरातैः कुरण्टकैः ॥११३५॥

त्रिपत्रकैः पलाशैः स्यात्, किञ्चुको ब्रह्मपादपैः ।

तृणरामैस्तैस्तौलो, रम्भा मोचौ कदल्यपि ॥११३६॥

करवीरो हयमारैः, कुटैर्नो गिरिमल्लिकैः ।

विदुलो वेतसैः शीतो, वानीरो वज्जुलो रथैः ॥११३७॥

कर्कन्धूः कुवली कोली, बर्दय्यय हलिप्रियः ।
 नीपैः कदम्बैः सालस्तु, सैर्जोऽरिष्टस्तु फेनिर्जैः ॥११३८॥
 निर्म्बोऽरिष्टैः पिचुपन्दैः, समौ पिचुलैश्चाबुको^२ ।
 कार्पासस्तु बादरैः स्यात्, पिचव्यैस्तूलकै^१ पिचुः ॥११३९॥
 आरग्वधैः कृतमौले, वृषो वासाऽऽर्त्तैरुपके^३ ।
 करजैस्तु नक्तमालैः, स्तुहिर्वज्रै^४ महातरुः ॥११४०॥
 महाकालस्तु किम्पाके^५, मन्दारैः पारिमर्दके ।
 मधुकस्तु मधुष्ठीलो, गुडपुष्पो^६ मधुद्रुमैः ॥११४१॥
 पीलैः सिनौ गुडफलो, गुग्गुलैस्तु पलङ्कपैः ।
 राजादनैः पिपालैः स्यात्तिनिशस्तु रथद्रुमैः ॥११४२॥
 नागरज्जस्तु नारज्जै, इड्गुटी^७ तापद्रुमैः ।
 काश्मरी भद्रपर्णी श्रीपर्ण्यम्बिकी तु तिनित्डी ॥११४३॥
 शैलैः श्लेष्मातकैः पीतमालस्तु प्रियैकोऽसनैः ।
 पाठलैः पाटलै भूर्जै^८, बहुत्वक्को^९ मृदुच्छदैः ॥११४४॥
 द्रुमोत्पलैः कर्णिकौरे, निचुले^{१०} हिज्जेलेज्जैलौ ।
 घात्री^{११} शिवो चामलकी, कलिरसो^{१२} विमीतकैः ॥११४५॥
 हरितक्यैमयौ पथ्या, त्रिफला नत् फलत्रयम् ।
 सापिच्छस्तु तमालैः स्याच्चम्पको^{१३} हेमपुष्पकैः ॥११४६॥

निर्गुण्डी मिन्दुवौऽतिमृत्कं माधवी^२ लता^१ ।
 वासन्ती चौदृष्ट्यं^१ तु, जपो जातिस्तु मालती^२ ॥११४७॥
 मल्लिको स्याद्विचकिलः, ससलं नमालिको ।
 मागधो यूषिको सा तु, पीता स्याद्धेमपुष्पिका ॥११४८॥
 प्रियङ्गुः फलिनी^२ श्यामा, बन्धूको^१ बन्धुजीवकः ।
 कर्णो मल्लिहापुष्पो, जम्बीरे^१ जम्भेजम्भलौ^३ ॥११४९॥
 मातुलुङ्गो^१ बीजपूरः, करीरककरो^२ समौ ।
 पञ्चाङ्गुलः स्यादेरण्डे^२, धातक्यो धातुपुष्पिका ॥११५०॥
 कपिकच्छूरात्मगुप्ता, धत्तः कनकाहुयः ।
 कपित्थस्तु दधिकलो^२, नारिकारस्तु लाङ्गुली ॥११५१॥
 आम्रातको वर्षपाकी^२, केतकः करुचच्छदः ।
 कोवदारो^१ युगपत्रैः, सल्लिकी तु गजप्रिया ॥११५२॥
 वंशी वेणुर्यत्रफलैस्त्वचितोरस्तृणध्वजैः ।
 मस्कः शतपर्वा च, स्वनन् वातात्स कीचकः ॥११५३॥
 तुकोक्षीरी वशैक्षीरी, त्वक्क्षीरी वंशरोचनौ ।
 पूगे^१ क्रमुकैर्गुवाकौ, तस्योद्वेगं पुनः फलम् ॥११५४॥
 ताम्बूलैवल्ली ताम्बूली, नागपट्यायवस्त्वयि ।
 तुम्बूलौवः कृष्णलौ तु, गुञ्जौ दासौ तु गोस्तनी^२ ॥११५५॥

१५८ अभिधानचिन्तामणौ तिर्यक्काण्डः

मृद्वीकां हारहरां च, गोक्षुंस्तु त्रिषण्टकैः ।
 श्वदंष्ट्रां स्पृष्टङ्गाटो, गिरिकर्णैराजितौ ॥११५६॥
 व्याघ्रौ निर्दिग्गिरौ कण्टकारिकौ स्यादयामृतौ ।
 वत्सादनी गुहूचौ च, विशालौ त्विन्द्रवरुणौ ॥११५७॥
 लशीरं वीरणीमूले, ह्रीवेरं वालकं जलमै ।
 प्रपुष्पाटस्त्वेडानो, दर्दुमैश्चक्रपट्टकैः ॥११५८॥
 लट्वायां महारजैनं, कुसुमैः कमलोत्तरैः ।
 लोघे तु गालैवो रोधैतिल्वेशावोमार्जनाः ॥११५९॥
 मृणालिनीं पुटकिनीं, नलिनीं पङ्कजिन्यवि ।
 कर्मलं नलिनं पद्मैः विन्दं कुशेशयमैः ॥११६०॥
 परं शतसहस्राभ्यां, पत्रं राजोर्वपुष्करैः ।
 विसप्रसूनं नालीकं, ताम्रैः महोत्पलमैः ॥११६१॥
 तज्जलात् सरसः पङ्कात्परै रुद्र-रुह-जन्म-जैः ।
 पुण्डरीकं सिताम्बोजमय रक्तसरोरुहैः ॥११६२॥
 रक्तोत्पलं कोकनदं, कैरविण्यां कुमुद्वती ।
 उत्पलं स्यात् कुवलयं, कुवेलं कुवलं कुवमैः ॥११६३॥
 श्वेते तु तत्र कुमुदं, कैरवं गर्दभाह्वयमैः ।
 नीले तु स्यादिन्दीवरं, हल्लकं रक्तसन्ध्यकैः ॥११६४॥

सौगन्धिकं तु वेह्वारं, बीजकोशो वराटकैः ।
 कर्णिकौ पद्मनालौ तु, मृणालौ तन्तुलौ विसर्म् ॥ ११६५ ॥
 विज्जलकं केसरं संपत्तिकौ तु स्यान्नवं दलम् ।
 करहाटैः शिकौ च स्यात्, कन्दे सलिलजन्मनाम् ॥ ११६६ ॥
 उत्पलानां तु शौलकं, नील्यां शैवालैशेवले ।
 शैवालं शैवले शैपालं जठारुचूकैर्नीलिके ॥ ११६७ ॥
 घौन्यं तु सस्यं सीत्यं च, घ्रीहि स्तम्भकरिभ्यो तत् ।
 आशुः स्यात् पटलो घ्रीहिर्गर्भपाको तु पट्टिकैः ॥ ११६८ ॥
 शालयैः कटमाद्याः स्युः, कटमस्तु कलामकैः ।
 लोहितो रक्तशालिः स्वान्महाशालिः सुगन्धिकैः ॥ ११६९ ॥
 यवो हयप्रियत्नीक्ष्णैश्चकस्नोवैमस्वसौ हरित् ।
 मद्गल्यको मसूरः स्यात्, कटायस्तु मतीनकैः ॥ ११७० ॥
 हरेणुः खण्डिर्द्वयाय, वणको हरिमन्मकैः ।

०१ घ्रीहि १ यवो २ मसूरो ३ गोधूमो ४ मूत्र ५ पाप-
 ६ तिल ७ वणकाः ८ । अणवः ९ त्रिषद्वय १० कोश ११-
 मकुटकाः १२ शालि १३ रात्रयः १४ कट १५ दलाय-
 १५ कुल्लर्यो १६ वणाय १७ सप्तदशानि धान्यानि ॥

मापस्तु मदनो नन्दी, वृष्यो बीजवरो वलौ ॥११७१॥

मुद्गस्तु प्रयनो लोभ्यो, बलौटो हरितो हरिः ।

पीतेऽस्मिन् वसुवृषीडोरप्रवेलेजयशारदो ॥११७२॥

कृष्णे प्रवेषामन्नेहरिमन्यमैशिम्विकोः ।

वनमृद्रे तुषरकै-निगूढकै-कुलीनकैः ॥११७३॥

स्रण्डो च राजमृद्रे तु, मकुष्टकैमयुष्टकौ ।

गोधूमै सुमनो वले, निष्पावैः शितशिम्विकैः ॥११७४॥

कुलत्पस्तु कालवृन्तैस्ताम्रवृन्तौ कुलत्पिकौ ।

आदौ तुवो वर्णौ, स्यात्कुलमापस्तु यावकै ॥११७५॥

नीवास्तु वनग्रीहि, श्यामान्श्यामकौ समौ ।

कङ्कुस्तु कङ्कुनो कङ्कुः प्रियङ्गु पीतनण्डुलौ ॥११७६॥

सा कृष्णा मधुकै रक्ता, शोधिकै मुसैटी सिता ।

पीता माध्व्यगोदाळै, कोद्रवै कोरदृषकै ॥११७७॥

चीनकस्तु क कङ्कुर्ध्वनालेस्तु योनलैः ।

जूर्णाङ्गिणौ देववान्य, जोन्नालो बीजगृष्णिकौ ॥११७८॥

शेणं मङ्गो मातुलानी, स्यादुमौ तु क्षुमौऽतपी ।

गवेषुकौ गवेषुः स्याज्जर्तिजोऽरण्यनम्बिल ॥११७९॥

पण्डतिले तिलपिञ्जस्तिष्ठपेजोऽय सैर्षपः ।
 कदम्बकैस्तैन्तुमोऽय, सिद्धार्थः श्वेतसर्पपैः ॥११८०॥
 मापादयः शमीधान्यं, शूकधान्यं यवादयः ।
 स्यात्सस्यैशुकं किंशारैः, कणिशं सस्यशीर्षकम् ॥११८१॥
 स्तम्भस्तु गुच्छो धान्यादेर्नालं काण्डोऽंकलस्तु सः ।
 पथैः पलाशो धान्यत्वक्, तुषो ब्रुसे कडङ्गरैः ॥११८२॥
 धान्यमावसितं रिद्धं, तत्पूतं निर्बुसीकृतम् ।
 मूलपत्रैकरीरैर्प्रकलैकाण्डाविरुद्धकैः ॥११८३॥
 त्वर्क् पुष्पं कौकं शाकं, दशधा शिमुकैश्च तत् ।
 तण्डुलीयैस्तण्डुलैरो, मेघनादोऽल्पमारिषैः ॥११८४॥
 बिम्बी रक्तफला पीलुपर्णी स्यात्तुण्डकेरिको ।
 जीवन्ती जीवनी जीवा, जीवनीया मधुसूतवौ ॥११८५॥
 वाशुकं तु क्षारपैत्रं, पालक्यौ मधुसूदनी ।
 रसोनो लशुनोऽरिष्टो, म्लेच्छैकन्दो महौषधम् ॥११८६॥
 महाकन्दो रमोनोऽन्यो, गृजनो दीर्घवत्रकः ।
 भृङ्गराजो भृङ्गेरजो, मार्क्यैः केशरजनैः ॥११८७॥
 काकमाची वायसी स्यात्, कारवेष्टैः कटिष्ठकैः ।
 कूष्माण्डकस्तु कर्करैः, कोशातकी पटोलिकौ ॥११८८॥

१६२ अभिधानचिंतामणौ तिर्यक्काण्डः

चिर्मिटी कैर्कटी वालुङ्क्यैर्वरुणप्रैसी च सा ।

अशोघ्नैः सूरणैः कन्दैः, शृङ्गवेत्कमार्द्रकर्म ॥११८९॥

कर्कोटकैः किलासघ्नेस्तिक्तपत्रैः सुगन्धकैः ।

मूलकं तु हरिषेणं, सेकिषं हस्तिदन्तकर्म ॥११९०॥

तृणं नडादि नीवारादि च शष्पन्तु तन्मयम् ।

सौगैन्धिकं देवजैग्धं, पौरं कर्त्तृणरौहिषे ॥११९१॥

दर्मः कुशैः कुधौ बर्हिः, पवित्रैमय तेजनैः ।

गुन्द्रो मुञ्जैः शैरो दुर्वो, त्वनन्तो शतपर्विकौ ॥११९२॥

हरिताली रुहो पोटगलैस्तु धमनो नहैः ।

कुरुविन्दो मेषनामो, मुस्तो गुन्द्रो तु सोत्तमा ॥११९३॥

बलबजो उल्लपोऽप्येष्टुः, स्याद्रसौलोऽसिपत्रकैः ।

भेदोः कान्तारपुण्ड्राद्यास्तस्य मूलं तु मोरटमै ॥११९४॥

काशैस्त्वषीको घासस्तु, यवसं तृणमज्जुनमै ।

विषैः द्वेष्टो रैसस्तीक्ष्णं, गरुलोऽप्य ह्यहलैः ॥११९५॥

वत्सनामैः कालकूटो, वज्रपुत्रैः प्रदीपेनः ।

सौराष्ट्रिकैः सौरिकेयैः, काकोलो दारदोऽपि च ॥११९६॥

अहिच्छत्रो^{१०} मेघशृङ्गः^{११}, कुण्डवाल्मीकनन्दनोः ।
 कैराटको^{१२} हैमवतो^{१३}, मर्वटः^{१४} करवीरकः ॥११९७॥
 सर्पपो^{१५} मूलेको^{१६} गौरार्द्रकः^{१७} सक्कैकवर्द्धमौ^{१८} ।
 अङ्गोलसारैः^{१९} कालिङ्गैः^{२०}, शृङ्गिको^{२१} मधुसिक्कैः^{२२} ॥११९८॥
 इन्द्रो^{२३} लाङ्गुलिको^{२४} विस्फुलिङ्ग-पिङ्गु^{२५} गौतमौ^{२६} ।
 मुरतको^{२७} दालैर्वधेति^{२८}, स्यावरा विषभातयः ॥११९९॥
 कुरण्टाद्यौ^{२९} अम्रबीजा, मूलनास्तूत्पलादयैः ।
 पर्वयोनय इस्वाद्यौः^{३०}, स्कन्धजाः सल्लकीमुखौः ॥१२००॥
 शाख्योदयो^{३१} बीजरुहाः^{३२}, सम्मूर्धमास्तृणादयः ।
 स्युर्धनस्पतिकायस्य^{३३}, पटेता मूलभातयः ॥१२०१॥

इति वनस्पतिकायः ।

दीन्द्रियाः ।

नीलधुः^{३४} कृमिरन्तर्जः^{३५}, क्षुद्रकीटो^{३६} बहिर्धवः ।
 पुलकौस्तुमपेऽपि^{३७} स्युः^{३८}, कीकमोः^{३९} कृमयोऽणवः ॥१२०२॥
 काष्ठकीटो^{४०} पुणो^{४१} गग्द्वर्दः^{४२} किञ्चुलकैः^{४३} कुम्भैः ।
 भूतर्तो^{४४} गग्द्वर्दी^{४५} तु, शिरयैश्च^{४६} नटोकपैः ॥१२०३॥

जलालोकौ जलकौ च, जलौकौ जलसर्पिणी^१ ।
 मुक्तास्फोटोऽन्विषमण्डुकी, शुक्तिः कम्बुस्तु वारिजैः ॥१२०४॥
 त्रिरेखैः षोडशावर्तैः, शङ्खोऽथ क्षुद्रकम्बवः ।
 शङ्खनकौः क्षुल्लकाश्चै, शम्बूकौस्त्वम्बुमात्रजाः ॥१२०५॥
 कपर्दस्तु हिरण्यैः स्यात्, पणास्थिकैश्च गटकौ^२ ।

इति द्वीन्द्रियाः ।

त्रीन्द्रियाः ।

दुर्नामौ तु दीर्घकोशी^३, पिपीलिकस्तु पीलिकैः ॥१२०६॥
 पिपीलिकौ तु हीनाङ्गौ, ब्राह्मणी स्फूलशीर्षिकौ ।
 घृतेली^४ पिङ्गकपिशोऽयोपजिह्वोपदेहिकौ ॥१२०७॥
 षट्त्रयुपदीकौ लिखौ तु, रिक्षौ यूकौ तु षट्पदी^५ ।
 गोपालिकौ महाभीरुर्गोमयोत्पौ तु गर्दभी^६ ॥१२०८॥
 मत्कुणस्तु कोलकुणौ, उदंशैः किटिर्भोत्कुणौ^७ ।
 इन्द्रगोपैस्त्वग्निरेजी, वैराटैर्मित्तिमोऽग्निकैः ॥१२०९॥
 कर्णजलौकौ तु कर्णकीटौ शतैपदी च सा ।

इति त्रीन्द्रियाः ।

चतुरिन्द्रियाः ।

ऊर्णनाभैस्तन्त्रवायो, जालिको जालकारकैः ॥१२१०॥

कृमिर्मर्कटको^१ लूतौ, लालार्त्तवोऽष्टपाचं सः ।

वृश्चिको^२ द्रुणै आर्योलिरलं^३ तत्पुच्छकण्टकः ॥१२११॥

भ्रमरो^४ मधुकृद् भृङ्गश्चञ्चरीकः शिलीमुखैः ।

इन्दिन्दिरोऽली रोल्भो, द्विरकोऽस्य पटङ्गप्रपः १२१२

मोज्यन्तु पुष्पैर्मधुनी, खद्योतो ज्योतिरिङ्गणैः ।

पतङ्गः शलभैः क्षुद्रौ, सरघौ मधुमक्षिकौ ॥१२१३॥

माक्षिकादि तु मधु स्यात्, मधच्छिष्टं तु सिक्विकम् ।

वर्षणौ मक्षिकौ नीलौ, पुत्तिकौ तु पतङ्गिकौ ॥१२१४॥

वनमक्षिका तु दंशी, दंशी तज्जातिरल्पिका ।

तैशाटी^५ वरटौ गन्धोली^६ स्याच्चीरी तु चीरकौ ॥१२१५॥

मिछीकौ मिछिकौ वर्षकरी^७ भृङ्गारिकौ च सा ।

चतुरिन्द्रियाः ।

पञ्चेन्द्रियाः

पशुस्तिर्य्यङ् चरिहिंसऽस्मिन् व्यालैः श्वापदोऽपि च

॥१२१६॥

हस्ती मतङ्गमैगर्जैर्द्विषैर्य्यङ्गैर्कर्पाः,

मातङ्गशार्ङ्गमहामृगैरामयोर्नयैः ।

(६६) अभिधानचितामणौ तिर्यक्काण्डः

स्तम्भेरेमद्विरदैसिन्धुरनैगदन्तिनो,^{१५}

दन्तावर्लः कैरटिकुञ्जरकुम्भिपीलैवः ॥१२१७॥

इभैः करेणुर्गर्जाऽस्य, स्त्री धेनुकां वशोऽपि च ।

मैद्रो मन्दो मृगो मिश्रश्चतस्रो गजजातयः ॥१२१८॥

काटेऽप्यजातदन्तश्च, स्वल्पाङ्गश्चापि मत्कुणौ^१ ।

पञ्चवर्षो गजो बालैः, स्यात्पोतो^१ दशवर्षकः ॥१२१९॥

विंशो विंशतिवर्षः स्यात्, कलभस्त्रिशदब्दकः ।

यूयनापो यूयपतिर्मत्तै प्रभिन्नैर्गर्जितौ^१ ॥१२२०॥

मदोत्कटो मदकलैः, समाबुद्रान्तेनिर्मदौ^१ ।

मज्जितैः कल्पितैस्त्रिद्व्यगधाती परिणतो^१ गजः ॥१२२१॥

व्यालो दुष्टगजो गम्भीरवेद्यैवमताङ्कुशैः ।

राजबाह्यस्तूपबाह्यैः, सत्राह्यैः समरोचितैः ॥१२२२॥

उदप्रदन्तीपादन्तौ^१, बहूनां घटना घटौ ।

मदो दानं प्रवृत्तिश्चै, वमथुः कश्चीकरैः ॥१२२३॥

हस्तिनासा करैः शुण्डौ, हस्तोऽस्याग्रं तु पुष्करम् ।

अद्भुलि. कर्णिको दन्तौ, विषाणौ स्वन्धे आसनम् ॥१२२४॥

कर्णमूलं घूलिको स्यादीपिको त्वक्षिकृत्कम् ।

अपाङ्गदेशो निर्याणैः, गण्डस्तु करटैः कटैः ॥१२२५॥

अवग्रहो^१ ललाटं^२ स्यादारक्षः कुम्भयोरधः ।

कुम्भौ^३ तु शिरसः पिण्डौ, कुम्भयोरन्तरं विदुः ॥१२२६॥

वातकुम्भस्तु तस्याधो, वाहित्यं^४ तु ततोऽप्यधः ।

वाहित्याधः प्रतिमानं^५, पुच्छमूलं तु पेशकैः ॥१२२७॥

दन्तमार्गैः पुरोभागः, पक्ष्मभागस्तु पार्श्वकः ।

पूर्वस्तु जङ्घादिदेशो, गात्रं^६ स्यात्पश्चिमोऽपरा ॥१२२८॥

बिन्दुजालं पुनः पद्मं^७, शृङ्खलो^८ निगदोऽन्दुकैः ।

हिर्जिरश्च पादपाशो^९, वारिस्तु गजबन्धमूः ॥१२२९॥

त्रिपदी^{१०} गात्रयोर्बन्ध, एकस्मिन्नपरेऽपि च ।

तोत्रं^{११} वेणुकमालानं^{१२}, बन्धस्तम्भोऽङ्कुशैः सृणिः^{१३} ॥१२३०॥

अपठं^{१४} स्वङ्कुशस्याग्रं, पातैमङ्कुशवारणम् ।

निषादिनां पादकर्ष, यतं^{१५} वीतं^{१६} तु तद्वयम् ॥१२३१॥

कक्ष्यां दृष्ट्या वरत्रौ स्यात्, कण्ठबन्धैः कलापकैः ।

घोटकस्तुरैगस्तादैर्यस्तुरङ्गोऽधोस्तुरङ्गैः^{१७} ॥१२३२॥

गन्धर्वोऽर्वा सप्तिवीती^{१८}, वाहो^{१९} वाजो^{२०} हयो^{२१} हरिः^{२२} ।

वहवोऽधो प्रभुर्वामी^{२३}, किशोरोऽस्पवया हयः ॥१२३३॥

जवाधिकस्तु जवनो^{२४}, रथ्यो^{२५} घोडा रथस्य यः ।

आजानेयैः कुलीनैः स्यात्, तत्तद्देशास्तु सैन्यवैः ॥१२३४॥

१६८ अभिधानचिन्तामणौ तिर्यक्काण्डः

वानायुजौः पारसीकौः, काम्बोजौ वाहिकादयः ।

विनीतस्तु साधुवाही, दुर्विनीतस्तु शुकलः ॥१२३५॥

करयैः कशार्हो हृदयवर्ती श्रीवत्सकी हयः ।

पञ्चमदस्तु हृष्टमुखपाश्वर्यं पुष्पितः ॥१२३६॥

पृच्छोरः खुरकेशाग्नैः, सितैः स्यादष्टमङ्गलैः ।

सिते तु कर्ककोकाहौ, खोद्गाहैः श्वेतपिङ्गले, ॥१२३७॥

पीयूषवर्णे सेराहैः, पीते तु हरियो हये ।

कृष्णवर्णे तु खुद्गाहैः, क्रियाहो लोहितो हयः ॥१२३८॥

आनीलस्तु नीलकोऽय, त्रियूहैः कपिलो हयः ।

बोद्धाहस्त्वयमेव स्यात्, पाण्डुकेशरत्नलविः ॥१२३९॥

उराहस्तु मनाक्पाण्डुः, कृष्णमङ्गलो भवेद्यदि ।

सुरुहको गर्दभाग्रो, वोरुखानेस्तु पाटलः ॥१२४०॥

कुलाहस्तु मनाक् पीतः, कृष्णः स्याद्यदि जानुनि ।

उकनाहैः पीतरक्तच्छायः स एव तु कचित् ॥१२४१॥

कृष्णरक्तच्छविः प्रोक्तः, शोणैः कोकनदङ्गुलिः ।

हरिकैः पीतहरितच्छायः स एव हालकैः ॥१२४२॥

पङ्गुलैः सितकाचामो, हलाहश्चित्रितो हयः ।

ययुरश्वोऽश्वमेधीयैः, प्रौढमश्वस्य नासिका ॥१२४३॥

मध्यं कश्यं निगालस्तु, गलोद्देशः खुराः शफाः ।
 अथ पुच्छं बालहस्तो, लाङ्गूलं लूमं बालधिः ॥१२४४॥
 अपावृत्तपरावृत्तलुठितानि तु वेष्टिते ।
 घोरितं बलिगतं प्लुतोत्तेजितोत्तेरितानि च ॥१२४५॥
 गतयः पञ्च धारास्यास्तुरङ्गाणां क्रमादिमाः ।
 तत्र घोरितकं घौर्यं, घोरणं घोरितं च तत् ॥१२४६॥
 बभ्रुकङ्कशिखिक्रीडगतिवत् बलिगतं पुनः ।
 अग्रकायसमुल्लासात्, कुञ्चिकास्यं नतत्रिकम् ॥१२४७॥
 प्लुतं तु लङ्घनं पक्षिमृगगत्यनुहारकम् ।
 उत्तेजितं रेचितं स्यान्मध्यवेगेन या गतिः ॥१२४८॥
 उत्तेरितमुपकण्ठेपास्कन्दितकैमित्यपि ।
 उत्प्लुत्योत्प्लुत्य गमनं, कोपादिवाखिलैः पदै ॥१२४९॥
 आश्वीनोऽध्वा ॥ योऽध्वेन, दिनेनैकेन गम्यते ।
 कवी खलीनं कविकौ, कवियं मुखयन्त्रणम् ॥१२५०॥
 पञ्चाङ्गी वक्रपट्टे तु, तलिकौ तलमारकम् ।
 दामध्वनं पादपार्श्वौ, प्रक्षरं प्रस्वरैः समौ ॥१२५१॥
 चर्मदण्डे कशौ रश्मौ, बल्लौऽवक्षेपणी कुशौ ।
 पर्यागिन्तु पल्ययनं, धीतं फलगुहयद्विपम् ॥१२५२॥

वेसरोऽधेतरो वेगैसरश्चाप क्रमेलकः ।
 कुलनाशैः शिशुनामौ, शैलो भोलिर्महप्रियः ॥१२५३॥
 मयौ महार्जो वासन्तो, द्विकंकुर्दुर्गलङ्घनैः ।
 मृत^{१२} उष्ट्रो^{१३} दाशरो^{१४}, रवणैः कण्टकाशनैः ॥१२५४॥
 दीर्घप्रीवः^{१५} केलिकीर्णः^{१६}, कर्मस्तु त्रिहायणः ।
 स तु शृङ्खलकैः काष्ठमयैः स्यत्पादबन्धनैः ॥१२५५॥
 गर्दगस्तु चिरमेही^{१७}, बालेयो^{१८} रासभैः सारैः ।
 चक्रीवान् शङ्खकर्णोऽथ, ऋषभो^{१९} वृषभो वृषैः ॥१२५६॥
 बाह्वेयैः सौरभेयो^{२०}, मर्द्रैः शकरीशार्करी ।
 उक्षाऽनङ्गान् वकुभौन्^{२१} गौर्बलीवैर्दध्वा^{२२} शाङ्करैः ॥१२५७॥
 उक्षा तु जातो जातोक्षैः, स्कन्धिकैः स्कन्धवाहकैः ।
 महोक्षैः स्यादुक्षतरो^{२३}, वृद्धोक्षस्तु जरद्भवैः ॥१२५८॥
 पण्डतोचित आर्यम्यैः, कूटो भग्नविषाणकैः ।
 इक्ष्वरो गोपतिः^{२४} पण्डो^{२५}, गोवृषो मदकोहलैः ॥१२५९॥
 वत्सैः शकृत्करिस्तर्णो^{२६}, दम्यवत्सैतरो समौ ।
 नस्योतो^{२७} नस्तितैः पष्ठवाटै^{२८} तु स्याद्युगपार्श्वगैः ॥१२६०॥
 युगादीनान्तु वोढारो, युग्यै-प्रासद्भ्यै-शाकट्यैः ।
 स तु सर्वधुरीणैः स्यात्, सर्वो वहति यो धुरम् ॥१२६१॥

एकधुरीणैकधुरावुमावेकधुरावहे ।

धुरीण-धुर्य-धौरेय-धौरेयक-धुरन्धराः ॥१२६२॥

धूर्वहेऽय गलिर्दुष्टवृषः शकोऽप्यधूर्वहः ।

स्थोरी पृष्ठेयः पृष्ठवाह्यो, द्विदने पोढने द्वि-पट्-रदौ ॥१२६३॥

वहैः स्फन्धोऽशकृष्टं तु, कर्कदं नैचिकं शिरः ।

विषाणं कूणिको शृङ्गं, साक्षां तु गलकम्बलैः ॥१२६४॥

गौः सौरभेयी माहेयी, माहौ सुरैर्मिर्जुनी ।

उत्ताऽन्त्या रोहिणी शृङ्गिण्यनह्राह्यनहुह्यौ ॥१२६५॥

तम्यौ निलिम्पिकौ तम्बौ, सा तु वर्णैरनेकधा ।

पृष्ठौहो गर्भिणी वन्ध्यौ, वशौ वेहेद्वयोपगौ ॥१२६६॥

अवतोकौ स्रवद्धर्मा, वृषाक्रान्ता तु सन्धिनी ।

प्रौढवत्सा वक्त्रयिणी, धेनुस्तु नवसूतिका ॥१२६७॥

पोष्टुर्बहुसूतिः स्याद्, गृष्टिः सकृत्प्रसूतिका ।

प्रजने कार्लयोपसर्प्या, सुसदोद्या तु सुवता ॥१२६८॥

दुःखदोद्या तु करटौ, बहुदुग्धा तु वञ्जुलौ ।

द्रोणदुग्धां द्रोणदुग्धां, पीनोष्णी पीवास्तनी ॥१२६९॥

पीतदुग्धां तु धेनुष्यौ, संस्थितां दुग्धवन्धके ।

नैचिकी तूत्तमा गोपु, पलिकनी बालगर्भिणी ॥१२७०॥

समांसमीनौ तु सा या, प्रतिवर्षं विजायते ।
 स्यादचण्डी तु सुकरा, वत्सकामौ तु वत्सला ॥१२७१॥
 चतुस्त्रेर्हायणी द्येकहायन्येकादिवर्षिका ।
 आपीनैर्मूषो गोविट् तु, गोमयं भूमिलेपनम् ॥१२७२॥
 तत्र शुष्के तु गोग्रन्थिः, करीषे-च्छगणे अपि ।
 गवां सर्वं गव्यं त्रैजे, गोकुलं गोघनं घनम् ॥१२७३॥
 प्रैजने स्यादुपसरैः, कीलेः पुष्पलकैः शिवैः ।
 बन्धनं दामं सन्दानं, पशुरञ्जुस्तु दामनी ॥१२७४॥
 अर्भः स्याच्छगैलच्छागैश्छगो बैस्तः स्तमः पशुः ।
 अजा तु छौगिका मज्जा, सर्वमक्षो गलस्तनी ॥१२७५॥
 युवाऽनो बर्करोऽवौ तु, मेपोर्णायुहुंदोरणौः ।
 उरध्रौ मेण्डको वृष्णिरेडको रोमेशो हुँदुः ॥१२७६॥
 सम्कांठेः शृङ्गिणो मेढो, मेघौ तु कुररी रुनौ ।
 जालकिर्न्यविलौषेर्णययेडिकैः शिशुवाहकैः ॥१२७७॥
 शृष्ठशृङ्गो वनाभः स्यादविदुर्गधे त्ववेः परम् ।
 सोढं दूषं मरीचं च, कुक्करो वक्रबालेभिः ॥१२७८॥
 अस्थिर्मुग्धपर्णः सारमेयैः कौलेयैः शुनैः ।
 शुनिः श्वानो गृहमृगैः, कुँकुरो रात्रिजागैरैः ॥१२७९॥

रसनालिट्टं^{१३} रतपराः कीलेशोयिर्वैणान्दुर्काः ।

शालाष्ट्रको^{१८} मृगदंशः, श्वाऽलर्कस्तु^{१९} न रोगितः ॥१२८०॥

विश्वकर्तुस्तु कुशलो, मृगज्ये सारमो शुनी^२ ।

विट्चरैः शूकरे ग्राम्ये, महिपो^१ यमवाहनैः ॥१२८१॥

रजस्वलो^३ बाहरिपुल्लुञ्चायैः सैरिमो^४ महः ।

धीरस्कन्धः, कृष्णशृङ्गो, जरन्तो दंशमीरुर्कैः ॥१२८२॥

रक्ताक्षैः कांसैरो हंसकाञ्चीतैर्नयलाटिकौ^{१५} ।

भरण्यजेऽस्मिन् गवयैः, सिंहैः कण्ठीरवो^{१६} हरिः ॥१२८३॥

हर्ष्यक्षैः केसैरीमौगिः, पञ्चास्यो नखरायुधैः ।

महानादैः पञ्चशिलैः, पारिन्त्रैः पैतृरी^{१७} मृगात् ॥१२८४॥

श्वेनपिङ्गोऽप्यय व्याघ्रो, द्वीषो शार्दूलचित्रकौ^{१८} ।

चित्रकायैः पुण्डरीकस्तारुस्तु मृगादनैः ॥१२८५॥

शरभैः कुञ्जरैरातिस्त्रिदशैकोऽष्टदशैः ।

गवयैः स्याद्वनगवो, गोतटक्षोऽथवारणैः ॥१२८६॥

सैरुगी बाध्रीणभैः सङ्गो, गण्डकोऽय किरिः किरिः ।

मृदारैः सुकतैः कोलो, वराहैः क्रोडपोयिणौ ॥१२८७॥

घोणी घृष्टिस्तम्बतोमो, दंष्ट्री विट्कोऽप्यलोङ्गठौ ।

आसनिर्कैः शिरोमैर्भा, स्पृष्टोत्तो बहुप्रैर्भ ॥१२८८॥

मालूके मालूकेक्षीच्छमलूमलूमलुकाः ।

शृगालो जन्मुके फेरै, फेरण्डैः फेरवैः शिवा ॥१२८९॥

घोरवांसी भूरिमायो, गोमायुर्मृगधूर्तकैः ।

हूरवो मरुनः क्रोष्टा, शिवाभेदेऽरूपके किल्विः ॥१२९०॥

पृथो गण्डिवलोपाकौ, कोकैस्त्वोहामृगो वृकैः ।

भरण्यश्चो मर्कटस्तु, कपिः कीशैः हवद्भूमैः ॥१२९१॥

हवद्भूमैः हवर्गैः शास्त्रामृगो हरिर्वन्धीमुखैः ।

वनौकौ वानैरोऽयासौ, गोब्राह्मणोऽसिताननः ॥१२९२॥

मृगैः कुरङ्गैः सारङ्गैः, वातायुर्हरिणावैपि ।

मृगमेदा रुन्ध्रैश्चुरङ्गैर्गोर्कणशम्बतैः ॥१२९३॥

चमूरुचीनैषमराः, समूरैर्नैर्द्वैरौहिषैः ।

कन्दैली कन्दैली कृष्णशरैः पृषतैरोहितैः ॥१२९४॥

दक्षिणेर्मा तु स मृगो, यो व्याधेर्दक्षिणे

वातप्रमीर्वातमृगैः, शशस्तु मृदुलोमकैः

शूलिको लोमर्णो नैलये

श्वाविच्च तच्छट

गोघो निहाकौ

गौधेयोऽन्यत्र

माणिक्यो मित्तिको पैली, कुह्यपत्स्यो गृहोत्तिका ।
 स्यादज्जनाधिका हातिन्यज्जनिका हंलाहलः ॥१२९८॥
 स्यूलाज्जनाधिकायान्तु, ब्राह्मणी रक्तपुच्छिका ।
 कृकलासस्तु साट्टेः, प्रतिसूट्टैर्बः शयानकैः ॥१२९९॥
 मूपिको मूपको वज्रदशनैः खर्नकोन्दुरो ।
 उन्दुर्लृप्यै आलुर्ध्व, सूच्यास्त्यो वृपलोचनः ॥१३००॥
 छल्लुन्दरी गन्धमूप्यां, गिरिकां बालमूपिका ।
 बिडालं ओतुर्मानारो, हीकुर्ध्वं वृपदंशकैः ॥१३०१॥
 जाहको गात्रसङ्कोची, मण्डली नकुलः पुनः ।
 विह्वलैः सर्पहौ बभ्रुः, सर्पोऽहिः पवनाशनैः ॥१३०२॥
 भोगी भुमङ्गभुमगाष्टुरगो द्विमिह ।
 व्यालौ भुमङ्गभंसरीसृष्वदीर्घमिहोः ।
 काकोर्दरो विषघ्नैः फणभैर्नृशृङ्गाकु-
 र्द्वैर्कैर्गुण्डलिबिलेशैर्पदन्दशूकैः ॥१३०३॥
 दधोर्नरैः कञ्चुकिचैविगूढ-
 पौत्पलगो मिहोलेलिहोनी ।
 कुम्भीर्नभाऽऽसीविषदीर्घशृङ्गाः,
 स्याद्रामसर्पस्तु भुमङ्गमोमी ॥१३०४॥

१७४ अभिधानचिन्तामणौ तिर्यक्काण्डः

- मालूके मालूकेर्क्षीच्छमल्लमल्लैकमल्लुर्क्षाः ।
-मृगालो जम्बुकैः फेरै, फेण्डैः फेरैः शिर्वा ॥१२८९॥
घोरवांसी भूरिर्मायो, गोमार्युर्मृगधूर्त्तकैः ।
११ हूरवो मरुजः १२ कोष्टा, शिवामेदेऽरूपके किलिः ॥१२९०॥
पृथो गण्डिवलोपाकौ, कोकैस्त्वोहामृगो वृकैः ।
अरण्यध्वो मर्कटस्तु, कपिः कीर्शः प्लवङ्गमैः ॥१२९१॥
प्लवङ्गैः प्लवर्गैः शास्त्रामृगो हरिर्बछीमुखैः ।
वनौकौ वानैरोऽयासौ, गोलाङ्गदोऽसिताननः ॥१२९२॥
-मृगैः कुरङ्गैः मारङ्गो, वातार्युहेरिणावैवि ।
-मृगभेदा रुक्म्यैः कुरङ्गैः गोकेर्णशम्बतैः ॥१२९३॥
चमूरुचीनैचमरैः, समूरैर्णैर्ध्वरोहिणैः ।
कन्दली कन्दली कृष्णशरैः पृषतैरोहितैः ॥१२९४॥
-दक्षिणेर्धौ तु स मृगो, यो व्याधैर्दक्षिणे क्षतः ।
वातप्रमीर्वातमृगैः, शशस्तु मृदुलोमकैः ॥१२९५॥
-शूलिको लोमकैर्णोऽय, शैल्ये शलैश्च शल्यैः ।
श्राविच्च तच्छठाकायां, शल्लं शल्लमित्यपि ॥१२९६॥
गोघो निहाकौ गौधेरौ गौधारौ दुष्टतत्पुते ।
-गौधेयोऽन्यत्र मुशली, गोधिकौगोलिके गृहात् ॥१२९७॥

मृषिकाद्या दृषीविषं^१, स्ववीर्यमौषधादिभिः ।
 कृत्रिमं तु विषं चौरं, गरम्योपविषं^२ च तत ॥१११४॥
 भोगो^३ऽहिकोयो दंष्ट्रोऽऽशीर्द्वीर्भोगैः फटैः स्फुटैः ।
 फणोऽहिकोशे^४ तु निर्लव्यैनीनिर्मोक्कञ्चुकाः ॥१११५॥

इति स्यलचराः ।

विहगो विहङ्गमेखंगौ पतंगो विहङ्गः,
 शकुनिः शकुन्तिशकुनौ विषयैः शकुन्तीः ।
 नमस्तङ्गमो विक्किरपत्रैर्यौ विहायो^५—

निपक्षिविष्टिरपतत्रिपतत्पतङ्गो ॥१११६॥

विहमेखीटाण्डमोऽगौकौक्यञ्चुधञ्चुः सपाटिका ।
 त्रोटिध पत्रं पतत्रं, पिष्टं वाजस्तनूरुहमे ॥१११७॥

पक्षो गरुच्छर्द्ध्यापि, पक्षमूछं तु पक्षतिः ।
 प्रेक्षीनोद्देष्टीनस्तण्डीनद्वयनानि^६ नमोगता ॥१११८॥

पेशीकोशोऽष्टे कुलायो, नीटे कंकी तु सर्पभुरे ।
 मैगूरमहिर्णी नीरुण्ठो मेघमृद्धचिन्वी ॥१११९॥

शुक्लारक्षोऽस्य वाक् केका, पिष्टं वैह शिष्यद्वरः ।
 प्रपञ्चार्कः कलारथो, मेघमृद्धचिन्द्रः सगौ ॥११२०॥

चक्रमण्डलयैजगरः, पारीन्द्रो^३ वाहसैः शयैः ।
 अलार्दो जलव्यालैः; समौ राजिलदुन्दुमौ ॥१३०५॥
 भवेत्तिलि^३सो गोनासो^३, गोनैसो घोणसोऽपि^३ च ।
 कुक्कुटाहिः^३ कुक्कुटामो, वर्णेन च रवेण च ॥१३०६॥
 नागौः पुनः काद्रवेयैस्तेषां भोगावैती पुरी ।
 शैपो नागौषिपोऽननैतो, द्विसहस्राक्षं आलुकेः ॥१३०७॥
 स च श्यामोऽप्यवा शुक्लः, सितपङ्कजलाञ्छनः ।
 वासुकिस्तु सर्पराजैः, श्वेतो नीलसरोजवान् ॥१३०८॥
 तप्तकस्तु लोहिताङ्गः, स्वस्तिकाङ्कितमस्तकः ।
 महापद्मैस्त्वतिशुक्लो, दशबिन्दुकपस्तकः ॥१३०९॥
 शङ्खस्तु पीतो विभ्राणो, रेखाभिन्दुसितां गले ।
 कलिकोऽर्धचन्द्रमौलिर्ज्वालाधूमसमप्रमः ॥१३१०॥
 भय कम्बलाश्वतरैर्घृतराष्ट्रैर्बलाहकैः ।
 इत्यादयोऽपरे नागास्तत्तत्कुञ्जसमुद्भवाः ॥१३११॥
 निर्मुक्तो^३ मुक्तनिर्मोकः, सविषा निर्विषाश्च ते ।
 नागाः स्युर्दम्बिषो लुप्तविषोस्तु वृश्चिकादयः ॥१३१२॥
 व्याघ्रादयो लोमविषो, नखविषो नरादयः ।
 लाटाविषोस्तु लूतायाः, काष्ठान्तरविषोः पुनः ॥१३१३॥

मृषिकाद्या दूषीविषं^१, स्ववीर्यमौषधादिभिः ।
 कृत्रिमं तु विषं चौरं, गरक्षोपविषं^२ च तत् ॥१३१४॥
 भोगोऽहिकांयो दंष्ट्रोऽऽशीर्द्वी भोगैः फटैः स्फुटैः ।
 फणोऽहिकोशे^३ तु निर्व्वयैनीनिर्मोक्तैकञ्चुकोः ॥१३१५॥

इति स्थलचराः ।

विहगो विहङ्गमेखंगौ पतंगो विहङ्गः,
 शकुनिः शकुन्तिशकुनौ विवयैः शकुन्तीः ।
 नमसङ्गमो विकिरपत्रैरधौ विहायो^४—

निपक्षिपिष्टिर्परतत्रिपेतत्पतङ्गोः ॥१३१६॥

विरसैखीडाण्डमोऽगौकोऽध्वञ्चुधञ्चुः सपाटिका ।
 त्रोटिश्च पत्रं पतत्रं, पिच्छं वामस्तनूरुहमे ॥१३१७॥
 पक्षो गरुच्छर्द्ध्यापि, पक्षमूठं तु पक्षतिः ।
 प्रेढीनोऽङ्गुलीनसण्डीनद्वयनानि नमोगतौ ॥१३१८॥
 पेशीकोशोऽण्डे कुलायो, नीढे केकी तु सर्पमुक्ते ।
 भैयूरबहिर्णौ नीलकण्ठो मेघमृहचिह्नी ॥१३१९॥
 शुक्लार्द्धोऽस्य वाक् केकी, पिच्छं वैह शिखण्डकैः ।
 प्रवडार्कः कलापश्च, मेघध्वजैः समौ ॥१३२०॥

१७८ अभिषानचिंतामणौ तिर्यक्काण्डः

वनप्रियैः परभृतस्ताम्राक्षैः कोकिलैः पिकैः ।

कलवपुष्टैः काकपुष्टैः, काकोऽरिष्टैः सङ्क-प्रजैः ॥१३२१॥

आत्मचोपेक्षिरजीवी, घूर्वाः कटो द्विर्वैः ।

एकदन्तैः बलिभुङ्क्ते घ्वाङ्गो, मौकुलिर्वायसोऽपभृतैः ॥१३२२॥

वृद्धद्रोणदाघकृष्णार्जनेभ्यस्त्वसौ परः ।

पवनाश्रयस्तु कौलोडो, मद्रुस्तु जडवायसैः ॥१३२३॥

धूके निशादः वाकारिः, कौशिकोलुकेचक्राः ।

दिवान्बोऽयं निशावेदी, कुकुश्चाणायुधैः ॥१३२४॥

कृकवाकुस्ताम्रचूडो, विद्युताक्षैः शिखण्डिनैः ।

हंसोऽयकाङ्क्षैः प्राङ्क्षैः मानमौकैः सितच्छदोः ॥१३२५॥

राजहंसोऽस्त्वभी चञ्चुवाणैरतिलोहितैः ।

मल्लिकाशास्तु मलिनैर्वाचरारुहैः सिनेतैः ॥१३२६॥

वादम्बास्तु कलहंसोः, पक्षैः सृष्टातिधूपरैः ।

वारटो वारटो हंसो, वारटो वारटो च मा ॥१३२७॥

दावावाः शनयैः, सञ्जरीटैस्तु स्वजनैः ।

सारङ्गस्तु यक्ष्मणैः स्वन्, पुष्कराम्यैः कुरङ्गैः ॥१३२८॥

सारङ्गो यक्ष्मणोऽयं कुङ्कुमैः, कौशिकैः चापैः किङ्कीदिविः ।

पातकैः स्तोत्रको वपुर्हैः सारङ्गो नमोऽम्बुधैः ॥१३२९॥

चक्रवाको रथाङ्गाहुः, कोको द्वन्द्वचैरोऽपि च ।
 टिट्टिमस्तु कटुकाणै, उत्पादशयनैश्च सः ॥१३३०॥
 चटको गृहपलिभुक् कलविद्धैः कुलिङ्गकैः ।
 तस्य योषितु चटवी, खद्यपत्ये चटको तयोः ॥१३३१॥
 पुमपत्ये चाटैरौ, दात्यूहे कालकण्टकैः ।
 जलरङ्कुर्जलरङ्गो, बके बङ्गो मङ्गोटवत् ॥१३३२॥
 बलाहकः स्याद्बलाको, बटाको विसकण्ठिको ।
 भृङ्गः कलिङ्गो घूम्याटैः, फट्टैस्तु कमनरुद्धैः ॥१३३३॥
 लोहपृष्ठो दीर्घपादैः, कर्कटैः फल्गुपल्लवैः ।
 चिल्लैः शकुनैरितापी, श्येनैः पत्रो शशादनैः ॥१३३४॥
 दाक्षाय्यो दूरहर्कः, गृध्रोऽपोत्क्रोशो मन्थपनाशनैः ।
 कुररैः कीरैस्तु शुको, रक्तगुण्डैः कडादनैः ॥१३३५॥
 शारिको तु चीनपादो, गोराटी गोकिराटिको ।
 म्याघर्मचटफाया तु, जतुकौऽग्निपत्रिकौ ॥१३३६॥
 यदगुलिको गुल्लविष्टो, परोष्णी तैलपायिको ।
 कर्कोटुः करोटुः म्यात्, वरटुः कर्गटुर्गुः ॥१३३७॥
 माटिरोतिः शरागिः स्यात्, कृष्णैकरो ममो ।
 मासे शकुनैः कोपटौ, शिखरी गलकुम्भकैः ॥१३३८॥

१८० अभिधानचिन्तामणौ तिर्यक्काण्डः

पारावतैः कलरवैः, कपोतो^३ रक्तलोचनैः ।

ज्योत्स्नाप्रिये^१ चलचञ्चुचकोरै^२ विषसूचकैः ॥१३३९॥

जीवजीवस्तु^३ गुन्द्रौलो, विषदर्शनमृत्युकैः ।

व्याघ्राटस्तु^४ भाद्वजैः, प्लवस्तु^५ गात्रसंप्लवः ॥१३४०॥

तित्तिरिस्तु^६ खरकोणो^७, हारीतैस्तु^८ मृदङ्कुरैः ।

कारण्डवस्तु^९ मरुतैः, सुगृहश्चञ्चुसूचिकैः ॥१३४१॥

कुम्भकारकुक्कुटस्तु^{१०}, कुक्कुभैः कुहकस्वनैः ।

पक्षिणा येन गृह्यन्ते, पक्षिणोऽन्ये स दीपकैः ॥१३४२॥

छेकौ गृह्याथ्ये ते गेहासक्ता ये मृगरक्षिणः ।

इति खचराः पञ्चेन्द्रियाः ।

मत्स्यो^१ मीनैः पृथुरोमौ, सप्तो^२ वैसारिणोऽण्डर्भः ॥१३४३॥

सहचारी^३ स्थिरजिह्व, आत्माशी^४ स्वकुलसंयः ।

विसारैः शकल्यै^५ शकली^६, शम्बरोऽनिमिषस्तिभिः^७ १३४४

महस्यदंष्ट्रे^८ वादालैः, पाठीने^९ चित्रवलिकैः ।

शकुले^{१०} स्यात्कल्लोऽय, गढकैः शकुजार्भकैः ॥१३४५॥

उलपी^{११} शिशुकै^{१२} प्रोष्ठी, शफरैः श्वेतकोलकैः ।

नलमीनैश्चिलिचिमो^{१३}, मत्स्यराभस्तु^{१४} रोहिणैः ॥१३४६॥

मदुरस्तु राजशृङ्गैः, शृङ्गी तु मङ्गुरप्रिया ।
 क्षुद्राण्डमत्स्यजातं तु, पोताधानं जलाणुकम् ॥१३४७॥
 महामत्स्यास्तु चीरिल्लितिभिद्भिलगिलादयः ।
 अथ यादांसि नकाद्या, हिंसका जलमन्तवः ॥१३४८॥
 नक्रैः कुम्भीरैश्चालास्यैः, कुम्भी महामुखोऽपि च ।
 तालुभिर्हुः शङ्खमुखो, गोमुखो जलसुकरः ॥१३४९॥
 शिशुमारैस्त्वम्बुकूर्म, उष्णवीर्यो महावर्षः ।
 उद्रस्तु जलमार्जारैः, पानीयनकुलो वसी ॥१३५०॥
 माहे तन्तुस्तन्तुनागोऽवहारो नागैस्तन्तुणौ ।
 अन्येऽपि यादोमेदाः स्युर्नहवो मकरादयः ॥१३५१॥
 कुलीरैः कर्कटैः पिङ्गचक्षुः पार्श्वोदरप्रियः ।
 द्विधागतिः पोडशाङ्घ्रिः, कुरचिष्ठो बहिर्धरः ॥१३५२॥
 कच्छाः कमठैः कूर्मैः, क्रोडपौदश्चतुर्गतिः ।
 पञ्चाङ्गुलसदौलेयौ, जीवर्धः कच्छपो दुर्लो ॥१३५३॥
 मण्डुके हरिशालूष्वभेकेष्वक्षमाः ।
 वर्षाभिः प्लवङ्गैः शालुगभिर्हुष्यैर्दुर्दराः ॥१३५४॥
 स्पले नरादयो ये तु, ते जले जलपूर्वकाः ।
 अण्डमाः पक्षिपर्शवाः, पोतनोः कुजरादयः ॥१३५५॥

१८२ अभिधानचिन्तामणौ तिर्यक्काण्डः

रत्नजौ मद्यकीटाद्या, नृगवाद्या जरायुजोः ।

यूकाद्याः स्वेदनौ मत्स्यादयः सम्मूर्च्छनोद्भवौ ॥ १३९६ ॥

सज्जनास्तुद्भिदोऽथोपपादुको देवनारकाः ।

प्रसयोनर्य इत्यष्टाबुद्भिर्देद्भिर्जम्भैर्द्भिर्जम्भैः ॥ १३९७ ॥

इत्याचार्यश्रीहेमचन्द्रविरचितायामभिधानचिन्तामणौ
नाममालायां तिर्यक्काण्डश्चतुर्थः ॥ ४ ॥

अथ नरककाण्डः

स्युर्नारकोस्तु परेतैमेतयात्योतिवाहिकोः ।

आजैर्विष्टिर्यातनौ तु, कारणौ तीव्रवेदनौ ॥ १३९८ ॥

नरकस्तु नारकैः स्यान्निरयो दुर्गतिश्च सः ।

वनोदैषिषनवातैतनुवातैनभःस्फितोः ॥ १३९९ ॥

रक्षार्करोवाहिकोऽङ्गधूमैतमैः प्रभाः ।

महातमः प्रभां चैष्यथोऽथो नरकभूमयः ॥ १४०० ॥

क्रमात्पुतराः सप्ताथ त्रिंशत्पञ्चविंशतिः ।

पञ्चदश दश त्रीणि, लक्षाण्यूनं च पञ्चभिः ॥ १४०१ ॥

लक्षं पञ्च च नरकावासाः सीमन्तकादयः ।

एतासु स्युः क्रमेणाय, पाताळं वडनामुत्तमैः ॥ १४०२ ॥

बलिवेशमौघोमुक्ते^१, नागलोको^२ रसातलम् ।
 रन्ध्रं^३ विलं निर्व्यपनं^४, कुहरं^५ शुषिं^६ शुषिः ॥१९६३॥
 छिद्रं^७ रोपं विवरं^८ च, मिश्रं^९ रोकं^{१०} वपेन्तरम् ।
 गर्तश्च^{११} भ्रौषट्^{१२} गौघदरो^{१३}स्तु विवरे^{१४} सुवः ॥१९६४॥

इत्याचार्यश्रीहेमचन्द्रविरचितायामभिधानचिन्तामणौ
 नाममालायां नरककाण्डः पञ्चमः ॥ ५ ॥

अथ सामान्यकाण्डः ।

स्याल्लोको^१ विष्टपै^२ विश्वै^३, सुवर्नं^४ जगती^५ जगत् ।
 जीवानीवाधारक्षेत्रं^६, लोको^७ऽशोकैस्ततो^८ऽन्यथा ॥१९६५॥
 क्षेत्रज्ञं^९ आत्मौ^{१०} पुरुषैश्चेतनैः^{११} स पुनर्भवी^{१२} ।
 जीवैः^{१३} म्यादसुमान् सत्त्वं^{१४}, देहभृज्जन्युज्जन्तवः^{१५} ॥१९६६॥
 उत्पत्तिर्नन्मैमनुषी^{१६}, जनने^{१७} मन्त्रिद्वयैः^{१८} ।
 जीवे^{१९}ऽसुजीवितैर्ग्राह्यैः^{२०}, जीवातु^{२१} जीवनौषधम् ॥१९६७॥
 श्वापस्तु^{२२} श्वसितं^{२३} सोऽतर्मुस उच्छ्वास आहरैः^{२४} ।
 आनो^{२५} महिर्गुणस्तु स्यान्न^{२६} श्वाभैः^{२७} पानै^{२८} एतनैः ॥१९६८॥
 आयुर्मीयितको^{२९}ऽशोऽन्तःकरणं^{३०} मानवं^{३१} मनैः^{३२} ।
 देवेतो^{३३} हृदयं^{३४} चित्तं^{३५}, स्वान्तं^{३६} गूढपगोष्ठं^{३७} ॥१९६९॥

१८२ अभिधानचिन्तामणौ तिर्यक्काण्डः

रत्नजो मद्यकीटाद्या, नृगवाद्या नरायुजोः ।
युक्ताद्याः स्वेदनौ मत्स्यादयः सम्मूर्च्छनोद्भवाः ॥ १२५६ ॥
लज्जनास्तुद्भिदोऽधोपपादुकी देवनारकाः ।
प्रसयोर्नर्य इत्यष्टाबुद्भिर्दुद्भिज्जमुद्भिजम् ॥ १२५७ ॥

इत्याचार्यश्रीहेमचन्द्रविरचितायामभिधानचिन्तामणौ
नाममालायां तिर्यक्काण्डश्चतुर्थः ॥ ४ ॥

अथ नरककाण्डः

स्युर्नागकोस्तु परेतैमेतयात्योतिवाहिकोः ।
आर्जुर्विष्टिर्यातनौ तु, कारणौ तीव्रवेदनौ ॥ १२५८ ॥
नरकस्तु नारकैः स्यान्निरयो दुर्गतिर्ध्वं सः ।
वनोदैषिषनवातैतनुवातैनमःस्थितोः ॥ १२५९ ॥
रत्नशर्करौवास्तुकापङ्क्तधूमैतमैःप्रभाः ।
महातमःप्रभां चेत्यधोऽधो नरकभूमयः ॥ १२६० ॥
क्रमात्प्युतराः सप्ताय त्रिंशत्पञ्चविंशतिः ।
पञ्चदश दश त्रीणि, लक्षाण्यूनं च पञ्चभिः ॥ १२६१ ॥
लक्षं पञ्च च नरकावासाः सीमन्तकादयः ।
एतासु स्युः क्रमेणाप, पाताळं वटवामुखम् ॥ १२६२ ॥

बलिवेशमौघोमुवनं, नागलोको रसातलम् ।

रन्ध्रं बिलं निर्व्यथनं, कुहरं शुषिं शुषिः ॥१३६३॥

छिद्रं रोपं विवरं च, मिश्रं रोकं वपेन्नरम् ।

गर्तश्चभ्रौवटौगोषदरोस्तु विवरे भुवः ॥१३६४॥

इत्याचार्यश्रीहेमचन्द्रविरचितायामभिधानचिन्तामणौ
नाममालायां नरककाण्डः पञ्चमः ॥ ५ ॥

अथ सामान्यकाण्डः ।

स्याल्लोको विष्टपं विश्वं, भुवनं जगती जगत् ।

जीवानीवाधारक्षेत्रं, लोकोऽलोकैस्ततोऽन्यथा ॥१३६५॥

क्षेत्रज्ञं आत्मौ पुरुषैश्चेतनं, पुनर्भवी ।

जीवैः स्यादसुमान् सत्त्वं, देहभेज्जन्युजन्तनः ॥१३६६॥

उत्पत्तिर्नभैमनुषी, जननं जनिर्द्वयः ।

जीवेऽसुजीवितेप्राणौ, जीवास्तु जीवनौषधम् ॥१३६७॥

श्वासस्तु श्वासितं सोऽतर्मुख उच्छ्वास आहरैः ।

आनो बहिर्मुखस्तु स्यान्निश्वासः पाने एतनैः ॥१३६८॥

आयुर्जीवितकालोऽन्तःकरणं मानसं मनैः ।

दृष्टेतो हृदयं चित्तं, स्वान्तं गूढपगोद्यते ॥१३६९॥

१८४ अभिधानचिन्तामणौ तिर्यक्काण्डः

मनसः कर्म सङ्कल्पैः, स्यादपो शर्म निर्वृतिः ।
 सातं सौख्यं सुखं दुःखं; त्वसुखं वेदनौ व्यर्थौ ॥१३७०॥
 पीडौ बाधौऽर्त्तिरामीलं, कृच्छ्रं कष्टं प्रसूतिर्भ्रमः ।
 आमनस्यं प्रगाढं च, स्यादौघिर्मानसी व्यथा ॥१३७१॥
 सपद्माकृति-निष्पद्माकृती त्वत्यन्तपीडने ।
 क्षुब्धाठराग्निजा पीडा, व्यापादो द्रोहचिन्तनम् ॥१३७२॥
 उपज्ञा ज्ञानमाद्यं स्याच्चर्चो सङ्ख्यौ विचारणौ ।
 वासनौ भावनौ संस्कारोऽनुभूताद्यविस्मृतिः ॥१३७३॥
 निर्णयो निश्चयोऽन्तः सम्प्रचारणौ समर्थनम् ।
 अविद्योऽहम्भैरगज्ञाने, भ्रान्तिर्भिष्यामैतिभ्रमैः ॥१३७४॥
 सन्देहैर्द्वारोऽऽरेकौ, विनिकित्तौ च भृशयैः ।
 परमागो गुणोत्कर्षो, दोषे त्यादीनैवाश्रवौ ॥१३७५॥
 स्याद् रूपं लक्षणं भावैश्चात्मैप्रकृतिरित्यर्थः ।
 सहजौ रूपतत्त्वं च, धर्मसर्गौ निसर्गवत् ॥१३७६॥
 शीलं सतत्त्वं संतिद्धिरवस्था तु दशौ स्थितिः ।
 स्नेहः प्रीतिः प्रेमैहादौ, दाक्षिण्यं त्वनुकूलता ॥१३७७॥
 विप्रतिसारोऽनुशयैः, पश्चात्तापोऽनुतापश्च ।
 अवधानैसमाधानैप्रणिधानानि तु समाधौ स्युः ॥१३७८॥

धर्मं^१ पुण्यं^२ वृत्तं^३ श्रेयं^४ सुकृते^५ नियमौ^६ विधिं^७ ।

दैव^८ मार्गं^९ मागधेयं^{१०}, दिष्टं^{११} चायस्तु तच्छुभम् ॥१३७९॥

अलक्ष्मीर्निर्ऋति^{१२} कालकर्णिकौ^{१३} स्यादथाशुभम् ।

दुष्कृतं^{१४} दुरितं^{१५} पापं^{१६} पाप्मा^{१७} च पातकम् ॥१३८०॥

किल्बिषं^{१८} कलुषं^{१९} किण्वं^{२०}, कल्मषं^{२१} वृजिनं^{२२} तपः^{२३} ।

अहं^{२४} कल्मषघ्नं^{२५} पङ्कजं^{२६}, उपोषिधर्मचिन्तनम् ॥१३८१॥

त्रिवर्गो^{२७} धर्मकामार्थाद्यतुर्वर्ग^{२८} समोक्षका ।

बलतुर्पाद्यतुर्भद्रं^{२९}, प्रमोदोऽनवधानता ॥१३८२॥

छन्दोऽभिप्रायं^{३०} आकृतं^{३१}, मर्त्यमावेशयित्वा^{३२} अपि ।

हृषीकेशं^{३३} कण्ठं^{३४}, श्रोत्रं^{३५} खं^{३६} विषयीन्द्रियं^{३७} ॥१३८३॥

बुद्धीन्द्रियं^{३८} स्पर्शनादि, पाण्यादि तु क्रियेन्द्रियम् ।

स्पर्शादयस्त्रिन्द्रियार्था^{३९}, विषया गोचरा अपि ॥१३८४॥

शीतं^{४०} तुषारं^{४१} शिशिरं^{४२}, सुशीमं^{४३} शीतलो^{४४} रुद्धं^{४५} ।

हिमोऽयोष्णं^{४६} तिमस्तीव्रस्तीक्ष्णं^{४७} शण्डं^{४८} खं^{४९} पटुं^{५०} ॥१३८५॥

कोष्णं^{५१} कथोष्णं^{५२} कदुष्णो^{५३}, मन्दोष्णं^{५४} श्रेष्ठोष्णं^{५५} वत ।

निष्ठुरः^{५६} ककलटः^{५७} धूरः^{५८}, परपं^{५९} कर्कशं^{६०} खं^{६१} ॥१३८६॥

दृष्टं^{६२} कठोरः^{६३} कठिनो^{६४}, मरुतं^{६५} कोमलं^{६६} पुन ।

मृदु^{६७} मृदु^{६८} सोमालं^{६९} सुकुमागं^{७०} अर्कशं^{७१} ॥१३८७॥

१८६ अभिधानचिन्तामणौ तिर्यक्काण्डः

मधुरस्तु रसज्येष्ठो^२, गुल्मैः स्वार्दुर्मधुञ्जैः ।
अम्लस्तु शचनो^३ दन्तशैठोऽय लवणैः सरैः ॥१३८८॥
सर्वरसोऽय वटुः स्यादोषणो^४ मुसशोधनैः ।
वक्रभेदी^५ त्व तिर्यकोऽय, कषायस्तुर्वरो रसाः ॥१३८९॥
गन्धो^६ जनमनोहारी^७, सुैरभिघ्राणतर्पणैः ।
समाकर्षी^८ निर्हारी^९ च, स आमोदो विदुरगैः ॥१३९०॥
विमर्दोऽयः परिमलोऽयामोदी^{१०} मुसवासनैः ।
इष्टगन्धैः सुगन्धिश्च, दुर्गन्धैः पूतिगन्धिकैः ॥१३९१॥
आमगन्धि तु विलं^{११} स्याद्वर्णाः श्वेतादिका अमी ।
श्वे^{१२} श्वेतैः सितैः शुक्लो, हरिणो विशदः शुनिः १३९२
अवदार्तगौरैः शुभ्रैर्वलक्षैष्वलैर्जुनैः ।
पाण्डुरैः पाण्डुरैः पाण्डुरीषत्पाण्डुस्तु धूसरैः ॥१३९३॥
कापोतस्तु कपोतामैः, पीतस्तु सितरञ्जनैः ।
हागिर्द्वैः पीतलो^{१४} गौरैः, पीतनीलैः पुनर्हरितैः ॥१३९४॥
पालाशो^{१५} हरितैस्तालकामो^{१६} रक्तस्तु गोहितैः ।
माञ्जिष्ठो^{१७} लोहितैः शोणैः, श्वेतरक्तस्तु पाटलैः ॥१३९५॥
अरुणो^{१८} बालसन्ध्यामैः, पीतरक्तस्तु पिङ्गरैः ।
कपिलैः पिङ्गलैः श्यावैः, विशङ्गैः कपिशो^{१९} हरिः १३९६

चर्भुः कट्टुः कडारब्धे, पिङ्गे^{१२} कृष्णस्तु मेचकैः ।

स्याद्रामैः श्यामलैः श्यामैः, कर्णौ नीलोऽसितः शितः

॥१३९७॥

रक्तश्यामे पुनर्धूम्नैधूमलौवय कर्बुरैः ।

किर्मरै एतैः शबलैश्चित्रैश्चल्लभार्पचित्रणैः ॥१३९८॥

शब्दो निनादो निर्बोधैः स्वानो ध्वानैः स्वरो ध्वनिः ।

निर्हादो निनदो ह्रादो, नि.स्वानो नि.स्वनैः स्वनैः १३९९

रवो नौदः स्वनिर्बोधैः, संख्याङ्गम्यो राव भारवः ।

क्षणं^{२३} निक्षणैः^{२४} क्षाणो, निक्षणैश्च क्षणो^{२५} रणैः १४००

पट्टमरूपमैगान्धार^{२६}, मध्यमैः पञ्चमैस्तथा ।

धैवतो^{२७} निपधैः सप्त, तन्त्र्याकण्ठोद्भवाः स्वराः ॥१४०१॥

ते मन्द्रमध्यैः नारौः स्युरुरैः कण्ठैः शिरोद्भवाः ।

रुदितं^{२८} क्रन्दितं^{२९} क्रुष्टं, तदपृष्टं^{३०} गदरं^{३१} ॥१४०२॥

शब्दो गुणानुरागोत्पः, प्रणादैः सीत्कृतं^{३२} नृणाम् ।

पर्दनं^{३३} गुदजे शब्दे, कर्दनं^{३४} कुक्षिमंथनं ॥१४०३॥

स्फटौ तु निहनादोऽप, कन्दनं^{३५} सुमच्छानिः ।

कोलाहलैः कलकलैस्तु नृलो^{३६} व्याकुलो रवः ॥१४०४॥

मर्मरो^१ वस्त्रपर्णादेर्भूषणानां तु शिञ्जितम् ।

हेषां हेषां तुरंगाणां, गजानां गर्जिवृंहिते^२ ॥१४०५॥

विस्कारो^३ धनुषां हम्मारम्मे^४ गोर्जलदस्य तु ।

स्तनितं^५ गर्जितं^६ गर्जिः^७, स्वनितं^८ रसितो^९दि च ॥१४०६॥

कूजितं^{१०} स्याद्विहङ्गानां, तिरश्चां रुनेवासिते ।

वृषस्य रेपणं^{११} रेपो, बुक्कणं^{१२} मपणं^{१३} शुनः ॥१४०७॥

पीडितानां तु कणितं^{१४}, मणितं^{१५} रतिकूजितम् ।

प्रकाणोः^{१६} प्रकणोस्तन्त्रया, मर्दलस्य तु गुन्दलैः ॥१४०८॥

क्षीजनं^{१७} तु कीचकानां, भेर्या^{१८} नादस्तु दुर्दुरः ।

नारोऽभ्युच्चैर्ध्वनिर्मन्द्रो^{१९}, गम्भीरो मधुरः कलैः ॥१४०९॥

काकडो^{२०} तु कलः सूक्ष्म, एकतालो^{२१} लयानुगः ।

क्राकुर्ध्वनिविकारः स्यात्प्रतिश्रुतुं^{२२} प्रतिध्वनिः^{२३} ॥१४१०॥

सङ्घाते^{२४} प्रकरौघैवारै^{२५}निकरैर्व्यूहैः समूहैश्चर्यैः,

सन्दोहैः समुदायैरीशिवैस्त्रैवातैः कलापो^{२६} व्रजे^{२७} ।

कूटं^{२८} मण्डलचक्रवर्त्तपटलैस्तोमैः गणैः पेटकैः^{२९},

घृन्दं^{३०} चक्रवर्त्तैर्ध्वजैः समुदर्यैः पुञ्जोत्कर्तैः संरति^{३१}

समवायो^{३०} निकुरम्बं^{३१}, जालं^{३२} निर्वह^{३४}सध्वयौ ।
 जातं^{३५} तिरश्चां तद्युधं, सध्वसायौ^{३६} तु देहिनाम् ॥१४१२॥
 कुलं^{३७} तेषां सजातीनां, निकायस्तु सधर्मिणाम् ।
 वर्गस्तु सदृशां स्कन्धो^{३८}, नरकुञ्जरवाजिनाम् ॥१४१३॥
 ग्रामो^{३९} विषयशब्दास्त्रभूतेन्द्रियगणाद् ब्रजे ।
 समजस्तु पशुनां स्यात्समाजैस्त्वन्यदेहिनाम् ॥१४१४॥
 शुकादीनां गणे शौकैमायूरतैत्तिरादयः ।
 भिक्षादेर्भक्षसाहस्रैर्गार्भिणैर्यौवतौदयः ॥१४१५॥
 गोश्रार्थप्रत्ययान्तानां, स्युरोपगवकौदयः ।
 उक्षादेरौक्षकं मानुष्यकं^{४०} वार्द्धकैर्मौष्ट्रकम् ॥१४१६॥
 स्याद्वाजपुत्रकं^{४१} राजन्यकं^{४२} राजकैर्माजकम् ।
 वात्सकौरेभ्रकं^{४३} कावचिकं^{४४} कञ्चिनामपि ॥१४१७॥
 हास्तिकं^{४५} हस्तिनां स्यादशपुषिकौघचेतमाम् ।
 धेनूनां धेनूकं^{४६} धैन्वन्तानां गौधेनुकौदयः ॥१४१८॥
 कैदारकं^{४७} कैदारिकं^{४८}, कैदार्यमैपि तद्रूपे ।
 घ्राक्षणांश्चाक्षण्यं^{४९}, मौणव्यं^{५०} वाढव्यमित्यपि ॥१४१९॥
 गणिकानां तु गाणित्यं, केशानां कैश्यैकैशिकैः ।
 अश्वानामाश्वमधीयं^{५१}, पशूनां पार्श्वमैष्यप ॥१४२०॥

१९० जमिधानचितामणौ तिर्यक्काण्डः

वतू^१वाले^२ वातानां, गव्य^३गोत्रे^४ पुनर्गवाम् ।

पाश्या^५खल्यादि पाशादेः, खलादेः खलिनीनिभाः ॥१४२१॥

जनतो बन्धुतो मानतां गनतो सहायतां ।

जनादीनां रथानां तु, स्याद्रथ्यौ रथैरथ्यथा ॥१४२२॥

राजिलेखां ततिर्वीथीं, मालौल्यां वलिगुह्यं ।

घोरणी श्रेण्युंभौ तु द्वौ, युगलं द्वितयं द्वयम् ॥१४२३॥

युगं द्वैतं यमं द्वन्द्वं, युग्मं यमलं यामलं ।

पशुभ्यो^१ गोयुगं युग्मे, परं पट्वे तु पङ्गवैम् ॥१४२४॥

परःशताद्यस्ते येषां, परा सङ्ख्या शनादिकात् ।

प्राज्यं प्रभून् प्रचुरं, बहुलं बहु पुष्कलम् ॥१४२५॥

मूयिष्ठं पुरुहं मूयो, भूर्यदम्नं पुरु स्फिरम् ।

स्तोकं क्षुलं तुच्छैर्मल्पं, दध्नीणुतलिनानि च ॥१४२६॥

तर्तुं क्षुद्रं कृशं सूक्ष्मं, पुनः श्लक्ष्णं च पेलवम् ।

बुटौ भात्रौ लत्रौ लेशौ, कणौ ह्रस्वं पुनर्लघुं ॥१४२७॥

अत्यल्पेऽल्पिष्ठे मल्पीयं, कनीयोऽणीयं इत्यपि ।

दीर्घायते^२ समे तु द्वैमुच्चैर्मूलतैर्मुदुरम् ॥१४२८॥

प्रांशौ च्छिद्रैर्मुदैर्ग्रं च, न्यग्रौ नीचं ह्रस्वैर्मन्धरे ।

खर्वं कुन वामनं च, विशालं तु विशङ्कटम् ॥१४२९॥

पृथू^५ पृथुलं^६ व्यूढं^७, विकटं^८ पिष्टलं^९ बृहन्ते ।
 स्फारं^{१०} वरिष्ठं^{११} विस्तीर्णं^{१२}, ततं^{१३} वैहुं^{१४} महद्^{१५} गुरुं ॥१४३०॥
 दैर्घ्यमायामे^{१६} आनाहं^{१७}, आरोहस्तु^{१८} समुच्छ्रयैः ।
 उत्सेवै^{१९} उदयोच्छ्रायौ^{२०}, परिणाहो^{२१} विशालता ॥१४३१॥
 प्रवर्द्धामोर्गोविस्तारव्याप्तौः, शब्दे स विस्तरः ।
 समा^{२२}स्तु समाहारैः, संसेवैः^{२३} संग्रहोऽपि च ॥१४३२॥
 सर्वं^{२४} समस्तमन्यूनं^{२५}, समग्रं^{२६} सकलं^{२७} समम् ।
 विश्वौशोर्धाखण्डकृतैर्न्यस्ताणि^{२८} निखिलौखिले^{२९} ॥१४३३॥
 खण्डेऽद्वैशकने^{३०} भित्तं^{३१}, नेमैशरूदलानि^{३२} च ।
 अंशो^{३३} भागश्चै^{३४} षण्टैः^{३५} स्यात्, पादैस्तु स तुरीयकः १४३४
 मलिनं^{३६} कच्चरं^{३७} म्लानं^{३८}, कर्मलं^{३९} च मलीमलम् ।
 पवित्रं^{४०} पावनं^{४१} पूतं^{४२}, पुण्यं^{४३} मेघ्यैमयोऽञ्ज्वरम् ॥१४३५॥
 विमलं^{४४} विशदं^{४५} धीघर्मेवदानेननाविलम् ।
 विशुद्धं^{४६} शुचिं^{४७} चोक्षं^{४८} तु, निःशोध्यमनवत्करम् ॥१४३६॥
 निर्णिक्तं^{४९} शोधितं^{५०} मृष्टं^{५१}, दौतं^{५२} क्षालितेगित्यपि ।
 सम्मुखीनममिमृखं^{५३}, पगचीनं^{५४} पराङ्मुखम् ॥१४३७॥
 मुख्यं^{५५} प्रकृष्टं^{५६} प्रसृतं^{५७} प्रवर्हं^{५८}, श्रय्यं^{५९} वरेण्यं^{६०} प्रवर्तं^{६१} प्रयोगम् ।
 अनुत्तरं^{६२} प्रागहरं^{६३} प्रवेकं^{६४}, प्रधानममेसरमुत्तमात्रे ॥१४३८॥

१९२ अभिधानचिन्तामणौ तिर्यक्काण्डः

प्रामर्श्यप्रणयप्रिभेनात्योग्र्यानुत्तमैर्न्यनुवरोद्धयवरे ३३ ।

प्रष्ठपैरोद्धपैरोणिः श्रेयसि

तु श्रेष्ठसैत्तमे पुष्कलवत् ॥१४३९॥

स्युत्तरपदे व्याघ्रपुङ्गवैर्षमैकुञ्जराः ।

सिंहेशादूर्ध्वनागाद्यैस्तल्लनर्क्ष मतल्लिको ॥१४४०॥

मच्चर्चिकां प्रकाण्डो द्वौ, प्रशस्यार्थप्रकाशकाः ।

गुणोपसर्जनोपाप्राण्यप्रघोनेऽवमं पुनः ॥१४४१॥

निरुष्टमणकं गर्ह्यवद्यं काण्डकृत्सिते ।

अपहृष्टं प्रतिरुष्टं, याप्यं रेफोऽवमे ब्रुवम् ॥१४४२॥

खेट पापैपेशदं, कुप्यं चेर्धमवै च ।

ततासेचनकं यस्य, दर्शनाद्गु न तृप्यति ॥१४४३॥

चाहे हारि रुचिरं मनोहरं,

वल्लुगैकान्तैमभिरामैवधुरे ।

वामरुच्यंसुपमाणि शोभनं,

मञ्जु मञ्जुलमेनोरमाणि च ॥१४४४॥

मोधुर्म्यमनोज्ञानि, पेशते हृद्यंसुन्दरैः ।

काम्यं वस्त्रं कपनीगं, सौम्यं च मधुरं प्रियम् ॥१४४५॥

व्युष्टिः^१ कैलमसारं^२ तु, फल्गुं^३ शुन्यं^४ तु रिक्तकर्म ।

शुन्यं तुच्छं^५ वशिकं^६ च, निविडं^७ तु निरन्तरम् ॥१४४६॥

निविरीसं^८ धनं^९ सान्द्रं^{१०}, नीरन्ध्रं^{११} बहलं^{१२} दृढम् ।

गाढमविरलं^{१३} चायं, विरलं^{१४} तत्र पेलवम् ॥१४४७॥

नभं^{१५} नवीनं^{१६} सद्यस्कं^{१७}, प्रत्यग्रं^{१८} नूतनतनम् ।

नभ्यं^{१९} चाभिनवे^{२०} जीर्णं^{२१}, पुरातनं^{२२} चिन्तनम् ॥१४४८॥

पुराणं^{२३} प्रतनं^{२४} प्रज्ञं^{२५}, जरन्मूर्त्तं^{२६} तु मूर्त्तिमतम् ।

उच्चावचं^{२७} नैकभेदैर्मतिरिक्तौघिके^{२८} समे ॥१४४९॥

पार्श्वं^{२९} समीपं^{३०} सविधं^{३१} ससीमं-

भ्याशं^{३२} सवेशान्तिकं^{३३} सन्निकर्षाः^{३४} ।

सदेशमभ्यग्रसंनीहसैन्नि-

धानोन्पुपान्तं^{३५} निकटोपकण्ठे^{३६} ॥१४५०॥

सन्निकृष्टसमर्थ्यादीर्म्यैर्गान्यासन्नसैन्निधी^{३७} ।

अव्यवहितेऽनन्तरं^{३८}, संसक्तमपटान्तरम् ॥१४५१॥

नेदिष्ठमन्तिकतमं^{३९}, विप्रकृष्टपरे^{४०} पुनः ।

दूरेऽतिदूरे^{४१} दविष्टं^{४२}, दवीयोऽथ सगातनम् ॥१४५२॥

१९४ अभिधानचिन्तामणौ तिर्यक्पादः

शाश्वतौमन्धरे^३ निम्यं^४ प्रुवं^५ स्थेयस्त्वतिन्यिरम् ।
 स्यात्सु^६ स्थेयं^७ तत्कूटस्थं^८, तालव्याप्येकरूपाः ॥१४९३॥
 स्यात्तरेन्तु जङ्गमान्यज्जङ्गमं^९ तु प्रसं^{१०} चरम् ।
 चराचरं^{११} नगैर्दिङ्गं^{१२}, चरिण्यु^{१३} वाय चञ्चलम् ॥१४९४॥
 तरलं^{१४} कम्पनं^{१५} कम्पं^{१६}, परिप्लवैचलाचले ।
 चटुलं^{१७} चपलं^{१८} छोलं^{१९}, चलं^{२०} पारिप्लवास्तिरं ॥१४९५॥
 क्रमोवैमिक्षैप्रगुणौवगोप्रेऽवनतौनते^{२१} ।
 कुञ्चितं^{२२} नतमाविद्धं^{२३}, कुटिलं^{२४} वक्त्रैवेष्टितं^{२५} ॥१४९६॥
 पृथितं^{२६} मङ्गुरं^{२७} मुग्धमैरालं^{२८} जिह्वैर्मूर्धिमर्तं^{२९} ।
 भ्रंशैर्गङ्गुपटौन्वसं^{३०} न्धयेकार्थयेकं^{३१} एककं ॥१४९७॥
 एकात्तानोपमं^{३२} मर्गाप्रिण्यैर्गामं^{३३} च तद्रूपं^{३४} ।
 अनन्तं^{३५} त्रयेकायनगतं^{३६} चापाद्यमादिपम् ॥१४९८॥
 पौरुष्यं^{३७} प्रपमं^{३८} पृथ्वीमादिगमपमान्तिममे ।
 गदन्यमन्तयं^{३९} चरममन्तः^{४०} वाश्चात्थमपश्चिमे^{४१} ॥१४९९॥
 मध्यमे^{४२} पाच्यमे^{४३} मध्यमीयं^{४४} माध्यन्दिनं^{४५} च तत् ।
 अध्वन्तोमन्ताष्टं^{४६}, विचात्रं^{४७} मध्यमन्तरे^{४८} ॥१५००॥
 तुर्यः^{४९} समानः^{५०} सदृशः^{५१}, सख्यः^{५२} सदृशः^{५३} समः^{५४} ।
 साधारणीमयर्मागौ^{५५}, सार्धः^{५६} सन्निभः^{५७} सरीरे^{५८} ॥१५०१॥

स्युत्तरपदे प्रख्यैः, प्रकारैः प्रतिमो निर्धेः ।

भूतैरूपोपमाः काशः, स-नी-प्र-प्रति-तः परः ॥१४६२॥

औपम्यमनुकारोऽनुहारैः साम्यं तुलोपमा ।

कक्षोपमार्नमर्चा तु, प्रतेर्मा यातना निर्धिः ॥१४६३॥

छायो छंदः कायो रूपं, बिम्बं मौनकृती अपि ।

सूर्पो स्पृणोऽयःप्रतिमौ, हरिणी स्याद्विरणमयी ॥१४६४॥

प्रतिकूलैस्तु बिलोमैमपसव्यैमपष्ठुरम् ।

षामं प्रसव्यं प्रतीपं, प्रतिलोममपष्ठुं च ॥१४६५॥

षामं शरीरेऽङ्गं सव्यैमपसव्यैस्तु दक्षिणम् ।

अबाधोऽङ्गुलोलोद्गमौन्ययन्त्रितमनर्गलम् ॥१४६६॥

निरङ्कुशे स्फुटे स्पष्टं, प्रकाशं प्रकटोरवणे ।

व्यक्तं धर्तुं तु वृत्तं, निस्तर्कं परिमण्डलम् ॥१४६७॥

बन्धुरं तून्ताननं, स्पष्टं विपमोखतम् ।

अन्यदन्यतरैर्द्विशं, स्वमेकैर्मितैश्च तत् ॥१४६८॥

करम्बे कचरो मिश्रैः, सम्पृक्तैः खनिनैः समाः ।

विविधस्तु बहुविधो, नानारूपैः पृथग्विधैः ॥१४६९॥

त्वरितं मत्वरं तूर्णं, शीघ्रं क्षिप्रं द्रुतं लघुं ।

चपलाविलम्बिते च, शम्पो सम्पातपाटवम् ॥१४७०॥

अनारतं त्वविरतं, संसक्तं सततानिशौ ।
 नित्यानवरतानर्थासक्ताश्चान्तेति सन्ततम् ॥१४७१॥
 साधारणं तु सामान्यं, दृढसन्धिं तु संहतम् ।
 कलिं गहने सङ्कीर्णे तु सङ्कुट्टमाकुलम् ॥१४७२॥
 कीर्णमाकीर्णं च पूर्णं, त्वाचितं छन्नैर्पूरितं ।
 मरितं निचितं व्याप्तं, प्रत्याख्याते निराकृतम् ॥१४७३॥
 प्रत्यादिष्टं प्रतिक्षिप्तमपविद्धं निरस्त्वर्तु ।
 परिक्षिप्ते वलयितं, निवृत्तं परिवेष्टितम् ॥१४७४॥
 परिष्कृतं परीतं च, त्यक्तं तूत्सृष्टमृज्जितम् ।
 धृतं हीनं विधृतं च, विन्नं वित्तं विवारितं ॥१४७५॥
 अवकीर्णं त्वक्वस्तं, संवीतं रुद्धमावृतम् ।
 संवृतं विहितं छन्नं, स्पृगिनं चापवारितम् ॥१४७६॥
 अन्तर्हितं तिरोहितमन्तेद्धिस्त्वन्वारणम् ।
 छद्मैर्यवधाऽन्तर्द्वेषिषान्गमनानि च ॥१४७७॥
 व्यवधानं तिरोधानं, दर्शिनं तु प्रकाशितम् ।
 आविष्टं प्रकटितमुद्यतं त्ववटम्बितम् ॥१४७८॥

- अनादनमवात् ज्ञातं, मानितं गणितं मतम् ।
 रीढोऽवज्ञोऽवहेल्यैन्यसूक्ष्णं चाप्यनादरे ॥१४७९॥
- उन्मूलितमावर्हितं, स्यादुत्पैटिनमुद्धतम् ।
 प्रेङ्खोलितं तरलितं, लुलितं प्रेङ्खिनं धुतम् ॥१४८०॥
- मलितं कम्पितं धृतं, वेष्टितान्दोलितं अपि ।
 दोला प्रेङ्खोलनं प्रेङ्खौ, काण्टं कुनमयत्नतः ॥१४८१॥
- अव.सितं न्यञ्जिनं स्यादूर्द्धसिप्तमुदञ्चिनम् ।
 नुल्लेनुत्तोस्तैर्निष्ठचूतान्याविद्धं सितवीरितम् ॥१४८२॥
- समे दिग्बलितै रगणैर्मुमे रूपितैर्गुण्डितै ।
 गूढैर्गुप्तै न मुपितैर्मूपिनं गुणितोद्गते ॥१४८३॥
- स्यान्निशानं शितं शातं, निशितं तेमितं क्षणुतम् ।
 वृत्ते तु वृत्तैवावृत्तौ, ह्रीतंहीणौ तु लज्जिते ॥१४८४॥
- सङ्गदेः स्यात्सङ्कलिते, सयोजिते उवाहिते ।
 पक्के परिणतं पाके, क्षीरान्यहविषां शृतम् ॥१४८५॥
- निष्पकं कथितं प्लुष्टैर्गुष्टैर्दग्धोपिनाः समाः ।
 समुद्धतं तथैतद्यौ, विद्धे छिद्रितैर्वपितौ ॥१४८६॥

- सिद्धे^१ निर्वृत्ते^२ निष्पन्नौ^३, किलीनं^४ द्रुतैविद्रुतौ^५ ।
उतं^६ प्रोतै^७ स्यूतमूतमुतं^८ च तन्तुसन्तते^९ ॥१४८७॥
- पाटितं^{१०} दारितं^{११} फित्ते^{१२}, विदरैः^{१३} स्फुटनं^{१४} मिदौ^{१५} ।
अङ्गीकृतं^{१६} प्रतिज्ञातमूरीकृतोररीकृतै^{१७} ॥१४८८॥
- संश्रुतै^{१८} मध्युपगतै^{१९} मुररीकृतै^{२०} माश्रुतम्^{२१} ।
सङ्कीर्णं^{२२} प्रतिश्रुतं^{२३} च, छिन्नं^{२४} लूनं^{२५} छितं^{२६} दिवमं^{२७} ॥१४८९॥
- छेदितं^{२८} सण्डितं^{२९} घृक्कणं^{३०}, कृतं^{३१} प्राप्तं^{३२} तु मावितम्^{३३} ।
छब्धै^{३४} मासादितं^{३५} भूतं^{३६}, पतिते^{३७} गलितं^{३८} च्युतम्^{३९} ॥१४९०॥
- खस्तं^{४०} भ्रष्टं^{४१} स्फूर्कपत्रं^{४२}, संशिनं^{४३} तु सुनिश्चितम्^{४४} ।
मृगितं^{४५} मार्गितोन्विष्टं^{४६} न्विषितामि^{४७} गवेपितं^{४८} ॥१४९१॥
- तिमितं^{४९} स्तिमितै^{५०} छिन्नै^{५१} सौर्दाद्रौ^{५२} लाः^{५३} समुन्नयेन्^{५४} ।
प्रस्यापितं^{५५} प्रतिशिष्टं^{५६}, ग्रहितं^{५७} प्रेषितं^{५८} अपि ॥१४९२॥
- रुपाते^{५९} प्रनीतं^{६०} प्रज्ञातं^{६१} वित्तं^{६२} प्रयितं^{६३} विश्रुताः^{६४} ।
तते^{६५} सन्तापितो^{६६} दूनो^{६७}, घूपायितं^{६८} घूपितैः^{६९} ॥१४९३॥
- शीमे^{७०} स्वयानै^{७१} मृपनै^{७२} स्तूपसले^{७३} उपस्थितैः^{७४} ।
'निर्गते^{७५} म्बु गते^{७६} वाते^{७७}, निर्गणैः^{७८} पावकादिषु^{७९} ॥१४९४॥

प्रवृद्धमेधितं प्रौढं, विस्मृतौन्तर्गतं समे ।

उद्धान्तेमृद्वते गूढं, हृन्ने मीढं तु मूत्रिते ॥१४९५॥

विदितं बुधितं बुद्धं, ज्ञातं सितैर्गतं अवात् ।

मुनितं प्रतिपर्जं च, स्वन्ने रीणं खृतं श्रुतम् ॥१४९६॥

गुप्तगोपायितेत्रातौवितेत्राणानि रक्षिते ।

कर्म क्रिया विधौ हेतुशून्या त्वास्या विलक्षणम् ॥१४९७॥

कार्मणं मूलरूपेण, सम्बन्धं वशक्रिया ।

प्रतिबन्धे प्रतिष्टम्भे, स्यादास्याऽस्थौऽवनौ स्थितिः ॥

परस्परं स्यादन्योऽन्यमितरेतरमित्यपि ।

अवेशोद्धोषौ संरम्भे, निवेशो रचनौ स्थितौ ॥१४९८॥

निर्वन्धोऽभिनिवेशः स्यात्प्रवेशोऽन्तर्विगाहनम् ।

गतौ धीह्यौ विहारेऽप्येतिर्परिपरिक्रमः ॥१४९९॥

ग्रन्थोऽष्टाष्टौ पर्यटनं, चर्या त्वीर्यापथस्थितिः ।

व्यत्यासस्तु विपर्यासौ, वैपरीत्यं विपर्ययं ॥१५००॥

व्येत्ययेऽप स्फूर्तिर्द्वौ, प्रीणनेऽनैतर्पणे ।

परिश्राणं तु पर्य्यासिर्हस्तघ्राणमित्यपि ॥१५०१॥

प्रणतिः प्रणिपातोऽनुनयेऽप शयने क्रमात् ।

विशये उपशायधौ, पर्यायोऽनुक्रमैः क्रमैः ॥१५०२॥

२०० अमिधानचिन्तामणौ तिर्यक्काण्डः

परिपाट्यानुपृज्यैर्विदतिपातैस्त्वतिकर्मैः ।

उपात्ययैः पट्ययश्च, समौ सम्बाधसङ्कटौ ॥१९०४॥

कामं प्रकामं पट्यासं, निकोमेष्टे यथेप्सितम् ।

अत्ययं गाढमुद्गाढं, बाढं तीव्रं भृशं दृढम् ॥१९०५॥

अतिमार्जातिमर्त्यादेर्निर्ता^{११}न्तोत्कर्षनिर्भराः ।

भरैकौन्तौ^{१२}तिवे^{१३}लो^{१४}तिशयौ नृम्भौ तु नृम्भणम् ॥१९०६॥

आलिङ्गनं परिष्वङ्गैः, संश्लेषं उपगूहनम् ।

अङ्गपाली परिरम्भैः, क्रोडीकृतिरगोत्सवै ॥१९०७॥

महैः क्षणोद्धवोद्धर्षौ, मेलकं सङ्गैसङ्गमौ ।

अनुग्रहोऽभ्युपपत्तिः, समौ निरोधैर्निग्रहौ ॥१९०८॥

विघ्नेऽन्तरायप्रत्युहंश्चवायोः समयैः क्षणैः ।

बेलौवारैश्चवसरैः, प्रस्तायैः प्रक्रमोऽन्तरम् ॥१९०९॥

अभ्यादानैमुपोद्घातैः, आरम्भैः प्रोपतः क्रमैः ।

प्रत्युत्क्रमैः प्रयोगैः स्यादारोहणं त्वमिक्रमैः ॥१९१०॥

आक्रमेऽधिक्रमकान्तौ, व्युत्क्रमस्तूत्क्रमोऽव्रमैः ।

विपञ्चमो विपयोगो, विपयोगो विरहः गताः ॥१९११॥

अभिधानचिन्तामणौ तिर्यक्काण्डः २०१

आभौ राटो विमूषौ श्रीरिमिष्योऽकान्तिविभ्रवाः ।
 लक्ष्मीच्छायां च शोभायां, सुषमा साऽतिशायिनी ॥१९१२॥
 संस्तवैः स्यात्परिचयै, आकारैस्तिर्यक् इक्षितम् ।
 निमित्ते कारणे हेतुर्बीजं योनिर्निबन्धनम् ॥१९१३॥
 निदानमथ कार्यं स्यादैर्यः कृत्यं प्रयोजनम् ।
 निष्ठोनिर्वहणे तुल्ये, प्रवहो गमनं बहिः ॥१९१४॥
 जातिः सामान्यं व्यक्तिस्तु, विशेषैः पृथगास्मिकौ ।
 तिर्यक्साचिः संहर्षस्तु, शर्द्धा द्रोहस्तवपक्रिया ॥१९१५॥
 वन्द्ये मोघाफलमुषो, अन्नगर्हे निरर्थकम् ।
 संस्पानं सज्जिवेशो म्यादर्थस्यापगमे व्यथैः ॥१९१६॥
 सम्मूर्च्छनं स्वमिथ्यासिद्धेशो अंशो यथोचितात् ।
 अगाधो नशो संक्राममंक्रमौ दुर्गमयो ॥१९१७॥
 नीवारुन्ते प्रयापैः स्यादवशो प्रतिजागर्तः ।
 ममो विश्रम्भेविधासौ, परिणामन्ते विक्रिया ॥१९१८॥
 चक्रावर्तो अमो अन्तिर्धर्मिर्धूर्णिष्य घूर्गनं ।
 त्रिप्रलम्भो विपंगवादो, विलम्भस्त्वतिमर्जनम् ॥१९१९॥
 उपलम्भस्तनुमवै, प्रतिदम्भन्ते लम्भनम् ।
 निद्योगे विधिस्मैवौ, विनियोगोऽर्गं कटे ॥१९२०॥

लवोऽभिळावो लवनं, निष्पावः पवनं पवः ।

निष्ठेवष्टीवनेष्ठचूतैष्ठवनानि तु श्रुत्कृते ॥१५२१॥

निवृत्तिः स्यादुपसृपो, ज्यैवोपोऽर्ज्यः परा रतिः ।

विधूननं विधुवनं, रिङ्गणं स्खलनं समे ॥१५२२॥

रक्षणेष्ट्राणे ग्रहो ग्राहे, व्यधो वेधे क्षये क्षियो ।

स्फरणं स्फुरणं ज्यानिभीर्णावय वरो वृत्तौ ॥१५२३॥

समुच्चयैः समाहारोऽपहारोपचयौ समौ ।

प्रत्याहार उपदानं, बुद्धिशक्तिस्तु निष्कर्मः ॥१५२४॥

इत्यादयः क्रियाशब्दा, लक्ष्या घातुषु लक्षणम् ।

अपाव्ययानि वक्ष्यन्ते, स्वैः स्वर्गै रस्रातले ॥१५२५॥

मुषो विहायसो ज्योम्नि, द्यावाभूम्योस्तु रोदसी ।

उपरिष्ठादुपर्यर्द्धं, स्यादधस्तादधोऽप्यवार्ह ॥१५२६॥

वर्जनं त्वन्तरेणत्ते, हिल्लौ नानो श्रयणौ विर्ना ।

साग्रे सग्रे सग्रे साद्विममो सह कृतं त्वष्ट्रम् ॥१५२७॥

मत्तस्तु च कित्तुल्याः, प्रेत्यामुत्रै मशान्तरे ।

तूष्णीं तूष्णीकां जोषं च, मौनं दिष्टञ्च तु सम्मदे ॥१५२८॥

परितः सर्वतो विष्वक्, समन्ताच्च समन्ततैः ।
 प्ररः प्ररस्तोत्प्ररतौऽर्थतः प्रायस्तु भूमनि ॥१५२९॥
 साम्प्रतमैधुनेदानीं, सम्प्रत्येतर्द्धाज्जसा ।
 द्राक् स्वागैरं व्रटिरेषाशु, मद्द्वैहार्व च सत्वरम् ॥१५३०॥
 सदा सनोऽनिशं शश्वद्, भूयोऽमीक्ष्यं पुनःपुनः ।
 असक्तुन्मुहुः सायं तु, दिनान्ते दिवसे दिवा ॥१५३१॥
 सहसैकपदे सैथोऽकस्मार्ते सपदि तत्क्षणे ।
 चिरायं चिरात्रायै, चिरस्थं च चिराच्चिरम् ॥१५३२॥
 चिरेण दीर्घकाळार्थे, कदाचिज्जातु कर्हिचित् ।
 दोषा नक्तमृषां रात्रौ, प्रगे प्रौतरहर्मुखे ॥१५३३॥
 तिर्य्यगपे तिरैः साचि, निष्फले तु वृषा मुषा ।
 मृषा मिथ्याऽनृतेऽप्यणो, समयो निरुषो हिल्क् ॥१५३४॥
 शं सुखे बल्वन्मुष्टु, किमुतातीव निर्धरे ।
 प्राक् पुरा प्रथमे वषे, संवत् परस्पर मिथः ॥१५३५॥
 उपो निशान्तेऽल्पे किञ्चिन्मनांगीपद्यै किञ्चन ।
 आहो उताहो किमुत, विनक्तं किं किमुत न ॥१५३६॥
 इतिह स्यात्संप्रदाये, हेतो यत्तयैन्नतः ।
 सम्बोधनेऽङ्गं मोः प्याट् पाट्, हे हे हंहो अरेऽयि रे ॥
 ॥१५३७॥

२०५ अमिधानचिन्तामणौ तिर्यक्काण्डः

श्रौषट् वौषट् वषट् स्वाहो, स्वधो देवहविर्दुतो ।
रहस्युपांशु मध्येऽन्तरन्तरेणान्तरेऽन्तरां ॥१५३८॥
प्रादुराविः प्रकाशे स्यादभावे त्वं न नो नहि ।
हठैः प्रसह्यं मां मास्मै, वारणेऽप्यमदर्शने ॥१५३९॥
अकामानुमतौ कामं, स्यादो अं परमं मते ।
कच्चिदिष्टपरिप्रश्नेऽवश्यं नूनं च निश्चये ॥१५४०॥
बैर्हिर्बहिर्मवे ह्ये. स्यादतीतेऽहि श्रे एष्यति ।
नीचैरूपे महत्युच्चैः, सत्वेऽस्ति दुष्टं निन्दने ॥१५४१॥
ननुच स्याद्विरोधोक्तौ, पक्षान्तरे तु चेद्यदि ।
शनैर्पन्देऽवरे त्वर्वाकं, रोषोक्ताबुनतौ नभः ॥१५४२॥

इत्याचार्यश्रीहेमचन्द्रविरचितायामभिधानचिन्तामणौ
नाममालायां सामान्यकाण्डः
पष्ठः समाप्तः ॥ ६ ॥

आचार्यवर्यश्रीहेमचन्द्रविरचिता ।

शेषनाममाला ॥

प्रणिपत्याहृतः सिद्धसांगशब्दानुशासनः ।

शेषाख्यनाममालाया, नामानि प्रतनोम्यहम् ॥१५४३॥

निर्वाणे स्यात् शीतीमौवः शान्तिर्नेश्चिन्त्यमतिकैः ।

शिष्ये छात्रो मन्त्रे मन्त्र्यं, काम्यं मुकृतसूनृते ॥१५४४॥

कञ्जोदयो मेरुशृङ्गं, वासवावाससैरिक्कौ ।

दिदिर्विदीदिविर्द्युश्च, दिव्यं च स्वर्गवाचकाः ॥१५४५॥

निर्लिपोः कामरूपैश्च, साध्याः शोभोभिरायुषैः ।

पुनितौ मर्त्यमहिताः, सुबाला वायुपाः सुराः ॥१५४६॥

द्वादशार्का वमनोऽष्टौ, विधे देवास्त्रयोदश ।

पट्त्रिंशत्पितामही, पट्टिगमास्त्वग भवि ॥१५४७॥

पट्त्रिंशदधिके माहाराजिकाश्च शते उभे ।

रुद्रा एकादशो नानाशब्दापवोऽनरे ॥१५४८॥

चतुर्दश तु वैकुण्ठाः, सुशर्माणः पुनर्दश ।

साध्याश्च द्वादशेत्याद्या, विज्ञेया गणदेवताः ॥१५४९॥

सूर्ये वाजौ लोकैषंधुर्मनिमिर्मानुकेशरः ।

सहैखांको दिर्वाष्टः, कालंभृद्रात्रिर्नाशनः ॥१९९०॥

वर्षीः सदागतिः पीतुः, सांवत्सरैरथः कैपिः ।

दशोनः पुष्कैतो ब्रह्मा, बहुरूपश्च कर्णसुः ॥१९९१॥

वेदोदयैः खतिलकैः, प्रत्युपीडं सुरावृत्तैः ।

लोकप्रकाशनः पीथो, जगदीपोऽबुतस्वरः ॥१९९२॥

अरुणे विपुलकंधो, महासारैथिराश्मनैः ।

चंद्रस्तु मास्तपोरौमौ, शुभांशुः श्वेतवाहनः ॥१९९३॥

जैर्णः सृप्रो रानराजो, यजर्तः कृत्तिकामवः ।

यक्षराडौषधीर्मर्मः, तपैसैः शयैतो बुधैः ॥१९९४॥

स्वर्नैर्देः खसिर्धुः सिधूर्त्यैः, अविष्टारमर्णस्तथा ।

आकाशचमसः पीतुः, क्लृप्तः पर्वरिचिह्नदौ ॥१९९५॥

परिन्वा सुवनो नेमिश्चंदिरः सेहुरैकभूः ।

मौमे ऋषोमोर्लृष्टकैर्कौंगौ, गीष्पतिस्तु महामैतिः ॥१९९६॥

प्ररुधाः प्रचैक्षा वार्यो वार्यमी, गौरौ दीर्दिर्विगीरैषौ ।

शुक्रे भृगुः शनौ वंगुः, श्रुतैकर्म महाम्रहः ॥१९९७॥

श्रुर्ध्रवोऽनुमः कोलो, ब्रह्मर्ग्यश्च यमः स्थिरैः ।

मुरारैमा चाप राहौ स्यादुपोग उपप्लवैः ॥१९९८॥

केतावृद्धकेचो ज्योतीरयमहोश्रयौ ध्रुवे ।

अगस्त्ये विध्यकूटः स्याद्, दक्षिणाशारैतिर्मुनिः ॥१५९९॥

सर्पयाश्चिर्वाहेणिः कौथिस्तपैनः कलशीसुतः ।

व्युष्टे निशास्ययगोसैर्गो निशि चक्रमेदिनी ॥१५९०॥

निपेद्वरी निशीध्या निई, घोरो वासरकन्यका ।

शनीसी राक्षसी याम्ब्या, पूतांश्चिस्तामसी तमिः ॥१५९१॥

नीर्वरी क्षेणिनी नक्तं, पैर्शाची वासुरा उर्शाः ।

दिनात्मयः प्रदोषे स्याद्, ध्वांते वृत्रोरजोबलम् ॥१५९२॥

रात्रिरागो नीलपङ्को, दिनाढं दिनकेसरः ।

खपर्रागो निशावर्म, वियर्द्धूतिदिगम्बरः ॥१५९३॥

वक्षः कृष्णः सितो द्वेषा, कृष्णो निशाह्वयोऽपरः ।

शुक्लो दिवाह्वयः पूर्वो, मासे वर्षाशर्फी यवेत् ॥१५९४॥

वर्षकोशो दिनमलः, फाल्गुनौलस्तु फाल्गुने ।

चैत्रे मोहनिः कामसैखश्च फाल्गुनानुजः ॥१५९५॥

वैशाखे तूत्तरो ज्येष्ठमासे तु खरकोमलः ।

ज्येष्ठामूलीय इतिच, कार्तिके सैरिकोर्मुदी ॥१५९६॥

हिमागमेस्तु हेमन्ते, वसन्ते पिक्रवाधवः ।

पृष्णसौवर्णव्यापि, ग्रीष्मे तुष्मार्यणो मतः ॥१५९७॥

२०८ अमिधानचिंतामणौ तिर्यक्काण्डः

आखोरपद्मौ वर्षे तु, ऋतुवृत्तिर्युगांशकैः ।

कालप्रयिमासमैले, संवत्सर्वतुशारदौ ॥१५६८॥

वर्षसङ्घटसर इडावत्सरः परवाणित्रत् ।

नक्षत्रवर्णनि पुनर्महनेमिर्नभोवैद्यैः ॥१५६९॥

छायापथश्च मेघे तु, व्योमधूमो नमोद्भुजैः ।

गढयित्तुर्गदयित्तुर्बोर्मसिर्वारिर्वाहनः ॥१५७०॥

खतमौलोऽप्ययासारे, घारासंपात इत्यपि ।

करकेऽम्बुवनो मेघकैफो मेघास्थिमित्रिका ॥१५७१॥

बीजोर्दकं तोषेहिभो, वर्षाबीजमिरावरम् ।

यथा परेतैरा पूर्वा, परा पूर्वतरैः तथा ॥१५७२॥

यथोत्तरेतैराऽपाची, तथाऽपाचीतरोत्तरा ।

इन्द्रे तु खेदिरो नेरी, त्रायस्त्रिंशपतिर्नर्यैः ॥१५७३॥

गौरावैस्कंदी बन्दीको, वराणो देवदुंदुभिः ।

किणालोत्तश्च हरिभान्, यामैनेमिरसन्महौः ॥१५७४॥

शैवीविर्मिहिरो वज्रेदेसिणो वर्युनोऽपिच ।

स्यात्पौलोम्पां तु शक्राणी, चारुवारा शतावैरी ॥१५७५॥

महेन्द्राणी परिपूर्णमहम्बन्धैर्वैत्यपि ।

जयने यागमनो, वृषेणाश्वो हरेर्हये ॥१५७६॥

मातलौ हयंकैषः स्यादैरावणे मदांवरैः ।	
सदादानो मदरेणुः, पुरे त्वेद्रे सुदर्शनम्	॥१९७७॥
नाशिक्ययोस्तु नासत्येदसौ प्रवरवाहनौ ।	
गैदातकौ यज्ञवहौ, यमे तु यमुनाप्रमः	॥१९७८॥
महासत्यः पुराणांतः, कालकूटोऽय राक्षसे ।	
पलप्रियः ससापुत्रैः, कर्बरो नरविष्वजः	॥१९७९॥
आशिरो हनुषः शंकुर्विधुरो जललोहितः ।	
लैद्धरः स्तब्धसंभोरो, रक्तग्रीवः प्रवौहिकः	॥१९८०॥
संघ्याबलो रात्रिबलेशिशिरीः समितीवेदैः ।	
वरुणे तु प्रतीचीशो, कुंदुभ्युद्दामसंवृताः	॥१९८१॥
घनवे निबनीक्षः स्यान्महासत्त्वः प्रमोदितैः ।	
रत्नगर्भ उत्तराशौषिपतिः सत्यसंगरः	॥१९८२॥
धैनकेलिः सुप्रसन्नः, परिविद्धोऽलका पुनः ।	
वसुप्रेभा वसुसारा, शंकरे नंदिवैर्द्धन	॥१९८३॥
बहुरूपैः सुप्रसौदो, मिहिराणोऽपरोजितः ।	
कंकटीको गुह्यगुह्यगनेत्रांतकः खरुः	॥१९८४॥
परिणांहो दशबाहुः, सुभेगोऽनेकलोचनः ।	
गोपीलो वरवैद्धोऽहिर्षयकः पांसुचंदनैः	॥१९८५॥

कूटर्कुन्मंदरभेणिर्नवशंत्तिर्महांबुक्कः ।

कोणवौदी शैलधैन्वा, विशालोसोऽक्षतस्त्रैः ॥१५८६॥

उन्मत्तवेपः शबैरैः, सिर्तींगो घर्मवाहैनः ।

महोकांतो बह्निनेत्रैः, स्त्रीदेहोद्धो नृवेष्टैः ॥१५८७॥

महानादो नराधोरो, भूरिरेकादंशोत्तमः ।

जोटी जोटींगोऽद्धकूट, समिरो घूम्रयोगिनौ ॥१५८८॥

उलंदो यनैतः कौलो, जटाधरदर्शाव्ययौ ।

संघानांटी रेरिहांणः, शंकुश्चै कपिलांभनः ॥१५८९॥

जगद्गोणिरद्धकोलो, दिशांप्रियेतमोऽर्जुलः

जगत्खंडा कटोटंक, कटप्रेहीरेद्धकौः ॥१५९०॥

गौतमी कौशिकी कृष्णा, ताम्रमी बाभ्रवी जया ।

काटरात्रिर्महामाया, ओमरी योदवी वरी ॥१५९१॥

बहिष्टैमा शुलधैरा, परमत्रैषारिणी ।

अमोघो विच्यनिर्जया, धंष्टी कांतारवातिनी ॥१५९२॥

जायुष्टी भैदरी वासी, वरदो कृष्णविगठा ।

रूपद्वैत्राद्रिभेगिनी, प्रगल्भा रेवती तथा ॥१५९३॥

महाविद्या सिनोमौली, रक्तदंत्यकैपाटया ।

पद्मेष्वा बहुभुजा, नंदयुत्री महानेधा ॥१५९४॥

- मद्रैकांली महाकांली, योगिनी^{२८} गणनीयिका ।
 हासां मीमां प्रकूषमांडी, गदिनी^{२९} वारुणी हिमो ॥१५९५॥
 अनंतो विजयो सेमो, मानस्तोको कुर्वावती ।
 चारणी च पितृगणा, स्कंदमौता घनाजनी ॥१५९६॥
 गांधर्वी^{५५} कबुरा^{५६} गार्गी, सावित्री ब्रह्मचारिणी ।
 कोटिश्रीर्मंदरावासा, केशी मलयवैासिनी ॥१५९७॥
 कालायिनी विशोभाक्षी, किरांती गोकुलोद्भवा ।
 एकांनसी नारीयणी, शैलं शोकमरीचरी ॥१५९८॥
 प्रकीर्णकेशी कुंडो च, नीलवैलोप्रचरिणी ।
 अष्टादशभुजा पौत्री, शिवदुती यमस्वसा ॥१५९९॥
 पुनंदी विक्रिचा लंबी, जयंती नकुला कुली ।
 विलंका मंदिनी नंदा, नंदयती निरंजनी ॥१६००॥
 कौलंजरी शतभुली, विकरालो करालिको ।
 विरजाः पुरंला जरी, बहुपुत्री कुलेश्वरी ॥१६०१॥
 कैटमी कालंदमनी, दुर्दुरा कुलदेवता ।
 रौद्रा कुद्रा महारौद्री, कालमैमा महानिशा ॥१६०२॥
 बलदेवस्वसा पुत्री, हीरी क्षेमकरी प्रभा ।
 मारी हैमवती चापि, गोला शिखरवासिनी ॥१६०३॥

चामुंढायां महीचंडी, चंडेमुंढाऽप्ययाऽऽखुमे ।

पृश्निगर्भः पृश्निशृंगो^२, द्विशरीरस्त्रिधातुकः ॥१६०४॥

हस्तिमहो विषाणांतैः, स्कंदे तु करवीरकः ।

सिद्धसेनो वैजयंतो, बालचर्यो दिगंबरैः ॥१६०५॥

शृंगी तु चर्मर्मी ब्रह्मा तु, क्षेत्रज्ञः पुरुषैः सनैत् ।

नारायणे तीर्थपादैः, पुण्यश्लोको बलिदमैः ॥१६०६॥

उल्लङ्घनमोरुगौयौ च, तमोर्ध्वः श्रवणोऽपि वा ।

उदारधिर्लतापर्णः, घुर्मेदः पांशुमौलिकः ॥१६०७॥

चतुर्व्यूहो नवव्यूहो, नवशक्तिः पटंगोजित् ।

द्वादशमूर्तिः शतको, दशावतार एकहेक् ॥१६०८॥

हिरण्यकेशः सोमोऽहिस्त्रिधा^३मा त्रिकुंत् त्रिपातै ।

माननैरैः पराविद्धः, प्रश्निगर्भोऽशरोमितः ॥१६०९॥

हिरण्यनामः श्रीगर्भो, वृषोत्तरोहः सहस्रैर्मित् ।

ऊर्ध्वकर्मा यज्ञवेरो, धर्मनेमिरसंयुतः ॥१६१०॥

पूर्वपो योगनिद्रोलुः, खंडास्यैः शलिकोऽमितौ ।

कालकुंठो वरोत्तरोहः, श्रीकेशो वायुवहनः ॥१६११॥

पदपानार्थतुर्दण्डो, नृसिहवैश्वर्य्यः ।

कपिलो मद्रकपिलः, सुषेणः समितिर्नयः ॥१६१२॥

क्रतुधौमा वासुधद्रो, बहुरूपो महोक्मः ।

विधौताऽऽधिर एकांगो, वृषासः सुवृषोऽर्क्षनः ॥१६१३॥

रतिदेवः सिधुवृषो, जितमन्युवृकोदरः ।

बहुभृंगो रत्नबाहुः, पुष्पहासो महोत्तपाः ॥१६१४॥

लोकनाभः सूक्ष्मनाभो, धर्मनाभः पराक्रमः ।

पद्महासो महोहंसः, पद्मैर्गर्भः सुरोत्तमः ॥१६१५॥

शक्तिवीरो महोमायो, ब्रह्मनाभः सरिसृपः ।

धृदाकोऽधोमुखो धन्वी, सुधन्वा विश्वभुक् स्थिरः ॥१६१६॥

शतानन्दः शल्यधापि, यवनौरिः प्रेमदनः ।

यज्ञनेमिर्लोहितोक्ष, एकपाद्विषदः कविः ॥१६१७॥

ऐकभृंगो धर्मकील, भासदः शिवकीर्त्तनः ।

शत्रुवशः श्रीवरोहः, सैद्योगी सूर्यभुजः ॥१६१८॥

मलमद्रे तु मद्रांगः, फालो गुह्यचरो बली ।

प्रलोपी मद्रचक्रनः, पौरः शेषाहिर्नामभृत ॥१६१९॥

लक्ष्म्यां तु मर्मरी विष्णुशक्तिः क्षीराब्धिनाजुपी ।

कामे तु यौवनोद्देवः, शिखिमृत्युर्महोत्सवः ॥१६२०॥

शमांतकः सर्वधन्वी, रागरज्जुः प्रधर्षकः ।

मनोदाही मयनक, गरुडस्तु विपापहः ॥१६२१॥

२१४ * अभिधानचिन्तामणौ तिर्यक्काण्डः

पैशिसिंहो महापैक्षो, महोवेगो विशालकः ।

उन्नतीशः स्वमुल्लूखः, शिलानीहोऽहिर्भुज सः ॥१६२२॥

बुद्धे तु भगवान् योगी, बुधो विज्ञानदेशनः ।

महासत्त्वो लोकनाथो, बोधिर्हन् सुनिश्चितः ॥१६२३॥

गुणीविषवर्गैर्द्वन्द्वो, वचने स्यात्तु जल्पितम् ।

लैपितोदितैर्मणितामिषानगदितान्यपि ॥१६२४॥

हूतौ हेक्कारकाऽऽकारौ, चांडालानां तु वल्लेही ।

कांडेवीणा कुवीणौ च, डक्करी किर्नरी तथा ॥१६२५॥

सारिकां खुल्लणी चाप, दर्दरे कलशमूलः ।

सुत्रकोणो डमरुकं, समौ पणवकिन्नी ॥१६२६॥

शृंगवैद्ये शृंगमूलं, हुडुकस्तालमैर्दकः ।

काहलां तु कुहाला स्यात्, चंडकोलाहला च सा ॥१६२७॥

संवेशप्रतिबोधार्थं, द्रगैषद्रकटौबुधौ ।

देवतार्चनतूयं तु, धूमलो नैलिरित्यपि ॥१६२८॥

सृण्णकं मृतयात्रायां, मांगले प्रियैवादिका ।

रणोद्यमे त्वैर्धतूरो, वाद्यमेदास्तथाऽपरे ॥१६२९॥

टिडिमो संशरो, मड्डुस्तिमिटा किरिकिचिका ।

लेनिका रट्टरी वेड्या, कलापूरादयोऽपि च ॥१६३०॥

मयंकरे तु डभैरमौभीलं मौसुरं तथा ।

आश्वयं फुल्लैकं मोहो^२, वीक्ष्यं लोतस्तु दृग्जले ॥१६३१॥

निद्रायां ताम्रैसी सुते, सुष्वोपः सुखसुप्तिका ।

आहारगूहनं चावकैटिकाऽवकुटारिका ॥१६३२॥

गृहजालिकाऽप्य सूत्रघारे स्याद्वीनदर्शकः ।

पूज्ये मरुटैको मट्टैः, प्रयोज्यः पूज्यनामतः ॥१६३३॥

इति द्वितीयकाण्डशेषः ॥ २ ॥

॥ अथ तृतीयकाण्डशेषः प्रारभ्यते ॥

अथ प्रवीणे क्षेत्रज्ञो, नदीभ्यो निर्धेन इत्यपि ।

छेकौलछेकिलौ छेके, काहेछोऽस्फुटमापिणि ॥१६३४॥

मूके नडकंदौ मूखे, त्वेनेदो नामैवर्निनः ।

परतंत्रे वेशाऽऽयैत्तावधीनोऽप्यप्य द्रुमते ॥१६३५॥

क्षुद्रो दीनश्च नीनश्च, माटिस्तु गणिकरभृनौ ।

प्रस्तुप्रस्तौ तु चकितेऽप्य क्षुद्रप्रस्तौ लले ॥१६३६॥

चोरे तु चोरेदो रात्रिचरो याज्जा तु मित्रैर्गा ।

अभिपैस्तिर्मागिणौ च, बुमुतायां सुधाभुवौ ॥१६३७॥

२१६ अमिधानचितामणौ तिर्यक्काण्डः

मक्तमंढे तु प्रस्त्रावप्रस्त्रेवाऽऽच्छोटनाऽऽस्त्रेवाः ।

अपूपे पारिशोलोऽय, कैरंबो दधिसक्तुषु ॥१६३८॥

ईदेरिका तु वटिका, शङ्कुली त्वर्धलोष्टिका ।

पर्पटैस्तु मर्मराला, घृताढी तु घृतौषणी ॥१६३९॥

समिताखंडान्यकृतो, मोदेको लडुकैश्च सः ।

एलामरिचादियुतः, स पुनः सिंहकेसरः ॥१६४०॥

लानेषु महेनोद्धूपखटिकापरिवारकाः ।

दुग्धे योग्यं माछसौत्स्यं, जीर्णनीयं रसोत्तमम् ॥१६४१॥

सैरं गव्यं मधुन्येष्टं, पारोप्यं तु पयोऽमृतम् ।

दध्नि श्रीधनमंगलैये, तक्के कट्टैरसोरणे ॥१६४२॥

अशोन्नः परमरसः, कुल्माषामिषुते पुनः ।

गृहांबुमधुरा चाय, स्यात् कुस्तुंबुरुहस्तुका ॥१६४३॥

मरिचे तु द्वारवृत्तं, मरिचं मलितं तथा ।

विष्कवामूपेणा शौढी, चपैला तीक्ष्णतण्डुला ॥१६४४॥

उपेणा तण्डुलफला, कोला च कूर्पतण्डुला ।

मीरे भीरणनरौ, हिमौ तु मृतनौशनम् ॥१६४५॥

अगूदेगंधमत्सुधं, लिप्सौ छाटैस्तण्डुलौ ।

छोछो लिप्सा तु घनोपा, रेचिरीप्सा च कार्मेना १६४६

पूजा त्वपेक्षितिरथ, चिपिटो नम्रनासिके ।
 पंगुलस्तु पीठसर्पिः, किरातस्त्वल्पवर्ष्मणि ॥१६४७॥
 सखे ह्रस्वोऽनेहभृकस्त्वंधे न्युन्नैस्त्वधोमुखे ।
 पित्ते पलाग्निः पल्लजैरः स्यादग्निरेचैकः ॥१६४८॥
 कर्फे शिङ्खौनकः खेटः, स्यात् कुकुदे तु कूपैदः ।
 पारिमितोऽय कायेस्यः, करेणोऽक्षरजीविनि ॥१६४९॥
 क्षमे समेषोऽल्लभूष्णुः, पादात्तपैदगौ समौ ।
 जांबूलमालिकोद्वाहे, वरयात्रा तु दौंडुभी ॥१६५०॥
 गोपाली वर्णके शांतियात्रा वरनिमंत्रणे ।
 स्याद्विद्राणीमहे 'हेलिरुल्लुर्मगलध्वनिः ॥१६५१॥
 स्यात्तु स्वस्त्येयनं पूर्णे, कलशे मंगलोद्दिकम् ।
 शांतिके मंगलैस्त्रानं, वारि पल्लववारिणा ॥१६५२॥
 हस्तलेपे तु करेणं, हस्तबंधे तु पीठनमे ।
 तच्छेदे समवभ्रंशो, धूलिमक्ते तु वार्तिकम् ॥१६५३॥
 कुलटायां तु दुःश्रुंगी, बन्धुदौ कलैकजिका ।
 घषेणी लंछेनी खंडशीला मदनालिका ॥१६५४॥
 त्रिलोचना मनोहारी, पौलिः सप्तश्रुयोपिति ।
 श्रवणायां मिश्रेणी स्याद्वेश्यायां तु खगोलिका ॥१६५५॥

२१८ अमिधानचिन्तामणौ तिर्यक्काण्डः

वारैवाणिः कामलेखाँ, क्षुद्राँ चेत्यां गणेरुका ।

वहैवा कुंभैदासी च, पुत्रे तु कृलधौरकः ॥१६५६॥

सदायादो द्वितीयश्च, पुत्र्यां धिदाँ सभैर्धुका ।

देहैसंचारिणी चाप्यपत्ये संतानसंतती ॥१६५७॥

नैसा तु दुहितुः पुत्रे, स्यात्कनिष्ठे तु कन्यसः ।

ज्येष्ठमगिन्यां तु वीरमैवन्ती स्यात्तु नर्मणि ॥१६५८॥

सुखोत्सवो रागरैसो, विनोदैऽपि किंलोऽपिच ।

वप्यो जनित्रो रेतोधास्ताते मैनी तु मातरि ॥१६५९॥

देहे सिनं प्रजवृक्षश्चतुःशौखं पङ्गमेकम् ।

व्याधिरैपानं च देहेकदेशे गात्रं कचे पुनः ॥१६६०॥

यैजिनो वेह्लिताग्रोऽश्रो(तो), घम्मिल्ले मौलिजूटकौ ।

वैवरी तु कवर्षो स्यात्, प्रबोध्यो विपदे कचे ॥१६६१॥

मुखे दंतौद्यस्तैरं, धैनं चैरं घनोत्तैमम् ।

कर्णप्रातस्तु धारा स्यान्, कर्णमूलं तु शीलकम् ॥१६६२॥

अस्मिन् रूपग्रैहो देवैदीपो नासा तु गंधद्वत् ।

नसाँ गंधवैहा नैया, नासिनैयं गंधर्नालिका ॥१६६३॥

ओष्ठे तु दशनोच्छिष्टो, रसालेपी च वार्दद्वम् ।

श्मश्रुणि ध्येमेने कोटो, दंते मुग्नखुरः सरुः ॥१६६४॥

- दौलुर्जिह्वा तु रसिकौ, रासौ च रसमौतृका ।
 रसौ कौकुर्ललना च, वक्रदलं तु तालुनि ॥१६६५॥
 अवटौ तु शिरैःपीठं, कफोणौ रत्निष्ठकम् ।
 बाहूष्वौदुसंधिश्च, हस्ते मुनैदलः सलैः ॥१६६६॥
 अप व्यामे विधामः स्याद्बाहुचोपस्तनूतलः ।
 हृद्यसहं मर्मचैरं, गुणाधिष्ठानकं त्रैसम् ॥१६६७॥
 स्तनौ तु धरणीवग्ने, तयोः पिप्पलमेचकौ ।
 जठरे मल्लिको रोमलतोषारोऽय क्लोमनि ॥१६६८॥
 स्वात्ताळं च कृपुषं क्लोमैमथ नामौ पुतारिका ।
 सिरामूलं कटीकूपौ, तूष्णीलिगौ रतौबुके ॥१६६९॥
 शिश्ने तु लंगुलं शंकुं, लंगूलं शेकेशेकैसी ।
 रक्ते तु शोध्यकीलौले, मांसे तूद्वयः समौरदम् ॥१६७०॥
 लेपनं च रोमणि तु, त्वग्मलं बालपुत्रैकः ।
 कूर्पूजो मांसैर्निर्यासः, परित्रौणमथ ख्वा ॥१६७१॥
 तंत्री नखौरुस्त्रावौनः, संधिचर्चनमित्यपि ।
 अगुरौ प्रवरं शृंगं, शीर्षकं मृदुलं लघु ॥१६७२॥
 वरद्वुमः परमैदः, प्रकरं गंधदारु च ।
 चंदने पुमरेकांगं, मद्रेश्रीः कलकैत्यपि ॥१६७३॥

- जातीकले सौमनसं, पुटकं मदैशौढकम् ।
कोशकेशं कुंकुमे तु, करटं वासनीयकम् ॥१६७४॥
- प्रियंगुं पीतकौवेरं, घोरं पुष्परजो वरम् ।
कुसुमं च जरापुष्पं, कुसुमौन्तं च गौरवम् ॥१६७५॥
- वृक्षधूपे तु श्रीवेष्टो, दक्षिणीरघुताड्यः ।
रचनायां परिस्पन्दः, प्रतियेत्नोऽप्य कुण्डले ॥१६७६॥
- कर्णादंशो मेखला तु, लौलिनी कटिमौलिका ।
अथ किङ्किण्यां धैर्यरी, विद्यां विद्यामणिस्तथा ॥१६७७॥
- नूपुरे तु पादशीली, मंदीरं पादनौलिका ।
पादांगुलीयके पादपौलिका पादकीलिकौ ॥१६७८॥
- वद्रे निवसनं वैजं, सैनं कर्णटमित्यपि ।
दशासु वद्रेपेक्षयोऽथ, हिमवातापहांशुके ॥१६७९॥
- द्विलंढको वरकेश्य, चक्रवर्तिन्यधीश्वरः ।
अर्जुने विभयस्थित्रयोषी चित्रांगसूदनः ॥१६८०॥
- योगी धन्वी कृष्णपक्षो, नंदिवोपस्तु तद्रथः ।
मंथिरेस्तु सहदेवो, नकुलस्तंतिपौलकः ॥१६८१॥
- माद्रेपाविमौ कौतेयो, भीमार्जुनयुधिष्ठिराः ।
द्वयेऽपि पांडवयोः स्युः, पांडवोः पांडवायैनाः ॥१६८२॥

राज्ञश्छत्रे नृपलैश्च, धर्मैः स्यात्तु चामरे ।

स्यान्न्यायद्वयसि स्येयो, द्वाःस्थो द्वाःस्थितिर्दर्शकः ॥१६८६॥

क्षुद्रोपकरणानां स्यादध्यक्षः पारिकैर्मिकः ।

पुराध्यक्षे कोट्टपतिः, पौरिको दाण्डपतिः ॥१६८७॥

वेद्ये निमित्तं बाणे तु, लक्ष्महा मर्मभेदनैः

धौरस्य धीरशङ्कुश्च, कौदंबोऽप्यर्धकंटकः ॥१६८८॥

नाराचे लोहनलोऽस्त्रसौयकोऽसिस्तु सार्यकः ।

श्रीगैर्मो विर्जयः शास्त्रा, व्यवहारः प्रमादः ॥१६८९॥

धर्मपाणोऽक्षरो देवस्तीक्ष्णकर्म दुरीक्षदः ।

भैरवो रुद्रतर्जयो, मनुष्येष्टः शिवकैरः ॥१६९०॥

करपाणो विशन्तिस्तीक्ष्णधरो विषाग्नेयः ।

धर्मप्रचारो धौरांगो, धाराधरकौलिकौ ॥१६९१॥

चन्द्रभोसश्च शैलोऽय, सूर्यश्री कोशशायिका ।

पैत्रं च धेनुका पत्रपाळे तु दुर्लभात्तु ॥१६९२॥

कुट्टी पत्रकलाऽय, शक्तिः कामसूत्रहाफला ।

अष्टौतालाऽऽपतां सा च, पट्टिशस्तु खुरोपमः ॥१६९३॥

लोहदंष्टस्तीक्ष्णधारो, दुःस्फोटोऽऽर्कलौ समौ ।

धर्मं तु वल्येप्रायगरसंविनमित्यपि ॥१६९४॥

२२२ अभिधानचिन्तामणी तिर्यक्काण्डः

शतघ्नी तु चतुस्तांछा, लोहकंटकैसंचिता ।

अयःकंटकसञ्ज्ञा, शतघ्न्येव महौशिला ॥१६९२॥

मृपुण्डी स्यादारुमयी, वृत्तायःकीलसंचिता ।

कणयो लोहमौत्रोऽय, चिरिकौ तु हुलाग्रैका ॥१६९३॥

वराहैर्गणकोऽन्वयः, फलपत्राग्रैरे हुंरम् ।

मुनैरोऽन्नैशेखरं च, शराम्भोस उपामैनम् ॥१६९४॥

जिष्णौ तु विनयी जैत्रैः, स्यात् शृगौली तु विह्वे ।

करमण्ये सौम्यं तीर्थमथ स्यान्निगमे तपैः ॥१६९५॥

सत्यवत्यां गंवर्षती, मत्स्योदैर्यथ वक्रये ।

माटैकोऽय साक्षिणि स्यान्, मध्यस्थः प्राश्निकोऽप्यथ १६९६

कृष्णैक्षी मृषासाक्ष्ये, सुंजी स्याद् दुष्टसाक्षिणि ।

पादुकायां पादरंधी, पादैर्नगुः पदत्वेरा ॥१६९७॥

पादैर्वीथी च पेशी च, पादैर्वीठी पदायिता ।

नापित्रे प्राप्तेणीर्महिवैहसौरिकैर्मांडिकैः ॥१६९८॥

इति शेषनाममालायां नरकांडस्तृतीयः

अथ पृथो महाकौता, सांनो मेर्द्धद्विकर्णिकौ ।

गोप्रकीटो घनश्रेणी, मध्यैच्छोका जगद्धहा ॥१६९९॥

- देहिनी केलिनी मौलिर्महास्पर्शपद्मस्वली ।
 गिरौ प्रपती कुट्टार, उर्वगः कंदर्वाकरः ॥१७००॥
- कैलासे धनदावाप्तो, हरौद्रिहिर्मवैदसः ।
 मलयश्चंदनगिरिः, स्याल्लोहेऽधीनधीवरे ॥१७०१॥
- ताम्रे पवित्रं कांस्यं च, सीसके तु महाबलम् ।
 चीनैपट्टं समोल्लूकं, कृष्णं च त्र्यम्बकं ॥१७०२॥
- त्रयुणि श्वेतहृष्यं स्यात्, शैठं सल्लवणं रमैः ।
 परोसं मधुकं ज्येष्ठं, धनं च मुक्ताभूषणम् ॥१७०३॥
- रजते त्रापुपं वंगै, जीवैनं वसु भीरुकम् ।
 शुभ्रं सौम्यं च शोध्यं च, रूपां भीरुनवीर्यैसम् ॥१७०४॥
- सुवर्णे लोभेनं शुक्रं, तारजीवैनमौनमम् ।
 दाक्षायणं रक्तार्णं श्रीमैकुंभं शिष्टोद्भवम् ॥१७०५॥
- पैणवं तु कर्णिकारुचैलायं वेणुतैटीभवम् ।
 जने दिव्यैमिरीसेयं, कृपीटं घृतमंकुरम् ॥१७०६॥
- विषं विष्पलपार्तालनछिनानि च कंबलम् ।
 पावैनं पैद्वैतं चापि, परल्लूरं तु सिनं पयः ॥१७०७॥
- किट्टिमं तदतिहारं, शालूकं पङ्कगंधिम् ।
 अंघ्रं तु कटुपं तोयमतिस्वच्छं तु कौणिमम् ॥१७०८॥

- समुद्रे तु महाकच्छः, दारैदो धरणील्लवः ।
 महीप्रावार उर्व्वगस्तिमिकोशो महोशयः ॥१७०९॥
- मुरन्दला तु मुरैला मुरवेला सुनन्दिनी ।
 चर्मण्वेती रैतिनन्दी, संमेदः सिधुसंगमः ॥१७१०॥
- नीकौ तु सारणावमौ, वैमिर्दीप्रैः समन्तैभुक् ।
 पर्व्वरीकैः वैविर्धासिः, पृष्ठुर्व्वरिराशिरः ॥१७११॥
- जुहुरीणः पृदौकुथ, कुपौकुर्व्वेनो हविः ।
 घृतोर्व्विर्नाचिकेतैश्च, पृष्ठो वंचतिरंबेतिः ॥१७१२॥
- भुनिर्मरयेपीयो चास्त्रैर्व्विनिः पर्व्वेनवाहनः ।
 वायौ सुरालयः प्राणैः, संभ्रतो जलभूषणः ॥१७१३॥
- शुचिर्व्वहो छोलैष्टः, पश्चिमोत्तरदिर्व्वेतिः ।
 अंकतिः सिपैणुर्मको, ध्वनैप्रहरणश्चैलः ॥१७१४॥
- शीतलो जलैर्व्वतारो, मेर्व्वारिः सुर्मरोऽपिच ।
 वृक्षे त्वारोहेकः स्कंधी, सीमिको हरितच्छदः ॥१७१५॥
- उरुर्नर्तुर्व्वहिर्मूथ, स्यात्तु ध्वनैः कवर्दके ।
 सप्तोते तु कीटपेणिम्योतिमौली तमोर्मणिः ॥१७१६॥
- परावुद्धो निमेषलेत, ध्वान्नविश्रोऽय कुमरे ।
 पंचेकी पृष्ठकरी पद्मी, पेचिर्लैः सुनिकोवरः ॥१७१७॥

विलोमजिह्वोऽनःस्वेदो, मर्हाकायो मेहामदः ।

सूर्पकैर्णो जलोकांशो, जैटी च पट्टिहायनः ॥१७१८॥

असुरो दीर्घपवनैः, शुङ्गोलः कविरित्यपि ।

वशायां वासितो कर्णधोरिणी गणिका(कणिका)पिष ॥१९॥

अश्वे तु कर्पणः कुण्डी, प्रोथी हेपी प्रकीर्णकः ।

पालकः परुलः किण्वी, कुटेरः सिंहविक्रमः ॥१७२०॥

मापाशी केसरी हंसो, मुहुर्भुग् गूढमोजनः ।

वासुदेवः शालिहोत्रो, लक्ष्मीपुत्रो मरुद्रयः ॥१७२१॥

चामिष्ट्यैकेशोऽपि म्यादधायां पुनरेवती ।

मल्लिकोक्षः सितैर्नैः, स्याद्वार्माद्रौगुधोऽसितैः ॥१७२२॥

ककुदी ककुदावर्त्तो, निर्मुष्कस्त्विद्रवृद्धिकः ।

शुनि क्रोधी रसापायी, शिवारिः सूनेको रुहैः ॥१७२३॥

वनतपः स्वजातिद्विद्, कृतज्ञो महैहव्य सः ।

दीर्घनादः प्रुरोगोमी, स्यादिद्रमैहकामुकः ॥१७२४॥

मंडेलः कपिलो ग्राममृगश्रेष्ठेनहोऽपिच ।

महिषे कलुषः पिगीः, कटीहो गद्गदस्वारः ॥१७२५॥

हेरंबैः स्कंधशृंगश्च, मिहे तु स्यात्पल्लवैः ।

शैलोद्यो वनराजश्च, नमःकर्तुं गणेश्वरः ॥१७२६॥

- शृंगोष्णीपो रक्तैर्निहो व्यादीर्णस्यः सुगंधिकः ।
 शूकरे कुम्भस्यः कामैरूपी च सलिलप्रियः ॥१७२७॥
- सलेक्षणो वक्रैर्दंष्ट्रः, पङ्क्रीडनकोऽपि च ।
 मृगे त्वग्निनयोनिः स्यादपो भुजगमोजिनि ॥१७२८॥
- अहीरैणीर्द्विभुलश्च, मवेत् पक्षिणि चंचुमान् ।
 कंठाग्निः कीकसैमुल्लो, लोभंकी रसेनारदः ॥१७२९॥
- वारंगैर्नाडीचरणौ, मयुरे चित्रपिङ्गलः ।
 नृत्यप्रियः स्थिरमैदः, खिलखिलो गरव्रतः ॥१७३०॥
- मानार्कंठो मरूको, मेघनादानुलसकः ।
 मयूको बहुलंप्रीवो, नगावोसश्च चंद्रैकी ॥१७३१॥
- कोकिले तु मदोल्लीपी, काकजातो रतोद्वैहः ।
 मधुघोषो मधुकंठः, सुधाकंठः कुहूमुखः ॥१७३२॥
- घोषयित्सुः घोषयित्सुः, कामतांलः कुनालिकः ।
 कुक्कुटे तु दीर्घनादैः, चर्मचूडो नखायुधः ॥१७३३॥
- मयूरघटकः शौटो, रणेच्छुश्च कल्लंघिकः ।
 भारणी विष्किरो बोधिर्नदीकः पृष्टिर्वर्धनः ॥१७३४॥
- चित्रधौजो महोयोगी, स्वस्तिको मणिकंठकः ।
 उपांकीलो निशोर्ध्वश्च, ग्रामस्तु ग्रामकुम्भटः ॥१७३५॥

हंसेषु तु मरालाः स्युः, सारसे दीर्घजानुकः ।

गोनैर्दो मैथुनी कौमी, श्येनैश्चो रक्तमस्तकः ॥१७३६॥

गृध्रे तु पुरुषव्याघ्रः, कामौयुः कूणितेक्ष्णः ।

सुदर्शनः शकुन्त्याजौ, शुके तु प्रियदर्शकः ॥१७३७॥

श्रीमौन् मेधौतिथिर्वाग्मी, मत्स्ये तु जलपिप्प्लवः ।

मूको जलाशयः शर्वः, सहस्रदंष्ट्रस्त्वेतनः ॥१७३८॥

जलवालो वदालोऽयः, पाठीने मृदुपाठकः ।

इति शेषसंग्रहनाममालायां चतुर्युक्ताः ॥

अथ रत्नप्रमा चर्मो, वशो तु शर्कराप्रमा ॥१७३९॥

स्याद्वाहिकाप्रमा शैलो, भवेत्पंकप्रमाऽजना ।

धूमप्रमा पुना रिष्टा, माघव्या तु तमःप्रमा ॥१७४०॥

महातमप्रमा माघव्येवं नरकभूमयः ।

इति नारककाण्डः पंचमः ॥ ५ ॥

आनुकूल्यार्थकं प्राध्वैमसाकल्ये तु चिञ्चनै ॥१७४१॥

तु हि च स्म ह वै पादपूरणे पूजने स्वती ।

वद् वा यथा तथैवैवं, साम्येऽहो ही ॥ विस्मये ॥१७४२॥

स्युरेवं तु पुनर्वैवेत्यवधारणवाचका ।

ॐ पृच्छायामतीते प्राक्, निश्चयेऽद्वाजसा द्वयम् ॥१७४३॥

- अतो हेतौ महः प्रत्यारंभेऽयं स्वयमात्मनि ।
 प्रशंसने तु सुष्ठु स्यात्, परश्चैः श्रैः परेऽहनि ॥१७४४॥
- अद्यात्राह्वयं पूर्वेऽह्नीत्यादौ पूर्वेषुरादयः ।
 समानेऽहनि सद्यः स्यात्, परे त्वहि परेद्यवि ॥१७४५॥
- उभयद्युस्तुभयेद्युः, समे युगैपदेकैदा ।
 स्यात्तदानीं तदौ तैर्हि, यैदा यैर्ह्यन्यदैकैदा ॥१७४६॥
- परुपरार्यैषमोऽब्दे, पूर्वे पूर्वतरेऽप्र च ।
 प्रकारेऽन्यथेतरेषां, कथमित्थं यथा तथा ॥१७४७॥
- द्विषा द्वेषा त्रिषा त्रेषा, चतुर्द्धा द्वैषमादि च ।
 द्वित्रिश्चतुःपञ्चकृत्व, इत्याद्यावर्त्तने कृते ॥१७४८॥
- दिग्देशकाले पृथिदौ, प्रागुदक्प्रत्यगादयः ।
 अव्ययानामनंतत्वादिग्मात्रमिह दर्शितम् ॥१७४९॥
- इयंत इति संरूपानं, निपातानां न विद्यते ।
 प्रयोजनवशादेते, निपात्यन्ते पदे पदे ॥१७५०॥

इत्याचार्यश्रीहेमचंद्रविरचिता शेषनाममाला ॥

अथ श्रीमज्जिनदेवमुनीश्वरविरचितः शिलोञ्छः

अहं धीजं नमस्कृत्य, गुरुणामुपदेशतः ।
श्रीहैमनाममालायाः, शिलोञ्छैः क्रियते मया ॥१७९१॥
सर्वीय इत्यपि जिने, संभवैः शंभवेऽपि च ।
श्रीसुव्रते मुनिरपि, नेमौ नेमीत्यपीष्यते ॥१७९२॥
षष्ठे गणेशे मण्डितपुत्रोऽपि कथ्यते बुधैः ।
मरुदेव्यपि विज्ञेया, युगादिमिनमातरि ॥१७९३॥
चक्रेश्वर्यामप्रतिचक्राऽप्यजितोऽपि कविमिरजितबलौ ।
श्यामौ त्वच्युतदेव्यपि सुतारिकोक्ता सुतारापि ॥१७९४॥
भैद्रहृद्भैद्रकरोऽपि, धमणः श्रवणोऽपि च ।
मद्रंमद्रमपि प्राहुः, प्रशस्तैमपि कोविदाः ॥१७९५॥
प्रवैज्याऽपि परिव्रज्या, शिष्योऽन्तेषदैपि स्मृतः ।
इति प्रथमकाण्डस्य, शिलोञ्छोऽयं समर्पितः ॥१७९६॥

---

(१) शिलोञ्छो नाम उपात्तशस्यात् क्षेप्रात् क्षेपावययनं,
तद्वदत्रापि हैमनाममालायाः अवशेषशब्दावचयनं कृतम् । (२)
'भद्रोऽपि' इत्यभिधानविन्तामणिः ।

व्योमयानमपि प्रोक्तं, विमानं बुधपृष्ठैः ।

स्यात्समुद्रनैनीतं, पियूषमपि चामृतम् ॥१७५७॥

कट्यन्ते व्यन्तरा वानमन्तरा अपि सूरिमिः ।

द्योतैस्तया पृष्णिमुष्णी^१, प्रोक्ता रश्म्यभिधायकाः ॥१७५८॥

समुद्रनैनीतं च, विदुश्चन्द्रमसं बुधाः ।

चन्द्रिका चन्द्रभाऽपि स्यादित्वला इन्वका अपि ॥१७५९॥

अनुराधाऽप्यनूराधा, गुरुः सप्तर्षिनोऽपि^२ च ।

सौरिः सौरोऽपि राहुस्तु, महकलोलं इत्यपि ॥१७६०॥

अभ्रपिशाचोऽपि तथा, नाडिका नाडिकोऽपि च ।

रात्रौ यामवतीतृङ्गयौ, निःसंपातो निशीथवत् ॥१७६१॥

तमः स्यादन्वन्मसं^३, वर्षाः स्युर्वरिषौ अपि ।

खेऽन्तरीक्षं^४ सांसृष्टकैमपि तत्कालजे फले ॥१७६२॥

मेघमाला कालिकोऽपि, वार्दलं^५ चापि दुर्दिने ।

सूत्रामायीन्द्रे शतारः, शतवारोऽपि चारानौ ॥१७६३॥

आश्विनयो^६ स्वर्गवैद्यौ, हयसोऽपि घनाधिपे ।

अमगर्भमगार्वमपि शङ्करघन्वनि ॥१७६४॥

१ 'पृष्णिमरिभ्यन्ते' इत्यभिधानचिन्तामणिः । २ 'बाहुलका-
रिपित्वे ' अन्धातमप्रमित्यपि ' इत्यभिधानचिन्तामणिः । ३ सूत्रा-
मायो इमेतः शशिवत् ।

गौट्यो दाक्षायणीश्वर्यो, नारायणे जलेशयः ।

कौमोदकी कौपोदकी, औ ई शब्दौ श्रियां मतौ ॥१७६५॥

कन्तुः कन्दर्पे सिद्धार्थः, सुगते परिकीर्तितः ।

अङ्गे व्याख्याविवाहाम्यां, प्रज्ञैस्त्रिपि पञ्चमे ॥१७६६॥

दृष्टिपातो द्वादशाङ्गचां, कल्याणेऽबन्ध्यमप्यय ।

निदो गैर्हा जुगुप्सायां, क्षारैणा रतिगालिषु ॥१७६७॥

समाख्यापि समाज्ञावद्रुशतीवद्रुशत्यपि ।

कल्याऽपि कल्यौ संघायां, समाधिरपि कथ्यते ॥१७६८॥

ब्रीडेः सूक्तो मन्दाक्षैश्च, ह्रियामूहोऽपि चोहवत् ।

तन्निद्रैस्तैन्द्री च निद्रायामैहंप्रथमिकापि च ॥१७६९॥

अहंपूर्विकायां केलीकीलोऽपि स्याद्विदुषके ।

मौर्षवन्मौरिषोऽपीति, शिलोच्छेदेवकाण्डगः ॥१७७०॥

स्तनन्धये स्तनपैश्च, क्षीरपैश्चाभिधीयते ।

तारुण्यं स्याद्यौवनिकौ, दशमीस्थो जरत्तरैः ॥१७७१॥

कवितौपि कविः स्यात् तदकर्मणि कृतैकृत्यकृतिकृत्यार्थाश्च ।

कुटिलाशयोऽपि कुचरोऽन्धजडशठेष्वप्यनेहमूकैस्तु ॥१७७२॥

२३२ नाममालाशिलोच्छे नरकाण्डः

वैदान्यौ' पृथगित्यन्ये, दानशीलप्रियंवदौ' ।

मूर्खे यथोद्भूतोऽपीम्ये, श्रीमानपि बुधैः स्मृतः ॥१७७३॥

विवधकैवीवधिकावैपि वैवधिके प्रतिचैरोऽपि भृत्ये स्यात् ।

संमार्जको' बहुकरे बहुपान्याऽर्जक इतीष्यते च परैः ॥१७७४॥

विहङ्गिकायां च विहङ्गिमौऽप्यथौर्द्धदेहिके ।

और्द्धदेहिकैमप्याहुरनृनौ शण्ठे इत्यपि ॥१७७५॥

मायाविमायिकौ' धूर्ते, कपटे तुषा मता ।

चौरैश्चोरोऽपि विज्ञेयः, स्तेयं स्तेन्यमपीष्यते ॥१७७६॥

दाने प्रादेशनैमपि, क्षमा स्यात् क्षान्तिरित्यपि ।

क्रोधनैः कोपनस्तृष्णक्, विपासितोऽपि कथ्यते ॥१७७७॥

मक्षकैः स्यादाशिरोऽपि, मर्जितापि च मार्जितौ ।

पेयूपमैपि पीयूषं, कूचिकैपि च कूचिका ॥१७७८॥

द्रप्से द्रप्स्यमपि प्रोक्तं, विमिषिष्ठं' च पिच्छिष्ठे ।

व्योपे त्रिकटुकं जग्धौ, जमनं जवनं तथा ॥१७७९॥

आघ्राणोऽपि भवेत्तृप्तौ, शौष्कल्यः पिशिताशिनि ।

मनोराज्यमनोगठ्यावपि स्यातां मनोरये ॥१७८०॥

कामुके कमनोऽपि स्यादाक्षारितोऽपि दूषिते ।
 संशयालुः सांशयिकी, जागरितापि जागरी ॥१७८१॥
 पूजितेऽपचायितोऽपि, तुन्दिमोदरिकौवपि ।
 तुन्दिछे न्युवजोऽपि कुब्जे, खलतोऽप्यैन्द्रलुप्तिके ॥१७८२॥
 पामरोऽपि कञ्जुरोऽतीसारक्यैष्यतिसारकी ।
 कुण्डतिरपि सर्जूर्तिर्विस्फोटैः पिटके स्मृतः ॥१७८३॥
 कोठे मण्डलकैमपि, गुदकीलोऽपि वाऽर्शसि ।
 मेहः प्रमेहवदायुर्वेदकोऽपि चित्रित्सके ॥१७८४॥
 आयुष्मानपि दीर्घायुः, कथ्यतेऽप्य परीक्षकः ।
 स्यादाक्षपाटलिकोऽपि, पारिषद्योऽपि सम्यवत् ॥१७८५॥
 स्युर्नैमित्तिकैर्नैमित्तैर्मौहूर्त्तैर्गणके लिपौ ।
 लिखितोऽपि मपी मेला, कुलिके कुलैकोऽपि च ॥१७८६॥
 अष्टापदे बुधैः शारिफलकोऽपि निगद्यते ।
 मनोजवैस्ताततुल्ये, प्रभविष्णुरपि क्षमे ॥१७८७॥
 जाह्निके जह्वाकरोऽपि, चानुगोऽप्यनुगामिनि ।
 पर्येषणोपासनाऽपि, शुश्रूषायामधीयते ॥१७८८॥

१ 'कुण्डयत्पङ्कम्' इत्यभिधानचिन्तामणिमध्यव्युत्पत्त्या द्विती-
 यान्तं अभ्यते । २ 'आयुर्वेदि' इत्यभिधानचिन्तामणिः ।

आतिथ्योऽप्यतिथौ तुल्येऽभिर्जो गोत्रे तु सन्ततिः ।
 महेष्टा योपितौ च स्त्री, तरुणी युवतीत्यपि ॥१७८९॥
 मुत्रासिनी चरिण्टी च, चिरण्टी च चरण्ट्यैपि ।
 वधूत्यां पत्न्यां करात्ती, गेहिनी सहर्षैर्मिणी ॥१७९०॥
 सवर्मचौरिणी चापि, स्नुषायां तु वधूत्यैपि ।
 प्रेमवत्यैपि कान्तायां, प्राणिग्रहो विबोदरि ॥१७९१॥
 पैरिणेतोपैयन्ता च, यौतके दाथे इत्यपि ।
 दिधीपूदिधिपूर्णावत्पत्नी जीवत्येतिः समे ॥१७९२॥
 तुल्ये अवीरोनिर्वीरे, श्रवणोश्रवणे तथा ।
 रण्डोपि विषत्रा पुण्यवती स्यात्पुण्यैतापि च ॥१७९३॥
 पुण्ये कुसुममप्युक्तं, पशुधर्मोऽपि मोहने ।
 सहोदरे सार्धोऽपि, स्यादग्रनवदग्रिमैः ॥१७९४॥
 शण्डः शठः षण्डुरैपि, क्लीबो माता जनिष्यैपि ।
 चिह्नुरा अपि केशाः स्युः, कर्णः शब्दग्रहोऽपि च ॥१७९५॥
 नेत्रं विद्योवनैमपि, शृङ्गणी सूक्ष्मणी अपि ।
 दाढिकी द्राढिकापि स्यात्कपोनिस्तु कफोणिवत् ॥१७९६॥
 कूपरे कूर्परेः सिंहतले संततोऽपि च ।
 चटुकोऽपि चटौ मुष्के, स्यादाण्डैः पेशकोऽपि च ॥१७९७॥

पैत्पादैर्द्धिश्चै चरणे, कीकसं हृष्टमित्यपि ।
 कपालं शकलमपि, पृष्ठास्यनि कशारुकां ॥१७९८॥
 मज्जायामस्थितेजोऽपि^१, नाडीषु नाडिनाटिके^२ ।
 सिद्धाणकोऽपि सिद्धाणैः, स्तृणीकां स्तृणिकांवि च॥१९९॥
 शान्तः पातिपश्चै विद्गुयेऽशुचि^३वंशोऽपि^४ वेपवत् ।
 उत्सादनोच्छादने च, लुप्लवो^५ तथा समौ^६ ॥१८००॥
 वंशाकं कृमिमगधं नागरौ स्यादय वाहिकम् ।
 सङ्कोचं विशुनं वर्ण्यममृत्संज्ञं च कुङ्कुमे ॥१८०१॥
 जापके काष्ठानुसार्य्य, यावनोऽपि च सिद्धुके ।
 मकुटोऽपि^७ कोटीरे, चित्रकश्च विशेषके ॥१८०२॥
 वतंसोऽप्यवनंसे स्यात्पत्रभंग्यां तु बल्लरी^८ ।
 मंजरी^९ च पत्रात्पारितध्यौ र्व्यवनध्यया ॥१८०३॥
 कर्णान्दुरंवि कर्णान्दुः, परिहाय्येऽपि कङ्कणैः ।
 सिद्धणी^{१०} किद्धिणी तुल्ये, आच्छादोच्छादने^{११} समे
 कूर्पासेऽप्यङ्गिका कक्षापटे कक्षापुटोऽपि^{१२} ॥
 कुये वर्णपरिस्तोम इत्यङ्गुष्ठं जगुः परे ॥१८०४॥

१ ' शृगीका, शृगिका ' इत्यभिधानचिन्तामणिः । २
 ' आयताकाशी ' इत्यभिधान० । ३ पत्रमज्जरी ।

तत्रास्तरणमिति च पल्यङ्कोऽप्यवसन्निधौ ।
 यमन्यैपि प्रतिसीरा, संस्तरः प्रस्तेरोऽपि च ॥१८०६॥
 पतद्ग्राहप्रतिग्राहवपि स्यातां पतद्ग्रहे ।
 मकुरोऽप्यात्मदर्शेऽप्य, कशिपुः कैसिपुः समौ ॥१८०७॥
 यावकाळक्तकौ^१ यावे, तुल्ये व्यजनबीजने^२ ।
 गीरीयको^३ गिरिकौऽपि, बालक्रीडनके मतौ ॥१८०८॥
 गण्डकोऽपि गन्दुको^४ राट्, मूर्द्धावसिक्तं इत्यपि ।
 भरतः सर्वदमनोऽप्यथ दाशरथौत्रभौ ॥१८०९॥
 रामचन्द्रराममद्रौ^५, हनुमानेपि मारुतौ ।
 बालौ सुग्रीवाग्रजोऽपि^६, पार्थे भीमसुरित्यपि ॥१८१०॥
 सातवाहनवत्सालवाहनोऽपि^७ प्रकीर्तितः ।
 परिच्छेदं परिजनैः, परिवर्कणमित्यपि ॥१८११॥
 मन्त्री बुद्धिसहायोऽपि, वेत्री वेत्रधरोऽपि ॥
 हेमाप्यक्षे हैरिकोऽपि, टंकपतिस्तु नैष्किक्के ॥१८१२॥
 शुद्धान्ताध्यक्ष आन्तर्वेशिमकान्तःपुरिकावपि ।
 सहायैसासपदीनौ^८, सख्यावसुहृदैप्यौ ॥१८१३॥
 नये नीतिरपि स्वन्धावारेऽपि शैबिरो मतः ।
 जयन्त्येपि वैजयन्त्यां, पट्टाकौपि प्रकीर्त्यने ॥१८१४॥

ध्वजः पताकादण्डोऽपि, अम्फानं याप्ययानवत् ।

सादी सव्येष्टोऽपि सुते, कवचितोऽपि वर्मिन्ते ॥१८१५॥

कवचे दंशनं त्वक्कं, तनुत्राणमपि स्मृतम् ।

अधिर्यागं धिर्यागं चाधिकाङ्गवदुदाहृतम् ॥१८१६॥

शिरस्कं खोक्षेमप्याहुः, स्यान्निपङ्गुचैपि तूणिनि ।

चापे घनूधैनुशरसैनान्यपि विदुर्बुधाः ॥१८१७॥

फरकैस्फरकौ खेटे, क्षुरिका क्षुरिकौ क्षुरौ ।

इत्स्यां तरवाटिकौपि, परिघः पल्लिवः समौ ॥१८१८॥

उर्नस्व्यूर्नस्वान् मगधो, मणौ बोधकरोऽर्थिकः ।

सौखशायनिकै सौख्यैशय्यिकौ सौखसुप्तिके ॥१८१९॥

रणे संस्फोटैस्संफोटौ, मले दविणमूर्कं तथा ।

अवस्कन्धोऽपि घाट्यां स्यान्नशनेद्य पलायने ॥१८२०॥

चारकोऽपि मवेद् गुप्तौ, तापसे तु तप्तस्यपि ।

विप्रे ब्रह्माऽपि चाग्नीध्राऽनीघ्रोऽप्यय वृषो वृत्ती ॥१८२१॥

घातने शमनेघाय, दधि प्राण्यं वृषातके ।

अग्निहोत्र्यग्न्याहितोऽप्यधोपशासे समाविधौ ॥१८२२॥

उपवस्त्रमौपवस्त्रमृषतीते प्रचक्षते ।

ब्रह्मसूत्रं पवित्रञ्च, वाल्मीकौ द्वाविषावपि ॥१८२३॥

मौग्रावरुण्यादिक्वी', पशुरामोऽपि' मार्गवे ।

योगीशो याज्ञवल्क्योऽपि, दाक्षीपुत्रोऽपि' पाणिनौ ॥२४॥

स्फोटायनः स्फोटायनैः, कात्यो' वारुचौ तथा ।

कारणवैः पाछकाप्ये, चाणक्यश्चणकात्मजे ॥१८२५॥

वैशेषिके कर्णादोऽपि, जैनोऽनैकान्तवाद्यपि ।

चार्वाके छौकौयतिकः, कृषिः प्रसूनेर्मिलेपि ॥१८२६॥

न्यासार्पणे परिदानं, वणिकू प्रापणिकैः स्मृतः ।

अयुते नियुतं' पोते, स्मृतं प्रवहणं' बुधैः ॥१८२७॥

कणोऽपारित्रे दुर्गस्य, गवेश्वरोऽपि गोमति ।

कर्के क्षेत्रभीषोऽपि, कोटीशो' छोटभेदनः ॥१८२८॥

मार्द्विकैमपि मद्येऽनुतेर्पोऽपि अपके स्मृतः ।

छविन्दे तन्त्रयायोऽपि, वेमाच्योमापिकीर्त्यते ॥१८२९॥

रजरो घावेकोऽप्युत्तः, पादत्राण्य पादुका ।

तेष्टिकस्तेऽन्त्योदोऽपि, रघाराओऽपि यदकिः ॥१८३०॥

चित्रकारो लेखकश्च, लेखकलेखकोऽपि च ।
 कुतूहले विनोदोऽपि, सौमित्रः खट्विकोऽपि च ॥१८३१॥
 कूटयन्त्रे पाशयन्त्रं, समौ चाण्डालैष्यत्कसौ ।
 इत्थं तृतीयकाण्डस्य, शिलोच्छेदयं समर्पितः ॥१८३२॥
 रत्नवती भुवि दिवस्पृथिव्यावपि गेदसी ।
 माणिबन्धं माणिमन्तं, सैन्यवे वसुके यमु ॥१८३३॥
 दङ्कनदङ्कणे उपावर्तनं चापि नीवृत्ति ।
 जङ्गलः स्याज्जाङ्गलोऽपि, मालवन्मालको मतः ॥१८३४॥
 पत्तने पट्टनमपि, कुण्डिने कुण्डिनापुरम् ।
 स्यात्कुण्डिनपुरमपि, विषणौ पण्यवीचिका ॥१८३५॥
 सुरक्षायां सन्धिरपि, गृहे धाममपि स्मृतम् ।
 उपकार्योपकार्यपि, प्रामादे च प्रसादनेः ॥१८३६॥
 शान्तीगृहं शान्तिगृहे, प्राद्वणं त्वद्वणं मतम् ।
 कषाटशस्त्राटोऽपि, पक्षद्वारे मङ्गलिकी ॥१८३७॥
 कुसुलशकुसुलोऽपि, सम्पुटे पृष्ठे इत्यपि ।
 पेटायां स्यारपेटकोऽपि, पेटापि कृतिनां मने ॥१८३८॥
 पद्म्यपि समुहिन्यामयोनिं गुमत्र विदुः ।
 वण्डोलके पिटकोऽपि, घुस्यामन्तीति वक्ष्यते ॥१८३९॥

खनैः खनाकोऽपि^२ मयि, विष्कम्भैः कटकोऽस्य तु ।
 अगोऽपि^१ पर्वते क्रौञ्चैः, क्रोञ्चकन्मन्यते बुधैः ॥१८४०॥
 कखट्यैपि खटिण्यां स्यात्ताम्रमौदुम्बरं विदुः ।
 शातकुम्भमपि स्वर्णं, पारदश्चपलोऽपि च ॥१८४१॥
 रसजातं^१ रसाग्र्यं च, तुत्ये दार्वीरसोद्भवे ।
 गौक्षिके वैष्णपोऽपि स्याद्गोपितं हरितालने ॥१८४२॥
 मनःशिलायां नेपाली^१, शिला च सुधिया मता ।
 शृङ्गारमपि सिन्दूरे, कुरुविन्दे तु हिङ्गुलैः ॥१८४३॥
 चोलो^१ गोपरसोऽप्युक्तो, रत्नं माणिक्यमित्यपि ।
 पद्मरागे शोणितं^१, वैराटो^१ राजपट्टवत् ॥१८४४॥
 नीले मणौ महानीलं^१, कमन्धमपि वारिणि ।
 धूमिकौ धूममहिषी, धूमर्यो^३ मिहिकोः समाः ॥१८४५॥
 अकूवारोऽपि^१ जलघौ, मकरालये इत्यपि ।
 निम्नगायां न्हादिनी^१ स्याज्जहनुकन्यापि आहूवी ॥४६॥
 कलिन्दपुत्री कालीन्दी^१, रेवा मेकलकन्यका ।
 चान्द्रभागा चन्द्रमागौ, गोमती गोमतीत्यपि ॥१८४७॥
 चक्राण्यपि पृष्टमेदाः, पट्टे चित्तलै इत्यपि ।
 उद्योतनोद्योतने^१ च, षटोपन्त्रे प्रकीर्तिते ॥१८४८॥

सरस्तहागस्तटौकोऽप्यथ तल्लैश्च पल्वले ।

आशयौशशुष्मैर्बहिर्बहिर्ल्यदमूनैः ॥१८४९॥

अग्नौ क्षणप्रभौ विद्युद्गन्धवाहसदागती ।

वायौ चरणपेऽपि द्वैस्त्वक् त्वचौ स्तनके पुनः ॥१८५०॥

गुलुञ्छेलुञ्छचौ मार्केन्दरसालौवपि चूतवत् ।

किङ्कराते कुण्टकैकुण्डकावैपि स्मृतौ ॥१८५१॥

कर्कन्धूरपि कर्कन्धौ, ह्रस्वादिश्चाटरूपकैः ।

वाशा च स्नुहिः स्नुहोऽपि, प्रियालोऽपि प्रियालवत् ॥

॥१८५२॥

नार्यङ्गोऽपि च नारङ्गोऽक्षे विभेदक इत्यपि ।

भवेत्तमालस्तापिच्छो, निर्गुण्डी सिन्दुवारैवत् ॥१८५३॥

जपा जवौ मातुलुङ्गो, मातुलिङ्गोऽपि कीर्त्तितः ।

घत्तूर इव धुत्तूरो, वंशस्त्वक्सार इत्यपि ॥१८५४॥

ह्रीवर् केशसलिलपर्यायैः स्मर्यते गुधैः ।

पङ्कजिन्या कमलिनी, कुमुदिनी कुमुद्वती ॥१८५५॥

विसप्रसूनं कमले, कुमुत्कुमुदवन्मतम् ।

शेपालं च जलनीली, सातीनोऽपि सतीनवत् ॥१८५६॥

कुलमासवरकुलमाणोऽपि, गवेधुको गवीधुको ।

कणिशं कनिशं रिद्धे, घान्ये स्वावासितं मतम् ॥१८५७॥

२४२ अभिधानचितामणी तिर्यक्काण्डः

हालाहलं हालहैलं, मुस्तायां मुस्तकोऽपि च ।

कृमिः किमिरपि गण्डूषदः किंचुलुकोऽपि च ॥१८९८॥

शब्बुका अपि शब्बुका, वृश्चिको द्रुत इत्यपि ।

मसलो मधुकरोलिः, पिक्को विक्कः कैरिः करी ॥१८९९॥

व्यालो व्याहोऽप्यौषाहोऽप्युषाहोऽपरा वरी ।

शृङ्गले निगलोऽण्डुश्चै, कक्षा कक्ष्यापि बाह्लिके ॥१८९०॥

वाह्लीकोऽपि वल्गवागे, खलिनैश्च खलीनवत् ।

मौर्वोऽपृष्टे गोपतौ तु, शंछे इत्वरै इत्यपि ॥१८९१॥

स्यौरी स्यूट्यपि ककुदे, ककुत्ककुदैमित्यपि ।

नैचिकं नैचिकी च स्यान्मलिनी बाह्यगर्मिणी ॥१८९२॥

पवित्रं गोमये छागे, शुमोऽप्य मपकैः शुनि ।

सैरमो देवशुन्या च, यमरंधोऽपि सैरिमे ॥१८९३॥

पारिन्द्र इव पारीन्द्रैः, शरमेऽष्टार्पदोऽपि च ।

सुगालवच्छृगालोऽपि, पुत्रगः प्रवर्गोऽपि च ॥१८९४॥

वानायुरपि वातायुरुन्दरोऽपि च मूपके ।

हीरुर्वनविहालोऽपि, गोवर्णोऽपि भुमङ्गमे ॥१८९५॥

जटव्यालेऽञ्जीगहोऽपि, शेषः स्पादेककुण्डलैः ।

आशीराशी च दंष्ट्रायां, निर्मोके निलयन्यपि ॥१८९६॥

नाममालाशिलोच्छे तिर्यक्काण्डः नरककाण्डश्च २४३

पतञ्जो' पतत्रिरपि, पिच्छं पिञ्चैमपि स्मृतम् ।

परपुष्टीन्यभृतौ' च, पिके बर्हिणि बर्हिणैः ॥१८९७॥

वायसे बलिष्टोऽपि, द्रोणोऽपि' द्रोणकाकवत् ।

सारसा लक्ष्मणी' कौञ्चा, कुञ्जा चापे दिविःकिंकीः॥१८९८॥

किकिदीविरपि प्रोक्तष्टिष्टिमे टोटिधोऽपि च ।

कलविङ्के कुलिङ्गोऽपि, दात्यूहे कालकण्ठकैः ॥१८९९॥

दात्यूहोऽपि बलाका च, बकेर्हर्षिकण्ठकौ ।

मेघाब्धेपि शुके तैलपायिकायां निशादनी' ॥१८७०॥

कपोते पारावतोऽपि, मत्स्ये मर्छोऽय तन्तुणे ।

स्मृतो वरुणपेशोऽपि, नके शङ्कुमुखोऽपि च ॥१८७१॥

उहारेः कूर्मा इत्येष, तिर्यक्काण्डः शिलोन्मिष्टः ।

नारकास्तु नैयिनीः, पाताळे तु तुलै' रसौ ॥१८७२॥

इति पञ्चमकाण्डस्य, शिलोन्मिष्टोऽयं समर्पितः ।

जीवोऽपि चेतने जन्तौ, प्राणी जन्मोऽपि जन्मनि ॥१८७३॥

जीवातुर्जीवितेऽप्ययुः, पुंस्युदन्तोऽपि चायुषि ।

सङ्कल्पे स्याद्विकल्पोऽपि, मनो नन्दिगमप्यय ॥१८७४॥

शर्मै' सौर्यं पीडा बाधो, चर्चा चैर्वोऽपि कथ्यते ।

विप्रतीसारोऽनुशयेऽपार्थो अपीन्द्रियार्पणत् ॥१८७५॥

मुसीपस्तु मुषीपोऽपि, ककुत्ते खैटोऽपि ।
 नाठे जादोऽम्भेऽम्भो, रावो रव इव स्मृतः ॥१८७१॥
 निपादो निषधो गर्जो, गर्जो भैद्रोऽपि मन्दवत् ।
 आकरो निकं गुग्मे, जकुत्तोऽप कनीयसि ॥१८७२॥
 कैनिष्ठं विप्रेहः शब्दप्रपञ्चे नितित्ते पुनः ।
 स्यासि.शोषैमनूनम, मण्डलेष्वापि खण्डवत् ॥१८७३॥
 मडीमसे कल्मेषं च, निहृष्टे याद्वेरेपसी ।
 लटहं रमणीयं च, रम्ये नित्ये सदातनम् ॥१८७४॥
 शाश्वतिकं च नेदीये, इत्यन्निश्चयमे स्मृतम् ।
 एकाविन्यगणोऽपि, प्रागेष्वाटो प्रकीर्तितम् ॥१८७५॥
 मयमे मयंदिने च, निर्गलेषनगले ।
 महर्षेःपुत्रप्रभुनानाजिहोः शृण्विधे ॥१८७६॥
 मन्त्रा ग्रीष्मोऽप्य मन्त्रे श्वाय्यादिने पितृतेऽपि च ।
 प्रसादिने प्रादुष्टुनैमज्जायाममुल्लगमे ॥१८७७॥
 बुधैरमान्नोऽगमने भवि कीर्तिने ।
 अन्तोदनेषवि प्रेमाऽपोदमन्पुनश्चिन्मे ॥१८७८॥
 विदा विषोऽनेषविऽप्याद्वीर्ये पुनः ।
 वशीरुमे म्शीरुने च, तिष्ठे छातेषवि म्पुनम् ॥१८७९॥

प्राप्ते विन्न विस्मृते च, भवेत्प्रस्मृतमित्यपि ।
 अटाटोऽष्ट्या पट्यटनैमानुपूर्व्यमनुक्रमे ॥१८८५॥
 परीरम्भोऽपि संश्लेषे, स्यादुद्घातोऽप्युपक्रमे ।
 ज्ञातो जातमपि स्पर्द्धा, सङ्घर्षोऽप्यथ विक्रिया ॥१८८६॥
 विकारो विकृतिश्चापि, विलम्बस्तु समर्पणे ।
 दिष्ट्या समुत्प्रेषोप' सर्वदा सदा सनतं मनात् ॥१८८७॥
 निर्मरे च स्वैती' हेतौ, येन तेन च कीर्तिनौ ।
 अहो' सम्बोधनेऽपीति, पष्ठ काण्ड शिलोच्छेदत १८८८
 वैक्रमेऽद्भुतत्रिवस्त्रिन्दुमिते (१८९१) राधाद्यनस्तौ ।
 अन्धोऽय दहमे श्रीमज्जिनदेवमुनीधौ ॥१८८९॥

॥ इति श्रीजिनदेवसूरिदृग्धः शिलोच्छेदः ॥

ॐ इति श्री देवचन्द्राचार्यदृग्धे नाममालाशेषमाले
 श्रीजिनदेवसूत्रित शिलोच्छेदः समाप्तः

श्रीहेमचन्द्राचार्यविरचितो निघण्टुशेषः ।

विहितैकार्थनानार्थदेश्यशब्दसमुच्चयः ।

निघण्टुशेषं वक्ष्येऽहं, नत्याऽर्हत्पादकङ्कजम् ॥ १८९०

..... ।	
..... ॥	१८९१
..... ।	
..... ॥	१८९२
..... ।	
..... ॥	१८९३
..... ।	
..... ॥	१८९४
..... ।	
..... ॥	१८९५
..... ।	
..... ॥	१८९६
..... ।	
..... ॥	१८९७

.....		
.....		१८९८
.....		
.....		१८९९
.....		
.....		१९००
.....		
.....		१९०१
.....		
.....		१९०२
.....		
.....		१९०३
.....		
.....		१९०४
.....		
.....		१९०५
.....वं, चीजं भद्रयवाङ्गयम् ।		
शिरीषे विपाणमंडी, मंडीरः शंसिनीफलः ॥		१९०६
मृदुपुष्पः शरूपुष्पः, शुक्रवृक्षः शुकप्रियः ।		
कर्पातनः कर्णपूरो, भण्डिलः श्यामवलकलः ॥		१९०७

- पाटल्यां पाटला स्थाल्यमोघा तोयाधियासिनी ।
वसन्तकामयोर्दूती, कुम्भिका कालवृन्तिका ॥ १९०८
- अन्यस्यां तत्र तु श्वेता, पाटला काष्ठपाटला ।
शीतला श्वेतकुम्भीका, कुवेराक्षी फलेरुहा ॥ १९०९
- अगुरावगुरुलोहं, वंशिकं विश्वरूपकम् ।
कुमिजं प्रवरं राजार्हं, स्याद् योगजमनार्यकम् ॥ १९१०
- मल्लिगन्धेऽत्र भङ्गल्या, कृष्णे तु काकतुण्डकः ।
श्रीखण्डे स्यान्मलयजं, चन्दनं श्वेतचन्दनम् ॥ १९११
- गोशीर्षकं गन्धसारं, भद्रश्रीस्तैलपर्णिकम् ।
फलकी सुरभिः सारं, महार्हं रोहणोद्भवम् ॥ १९१२
- अथ बर्बरके श्वेतं, निर्गन्धं बर्बरोद्भवम् ।
स्याद्रक्तचन्दने सुद्रचन्दनं भास्करप्रियम् ॥ १९१३
- ताम्रसारं रक्तसारं, लोहितं हरिचन्दनम् ।
कुचन्दने तु पत्रार्हं, पत्र(त्र)ार्हं पट्टरञ्जनम् ॥ १९१४
- सुरङ्गकं रक्तकाष्ठं, पत्रं तिलपर्णिका ।
अथ हुमोत्पलव्याधः, परिव्याधः सुगन्धकः ॥ १९१५
- निर्गन्धेऽस्मिन् वर्णिकारो, निषीधः पीतपुष्पकः ।
पुंनागे तु महानागः, केसरो रक्तकेसरः ॥ १९१६
- देववल्लभकुम्भीकौ, तुङ्गः पुरुषनामकः ।
अथागम्ये चङ्गसेनः, शुक्रनासो मुनिद्रुमः ॥ १९१७

- करवीरे कणवीरः, श्वेतपुष्पोऽश्वमारकः ।
 प्रतिहासः शतप्राशोऽधारोहः कुमुदोद्भवः ॥ १९१८
 रक्तपुष्पेऽत्र लगुडश्चण्डातश्चण्डगुल्मकौ ।
 कालस्कन्धस्तमाले स्यात्तापिच्छो रञ्जतो वसुः ॥ १९१९
 तमालपत्रे बल्लाख्यं, रोमशं तामसं दलम् ।
 सूक्ष्मैलायां चन्द्रवाला, द्राविडी निष्कुटिल्लुटिः ॥ १९२०
 कपोतवर्णिका तुच्छा, कोरङ्गी बहुला तुला ।
 स्थूलैलायां बृहदेला, पत्रैला त्वक्सुगन्धिका ॥ १९२१
 त्रिदिवोद्भवा पृथ्वीका, कर्णिका त्रिपुटा पुटा ।
 कर्पूरे घनसारः स्याद्विमाहो हिमवालुकः ॥ १९२२
 सिताग्रः शीतलरजः, स्फटिकश्चन्द्रनामकः ।
 कङ्कोलके कटुफलं, कोमलं मागधोत्थितम् ॥ १९२३
 कोलं कोपफलं कोरं, मारीचं द्वीपमित्यपि ।
 लवङ्गे शिखरं दिव्यं, भृङ्गारं वारिजं लवम् ॥ १९२४
 श्रीपुष्पं श्याह्वयं देवपुष्पं चन्दनपुष्पकम् ।
 नलिकायां कपोताद्विनिर्मध्या शुपिरा नटी ॥ १९२५
 धमन्यजनकेशी च, शून्या विद्रुमवल्लयपि ।
 अतिमुक्ते मुण्डकः स्यात्पुण्ड्रको अमरोत्पलः ॥ १९२६
 पराश्रयः सुवासन्ती, कामुको माधवी लता ।
 पिप्पले बोधिरश्वत्यः, श्रीवृक्षश्चलपत्रकः ॥ १९२७

मङ्गल्यः केशवावासः, श्यामलो द्विरदाशनः ।	
गर्दभाण्डे कन्दरालश्लायवृक्षः कमण्डलुः ॥	१९२८
प्लक्षो वटप्लवः शुङ्गी, सुपार्श्वश्चारुदर्शनः ।	
कर्पीतने कपीनः स्यात्पीतनप्लवकावपि ॥	१९२९
कर्पटोऽपर्कटी प्लक्षः, सतीदो लक्षणे नटी ।	
घटे वैश्रवणावासो, न्यग्रोधो बहुपाङ्गुवः ॥	१९३०
स्कन्धजन्मारक्तफलः, क्षीरी शुङ्गी वनस्पतिः ।	
उदुम्बरे जन्तुफलो, यज्ञाङ्गो हेमदुग्धकः ॥	१९३१
सदाफलो वसुवृक्षः, श्वेतवल्को मशक्यपि ।	
काकोदुम्बरिकायां तु, फाल्गुनी फल्गुवाटिका ॥	१९३२
फलराजी मलभारी, फलयूर्जघनेफला ।	
राजादने तु राजन्या, क्षीरिका प्रियदर्शनः ॥	१९३३
कपिप्रियो दृढस्कन्धो, मधुराजफलो नृपः ।	
प्रियाले तु राजवृक्षो, बहुवल्को धनुष्पुटः ॥	१९३४
सन्नकद्रुः खरस्कन्धश्चारस्तापसबल्लभः ।	
आम्रातके वर्षपाकी, कपिचूतः कपिप्रियः ॥	१९३५
कर्पीतनः पीतनकस्तनुक्षीरोऽप्रपाटकः ।	
शृङ्गी कपिरसाढ्यः स्वादुष्पकलो विर्माणः ॥	१९३६
अर्के विकीरणोऽर्काहो ज्यमला स्फोटविच्छुरा ।	
क्षीरार्कपर्णो राजार्के, त्वलर्को गणरूपकः ॥	१९३७

एकाष्टीलः सदापुष्पो, मन्दारश्च प्रतापसः ।

त्रुट्यां वज्रो महावृक्षोऽसिपत्रः खक्सुधा गुडा ॥ १९३८

समन्तदुग्धा सीहुण्डा, शण्डेरी वक्रकण्टकः ।

क्रूरमर्दे करमन्दः, कराम्रकसुपेणकौ ॥ १९३९

स्थलपर्कट आविम्बः, कृष्णपाकफलोऽपि च ।

जम्बीरे जम्बलो जम्भो, जम्बीलो दन्तहर्षणः ॥ १९४०

वक्रगोधी दन्तक्षठो, गम्भीरो रोचनोऽपि च ।

करुणे तु छागलाख्यो, मल्लिकाकुसुमः प्रियः ॥ १९४१

बीजपूरे बीजपूर्णः, पूरकः फलपूरकः ।

सुपूरको मातुलुङ्गः, केसराम्लोऽम्लकेसरः ॥ १९४२

वराम्लो बीजको लङ्गो, रुचको मध्यकेसरः ।

कृमिघ्नो गन्धकुसुमः, केसरी साधुपादपः ॥ १९४३

मातुलुङ्गी वर्धमाना, मधुरा मधुकुङ्कुटी ।

मधुवल्ली पूतिपुष्पा, देवदूती महाबला ॥ १९४४

आम्लिकायां चुक्रिकाम्ला, शुक्रिकाम्ली विकाम्लिका ।

शुक्रा चिद्या तिन्रिडीका, तिन्रिला गुरुपुष्पिका ॥ १९४५

वृक्षाम्ले स्यादम्लवृक्षस्तिन्त्रिडीको महीरुहः ।

शाकान्मम्लशाकं चाम्लपूरो रक्तपूरकः ॥ १९४६

अधाम्लवेनसे भीमो, मेदनो रक्तपूरकः ।

रुधिरसावकध्वजं, मांसारिर्वानिकप्रियः ॥ १९४७

शाखाम्लो वेतसोऽम्लोऽम्लस्तिन्त्रिडीको रसाम्लकः ।

स शङ्खद्रावको हीनो, लैहद्रावक उत्तमः ॥ १९४८

तावेव तु शतवेधिसहस्रवेधिनौ क्रमात् ।

कपित्थे वानरावासो, गन्धपत्रः कपिप्रियः ॥ १९४९

पुष्पफलो दधिफलो, दधित्थग्राहिमन्मथाः ।

अक्षिस्यंदो दन्तशठो, राजाम्रश्चिरपाक्यपि ॥ १९५०

अश्मन्तके श्लक्ष्णपत्रः, पापाणावूक इन्द्रकः ।

अम्लपत्रस्ताम्रपत्रः, कुशली यमलच्छदः ॥ १९५१

नारङ्गे स्यान्नागरङ्गस्त्वक्सुगन्धो मुखप्रियः ।

ऐरावतो योगसारो, योगी तक्राधिवासनः ॥ १९५२

खदिरे स्याद्रक्तसारः, फण्टकी दन्तधावनः ।

गायत्री बालपत्रश्च, जिह्वाशल्यं क्षितिक्षमः ॥ १९५३

सिते तु तत्र कदरः, कर्मकः कुञ्जफण्टकः ।

सोमबल्को नेमिवृक्षः, श्यामसारः पथिद्रुमः ॥ १९५४

विट्खदिरे त्विरिमिदो, गोधास्कन्धोऽरिमेदकः ।

अरिमारोऽरिमः पूत्यरिमेदो मुखशोधनः ॥ १९५५

शाल्मलौ तूलिनी मोचा, पिच्छिला विरजा विता ।

कुकुटी पूरणी रक्तकुसुमा धुणवल्लभा ॥ १९५६

कण्टकाद्याऽनलफली, पिच्छा तु तस्य वेष्टकः ।

कुशाल्मलौ शाल्मलिका, रोचनः कूटशाल्मलिः ॥ १९५७

- शिशिपायां महाश्यामा, पिच्छला पाण्डुरच्छदा ।
 कृष्णसाराऽङ्गारवर्णा, गुरुरल्पा तु शिशिपा ॥ १९५८
 कुशिशिपा भस्मगर्भा, कपिला भस्मपिङ्गला ।
 वदर्या कुवलिः कोलिः, कर्कन्धुः फेनिलच्छदा ॥ १९५९
 राष्ट्रवृद्धिकरी कोली, सौवीरी वज्रशिल्पिका ।
 घुटा घोण्टा कोषघोण्टा, व्याघ्रगृध्रनखीत्यपि ॥ १९६०
 शम्यां सक्तुफला लक्ष्मीः, शिवा तुङ्गाऽग्निपादपः ।
 अजप्रिया भस्मकाष्ठा, शंकरः शिवकीलिका ॥ १९६१
 शिवलोमा यतफला, लोमपामविनाशिनी ।
 मङ्गल्या शुचिपत्रा च, फले तस्यास्तु साङ्गरः ॥ १९६२
 इक्षुद्यां तापसतरुमार्जारः फण्टकीटकः ।
 विन्दुकस्तिक्तमज्जा च, पूतिपुष्पफलोऽपि च ॥ १९६३
 गुग्गुली तु पुरो दुर्गो, महिपाक्षः पलङ्कपः ।
 जटायुः कालनिर्यासो, वासवोलङ्कनामकः ॥ १९६४
 नक्तंचरः शिवधूपः, कुम्भोल्लसलकः शिवः ।
 पारिभद्रे निम्नतरुर्मन्दारः पारिजातकः ॥ १९६५
 फरीरे म्यातीक्ष्णसारः, आकपुष्पो मृदुः फलः ।
 मरुजन्मा गूढपत्रो, अन्धिलकः करारवपि ॥ १९६६
 विकटते सुवावृक्षो, अन्धिलः स्वादुकण्टकः ।
 कैरुणिः काकपादश्च, व्याघ्रपादोऽप्यकण्टकः ॥ १९६७

- विल्वे महाफलः श्याहः, शलाटुः पूतिमारुतः ।
 महाकपित्थं शाण्डिल्यः, शैलपो नीलमल्लिका ॥ १९६८
 श्रीवासः श्रीफलो हृद्यगन्धो मालूरकर्कटौ ।
 हरीतक्यां जया पथ्या, हैमवत्यभयाऽमृता ॥ १९६९
 कायस्था पूतना चेतक्यव्यथा श्रेयसी शिवा ।
 विर्मातके भूतवासो, वासन्तोऽक्षो बहेडकः ॥ १९७०
 संवर्तकः कर्पफलः, कल्को हार्यः कलिद्रुमः ।
 कर्पो दैत्यो मधुर्वाजो, धर्मद्वेषी विभेदकः ॥ १९७१
 आमलक्यां शिवा धात्री, वयस्या पद्मरसाऽमृता ।
 पर्यकाब्धा तिप्यफला, माकन्दी श्रीफला च सा ॥ १९७२
 अरणावमिमन्थः स्यात्तर्कारी वैजयन्तिका ।
 जया जयन्ती श्रीपर्णी, कर्णिका गणिकारिका ॥ १९७३
 तेजोमन्थो हविर्मन्थो, नादेयी वह्निशोधनः ।
 अरलो दुन्दको दीर्घवृन्तानतः कुटंनटः ॥ १९७४
 श्योनाकः शोपणो जम्बुः, शुकनासः कुटंभरः ।
 मयूरजङ्घः कटुङ्गः, सल्लकः प्रियजीवकः ॥ १९७५
 मण्डूकपर्णः पत्रोर्णो, गोपवृक्षो मुनिद्रुमः ।
 शिग्रौ शोभाञ्जनस्तीक्ष्णगन्धो मूलकपल्लवः ॥ १९७६
 विद्रध्यरातिः काक्षीवो, मुखभञ्जः सुभञ्जनः ।
 दृशोऽक्षीवः सुरङ्गी च, मोचको मधुगृञ्जनः ॥ १९७७

श्वेतेऽत्र श्वेतमरिचो, रक्ते तु मधुशिग्रुकः ।	
तिनिशे रथकृन्नेमिर्वज्जुलो रथसाधकः ॥	१९७८
दीर्घवृक्षश्चक्रकरो, रथनामातिमुक्तकः ।	
अश्मगर्भः सर्वसारः, क्रमसंधारणोऽपि च ॥	१९७९
पलाशे किंशुकः पर्णः, स्वरपर्णस्त्रिपत्रकः ।	
त्रिवृन्तारख्यो रक्तपुष्पो, बीजस्नेहः समिद्धरः ॥	१९८०
क्षारश्रेष्ठो वातपोथो, याज्ञिको ब्रह्मपादपः ।	
धवे भारोद्वहो गौरः, सकटाक्षो धुरंधरः ॥	१९८१
कुलावो नन्दिनश्चापि, सितः कृष्णश्च स द्विधा ।	
श्रीपर्ण्यां काश्मरी कृष्णा, घृन्तिका मधुपर्णिका ॥	१९८२
गम्भारी सर्वतोभद्रा, कट्फल भद्रपर्णिका ।	
विहारी कुमुदाहारी, महाकुम्भी च काश्मरी ॥	१९८३
नित्यभद्रा महाभद्रा, काश्मर्यो मधुमत्यपि ।	
सप्तच्छदे शुक्तिपर्णो, गुच्छः पुष्पः सुवर्णकः ॥	१९८४
स्थूलपर्णो दीपवृक्षः शारदो विषमच्छदः ।	
मदगन्धिर्विशालत्पग्गजद्विद् शाल्मलीदलः ॥	१९८५
शिरोरुर्गेहविटपः, सुमनो ग्रहनाशनः ।	
आरग्नधे कृतमालः, कर्णिकारः सुवर्णकः ॥	१९८६
पातपुष्पो दीर्घफलः, शम्पाकश्चतुरङ्गुलः ।	
व्याधिहा रेवतः स्थूलः, प्रग्रहो राजपादपः ॥	१९८७

- आरोग्यशिम्बिका कर्णी, स्वर्णशेफालिकेत्यपि ।
 वीजके प्रियकः शौरिगौरो बन्धूकपुष्पकः ॥ १९८८
- कृष्णसर्जो महासर्जः, कल्याणः पीतरोऽसनः ।
 महाशालः पीतशालो, जीवकः प्रियशालकः ॥ १९८९
- सुगन्धिनीलनिर्यासस्तिप्यः पुष्पोऽलकप्रियः ।
 स तु द्विधा शिखिमीवः, श्रेष्ठो गोमूत्रगन्धकः ॥ १९९०
- अश्वकर्णे दीर्घपत्रः, कषायः सस्यसंवरः ।
 सर्जकः शर्जकः शूरः, कार्श्यशालो लतातरुः ॥ १९९१
- अर्जुने ककुभः सेव्यः, सुवर्णो धूर्तपादपः ।
 देवशाफः शक्रतरुर्नदीसर्जोऽर्जुनाभिधः ॥ १९९२
- शाके कोलफलो द्वारदारुर्योगी हलीसकः ।
 गन्धसारः स्थिरसारः, स्थिरको ध्रुवसाधनः ॥ १९९३
- अम्रंलिहो महापत्रो, बलसारो बलप्रभः ।
 धर्मर्णे तु धनुर्वृक्षो, गोत्रवृक्षो रुजासहः ॥ १९९४
- महाबलो महावृक्षो, राजाहो धन्वनः फलम् ।
 स्वादुफलो मृत्युफलः, सारवृक्षः सुतेजनः ॥ १९९५
- सिल्लके तु सिद्धवृक्षः, कोलिपत्रे तु जोरणः ।
 महापत्रे त्वगदी स्याद्विषशङ्कुः पलाशकः ॥ १९९६
- पारिभद्रे द्रुकिलिमं, किलिमं देववल्लभः ।
 दारुकं स्नेहविद्धं च, देवद्रुः स्वर्गतो द्रुमः ॥ १९९७

- पीतपूतिमहादेवभेद्रेन्द्रा काष्ठदारुणी ।
 मधूके मधुशाकः स्यान्माधवो मधुको मधुः ॥ १९९८
 मधुघ्नीलो मधुघ्नालो, मधुकाष्ठो मधुस्रवः ।
 रोध्रः कोपमधुगुण्डपुष्पो गोलफलोऽपि च ॥ १९९९
 जलजेऽस्मिन्मधूलः स्याद्विरिजो दीर्घपत्रकः ।
 तीरवृक्षो गौरशाको, ह्रस्वपुष्पफलोऽपि च ॥ २०००
 तिन्दुके स्फूर्जनस्तुष्टः, कालस्कन्धो विरूपकः ।
 निःस्यन्दनः कालशाको, द्रावणो नीलसारकः ॥ २००१
 द्वितीयतिन्दुके कालस्तिन्दुर्मर्कटतिन्दुकः ।
 काकेन्दुकः काफपीतुः, कुपालुकुलकावपि ॥ २००२
 रोध्रे लोध्रः सिते तत्र, शायरस्तनुवल्कलः ।
 उत्सादनो महारोध्रोऽनम्भः शंवरपादपः ॥ २००३
 रक्ते तु पट्टिका तिल्वः, पट्टी लाक्षा प्रसादनः ।
 तिरीटो मार्जनश्चिह्नी, कानीनः क्रमुकः त्रिशुः ॥ २००४
 स्थूलवल्को बृहत्पत्रः, कृष्णरोध्रे तु गालवः ।
 भूर्जे भुजो बहुपटो, मृदुवल्को मृदुच्छदः ॥ २००५
 रेम्बापत्रश्छत्रपत्रो, बहुत्वक्चर्मिणावपि ।
 श्लेष्मान्तके भूतवृक्षः, पिच्छिलो द्विजकुत्सितः ॥ २००६
 वसन्तकुमुमः शैलुः, कपेटुर्लेखशाटकः ।
 निपघाती बहुवारः, शीत उद्दालकः शलुः ॥ २००७

- लकुचे लकुटो ग्रन्थिफलाम्बुपनसा महुः ।
लघुत्वर्क्षुद्रपनसस्तनु स्यात्कुब्जकं फलम् ॥ २००८
आम्रे रसालो माकन्दः, कामाङ्गः पिकबान्धवः ।
वनपुष्पोऽश्वश्चूतः, परपुष्टो मदोद्भवः ॥ २००९
मधुदूतो मधुफलः, सुफलो मदिरासखः ।
वसन्तपादपोऽसौ तु, सहकारोऽतिसौरभः ॥ २०१०
क्षुद्राम्रे स्यात्कृमितरुर्लक्षावृक्षो जतुद्रुमः ।
सुफोशको घनस्कन्धः, केशाम्बुश्च सुरक्तसः ॥ २०११
टङ्को नीलकपित्थोऽन्यो, राजपुत्रो नृपात्मजः ।
जम्बवां महाफला राजजम्बूर्नीलाम्बुजच्छदा ॥ २०१२
सुगन्धिपत्रा साऽन्या तु, काकजम्बूः कुजम्बुका ।
उशीरपत्रा नादेयी, वैदेशी काकवल्लभा ॥ २०१३
मदने श्वसनो राठः, शल्यको विपनाशकः ।
करहाटो मरुचकः, पिण्डी पिण्डीतकः फलः ॥ २०१४
सूर्यपुत्रकर्कटकौ, विषगन्धो विषोदरः ।
मत्स्यान्तकफलो राजपुत्रकः कफवर्धनः ॥ २०१५
कुब्जके कामुकं श्यामसारः फुल्लो मिसिद्रुमः ।
निचुले तु नदीकान्तोऽम्बुजो हिज्जुल इज्जलः ॥ २०१६
गन्धपुष्पो गुच्छफलोऽनुवाकः कच्छकोल्यपि ।
वेतसे विदुलः शीतो, नदीकूलप्रियो रथः ॥ २०१७

अम्रपुष्पः पत्रमाली, वाणीरो वञ्जुलोऽपि च ।	
स्यादम्बुवेतसे मीरुर्नादेयी बालमीरुकः ॥	२०१८
विदुलो मल्लरीनम्रः, परिव्याधो निकुञ्जकः ।	
वरुणे गन्धवृक्षः स्यात्तिक्तशकः कुमारकः ॥	२०१९
श्वेतपुष्पः श्वेतफलस्तमालो मारुतापहः ।	
साधुवृक्षः श्वेतवृक्षः, सेतुरश्मरिफारिपुः ॥	२०२०
अङ्गोटे स्यात्पीतसारो, दीर्घकीलो निकोचकः ।	
अङ्गोलकस्ताम्रफलो, रेचको गन्धपुष्पकः ॥	२०२१
भिह्लातके वीरतरुररुष्कोऽरुष्करो व्रणः ।	
भौतिको भूतनुद्गरिस्नेहः शोफकरो धनुः ॥	२०२२
अम्रिमुत्सी बहुपत्रो, भल्ली सूर्यामिसंज्ञकः ।	
अरिष्ठे स्यात्कृष्णवर्णो, रक्तवीजोऽर्धसाधनः ॥	२०२३
शुभनामा शीतफेनः, फेनिलो गर्भपातनः ।	
निम्बे तु सर्वतोभद्रः, पारिमद्रः सुतिक्तकः ॥	२०२४
पिचुमन्दो यवनेष्टः, शुकेष्टः शुक्रमालकः ।	
अरिष्ठो हिङ्गुनिर्यासो, वेता नियमनोऽपि च ॥	२०२५
महानिम्बे निम्बकरः, कार्मुको विषमुष्टिकः ।	
रम्यकः धीचको वृक्षोऽक्षिपीलुः केशमुष्टिकः ॥	२०२६
पीलो संगी सदसाङ्गः, शीतः फरमवल्लभः ।	
गुल्मारिण्डफलश्चाथार्लान्तु गिरिसंभवे ॥	२०२७

अक्षोटः कर्परालश्च, फलस्नेहो गुहाशयः ।	
पारावते तु साराम्लो, रक्तमालः परावतः ॥	२०२८
आरेवतः सारफलो, महापारावतो महान् ।	
कपोताण्डतुल्यफलो, रुद्राक्षे तु महामुनिः ॥	२०२९
स तु चतुर्मुखो ब्रह्मा, द्विमुखस्तु वरार्गलः ।	
यन्मुखस्तु कार्तिकेयः, पञ्चमुखस्तु शंकरः ॥	२०३०
माधवस्त्वेकवदनो, विजयाशस्त्रधारणः ।	
पुत्रंजीवे त्वक्षफलः, कुमारजीवनामकः ॥	२०३१
करञ्जे स्यान्नक्तमालः, पूतीकश्चिरविल्वकः ।	
करजः श्लीपदारिश्च, प्रकीर्णः कलिनाशनः ॥	२०३२
भेदास्त्यस्य त्रयस्तत्र, पङ्कजन्या हस्तिवारुणी ।	
कर्मघां तु कृतमाल, उदकार्यः प्रकार्यकः ॥	२०३३
अङ्गारवल्यां शार्ङ्गस्था, कासघ्नी करतालिका ।	
रोहीतके रोहितको, रोही दाडिमपुष्पकः ॥	२०३४
रोहेडकः सदापुष्पो, रोचना ग्रीहरक्तहा ।	
कट्फलं तु सोमवल्कः, कैडर्यो गोपभद्रिका ॥	२०३५
कुम्भी कुमुदिका भद्रा, श्रीपर्णी भद्रवत्यपि ।	
दाडिमे कुट्टिमः कीरवल्लभः फलपाण्डवः ॥	२०३६
करको दन्तबीजश्चाघोडपुष्पे जपा जवा ।	
धातक्यां ॥ धातुपुष्पा, बर्हिपुष्पमिपुष्पिका ॥	२०३७

- ताम्रपर्णी सुभिक्षा च, कुञ्जरा मद्यपावनी ।
 सल्लक्यां वल्लकी ह्रादा, सुवहा सुस्रवा रसा ॥ २०३८
- अश्वमूर्तिः कुन्दरुकी, गजभक्ष्या महेरणा ।
 गन्धवीरा गन्धकारी, सुरभिर्वनकर्णिका ॥ २०३९
- एरण्डे तरुणश्चित्रो, दीर्घदण्डो व्यडम्बकः ।
 पञ्चाङ्गुलो वर्द्धमान, आमण्डो रुक्को रुवूः ॥ २०४०
- व्याघ्रपुच्छो व्याघ्रतलश्चक्षुरुत्तानपत्रकः ।
 गन्धर्वहस्तकश्चक्षुरादण्डो हस्तिपर्णकः ॥ २०४१
- उरुवूको हस्तिकर्णः, शुक्लो रक्तश्च स द्विधा ।
 किम्पाके तु महाकालः, फार्कदः काकमर्दकः ॥ २०४२
- कम्पिल्लके तु काम्पिल्लो, रक्ताङ्गो रक्तचूर्णकः ।
 चन्द्राक्षयो रेचनकः, कर्कशाहः पटोदयः ॥ २०४३
- केतकच्छदनीयोऽम्बुप्रसादनफलः कतः ।
 कार्पास्या तु समुद्रान्ता, बदरा तुण्डिकेर्यपि ॥ २०४४
- सा तु वन्या भरद्वाजी, भद्रा चन्दनवीजिका ।
 वन्दायां स्यात्तटरहो, शैम्बर्यपदरोहिणी ॥ २०४५
- वृक्षादनी वृक्षरुजो, जयन्ती कामपादपः ।
 स तु क्षीरवृक्षमवो, नन्दीवृक्षो जयद्रुमः ॥ २०४६
- आटरूपे वृषो वासा, वाशिका वाजिदन्तकः ।
 भिषट्माना मिहमुन्व, सिंहांका सिंहपर्णिका ॥ २०४७

- सुम्बरौ सानुजः सौरः, सौरलो(सो) वनजोदकः ।
 तीक्ष्णवल्कस्तीक्ष्णफलस्तीक्ष्णपत्रो महामुनिः ॥ २०४८
 कदल्यां तु हस्तिविषा, रम्भा मोचाऽंशुमत्फला ।
 काष्ठीला वारणवुशा, स्यात्कालीरस इत्यपि ॥ २०४९
 तगरे कालानुसार्य, चक्रास्यो मधुको नृपः ।
 तूले तूदं ब्रह्मदारु, ब्रह्मप्यं ब्रह्मकाष्ठकम् ॥ २०५०
 ब्रह्मनिष्ठं च दापं च, क्रमुकं ब्रह्मचारि च ।
 मुष्कके मूर्खको घण्टा, क्रन्दालो मोक्षमुंचकौ ॥ २०५१
 पाटलिगोलिहः क्षारश्रेष्ठः कृष्णः सितश्च सः ।
 वंशे यवफलो वेणुः, शतपर्वा तृणध्वजः ॥ २०५२
 मस्करस्त्वचिसारस्त्वक्सारकर्मारतेजनाः ।
 गाङ्गेरुच्यां विश्वदेवदेवा ह्रस्वा गवेधुका ॥ २०५३
 खण्डारिष्ठा नागबला, स्वरबन्धनिकेत्यपि ।
 दार्वी दारुहरिद्रायां, पीता कण्टकसेरुका ॥ २०५४
 पीतद्रुमः पीतदारु, पीतनं पीतचन्दनम् ।
 पर्जनी कर्कटकिनी, कालेयकः पचम्पचा ॥ २०५५
 ग्रन्थिपर्णे श्लिष्टपर्णे, विकीर्णे शीर्णरोमकम् ।
 हरितं कुकुरं पुष्पं, शुकगच्छं शुकच्छदम् ॥ २०५६
 स्थौणेयकं वह्निचूडा, सुगन्धग्रन्थिकावपि ।
 स्पृक्षायां ब्राह्मणी पङ्कमुष्टिकापि शुनावधूः ॥ २०५७

- समुद्रान्तां मरुन्माला, निर्माल्या देवपुत्रिका ।
 लङ्कातिका कोटिवर्षा, देवी पङ्कजमुष्टिका ॥ २०५८
- गोमी स्वर्णलतेन्द्राणी, मरुन्माला तला लघुः ।
 विडङ्गे केरला मोघा, तन्दुलः कृष्णतन्दुलः ॥ २०५९
- वैल्लकः (भस्मकः) कृमिहा जन्तुघातको मृगगामिनी ।
 इन्द्राक्षे ऋषभो वीरः, श्रीमान्वृषभनाभकः ॥ २०६०
- धूर्धुरो गोपतिः शृङ्गी, बन्धुरः पृथिवीपतिः ।
 ऋद्धौ सिद्धिर्युगं योग्यं, रथाङ्गं मङ्गलं वसु ॥ २०६१
- अपिचष्टमुखं लक्ष्मीवृद्धेरप्याह्वया अमी ।
 पद्मके मालकः पीतो, रक्तश्च रुसरुश्यवः ॥ २०६२
- सुशुभः शीतवीर्यश्च, पाटलः पीतवर्णकः ।
 कङ्कुष्टे स्यात्काककुष्टः, पुलकः काकपालकः ॥ २०६३
- रेचनः शोधनो हासो, विडङ्गो रक्तदायकः ।
 परुषके स्यादल्पास्थिः, परुषो नीलपर्णकः ॥ २०६४
- परोऽपरः परश्चैष, परिमण्डल इत्यपि ।
 खर्जूरे त्वष्टुजः पिण्डी, निःश्रेणिः स्वादुमस्तकः ॥ २०६५
- खर्जूरिकायां स्याद्भूमिखर्जूरी काककर्कटी ।
 ताले तलो लेख्यपत्रस्तृणराजो घञद्रुमः ॥ २०६६
- नालिकेरे रसफलो, लाङ्गली कूर्चकेसरः ।
 णात्यो प्रौढफलो, नारिकेरो लतातरुः ॥ २०६७

- पूगे गुवाकः क्रमुकः, पूगी च (खपुरा) नीलवल्कलः ।
घण्टाऽस्य फलमुद्वेगं, चिके तु तत्र चिकणम् ॥ २०६८
विन्ताके तु रजःपुष्पो, जम्बूलः क्रमुकच्छदः ।
हिन्ताले तु तृणराजो, राजवृक्षो लताङ्कुरः ॥ २०६९
ताल्यां तु मृत्युपुष्पा स्यादेकपत्रफलापि च ।
खर्जूरतालखर्जूरीतालीहिन्तालकेतकाः ॥ २०७०
क्रमुको नालिकेरश्च, स्युरेते तृणपादपाः ॥ २०७१
इत्याचार्यश्रीहेमचन्द्रविरचिते निघण्टुशेषे प्रथमो वृक्षकाण्डः ।

- सिन्दुवारे तु निर्गुण्डी, सीन्दुको नीलसन्धिकः ।
शीतसहा च सुरसा, चेन्द्राणी सिन्दुवारकः ॥ २०७२
सा नीला वनशेफाली, सुपुष्पा नीलमञ्जरी ।
श्वेता तु श्वेतसुरसा, गोलोमा भूतकेश्यपि ॥ २०७३
शेफालिकायां सुवहा, निर्गुण्डी नीलिकासुता ।
सुरसा रक्तवृन्ता च, श्वित्रघ्नी पुष्पवर्षिणी ॥ २०७४
सा तु शुक्ला भूतकेशी, सत्यनाम्नी बहुक्षमा ।
प्रियङ्गौ प्रियकः कङ्कुः, प्रियवल्ली प्रियालता ॥ २०७५
विष्वक्सेना गन्धफली, कारम्भा फलिनी फली ।
गुन्द्रा गोवन्द्रनी श्यामा, योपाह्वा पर्णमेदिनी ॥ २०७६

- मधुरायां यष्टीमधुस्तल्लक्षणा मधुस्रवा ।
 क्लीतकं च जलजासौ, मधुपर्णी मधूलिका ॥ २०७७
- अश्वगन्धायां तुरगी, कम्बुकाश्वावरोहकः ।
 अश्वकन्दो बहुगन्धा, पुत्रदा कोलकर्ण्यपि ॥ २०७८
- नेपथृङ्गयामजशृङ्गी, वर्तिका सर्पदंष्ट्रिका ।
 सैव स्यादक्षिणावर्ता, वृश्चिकाला विषाणिका ॥ २०७९
- उष्ट्रधूमकपुच्छा च, काली च विषघातिनी ।
 शृङ्गी तु कर्कटशृङ्ग्यां, नताङ्गी शिशिरेफला ॥ २०८०
- कर्कटाहा महाघोषा, चक्रा मञ्जरिशिम्बिका ।
 निदिग्धिकायां कण्टाली, दुःस्पर्शा कण्टकारिका ॥ २०८१
- व्याघ्री क्षुद्रा दुष्प्रधर्पा, धावनी हेमपुष्पिका ।
 बृहत्यां क्षुद्रमण्टाकी, वार्ताकी राष्ट्रिका कुली ॥ २०८२
- विशदः सिंखनाक्रान्ता, महोटिका महत्यपि ।
 विद्रायां तु स्वादुकन्दा, पुष्पकन्दा मृगालिका ॥ २०८३
- वृषादनी चर्मकपा, मूकुष्माण्ड्यश्ववह्नुमा ।
 पिडालिका वृक्षपर्णी, महाश्वेता परा तु मा ॥ २०८४
- क्षीरशुक्रा क्षीरकन्दा, क्षीरवल्ली पयस्विनी ।
 क्रान्त्यगन्धेनुगन्धेनुवल्ली क्षीरविदारिका ॥ २०८५
- पृथिवरण्यां पृथक्पर्णी, त्याग्रली क्रोष्टुपुच्छिका ।
 शृगान्तर्या कन्दर्वा, घृतिका धामनी गुहा ॥ २०८६

सिंहपुच्छी चित्रपर्ण्यद्विपर्णी तिलपर्ण्यपि ।

गोक्षुरे स्थलशृङ्गालवनशृङ्गाटगोक्षुराः ॥ २०८७

कण्टी पडङ्गी गोकण्टखिकण्टस्तु त्रिकखिकः ।

इक्षुगन्धा व्यालदंष्ट्रः, श्वदंष्ट्रः स्वादुकण्टकः ॥ २०८८

पलङ्कपा कण्टफलः, पडङ्गस्तुक्षुरः क्षुरः ।

दन्त्यां शीघ्रोपशल्या च, चित्रोदुम्बरपर्णिका ॥ २०८९

मकूलको रामदूती, निकुम्भो घुणवल्लभा ।

नागदन्त्यां हस्तिदन्ती, वारुणी चापि चिर्मिटी ॥ २०९०

मृगादनी मृगैर्वारुर्मृगाक्षी भुजगस्फटा ।

श्वेतपुष्पा मधुपुष्पा पर्वपुष्पा, विषौषधिः ॥ २०९१

अपामार्गे त्वधःशल्या, किणिही खरमञ्जरी ।

धामार्गवः शैखरिको, वशिरः कपिपिप्पली ॥ २०९२

कपिवल्ली मर्कटिका, शिखर्याघाटदुर्ग्रहौ ।

प्रत्यक्पुष्पी पत्रपुष्पी, केशवल्ली मयूरकः ॥ २०९३

पुनर्नवायां वृश्चीरो, दीर्घपत्रा शिलाटिका ।

विशाखः क्षुद्रवर्षामूः, कटिलः प्रावृषायणी ॥ २०९४

शोफघ्नी चापरा त्वेपा, कूरमण्डलपत्रकः ।

श्वेतमूला महावर्षा, भूर्वर्षकेतुरित्यपि ॥ २०९५

ज्योतिष्मत्यां स्वर्णलता, दुर्मना लवणाग्निभा ।

पारावतपदी पण्या, ज्योतिष्का कटमीत्यपि ॥ २०९६

मापपण्यां(मार्द्रमाषा मांसमासा)सूर्यपर्णी, पाण्डुश्चापि महा-
सहा ।

अश्वपुच्छा सिंहवृन्ता, कम्बोजी कृष्णवृन्तिका ॥ २०९७

मुद्गपण्यां काकमुद्गा, वन्या मार्जारगन्धिका ।

शिवा क्षुद्रसहा हासी, रङ्गणी सूर्यपर्णिका ॥ २०९८

भूम्यामलक्याममला, बहुपुत्रा वितुन्नकः ।

तामलक्युज्झटा ज्ञायतालिका नुन्नमालिनी ॥ २०९९

हरिद्रायां वर्णवती, काञ्चनी वरवर्णिनी ।

निगाख्या रज्जनी गौरी, पीतिका मेहघातिनी ॥ २१००

वेश्या विटप्रिया पिंडा, हरिता च तरङ्गिणी ।

प्रपुत्राटे तु ददुमश्चक्राकश्चक्रमर्दकः ॥ २१०१

मेपाक्षो मेपकुसुमः, पद्माटैडगजावपि ।

मुण्ड्यां मुण्डतिका भिक्षुः, श्रावणी जीवबोधिनी ॥ २१०२

श्रवणा श्रवणशीर्षा, प्रव्रजिता तपस्विनी ।

महाश्रावणिकायां तु, व्यथा कदम्बपुष्पिका ॥ २१०३

ग्रन्थिका लोभनीया च, चिच्छन्नग्रन्थनिकापि च ।

वाकुच्यां स्यात्कालमेपी, दुर्गन्धा कुष्ठनाशिनी ॥ २१०४

पूतिपर्णी सोमराजी, सुवह्नी सोमवल्लिका ।

ज्वत्सुजः कृष्णफला, दुर्लेखा पूतिफल्यपि ॥ २१०५

रागायां श्रेयसी रसा, रसन्यतिरसा रसा ।

पन्नापर्णी गन्धमूला, सुवहा मारुनापहा ॥ २१०६

- नाकुल्यां सर्पगन्धा तु, सुगन्धा वारिपत्रका ।
 गन्धनाकुलिकायां तु, सर्पाक्षी विषमर्दिनी ॥ २१०७
- महासुगन्धा सुवहा, छत्राकी नकुलप्रिया ।
 कुठेरके त्वर्जकः स्यात्सुद्रपत्रः कुठिञ्जरः ॥ २१०८
- वैकुण्ठस्तीक्ष्णगन्धश्च, द्वितीयो वटपत्रकः ।
 पर्णासो बिल्वगन्धश्च, स तु कृष्णः सरालकः ॥ २१०९
- कालतालः कृष्णमल्ली, मालुकः कृष्णमालुकः ।
 तुलस्यां सुरसा प्रेतराक्षसी बहुमञ्जरी ॥ २११०
- यस्या गौरी शक्रपत्नी, भूतघ्नी देवदुन्दुभिः ।
 फणिज्जके मरिचकः, खरपत्रोऽत्रपत्रकः ॥ २१११
- मरूपको मरुबको, जम्भीरो मारुतः फणी ।
 त्रायन्ती त्रायमाणायां, कृतत्राणाद्विसानुजा ॥ २११२
- वार्षिकं बदरा घृष्टिर्वाराही बलभद्रिका ।
 बलदेवा सुदुत्राणा, विष्वक्सेनप्रियापि च ॥ २११३
- यवासके धन्वयासो, यासो धन्वयवासकः ।
 दूरमूलो दीर्घमूलो, बालपत्रो मरुद्भवः ॥ २११४
- कुनाशकोऽधिष्णकण्टस्ताम्रमूली प्रचोदनः ।
 दुस्पर्शः कच्छुरानन्ता, समुद्रान्ता दुरालभा ॥ २११५
- किराततिक्ते कैरातो, रामसेनः किरातकः ।
 अनार्यतिक्तको हैमो, भूनिम्बः काण्डतिक्तकः ॥ २११६

- कुष्टे तु पाकलं रामं, वानीरं वाप्यमुत्पलम् ।
 वानीरजं वापिभाव्यं, कौरवं व्याधिनामकम् ॥ २११७
- बालके जलकेशाख्यं, बर्हिष्टं दीर्घरोमकम् ।
 हीवेरो दिव्यवज्राणि, पिङ्गमाचमनं रुचम् ॥ २११८
- शब्दां पलाशः पङ्कजान्था, गन्धोली हिमजा बधूः ।
 कर्बुरः सुव्रता ग्रन्थमूली पृथुफलाशिका ॥ २११९
- एलाबालुका त्वैलेयं, बालुकं हरिबालुकम् ।
 सुगन्ध्यालुकमेल्बालु, दुर्वर्णं प्रसरं दृढम् ॥ २१२०
- कुङ्कुमे रक्तपर्यायं, संकोचपिशुनं शुक्रम् ।
 धीरं कुसुम्भं घुसृणं, पीतं बाल्हीकपीतने ॥ २१२१
- फादमीरजं वह्निशिखं, वरं लोहितचन्दनम् ।
 जात्यां तु रजनीपुष्पा, मालती तैलमाविनी ॥ २१२२
- प्रियंवदा हृद्यगन्धा, मनोज्ञा सुमनोलता ।
 तस्यास्तु फलिकायां स्वात्पत्री सौमनसायिनी ॥ २१२३
- जातीफले जातिकोशं, शालुकं मालतीफलम् ।
 मज्जमारं जात्यमृतं, शौण्डं सौमनसं पुटम् ॥ २१२४
- यूथिकायां बालपुष्पा, मागधी अङ्घ्रयूथिका ।
 गुणोज्ज्वला पुण्यगन्धा, चारुमोटा शिखण्डिनी ॥ २१२५
- अम्बष्ठा गणिका सा तु, पीता स्याद्धेमपुष्पिका ।
 कुन्दे माध्यः सदापुष्पो, मकरन्दो मनोहरः ॥ २१२६

- अट्टहासो भृङ्गमित्र, शाल्योदनो यमश्चस ।
 स्यान्नवमालिकाया तु, मोमाली नवमालिनी ॥ २१२७
 सत्सला मुकुराराति, सुरभि शिशुगन्धिका ।
 कान्ता विभावरी ग्रीष्मा, त्रैष्मिका शिखरिण्यपि ॥ २१२८
 मल्लिकाया शीतभीरर्मदयन्ती प्रमोदनी ।
 अष्टापदी तृणशूल्य, गवाक्षा भूपदीत्यपि ॥ २१२९
 वार्षिक्या पद्मदानन्दी, श्रीमती सुभगा प्रिया ।
 सुवर्षा त्रिपुटा त्र्यससुरूपा मुक्तबन्धनात् ॥ २१३०
 कुमार्या तु वर्णिचारुकेसरा भृङ्गसमता ।
 तरणी रामतरणिर्गन्धाढ्या कन्यका सहा ॥ २१३१
 अमिलाने स्यादम्लानौ महासहा ।
 रक्तपुष्प कुरुबक, पीतपुष्प कुरण्टक ॥ २१३२
 सेरेयके सहचरो, शिण्टी महावरश्च स ।
 स तु रक्त कुरुबक, स्यात्पीतस्तु कुरण्टक ॥ २१३३
 नील आर्तगलो दिसी, बाण ओदनपाक्यपि ।
 किंकिराते किविराट, पीतभद्र प्रलोभ्यपि ॥ २१३४
 चित्रके बल्लरीव्याल, पाठीनो दारुण कुट ।
 ज्योतिष्को जरणोऽभ्याख्यो, बलिनद्विपिपाठिन ॥ २१३५
 वासन्त्या स्यात्प्रहसन्ती, सुवसन्ता वसन्तजा ।
 सेव्यालिनान्धवा शीतसवासा सीतरा वसा ॥ २१३६

- कुष्ठे तु पाकलं रामं, वानीरं वाप्यमुत्पलम् ।
 वानीरजं वापिभाव्यं, कौरवं व्याधिनामकम् ॥ २११७
- वालके जलकेशाख्यं, वह्निष्टं दीर्घरोमकम् ।
 ह्रीवेरो दिव्यवज्राणि, पिङ्गमाचमनं रुचम् ॥ २११८
- शब्दां पलाशः पङ्गन्था, गन्धोली हिमजा वधूः ।
 कर्बुरः सुव्रता ग्रन्थमूली पृथुफलाशिका ॥ २११९
- एलावालुका तैलेयं, वालुकं हरिवालुकम् ।
 सुगन्ध्यालकमेलालु, दुर्वर्णं प्रसरं दृढम् ॥ २१२०
- कुङ्कुमे रक्तपर्यायं, संकोचपिशुनं शुक्रम् ।
 हीरं कुसुमं घुसृणं, पीतं बालहीरपीतने ॥ २१२१
- काश्मीरजं वह्निशिर्यं, वरं लोहितचन्दनम् ।
 जात्यां तु रजनीपुष्पा, मालती तैलभाविनी ॥ २१२२
- प्रियंवदा हृद्यगन्धा, मनोशा सुमनोलता ।
 तस्यास्तु फलिकायां स्वात्पत्री सौमनसायिनी ॥ २१२३
- जातीफले जातिकोशं, शालुकं मालतीफलम् ।
 मञ्जगारं जात्यमृतं, शीष्टं सौमनसं पुटम् ॥ २१२४
- यूषिकायां बालपुष्पा, मागधी शङ्खयूषिका ।
 गुणोज्ज्वला पुण्यगन्धा, चारुनोटा शिखण्डिनी ॥ २१२५
- अम्बष्टा गणिका सा तु, पीना स्याद्धेमपुष्पिका ।
 गुन्दे मान्यः मद्रापुष्पो, मकरन्दो मनोहरः ॥ २१२६

- अट्टहासो भृङ्गमित्रं, शाल्योदनो यमश्चसः ।
 स्यान्नवमालिकायां तु, मोमाली नवमालिनी ॥ २१२७
 सत्सला मुकुरारातिः, सुरभिः शिशुगन्धिका ।
 कान्ता विभावरी ग्रीष्मा, ग्रैष्मिका शिखरिण्यपि ॥ २१२८
 मल्लिकायां शीतभीरुर्मदयन्ती प्रमोदनी ।
 अष्टापदी तृणशूल्यं, गवाक्षा भूपदीत्यपि ॥ २१२९
 वार्षिक्यां पद्मदानन्दी, श्रीमती सुभगा प्रिया ।
 सुवर्षा त्रिपुटा व्यस्रसुरूपा मुक्तबन्धनात् ॥ २१३०
 कुमार्यां तु वर्णिचारुकेसरा मृङ्गसंमता ।
 तरणी रामतरणिर्गन्धाढ्या कन्यका सहा ॥ २१३१
 अमिलाने स्यादम्लानौ-----महासहा ।
 रक्तपुष्पः कुरुवकः, पीतपुष्पः कुरण्टकः ॥ २१३२
 सैरेयके सहचरो, शिण्टी महावरश्च सः ।
 स तु रक्तः कुरुवकः, स्यात्पीतस्तु कुरण्टकः ॥ २१३३
 नील आर्तगलो दिसी, बाण ओदनपाक्यपि ।
 किंकिराते किंकिराटः, पीतमद्रः प्रलोभ्यपि ॥ २१३४
 चित्रके बल्लरीव्यालः, पाठीनो दारुणः कुटः ।
 ज्योतिष्को जरणोऽग्न्याख्यो, बलिनद्विपिपाठिनः ॥ २१३५
 वासन्त्यां स्यात्प्रहसन्ती, सुवसन्ता वसन्तजा ।
 सेव्यालिबान्धवा शीतसंवासा सीतला वसा ॥ २१३६

- नील्यां श्रीफलिका काला, दोला मेला विशोधनी ।
 तूणी तुच्छा भारवाही, रज्जनी मधुपर्णिका ॥ २१३७
- द्रोणी क्लीतकिका आम्या, नीलकेशी महारसा ।
 दमने स्याद्ब्रह्मजटा, मुनिर्दानिर्पिपुत्रकौ ॥ २१३८
- गन्धोत्कटः पुण्डरीकः, पाण्डुरागस्तपस्व्यपि ।
 ध्रुवरे धूर्तध्रुवै, कितवो देवता शठः ॥ २१३९
- घण्टापुष्पस्तलफलो, मातुलः फनकाह्वयः ।
 उन्मत्तो मदनश्चास्य, फलं मातुलपत्रकम् ॥ २१४०
- शङ्खपुष्पां क्षीरपुष्पी, शिवब्रह्मकिरीटिनी ।
 मधुपुष्पी मधुगन्धा, शङ्खाहा शङ्खमालिनी ॥ २१४१
- धूसरच्छदना श्वेतपुष्पी वनविलासिनी ।
 कर्चूरे द्रविडः काल्यो, वेधान्यो गन्धमूलकः ॥ २१४२
- मोचामन्त्रजमोढायां, मयूरो लोचमस्तकः ।
 सराश्वा फारवी यमगन्धा हस्तिमयूरकः ॥ २१४३
- दीप्यो वह्नी ब्रह्मदर्मा, लोचमर्कट इत्यपि ।
 यवान्यां स्यादुग्रगन्धा, यमनी यवमाह्वयः ॥ २१४४
- महदेव्यां तथा दण्डोत्पला गोचन्द्रना वसा ।
 गन्धवर्णा सिनैः पुष्पैर्मिश्रदेवा तु मारुणैः ॥ २१४५
- पपटके वरतिक्तो, रजः कवचनामकः ।
 गोविन्दायां शृङ्गवेरी, दारिका भूमिकालिका ॥ २१४६

- बलायां शीतपाकी स्याद्भवोदन्योदनाह्वया ।
 वाट्यालकस्तथा वाट्यपुष्पिका पीतपुष्पिका ॥ २१४७
 देवसहा सहदेवाऽतिबला बाह्यपुष्पिका ।
 ऋष्या प्रोक्ता ऋष्यगन्धा, कङ्कता वर्षपुष्पिका ॥ २१४८
 वाट्यायिनी भूरिवला, तिष्या वीर्या बृहद्बला ।
 महागन्धा गन्धबली, मङ्गल्याऽर्थप्रसाधनी ॥ २१४९
 सुसल्यां तु तालमूली, दुर्नामारिर्म(श ?)त्विषा ।
 वृष्यकन्दा तालपर्णी, सुमूला बलदा शिवा ॥ २१५०
 हिङ्गौ जतुकवाल्हीकगूढगन्धानि रामठम् ।
 सहस्रवेधि भूतघ्नं, जरणं सूपधूपनम् ॥ २१५१
 हिङ्गुपत्र्यां पृथुः पृथ्वी, दीर्घिका चारिपत्रिका ।
 जातूका रामठी वंशपत्रा पिण्डा शिवाटिका ॥ २१५२
 कारवी करवी तन्वी, वाप्पिका बिल्वकेत्यपि ।
 काकजङ्घायां तु दासी, लोमहीना प्रभावलः ॥ २१५३
 नदीकान्तो नद्यास्या च, पारावतपदीत्यपि ।
 काकनासायां सुरङ्गा, वायसी वायसाङ्गिका ॥ २१५४
 वारुणी तस्करस्त्रायुः, काकतुण्डफला च सा ।
 पापाणभेदे नगभिच्छिलाभिचित्रपर्णकः ॥ २१५५
 हमुपायां विस्रगन्धा, वपुषा मत्स्यगन्धिनी ।
 साऽन्याऽधत्थफला ध्वाङ्गनामिका कच्छुनाशिनी ॥ २१५६

- घण्टारवायां स्यान्मल्यपुष्पिका श(र)घण्टिका ।
 अल्पघण्टा बृहत्पुष्पी, अणपुष्पी महाशणः ॥ २१५७
 शणे तु किंकिणी जाली, जन्तुनन्तुर्महाशणः ।
 शीघ्रप्ररोही बलवान् सुपुष्पः क्षेत्रमण्डनः ॥ २१५८
 कुसुम्भेऽभिदिश्वं महारञ्जनं कमलोत्तरम् ।
 शालपुष्पा दीर्घमूला, त्रिपर्णी पीतिनी ध्रुवा ॥ २१५९
 विदारि गन्धातिगुहा, स्थिरा भौमांशुमत्यपि ।
 मार्ग्या वर्षेरकः पद्मा, वन्दकोऽद्भारवल्लिका ॥ २१६०
 गर्दभशाकब्राह्मण्यौ, हङ्गी ब्राह्मणयष्टिका ।
 आवर्तस्यां चर्मरङ्गा, विमाण्डी पिच्छिका लता ॥ २१६१
 रक्तपुष्पा निंदुकिनी, म्यान्महाजालिनी च सा ।
 नातुल्यां न्यात् पक्षिपीडा, वेत्रमूला विसर्पिणी ॥ २१६२
 शङ्खनी धृष्टपादा च, यवतिकायसीधराः ।
 तेजस्विन्यां पारिजाता, पीताश्रमा महौजसी ॥ २१६३
 तेजोवती तेजिनी च, तेजोद्वा बल्कलेत्यपि ।
 पथिकायां तु तुल्सी, तान्पत्री लग्नकम् ॥ २१६४
 कन्दपत्रं त्वचं पत्रा, मलपत्रमुचरा ।
 माम्यां यशी कृष्णजटा, नलदा जटिला जटा ॥ २१६५
 तपस्विन्यानिर्घा रिता, श्रव्यादी विशिना च मा ।
 गन्धमांस्यां पुनः फेदी, भूनफेदी पिशाचिका ॥ २१६६

- सुलोमशा भूतजटा, भूतना केशिकेत्यपि ।
सुरायां सुरभिर्देत्या, गन्धाब्धां गन्धमादनी ॥ २१६७
- भूरिगन्धा गन्धवती, कुटी गन्धकटी च सा ।
प्रपौण्टरीके शौण्डर्यं, सानुजं पौण्डरीयकम् ॥ २१६८
- प्रपुण्डरीक चक्षुष्यं, सत्पुष्पं सानुमानकम् ।
जतुकायां तु जतुका, जतुकृच्चक्रवर्तिनी ॥ २१६९
- जेन्तुका जतुकारी च, सहर्षा जननी जनी ।
मासरोहाया विरुसा, घृत्ता चर्मकपा रुहा ॥ २१७०
- रक्तपाद्या नमस्कारी, समञ्जाऽञ्जलिकारिका ।
गण्डकाली शमीपत्रा, राक्ता खदिरिका च सा ॥ २१७१
- तद्विशेषस्त्रिपादी स्यात्सुपादी हंसपादिका ।
विषमन्त्रिहंसपदी, घृतमण्डलिकापि च ॥ २१७२
- अथ स्याज्जलपिप्पल्यां, शारदी शकुलादनी ।
मत्स्यादनी मत्स्यगन्धा, लाङ्गली तोयपिप्पली ॥ २१७३
- शिममल्यां पाशुपतः, सुनतो वसुको वुरुः ।
कुलपुष्पः निष्यमूलः, पाण्डुरोगप्रिय कुलः ॥ २१७४
- अतिविषाया तु निधा, महुरा श्वेतकन्दिका ।
उपविषा श्यामफन्दा, शृङ्गी प्रतिविषाहणा ॥ २१७५
- मेदाया स्यान्मणिच्छिद्रा, मधुग शल्यपण्यपि ।
महामेदायां तु वसुच्छिद्रा देवमणिर्गमुः ॥ २१७६
- इत्याचर्यधीदेववन्द्यैरपि निघण्टुशेषे द्वितीयो गुणधराः ।

गुजायां कृष्णला काकचिञ्चिका काकणिन्दिका ।

काकादनी काकनखी, रक्तिका काकवृन्तिका ॥ २१७७

काकर्षालुश्चक्रशल्या, दुर्मेपा ताम्रिकोच्चटा ।

चूडामणिर्दुर्मोघा च, शतपाकी शिखण्डिनी ॥ २१७८

पाठायां श्रेयसी पापचेलिका वृद्धकर्णिका ।

वृकं तिक्ता वरतिक्ता, प्राचीना स्यायिनी वृकी ॥ २१७९

एकाष्ठीला रसाम्बुष्ठाऽम्बुष्ठी वृकदन्तिका ।

शतावर्या बहुसुता, पीवरीन्दीवरी वरी ॥ २१८०

शतमूला शतपदी, शतवीर्या मधुसूता ।

नारायणी द्वीपिशत्रुद्वीपिकार्मारुपत्रिकाः ॥ २१८१

महापुरुषदत्तोर्ध्वकण्टका वरकण्टका ।

सहस्रवीर्या (च) मुन्यमीरुः सवरणीत्यपि ॥ २१८२

कटुकायां भस्मपित्ता, रोहिणी कटुरोहिणी ।

अशोकरोहिणी कृष्णभेदा तिलकरोहिणी ॥ २१८३

कटम्बरा काण्डरुहा, रात्रा तिक्तकरोहिणी ।

तिक्ताऽरिष्टा कटुर्मत्स्या, चक्राक्षी शकुलादनी ॥ २१८४

कपिकच्छा मल्लगुप्ता कण्डुरा दुरभिग्रहा ।

अजहा मर्कटी व्यण्डा, कच्छुरा कपिकच्छुरा ॥ २१८५

ऋष्यप्रोक्ता शूकशिर्मी, लाहली प्रावृषायणी ।

आर्यमी वहिपर्याया, कपिरोमा दुरालभा ॥ २१८६

मज्जिष्ठायां रक्तयष्टिः, समझा विकसाऽरुणा ।

भण्डीरी मञ्जुका मण्डी; जिह्नी योजनवल्लयपि ॥ २१८७

कालमेधी कालगोष्ठी, मण्डूकपर्णिकापि च ।

मरिचे मलिने कृष्णं, वेल्जं धर्मपत्तनम् ॥ २१८८

पवनेष्टं शिरोवृन्तं, मूषणं कोलकं च तत् ।

पिप्पल्यां च पला कृष्णा, वैदेही भागधी कृणा ॥ २१८९

शौण्डी श्यामोपणा कोलोपकुल्या कृष्णतन्दुला ।

तन्मूलं ग्रन्थिकं सर्वग्रन्थिकं चटकाशिरः ॥ २१९०

समूलकं कोलमूलं, कटुग्रन्थिकमूषणम् ।

चविकायां तथा चव्यं, चवनं कालवल्लयपि ॥ २१९१

तत्फले वसिरो हस्तिपिप्पली श्रेयसीत्यपि ।

गिरिपर्ण्यामरस्फोता, विष्णुकान्ता पराजिता ॥ २१९२

सा तु श्वेता श्वेतनामा, कटभी श्वेतपुष्पिका ।

श्वेतस्यन्दाऽश्वसुरश्च, कृष्णा त्वव्यक्तगन्धिका ॥ २१९३

नीलस्यन्दा नीलपुष्पी, महाश्वेताऽङ्गवन्दना ।

स्यादिन्द्रवारुणी त्वैन्द्री, विपादनी गवादनी ॥ २१९४

इन्द्रैर्वारुः क्षुद्रफला, गोदुघा च गवाक्ष्यपि ।

द्वितीयेन्द्रवारुण्यां तु; चित्रफला महाफला ॥ २१९५

आत्मरक्षा विशाला च, त्रपुसी तुम्बसीत्यपि ।

वचायामुग्रगन्धोग्रा, जटिला शतपर्विका ॥ २१९६

- इक्षुकर्णिका गोलोमी, लोमशा सूतनाशिनी ।
 अन्या श्वेतवचा मेघ्या, पङ्कजान्था हैमवत्यपि ॥ २१९७
- शारिवायां गोपकन्या, गोपवल्ली प्रतानिका ।
 गोप्या स्फोता लता श्वेता, शरटा काष्ठशारिवा ॥ २१९८
- नागजिह्वाथ सा कृष्णभद्रा चन्दनशारिवा ।
 मद्रवल्ली कृष्णवल्ली, चन्दनोत्पलशारिवा ॥ २१९९
- मूर्वायां मोरटा देवी, मधुश्रेणी मधूलिका ।
 देवश्रेणी मधुरसा, गोकर्णी तेजनी स्रवा ॥ २२००
- धनुःश्रेणी चापगुणी, पीलुर्ना तिक्तवलकली ।
 पीलुपर्णा क्षिप्रपर्णी..... ॥ २२०१
- लाङ्गल्यां हलिनी नन्दा, विशल्या गर्भपातिनी ।
 अनन्तामिमुखा शैरीपुष्पिका कलिकारिका ॥ २२०२
- गुह्य्याममृता सोमवल्ली वत्सादनी धरा ।
 छिन्नोद्भवा छिन्नरुहा, विपद्नी देवनिर्मिता ॥ २२०३
- विशल्या कुण्डली छिन्ना, तम्रिका चक्रलक्षणा ।
 देव्यनन्ता मधुपर्णी, जीवन्त्यमृतवह्न्यपि ॥ २२०४
- देवताडे देवदाली, वृत्तकोशा गरागरी ।
 जीमूतकस्तालकश्च, वेण्या सुविषघातिनी ॥ २२०५
- कोशातक्यां कृतच्छन्ना, जाली घोषा सुतिक्का ।
 मृदङ्गफलिनी कुंटा, घण्टाली कृतवेधना ॥ २२०६

- धामार्गवे पीतपुष्पो, महाजला महाफला ।
 कर्कोटकी कोशफला, राजकोशातकीति च ॥ २२०७
 हस्तिकोशातकी त्वेमा, विशाला कर्कशच्छदा ।
 क्षीरिण्यां स्यात्कटुपर्णी, घर्षणी पीतदुग्धिका ॥ २२०८
 फेनक्षीरा हेमक्षीरा, पीतक्षीरा करीपणी ।
 हेमाह्वया हेमशिखी, हेमवती हिमावती ॥ २२०९
 शङ्खिन्यां स्याद्वनहरी, तस्करी चोरपुष्पिका ।
 किशिनी ग्रन्थिका चण्डा, श्वेतबुध्ना निशाचरी ॥ २२१०
 आखुपर्ण्या पुत्रश्रेणी, न्यग्रोधा शम्बरी वृषा ।
 चित्रोपचित्रा रण्डाख्या, प्रत्यक्श्रेणी द्रवत्यपि ॥ २२११
 पद्मिन्यां तु महावल्ली, विसिनी विसनामयः ।
 पलासिनी नालकिनी, नलिनी पुटकिन्यपि ॥ २२१२
 कमले नलिनं पद्ममरविन्दं कुशेशयम् ।
 परं शतसहस्राभ्या, पत्र राजीवपुष्करे ॥ २२१३
 विसप्रसूनं नालीकं, तामरस महोत्पलम् ।
 तज्जलात्सरसः पंकात्, परै रुद्ररुहजन्मजैः ॥ २२१४
 पुण्डरीकं सिताम्भोजमथ रक्तसरोरुहम् ।
 रक्तोत्पलं कोकनदं, कैरविण्यां कुमुद्वती ॥ २२१५
 उत्पले स्यात्कुवलयं, कुवेल कुवलं कुवम् ।
 श्वेते तु कुमुदं चैव, कैरवं गर्दमाह्वयम् ॥ २२१६
 नीले तु स्यादिन्दीवरं, हल्लकं रक्तसंघिकम् ।

सौगन्धिके तु कल्हारं, बीजकोशे चराटकः ॥ २२१७

पद्मनाले तु मृणालं (विसिनी) तन्तुलं विसम् ।

किञ्जल्के केसरं नव्यदले संवर्तिका भवेत् ॥ २२१८

पद्मकन्दे करहाटशिफे शालकमौत्पले ।

पद्मबीजे तु पद्माक्षं, पद्मकर्कटिकेत्यपि ॥ २२१९

वारिपर्ण्यां तु पानीयवृष्टगा कुम्भिका हठः ।

जलशूके जलनीली, तथा शैवालशैवले ॥ २२२०

इत्याचार्यश्रीहेमचन्द्रविरचिते निघण्टुशेषे तृतीयो लताकाण्डः ।

शतपुष्पायां तु घोषा, शताहा माधवी मिषिः ।

अतिच्छन्ना लत्रपुष्पाऽर्जसपुष्पा कारवी सह्य ॥ २२२१

जीरके तु कणाजाजी, जरणः कणजीरकः ।

कृष्णेऽस्मिन् कारवी पृथ्वी, सुगन्धा तुषवी पृथुः ॥ २२२२

उपकुञ्ची कुञ्चिका च, कालोपकुञ्चिकापि च ।

रसोने लशुनो म्लेच्छकन्दोऽरिष्टो महौषधम् ॥ २२२३

महाकन्दोऽपद्रोऽप्येष, गृञ्जनो दीर्घपत्रकः ।

पलाण्डौ यवनेष्टः स्यात्सुकन्दो वक्रमूषणः ॥ २२२४

फरणः स तु हरितो, लताको दुद्रुमोऽपि च ।

सप्तलायां बहुफेना, सातला विन्दुलाऽमली ॥ २२२५

सारी मरालिका दीप्ता, फेना च मफसा यवा ।

प्रसारण्यां चारुपर्णी, मद्रपर्णी प्रतानिका ॥ २२२६

भद्रबला भद्रलता, भद्रकाली महाबला ।

सारणी सुप्रसारा च, राजा बला चसापि च ॥ २२२७

ब्राह्मी वयःस्था भत्स्याक्षी, ब्राह्मणी सोमवल्लरी ।

सरस्वती सत्यवती, सुख(सुसुखा) ब्रह्मचारिणी ॥ २२२८

सूरणे कण्डुरः कन्दोऽर्शोघाती चित्रदण्डकः ।

वृद्धदारुके त्यावेगी, जीर्णवालुकजुङ्गकौ ॥ २२२९

अजाण्टी ऋक्षगन्धा स्यादन्तकोटकपुष्पिका ।

सुवर्चलायां मण्डूकी, बदराऽऽदित्यवल्लभा ॥ २२३०

मण्डूकपर्प्यर्कभक्तादित्यवल्ली सुखोद्भिदा ।

भृङ्गराजे भृङ्गरजो, भृङ्गारः केशरञ्जनी ॥ २२३१

अमारको भेकरजो, भृङ्गो मार्कव इत्यपि ।

कासमर्दे त्वरिमर्दः, कालं कतककर्कशौ ॥ २२३२

वास्तुके तु शाकश्रेष्ठः, प्रवालः क्षारपत्रकः ।

शाकवीरो वीरशाकस्ताम्रपुष्पः प्रसादकः ॥ २२३३

पालङ्कायां तु पालङ्का, छुरिका मधुसूदनी ।

जीवन्त्यां स्याज्जीवनीयं, जीवनी जीववर्द्धिनी ॥ २२३४

माङ्गल्यनामधेया च, शाकश्रेष्ठा यशस्करी ।

स्यादम्ललोणिकायां तु, चाङ्गेरी चुक्रिका रसा ॥ २२३५

अम्बष्ठाऽम्लोलिका दन्तशठाटोलाम्लटोलकः ।

नरेन्द्रमाता क्षुद्राम्ली, चतुष्पर्णी च लोणिका ॥ २२३६

तन्दुलीये मेघनादस्तन्दुली तन्दुलेरकः ।

- गण्डीरको रक्तकाण्डो, विपहार्यल्पमारिषः ॥ २२३७
- समण्डो तु तोयवृत्तिर्गण्डीरस्तोयमञ्जरी ।
- समष्टीला शोषहरी, जलापा मार्गतूलकः ॥ २२३८
- धन्यः सुखलगण्डीरः, कर्बुरष्टकदेशजः ।
- काकमाच्यां काकमाची, काकसाहा वृषायणी ॥ २२३९
- श्रीहस्तिन्यां तु भूरुण्डी, कुरुण्डी काश्मरीरिपुः ।
- सुनिपण्णे सुचिपत्रः, स्वस्तिकः शिरिवारकः ॥ २२४०
- श्रीवारकः शितिवरो, वितुन्नः कुकुटः शितिः ।
- मूलके तु महाकन्दो, रुचिप्यो हस्तिदन्तकः ॥ २२४१
- बुस्तिका नीलकण्ठश्च, सेकिमो हरिपर्णकः ।
- चाणाक्यमूलके शालमर्कटो मरुसंभवः ॥ २२४२
- विष्णुगुप्तमतो मिश्रः, स्थाल्यो मर्कटोऽपि च ।
- हिलमोच्यां शङ्खधरा, जलब्राह्मी च मोचिका ॥ २२४३
- कलम्ब्यां तु शतपूर्वा, केलम्बूर्यायसी च सा ।
- कारवेल्यां तु सुपवी, कटिल्ला मृदुपर्णका ॥ २२४४
- पटोले तु माण्डुफलः, कुलकः कर्कशच्छदः ।
- राजीफलः कफहरो, राजिमानमृताफलः ॥ २२४५
- कङ्कोटे तु किलासप्रस्तित्तपर्वः सुगन्धकः ।
- कूष्माण्डके तु कर्कारुः, कलिङ्ग्यां बहुपुत्रिका ॥ २२४६
- तुम्ब्यां पिण्डफलेश्वाकुस्तित्तबीजा महाफला ।
- अलाबूः क्षत्रियवरा, कटुका लाबुनी च सा ॥ २२४७

- चिर्भिट्यां त्रपुसी बालुक्येर्वारुर्न्याडपत्रिका ।
 ऊर्वारुः कर्कटीस्तत्र, फला राजादनीलता ॥ २२४८
- छर्दनीय विषाडुश्च, तस्याः पक्वफलस्फुटी ।
 कूर्चके शृङ्गकः सर्जो, दीर्घायुः कूर्चशीर्षकः ॥ २२४९
- भङ्गल्यनामधेये च, जीवकः प्रियजीवकः ।
 हस्ताङ्गको मधुरकः, प्राणकश्चिरजीव्यपि ॥ २२५०
- पुष्करमूले स्यान्मूलं, यीरपुष्करनामकम् ।
 पौष्करं पुष्करजटा, कश्मीरं पद्मवर्णकम् ॥ २२५१
- मस्तुगन्धायां तु गन्धा, म्वरपुष्पा शकम्भरा ।
 कर्परी बर्बरी तुङ्गी, पूतिमयूर इत्यपि ॥ २२५२
- चिम्ब्यां रक्तफला गोन्दा, मवालफलपोषिका ।
 ओष्ठोपमफला तुण्डी, तुण्डिका पीनुषर्प्यपि ॥ २२५३
- इत्याचार्यधीहेमचन्द्रविरचिते निघण्टुशेषे चतुर्थः सादृश्यतः ।

वायसेक्षुः पोटगलः, कासेक्षुः कौकिनां क्षेमः ॥ २२५७

जलपू/घल्वजो बालकेशी दृढलतापि च ।

इक्षू रसालो गण्डीरी, गण्डकी क्षुद्रपत्रकः ॥ २२५८

तस्यैकादश भेदाः स्युः, पुण्ड्रकान्तारकादयः ।

नले नडः शून्यमध्यो, गमनो नर्तको नटः ॥ २२५९

अरण्यनलको रन्ध्री, पोटगलो विभीषणः ।

नलिनुर्ग्रामनलिका, नाकुली लेखकाञ्चिता ॥ २२६०

शरे तु मुञ्जो बाणाख्यः, स्थूलदर्भः पितामहः ।

गुञ्जस्तजनको भद्रमुञ्जो याजनकक्षुरः ॥ २२६१

मुञ्जस्तु यजिको मध्ये, दृढत्वग्रहमेखलः ।

अथ बालतृणे शष्पं, शुक्रं शालिकमङ्गुलम् ॥ २२६२

तृणं स्यादर्जुनं घासे, यवसं चारि इत्यपि ।

दर्वायां ॥ शतपर्वा, भार्गवी विजया जया ॥ २२६३

मङ्गल्या स्यादलाऽनन्ता, मरी प्रतानिका रुहा ।

सहस्रवीर्या श्यामाङ्गी, हरिता हरिताल्यपि ॥ २२६४

धैतदूर्वा तु गोलोमी, शतवीर्या शता लता ।

गण्डदूर्वायां मुण्डाली, वारुणी शकुलाक्षकः ॥ २२६५

मुस्तायां भद्रको भद्रमुस्ता राजकशेरुकः ।

गुन्द्री वरोहो गाङ्गेयः, कुरुविन्दोऽम्बुदाह्वयः ॥ २२६६

कुटं नटे ॥ कैवर्ती, मुस्तकं जीवनाह्वयम् ।

काण्डीरकं जीवबुधं, गोनर्द गोपुरप्लवम् ॥ २२६७

शतपुष्पं दारपुरं, वानेयं परिपेलवम् ।
जलमुक्ता मुस्तकाभं, शैवालदलसंभवम् ॥ २२६८
वीरणे तु वीरतरं, वीरभद्रं समूलकम् ।
मूलेऽस्योशीरमभयं, समगन्धि रणप्रियम् ॥ २२६९
लामज्जके तु नलदममृणालं लवं लघु ।
इष्टकापथकं शीघ्रं, दीर्घमूलं जलाशयम् ॥ २२७०

इत्याचार्यश्रीहेमचन्द्रविरचिते निघण्टुशेषे पञ्चमस्तृणकाण्डः ।

अथ धान्ये सस्यं सीत्यं, ग्रीहिः स्तम्बकरी अपि ।
आशौ स्यात्पाटलो ग्रीहिर्गर्मपाकिनि पष्टिकः ॥ २२७१
शालौ तु कलमाद्याः स्युः, कलमे तु कलायकः ।
लोहिते रक्तशालिः स्यान्महाशालौ सुगन्धिकः ॥ २२७२
यवे हयप्रियस्ताक्ष्यशूकस्तोवयस्त्वसौ हरित् ।
मङ्गल्यके स्यान्मसूरः, कलाये तु सतीनकः ॥ २२७३
हरेणुः खण्डिकश्चाथ, चणके हरिमन्थकः ।
मापे तु मदनो नन्दी, सरी बीजवरो बली ॥ २२७४
मुद्गे तु प्रधनो लोभ्यो, बलाटो हरितो हरिः ।
पीतेऽस्मिन् वसुखण्डीरः, प्रवेलजयशारदाः ॥ २२७५
कृष्णे प्रवरवासन्तहरिमन्थजशिश्विकाः ।
वनमुद्गे तु वरका, निगूढककुलीनकाः ॥ २२७६
खण्डिको राजमुद्गे तु, मनुष्टकमयुष्टकौ ।

गोधूमे सुमनो वले, निष्पावः शितिबिम्बिकः ॥ २२७७
कुलत्थे तु कालवृन्तस्ताम्रवृन्ते कुलत्थिका ।

आढक्यां तुवरी वर्णा, स्यात्कुल्माषे तु यावकः ॥ २२७८
नीवारस्तु वनग्रीहिः, श्यामाके श्यामकः समौ ।

कङ्गौ च कङ्गुनी कङ्गुः, प्रियङ्गौ पीततन्दुल ॥ २२७९
सा कृष्णा मधुका रक्ता, शोधिता मुशटी शिता ।

पीता माधव्यथो दोला, कोद्रवः कोरदूपकः ॥ २२८०
चीनके तु काककङ्कुर्यवनाले तु योनलः ।

जूर्णाद्वयो देवधान्यं, जोर्णाला बीजपुष्पिका ॥ २२८१
शणे भक्ता मातुलानी, स्यादुमा तु क्षमास्तसी ।

गवेषुकायां, गवेषुर्वन्यतिले तु जर्तिलः ॥ २२८२
पण्डतिले तिलपिञ्जस्तिलपेजोऽथ सर्पे ।

कदम्बकस्तुतुम्भोऽथ, सिद्धार्थः श्वेतसर्पपः ॥ २२८३
मापादयः शमीधान्यं, शूकधान्यं यवादयः ।

स्यात्सस्यशूके किंसारु, कणिशं सस्यशीर्षकम् ॥ २२८४
स्तम्बे तु गुच्छो धान्यादेर्नालः काण्डोऽफले त्विह ।

पलालो धान्यत्वपलः, तुषे वुसे कडङ्गिरः ॥ २२८५
इत्याचार्यधीहेमचन्द्रविरचिते निघण्टुशेषे पष्ठो धान्यवाण्डः ।

इति श्रीहेमचन्द्राचार्यविरचितो निघण्टुशेषः समाप्तः ।

श्रीअभिधानचिन्तामणौ शुद्धिपत्रकम् ।

१ देवाधिदेवकाण्डः प्रथमः ।

पृष्ठ	श्लो०पा०	अशुद्ध	शुद्ध
१	५-२	दाहा°	दाह°
३	१२	॥ १३ ॥	॥ १२ ॥
३	१७-४	घाड°	घट°
॥	१९-४	लिङ्ग°	लिङ्गा°
४	२६	॥ ४६ ॥	॥ २६ ॥
५	२८-१	शान्तिः ^{११}	शान्तिः ^{११}
५	३०-२	वीरश्वैरमतीर्थंकृत्	वीरश्वैरमतीर्थंकृत्
५	॥-३	महावीरो	महावीरो ^१
॥	३३-२	जम्बूस्वाम्यर्थं प्रभवः	जम्बूस्वाम्यर्थं प्रभवः
॥	३४-३	महागिरि सुहस्ताया	महागिरि सुहस्ताया
६	४०-२	सुमता चिरा	सुमताऽचिरा
॥	४२-१	सुमुखश्चापि	सुमुखश्चापि
७	४८-१	मृग छागो	मृगश्छागो
९	६०-२	वैरेतयो ^१	वैरेतयो ^१
११	६९-२	घर्माय°	घर्माय°
११	७२-३	रत्नरती	रत्नरती
॥	टीप्पन		
	पंक्ति ७	साहसोपतता	साहसोपेतता
१२	७५-२	निर्वाण°	निर्याण°

पृष्ठ श्लो०पा० अशुद्ध शुद्ध
 १२ ७७-१ अभापणं पु० इत्यादि श्लो० मोक्षोपायो योगो
 ज्ञानधदानचरणा-
 त्मकः । अभापणं पुन-
 मौनं, गुरुर्धर्मोपदे-
 शकः ॥ ७७ ॥

॥ ८१-३ सूनुता० सूनुता०
 २ देवकाण्डः द्वितीयः ।

१५	९३	९४	९३
१६	९९-४	०धनि०	धुनि
"	" - "	०वृ०	०वृ०
"	१०२	१०१	१०२
"	१०५	१९	१०५
१७	१०६-१	०शोडंशः	०शोडंशः
"	१११-३	०प्या०	०प्या०
"	" "	फा०	फा०
१८	११५-१	भाद्र०	भाद्र
"	११८-४	फाल्गु०	फाल्गु०
"	१२१-२	०भांशु०	०भांशु०
१९	१२३	१३३	१२३
"	१२४-१	०वी०	०वि०
"	१२५-३	उद्द०	उप०
"	" - "	रिष्टं	रिष्टं
"	१२७-३	०टीको०	०टिको०

पृष्ठ	श्लो० पा०	अशुद्ध	शुद्ध
२८	१९३-२	शङखो	शङ्खो
२९	१९७-१	०प्रतो ,	०प्रती
३०	२०३-२	०म्यको	०म्यको
३१	२१०-२	रिटिनां०	रीटिनां०
३२	२१५-१	०पड०	०पद०
३३	२२३-४	दुन्दुमिः	दुन्दुभिः
३४	२२७-३	०यिस्सतौ	०यिः स्सतौ
३५	२२८-४	शम्ब०	शंभ०
३६	२३१-२	वज्रं	वज्रि०

पृष्ठ	खो०पा०	अशुद्ध	शुद्ध
३४	२३१-३	स्वण०	स्वर्ण०
३५	२३७-२	गोतमा०	गोतमा०
३७	२५८-३	कलि०	कल०
॥	२५९-२	०दिका	०दिक्का
३९	२७०-१	शांघा	शाघा
४०	२८०-३	नत्तं	नृत्तं
४१	२८५-३	कौशि०	कैशि०
॥	२८६-२	सरध्वजः	सरध्वजः
॥	२९१-२	०ककुम्भ०	०ककुम्भ०
॥	२९२-४	०तत्तं	तत्तं
४२	२९५-३	सारिवक	सारिवक
४३	३०६-२	०मुला०	०मुल०
॥	३०७-४	सारिवकाः	सारिवकाः
४४	३१३-२	संछपाः	संछपाः
४६	३३१-४	पल्लविको	पल्लवको
॥	३३२-१	०गुरु	गुरु
४७	३३४	३३५	३३४
॥	३३६-४	प्रयोग्याः	प्रयोग्यः

३ मर्त्यकाण्डस्तृतीयः ।

४८	३३९-३	शृद्धः	शृद्धः
५०	३५१-३	सध्वान्यो	स ध्वान्यो
॥	३५२-३	०णांशी	णांशा
५१	३६७-१	०शे, दान्यो,	०शे दान्यो

पृष्ठ	श्लो० पा०	अशुद्ध	शुद्ध
५२	३७१-३	निसूदनानि	निपूदनानि
५३	३७२-२	निष्कारणा०	निष्कारण०
७१	"	X	॥३७२॥
७१	३७४-२	०गतौ	गतौ
७१	३७८-२	०धिछलम्	०धिश्छलम्
७१	"	३६८	३७८
७१	३७९-२	प्रतारणम्	प्रतारणम्
५५	३९०-१	विसरवरो	विसरवरो
७१	" "	विसमरः,	विसमरः,
७१	३९५-२	दादि०	दीदि०
५६	४००-१	धृतचरः	धृतचरः
७१	४०३-२	०कृतिः	०कृती
५७	४०७-३	हवो	हो
५८	४१५-१, २	धान्याम्लाना०	धान्याम्लारना
७१	४१७-२	वेसवार	वेपवार
७१	४१९-१	आसुरी	असुरी
५९	४२७-२	स्वोदर	स्वोदर
६०	४३१-४	प्रसृतो	प्रक्षितो
७१	४३२-३	घृष्टस्तु	घृष्टस्तु
७१	" -४	०घृष्णजी	०घृष्णजी
६१	४३९-१	संयतश्च	संयतश्च
७१	४४१-१	विप्रकृतौ,	विप्रकृतौ,
६२	४४५-२	गृहीतरि	प्रहीतरि

पृष्ठ	श्लो० पा०	अशुद्ध	शुद्ध
६२	४४६-४	°जितोऽहि°	°जितेऽहि°
"	४५०-१	विचण्डिलो	विचिण्डिलो
"	" -३	विस्तु	विस्तु
६३	४५२-१	सुरणसा,	सुरणस
"	४५६-४	चलिनौ	चलिनो
"	" "	चलिभौ	चलिभः
"	४५८-३	चलिरः	चलिरः
६४	४६१-४	किलासिनिः	किलासिनि
"	४६५-१	क्षणा°	क्षण°
६५	४६९-१	छदं	छदौ
"	४७१-१	अनाह°	आनाह°
६६	४८०-२	सह°	सह°
"	४८३-४	घुञ्जवः	घञ्जवः
६७	४८८-४	शस्त्रा	शस्त्रा
६८	४९४-२	जहिको	जाहिको
"	४९९-२	प्राधूर्णो°	प्राधूर्णो°
"	" -३	प्राधूर्णकोऽ	प्राधूर्णकेऽ
७०	५०७-३	°व्योकः	°व्योकः
"	५०८-१	कुट°	कुटु°
"	अयोदशपङ्क्तौ	"	"
"	चतुर्दशपङ्क्तौ	°छातिवं	°छातिवं
७१	५१३-४	कुटुम्बिना	कुटुम्बिनी
"	५१४-४	परस्परम्	परस्परम्

पृष्ठ	श्लो० पा०	मशुद्ध	शुद्ध
७१	५१५-३	पयसी	प्रेयसी
॥	५१६-१	दयेशा	हृदयेशा
॥	५१७-२	घनमिता	वरमिता
७२	५२१-३	°अयन्त	°अयन्तः
॥	५२२-१	प्राज्ञी प्रज्ञा	प्रज्ञा प्राज्ञी
॥	॥ ॥	प्रजानन्त्यां	प्रजानत्यां
॥	५२३-१	°चार्याणी,	°चार्यानी
॥	॥ -४	°ट्यट्यां	°ट्यट्यां
७३	५३२-३	साधारणा स्त्री	साधारणस्त्री
॥	५३४-३	लप्ता	नप्ता
७४	५३६-२	स्त्रीधमः	स्त्रीधर्मः
॥	५३८-४	स्याद्भ°	स्याद्भ°
७५	५४६-४	°वद्भ°	°वद्भमाद्°
॥	५४७-२	सभगा°	सुभगा°
॥	५५०-१	°सौरस्यौ,	°सोरस्यौ,
७७	५६३-४	मेर°	वेर°
७८	५६७-२	मस्तक°	मस्तिक°
॥	५७०-३	वेणि	वेणिः
॥	५७४-१	श्रोतं	श्रोत्रं
॥	॥	५७९	५७४
७९	५७६-३	°ऽक्षिण्य°	°ऽक्षण्य°
॥	५७८-४	निमिलनम्	निमीलनम्
॥	५७९-२	अरू°	अरू°

पृष्ठ	श्लो०पा०	अशुद्ध	शुद्ध
७९	॥ -३	अविकारे	अविकारे
॥	॥ -४	-अ-	-अ-
॥	५८०-१	अवो°	भुवो
८०	५८०-२	कुरुपाश्वे	कुरुपाश्वे
॥	५८८-४	रोऽसगः	रोऽसगः
॥	५८९-२	दोषाहा	दोषाहा
८१	५९६-४	सिंहवालस्तु	सिंहवालस्तु
॥	५९७-२	मुंस्तु°	मुंस्तु°
८२	६०३-३	चूचुकन्तु	चूचुकं तु
॥	६०४-३	कलखण्डं	कलखण्डं
॥	६०६-४	यस्ति°	यस्ति°
८३	६१४-१	नलकीलो	नलकीलो
॥	॥ -२	°आतो°	°आतो°
८५	६२५-२	°लुङ्कः	°लुङ्कः
॥	६३०-३	छवि°	छवि°
८६	६३२-१	जैभं,	जैहं
॥	६३३-३	यस्ति°	यस्ति°
॥	६३४-२	°यस्करः	यस्करः
८७	६४५-२	वादि°	वदि°
८८	६५१-३	सिद्ध°	मिद्ध°
॥	६५५-३	घ,	×
॥	॥ -३	वाला°	वाल°
८९	६५६-१	वाहपत्र	वाहपत्र

पृष्ठ	श्लो०पा०	अशुद्ध	शुद्ध
८९	६५८-२	०वलीलता	०वलीलताः
११	६६३-२	०वापा	०वापौ
११	६६४-१	०मुद्रा,	०मुद्रा,
९०	६६५-२	किङ्किणी	किङ्किणी
९०	६७०-३	०रुर्णायु०	०रुर्णायु०
९१	६७४-३	चौलः	चौलः
११	६७६-२	नक्तक०	नक्तक०
११	६७८-२	त्वामो०	व्यामो०
९२	६८४-१	मुकुरा०	मकुरा०
९३	६९५-१	प्राजपत्य	प्राजापत्य
९४	७००-३	पृथु०	पृथु०
११	७०२-२	सर्व्वंदमः	सर्व्वंदमः
९५	७१०-१	धीमत्सुः	धीमत्सुः (स.)
९६	७१६-१	परिवर्द्ध०	परिवर्द्ध०
११	७१८-१	०करद्वा	करद्वा
९७	७२३-४	रूपा०	रूप्या०
११	७२६-२	गोपा	गोपो
९८	७२९-४	प्रत्यर्घ्य०	प्रत्यर्घ्य०
११	७३३-२	०पूरयः	०पूरयः
९९	७३६-१	सामदा-	सामदान
११	७३८-३	मृगया	मृगया
१००	७४१-४	०रुम्	०रुम्
११	७४२-४	समजमम्	समजसम

पृष्ठ	स्रो०पा०	अशुद्ध	शुद्ध
१०१	७४६-२	ध्वजिना	ध्वजिनी
"	" -२	पताकिना	पताकिनी
"	७४९-१	अनीकिना	अनीकिनी
"	७५१-४	शतङ्गः	शताङ्गः
१०२	७५७-४	यानमुख	यानमुखं
१०३	७६१-१	रया०	रय०
"	७६५-४	सद्यद्वा	सद्यद्दो
"	७६६-२	यम	यर्म
"	" -३	कवच	कयचं
"	" -४	०नुग्र	०नुग्रं
१०४	७६७-१	रूपांसा,	रूपांसो
"	७६९-३	०यसा	०यसी
१०४	६७२-४	लक्षतः	लक्षतः
१०५	७७४-२	मुक्त	मुक्तं
"	७७६-३	सिञ्जिनी	शिञ्जिनी
"	" -४	०कारणम्	०वारणम्
१०५	७७८-१	गार्ध्वपक्षी,	गार्ध्वरक्षी
"	७७९-३	प्रहिते	प्रहितो
१०६	७८३-३	धम्म	धर्म
"	७८५-२	०दिला	०दीली
"	" -३	भिन्दिपाल	भिन्दिपाले
१०७	७८७-३	०शदुस्फो	०सदुस्फो
"	७९२-४	उज्जंस्फू	उज्जंस्फू

पृष्ठ	स्रो०पा०	अशुद्ध	शुद्ध
१०७	७९३-३	शक्यते	शक्यते
१०८	७९६-२	०पहसी	०सहसी
॥	७९७-१	०ह्यानि,	०ह्याभि,
॥	७९८-३	समीक	समीकं
॥	७९९-४	शुमुल	शुमुलं
१०९	८०२-४	सन्दाव०	सन्दाव०
॥	८०३-४	दमरं	दमरे
१११	८१३-३	बहुः	बहुः
॥	८१४-२	बहु०	बहु०
॥	८१५-३	रोच्यः,	रौच्यः,
११२	८२१-३	होत्र	होत्रं
॥	८२२-१	तच्छार्दः	तच्छार्द
॥	८२५-१	०कटको	०कटके
११३	८२७-१	समीधेनी	सामिधेनी
॥	८२८-१	०भंसित	०भंसितं
॥	८३०-१	शमनं (शसनं),	शसनं (शमनं),
११४	८३६-३	होगामि०	होमामि०
॥	८३८-१	ब्रह्मामन	ब्रह्मामनं
॥	८३९-३	पारायण	पारायणे
॥	८४०-२	काय	काये
११४	८४१-१	ब्रह्मण्य	ब्रह्मण्यं
॥	८४२-१	संस्कारपूर्व	संस्कारपूर्व-
११५	८४३-२	पुण्यक	पुण्यकं

पृष्ठ	श्लो० पा०	अशुद्ध	शुद्ध
११५	८४५-१	यज्ञसूत्र	यज्ञसूत्रं
"	८४६-१	वाल्मीकी०	वाल्मीकि०
"	" -३	मया०	मैया०
"	" -४	माठः	माठरः।
"	८४७-१	पराशर्य्यः,	पराशर्य्यः
"	" -४	०कालिका	०कालिकी
"	८५०-१	०याजा	०याजी.
११६	८५२-१	कात्यायने	कात्यायनो
"	८५८-१	०रूढो,	०रूढो,
११७	८५९-२	निषिद्ध०	निषिद्ध०
"	८६५-२	०वेतन	०वेतने
"	८६६-३	सेयावृत्तिः	सेयावृत्तिः
११८	८६८-२	ऋषा	ऋषी
"	" -३	त्रेयद्	त्रेयदे
"	८६९-२	नीचा	नीची
"	८७०-३	म्यासं,	म्यासे,
"	८७१-१	मात्रकं	मात्रके
"	" -२	मर्य	मर्यं
"	" -३	पणितम्बं	पणितम्बं
"	८७२-२	०रुद्रपौ	०रुद्रपौ
"	" -३	गणेष	गणेषं
"	८७३-२	दुनायुतः	दुनायुतः
"	" -३	मयुत,	मयुतं,

पृष्ठ	श्लो०पा०	अशुद्ध	शुद्ध
११८	८७३-४	०कोटवः	कोटयः
११९	८७५-१	असङ्ख्य	असङ्ख्यं
"	" -४	बहित्रकम्	बहित्रकम्
"	८७६-१	बोहित्यं	बोहित्यं
"	" "	बहन	बहनं
"	" -२	पोतवाहा	पोतवाहो
११९	८७७-१	०तरीण्यो	०तरीण्यौ
"	" "	बेडऽथ,	बेडाऽथ,
"	८७८-४	सेकपात्र	सेकपात्रं
"	८७९-१	कोला	कोलो
"	" -२	स्यात्तरी०	स्यात्तर०
१२०	८८२-३	साक्षो,	साक्षी,
"	८८३-१	पोतव	पोतवं
"	८८४-४	तत्पल	तत्पले
"	८८७-१	चतुर्विंशत्या०	चतुर्विंशत्य०
"	" -२	हस्ता	हस्तो
"	८८८-४	गवीश्वर	गवीश्वरे
"	८८९-१	०गाभी,	०गाभीर
"	" -२	गोम०	गोस०
१२१	८९०-२	हला	हली
"	" "	०कार्पको	०कार्पकौ
"	८९१-२	मत्य	मत्यं
१२२	८९७-२	विराः	विशः

पृष्ठ	स्रो०पा०	अनुब्र	नुब्र
१२२	८९८-२	वैदेहका	वैदेहको
"	९०२-३	०मिरा	०मिरा
१२३	९०३-३	माभ्यीक	माभ्यीकं
"	९०४-४	किण्वन्तु	किण्वं तु
"	९०८-२	कलादा	कलादो
"	" -४	०प्रसेविका	प्रसेविका
"	९१०-३	काम्बविव०	काम्बविक०
१२४	९११-३	विष्पलकं,	विष्पलकं,
१२५	९२०-१	यमांतो	यमांतो
"	९२२-१	०मालेरय	०मालेरयं
"	९२६-१	कुदकं	कुदकं
"	" -३	कीदूरल	कीदूरलं
"	" "	कुगुरु,	कुगुरुं,
१२६	९३३-१	चण्डालो	चण्डाले

४ तिर्यकाष्ट्यनुब्रं:

१२८	९३९-१	तु	×
"	९४१-२	वदसीय	वदसीयं
"	" -३	सिम्बय	सिम्बयं
"	९४२-३	वरगुरुं	वरगुरुं
"	" -४	विदपायय	विदपायये
"	९४३-१	उध	उधं
"	" -१	दधक	दधकं

पृष्ठ	श्लो० पा०	अशुद्ध	शुद्ध
१२८	९४६-२	कुरुन्	कुरुन्
१२९	९४७-१	वर्षं	वर्षं
"	९५३-३	निर्जला	निर्जलो
१३०	९५७-१	बद्धास्तु	बद्धास्तु
"	९५९-२	बाह्रीका	बाह्रीका
"	" -२	बाह्रीका०	बाह्रीका०
"	" -४	कारुपा०	कारुपा०
१३१	९६७-४	माप्य	माप्यं
१३२	९७५-१	कोशला	कोसला
१३३	९७९-१	दामलिप्त	दामलितं
"	९८१-२	क्षौमाद्वाद्वाद्वा०	क्षौमाद्वाद्वा०
१३४	९८३-३	सराण०	सराणि०
"	९८६-३	चारपयो,	चारपयो
"	९८८-१	विषणि०	त्रिपणि०
१३५	९९०-४	सभाद०	सभोद०
"	९९१-२	पस्त्यः	पस्त्यं
"	९९२-१	धामागारं	धामागारं
"	९९६-१	सन्धाना,	सन्धानी
"	" -३	होत्रीयन्तु	होत्रीयं तु
१३७	१००४-२	०राहणे	०राहने
"	" -३	यलजं	यलजं
"	१००५-२	शुश्रिकायान्तु	शुश्रिकायां तु
"	१००९-४	०म्बुतो	०म्बुतो

पृष्ठ	श्लो०पा०	अशुद्ध	शुद्ध
१३७	१०११-१	नीधं	नीवं
१३८	१०१४-१	शालभञ्जी	सालभञ्जी
"	१०१८-३	सुस्य ^०	सुहृय ^०
"	१०१९-१	कुण्ड,	कुण्डं,
१३९	१०२०-२	पात्री	पाण्यो
"	" -३	ऽम्बरीषसृ ^०	ऽम्बरीष ऋ ^०
"	१०२१-३	०न्त्यालः,	०न्त्यालः,
"	१०२३-२	मन्थनो	मन्थानो
१४०	१०२७-२	०राण्	०राद्
"	१०२९-४	०वाल्कः	०वाल्कः
१४१	१०३५-२	०वात्यका	०वात्यका
"	१०४१-१	०भव,	०भवं,
१४२	१०४१-२	गुरं ^०	गुरं ^०
१४३	१०४६-१	कुप्यन्तु	कुप्यं तु
"	" -२	०द्रूप्यन्तु	०द्रूप्यं तु
"	१०५०-४	रसश्चलम्	रसश्चलः
१४४	१०५४-२	वीष्यक	वीष्यक
"	१०५६-४	लेषर	लेषरं
१४५	१०६२-२	नीयं ^०	नीरेयं ^०
"	१०६३-४	बालं ^०	बालं ^०
"	१०६४-२	हरिन्मणि.	हरिन्मणिः
"	" -३	पद्मरागो	पद्मरागो
"	१०६५-३	वज्रं ^०	वज्रपं ^०

पृष्ठ	श्लो०पा०	अशुद्ध	शुद्ध
१४६	१०७०-४	°स्पृशि	°स्पृशि
"	१०७३-२	°घ्यर्णौ	°घ्यर्णवो
१४७	१०७८-४	°जल	°जले
"	१०८०-१	हृदिनी	हृदिनी
१४८	१०८३-२	कालिन्दो	कालिन्दी
"	" -४	°द्रिना	°द्रिजा
"	१०८६-१	ऽजनी	ऽऽजुनी
१४९	१०९३-२	चुरा	चुरी
"	" -३	चुण्डी	चुण्डी
"	१०९६-१	°भमां	°भसां
"	१०९६-२	सरिः	सरिः
१५०	१०९९-१	°घ्न	°मघ्न
"	" -४	यहुला	यहुली
१५१	११०१-२	°रिदम्मदः	°रिरम्मदः
"	११०२-४	°सलङ्ग	°रलङ्का
"	११०३-१	अम्मसू	अम्मसूः
"	११०४-४	शम्पा	शम्पा
"	११०५-३	सौदामिनी	सौदामनी
"	११०६-४	गन्धवह	गन्धवहः
१५२	११०८-४	गोघरः ।	पाण्डिगाः । ११
"	१११२-३	°रुचनं	रुचानं
१५३	१११६-३	°यवेनी	यवेशी
"	१११८-२	गुदिम	गुदिम

शृङ्खला	श्लो०पा०	अनुवृत्त	शुद्ध
१५४	११२३-१	किशलयं	किशलयं
"	" -२	किशलं	किशलं
"	११२५-१	सुमनभः,	सुमनसः
"	११२८-३	°एफुल्लपं	°एफुल्लसं
१५५	११२९-२	°नुविदं	मुनिदं
"	" -३	°विनुदं	विमुदं
"	११३०-१	१०३०	११३०
"	११३१-१	ऽधस्यः,	ऽधस्यः,
"	११३७-३	यससः	यससः
"	" -४	यानीरा	यानीरो
१५६	११३८-१, २	कोटी, यं	कोटियं
"	११४३-३	भद्रपर्णी	भद्रपर्णी
१५७	११४७-४	°स्तु	°स्तु
"	११४८-२	नवमाटिका	नवमाटिका
"	११५०-१	मानुल्लो	मानुल्लो
"	११५१-४	नालिकेरं	नालिकेरं
"	११५५-४	दाश	दाश
१५८	११५६-२	त्रिषण्डकः	त्रिषण्डकः
"	११५८-२	दीपेरे	दीपेरे
"	" -४	ददुमं	ददुमं
"	११६१-३	विसमं	विसमं
१५९	११६५-१	सौमन्धियम्	सौमन्धियं तु
"	" -४	विसम्	विसम्

पृष्ठ	श्लो०पा०	अशुद्ध	शुद्ध
१५९	११६८-२	मीहि	मीहिः
"	" -३	पटलो	पाटलो
१६०	११७४-२	मकुष्ट°	मकुष्ट°
"	" -२	मयुष्टकौ	मयुष्टकौ
१६१	११८०-२	सर्पपः	सर्पपः
"	११८४-२	शिमुकञ्च	शिमुकं च
"	११८५-२	°सुण्ड°	सुण्ड°
१६२	११८९-४	शृङ्गवे°	शृङ्गपे°
"	११९४-१	वद्वजा	वद्वजा
"	११९६-३	शौत्कि°	शौत्कि°
१६३	११९७-२	कुष्ट°	कुष्ट°
"	११९८-२	सत्तक°	सत्तुक°
"	१२०३-४	°स्य ॥	°स्यपा
"	" -॥	जलोकसः	जलौकसः
१६४	१२०९-३	°मिरजी	°मिरजो
"	१२१०- पूर्वादि	१२१० पूर्वादि	१२११ पूर्वादि
"	" -४	॥१२१०॥	॥
१६५	द्वितीयपङ्क्ति	सः ।	सः ॥१२१०॥
"	१२१२-४	पट्टद्वयः	पट्टद्वयः
"	१२१३-१	भोजयन्तु	भोजयं तु
"	१२१४-३	वर्षणा	वर्षणा
१६६	- -	६६	१६६
"	१२२३-१	°दन्ती,	°दन्तो,

पृष्ठ	श्लो०पा०	अशुद्ध	शुद्ध
१६६	१२२४-२	ऽस्यामं तु	ऽअमंरवस्य
१६७	१२२९-३	हिज्जिरश्च	हिज्जीरश्च
१६८	१२३५-२	वाहिका°	वारिहिका°
"	१२३६-२	श्रीवत्सकी	श्रीवृक्षकी
"	१२३८-४	क्रियाहो	क्रियाहो
"	१२३९-४	°बालधिः	°बालधिः
१६९	१२४०-४	कुञ्चिकासं	कुञ्चितासं
"	१२५१-३	दामञ्जनं	दामाञ्जनं
"	१२५२-३	पर्याणन्तु	पर्याणं तु
१७०	१२५३-१	वग°	वेग°
"	१२६१-१	°दीनान्तु	°दीनो तु
१७१	१२६६-१	तम्बा	तंवा
"	" -३	पृष्ठोद्दी	मष्टोद्दी
१७२	१२७२-१	येक हा०	येकाद् हा
"	१२७३	१२७४	१२७३
"	१२७५-१	°रुगलरुडा	°रुगलः छा०
"	" -१	यस्तः	यम्नः
"	१२७६-१	यकंरो	यकंरो
"	१२७८-४	मुकुरो	मुकुरो
"	" -१	°बालधिः	बालधिः
१७३	१२८०-३	तालाशुका	तालाशुको
"	१२८२-४	जरन्ता	जरन्तो
१७४	१२९१-१	गण्डिव	गुण्डिव

पृष्ठ	श्लो०पा०	अमुद्ध	मुद्ध
१७४	१२९३-२	हरिणा०	हरिणा०
"	" -४	शम्यतः	शंवराः
"	१२९७-३	मुशली	मुसली
१७५	१२९९-३	सगटः	सरटः
"	१३००-४	०लोचनः	०लोचने
१७५	१३०१-१	छट्टु०	छुछु०
१७६	१३०५-४	हुहुभौ	हुण्डुभौ
१७७	१३१५-२	स्फुटः	स्फटः
"	१३१६-४	०पक्षि०	द्विजपक्षि०
"	१३१७-३	पग्रं पतग्रं,	पघ्नं पतघ्नं
१७८	१३२८-२	खञनः	खञनः
१७९	१३३१-४	खयपत्ये	खयपत्ये
"	१३३२-४	यकोट०	यकोट०
"	१३३३-२	विस०	विस०
"	१३३६-३	चटकायां	चटकायां
"	१३३७-४	०रादुकः	०रादुकः
"	१३३८-२	कवरी	ककरी
१८०	१३३९-१	पारावतः	पारापतः
"	१३४४-४	शम्यरो	शंयरो
"	१३४४-४	०क्षिभिः	०क्षिभिः
१८१	१३४७-२	महुर०	महुर०
"	१३५२-३	पोटनाक्षिः	पोटनादिः
"	१३५३-४	जीवय	जीवयः

पृष्ठ	श्लो०पा०	अशुद्ध	शुद्ध
१८२	१३५७-४	°जम	°दम
"	प्रथमपङ्क्तौ	तिर्यङ्काण्डः	नारककाण्डः
"	अष्टम्यां पङ्क्तौ	नरकका°	नारकका°
१८३	प्रथमपङ्क्तौ	तिर्यङ्काण्डः	सामान्यकाण्डः
"	१३६४-२	वपा°	वपा°
"	सप्तम्यां पङ्क्तौ	नरककाण्डः	नारककाण्डः
"	१३६६-३	पुन°	पुन°
"	" -३	सखं	सरपं
"	१३६७-४	°जीव°	°र्जीव°
१८४	प्रथमपङ्क्तौ	तिर्यङ्काण्डः	सामान्यकाण्डः
"	१३७६-१	स्वादू	स्वादू
१८५	प्रथमपङ्क्तौ	तिर्यङ्काण्डः	सामान्यकाण्डः
"	१३८१-१	विदिषपं	विदिषपं
१८६	प्रथमपङ्क्तौ	तिर्यङ्काण्डः	सामान्यकाण्डः
१८६	१३८९-३	वयम्°	वयम्°
"	१३९०-१	गन्धो	गन्धो
१८७	प्रथमपङ्क्तौ	तिर्यङ्काण्डः	सामान्यकाण्डः
"	१४००-२	संख्याह°	संख्याह°
"	१४०२-१	मन्त्र°	मन्त्र°
"	" -३	बुद्ध	बुद्धं
१८८	प्रथमपङ्क्तौ	तिर्यङ्काण्डः	सामान्यकाण्डः
"	१४०५-४	गजानां गमं°	गजैर्न गत°
"	१४०७-३	°वागिते	°वागिते

पृष्ठ	श्लो० पा०	अशुद्ध	शुद्ध
१८८	" -३	वृषस्य	वृकस्य
"	१४०८-२	रति०	रत०
"	१४०९-२	ददुरः	ददुरः
"	१४१०-३	पेटक	पेटकं
१८९	प्रथमपङ्क्तौ	तिर्यक्काण्डः	सामान्यकाण्डः
"	१४१८-३	धैनूकं	धैनुकं
१९०	प्रथमपङ्क्तौ	तिर्यक्काण्डः	सामान्यकाण्डः
"	१४२१-१	वातूल०	वातूल०
"	१४२३-३	घोरणी	घोरणी
"	१४२९-३	कुजं	कुबां
१९१	प्रथमपङ्क्तौ	तिर्यक्काण्डः	सामान्यकाण्डः
"	१४३०-१	पुधुल	पुधुलं
"	" -२	विकट	विकटं
"	" -२	विपुलं	विपुलं
"	१४३१-१	दैव्य०	दैव्य०
"	१४३६-१	धीम	धीम०
"	१४३८-१	प्रवर्ह	प्रवर्ह
१९२	प्रथमपङ्क्तौ	तिर्यक्काण्डः	सामान्यकाण्डः
"	१४३९-३	परार्द्ध०	परार्द्ध०
"	१४४१-४	ऽधमं	ऽधमं
"	१४४३-४	०द् रग्	०द् रग्
१९३	प्रथमपङ्क्तौ	तिर्यक्काण्डः	सामान्यकाण्डः

पृष्ठ	श्लो० पा०	अशुद्ध	शुद्ध
१३	१४४६-४	निविडं	निविडं
"	१४४७-२	बहलं	बहलं
१४	प्रथमपङ्क्तौ	तिर्यक्काण्डः	सामान्यकाण्डः
"	१४५४-१	स्थावरन्तु	स्थावरं तु
"	१४५६-४	कुटिले	कुटिलं
"	१४५८-३	नगरं	मगतं
१५	प्रथमपङ्क्तौ	तिर्यक्काण्डः	सामान्यकाण्डः
"	१४६५-१	प्रतिकूलन्तु	प्रतिकूलं तु
"	१४६६-२	सम्यन्तु	सम्यं तु
१६	प्रथमपङ्क्तौ	तिर्यक्काण्डः	सामान्यकाण्डः
१७	"	"	"
"	१४८३-३	गृध	गृध
"	१४८४-१	शिक्षात	शिक्षातं
१८	प्रथमपङ्क्तौ	तिर्यक्काण्डः	सामान्यकाण्डः
"	१४८७-३	मुत्त	मुत्तं
"	१४८८-४	ररीकृते	ररीकृते
"	१४८९-३	मर्द्दीर्णं	सर्द्दीर्णं
"	१४९१-४	निविषितानि	निविषितानि
"	१४९२-२	समुत्तं	समुत्तं
१९	प्रथमपङ्क्तौ	तिर्यक्काण्डः	सामान्यकाण्डः
"	१४९६-३	मुनिनं	मनितं
"	" -४	मुत्तम्	मुत्तम्
"	१४९८-२	मम्यनन	मम्यनन

पृष्ठ	श्लो० पा०	अशुद्ध	शुद्ध
२००	प्रथमपङ्क्तौ	तिर्यक्काण्डः	सामान्यकाण्डः
"	१५११-४	सताः	समाः
२०१	प्रथमपङ्क्तौ	तिर्यक्काण्डः	सामान्यकाण्डः
"	१५१२-३	लक्ष्मीच्छा°	लक्ष्मीश्छा°
"	१५१७-२	अँशो	अँपो
२०२	प्रथमपङ्क्तौ	तिर्यक्काण्डः	सामान्यकाण्डः
"	१५२१-४	एवनानि	ऐवनानि
"	१५२६-३	०ट्यूङ्	०ट्यूङ्
२०३	प्रथमपङ्क्तौ	तिर्यक्काण्डः	सामान्यकाण्डः
२०४	"	"	"
"	१५३९-३	हटैः	हटे

शेषनाममालाशिलोञ्छसहितस्य

अभिधानचिंतामणिकोशस्य

अकारादिवर्णानुक्रमेण शब्दानुक्रमणिका

शब्दः	श्लोकः	शब्दः	श्लोकः
अ.		अंघ्रिप.	१११४
अंश.	१४३४	अंघ्रिस्कन्ध	११७
अंशकूट	१२६४	अकम्पित.	३२
अंशु. }	९९	अकर्कश.	१३८७
	९९	अकर्ण.	४९४
अंशुक.	६६६	अकल्कन.	४९०
अंशुहस्त.	९६	अकस्मात्.	१९३२
अंस.	९८८	अकिञ्चन.	३९८
अंसल	४४८	अकिञ्चनता.	८१
अंहति.	३८७	अकुप्य.	१०४९
अंहस.	१३८१	अकूपार.	१०७३
अंहि.	६१६	अक्त.	१४९२
अंहिनामन्.	११२१	अक्रम.	१९११

અક્ષ.	૪૮૬	અક્ષીવ.	૯૪૧
	૭૩૮		૧૧૩૪
અક્ષત.	૮૮૪	અક્ષૌહિણી.	૭૪૯
	૯૪૩	અલંદ.	૧૪૩૩
અક્ષત.	૧૩૮૩	અલાત.	૧૦૯૪
અક્ષદર્શક	૪૦૧	અલિલ.	૧૪૩૩
અક્ષદેવિન્.	૭૨૦	અલેદિત્વ.	૭૧
અક્ષધૂર્ત	૪૮૬	અગ.	૧૧૧૪
અક્ષમાલા.	૪૮૬	અગદ.	૪૭૩
અક્ષર	૮૪૯	અગદક્ષાર.	૪૭૨
	૭૯	અગમ.	૧૧૧૪
અક્ષરચન્દુ.	૪૮૩	અગરુ.	૬૪૦
અક્ષરચળ	૪૮૩	અગસ્તિ.	૧૨૨
અક્ષરજીવક.	૪૮૩	અગસ્ત્ય.	૧૨૨
અક્ષવતી	૪૮૬	અગાધ	૧૩૬૪
અક્ષવાટ	૮૦૧		૧૦૭૦
અક્ષાન્તિ.	૩૯૧	અગાધજલ.	૧૦૯૧
અક્ષિ.	૬૭૬	અગાર.	૯૯૨
અક્ષિકૃત્ક.	૧૨૨૬	અગુરુ.	૬૪૦
અક્ષિગત.	૪૪૮	અગૌકસ્.	૧૩૧૭
અક્ષિવિકૃણિત.	૬૭૮	અગ્રાપી.	૧૧૦૦

अग्निः.	१६९		१४३८
अग्निक.	१०९९	अग्र.	११२१
अग्निकारिका.	१२०९		१४५९
अग्निकार्य.	८१४		११८३
अग्निचित्.	८१४	अग्रज.	८१२
अग्निदेवा.	१०९		११९१
अग्निभू.	२०९	अग्रजह्वा.	६१५
अग्निभूति.	३१	अग्रजन्मन्.	८१२
अग्निमारुत.	१२३	अग्रजाति.	८१२
अग्निरक्षण.	८३५	अग्रणी.	१४३९
अग्निरग्नी.	१२०९	अग्रतः.	१५२९
अग्निवल्लभ.	६४७	अग्रवीम.	१२००
अग्निवाह.	११०३	अग्रयान.	८००
अग्निसंमथ.	६२०	अग्रमर.	४९८
अग्निसिंहनंदन.	६९६	अग्रायणीय.	२४७
अग्निहोत्र.	८३६	अग्रिय.	६२३
अग्निहोत्रिन.	८३५		१४३९
अग्नीन्धन.	८१४	अग्नेदिधीषू.	५२५
अग्न्याधान.	८३६	अग्नेसर.	४९८
			१४२८
		अग्रव.	१४३९
		अग्र.	१३८१

શબ્દાનુક્રમણિકા

અદ્ગુહીયક.	૬૧૩			૨૧૧
અદ્ગુપ્ત.	૬૧૨	અજ.	}	૨૧૪
અદિઘ.	૧૭૯૮			૧૨૭૬
અદિઘનામન.	૧૧૨૧	અમકાવ.		૨૦૧
અદિઘપ.	૧૧૧૪	અમગર.		૧૩૦૬
અદિઘસ્કન્ધ.	૬૧૭	અમગીવિક.		૮૮૯
અચલ. }	૬૯૮	અમદેવતા.		૧૧૪
	૧૦૨૭	અમનામક.		૧૦૬૪
અચલધ્રાતુ.	૩૨	અમન્ય.	}	૧૨૬
અચલા.	૯૩૬			૭૯૬
અચિરપ્રમા.	૧૧૦૪	અમપ.		૮૬૭
અચિરા. . .	૪૦	અમપીટ.		૭૦૭
અચેષ્ટતા.	૨૦૭	અમર્ષ.		૭૩૧
અચ્યુત.	૨૧૪	અમલ.		૧૪૭૧
અચ્યુતમ.	૯૩	અમા.		૧૨૭૬
અચ્યુતામમ. }	૧૭૧	અમાગી.		૪૨૨
	૨૨૬	અમાતશત્રુ.		૭૦૭
અરહ.	૧૦૭૧	અમિત.	}	૨૬
અરહમહ.	૧૨૮૯			૪૨
અશ્વસા.	૨૪૦	અમિતવલા.		૪૪
		અજિન.		૬૩૦
		અજિનવત્રિકા.		૧૨૩૬

અગિર.	૧૦૦૪	અટ્ટ. }	૯૮૧
અગિહ.	૧૪૬૬		૧૦૦૨
અગિહાગ.	૭૭૮	અટ્ટહાસ.	૨૯૭
અગિહ.	૧૨૧૪	અટ્ટહાસિન.	૧૯૭
અગ્નુકા.	૩૩૪	અટ્ટાલક.	૯૮૧
અગ્ન.	૩૬૨	અટ્ટુન.	૭૮૩
અગ્નિ.	૭૩	અગ્નક.	૧૪૪૨
અગ્નિ. }	૧૩૭૪	અગ્ન્ય.	૯૬૬
અગ્નિ.	૬૬૭	અગ્નિ. }	૭૯૬
અગ્નિ.	૪૪૭		૧૦૧૩
અગ્નિ. }	૧૭૦	અગ્નિમન.	૨૦૨
અગ્નિ.	૬૮૬	અગ્નિયમ.	૧૪૨૮
	૧૦૫૩	અગ્નિ.	૧૬૨૪
અગ્નિનાધિકા.	૧૨૯૮	અગ્નિ. }	૧૩૧૯
અગ્નિનિકા.	૧૨૯૮		૬૧૧
અગ્નિલિ.	૬૯૮	અગ્નિક.	૬૧૧
અગ્નિલિકારિકા.	૧૦૧૪	અગ્નિકોશ.	૬૧૨
અગ્નિસ.	૩૭૬		૧૩૧૭
અગ્નિસા.	૧૬૩૦	અગ્નિજ. }	૧૩૪૩
અટની.	૭૭૬		૧૩૬૬
અટવી.	૧૧૧૦	અતપી.	૧૧૭૯
અટાટ્યા.	૧૬૦૧	અતિકૃતિસત	૩૬૦

अतिक्रम	१९०४	अतीव.	१९३५
अतिमत्र.	४९४	अत्तिका.	३३५
अतिथि.	४९९	अत्यंतगामिन्.	४९५
अतिथिपूजन.	८१२	अत्यंतीन.	४९५
अतिदूर.	१४५२	अत्यय	३२३
अतिपथिन्	९८४	अत्यर्थ.	१९०५
अतिपात.	१९०४	अत्यल्प.	१४२८
अतिपी.	१८१	अत्पाकार.	४४२
अतिमर्याद.	१९०४	अत्रमवान्.	३३६
अतिमात्र.	१९०६	अत्रिहगून.	१०५
अतिमुक्तक.	११४७	अत्रेयी.	५३५
अतिरक्त.	१४४९	अथर्वन्	२४९
अतिवाहिक.	१३५८	अदन.	४२४
अतिवृष्टि.	६०	अदध्र	१४२६
अतिवेद्य.	१९०६	अदृष्ट.	३०२
अतिशय. }	५८	अद्भुत. }	२९५
	१९०६		३०३
अतिसर्जन.	१५१९	अद्भुतत्व.	७०
अतिसंधान	३७९	अद्भर.	३९४
अतिस्थिर.	१४५३		१११४
अतिसिग्धमधुरत्व.	६८	अद्रि }	१०२७
अतिहास.	२९८		१७४

અદ્વિતા.	૨૦૪	અધિભૂ.
અદ્વિરાજ.	૧૦૨૭	અધિરોહિણી.
અદ્વય.	૨૩૪	અધિવાસન.
અઘમ.	૧૪૪૧	અધિવિલા.
અઘમર્ણ.	૮૮૨	અધિશ્રયણી.
અઘર.	૬૮૧	અધિષ્ઠાન.
	૩૪૭	અધીરા.
અઘવા.	૬૩૧	અધીશ્વર.
અઘસ.	૧૬૨૬	અધુના.
અઘસ્તાત્.	૧૬૨૬	અધુષ્ટ
અઘઃસિસ.	૧૪૮૨	અધોડંશુક
અધિ.	૬૩૬	અધોડસન.
અધિક.	૧૪૪૯	અધોભુવન.
અધિકરણ.	૨૬૬	અધોમર્મન.
અધિકર્મિક.	૭૨૬	અધોમુલ.
અધિકાક્ષ.	૭૬૭	અધ્યસ.
અધિકાર.	૭૪૪	અધ્યપન.
અધિકૃત.	૭૨૨	અધ્યવસાય.
અધિક્રમ	૧૬૧૧	અધ્યાહાર.
અધિસિસ.	૪૪૦	અધ્યૂદા.
અધિત્પકા.	૧૦૩૬	અધ્યેષણા.
અધિપ.	૩૬૮	અધ્યગ.

शब्दानुक्रमणिका

अध्वन्.	९८३	अनन्ततीर्थकृत्.	२७
अध्वनीन.	४९३	अनन्तवीर्य	५६
अध्वन्य.	४९३	अनन्तर.	१४५१
अध्वर.	८२०	अनन्ता. }	११९२
अध्वरय.	७५२		९३६
अध्वर्यु.	८१९	अनन्यज.	२२७
अनक्षर.	२६६	अनन्यवृत्ति.	१४५८
अनक्षि.	५७६	अनर्गल.	१४६६
अनगार.	७६	अनल.	१०९९
अनङ्ग	२२७	अनवधानता.	१३८२
अनङ्गासुहृद्.	२००	अनवरत.	१४७१
अनच्छ.	१०७१	अनवराध्यं.	१४३९
अनङ्गान्.	१२५७	अनवस्कर.	१४३६
अनङ्गुही.	१२६५	अनवस्थिति.	३१५
अनङ्गुही.	१२६५	अनश्वर.	१४५३
अनतिविधम्बिता.	७०	अनस्	७५३
	१३०७	अनादर.	१४७९
अनन्त. }	२९	अनादृत.	१४७९
	२२४	अनामय.	४७४
	१६३	अनामिका.	५९३
अनन्तक.	८७५	अनारत.	१४७१
अनन्तजित्.	२९	अनार्यज.	६४०

अनुप्लव.	४९६	अनृत.	२६५
अनुमव.	१५२०	अनेकजातिवैचित्र्य.	८६६
अनुभाव.	३२६	अनेकप.	१५३४
अनुमति.	१५०	अनेकमूक.	७०
अनुयोजन.	२९३	अनेहस्.	१२१७
अनुयोगकृत्.	७८	अनोकह.	३४८
अनुराति.	२९६	अन्त.	१२६
अनुराग.	२९६	अन्तःकरण.	१११४
अनुराधा.	११३	अन्तःपुर.	९६२
अनुरोध.	७३३	अन्तःपुराध्यक्ष.	१३७४
अनुलाप.	२७४	अन्तक.	१४५९
अनुवत्सर.	१५९	अन्तकृद्दशा.	१३६९
अनुवृत्ति.	७३३	अन्तर.	७२७
अनुशय.	१३७८	अन्तरा.	७२६
अनुष्ण.	३८४	अन्तरा.	१८४
अनुहार.	१४६३	अन्तरा.	२४४
अनूचान.	७८	अन्तरा.	१४६०
अनूप.	९५३	अन्तरा.	१५०९
अनूरु.	१०२	अन्तरा.	१५३८
अनृगु.	३७४.	अन्तराय.	१५३८
		अन्तराय.	१५०९

अन्तराल.	१४६०	अन्तिक.	१४५०
अन्तरीक्ष.	१६३	अन्तिकतम.	१४५२
अन्तरीप.	१०७८	अन्तिका.	१०१८
अन्तरीय.	६७३	अन्तिकाश्रय.	१००१
अन्तरे.	१५३८	अन्तिम.	१४५९
अन्तरेण. }	१५३८	अन्तेवासिन्. }	७९
	१५२७		९३३
अन्तर्गत.	१४९५	अन्त्य. }	८७४
अन्तर्गङ्गु.	१५१६		१४५९
अन्तर्घा.	१४७७	अन्त्यवर्ण.	८९४
अन्तर्धि.	१४७७	अन्त्र.	६०५
अन्तर्द्वार.	१००७	अन्दुक. }	१२२९
अन्तर्मनसू.	४३५		१२८०
अन्तर्वत्नी	५३८	अन्ध.	४५७
अन्तर्वाणि.	३४५	अन्धकार.	१४६
अन्तर्वेदि.	९४९	अन्धकामुह्य.	२००
अन्तर्विगाहन.	१५००	अन्धतमस.	१४६
अन्तर्वैशिक.	७२६	अन्धसू.	३९५
अन्तर्हित.	१४७७	अन्धु.	१०९१
अन्तावपायिन् }	९२३	अन्न.	३९५
	९३३	अन्नकोष्ठक.	१०१२
		अन्यत्.	१४६८

शब्दानुक्रमिका

अन्यतरत्.	१४६८	अपटु.	४५
अन्यभृत.	१३२२	अवतर्पण.	४७
अन्यशाखक.	८५७	अपत्य.	५४
अन्यून.	१४३३	अपत्यपय.	६०५
अन्योन्य.	१४९९	अपत्रपा.	३१
अन्वक्ष.	१४५७	अपत्रपिष्णु.	३९०
अन्वच्.	१४५७	अपय.	९८४
अन्वय.	५०३	अपयिन्.	९८४
अन्वर्ध.	२५७	अरदिश.	१६७
अन्ववाय.	५०३	अपछवस्त.	४४०
अन्विष्ट.	१४९१	अरमित्यक.	८८१
अन्वेपित.	१४९१	अपयान.	८०२
अन्वेष्ट.	४६१	अपस्मार.	३२१
अपकृष्ट.	१४४२	अपररात्र.	१४५
अपक्रम.	८०३	अपरा. }	१४७
अपक्रिया.	१५१५	अपराजिता.	१२२८
अपघन.	५६६	अपराद्धेषु.	७७२
अपघय.	१५२४	अपराध.	७४४
अपचित.	४४७	अपर्णा.	२०३
अपटान्तर.	१४५१	अपलाप.	२७६
अपटी.	६८०	अपठातिका.	३९३

અપવરક.	૯૯૧	અપાત્રીન.	૧૬૮
અપવર્ગ.	૭૬	અપાટવ.	૪૬૨
અપવન.	૧૧૧૧	અપાન.	૬૧૨
અપવર્જન.	૩૮૭	અપાન.	૧૧૦૮
અપવાદ.	૨૭૧	અપામૃત.	૧૨૪૬
અપનારણ.	૧૪૭૭	અપામૃત.	૩૬૬
અપવારિત.	૧૪૭૬	અપાશ્રય.	૧૦૧૨
અપવિદ્ધ.	૧૪૭૪	અપાસન.	૩૭૨
અપશવ.	૧૪૪૩	અપિધાન.	૧૪૭૭
અપષ્ઠ.	૧૨૩૧	અપિનદ્ધ.	૭૬૧
અપષ્ઠુ.	૧૪૬૧	અપુનર્મલ.	૭૪
અપષ્ઠુર.	૧૪૬૧	અપૂષ.	૩૯૮
અપસ્ય.	૧૪૬૬	અપોહ.	૩૧૧
અપસ્ય.	૧૪૬૬	અપ્.	૧૦૬૯
અપસ્કર.	૭૧૮	અપ્પિત્ત.	૧૦૨૮
અપસ્રાન.	૩૭૧	અપ્રકીર્ણપ્રસૂતત્વ.	૬૮
અપહાર.	૧૧૨૪	અપ્સરસું.	૧૮૩
અપહાસ.	૨૯૮	અપ્સર:પતિ:	૧૭૩
અપાંગ.	૧૭૯	અપ્રધાન.	૧૪૪૧
અપાંગદર્શન.	૧૭૮	અફલ.	૧૧૧૬
અપાત્રી.	૧૬૭	અવદ્ધ.	૨૬૭
અપાત્ર.	૧૬૮	અવદ્ધમુક્ત.	૩૬૧

અવલા.	૧૦૪			૨૬૦
અવાધ.	૧૪૬૬	અમિહ્યા.	}	૨૭૩
અઠન.	૪૭			૧૧૧૨
	૧૦૬	અમિચર.		૪૯૬
અઠમધાંધવ.	૯૬	અમિચાર.		૮૩૦
અઠમહસ્ત.	૯૬	અમિઝન.		૧૦૩
અઠિમનીપતિ.	૯૭	અમિજાત.		૧૦૨
અઢ્ઢ.	૧૧૯	અમિજ.		૩૪૩
અઢિધરુફ.	૧૦૭૭	અપિજ્ઞાન.		૧૦૬
અઢિધમ.	૧૮૨	અમિષા.		૨૬૦
અઢિધમા.	૯૦૩	અમિહ્યા.		૪૩૧
અઢિધમંદૂકી.	૧૨૦૪	અમિનંદન.		૨૬
અઢિધશવન.	૨૧૪	અમિનય.		૨૮૨
અઢ્ઢયમિ.	૧૧૦૦	અમિનવ.		૧૪૪૮
અઢ્ઢાળવ.	૩૩૧	અમિનિર્મુક્ત.		૮૬૦
અમપદ.	૨૧	અમિનિર્યાણ.		૭૮૯
અમપા.	૧૧૪૬	અમિનિવેશ.		૧૧૦૦
અમપાવ.	૧૧૧૭	અમિનીત.		૭૪૩
અમાપણ.	૭૭	અમિપણ.		૪૭૯
અમિફ.	૪૩૪	અમિગય.		૧૨૮૩
અમિજન.	૭૯૧	અમિપર.		૪૪૧
	૧૧૦૧			

अभिभूत. }	४४०	अमीक्षणम्.	१५३१
	८०५	अमीषंग.	२७२
अभिमंत्रण.	२६१	अमीषु.	९९
अभिमुख.	१४३७	अभ्यग्र.	१४५०
अभिप्राति.	७२९	अभ्यंजन.	४१७
अभिमान.	३१७	अभ्यंतर.	१४६०
अभियाति.	७२८	अभ्यमित.	४५९
अभियोग.	३००	अभ्यमित्राणि.	७९२
अभिराम.	१४४४	अभ्यमित्रिय.	७९२
अभिरूप.	३४१	अभ्यमिज्य.	७९२
अभिज्ञान.	१५२१	अभ्यर्ण.	१४५१
अभिलाष.	४३१	अभ्यवत्कंद.	८००
अभिलाषुक.	४२९	अभ्यवहार.	४२३
अभिवदक.	३४९	अभ्याख्यान.	२६८
अभिवान.	८४४	अभ्यागत.	४९९
अभिग्याप्ति.	१५१७	अभ्यागम.	७९७
अभिराप्ति.	४३६	अभ्यागारिक.	४७८
अभिपत्र.	९०५	अभ्याटान.	१५१०
अभिप्रेरण.	७९०	अभ्यांत.	४५९
अभिप्रेषात.	७९७	अभ्यामर्द.	७९८
अभिपारिका.	५२९	अभ्याप्त. }	७८८
अमीर.	४३४		१४५०

अभ्यासादन.	८००	अमर्ष.	३२०
अभ्युत्थान.	५०१	अमर्षण.	३६२
अभ्युदित.	८६५	अमा }	१५०
अभ्युपगत.	१४८९	अमांस्त.	१५२७
अभ्युपगम.	२७८	अमास्त्य. }	४४९
अभ्युपपत्ति.	१५०८	अमावसी.	७१४
अभ्युपाय.	२७८	अमावस्या.	७१९
अभ्युपा.	३९९	अमावासी.	१५०
अभ्योष.	३९९	अमावास्या.	१५०
अभ्र.	१६३	अमावासी.	१५१
अभ्रक.	१०५१	अमावास्या.	१५१
अभ्रपथ.	१६३	अमित्र.	७२९
अभ्रमातंग.	१७७	अमुक्त.	७७४
अभ्रमुप्रिय.	१७७	अमुत्र.	१५२८
अभ्रि	८७८	अमृप्यपुत्र.	५०२
अभ्रेष.	७४३	अमृत. }	१०६९
अमत्र.	१०२६	अमृत.	८६६
अमम.	५५	अमृत.	७४
अमर.	८७	अमृत.	८९
अमरावती.	१७८	अमृतद्युति.	८३४
अमर्त्य.	८८	अमृतसू.	१०५
अममवेचिता.	६९		१०४

અમૃતા.	૧૧૫૭	અયઃપ્રતિમા.	૧૪૬૪
અમૃતાસંગ.	૧૦૫૩	અયન. }	૧૫૮
અમેષ.	૩૫૨		૯૮૩
અંશક.	૫૭૫	અયંત્રિત.	૧૪૬૬
અંબર. }	૧૬૩	અયસુ.	૧૦૫૮
	૬૬૬	અયાચિત.	૮૬૬
અમ્બરીષ.	૧૦૨૦	અયિ.	૧૫૩૭
અંબુ.	૮૯૬	અયુક્તદઃ.	૧૧૩૩
અંબા. }	૩૩૫	અયુત.	૮૭૩
	૫૫૭	અયોગ્ર.	૧૦.૧૭
અંધિકા. }	૪૬	અયોધન.	૯૨૦
	૨૦૩	અયોધ્યા.	૯૭૫
અંબુ.	૧૦૬૯		૨૮
અંબુકૂર્પ.	૧૩૫૦	અર. }	૧૨૮
અંબુષ.	૧૩૨૯		૬૯૩
અંબૂકૃત.	૨૬૭	અરઘટ્ટક.	૧૦૯૩
અંમમ્	૧૦૬૯	અરજસુ.	૫૧૦
અમ્મમ્સુ.	૧૧૦૪	અરણિ.	૮૨૫
અમ્હ.	૧૩૮૮	અરણ્ય.	૧૧૧૦
અમ્લવેતસ.	૪૧૭	અરણ્યશ્વનુ.	૧૨૯૧
અમ્લિકા.	૧૧૪૩	અરતિ. }	૭૩
અય.	૧૩૭૯		૬૧૪

અરત્નિ	૧૨૨	અરુંતુદ.	૧૦૧
અરવિંદ.	૧૧૬૦	અરુંધતી.	૮૪૨
અરર.	૧૦૦૬	અરુંધતીનાનિ.	૮૪૨
અરરિ.	૧૦૦૭	અરુસ્.	૪૬૬
અરાતિ.	૭૨૨	અરે.	૧૧૩૭
અરાહ.	૧૪૧૭	અર્ક.	૨૨
અરિ. }	૭૨૮	અર્ક.	૨૬
	૭૬૬	અર્કમ.	૧૮૨
અરિષ્ઠ.	૮૭૨	અર્કતનય.	૭૧૧
	૧૧૩૨	અર્કચાંચદ.	૨૩૬
અરિષ્ટ. }	૨૨૭	અર્કરેતોમ.	૧૦૬
	૪૦૮	અર્કસુત.	૧૮૪
	૧૨૬	અર્કસોદર.	૧૭૭
અરિષ્ઠ. }	૨૨૦	અર્ગલા.	૧૦૦૪
	૧૩૨૧	અર્ગલિકા.	૧૦૦૬
અરિષ્ઠનેમિ.	૩૦	અર્ધ.	૮૬૮
	૧૦૨	અર્ધ્ય.	૬૦૦
અરુણ }	૨૬	અર્ધા.	૪૪૭
	૧૩૨૬	અર્ધ્ય.	૪૪૬
અરુણસારથિ.	૨૮	અર્ધિત.	૪૪૭
અરુણાવરજ.	૨૩૦		
અરુણોપક.	૧૦૬૪		

अर्चिस्.	११०२	अर्थिक.	७९४
अर्चिष्मत्.	९९	अर्थिन्.	३८८
	१०९८	अर्थ्य.	१०६२
	११३५	अर्दना.	३८८
	११९५	अर्ध.	१४३४
अर्जुन.	१३९३	अर्धगुच्छ.	६६०
	७०८	अर्धमाहूवी.	१०८४
	७०२	अर्धमाणव.	६५९
	१०४४	अर्धगात्र.	१४५
अर्जुनछत्र.	७०५	अर्धवीक्षण.	५७७
अर्जुनी.	१२६५	अर्धहार.	६६०
अर्णव.	१०७३	अर्धोबु.	४०९
अर्णवमंदिर.	१८८	अर्धेदु.	७८०
अर्णम्.	१०६९	अर्धुद.	८७४
अर्त्ति.	७७५	अर्ध.	३३८
अर्प.	१९२	अर्धमदेवा.	११२
	१५१४	अर्धमनू.	९५
अर्पद्रूपण.	७३८		८६४
अर्पना.	३८८	अर्था.	५२३
अर्पणयोग.	८८०		५२४
अर्पणद.	२७०		५२४
अर्पविज्ञान.	३११	अर्पाणी.	५२४

अर्वन्	१२६३	अलसेक्षणा.	५०६
अर्वाक्	१४४३	अलात.	११०३
अर्शस्.	१५४२	अलावू.	११५५-
अर्शोघ्न.	४६१	अलि.	१२१२
अर्शोयुज्.	११८९	अलिक.	१७३
अर्हणा.	४६१	अलिजर.	१०२२
अर्हत्.	४४७	अलिद.	१०१०
अर्हित.	२४	अलीक.	२६५
अल.	४४६		५७३
अलं.	१२११	अलोक.	१३६५
अलक.	१५२७	अल्प.	१४२६
अलका.	५६९	अल्पतनु.	४५३
अलक्त.	१९१	अल्पमारिष.	११८४
अलक्ष्मी.	६८३	अल्पिष्ट.	१४२८-
अलंकषिष्णु.	१३८०	अल्पीयस्.	१४२८
अलंकर्मीण.	३८९	अवकर	१०१६
अलंकार.	३५४	अवकृष्ट.	४४०
अलंकारसुवर्ण.	६४०	अवकीर्ण.	१४७६
अलर्क.	१०४६	अवकीर्णिन्.	८५४-
अलगद्.	१२८०	अवकेशिन्	१११६
अलस.	१३८५	अवगणित.	१४७९.
	३८३	अवगत.	१४९६

अवग्रह.	} १६६	अवधि.	९६२
	१२२६	अवध्वस्त.	१४७६
अवग्राह.	१६६	अवन.	१५०२
अवघात.	१०१७	अवनत.	१४५६
अवचूल.	७५०	अवनाट.	४५१
अवज्ञा.	१४७९	अवनि.	९३६
अवज्ञात.	१४७९	अवन्ति.	९५६
अवट.	} १३६४	अवन्तिमोम.	४१९
	९३१	अवन्ती.	९७६
अवटीट.	४५१	अवपात.	९३१
अवट्ट.	५८६	अवभृष.	८३४
अवतंस.	६५४	अवभ्रट.	४५१
अवनमस.	१४६	अवम.	१४४२
अवनार.	१०८७	अवपत.	१४७९
अवनोक्ता.	१२६७	अवपताकुस.	१२२२
अवदंश.	९०७	अवपद.	८००
अवदान.	} १३९३	अवमानिन.	१४७९
	१४३६	अवयव.	५६६
अवदान.	८११	अवम.	५५२
अवदारण.	८९२	अवसति.	१५२२
अवध.	१४४२	अवतोष.	७२७
अवधान.	१३७८	अवरोधन.	७२७

अवरोधिक.	७२६	अवहार.	१३५१
अवर्ण.	२७१	अवहित्या.	३१४
अवलग्न.	६०७	अवहेलन.	१४७९
अवलम्बित.	१४७८	अवाचू. }	१५२६
अवहितता	३१६		३४९
अवशोकन.	५७७		४५७
अववाद.	२७७	अवाकृश्रुत.	३४८
अवश्यम्.	१५४०	अवाग्र.	१४५६
अवश्याय.	१०७२	अवाच्य.	२६६
अवश्याण.	४२४	अवार.	१०७९
अवमक्षिका.	६७९	अवारपार.	१०७३
अवसर	१५०९	अवि.	१२७६
अवसर्प.	७२३	अवित.	१४९७
अवमर्षिणी.	१२७	अविदुग्ध.	१२७८
अवसाट.	३१२	अविदूत.	१२७८
अवसान. }	३२४	अविद्या.	१३७४
	९६२	अविनीत.	४३१
अवसित.	१४९६	अविनीता.	५२८
अवमेकिम.	४००	अविमरीत.	१२७८
अवस्कर.	६३४	अविरत.	१४७१
अवस्था.	१३७७	अविरति.	७३
अवहस्त.	५९३	अविरल	१४४७

અવિલંબિત.	૧૪૭૦	અશ્મન્	૧૦૨૬
અવિઠા.	૧૨૭૭	અશ્મંતક.	૧૦૧૮
અવિસોદ.	૧૨૭૮	અશ્મરી.	૪૭૦
અવી.	૧૨૬	અશ્રાંત.	૧૪૭૧
અવૃદ્ધિ.	૬૦	અશ્રિ.	૧૦૧૩
અવેક્ષા.	૧૧૧૮	અશ્રુ.	૩૦૭
અવ્યવહિત.	૧૪૬૧	અશ્તોલ.	૨૬૬
અઘ્યાહતત્વ.	૬૬	અશ્લેષા.	૧૧૧
અન્યુચ્છિત્તિ.	૭૧	અશ્લેષામ્.	૧૨૨
અશન. }	૩૯૬	અશ્વ. }	૪૭
	૪૨૩		૧૨૩૨
અશનાયા.	૩૯૩	અશ્વકિની	૧૦૮
અશનાયિત.	૩૯૨	અશ્વગ્રીવ.	૬૯૯
અશનિ. }	૧૧૦૬	અશ્વનર. }	૧૩૧૧
	૧૮૦		૧૨૬૩
અશિશ્વી.	૧૨૯	અશ્વત્થ	૧૧૧૧
અશુમ.	૧૩૮૦	અશ્વમેધીય.	૧૨૪૩
અશેષ.	૧૪૩૩	અશ્વયુજ.	૧૦૮
અશોક.	૧૧૩૬	અશ્વનારાળ.	૧૨૮૬
અશોકા.	૪૬	અશ્વનાર.	૭૬૧
અશ્મગર્મ.	૧૦૬૪	અશ્વસેન.	૩૮
અશ્મજ.	૧૦૬૨	અશ્વસેનનૃપનંદન.	૬૯૨

अश्वि.	१२३३	असंख्य.	८७९
अश्वारोह.	७६१	असार.	१४४६
अश्विन.	१८१	असि.	७८२
अश्विनी.	१०८	असिक.	९८१
अश्विनीपुत्र.	१८१	असिक्री.	९२१
अश्वीय.	१४२०	असित. }	१२०
अषडक्षीण.	७४१		१२९७
अष्टपाद्. }	१२८६	असितानन.	१२९२
	१२११	असिधावक.	९१६
अष्टमंगल.	१२३७	असिधेनु.	७८४
अष्टमूर्ति.	१९६	असिपत्रक.	११९४
अष्टश्रवण.	२११	असिपुत्री.	७८४
अष्टापद. }	४८७	असु.	१२६७
	१०४३	असुख.	१२७०
अष्टिवत्.	६१४	असुप्त.	१२६६
असकृत्.	१९३१	असुर. }	९०
असदध्येतु.	८९७		२३८
असंकुल.	९८६		६२१
असक्त.	१४७१	असुराह.	१०४९
असती.	९२८	असूया.	३२३
असहन.	७२९	असूर्क्षण.	१४७९
असंमति.	४९१	असृक्.	१८८

असृक्कर.	६२०	अस्थि.	६१९
असृग्धरा.	६३०	अस्थि. }	६२५
असृज्. }	६१९	अस्थिकृत्.	६२४
	६२१	अस्थिधन्वन.	१९७
असौम्यस्वर.	३४९	अस्थिपंजर.	६२८
	१४८२	अस्थिमुज्.	१२७९
अस्त.	१५३९	अस्थिर. }	४३७
	१०२७		१४५५
	३२४	अस्थिविग्रह.	२१०
अस्तार.	६८०	अस्थिसंभव.	६२८
अस्ताग.	५२	अस्थिमेह.	६२८
अस्ताघ.	१०७०	अस्फुट.	२६६
अस्ति.	१५४१	अस्फुटशत्रु.	३४९
अस्तिमत.	४७७		३०७
अस्तिनास्तिप्रवाद.	२४७	अस्त्र.	६२२
अस्तु.	१५२८		१०१३
अस्तंय.	८१	अस्त्रपा.	१२०३
	७७५	अस्तु.	३०७
अस्त्र.	७७३	अस्त्रम्.	८९
अस्त्रग्राम.	१४१४	अस्त्रा.	३४९
अस्त्राघ.	१०७०	अस्त्रश्लाघान्य-	
		निदिता.	६८

अहंयु.	४३३	अहिमा.	८१
अहंकार.	३१६	अहोपुरुषिका.	३१८
अहंकृत.	४३३	अहोरात्र	१३८
अहनू	१३८	अहाय.	१५३०
अहमहमिका.	३१७	आ.	
अहंपूर्विका.	३१८	आं.	१५४०
अहमति.	१३७४	आकर.	१०३६
अहर्मणि.	९५	आकल्प.	६३५
अहर्बोधव.	९६	आकल्प.	४६३
अहर्मुख.	१३८	आकार.	१५१३
अहस्कर.	९७	आकारगोपन.	३१४
अहि.	१३०२	आचारण.	२६१
अहिकोश.	१३१५	आकालिकी.	११०५
अहिच्छत्र	९६०	आकाश.	१६३
	११२७	आकीर्ण.	१४७३
अहित	७२९	आकुल.	१४७२
अहिकान्त.	११०६	आकुत.	१३८३
अहितुंडिक.	४८८	आक्रद.	७९९
अहिभृत.	१९९	आक्रम.	१५११
अहिभय.	३०१	आक्रीड.	१११२
अहिर्बुध्न.	१९७	आकोश.	२७२
अहिर्बुध्नदेवता.	११४	आत्तवाद.	८६२

આક્ષેપ.	૨૭૨	આક્ષિરસ.	૧૧૯
આલિંગન.	૧૭૧	આચમન.	૮૨૭
આસનિક.	૧૧૮૮	આચામ.	૩૯૬
આસુ.	૧૨૦૦	આચાર.	૮૪૩
આસુગ.	૨૦૭	આચારવેદી.	૯૪૮
આલેટ.	૯૨૭	આચારાંગ.	૨૪૬
આલ્યા	૨૬૦	આચાર્ય.	૭૮
આંગુ.	૪૯૯	આચાર્યા. }	૬૨૩
આગમ.	૨૪૨	આચાર્યાની.	૬૨૪
આગસુ.	૭૪૪	આચાર્યાની.	૬૨૩
આગુ.	૨૭૮	આચિત. }	૮૮૬
આમીધા.	૮૧૪	આચિત.	૧૪૭૩
આમ્રેય. }	૬૨૧	આચ્છાદ.	૬૬૬
	૧૨૩	આચ્છુરિતક.	૨૯૮
આમ્રેયી.	૧૬૯	આચ્છોદન.	૯૨૭
આમ્રહાયણિક.	૧૧૨	આમક.	૧૪૧૭
આમ્રહાયણી.	૧૬૦	આમગત.	૨૦૧
આષાટ.	૯૬૨	આમિ.	૭૯૭
આષાર.	૪૦૭	આમીવ	૮૬૬
આપ્રાત.	૪૨૬	આનુ.	૧૨૬૮
આપ્રાણ.	૪૨૬	આન્ના.	૨૭૭
આંગિર.	૨૮૩	આન્ય.	૪૦૭

आज्यवारि	१०७३	आतोद्य.	२८६
आंजनेय.	७०५	आत्तगंध.	४४०
आटि	१३३८	आत्मगुप्ता	११५१
आटोप.	१४९९	आत्मबोध.	१३२२
आहंवर.	७९९	आत्मज.	५४३
आदक	८८६	आत्मदर्श.	६८४
आदकिक.	९६९	आत्मन्. }	१३३६
आदकी. }	१०५६		१३७६
	११७५	आत्मप्रवाद.	२४७
आढ्य.	३५७	आत्मभू. }	२१३
आणवीन.	९६६		२१७
आतंक. }	३०१	आत्मंभरि.	४२७
	४६२	आत्मयोनि.	२२९
आततायिन्.	६७२	आत्माशिन्.	१३४४
आतप.	१०१	आत्मीय.	५६२
आतपशरण.	७१७	आग्नेय.	६२०
आतर.	८७९	आयर्वण.	९९७
आतापिन्.	१३३४	आदर्श.	६८४
आति.	१३३८	आदि.	१४५९
आतियेयी	४९९	आदितय.	८८
आतिष्य	४९९	आदित्य. }	९९
आतुर.	४५९		१११

आदित्यमनु.	७०५	आनंदयु.	३१६
आदित्य.	१४५८	आनंदन.	७३१
आदिराज.	७००	आनंदप्रभव.	६२९
आदीन	१३७५	आनय.	८१४
आदेश.	२७७	आनाय.	९२९
आदेशिन.	४८२	आनाह.	१४११
अ देष्ट.	८१७	आनिती.	११२
आय.	१४५८	आनुपूर्वा.	१५०४
आयून.	४२८	आंदोलित.	१४८१
आधि. }	१३७१	आन्वीक्षिकी. }	२५१
	३१२		२५३
	८८२	आशगा.	१०८०
आध्यान.	३०८	आशण.	१०००
आन.	१३६८	आशणिक.	८१७
आनर.	२९३	आपः.	४७८
आनरकुंडुमि.	२२३	आपत.	४७८
आनन. }	९३	आपतमन्त्र.	५३९
	१४५६	आपान.	९०७
आनन.	२८७	आपी.	११३
आनन.	६७२	आपीष्ट.	६५४
आनंद. }	३१६	आपीन.	१२७२
	६९८	आपुषि.	१४१८

आवृच्छा.	२७४	आमुक्त.	७६५
आप्त. }	२५	आमुष्यायण.	५०२
	७३४	आमोद. }	३१६
आप्तोक्ति.	२४२		१३९०
आप्रपदीन.	६७८	आमोदिन.	१३९१
आह्व.	६३८	आम्	१५४०
आवद्धमुख.	३५१	आम्नाय. }	८०
आमरण.	६५०		२४९
आभा.	१५१२	आम्न	११३३
आमिनात्य.	६८	आम्नातक.	११५२
आभीरपल्लिजा.	१००२	आम्नेदित.	२६७
आभीरी.	५२७	आम्लवेतस.	४१७
आभील.	१३७१	आयत.	१४२८
आभोग.	१४३२	आयति.	१६२
आम	४६३	आयत्त.	३५६
आमर्गधिन्.	१३९२	आयसी.	७६९
आमनस्य.	१३७१	आयःशुलिक	३५४
आमय.	४६३	आयाम.	१४३१
आमयाविन्.	४५९	आयुक्त.	७१९
आमलकी.	११४५	आयुष. }	७७३
आमिक्षा.	८३१		१०४६
आमिष.	६२२	आयुषिक.	७७०

आयुधीय.	७६९	आराव.	१४००
आयल्ला.	३१४	आरेका.	१३७५
आयुर्वेदिन.	४७२	आरोग्य.	४७४
आयुस्.	१३६९	आरोपितविशेषता	७०
आयोगव.	८९७	आरोह. }	६०८
आयोधन.	७९६		१४३१
आरकूट.	१०४७	आरोहण. }	१०१३
आरक्ष.	१२२६		१५१०
आ. }	११६	आर्जुनी.	१०८६
	१०४७	आर्त्तव.	५३६
आरग्वध.	११४०	आर्त्ति.	१३७१
आरण.	९३	आर्द्र.	१४९२
आरंनाल.	४१५	आर्द्रक.	११८९
आरति.	१५२२	आर्द्रा.	११०
आरंभ. }	१४०६	आर्यपुत्र.	३३५
	१५१०		२३२
आरमटी.	२८५	आर्य. }	३३३
आराव.	१४००		३५९
आरा.	९१२		३७९
आराधन.	४९७	आर्या.	२०३
आराम.	११११	आर्यावर्त्त.	९४८
आरालिक.	७२३	आर्यमि.	६९२

આર્પમ્ય.	૧૨૬૯	આલેખ્ય.	૯૨૨
આહત	૮૬૧	આલેખ્યશોષ.	૩૭૪
આહ.	૧૦૫૯	આલોક.	૧૦૧
આહંમ.	૩૭૧	આવગન	૧૦૨૬
આહય.	૯૯૦	આવગણ.	૭૮૩
આહવાહ.	૧૦૯૫	આવર્ત.	૧૦૭૬
આહમ્ય. }	૩૧૫	આવર્તિત.	૧૪૮૦
	૩૮૩	આવશિ.	૧૪૨૩
આહાપ.	૨૭૪	આવસથ. }	૯૯૪
આહાવર્ત.	૬૮૮		૯૯૧
આહિન્.	૧૨૧૧	આવસથ્ય.	૯૯૪
	૧૨૧૧	આવસિત.	૧૧૮૩
આહિ. }	૯૬૫		૬૬૩
	૧૪૨૩	આવાપ. }	૭૧૫
આહિક.	૧૧૧૪		૧૦૯૫
આહિગન.	૧૫૦૭	આવાહ.	૧૦૯૫
આહિગિન્.	૨૯૩	આવાસ.	૯૯૧
આહી	૬૨૯	આવિક.	૬૭૦
આહીટ.	૭૭૭	આવિદ. }	૧૪૮૨
આહીનક	૧૦૪૨		૧૪૫૬
આહુ.	૧૮૨૧	આવિહ.	૧૦૭૧
આહુક.	૧૨૦૭	આવિષ્ટ.	૧૪૭૮

આવિષ્ઠ.	૪૯૧	આશિસ્.	૨૭૨
આવિસ્.	૧૬૩૯	આશોવિપ.	૧૩૦૪
આયુક.	૩૩૨	આશુ. }	૧૧૬૮
આયુત્ત.	૩૩૨		૧૬૩૦
આયુત.	૧૪૭૬	આશુગ. }	૭૭૮
આયુત.	૧૬૦૪		૧૧૦૬
આવેગ.	૩૨૨	આશુશુક્ષણિ.	૧૦૯૭
આવેશ. }	૩૨૧	આશ્ચર્ય.	૩૦૪
	૧૪૯૯	આશ્રપ.	૧૧૩
આવેશન	૧૦૦૦	આશ્રમ. }	૮૦૮
આવેશિક.	૪૯૯		૧૦૦૧
આવેષ્ટક.	૯૮૨	આશ્રય. }	૭૩૬
આશંસિતૃ.	૩૧૦		૯૯૧
આશંપા.	૪૩૦	આશ્રયાશ.	૧૦૯૯
આશંપુ.	૩૧૦		૨૭૮
આશંકા.	૩૦૧	આશ્રવ. }	૪૩૨
આશય.	૧૩૮૩		૧૩૭૬
આશા. }	૪૩૦	આશ્રુત.	૧૪૮૯
	૧૬૬	આશ્ર	૧૪૨૦
આશિત. }	૩૯૪	આશ્રત્પ.	૮૧૬
	૪૨૬	આશ્રયુજ્.	૧૬૬
આશિતંગવીન.	૯૬૪	આશ્વિન.	૧૬૬

आश्वीन.	१२५०	आसुर.	६२१
आपाद.	८१५	आसुरी.	४१९
आपादामू.	१५४	आस्कंदन.	७९७
आसक्त.	१०२९	आस्कंदितक.	१२४९
आसन.	११७	आस्तर.	६८०
आसना.	३८५	आस्तिक.	४९०
आसदी.	१२२४	आस्था.	१४९८
आसज.	८२	आस्थान.	२७८
आसव.	६८४	आस्थानगृह.	४८१
आसादित.	७३५	आस्पद.	४८१
आसार.	१४९८	आस्फोटनी.	९९७
आसीन.	६८४	आस्य.	९८८
आसृति.	१४५१	आस्यलाङ्गल.	९७२
आसृतीवट.	९०४	आस्यलोमन्.	१२८८
	९०५	आस्या.	५८३
	१४९०	आस्यामव.	१४९८
	७९०	आहत.	६३३
	१६५	आहतच्छण.	१४८३
	४९२	आहर.	४३७
	९०५	आहव.	१३६८
	८१८		७९६
	९०१		

आहवनीय.	८२६	इच्छा.	४३०
आहार.	४२३	इच्छावसु.	१८९
आहारस्तेजस्.	६२०	इज्जल.	११४५
आहार्य.	२८१	इज्याशील.	८१८
आहाव.	१०९२	इट्तर.	१२५९
आहिक.	१२१	इहिक.	१२७७
आहिताग्नि.	८३५	इतर.	९३२
आहुति.	८२१	इतरेतर.	१४९९
आहो.	१५३६	इतिह.	१५३७
आहोपुरुषिका.	३१८	इतिहास.	२५९
आहिक.	२२५	इत्तरी.	५२८
आहुय.	२६०	इदानीम्.	१५३०
आह्वा.	२६०	इध्म.	८२७
आह्वान.	२६१	इन.	३५९
इ.			९७
इक्षु.	११९४	इंदिरा.	२२६
इक्षुवारि.	१०७५	इंदिदिर.	१२१२
इक्ष्वाकु.	३५	इंदीवर.	११६४
इंग.	१४५४	इंदु.	१०५
	१५१३	इंदुकांता.	१४३
इंगित.	१५१३	इंदुजा.	१०८३
इंगुदी.	११४३	इंदुभृत.	१९९

इन्द्र.	११९९	इन्द्रियार्थ.	१३८४
	११९९	इधन.	८२७
	१७१	इध.	१२१८
	३५९	इमपालक.	७६२
इन्द्रक.	९९७	इमारि.	१२८४
इन्द्रकील.	१०३०	इम्य.	३५७.
इन्द्रकोश.	१०११	इमद.	११०१
इन्द्रगोप.	१२०९	इरा.	९०२
	९२४	इरिण.	९३९.
इन्द्रमाल.	७३८	इला.	९३७
इन्द्रनील.	१०६५	इल्वला.	११०
इन्द्रभृति.	३१	इपीका.	११९५
इन्द्रलुप्तक.	४६६	इष्ट.	७७८
इन्द्रवारुणी.	११५७	इष्ट.	८३४
इन्द्रसुत	७०४	इष्टगंध.	१५०५
इन्द्राग्निदेवता.	११२	इष्टापूर्त.	१३९१
इन्द्राणी.	१७५	इष्ट्य.	८३५
इन्द्रानुम.	२१४	इष्ट्यास.	१५६
इन्द्रिय.	१३८३		७७५
	६२९		
इन्द्रियग्राम	१४१४	ईक्षण.	५७५.
इन्द्रियायतन.	५६३		५७६

ईसाणिक.	४८३	ईषदुष्ण.	१३८६
ईडा.	२६९	ईषा.	८९१
ईति.	१२६	ईषादन्त.	१२२३
ईरित.	१४८२	ईषिका. }	१२२९
ईर्ष.	४६५	ईषीका.	९२०
ईर्या.	१५००	ईहा.	९२०
ईर्यापयस्थिति.	१५०१	ईहामृग. }	४३०
ईर्ष्या.	३९१	उ.	२८४
ईर्ष्यालु.	३९१	उकनाह.	१२९१
ईरा. }	३९८	उसन्न.	१२९८
ईशमल.	१९५	उक्षन्	१२९८
ईशान. }	१८९	उत्था.	१०१९
ईशित.	१९५	उरुग.	४११
ईशित्व.	३५९	उम }	८९६
ईशित्व.	२०२	उमन्त्र.	१९५
ईश्या. }	३५९	उमचन्धन्	३१८
ईश्या.	१९६	उमिन्.	१७४
ईश्या.	३५७	उमिन्.	७४३
ईप.	२०४	उम.	१४२८
ईप.	१९२	उमगट.	१४७८
ईपन्.	१९३६		

उच्चताल.	२८१	उञ्ज.	८६५
उच्च१	५६८	उटज	९९४
उच्च२	६७३	उडु.	१०७
उच्चल	१३६९	उडुप	८७९
उच्चार.	६३४	उडुपय.	१६३
उच्चावच.	१४६९	उड्डीन	१३१८
उच्चल.	७५०	उड्डीश.	१९९
उच्च श्रवस्.	१७६	उत.	१५३६
उच्चैर्घुष्ट.	२६९	उत.	१४८७
उच्चैस्	१५४१	उतध्यानुज.	११९
उच्चल्लल	१४६४	उताहो.	१५३४
उच्चल्लव	१४३१	उत्क	४३४
उच्चिष्टमोजन.	८५७	उत्कट	४३६
उच्चिन्न.	१४२९	उत्कंठा.	३१४
उच्चिर्पिक.	६८३	उत्कठित.	४३४
उच्चद्राम.	१३६८	उत्कर.	१४११
उच्चद्रुसित.	११२८	उत्कर्ष.	१५०६
उज्जयन्त	१०३१	उत्कलिका.	३१४
उज्जयिनी	९७६	उत्कलिका.	१०७५
उज्ज्वल.	१४३५	उत्कुण.	१२०९
उज्जृम्भ.	११२७	उत्कोच.	७३७.
उज्जित.	१४७५	उत्क्रम.	१५११

उत्क्रोश.	१३३५	उत्तेरित.	१२४५
उत्क्षिप्तिका.	६५६	उत्पत्ति.	१२४९
उत्तम.	६२४	उत्पत्तिवृ.	३८९
उत्तम.	१४३८	उत्पत्तिष्णु	३८९
उत्तमर्ण.	८८२	उत्पत्ति.	१३६७
उत्तमांग.	५६६	उत्पल.	११६३
उत्तर.	२६३	उत्पश्य.	४५७
उत्तरङ्ग.	१००६	उत्पाटित.	१४८०
उत्तरच्छट.	६७६	उत्पात.	१२६
उत्तरफल्गुनी.	११२	उत्पादक.	१२८६
उत्तरा.	१६७	उत्पादपूर्व.	२४७
उत्तराभाद्रपद.	११५	उत्पादशयन.	१३३०
उत्तरायन.	१५८	उत्तिमठ.	३६६
उत्तरापादा.	११३	उत्कुष्ठ.	११२८
उत्तरासंग.	६७२	उत्तम.	१०९६
उत्तरीयक.	६७१	उत्तसंग.	६०२
उत्तम.	६५४	उत्तसर्जन.	३८६
उत्तान.	१०७१	उत्तसर्पिणी.	१२७
उत्तानपादन.	१२२	उत्तस्य.	१५०७
उत्तानशय.	३३८	उत्तमादन.	६३५
उत्तमिन.	१२४५	उत्तमरु.	७२१
	१२४८	उत्तमह.	२९९

उत्साहम्.	७३६			१०२७
उत्सुक.	४३६	उदय.	}	५४
उत्सूर.	१४०			१४३१
उत्सृष्ट	१४७५	उदर		६०४
उत्सेष.	१४३१	उदरपिशाच.		४२८
उदक.	१०६९	उदरंभरि.		४२७
उदक्	१६८	उदरत्राण.		७६८
उदक्या.	५३५	उदरिणी.		५३८
उदगद्रि.	१०२७	उदरिन्.		४५०
उदगयम.	१५८	उदरिष्ठ.		४५०
उदग्भूम.	९५३	उदर्क.		१६३
उदग्र.	१४२९	उदग्रंघि.		४६९
उदग्रदत्	४५७	उदग्रसित.		९९०
	१२२३	उदग्रित.		४०९
उदंवन.	१०२६	उदात्त.		३६७
उदंचित.	१४८२	उदान.		११०९
उदधि.	१०७३			३८५
उदधिकुमार.	९०	उदार.	}	३६७
उदंत.	२६०			३७६
उदन्या.	३९४	उदावर्त्त.		४६९
उदन्वत्.	१०७३	उदासीन.		७३२
उदपान.	१०९१	उदाहार.		२६२

उदीची.	१६७	उद्धान.	१०१८
उदीचीन.	१६८	उद्धार.	८८१
उदीच्य.	९९२	उद्दुर.	१४२८
उदीर्ण.	३६७	उद्गुण.	३०६
	११३२	उद्भूत	१४८०
उद्भुवर.	१००९	उद्भट.	३६७
	१०३९	उद्भव.	१३६७
उद्बल.	१०१६	उद्भिज.	१३९७
उद्भूत.	१४९९	उद्भिज्ज.	१३९७
उद्भमनीय.	६६८	उद्भिद्.	१३९७
उद्भाढ.	१५०५	उद्यम.	३००
उद्भातृ.	८१९	उद्यान.	१११२
उद्बन.	९१९	उद्योग.	३००
उद्घाटक.	१०९३	उद्योत.	१०१
उद्दंश.	१२०९	उद्र.	१३५०
उद्दान.	४३९	उद्दत्तर.	१५९
उद्दाम.	१४१६	उद्दत्तन.	६३५
उद्दाल.	११७७	उद्दह.	५४२
उद्दाव.	८०३	उद्दांत.	१४९५
उद्दर्प.	१५०८		१२२१
उद्दत.	४३१	उद्दासन.	३७१
उद्दव.	१५०८	उद्दाह.	५१८

उद्देश.	११५४	उपकारिका.	९९३
उद्दुर.	१३००	उपकार्या.	९९३
उन्दुरु.	१३१०	उपकुल्या.	४२१
उन्नत.	१४२८	उपक्रम. }	२८२
उन्नतानत.	१४६८		१५१०
उन्नयन.	३२२	उपकोश.	२७१
उन्नसम्	४५२	उपगूहन.	१५०७
उक्ताह.	४१६	उपग्रह.	८०६
उन्निद्र	११२९	उपग्राह्य.	७३७
उन्मदिष्णु.	४२९	उपग्न.	१००१
उन्मनस्	४३६	उपचर्या.	४७३
उन्मंथ	३७१		४७३
उन्माथ.	९३२	उपचार. }	७३७
उन्माद.	३२०		४९७
उन्मिपित.	११२८	उपचारपरीतता.	६९
उन्मीलन.	५७८	उपचित.	४४९.
उन्मुक्त	४५७	उपनाय.	७३६
उन्मूलित.	१४८०	उपजिह्वा.	१२०७
उन्मेष.	५७८	उपज्ञा.	१३७३
उपकंठ. }	१२४९	उपताप.	४६३
	१४५०	उपत्यका.	१०३५
उपकरण	७१६	उपदंश.	९०७

उपदा.	७३७	उपप्लव.	१२५
उपदीका.	१२०८	उपवर्ह.	६८३
उपदेहिका.	१२०७	उपभूत.	८२८
उपद्रव.	१२९	उपयोग.	७२
उपधा.	७४०		६३८
उपधान.	६८३	उपमा.	१४६२
उपधृति.	९९		१४६३
उपधि.	३७८	उपमातृ.	५९८
उपनत.	१४९४	उपमान.	१४६३
उपनय.	८१४	उपयम.	५१८
उपनाय.	८१४	उपयाम.	५१८
उपनाह.	२९०	उपरक्त.	३८१
उपनिधि.	८७०	उपगक्षण.	७४९
उपनिपद्.	२५०	उपरति.	१५२२
उपनिष्कर.	९८७	उपरम.	१५२२
उपनिष्क्रमण.	९८७	उपराग.	१२५
उपनीतरागत्व.	६६	उपगि.	१५२६
उपन्यास.	२६२	उपरिष्ठात्	१५२६
उपपति.	५१९	उपल.	१०३६
उपपादुक.	१३५७	उपलब्धि.	३०९
उपपुर.	९७२	उपलंभ.	१५२०
उपप्रदान.	७३७	उपलिंग.	१२५

उपवन.	११११	उपस्तर.	४१७
उपवर्त्तन.	९४७	उपस्थ.	६०२
उपवसय.	९६१		६११
उपवास.	८४२	उपस्थित.	१४९४
उपवाह्य.	१२२२	उपस्पर्श.	८३७
उपविष.	१३१४	उपहार.	७३७
उपविष्ट.	४९२		४४७
उपवीत.	८४५	उपहाटक.	९६१
उपवैणव.	१४०	उपस्हर.	७४१
उपशम.	३०४	उपाकरण.	८४१
उपशङ्ख.	९६३	उपाकृत.	८२९
उपशाय.	१५०३	उपाग्र.	१४०१
उपश्रुति.	२६३	उपात्यय.	१५०४
उपसंमद.	८४४	उपादान.	१५२४
उपसन्न.	१४९४	उपाधि.	४७८
उपसंपन्न.	३७३		१३८१
उपसंख्यान.	६७३	उपाध्याय.	७८
उपसर्ग.	१२७४	उपाध्याया.	५२३
उपसर्ग.	१२५		५२४
उपसर्जन.	१४४१	उपाध्यायानी.	५२३
उपसर्ग्या.	१२६८	उपाध्यायी.	५२४
उपसूर्यक.	१०१	उपानह.	९१४

उपान्त.	१४५०	उमा.	२०३
उपाय. (चतुष्टय)	७३६	उम्य.	११७९
उपायन.	७३७	उरःसूत्रिका.	९६७
उपायंम	२७४	उरग.	१३०३
उपायकदशा.	२४४	उरण.	१२७६
उपासग.	७८१	उग्र.	१२७६
उपास्ति.	४९७	उररीकृत.	१४८९
उपाहित. }	१४८५	उरश्छद.	७६६
	१२६	उरमिल.	७९२
उपांशु.	१५३८	उस.	६०२
उपेक्षा.	७३८	उस्य.	५५०
उपेद्र.	२१४	उस्वान्.	७९२
उपोद्घात. }	२६२	उराह.	१२४०
	१५१०	उरु	१४३०
उत्तकृष्ट.	९६९	उरोज.	६०३
उभ.	१४२३	उर्णाग्र.	१२७६
उमापति.	१९९	उर्वरा	९३९
उमावन.	९७७	उर्वशी.	१८३
उमासुत.	२०८	उर्वी.	९३५
उम्.	१५४३	उत्प.	१११८
उवर.	१००९	उत्प.	११९४
उम्बुर.	१००९		

ऊरव्य.	८६४	ऊर्मिमत्.	१४९७
ऊरीकृत.	१४८८	ऊर्वशीरण.	७०१
ऊरीकृत.	१४८८	ऊप.	९४०
ऊरु.	६१३	ऊपण.	४१९
ऊरुन.	८६४	ऊपर	९३९
ऊर्म.	३००	ऊह.	३११
	१५५		३२६
ऊर्मस्वल.	७९२		
ऊर्मस्मिन्.	७९२	ऊ.	
ऊर्मनाभ.	१२१०	ऊक्कण.	१९२
ऊर्मायु.	६७०	ऊक्कप.	१९२
ऊर्ध्व.	४९२	ऊक्ष.	१०८
ऊर्ध्वक.	२९३		१२८९
ऊर्ध्वक्षिप्त.	१४८२	ऊग्विद्.	८१९
ऊर्ध्वजानुक.	४५५	ऊच्-ग्.	२४९
ऊर्ध्वज्ञ.	४५६	ऊचीप.	१०२०
ऊर्ध्वजु.	४५५	ऊजीप.	१०२०
ऊर्ध्वदम.	४९२	ऊजु.	३७९
ऊर्ध्वलिङ्ग.	१९६		१४९६
ऊर्ध्वलोक.	८७	ऊजुरोहित.	१७९
ऊर्मि.	१०७५	ऊण.	८८१
ऊर्मिका.	६६३	ऊत.	२६४
			८६६

अतु	} १९९	एकक.	१४५७
	५३६	एककुंडल.	२२४
अतुमती.	५३५	एकगुरु.	७९
अते.	१५२७	एकतान.	१४५८
अद्व.	३५७	एकताल	१४१०
अद्वि	३५७	एकदत्त.	२०७
असु.	८८		१३२२
असुसिन्.	१७२	एकदश.	} १९६
अस्य.	१:९४		४५३
	२६	एकधुर.	१२६२
अवम.	} १२९६	एकधुरीण	१२६२
	१४०१	एकपत्नी.	५२८
	१४४०	एकपद्मी.	९८३
	२९	एकपदे.	१५३२
अपि.	७६	एकपाद.	१९६
अपिकुल्या.	१०८२	एकपिंग.	१८९
अष्टि.	७८२	एकप्रत्ययसंतति.	८४
अध्यांक.	२३०	एकयष्टिका.	६६१
ए.		एकसर्ग.	१४५८
	८७३	एकहायनी.	१२७२
एक.	} १४५७	एकाकिन्.	१४५७
	१४६८	एकाग्र.	१४५८

एकांत. }	७४२	एर्वाह.	११८९
	१५०६	एषण.	७७९
एकांतदुःपमा.	१३१	एषणा.	३८८
एकांतसुपमा.	१२९	एषिणी.	९२४
एकायन.	१४९८	ऐ.	
एकायनगत	१४९८	ऐकागारिक.	३८२
एकावली.	६६१	ऐकाम्र.	१४९८
एङ.	४९४	ऐतिह्य.	२५९
एङक.	१२७६	ऐंद्रलुप्तिक.	४५२
एङगज.	११९८	ऐंद्रि.	७०९
एङमूक	३४८	ऐंद्री.	११३
एङ्गक.	१००३	ऐरावण.	१७७
एण.	१२९४		१७०
एणभृत्.	१०९	ऐरावत. }	१८०
एत.	१३९८		१७७
एतन.	१३६८	ऐरावती.	११०४
एतर्हि.	१५३०	ऐल.	७०१
एतस.	८१३	ऐलविल.	१८९
एषम्.	८२७	ऐशानी.	१६९
एषित.	१४९९	ऐश्वर्य.	२०२
एनम्.	१३८०	ओ.	
एरंड	११५०	ओकम्.	९९१

ओष.	१४११	औदार्य.	६९
	२९२		५०९
	१०८७	औदुंबर.	८१६
ओंकार.	२५०	औषगवक.	१४१६
ओजस्.	७९६	औषम्य.	१४६३
ओण्डू.	९६१	औषधिक.	७४३
ओतु.	११०१	औषरोषिक.	८१५
ओदन.	३९५	औषवस्त	८४२
ओम्.	१५४०	औमीन.	९६७
ओषण.	१३८९	औरअ.	६७०
ओषधि.	१११७	औरअक.	१४१७
ओष्ठ.	५८१	औरस.	५५०
औ.		औरस्य.	५५०
औक्षकः	१४१६	और्द्धदेहिक.	३७४
औहूपुष्पं.	११४७	और्व	११००
औत्सुक्य.	३१४	और्वशेष.	१२३
औदनिक.	७२२	औलुक्क्य.	८६२
आदशित.	४११	औशीर.	६८५
औदशितक.	४११	औष.	४७२
औदरिक.	४२८	औषधि.	१११७
औदात्य.	६५	औषधीपति.	१०४
		औष्टक.	१४१६

क.	क.	वक्ष्या.	
क.	} २११	कंक.	} ७०७
	५६६		१५३३
	१०६९	कङ्कट.	७६६
कंस.	} २२०	कंकण	६६३
	१०२४	कंकत.	६८८
कंसक.	१०५७	कंकपत्र.	७७८
कंसोद्भवा.	१०५६	कंकमुख.	९०९
ककुद.	१२६४	कंकाल.	६२८
ककुभन.	१२५७	कंकलि.	११३५
ककुभती.	६०७	कंगु	११७६
ककुभ्	१६६	कंगुनी.	११७६
ककुम.	११३५	कच.	५६७
ककुम.	२९१	कचश्मश्रुनखाप्रवृद्धि.	६३
ककोरक.	६४६	कचर.	१४३५
ककलट.	१३८६	कचित्.	१५४०
कक्ष.	१११०	कच्छ.	} ९५३
	१४६३		१०७७
कक्षा.	} ५८९	कच्छप.	} १९३
	६७५		१३५३
कक्षापट.	६७६	कच्छपी.	} २८८
कक्षीवत्.	८५३		१३५३

कच्छा.	६७५	कटिलक.	११८८
कच्छाटिका.	६७५	कटिसूत्र.	६१४
कच्छुर.	४९०	कटीर.	६०७
कच्छू.	४९४	कटु.	१३८९
कज्जल.	६८६	कटुकाण.	१३३०
कज्जलध्वज.	६८६	कटोरवीणा.	२९०
	६७४	कट्वर.	३५०
कंचुक. }	७६७	कठिन.	१३८७
	१३१५	कठिनी.	१०३७
कंचुकिन्. }	१३०४	कठोर.	१३८७
	७२७	कडंगर.	११८२
कंचुलिका.	६७४	कडार.	१३९७
	६०७	कण.	१४२७
कट. }	१०१७	कणा. }	४२१
	१२२५		४२२
	६६३	कणित.	१४०८
कटक. }	७४६	कणिश.	११८१
	१०३३	कल्याणप्रवाद.	२४८
कटाक्ष.	५७८	कंटक. }	६२
कटाह.	१०२२		३०५
कटि.	६०७	कण्टकारिका.	११५७
कटिषोय.	६०९	कण्टकाशन.	१२५४

कंठ.	५८८	कदली.	११३६
कंठकूणिका.	२८७	कदाचित्.	१२९४
कंठबंध.	१२३२	कदुष्ण.	१५३३
कंठिका.	६६२	कदु.	१३८६
कंठीरव.	१२८३	कद्वद.	३४७
कंठेकाल.	१९५	कनक.	१०४३
कंडन.	१०१७	कनकाद्यक्ष.	७२३
कण्डरा.	६३१	कनकालुका.	७१८
कण्डू.	४६४	कनकाह्वय.	११५१
कण्डूयन.	४६४	कनन.	४५३
कण्डूया.	४६४	कनिष्ट.	५५२
कंडोलक.	१०१७	कनिष्ठा	५९३
कत्तूण.	११९१	कनी.	५१०
कथंरुधिकता.	२६३	कनीनिका.	५७५
कदरु.	६८१	कनीयस.	५९३
कदध्वन्.	९८४	कनीयम्.	१०४०
कदन.	३७०	कनीयम्.	५५२
कदंन.	११३८	कंद.	१४२८
कदंन.	१०५४	कंद.	११८९
कदंभक.	११८०	कंदर.	११६६
कदंभक.	१४११		१०३३
कदंभक.	३६८		

कन्दर्प.	२२८	कपिला.	१०४८
कंदर्पी.	४५	कपिलोह.	१०४७
कंदली.	१२९४	कपिश.	१३९६
कंदु.	९२१	कपिशीर्ष.	९८१
कंदुक.	६८९	कपोत.	१३३९
कंधरा.	५८६	कपोतपाली.	१०१०
कन्यकुब्ज.	९७३	कपोताम.	१३९४
कन्या.	११०	कपोल.	५८२
कन्याकुब्ज	९७४	कपोली.	६१४
कपट.	३७८	कफ.	४६२
कपर्द. }	१००	कफकूर्चिका.	६३३
	१२०६	कफणि.	५९०
कपर्दिन्.	१९६	कफिन्.	४६०
कपाट.	१००७	कफोणि.	५९०
कपाल	६२७	क.बंध. }	५६५
कपालभृत्.	१९९		१०७०
कपालिनी.	२०६	कषर.	१४६९
कपि.	१२९१	कषरी.	५७०
कपिकच्छ	११५१	कमठ.	१३५३
कपित्थ	३१५१	कमंडलु.	८१६
कपिध्वज.	७०९	कमन. }	२११
कपिल.	१३९६		२२७

कमनच्छद्.	१३३३			१२२४
कमनीय.	१४४५			७४५
कमर.	४३४	कर.		१००
कमल. }	११६०			५९१
	१०६९	करक.		१६६
कमला.	२२६			१०२१
कमलोत्तर.	११५९	करकपात्रिका.		१०२५
कमितृ.	४३४	करंक.		६२८
कम्प.	३०६			१०२२
कंप्र.	१४५५	करज.		५९४
कंपन.	१४५५	कंज.		११४०
कंपाक.	११०६	करट.		१२२५
कंपित.	१४८१			१३२२
कंबल. }	१३११	करटा.		१२६९
	६७०	करटिन्.		१२१७
कंबलिवाहक.	७५३	करटु.		१३३७
कंबि.	१०२१			८९७
कंबु.	१२०४	करण.		८२
कंबुमीषा.	५८६			१३८२
कन्न. }	४३४	करणप्राण.		५६३
	१४४५	करतोषा.		५६१७
				१०८५

करपत्रक.	९१८	करीष.	१२७३
करवाल.	७८२	करीषाग्नि.	११०१
करवालिका.	७८९	करुण	११४९
करवीर.	९८९		२९४
करवीरा.	१०६०	करुणा.	३६९
करम.	१२९९	करुणापर.	३६८
	९९२	कोटु.	१३३७
करभूषण.	६६२	कोणु	१२१८
करमाञ्ज.	११०४	कोणुभू.	८९३
करंष.	१४१९	कोटि.	६९६
करंम.	३९९	कर्क.	१२३७
करवीर.	११३७	कर्कट.	१४३४
करवीरक	११९७		१३९२
करशाखा.	९९२	कर्कटी.	११८९
करशीकर.	१२२३	कर्कधू.	११३८
करशुक.	९९४	कर्कर.	६२६
करहाट.	११६६	कर्करादुक.	१३३७
करालिक.	१११४	कर्कराल.	९६९
करिन्.	१२१७	कर्की.	१०२१
	११९०	कर्करेदु	१३३७
करीर.	१०१९	कर्कश.	१३८६
	११८३	कर्कारु.	११८८

कर्कोटक.	११९०	कर्णेजप.	३८०
कर्णकीटा	१२१०	कर्त्तन.	३७२
कर्ण.	५७४	कर्त्तनसाधन.	९११
	७११	कर्त्तरी.	७८९
कर्णमलौक.	१२१०		९११
कर्णजित्	७१०	कर्दन.	१४०३
कर्णधार.	८७६	कर्दम.	११९८
कर्णपूर.	९७७		१०६०
कर्णपूर.	६५४	कर्पट.	६७६
कर्णभूषण.	६५५	कर्पर.	६२७
कर्णमूल.	१२२५		१०२२
कर्णमोटी.	२०६	कर्पूर.	६३८
कर्णउतिका.	५७४		१३९८
कर्णवेष्टक.	६५६	कर्बुर.	१८८
कर्णशङ्कुली.	५७४		१०४४
कर्णान्द्रु.	६५६	कर्मकर.	३६१
	१२२४	कर्मकार.	३६२
कर्णिका.	६५५	कर्मक्षम.	३५४
	११६५	कर्मठ	३५४
कर्णिकाचल.	१०३१	कर्मण्या.	३६२
कर्णिकार.	११४५	कर्मन्	१४९७
कर्णिराम.	७५३	कर्मप्रवाद.	२४७

कर्मभूमि.	९४६	कलघौत.	} १०४३
कर्मदिन.	८०९		१०४४
कर्मवाटी.	१४७	कष्टम	१२२०
कर्मशील.	३९४	कलम.	११६९
कर्मशूर.	३९४	कलंब.	७७८
कर्मसधिव.	७१९	कलंबिका.	५८७
कर्मसाक्षिन्.	९८	कलरव.	१३३९
कर्मसुधत.	३९०	कलल.	५४०
कर्मारि.	९२०	कलर्विक.	१३३१
कर्मांत	९६३	कलश.	१०१९
कर्ष.	८८४	कलशी.	१०२२
कर्षक	८९०	कलप.	१०१९
कर्षण.	८६४	कलह.	७९६
कर्षू.	१०८०	कलहंस.	१३२७
कहिंचित	१५३३		९००
कल.	१४०९	कला	} १०६
कलकण्ठ.	१३२१		१३६
कलकल	१४०४	कलाकेलि	२२७
कलंक.	} १०६	कलाचिका.	५९०
	१३४५	कलाद.	९०८
कलत्र.	} ५१३	कलान्तर.	८८१
	६०७		

कलाप.	}	१३२०	}	८३९
		७८२		७४३
		५६८		१६०
		६६४		१६१
कलापक.		१२३२		१७९
कलाभृत्.		१०५		२५०
कलामक.		११६९	कल्पन.	३७२
कलाय.		११७०	कल्पनी.	६११
कलावती		२८९	कल्पमय.	९२
कलि.		७९६	कल्पातीत.	९४
कलिका.	}	११२५	कल्पात.	१६१
		२९१	कल्पित.	१२२१
कलिकारक.		८४९	कल्पमय.	१३८१
कलिंग.		१३३३	कल्पमाय.	१३९८
कलिन्दिका.		२५८		४७४
कलिरत्न.		११४५	कल्प.	९०२
कलिष्ठ.		१४७२		१३९
कल्प.	}	१३८१	कल्पपाल.	९०१
		१०७१	कल्पवर्त्त.	४२५
कलेवर.		५६४	कल्पा.	२७३
कल्क.		१३८१		

करुणाण.	२४८	कदमल.	८०१
	८६		१४३५
	१०४३	कश्मीर.	९५८
करुणाणप्रवाद.	२४८	कश्मीरजन्मन्.	६४४
कल्लव	३०६		९०२
कल्लोल.	१०७६	कश्य.	१२३६
कवक	४२५		१२४४
कवच.	७६६	कय.	९०९
कवल.	४२६	कपाय.	१३८९
	३४१	कष्ट.	१३७१
कवि.	११९	कन्तीर.	१०४२
	२११	कस्तूरी.	६४४
	८४६	कल्हार.	११६५
कविका.	१२५०	कद.	१३३२
कविय.	१२५०	कांस्य.	१०४९
कवी.	१२५०	कांस्यनील.	१०५२
कवोष्ण.	१३८६	काक.	१३२१
कव्म.	८३२	काककंगू	१०७८
कशा.	१२५२	काकतुंड	६४१
कशिपु.	६८५	काकपत्त.	५७२
कशेरुका.	६२७	काकपृष्ट.	१३२१
		काकमाची.	११८८

काकलक.	५८८	कांजिक.	४१५
काजली.	१४१०	काण.	४५३
काकारि.	१३२४	}	११८३
काकु	१४१०		७७८
काकुद.	५८५		११८२
काकोदर.	१३०३		१४४२
काकोदुंबरिका.	११३३	कांडपट.	६८०
काकोल }	११९६	कांडपृष्ठ.	७७०
	१३२३	कांडवत्.	७७१
काक्ष.	५७८	कांडस्पृष्ट.	८५८
काक्षी.	१०५५	कांडीर.	७७१
कांक्षा.	४३०	कातर.	३६५
काच, }	३६४	कात्यायन.	८५२
	१०६२	कात्यायनी, }	२०३
काच्छी.	१०५६		५३१
कांचन, }	१०४३	कादंब.	१३२७
	२३६	कादंबरी.	९०२
कांचनगिरि.	१०३२	कादंबिनी.	१६५
कांचनी.	४१८	काद्रवेय	१३०७
कांचिक.	४१५	कानन.	१११०
कांची.	६६४	कानीन. }	५४७
कांचीपद.	६०७		८४७

कात	१४४४	कामन	४३४
कात्ता. }	५०४	कामपाल	२२४
	५१५	काम. }	१५४०
	९८५		१५०५
कातार }	१११०	कामयितृ	४३४
	११९४	कामरूप	९५६
काति. }	५०९	कामलता.	४१०
	१५१२	कामारि.	१०५५
कादविक	९२१	कामायुष्.	२३१
कादिशीक.	३६४	कामाङ्कुश	५९४
काश्य	९८४	कामावतायित्व.	२०२
कापिल.	८६२	कामुक	४३४
कापिश	९०३	कामुक.	५२७
कापिशायन.	९०२	कामुकी.	५२७
	१०५१	कावल	७५४
कापोत. }	९४५	कावविक.	९१०
	१३९४	काबोज	१२३५
	४३१	काम्य.	१४४५
काम. }	७३		१४६४
	२२७	काय. }	५६३
कामगामिन.	४९५		८४०
कामकेलि.	५३७	कायमान.	९९६

कारकाद्यविपर्ययास.	६९	कार्यास.	} ६६९
कारकुक्षीय.	९५७		११३९
कारण	१५१३	कार्य.	३५४
कारणा.	१३५८	कार्मण.	१४९८
कारणिक.	४७९	कार्मुक.	७७५
कारण्डव.	१३४१	कार्य.	१५१४
कारवेष्ट	११८८	कार्यक.	८९०
कारस्कर.	१११४		१३९७
कारा.	८०६	काष्ठ.	} १२६
कारिका.	२५८		१८४
कारिन्.	८९९		३२३
कारु.	८९९	कालक.	} ६०४
कारण्य.	३६९		६१८
कारुप.	९५९	कालकण्टक.	१३३२
कारोत्तम	९०५	कालकर्णिका.	१३८०
कार्तवीर्य. }	६९३	कालकूट.	११९६
	७०२	कालखज.	६०४
कार्तस्वर.	१०४४	कालखंड.	६०४
कार्तोतिक.	४८२	कालधक.	१२८
कार्तिक.	१५५	कालधर्म.	३२४
कार्तिकिक.	१५५	कालनेमि.	२२०
कार्पण्य.	६१९	काट्टृष्ट.	७११

कालवृत्त.	११७५	कान्य.	११९
कालशेय.	४०८	काश.	११९५
कालागुरु.	६४१	काशी.	९७४
कालांतरविष.	१३१३	काश्मरी.	११४३
कालायस.	१०३७	काश्यप.	२३३
कालासुहृद्.	२००	काश्यपि.	१०२
काष्ठिका }	१०५५	काश्यपी.	९३७
	४४	कापायवसना	५३१
	३०७	कास.	११२२
कालिंग.	११९८	काष्ठकीट.	१९०३
कालिनी.	११०	काष्ठद.	९१७
कालिंदी.	१०८३	काष्ठा.	१३६
कालिंदीसोदर.	१८५		१३६
काली.	२०३	कास.	४६४
कालीय.	२२१	कासर.	१२८३
कालीयक.	३४६	कामार	१०९४
कालेय. }	६०४	कासीस	१०५६
	६४५	किंकोदिवि.	१३२९
काल्य.	१३९	किलि.	१२९०
काल्या.	१२६८	किंकर.	२३०
कावचिक.	१४१७		
कावेरी.	१०८४		

किंकिणी.	६६५	किंषधान.	३६८
किंकिरात.	११३५	किंषाक.	११४१
किंषन.	१५३६	किंषुरुष. }	१९४
किंचित् .	१५३६		९१
किंचुलक.	१२०३	किंषुरुषेश्वर.	१९०
किंमलक.	११६६	कियदेतिका.	३००
किटि.	१२८८	किर.	१२८७
किटिम.	१२०९	किरण. }	९५
किट्ट.	६३१		१००
किट्टवर्जित.	६२९	किरात.	९३४
किण.	४६५	किरि.	१२८७
किण्व. }	१३८१	किरीट	६५१
	९०४	किरीटिन्.	७०९
कितव.	४८५	किर्मीर.	१३९८
	४२	किर्मीरनिषूदन.	७०८
किन्नर. }	९१	किलाटो.	४०५
	१९४	किलास.	४६७
किमुः.	१५३६	किलासघ्न.	११९०
किमुत. }	१५३६	किटासिन्.	४६१
	१५३५	किलिकिचित्.	५०७
किम्.	१५२८	किर्लिज.	१०१७
	१५३६	किर्लिप.	१३८१

किशलय.	११२३	कीलाल.	१०६९
किशोर.	११२३३	कीलित	४३८
किसल.	११२३	कीश	१२९१
किंवदन्ती.	२५९	कु.	९३६
किंसाह.	११८१	कुकर.	४५३
किशुक.	११२६	कुकुंदर.	६०८
कीकट.	३९८	कुकुल	११०१
	९६०	कुक्कुट	१२२४
कीकप.	६२६	कुक्कुटाम.	१३०६
	१२०२	कुक्कुटादि.	१३०६
कीचक	११५३	कुक्कुटि.	३७८
कीचकनिषूदन.	७०८	कुक्कुम	१२४२
कीट.	१२०२	कुक्कुत.	१२७४
कीन.	६२३	कुसि.	६०४
	३९८	कुसिमरि.	४२७
कीनाश.	१८४	कुंकुम.	६४५
	१८७	कुच	६०३
कीर.	१३३५	कुचंदन.	१४४२
कीर्ण.	१४७३	कुपर.	३४८
कीर्ति.	२७३	कुम.	११६
कील.	१२८०	कुंचिका.	१००५
कीला.	११०२	कुंचिकास्य.	१२४७

कुंचित.	१४५६	कुड्मल.	११२६
कुंज.	१११५	कुड्य.	१००३
कुंजर. }	१४४०	कुड्यमत्स्य.	१२९८
	१२१७	कुणप.	५६४
कुंजाराति.	१२८६	कुणि.	४५३
कुंजराशन.	११३१	कुण्ड.	३५३
कुंजल.	४१५	कुंड. }	५५०
	९९०		१०१९
कुट. }	१०१९	कुंडगोलक	४१६
	१११४	कुंडल.	६५६
कुटक.	८९१	कुंडलिन्.	१३०३
कुटम.	११३७	कुण्डिका.	८१६
कुटर.	१०२३	कुडिन.	९७९
कुटहारिका.	५३४	कुतप. }	५४३
कुटिल.	१४५६		१४१
कुटुंबिन्.	८९०	कुतुक.	९२६
कुटुंबिनी.	५१३	कुतुप.	१०२५
कुटुनी.	५३३	कुतू.	१०२५
कुटुमित.	५०८	कुतूहल.	९२६
कुट्टिम.	९९२	कुत्सा.	२७१
कुटार.	७८६	कुत्तित.	१४४२
कुटग.	१११५		

कुप.	१ } ६८०	कुमार.	} ३३२
	१११९२		४२
कुदाळ	८९२		२०९
कुनटी.	१०१०	कुमारक.	३३८
कुनामि.	१९२	कुमापाळ.	७१२
कुंत.	७८९	कुमारसु	१०८१
कुंतळ.	} ९६७	कुमारी.	} २०३
	९६१		९१०
कुमु.	} १८	कुमालक.	९६०
	६९३		१७०
कुंद.	} १९३	कुमुद.	} १०४३
	९०९		११६४
कुपूय.	१४४३	कुमुदवांघव.	१०४
कुप्य.	१०४६	कुमुदिनीपति.	१०४
कुप्यशाळा	९९६	कुमुदत्.	९९४
कुपे.	} १८९	कुमुदती.	११९३
	४३	कुंभा.	८२४
कुस.	} १४२९	कुंभ.	} १२२६
	४१३		३८
कुडिमन	९९७	कुंभकार.	९१९
		कुंभकामुकुट.	१३४२

कुंभशाला.	९९९	कुलटा.	१२९
कुंभिन्.	१२१७	कुलत्य.	११७५
कुंभी. }	१३४९	कुलस्थिका. }	११७५
	१०१९		१०६२
कुंभीनस.	१३०४	कुलनाश.	१२५३
कुंभीर.	१३४९	कुलवालिका.	५१५
कुरंकर.	१३२८	कुलश्रेष्ठिन्.	४८५
कुरंग.	१२९३	कुलस्त्री.	५१५
कुरचिह्न.	१३५२	कुलाय.	१३१९
कुरंटक.	११३५	कुल'ल.	९१४
कुरण्ड.	४७०	कुलात्री.	१०६२
कुरार.	१३३५	कुलाह	१२४१
कुरारी.	१२७७	कुलिह.	४८५
कुस्त्रोत्र.	९५०		१३१०
कुरुच.	५४९	कुन्दिङ्क.	१३३१
कुरुविंद.	११९३	कुलिश.	१८१
	१०४१	कुलिशांकुशा.	२३९
कुरुविस्त.	८८४	कुली.	५५४
कुरुत.	१२७९	कुलीन.	१२३४
	१४१३		५०२
कुट.	५०३	कुलीनक.	११७३
	९९०	कुलीनस.	१०७०

कुलीर.	१३५२	कुशळ.	} ८६
कुलुक.	६३२		३४३
कुरुमाषाभिषुत.	४१५	कुशान्यळ.	९७४
कुरुमास.	११७५	कुशा.	१२५२
कुल्य.	} ५०२	कुशाग्रीयमति.	३४४
	६२५	कुशारणि.	८५०
कुर्या.	} १०८०	कुशिक.	८९१
	१०८९	कुशिन्	८४६
कु१.	११६३	कुशी.	१०३९
कुवळ.	११६३	कुशीलव.	} ३२९
कुवलय.	११६३		७०४
कुवलाश्व.	७०१	कुशेशय.	११६०
कुवली.	११३८	कुष्ट.	} ११९७
कुवाट.	१००७		४६६
कुवाट.	२४८	कुष्टारि.	१०५७
कुर्विद.	९१३	कुपीद.	८८०
कुवेणी.	९२९	कुपीदिक.	८८०
कुपेंद.	११६३	कुमुष	११२४
	१०६०	कुमुषपूर.	९७६
कुश.	} ७०४	कुमुंष.	११५९
	११९२	कुम्.	१२०३
		कुमुळ.	१०१३

કુમ્ભતિ.	}	૯૨૬	કટસ્થ.	}	૧૪૧૩
		૩૭૭			૨૯૧
કુમ્ભંબુરુ.		૪૧૯	કર્ણિકા.	}	૧૨૬૪
કુહ.		૧૮૯	કૃષ.		૧૦૯૧
કુહરુ.	}	૩૭૭	કૃષક	}	૮૭૭
		૯૨૬			૧૦૮૮
કુહકસ્ત્રવન.		૧૩૪૨	કૃષ્.		૭૫૬
કુહન.		૩૯૧	કૃષ		૩૯૫
કુહના.		૩૭૯			૫૮૦
કુહર.		૧૩૪૩	કૃષ્	}	૫૮૩
કુહ.		૧૫૧			૬૧૭
કુહ.		૧૫૧	કૃષ્શિશાસ્.		૬૧૭
કુહ.		૪૭૫	કર્ણિકા.		૪૦૫
કૃષિકા.	}	૧૦૦૫	કર્ણન.		૫૫૬
		૯૨૨	કૃષ્		૫૮૦
કૃષિન.		૧૪૦૭	કૃષ્.		૫૯૦
		૧૦૩૨	કૃષામ.		૭૬૭
		૧૭૮	કૃષામક.		૬૭૪
કૃષ.	}	૯૨૦			૪૮
		૧૪૧૧	કૃષ્.	}	૧૨૫૩
		૧૨૫૯	કૃષ.		૧૦૭૦
કૃષ્વંચ.		૯૧૨	કૃષ્મ.		૧૦૭૦

कूलेकपा.	१०८०	कृतांतजनक.	९९
कुष्मांडक. }	२१०	कृतार्थ.	५२
	११८८	कृतिन.	३४१
कुक	५८७	कृत्त.	१४९०
कुकण	१३३८	कृत्ति	६३०
कुकलास.	१२९९	कृत्तिका.	१०९
कुकवाकु.	१३२९	कृत्तिकासुत.	२०८
कृकाटिका.	१८६	कृत्तिवासम्.	१९८
कुक्षू. }	८४२	कृत्य.	१५१४
	१३७१	कृत्रिमधूप.	६४८
कृतकर्मन.	३४२	कृत्स्न.	१४३३
कृतपुंख.	७७२	कृपण.	३६७
कृत्तमाळ.	११४०	कृपा.	३६९
कृतमुख	३४२	कृपाण.	७८०
कृतम्.	१५२७	कृपाणिका.	७८४
कृतलक्षण.	४३७	कृपाणी.	९११
कृत्तवर्मन्.	१७	कृपाळु.	३६८
कृतसापत्रिका.	५२७	कृपीटयोनि.	१०९७
कृतहस्त. }	१४२	कृमि. }	१२०२
	७७२		१२११
कृतांत.	१८४	कृमिन.	६४०
	२४२	कृमिमा.	६८६

कृमिपर्वत.	९७०	कृष्णमार.	१२९४
कृमिडा.	५५८	कृष्णस्वस्त.	२०४
कृश. }	४४५.	कृष्णा. }	४२१
	१४२७		७१०
कृशानु	१०९८	कृष्णामिष.	१०३८
कृशाश्विन.	३२९	कृष्णवात.	११३१
कृषक	८९१	कृष्णिका.	४१९
कृषि	८६६	कृपर.	३९८
कृषिक.	८९०	केकर.	४९८
कृषीवल.	८९०	केका.	१३२०
कृष्टि.	३४१	केरिनु.	१३१९
	१०९१	केणिका.	६८१
	१३९७	केतक.	११५२
कृष्ण. }	२१५	केतन.	७५०
	४१९		९९
	६९७	केतु }	१२२
कृष्णकर्मन्.	८५५		७५०
कृष्णकाक	१३२३	केनिपात.	८७९
कृष्णभूम.	९५३	केयूर.	६६२
कृष्णाला	११५५	केरल	६६१
कृष्णवर्त्मन्.	१०९८	केलि.	५५५
कृष्णशृंग	१२८२		

केलिकिञ्च. }	३३१	वंशिन्. }	२२०
केलिकीर्ण.	२१०	वंशिन्.	४९८
केलिकुञ्चिका.	१२९९	वंशिन्.	५७१
केवल.	५९५	केशोच्चय.	५६८
केवलज्ञानिन्.	७४२	केशर. }	११३५
केवलिन्.	९०	केशर.	११६६
केश.	२५	केशरिन्.	१२८४
केशकलाप.	५६७	कैटभ	२२०
केशघ्न	५६८	कैव. }	३७८
केशपक्ष.	४६६	कैव.	४८६
केशपाशी.	५६८	कैदारक	३४१९
केशमार.	५७१	कैदारिक	१४१९
केशमार्भन.	५६८	कैदार्य.	१४१९
केशरचना	५६८	कैरव.	११६४
केशरजन.	६८८	कैरविणी.	११६३
केशरिमुत्.	५६८	कैराटक.	२१९७
केशव. }	११८७	कैलास.	१०२८
केशव.	७०९	कैलामौकस.	१९०
केशहस्त.	२१४	कैवर्त्त.	९२९
केशिक.	४९८	कैवल्य.	७४
		कैशिक.	१४२०
		कैशिकी.	२८५

कैश्य.	१४२०	कोपना.	५१०
कोक.	१३३०	कोमल.	१३८७
	१२९१	कोयष्टि.	१३३८
कोकनद.	११६३	कोरक.	११२५
कोकाह.	१२३७	कोरदूपक.	११७७
कोकिल.	१३२१	कोल.	१२८७
कोटर.	११२२		८७९
कोटवी.	५३४	कोलक.	६४६
कोटि.	१०१३		४२०
	८७३	कोलकुण.	१२०९
कोटिपात्र.	८७९	कोलंबक.	२९०
कोटिवर्ष.	९७७	कोलाहल.	१४०४
कोटिश.	८९३	कोली.	११३८
कोटीर.	६५१	कोविद.	३४१
कोटीवर्ष.	९७७	कोविदार.	११५२
कोट्ट.	९७३		१०४५
कोठ.	४६७	कोश.	७१४
कोण.	२९४		७८३
	१०१३		९९५
कोदंड.	७७५	कोशफल.	६४६
कोद्रव.	११७७	कोशला.	९७५
कोप.	२९९	कोशातकी.	११८८

कोशिका	१०२४	कौलेयक.	१२७९
कोशी.	११२४	कौश.	९०२
कोष्ण.	१३८६	कौशलिक.	९७४
कौशेयक.	७८२	कौशल्यनन्दन.	७३७
कौटतक्ष.	९१८	कौशांभी.	९७९
कौटिक.	९३०	कौशिक.	६२८
कौटिल्य.	८९३	कौशिक.	१३२४
कौण्व.	१८७	कौशिक.	१७३
कौतुक.	९२६	कौशिक.	८९०
कौतूहल.	९२६	कौशिक.	३१९
कौटवीण.	९६६	कौशेय.	६६९
कौतिक.	७७०	कौशेय.	६७०
कौपीन.	६७६	कौपितकी.	१२३
कौषेरी.	१६९	कौस्तुभ.	२२३
कौमुदी.	१०७	ककुच.	९१८
कौमुदीरति	१०४	ककुचच्छद.	११९२
कौमोदकी.	२२२	ककर.	१३२८
कौलटिनेय.	९४९	ककुच्छद.	११९०
कौलटेय.	९४९	ककुच्छद.	२३६
कौलटेर.	९४८	ककुच्छद.	८२०
कौलीन.	२७०	ककुच्छद.	८८

कंदन.	१४०४	कीडा.	५५५
कदित.	१४०२	कुड्च.	१०२९
क्रम }	१५०३	कुंच्.	१३२९
	६१६	कुषा.	२९९
	८३९	कुष्.	२९९
कपण.	६१६	कुष्ट.	१४०२
कमुक.	११५४	क्रा. }	३७६
क्रमेळक.	१२५३		१३८६
'कयविक्रयिक.	८६७	क्रेनच्यमात्रक.	८७१
क्रयिक.	८६८	क्रेय.	८७१
क्रयिन्.	८६८	क्रयद.	८६८
क्रय्य	८७१	क्रोड. }	१२८७
क्रय.	६२२		१२१
क्रपाद्.	१८८		६०२
क्राष.	३७२	क्रोडपाद.	१३५३
क्रांति.	१५११	क्रोडा.	६०२
क्रायक.	८६८	क्रोडीकृति.	१५०७
क्रिया.	१४९७	क्रोध.	२२९
क्रियावत्.	३५३	क्रोधन.	३९२
क्रियाविशाल.	२४८	क्रोधिन्	३९१
क्रियाह.	१२३८	क्रोश.	८८७
क्रियेद्रिय.	१३८४	क्रोष्टु.	१२९०

कौच.	४७	क्षणिका.	११०५
	१३२९	क्षत.	४६४
कौचारि.	१०२९	क्षतघ्ना.	६८६
कृम.	२०९	क्षतज.	६२२
कृमि.	३१९	क्षतव्रत.	८५४
कृमिनेत्र.	१४९२		८९७
कृष्ट.	४६१	क्षतृ.	७२१
क्षीब.	२६५		७६०
क्षेश.	५६२	क्षत्र.	८३७
क्षोमन.	३१९		८६३
क्षु.	६०५	क्षत्रिय.	८६९
क्षु.	११७६	क्षत्रिया.	५२४
क्षु.	१४००	क्षत्रियाणी.	५२४
क्षु.	१४००	क्षत्रिया.	५२१
क्षु.	१४८६	क्षतृ.	३९१
क्षु.	१४००	क्षम.	४९१
क्षु.	१५०८	क्षमा.	३९१
क्षु.	१३७		९३६
क्षु.	१५०९	क्षमितृ.	३९०
क्षुदा.	१४१	क्षमिन्.	६९०
क्षुन.	१७०		
क्षुनु.	४६५		

क्षय.	}	१५२३	क्षीण.	४४९
		४६३	क्षीणाष्टकर्मन्.	२४
		१४१	क्षीजन.	१४०९
		९९१	क्षीज.	४३६
क्षरिन्.		१५७	क्षीर. }	४०४
क्षव.	}	४१८		१०६९
		४६३		३३८
क्षवधु.		४६४		४०६
क्षाम.		४४९	क्षीरस्फटिक.	१०६८
क्षार.	}	८२८	क्षीरवारि.	१०७५
		१०६२	क्षीरशर.	८३१
क्षारक.		११२५	क्षीरोदतनया.	२२६
क्षारपत्र.		११८६	क्षुण्ण.	३४५
क्षारित.		४३६	क्षुत	४६३
क्षालित.		१४३७	क्षुताभिजनन.	४१८
क्षिति.		९३६	क्षुत. }	१३७२
क्षितिरुह.		१११४		४६३
क्षिप्त.		१४८२	क्षुद्र }	४५१
क्षिप्तु.		३५०		३६८
क्षिप.	}	६१७		१४२७
		१४७०	क्षुद्रवंनु.	१२०५
क्षिया.		१५२३	क्षुद्रकीट.	१२०२

शुद्धवैटिका.	६६५	क्षेम.	८६
शुद्धनासिक.	४५१	क्षेमंकर.	४८९
शुद्धा.	१२१३	क्षेत्रेयी.	४०६
शुद्धोपाय.	७३८	क्षोणि.	९३६
शुद्धित.	३९२	क्षोद	९७०
क्षुप.	१११७	क्षौम.	९८१
क्षुब्ध.	१०२३	क्षौर.	९२४
क्षुमा.	११७९	क्षुण्ण	१४८४
क्षुरप्र.	७८०	क्षमा.	९३६
क्षुमर्दिन्.	९२३	क्ष्वेड.	११९५
क्षुरिन्.	९२२	क्ष्वेडा.	१४०४
क्षुरी.	७८४	ख.	
क्षुल.	१४२६	ख.	१६३
क्षुलक.	१२०५	ख.	१०५१
क्षेत्र.	५६३	ख.	१३८३
क्षेत्र.	५१३	ख.	९५
क्षेत्र.	९६५	खग.	७७८
क्षेत्रज्ञ.	५४९	खग.	१३१६
क्षेत्रज्ञ.	१३६६	खट्वा.	५६९
क्षेत्रिन्.	८९०	खचित.	१४६९
क्षेप.	२७१	खमक.	१०२३
क्षेपणी.	८७७		

खजाका.	१०२१	खंडिक.	} ५८९
खजित्.	२३५		११७१
खमक.	४५५	खंडित.	१४९०
खजन.	१३२८	खण्डिन्.	११७४
खमरीट.	१३२८	खण्डीर.	११७२
खट.	४६२	खद्योत.	१२१३
खटक.	५९७	खमक.	१३००
खटिनी.	१०३७	खनि.	१०३६
खटी.	१०३७	खनित्र.	८९२
खट्टन.	४५४		१२५६
खट्टा.	६८३	खर.	} १३८६
खट्टांग.	२००		१३८५
खट्टांगभृत्.	१९९	खरकुटी.	१०००
खट्ट.	} १२८७	खरकोण.	१३४१
	७८२	खरणप्त.	४५१
खट्टविधानक.	७८३	खरणप्त.	४५१
खट्टिन्.	} ४७	खरांशु.	९५
	१२८७	खरु.	८५९
खंड.	} ४०३	खर्ज.	४६४
	१४३४	खर्जूर.	} १०४३
खंडपशु.	१९८		१०५८

खर्व.	१४२९	खादन.	४२३
	४५४		५८४
	८७४	खानि.	१०३६
खर्वशास्त्र.	४५४	खापगा.	१०८२
	९१७	खारी.	८८४
खल	३८०	खिल.	९४०
	९६९	खुझाह.	१२३८
खलति.	४५२	खुर	१२४४
खलधान.	९६९	खुरणस.	४५२
खलपू.	३६३	खुरणस	४५२
खलिनीनिम.	१४२१	खुरली.	७८८
खलीन.	१२५०	खेचर.	१०५६
खलूरिका.	७८८	खेट.	९७२
खलेवाढिन्.	८९४		१७४३
खल्या.	१४२१	खेटक.	७८३
खल्ल	१०२५	खेद.	२९९
खल्वाट.	४५२	खेय	१०९५
खस	४६४	खेलनी.	४८७
खस्फटिक.	१०६८	खेला.	५५६
खाख्य.	१०५१	खोज्जाह.	१२३७
खातक.	१०९४	खोट.	४५५
खातिका.	१०९५	खोर.	४५५

ख्यात.	१४९३	गडुल.	४५३
ग.		गडौल.	४२५
गगन.	१६३	गण.	२०१
गगनध्वज.	९७		१४११
गगनाच्छग.	९७	गणक.	४८२
गंगा.	१०८१	गणरात्र.	१४३
गंगाभृत्	१९९	गणि.	७८
गंगासुत.	२०८	गणिका.	५१२
गच्छ.	१११४	गणिकापति.	५१९
	७५१	गणिपिटक.	२४५
गज.	१२१७	गणेश.	८७२
	४७		२०७
गमता.	१४२२		५८२
गमप्रिया.	११५२	गंड.	४६६
गमामीव.	७६२		१२२५
गमाम्य.	२०७	गंडि.	११२०
गमामुद्ध.	२००	गंडक.	१२८७
गमाहुय.	९७८	गंडमाल.	४६७
गंसा.	१००१	गंडशैल.	१०३४
	१८३६	गण्य.	८७२
गटक.	१३४५	गंडि.	१२९१
गहु.	४६६	गंडुपद.	१२०३

गंडूपदमव.	१०४१			१२३३
गंडूपदी.	१२०३	गंधर्व.	}	१८३
गंडूप.	१९८		}	४३
गंडोळ.	४२६		}	९१
गतास्त.	४५७	गंधवह.		११०६
गति.	४७०	गंधसार.		६४१
गद.	१५००	गंधाशुवर्ष.		६३
गदाम्न.	४६३	गंधाश्मन्.		१०५७
गदाभृत्.	२१६	गंधिक.		१०२७
गंघ्री.	२१९	गंधोत्तमा.		९०२
गंध.	७५३	गंधोली.		१२१५
गंधक.	११९०	गमस्ति.	}	९५
गंधकालिका.	१०५७		}	१००
गंधज्ञा.	८४७	गमीर.		१०७१
गंधधुली.	५८०	गमन.		७८९
गंधविशाचिका.	६४४	गमीर.		१०७१
गंधमातृ.	६४९	गमीरवेदिन्.		१२२२
गंधमूषी.	९३६	गया.		९७३
गंधरत्न.	१३०१	गर.		१३१४
	१०६३	गरम.		५४०
		गरल.		११९५

गरुड.	}	४३	गर्भपाकी.	११६८
		२३०	गर्भवती.	५३८
गरुडाग्रज.		१०२	गर्भागार.	९९५
गरुत्		१३१८	गर्भाशय.	५४०
गरुत्मत.		२३१	गर्भिणी.	१२६६
गर्गरी.		१०२२	गर्व.	३१६
गर्ज.		१२१८	गर्हणा.	९७१
गर्ज		१४०५	गर्ह्य.	१४४२
गर्जि.		१४०६	गल.	५८८
गर्जित.	}	१२२०	गलकम्बट.	१२६४
		१४०६	गलगड.	४६७
गर्त.		१३६४	गलशुद्धिका	५८५
गर्तिका.		९९९	गलेंती.	१००१
गर्दम.		१२५६	गलफनी.	१२७५
गर्दभाह्वय.		११६४	गलाकुर.	४६७
गर्दमी.		१२०८	गलि.	१२६३
गर्द्व.		४३०	गलित.	१४९०
गर्द्वन.		४२९	गल्ल.	५८२
गर्भ.	}	५४०	गल्लवर्क.	९०६
		६०४	गवय.	१२८६
गर्भक.	}	६५१	गवल.	१२८३
		१४४	गवाक्ष.	१०१२

गवीश्वर.	८८८	गात्र.	५६३
गवेधु.	११७९	गात्रसङ्कोची.	१२२८
गवेधुका.	११७९	गात्रसंस्तु.	१३०२
गवेपित.	१४९१	गात्रानुलेपनी.	१३४०
गःय.	१२७३	गाधिपुर.	६३९
	१४२१	गाधेय.	९७४
गव्या.	८८८	गान.	८५०
	७७६	गांधर्व.	२८०
गव्यूत.	८८७	गांधार.	१८९
	८८८	गांधारी.	१४०१
गव्यूति.	८८८		४६
	१४७२	गारुड.	२४०
गहन.	१११०	गारुड.	१०४४
	१०३३	गारुडमत.	१०६४
गहर.	१४०२	गार्दपक्ष.	७७८
गांगेय.	१०४३	गार्भिण.	१४१५
	१४४७	गार्हपत्य.	८२६
गाढ.	१५०५	गालव.	११५९
गाणिक्य.	१४२०	गालि.	२७२
गांडिव.	७१०	गिर.	२४१
गांडीव.	७१०		

ગિરિ.	} ૧૮૮	ગુજ્ઞા.	} ૮૮૩
ગિરિકર્ણી.	૧૦૨૭		૧૧૫૫
ગિરિકા.	૧૧૫૬		૪૦૨
ગિરિકા.	૧૩૦૧	ગુહ.	} ૬૮૮
ગિરિગુહ.	૬૮૯		૪૨૫
ગિરિજ.	૧૦૬૨	ગુહપુષ્પ.	૧૧૪૧
ગિરિનામલ.	૧૦૧૧	ગુહફલ.	૧૧૪૨
ગિરિમહિકા.	૧૧૩૭	ગુહાકેશ.	૭૦૯
ગિરિયક.	૬૮૯	ગુહૂષી.	૧૧૫૭
ગિરિશ.	૧૨૬	ગુહેરક.	૪૨૫
ગિરિસાર.	૧૦૩૮		૭૨૨
ગિરીશ.	૧૨૬	ગુણ.	} ૭૭૬
ગીત.	૨૮૦		૯૨૮
ગીતિ.	૨૮૦		૧૪૪૧
ગીર્વાણ.	૮૯	ગુણમામ.	૧૪૧૪
ગીર્વપતિ.	૧૧૯	ગુણચયનિકા.	૬૮૨
ગીર્વપતીષ્ટિહૃત.	૮૧૮	ગુણવૃક્ષ.	૧૮૭૭
ગુગુલુ.	૧૧૪૨	ગુણિત.	૧૪૮૩
	૬૬૦	ગુણોત્કર્ષ.	૧૩૭૫
ગુચ્છ.	} ૧૧૮૨	ગુંઢિત	૧૪૮૩
	૧૧૨૬	ગુણિદવ.	૧૨૯૧
ગુચ્છ.	૧૧૨૬	ગુત્તમક.	૧૧૨૬

गुद	६१२			६०५
गुदाङ्कः	४६८	गुल्मः	}	४६९
गुदग्रहः	४६९			७४८
गुद्रे	११९२			११२०
गुद्रा	११९३	गुल्मिनी		१११८
गुद्राल	१३४०	गुल्मः		१३८८
गुप्तः	१४८३	गुहः		२०९
	१४९७	गुहा		१०३३
गुप्ति	८०६	गुह्यः	}	७४२
गुफः	६५३			६११
गुरुः	१४३०	गुह्यकः		१९४
	७७	गूढ		१४८३
	११९	गूढपथः		१३६९
गुरुक्रमः	८०	गूढपात्		१३०४
गुरुहन्	८५८	गूढपुरुष		७३३
गुरुदैवतः	१११	गूढमार्गः		९८५
गुर्वी	५३९	गूयः		६३४
गुर्विणी	५३८	गूनः		१४९५
गुरुपत्रः	१०४२	गूत्रकः		११५४
गुल	६११	गूजनः		११८७
गुलुञ्छः	११२६	गूघ्रः		१३३५
गुल्फः	६१५	गूज्जु		४२९

गृष्टि.	१२६८	गेय.	२८०
गृह.	९८९	गेह.	९८९
	५१२	गेहभू.	९८९
गृहगोधिका.	१२९७	गेहेनर्दिन.	४७७
गृहगोलिका.	१२९७	गेहेश्वर.	४७७
गृहपति.	७३४	गैरिक.	१०३६
गृहवलिभुज.	१३३१		१०४४
गृहमणि.	६८७	गैरेय.	१०६२
गृहमृग.	१२७९		१२६५
गृहमेघिन.	८०८		९३६
गृहयात्र.	४४५	गो.	८७
गृहस्प.	८०८		९९
गृहा.	५१२		२४१
गृहावग्रहणी.	१००९		१२५७
गृहिणी.	५१२	गोवर्ण.	५९५
गृहिन.	८०८		१२९३
	८०७	गोकिराटिका.	१३३६
गृहीतदिश.	८०५	गोकुल.	१२७३
गृहोलिका.	१२९८	गोक्षुर.	११५६
गृह्य.	१३४३	गोप्रधि.	१२७३
गृह्यक.	३५६	गोचर.	१३८४
गैडुक.	६८९	गोणी.	१७९

गोतमान्वय.	२३७	गोप.	७२६
	१०२७		८८९
गोत्र.	२६०	गोपति	९७
	५०३		१२५९
गोत्रा.	९३६	गोपरस.	१०६३
	१४२१	गोपानसी.	१००९
गोद.	६२५	गोपायित.	१४९७
गोदंत.	१०५९	गोपाल.	८८९
गोदा.	१०८४	गोपालिका.	१२०८
गोदारण.	८९१	गोपुच्छ.	६६१
	८९२	गोशूर.	९८१
गोदावरी.	१०८४	गोपेंद्र	२१८
गोदुह.	८८९	गोप्य.	३६०
गोधन.	१२७३	गोमत्	८८८
गोधा	७७६	गोमती	१०८५
	१२९७	गोमय	१२७२
गोधि.	५७३	गोमयोत्या.	१९०८
गोधूम.	११७४	गोमायु	१२९०
गोधेनुक.	१४१८	गोमिन्	८८८
गोनस.	१३०६	गोमुख.	१३४९
गोनदीय.	८५१		४१
गोनास.	१३०६	गोमेष	४३

गोयुग.	१४२४	गोस्वनी.	११५५
गोरस.	४०४	गोम्यान.	९६४
	४०६	गोहिर.	६१६
	४०८		११९९
गोराटी.	१३३६	गौतम.	१२४
गोरुन.	८८७		८५०
गोलक.	५५०		३१
गोला.	१०६०	गौधार	१२९७
गोलिका.	१२९७	गौधेय.	१२९७
गोलांगुष्ठ.	१२९२	गौधेर.	१२९७
गोवर्द्धनधर.	२१८	गौर.	१३९३
गोविंद.	८८९		१३९४
	२१५	गौरव.	५००
गोविह.	१२७२	गौराष्ट्रक.	११९८
गोवृष.	१२५९		५१०
गोशाला.	९९९	गौरी.	२०३
गोशीर्ष.	६४२		२४०
गोष्ठ.	९६४	गौष्ठीन	९६४
गोष्ठश्च.	४७७	ग्रंथन.	६५३
गोष्ठी	४८१	ग्रंथि	११३०
गोसंख्य	८८९	ग्रथिक.	४२१
गोसदृक्ष	१२८६	ग्रन्त	२६६

घंटापथ.	९८७	वर्म.
घंटाशब्द.	१०४९	वसि.
घंटिका.	९८९	घस्मर.
घन.	२९२	घत्त.
	९६४	वाटा.
	१४४७	घांटिक.
	१६४	वात.
	७८९	घातुक.
	२८६	वार्तिक.
घनगोलक.	१०३७	घार.
घनघातु.	१०४७	वास.
घनरस.	६२०	घुट.
घनवात.	१०६९	घुटिक.
घनवाहन.	१३५९	घुण.
घनसार.	१९७	घुगटक.
घनावन.	६४३	घुसुण.
घनात्यय.	१६४	घुरू.
घनाश्रय.	१५८	घूकागि.
घनोदधि.	१६३	घूर्णन.
घनोपल.	१०९	घूर्णि.

घृणा.	} ३०३	घ्राणतर्पण.	१३९०
	३६९	च.	
घृणि.	९९	चकित.	३६५
घृत.	४०७	चकोर.	१३३९
घृतचर.	४००		१४११
घृतपूर.	४००		१०४२
घृतलेखनी.	८३६	चक्र.	७४६
घृतेली.	१२०७		७५५
घृष्टि.	१२८८		७८७
घोटक.	१२३२	चक्रनीवक.	९१६
घोणव.	१३००	चक्रनामन्.	१०५४
घोणा.	५८०	चक्रवांधव.	०६
घोणिन्.	१२८८	चक्रभृन्.	२१९
घोर	३०३	चक्रमर्दक.	११५८
घोरावाभिन्.	१२९०	चक्रमडलिन्.	१३०५
बोळ.	४०८	चक्रवर्तिन्.	६९१
	१०४९	चक्रवाक.	१३३०
घोष.	} १००२	चक्रवाल.	१०३१
	१४००		१४११
घोषणा.	२६९	चक्राग.	१३२५
घोषवनी.	२८७	चक्रावर्त्त.	१५१९
घ्राण.	५८०	चक्रिन्.	१३०४

घंटापथ.	९८७	घर्म.	३०५
घटाशब्द.	१०४९	वसि.	४२३
घंटिका.	५८५	घस्मर.	३२४
घन.	२९२	घस्र.	१३८
	५६४	वाटा.	५८६
	१४४७	घांटिक.	७९४
	१६४	वात.	३७१
	७८५	घातुक.	३६९
	२८६	वार्तिक.	८३७
	१०३७	घार.	४००
घनगोलक.	१०४७	वास.	११२५
घनघातु.	६२०	घुट.	६१५
घनरस.	१०६९	घुटिक.	६१५
घनवात.	१३५९	घुण.	१२०३
घनवाहन.	१९७	घुण्टक.	६१५
घनसार.	६४३	घुसण.	६४४
घनाघन.	१६४	घूक.	१३२४
घनात्यय.	१५८	घूकारि.	१३२२
घनाश्रय.	१६३	घूर्णन.	१५१९
घनोदधि.	१३५९	घूर्णि.	१५१९
घनोपल.	१६६	घूर्णित.	४४२
घर्ष.	२९६		

चतुर्मुख.	२१२	चंद्रशाला.	९९५
चतुर्मुखांगता.	६२	चंद्रहास.	७८२
चतुर्वर्ग.	१३८२	चंद्रातप.	१०७
चतुर्द्विगुणी.	१०७२	चंद्रिका.	१०६
चतुष्क.	९८६	चंद्रगोलिका.	१०६
चतुष्पथ.	९८६	चंद्रोदय.	६८१
चतुर्विंशज्जातकज्ञ.	२३३	चंद्रोपल.	१०६७
	८२४		४७६
चत्वर }	९८८	चपल. }	१४५५
	१००४		१४७०
चंदन.	६४१	चपला.	११०५
	९२	चपेट.	५९६
चंद्र. }	१०५	चमर. }	६१
	६४३		१२९४
चंद्रक.	१३२०	चमसी.	४००
चन्द्रका.	१०८५	चमू. }	७४६
चंद्रकांत.	१०६७		७४८
चंद्रप्रम	२७	चमूरु.	१२९४
चंद्रमर्मन्.	१०४३	चंपक.	११४६
चंद्रमागा.	१०८५	चंपा.	९७६
चंद्रमणि.	१०६७	चंपाचिप.	७११
चंद्रमस्.	१०४	चंपोपलसित.	९५०

चकीवत्	१२५६				४५५
चक्रेश्वरी.	४४				३९२
	२३९		चंड.		१८६
चक्षण.	९०७				१३८५
चक्षुपू.	५७५		चंडता.		३१८
चक्षुष्य.	४४८		चंडा.		३५
चक्षुष्या.	१०१२		चंडातक.		६७४
चंचरीक	१२१२		चंडाल.		८९७
चंचल.	१४५४				९३३
चंचला.	११०५		चंडिल.		९२२
चचु.	१३१७		चंडी.		२०३
चंचुसुचिक.	१३४१		चतुःशाल.		९५२
चंचू.	१३१७		चतुःसम.		६३९
चटक	१३३१				९९८
चटका.	१३३१		चतुर.		३४३
चटकाशिरस.	४२१				३८४
चटु.	२६४		चतुरंगबलाध्यक्ष		७२५
चटुल.	१४५५		चतुर्गति		१३५३
चणफ.	११७१		चतुर्दंत		१७७
चणकात्मन.	८५३		चतुर्दशी.		१३१
			चतुर्भद्र.		१३८२
			चतुर्भुज.		२१४

चलनी.	६७४	चामीकरपंकज.	६१
चला.	११०४	चामुंडा.	२०६
चलाचल.	१४५५	चार. }	७३४
चलित.	१४८१		८०६
चलु.	५९८		१३१४
चपक. }	९०६	चारण.	३२९
	१०२४	चारपप.	९८६
चपाल.	८२५	चारमट.	३६५
चाफिक. }	७९४	चारित्र.	८४३
	९१७	चारु.	१४४४
चाटकैर.	१३३२	चार्वक.	८६३
चाटु.	२६४	चाउनी.	१०१८
चाणूर.	२१९	चाप.	१३२९
चांडालिका.	२९०	चिकित्सक.	४७२
चातक.	१३२९	चिकित्सा.	४३३
चातुर्वर्ष्य.	८०७	चिकित्.	१०९०
चांद्र.	१०६७	चिकुर. }	४७६
चाद्रमस.	१०९		५६७
चाप.	७७५	चिह्नण.	५१३
चापल.	३१५	चिह्नन.	४०२
चामर.	७१७	चित्	३०९
चामीकर.	१०४४	चिता.	३७५

चय.	}	९८०	चर्चा.	}	६१६
		१४११			१३७३
चर.	}	७३३	चर्चिका.		२०६
		१४५४	चर्चिक्य.		६३६
चरण.	}	६१६	चर्मटी.		२७३
		८४३	चर्मकृत्		९१४
चरणप्रधि.		६१५	चर्मचटका.		१३३६
चरणायुध.		१३२४	चर्मदंड.		१२५२
चरम.		१४५९	चर्मन्.	}	६३०
चरमतीर्थकृत्.		३०			७८३
चरमाद्रि.		१०२७	चर्मप्रभेदिका.		९१५
चराचर.		१४५४	चर्मप्रसेविका.		९०८
चरि.		१२१६	चर्ममुंडा.		२०६
चरित.		८४३	चर्या.		१५०१
चरित्र.		८४३	चर्षण.		४२४
चरिष्णु		१४५४	चर्षणा.		१२१४
चरी.		५११	चर्षणी.		५२८
चठ.	}	८३३	चल.	}	१०५०
		१०१५			१४५५
चचेरी.		२७३	चञ्चु.		११३९
चर्म.		१९३	चशन.		६१६
			चञ्चनक.		१७४

चीन.	१२९४	चूर्णकुंतल	५६९
चीनक.	११७८	चूलिका. }	२४५
चीनपिष्ट.	१०६१		१२२५
चीर.	६६६	चेट.	३६०
चीरिल्लि.	१३४८	चेटी. }	३३४
चीरी.	१२१५		५३४
चीरुका	१२१५	चेत.	१५४२
चीयर.	६७८	चेतन.	१३६६
चुक. }	४१६	चेतना.	३०८
	४१७	चेतसू.	१३६९
चुडी.	१०९३	चेदि.	९५६
चुदी.	५३३	चेदिनगरी.	२७५
चुलुक.	५९८	चेल. }	६६६
चुल.	४६१		१४४३
चुली.	१०१८	चेत्य.	९९४
चूचुक.	६०३	चेत्यद्रुम.	६२
चूडा.	५७१	चेत्र.	१५३
चूडामणि.	६५०	चेत्राय.	१९०
चून.	११३३	चेत्रिक.	१५३
चूतक.	१०९३	चैद्य.	९५६
चूर्ग. }	९७०	चोक्ष.	१४३६
	६३७	चोच.	११२१

चिति.	३७५	चित्रशिखंडिन्.	१२४
चित्त.	१३३९	चित्रा.	११२
चित्तप्रसन्नता.	३१५	चिद्रूप.	३४५
चित्तविप्लव.	३२०	चिता.	३२०
चित्तोन्नति.	३१७	चिपिट.	४०१
चित्या.	३७५	चिवुक.	५८२
चित्र.	१३९८	चिरक्रिय.	३५३
	३०३	चिरजीविन्.	१३२२
	९२२	चिरंतन.	१४४८
चित्रक.	६५३	चिमोहिन्.	१२५६
	१२८५	चिम.	१५३२
	१२८५	चिराश्राय.	१५३२
चित्रकाय.	१२८५	चिरस्थ.	१५३२
चित्रकृत्	९२१	चिरात्.	१५३२
चित्रकृत्वम्.	७०	चिगाय.	१५३२
चित्रगुप्त.	५५	चिरिटी.	५१२
चित्रपुं.	७७८	चिरंण.	१५३३
चित्रभानु.	१०९८	चिर्मिटी.	११८९
	९३	चिलिचिम.	१३४६
चित्रट.	१३९८	चिछ }	४६१
चित्रवष्टिक.	११४५		१३३४
चित्रशाळा.	९९९	चिन्ह.	१०६
चित्रशिखंडिन.	११८		

चीन.	१२९४	चूर्णकुंतल.	५६९
चीनक.	११७८	चूलिका. }	२४५
चीनपिष्ट.	१०६१		१२२५
चीर.	६६६	चेट.	३६०
चीरिल्लि.	१३४८	चेटी. }	३३४
चीरी.	१२१५		५३४
चीरुका	१२१५	चेत.	१५४२
चीयर.	६७८	चेतन.	१३६६
चुक. }	४१६	चेतना.	३०८
	४१७	चेतस्.	१३६९
चुंढी.	१०९३	चेदि.	९५६
चुदी.	५३३	चेदिनगरी.	९७५
चुलुक.	५९८	चेळ. }	६६६
चुल.	४६१		१४४३
चुली.	१०१८	चेत्य.	९९४
चूचुरु.	६०३	चेत्यद्रुम.	६२
चूडा.	९७१	चेत्र.	१५३
चूडामणि.	९५०	चेत्राय.	१९०
चूत.	११३३	चेत्रिक.	१५३
चूतक.	१०९३	चेद्य.	९५६
चूर्ग. }	९७०	चोक्ष.	१४३६
	६३७	चोच.	११२१

ચોટી.	૬૭૬	છદન.	૧૪૭૭
ચોઘ.	૩૦૪	છદિસ.	૧૧૨૩
ચોર.	૩૮૧	છદ્મન્	૧૦૧૦
ચોલ.	૬૭૪	છંદ.	૩૭૮
ચૌડપુષ્પ.	૧૧૪૭	છંદસ.	૧૩૮૩
ચૌરિકા.	૩૮૩	છંદસ.	૧૪૬૪
ચૌર્ય.	૩૮૩	છંદસ.	૨૬૦
ચૌલુક્ય.	૭૧૨	છંદસ.	૨૪૯
ચુપુત.	૧૪૯૦	છંદસ.	૧૪૭૩
ચ્યુતિ.	૬૦૯	છંદસ.	૧૪૭૬
ચ્યુતેયુ.	૬૧૨	છંદસ.	૭૪૧
છ.	૭૭૩	છંદસ.	૪૬૯
છા.	૧૨૭૬	છંદસ.	૪૬૯
છાગ.	૧૨૭૩	છંદસ.	૩૭૮
છાગલ.	૧૨૭૬	છંદસ.	૮૦૪
છાહુન્દરી.	૧૩૦૧	છંદસ.	૧૧૨૧
છત્ર.	૭૧૭	છંદસ.	૧૦૦
છત્રત્રય.	૬૨	છંદસ.	૬૩૦
છત્રધાર.	૭૬૪	છંદસ.	૪૮
છદ.	૧૨૧૮	છાગ.	૧૨૭૬
	૧૧૨૩	છાગ.	૧૧૦૧
		છાગરય.	૧૦૯૭

छागिका.	१२७५	जगत्.	१४५४
छात.	४४९		१३६५
छादनी.	६३०	जगती.	१३४५.
छांदस.	८१७		९३७.
छायाकर.	७६४	जगत्कर्तृ.	२१२
छायाभूत.	१०५	जगच्चक्षुष्.	९८
छायामुत.	१२०	जगत्प्रभु.	२४
छाया.	१५१२	जगत्प्राण.	११०७.
	१४६४	जगत्साक्षिन्.	९८
छित.	१४८९	जगन्नाथ.	२१८
छिद्र.	१३४४	जगर.	७६६.
छिद्रित.	१४८६	जगल.	९०४.
छिन्न.	१४८९	जगिष.	४२३
छुगी.	७८४	जघन.	६०८.
छेक.	१३४३	जघनेफला.	११३३
	३४३	जघन्य.	१४५९
छेका.	५१०	जघन्यज.	५५२
छेद.	३७२		८९४
छेदित.	१४९०	जह्म.	१४५४
ज.		जगल.	६२२
जक्षण.	४२३	जंघा.	९५३.
			६१४.

अवाकिक.	४९४	जननी.	५५७
अवात्राण.	७६८	जनपद.	९४७
अवाच.	४९४	जनप्रवाद.	२७०
जटा.	८१६	जनमनोहारिन्	१३९०
	११२०	जनयितृ.	५५६
जटाजुट.	२००	जनयित्री.	५५८
जटी.	११३१	जनश्रुति.	२५९
जठर.	६०४	जनार्दन.	२१४
जड.	३५२	जनाश्रय.	१००३
	१३८५	जनि	१३६७
जडुड.	६१८	जन'.	५१३
जतु.	६८६		५१४
जतुक.	४२२	जनुस्	१३६७
जतुका.	१३३६	जंतु.	१३६६
जघु.	५८८	जंतुफल.	११३२
जन.	५०१	जन्मन्	१३६७
	११९२	जन्य.	५१७
जनक.	५५६		७९६
जनङ्गम.	९३३	जन्धु.	१३६६
जनना.	१४२२	जप.	८४२
जनन.	५०३	जपा.	११४७
	१३६७	जंयती.	५१९

जंवाल.	१०९०	जंतु.	३३९
जंवालिनी.	१०८०	जंतु.	१४४९
जंबोर.	११४९	जगद्व.	१२५८
जंबुक.	१२८९	जरन्त.	१२८२
जंबूस्वामिन्.	३३	जरा.	३४०
	११४९	जराभीरु.	२२७
जंभ.	१७५	जरायु.	५४०
	५८३	जरायुम.	१२५६
जंमल.	११४९	जरिन्.	३४०
	११७२	जर्तिल.	११७९
	१९४	जल.	१०१९
जय.	१७५		११५८
	७९७	जलकांतार.	१८८
जयदत्त.	१७५	जलकुकुम.	१२३८
जयवाहिनी.	१७५	जलम.	११६२
जयंत.	१७२	जलमन्मन्.	११६२
जयंती.	१७४	जलद.	१४४
	४०	जलधर.	१६४
जया.	२०५	जलधारा.	१०९६
	७९३	जलधि.	२०७४
जयप.	७९३	जलधिगा.	१०८०
जयठ.	१२८७	जलनर.	१२५५

जलनिधि.	१०७४	जलूका.	१२०४
जलनीलिका.	१११७	जलोच्छ्वास.	१०८८
जलपति.	१८८	जलौकम्.	१२०३
जलबालक.	१०२९	जलौका.	१२०४
जलपानार्.	१३५०	जरपाक.	३४७
जलमुचू.	१६४	जव.	४९५
जलराशि.	१०७४	जवन.	४९४
जलवाह.	१६४	जवनी.	१२३४
जलव्याल.	१३०५	जवनी.	६८०
जलरुह.	११६२	जविनू.	४९४
जलरुह.	११६२	जन्हु.	२१६
जलरंज.	१२३२	जागर.	४४३
जलरंज.	१३३२	जागरण.	४४३
जलशालिका.	११०५	जागरा	४४३
जलशय.	२१४	जागरिन्.	४४३
जलशूक.	११६७	जागरूक.	४४३
जलसूकर.	१३४९	जागर्त्या.	४४३
जलाणुक.	१३४७	जागुड	६४५
जलाद्रा.	६७९	जागृवि.	१०९९
जलालोका.	१२०४	जाह्नलिक.	४७४
जलाशय.	१०९६	जांघिक.	४९४
जलसर्पिणी.	१२०४		

जाह्य.	३१२	जाया.	५१३
	३०५	जायाजीव.	३२८
जात.	३५२	जायापती.	५१९
	१४१२	जायु.	४७३
जातरूप.	१०४४	जार.	५१९
जातवेदस.	१०९९	जारज.	५५०
जातापत्या.	५३९	जाल.	९२६
जाति.	१५१५		१४१२
	११४७	मालक.	१०१२
जातिकोश.	६४३		११२५
जातिफल.	६४३	जालकारक	१२१०
जातु.	१५३३	जालकिनी.	१२७७
जातोक्ष.	१२५८	जालंघर	९५८
जात्य.	१४३९	जालप्राया.	७६९
जामकी.	७०३		९२८
जानु.	६१४	जालिक.	१०१०
जापक.	६४६		३७७
जामदग्न्य.	८४८	जालिका.	७६९
जामातु.	५१८	जालिनी.	९९९
जामि.	५५३	जाल्म.	३५३
जामेय.	५४३	मावाल.	८८९
जानून्व.	१०४५	माहक.	१३०२

जाह्नवी.	१०८१	} मिष्णु.	१७३
जिगीष.	३२१		७०९
जिघत्सा	३९३		२१४
जिघत्सु.	३९२		७९३
जिघांसु	७२९	मिहानक	१६१
जित.	८०५	जिह्व.	१४५७
जितकापिन.	८०६	जिह्वाग.	१३०४
जितनेमि.	८१६	जिह्वु.	१३५४
जिनशत्रु	३६	जिह्वा	५८५
जिनारि.	३६	जीन.	३४०
जिताहव	८०६	जीमूत.	१६४
जितेन्द्रिय.	८११	जीमूतवाहिन.	११०४
जित्वा.	८९०	जीरक.	४२२
जित्वा	७९१	} जीर्ण.	१४४८
} जिन.	२४		३४०
	२३२		१११४
	२१४		१५२३
जिनमयन्	९२४	जीर्णवस्त्र.	६७८
} जिनेधर.	२४	} जीव.	११८
	२२		१३१७
			१३६६

जीवंजीव.	१३४०	जुगुप्सन.	२७१
जीवत्तोका.	५३०	जुगुप्सा. }	७२
जीवत्पनि.	५३०		३०३
जीवय.	१३५३	जुह.	८२८
जीवन. }	८४५	जूर्णाह्वय.	११७८
	१०६९	जंमण.	१५०६
जीवनक.	३९५	जृमा.	१५०६
जीवनी.	११८५	जेतृ.	७९३
जीवनीय.	१०६९	जेमन.	४२४
जीवनीया.	११८५	जेय.	७९३
जीवनौपध.	१३६७	जैवातृक. }	१०५
जीवंतो.	११८५		४७९
जीववृत्ति.	८८८	जोलाडा.	११७८
जीवसु.	५३०	जोपम्.	१५२८
जीवा }	७७६	ज्ञ.	११७
	११८५	ज्ञप्ति.	३४१
जीवातृ.	१३६७	ज्ञात.	३०८
जीवान्तक.	९३०	ज्ञातनंदन.	१४९४
जीविका.	८६५	ज्ञाताधर्मरूपा.	३०
जीवित.	१३६७	ज्ञाति.	२४३
जीवितकाल.	१३६९	ज्ञान.	५६१
			३१०

ज्ञानप्रवाद.	२४७	ज्वाला.	११०३
ज्ञानिन्	४८२	ज्वालानिह.	१०९९
ज्या. }	७७६	, झ.	
	९३६	शंसा.	११०७
ज्यानि,	१९२३	सटिति.	१९३०
ज्याक्षस.	३४०	अंषा.	१४७०
	५५१	अर.	१०९६
ज्येष्ठ. }	११३		१३४३
	१५४	अप.	१११०
ज्येष्ठधश्रु.	५५४		११११
ज्येष्ठा	५९३	सायुक.	११३९
ज्येष्ठाश्रमिन्.	८०८	सिलिका.	१२१६
ज्योतिरिगण.	१२१३	सिलीका.	१२१६
ज्योतिष्.	२५०		
ज्योतिषिक.	४८२	ट.	
ज्योतिष्क.	९२	टक्कनामन्.	९५९
ज्योतिष.	९९	टंक.	९१९
ज्योत्स्ना.	१०७	टंकण.	९४४
न्योस्त्राप्रिय.	१३३९	टिट्टिम.	१३३०
न्यौत्त्री.	१४३	टीका.	२५६
ज्वर.	४७१	ड.	
ज्वरन.	१०९९	डपर.	८०३

इयन.	} ७५३	तडित्वत्	१६४
	१३१८	तंडु .	२१०
डाहल.	९५१	तंडुलीय.	११८४
डिगर.	३६०	तंडुलेर.	११८४
डिडोर.	१०७७	तत. }	२८६
डिम.	२८४		१४३०
डिम्ब.	८०३	ततम्	१५३७
डिभ.	३३८	तति.	१४२३
	ढ.	तत्काल.	१६२
दफा.	२९३	तत्कालधी.	३४४
दौकन.	७३७	तच्च.	२२२
	त.	तत्ज्ञान.	३११
तक्र.	४०९	तत्त्वनिष्ठता.	६७
तक्रमार.	४०८	तत्पर.	३८४
तक्षक	१३०९	तत्रमृवान्	३३६
तक्षणी.	९१८	तत्सद.	८७
तक्षन्.	९१७	तपागत.	२३२
तट.	१०७८	तप्य.	२६४
तटिनी.	१०८०	तदे.	१५३०
तेढाग.	१०९४	तद्रत.	१४५८
नडित्.	११०४	तदात्त्व.	१६२
तटित्कुमार.	९०	तदन.	१६८

तद्वच.	७८०	तंतुसंतत.	१४८७
तनय.	५४२		७४६
	१४४७		३५६
तनु.	४४९	तंत्र.	४७२
	५६३		७१५
	१४२७		७१६
तनुष.	७६६	तंत्रक.	६७१
तनुवात.	१३५९	तंत्रवाय.	१२१०
तनु.	५६३	तंत्रिका.	१०९१
तनुकृत.	१४८६	तंत्रिन्.	९२८
तनुनपाद्.	१०९७	तन्द्रा.	३१३
	६३०		३१५
तनुकह.	१३१७	तप.केशसह.	८११
	९१३	तप.	१५७
तनु.	१३५१	तपनात्मजा.	१०८४
तंतुण.	१३५१	तपन.	६८
तंतुनाग.	१३५१	तपनी.	१०८४
तंतुम	११८०	तपनीय.	१०४४
त-तुल.	११६५		७६
तंतुवाय.	९१३	तपस.	८३
तनुशाला.	९९९		१५३
		तपसस.	१७३

तपस्य	१५३	तरंगिणी.	१०७९
तपस्या.	८१	तरणि.	०५
तपात्यय.	१५७	तरणी.	८७७
तप्त	१४९३	तरड	८७९
तमःप्रमा.	१३६०	तरल.	६५०
तमङ्गक	१०११	तरल. }	१४५५
	१४५	तरलशोधना.	५०६
तमम् }	१२१	तरला.	३९७
	१३८१	तरलित	१४८०
तमस्विनी.	१४७	तरवारि	७८२
तमा.	१४२		४९४
तमाल.	११४६	तमस. }	६२२
तमालपत्र.	६५३		७२६
तमालिनी.	९७९	तरी.	८७७
तमिस्र.	१४५	तरु	१११४
तमिस्रा.	१४३	तरुण	३३९
तमी.	१४२	तरुणी	५११
तमोघ्न	१०९८	तर्क	३२३
तम्बा.	१२६६	तर्कविद्या.	२११
तंबा.	१२६६	तर्कु.	९११
तर्क्षु.	१२८५	तर्कुंक	३८८
तरग.	१०७५	तर्जनी.	५९२

તર્જિક.	૯૧૮	તવિપી.	૧૭૧
તર્જ.	૧૨૬૦	તટ.	૧૪૮૪
તર્જૂ.	૧૦૨૧	તત્કર.	૩૮૧
	૧૧૦૨	તા.	૨૨૬
તર્વણ.	૮૨૧	તાહિદ્.	૬૫૬
	૮૨૭	તાહપત્ર.	૬૫૬
તર્મનૂ.	૮૨૫	તાંહવ.	૨૮૦
તર્પ.	૩૯૩	તાત.	૫૫૬
	૧૧૩૬	તાતતુલ્ય.	૪૮૮
	૭૭૪	તાગ્રિક.	૪૮૩
તટ.	૫૯૬	તાપન.	૯૫
	૬૧૮	તાપવ.	૮૦૯
તટદ્વય.	૬૧૮	તાપસનુમ.	૧૧૪૩
તટસાંક	૧૨૫૧	તાપિચ્છ.	૧૧૪૬
તત્તિકા.	૧૨૫૧	તાપી.	૧૦૮૪
	૪૪૯	તાપ્ય.	૧૦૫૫
તત્તિન.	૧૪૨૬	તામરવ.	૧૧૬૧
	૬૮૨	તામટિસ.	૯૭૨
તામિમ.	૧૧૧	તામટિસી.	૯૭૨
તાનુની.	૬૮૨	તાનુજદાંક.	૭૧૮
તાન.	૧૪૪૦	તાનુજણી.	૧૧૫૫
તાનુમ	૮૭	તાનુઝી.	૧૧૫૫
તાનુવ.			

ताम्र.	१०३९	ताक्ष्यशैल.	१०५३
ताम्रकुट्टक.	९१०	ताल }	११३६
ताम्रचूड.	१३२५		१०५९
ताम्रवृता.	११७५		२९२
ताम्रसार.	६४२		५९५
ताम्राक्ष	१३२१		५९६
तायिक.	९५८	तालक.	१००५
तार. }	१४०९	तालकाम.	१३९५
	१०४३	ताललक्ष्मण.	२२४
	१४०२	तालवृत्त.	६८७
तारिक. }	९२	तालिका.	५९६
	६९९	ताली.	१००६
तारका.	१०७	तालु.	५८५
तारकारि.	२०९	तालुनिह.	१३४९
तारा. }	१०७	तालूर.	१०७६
	५७५	ताविष.	८७
तारारि.	१०५५	ताविपी.	१७१
ताक्ष्य.	३३९	तिक्त.	१३८९
तार्किक.	८६३	तिक्तपत्र.	११९०
ताक्ष्य. }	२३१	तिग्म.	१३८५
	१२३२	तिनड.	१०१८
ताक्ष्यध्वज.	२१४	तितिक्षा.	३२१

तीव्र. }	१३८५	तुमुल. }	७९९
	१५८५		१४०४
तीव्रवेदना.	१३५८	तुंवरु.	४२
तुक्.	५४३	तुंवी.	११५५
तुकाक्षीरी.	११५४	तुरग.	१२३२
तुंग.	१४२८	तुरगिन्.	७३१
तुच्छ. }	१४२६	तुरंग.	१२३२
	१४४६	तुरंगम.	१२३२
तुंड.	५७२	तुरंगवदन.	१९४
तुडिकेरीका.	११८५	तुरापाह.	१७२
तुंडिम.	४५८	तुरीयक.	१४३४
तुडिल.	४५८	तुल्य. }	९५९
तुत्थ.	१०५२		६४८
तुत्थानन.	१०५२	तुला. }	८८५
तुद.	६०४		१४६३
तुंदकूपिका.	६०६	तुलाकोटि.	६६५
तुंदपरिमृन्.	३८४	तुल्य.	१४६१
	४५०	तुवर.	१३८९
तुदि. }	६०४	तुवरक.	११७३
	४५०	तुवरी. }	१०५६
तुदिक.	४५०		११७५
तुन्दिच्छ.	४५०	तुप.	११८२
तुन्नवाय.	९१०		

तुपानल.	११०१	तृणाटवी.	११११
तुपार.	१०७२	तृणादि.	१२०१
	१३८५	तृणौकम्.	९९६
तुपोदक.	४१५	तृतीयाकृतम्.	९६८
तुहिन.	१०७२	तृतीयाप्रकृति.	५६२
तूण.	७८१	तृप्त.	४२६
तूणिन्.	७७१	तृप्ति.	४२६
तूणीर.	७८१	तृप्.	४६०
तूर.	२८६		३९४
तूर्ण.	१४७०	तृषा.	३९४
तूर्णि.	३२२	तृपन.	३९३
तूर्य.	२८६	तृष्णक.	४२९
तूलक.	११३९		३९३
तूलिका.	९२१	तृष्णा.	४३०
तूष्णींशील	४३८		३९३
तूष्णीक.	४३८	तृष्णाक्षय.	३०४
तूष्णीकाम्.	१५२८	तेजस्.	१०१
तूष्णीम्.	१५२८	तेजिन.	१४८४
तृण.	११९५	तेजन.	३९९
	११९१	तेजभावर्तनी.	९०८
तृणव्यञ्ज.	११५३	ते तर्	१४१५
तृणरान.	११३४	तेल.	४१७

तैलपर्णिक.	६४८	त्रयी.	२४९
तैलपायिका.	१३३७	त्रयीतनु.	९८
तैलाटी.	१२१५	त्रयीमुख.	८११
तैलिन्	९१७	त्रय.	१४५४
तैलिन.	९६७	त्रययोनि.	१३५७
तैलिशाला.	९९७	त्रसर.	९१३
तैप.	१५२	त्राण.	१४२७
तोक.	९४०	त्राण.	१५२३
तौकम.	११७०	त्रात.	१४९७
तोत्र.	८९३	त्रास.	३२१
तोदन.	१२३०	त्रासदायिन्.	४७९
तोमर.	८९३	त्रिक.	९८६
तोय.	७८७	त्रिकुट.	१०३०
तोरण.	१०६९	त्रिकटु	४२२
तौर्यत्रिक.	१००७	त्रिकटुक.	११५६
तौलिकिक.	२७९	त्रिकाय.	२३४
त्यक्त.	९२१	त्रिकालविट्	२४
त्याग.	१४७५	त्रिकूट.	२३२
त्रपा.	३८६	त्रिकूट.	१०३०
त्रपु.	३११	त्रिगर्त.	९५८
त्रपुसी.	१०४८	त्रिगुणाकृन्.	९६८
	११८९		

त्रिदश.	८८	त्रिशला.	४१
त्रिदशदोषिका.	१०८१	त्रिशम्.	१८९
त्रिदि.	८७	त्रिशिर्षक.	७८७
त्रिदश.	१९६	त्रिमंज्य.	१४०
त्रिप्रश्न.	११०६	त्रिमर.	३९८
त्रिप्र.	९८६	त्रिमित्य	९६८
त्रिप्रथगा.	१०८१	त्रिमोतम्.	१०८१
त्रिप्रदी.	१२३०	त्रिहल्प.	९६८
त्रिपुगी.	९७५	त्रिहायणी	१२७२
त्रिपृष्ठ	६९५	त्रिष्ट.	१४२७
त्रिफला.	११४६	त्रिना.	८२६
त्रिमृकुट.	१०३०	त्रिपुर.	९५६
त्रिमुख.	४१	त्रोटि.	१३१७
त्रियामा.	१४२	त्र्यंशका.	२०३
त्रियूह.	१२३९	त्र्युपण.	४२२
त्रिरेख.	१२०५	त्र्यक्ष्.	११८४
त्रिरंखा.	५८६	त्र्यक्ष्सीमिन्	११५४
त्रिवर्ग	१३८२	त्र्यक्ष्पुष्प.	४६७
त्रिवशीक.	६१२	त्र्यक्ष्.	६१९
त्रिविष्टप.	८७		११२१
त्रिशंकुज	७०१		
त्रिशंकुयानिन्.	८५०		

त्वचिमार.	११५३	दंशिन्	१२१५
त्वम्.	१४६८	दंष्ट्रा.	५८३
त्वरा.	३०२	दंष्ट्राशीम्.	१२१५
त्वरि.	३२२	दंष्ट्रीका	५८३
त्वरित.	४९४	दंष्ट्रिन्.	१२८८
	१४७०	दक	१०४९
त्वष्ट.	१४८६	दकटावणिक.	४१०
	९१७	दक्ष	३४२
त्वष्ट.	१८२	दक्षना.	२०३
	९६	दक्षनापति.	१०४
त्वाष्ट्री.	११२		८२६
त्विप्.	१००	दक्षिण	३७६
त्विपि.	१००		१४६६
त्सरु.	७८२	दक्षिणत्व.	६६
ध.		दक्षिणत्व.	७६०
युत्कृ१.	१५२१	दक्षिणा.	१६७
द.		दक्षिणाचल	१०२९
	५८४	दक्षिणायन.	१५८
दंश.	७६६	दक्षिणार्ध.	४४६
	१२१५	दक्षिणाशापति.	१८४
दंशवीरु.	१२८२	दक्षिणीय.	४४६
दंशित.	७६६	दक्षिणेर्मन्	१२९५

दक्षिण्य.	४४६	दधिसार.	४०८
दग्ध.	१४८६	दनुज	२३८
दग्धकाक.	१३२३	दंत.	१२२४
दग्धिका.	३९६		५८४
दघ्न.	६०१	दंतक.	१०११
	८८७		१०३४
दंड.	७३६	दंतमाग.	१२२८
	७४६	दतवल्.	५८१
	७८५	दतशठ.	१३८८
दंडधर.	१८४	दंतावल.	१२१७
दडनायक.	७२५	दंतिन्	१२१७.
दंडपारुष्य.	७३९	दंतुर.	४५७
दंडभृत्.	९१६	दंदशूक	१३०३
दंशहत.	४०८	दभ्र.	१४२६
दंडित.	४४६	दम.	७३६
दंडिन्	७२१	दमुनस्.	१०९७
दत्त.	६९६	दंपती.	५१९
दत्ततीर्थकृत.	१५१	दंभ.	३७८
ददुघ्न.	११५८	दंभज्या.	३७९
दधि.	३९६	दंभोलि.	१८०
दधिफल.	११५१	दम्य.	१२६०
दधिवारि.	११०७५	दया.	३६९.

दयाकूर्च.	२३४	दर्शन.	५७५
दयालु.	३६८	दर्शनामिनी.	५७७
दयिता.	५१५	दर्शिन.	१४३
दर.	३०१	दर्शिन.	१४७८
दरित.	१२६४	दल.	११२३
दरिद्र.	३६५	दलसप्त.	१४३४
दरी.	३५८	दलित.	११२४
दरु.	१०३३	दलित.	९७०
दरु.	१२५४	दलित.	११२२
दरु.	१४०९	दलित.	११२८
दरुण.	४५९	दलित.	१७२
दरुणरोगिन्.	४५९	दव.	११०१
दर्प.	३१७	दविष्ट.	११११
दर्पक.	२२७	दवीयस्.	१४५२
दर्पण.	१८४	दशकंधर.	१४५२
दर्भ.	११९२	दशकंधर.	७०६
दर्वि.	१०२१	दशन.	५८४
दर्वी.	८३६	दशन.	८७३
दर्वी.	१३१५	दशवारमिताषर.	२३३
दर्वीकर.	१३०४	दशनल.	२३४
दर्श.	१५०	दशभूमिग.	२३३
दर्श.	८२३	दशमिन्.	३४०

दशश्वेतवाजिन्.	१०४	दातृ.	३८५
दशा. }	१३७७	दातृह.	१३३२
	५६५	दात्र.	८९२
	६६७	दाधिक.	४१०
दशार्कप.	४८७		१२२३
दशाचित.	८८५	दान. }	३८६
दशार्ह.	२३३		७३६
दशोधन.	६८७	दानवारि.	८९
दसेरक.	९५७	दानशील.	३५१
दस्यु. }	३८१	दानान्तराय.	७२
	७२९	दानशौड.	३८५
दत्त.	१८२	दांत.	८११
दहन.	१०९९	दापित.	४४६
दहनकेतन.	११०३	दामंचन.	१२५१
दहनोपल.	१०६७	दामनी.	१२७४
दाक्षायणी.	११५	दामन.	१२७४
दाक्षाय्य.	१३३५	दामलिप्त.	९७९
दाक्षिण्य.	१३७७	दामोदर. }	५१
दाक्षेय.	८५१		२१६
दाढा.	५८३	दार.	५१३
दादिका.	५८३	दारक.	५४२
दांडाजिनिक.	३७७	दारकर्मन्.	५१८

दारद.	११९६	दिग्घ.	} १४८३
दारित.	१४८८		७७९
दारु.	११२२	दिग्वासम्.	१९८
दारुण.	३०३	दित.	१४८९
दारुहस्तक.	१०२१	दितिज.	२३८
दार्वाषाट.	१३२८	दिधिषु.	५२५
दालव.	११९९	दिन.	१३८
दाव.	} ११११	दिनकर.	९७
	११०१	दिनावमान.	१४०
दाश.	९२९	दिन्दु	२२३
दाशरथि.	} ४९७	दिव.	१३८
	७०३	दिवस.	१३८
दाशार्ह.	१२५४	दिवसकर.	९७
दाशेयी.	८४८	दिवस्पृथिवी.	९३९
दाशेर.	२१४	दिवा.	१५३१
दास.	३६०	दिवाकर.	९७
दासी.	५३४	दिवाकीर्ति.	} ९२३
दासेय.	५४८		९३३
दासेर.	५४८	दिवान्ध.	१३२४
दिक्करी.	५११	दिवामध्य.	१३९
दिक्कुमार.	९०	दिव.	} ८७
दिग्गज.	१७०		१३३

दिश.	१६६	दीर्घनिद्रा.	३२४
दिश्य.	१६८	दीर्घपत्रक.	११८७
दिष्ट.	१२४	दीर्घपाद.	१३३४
	१३७९	दीर्घशृष्ठ.	१३०४
दिष्टांत.	३२४	दीर्घजु.	१८०
दिष्ट्या.	१९२८	दीर्घसुत्र.	३५३
दीक्षणीयेष्टि.	८२३	दीर्घायुस्.	४७९
दीक्षा.	८२३	दीर्घिका.	१०९२
दीक्षित.	८१७	दुःख.	१३७०
दीदिवि.	३९५	दुकूल.	६६९
दीधिति.	१००	दुगूल.	६६९
दीप.	६८६	दुग्ध.	४०४
दीपक.	१३४२	दुन्दुम.	१३०५
दीपन.	६४५	दुन्दुमि.	२९३
	९९	दुदुभिनाद.	६२
दीप्ति.	५०९	दुरध्व.	९८४
	७८०	दुरित.	१२८०
दीर्घ.	१४२८	दुरितारि.	४४
दीर्घजिह्व.	१३०३	दुरोदर.	४८६
दीर्घकोशी.	१२०६	दुर्ग.	७१४
दीर्घमाव.	१२५५		९७३
दीर्घदर्शिन.	३४४	दुर्गत.	६५८

दुर्गति	१३५९	दुष्कृत	१३८०
दुर्गध.	९४३	दुष्टगज.	१२२२
	१३९१	दुष्टु	१५४१
दुर्गलपन.	१२५४	दुःपमा.	१३१
दुर्गसचर.	१५१७	दुःखमसुषमा	१३०
दुर्गा.	२०३	दुस्त्य	३५८
दुर्जन.	३८०	दुस्कोट	७८७
दुर्दिन.	१६५	दुहितृ.	५४२
	४६८	दुत.	७३४
दुर्नामिन्.	१२०६	दुती	५२१
दुर्बल	४४९	दुन.	१४९३
दुर्भिक्ष.	६०	दुर	१४५२
दुर्मनस्	४३५	दुरदृश	१३३५
दुर्मुख.	३५१	दुरवधिन्.	७७५
दुर्वर्णक.	१०४३	दुरापातिन्	७७३
दुर्वाध.	३४७	दूर्वा	११९२
दुर्वासस्.	८५०	दुःपिका.	६३५
दुर्विष	३५८	दुषित	४३६
दुर्दृष्ट	७२९	दुषोका.	६३२
दुडी.	१३५३	दुषीविष	१३१४
दुष्पवन.	१७१	दुष्य	६२४
दुष्कर्म्मन्	४५४		६८१

दूष्या.	१२३२	देवकीसूनु.	२१८
दूष.	१२७८	देवकुसुम.	६४६
धर्कर्ण.	१३०३	देवखात.	१०९४
हग्विप.	१३१२	देवगायन.	१८३
हृद	१५०५	देवच्छन्द.	६५८
	१३८७	देवजग्ध.	११९१
	१४४७	देवता.	८८
हृदमुष्टि.	३६८	देवताप्रणिधान.	८२
हृदरथ.	३७	देवदत्ताप्रज.	२३७
हृदसंधि.	१४७२	देवद्यन्.	४४४
हृति.	१०२५	देवधान्य.	११७८
हृश.	५७५	देवन. }	४८६
हृषद्.	१०३५		५५६
हृष्ट	३०२	देवनू.	५५३
हृष्टरजस.	५११	देवनंदिनू.	१७६
हृष्टि.	३०९	देवपति.	१७३
	५७५	देवप्रश्न.	२६३
हृष्टिवाद.	२४५	देवप्रहान्	८४९
	३३६	देवमूय	८४१
	३३३	देवमातृक.	९५५
देव	५६	देवयज्ञ.	८२१
	८८	देवर.	५५३

देवल.	९२४	दैत्यदेव.	११०७
देववर्द्धकि.	१८२	दैत्यारि.	२१४
देवश्रुत.	५७	दैत्य.	३१९
देवसृष्टा.	९०३	दैर्घ्य.	१४३१
देवाजीव.	९२४	दैव.	१३७९
देवाधिदेव.	२५	दैवज्ञ.	४८२
देवानांप्रिय.	३५३	दैवत. } ८८	१५९
देवामुध.	१७९		८४०
देवार्ध.	१०		
देवी. }	४०	दैवतर.	३८३
	३३४	दोःसहस्रभृत.	७०२
देवीकोट.	९७७	दोर्मूल.	५८९
देवृ.	५५३	दोडा. }	७५८
देश.	९४७		१४८१
देशक.	४८८	दोष.	१२७५
देशरूप.	७४२	दोषज्ञ }	३४१
देशिक.	४९३		४७२
देह.	५६३	दोषा. }	१४३
देहधारक.	६२६		१५३३
देहभृत.	१२६९	दोषैःदृश.	३८०
देहली.	१००९	दोम	५८९
दैत्यगुरु.	१२०	दोहद.	५४१

दोहदलक्षण.	५४०	द्रप्स.	४०६
दोहदान्विता.	५३९	द्रव. }	५५५
दौर्हृद.	५४१	द्रविण.	८०२
दौवारिक.	७२१	द्रव्य.	१९२
दौलेय.	१३५३	द्रह.	१०९१
दौष्यंति.	७०२	द्राक्.	१५३०
दौहित्र.	५४४	द्राक्षा.	११५५
द्यावाक्षमा.	९३८	द्रामिल.	८५४
द्यावापृथिवी.	९३८	द्रु.	१११४
द्यावाभूमी.	९३८	द्रुघण. }	२११
द्यु.	१२८	द्रुण }	७८५
द्युति.	१००	द्रुणा. }	७७५
द्युत.	१००	द्रुन. }	१२११
द्युति	९७	द्रुणा.	७७६
द्युम्न	१९२	द्रुन.	१४८७
द्युत.	४८६	द्रुम. }	२९२
द्युत्कारक	४८५	द्रुमोत्पल.	१४७०
द्युतकृत.	४८५	द्रुमानति.	६१
द्यो }	८७	द्रुमामय.	६८५
द्योतन	१६३	द्रुमोत्पल.	११४५
द्रंग.	५७७		
	९७१		

दुवय	८८३	द्वापर.	१३७५
दुहिण.	२११	द्वार.	१००४
द्रोण.	८८४	द्वारका.	९८०
द्रोणकाक.	१३२३	द्वारपालक.	७२१
द्रोणदुग्धा.	१२६९	द्वारयन्त्र.	१००५
द्रोणदुधा.	१२६९	द्वारवती.	९८०
द्रोणी. }	८७७	द्वारस्थ.	७२१
	१०३४	द्वार्	१००४
द्रोह.	१५१५	द्वि.	१४२३
द्रौणिका.	९४९	द्विक	१३२२
द्रौपदी.	७१०	द्विककुद्.	१२५४
	९३८		१३१६
द्वं.	७९७	द्विम. }	८१२
	१४२४		५८३
द्वंद्वचर.	१३३०		८०७
द्वय.	१४२३	द्विनवति.	१०४
द्वयस	६०१	द्विनन्मन्.	८१२
द्वादशाक्ष. }	२०९	द्विमनुष	८५५
	२३४	द्विमाति.	८१२
द्वादशांगी	२४५	द्विमिह. }	३८०
द्वादशात्मन्	९६		१३०३
द्वादशार्चिस्.	११८	द्वितय.	१४२३

द्वितीया.	५१३	द्विपिन्	७२९
द्विदत्त.	१२६३	द्वैष्य.	४४८
द्विधागति.	१२५२	द्वैगुणिक.	८८०
द्विनमक.	४५४	द्वैष.	७३५
द्विप.	१२१७	द्वैष.	७५५
द्विपथ.	९८६	द्वैपायन.	८४७
द्विपाद्य.	७४५	द्वैमातुर.	२०७
द्विष्ट.	६९५		५४६
द्विद. }	१२६३	द्वैष्ट.	१०३९
	१२१७	ध.	
द्विरेफ.	१२१२	धत्तूर.	११५१
द्विविद.	२२०	धन.	१९२
द्विपत्त.	७२९		१२७३
द्विप्.	७२९	धनंजय	७०८
द्विसहस्राक्ष.	१३०७		१०९७
द्विहल्प.	९६८	धनद.	१८९
द्विहायनी.	१२७२	धनिन्.	३५७
द्वीप.	१०७८		४७७
द्वीपकुमार.	९०	धनिष्ठा.	११४
द्वीपवती.	१०८०	धनुर्मत्त.	७७१
द्वीपिन्.	१२८५	धनुस्.	७७५
द्वैष.	७३	धनेश्वर.	१९०

धन्य.	४८९	धर्मचिंतन.	१३८१
धन्या.	४१९	धर्मधातु.	२३२
धन्याक.	४१९	धर्मध्वनिन.	८५६
धन्वन्.	७७५	धर्मपुत्र.	७०७
	९४०	धर्मराज.	१८४
धमन.	११९३		२३५
धमनि.	५८६	धर्मशास्त्र.	२५१
धमनी.	६३१		२५३
धम्मिल्ल	५७०	धर्मसंहिता.	२५१
धर.	३६	धर्माधिकारणिन्.	७२५
	१०२७	धर्माध्यक्ष.	७२४
धरणप्रिया.	४५	धर्मार्थप्रतिबद्धता.	६९
धरणि.	९३५	धर्मपुत्र.	३२८
धरणिधर.	२१७	धर्मोपदेशक.	७७
धरणीसुता.	७०३	धत्र.	५१७
धरा.	९३५	धवल.	१३९३
धरित्री.	९३५	धवित्र.	६८७
	१३७४	धाटि.	८००
धर्म.	१३७९	धातकी.	११५०
	२८	धातु.	१०३६
धर्मक्षेत्र.	९५०	धातुकासीसम्.	१०५६
धर्मवज्र.	६३	धातुपत्र.	४१६

धातुपुष्पिका	११५०	धाराधर.	१६४
धातुशेखर.	१०५६	धारिका.	१३७
धातृ.	२१२	धारिणी.	४५
धात्री. }	११४५	धार्तराष्ट्र.	१३२६
	५५८	धार्मपत्तन.	४२०
	९२५	धार्मिक.	७२४
धाना.	४०१	धिक्कत.	४४०
धानुष्क.	७७१	धिक्षिया.	२७१
धान्य. }	११६८	धिपण.	११८
	११८३	धिपणा.	३०८
धान्यक.	४१९		१०८
धान्याक.	४१९	धिष्य. }	१२०
धान्याम्ल.	४१५		९९१
धामन् }	९९	धी.	३०८
	९९२	धीति.	३९४
धाट्या.	८२७		६४५
धारण.	३१०	धीर. }	३४१
धारणा. }	८४		५०९
	७४४	धीरत्व.	१२८२
धारा. }	१०८७	धीरस्कंध.	९२९
	७५५	धीवर.	७१९
	१२४६	धीसख.	१४८०
		धुत.	

धुनी.	१०८०			३७६
धुन्धुमार.	७०१	धूर्त.	}	४८५
धुरंधर.	१२६२			१०३८
धुरीण.	१२६२	धूर्वह.		१२६३
धुर.	७५७	धूली.		९७०
धुर्य.	१२६२	धूसर.	}	९१७
धुर्वी.	७५७			१३९३
धूत.	१४८१	धृतराष्ट्र.		१३११
	१४७५	धृति.		३०८
धूप.	६४९	धृष्ट.		४३२
धूषयित.	१४९३	धृष्णजू.		४३२
धूषित.	१४९३	धृष्णु.		४३२
धूम.	११०३	धेनु.		१२६७
धूमध्वज.	१०९८	धेनुक.		२१९
धूमप्रभा	१३६०	धेनुका.		१२१८
धूमयोनि.	१६४	धेनुप्या.		१२७०
धूमल.	१३९८	धेनुक.		१४१८
धूमोर्णा.	१८५	धैवन.		१४०१
धूम्याट.	१३३३	धोरण.	}	७५९
धूम्र.	१३९८			१२४६
धूर्मेटि.	१९५	धोरणी.		१४२३

धोरित	}	१२४६	ध्वनिग्रह.	५७३
		१२४५	ध्वांस.	१३२२
धौत.		१४३७	ध्वान	१३९९
धौतकौशेय.		६६७	ध्वांत.	१४६
धौरितक		१२४६	ध्वान्ताराति.	९६
धौरेय.		१२६२		
धौरेयक.		१२६२	न.	
धौर्य.		१२४६	न.	१५३९
ध्यान	}	८४	नःक्षुद्र.	४५१
		३२०	नकुल.	१३०२.
		१४५३	नक्तक.	६७६
ध्रुव.	}	१२२	नक्तमाल.	११४०
		२१२.	नक्तम्	१५३३
ध्रुवक		११२२	नक्र.	५८१
ध्रुवा.		८२९		१३४९
		९०१	नक्षत्र.	९२
ध्वन	}	६१		१०७
		७५०	नक्षत्रमाला	६६२
ध्वजिनी.		७४६	नख.	५९४
ध्वज्या.		९०१	नखर.	५९४
ध्वनि.	}	१८१	नखरायुष.	१२८४
		१३९९	नखविप.	१३१३

नग,	१०२७	नदीमातृक.	९९९
नगरी.	१११४	नदीश.	१०७३
नग.	९७१	नद्ध.	४३८
नग्न.	७९५	नद्दी.	९१५
नग्नहु.	९०५	ननंढ.	५५४
नग्नहू.	९०४	ननांढ.	५५४
नग्रा.	५३४	ननुच.	१५४२
नग्निका	५१०	नंदक.	२२२
नट	३२९	नंदन.	११९७
नटन.	२८०	नंदा.	४०
नटमंडन.	१०५९	नंदिनी.	५५४
नढ.	११९३	नंदिनीतनय.	८५२
नढकीय.	९५४	नंदिन.	३३०
नढप्राय.	९५४	नंदीमुखी.	३१३
नडुत.	९५४	नंदीसरस.	१७८
नहुळ.	९५४	नंदीश.	२१०
नत.	१४५४		
नतत्रिक	१२४७		
नद्र.	१०९०		
नदी.	१०७९		
नदीम.	१०५५		
नदीमंत्र.	९४१		

नद्यावर्त्त.	४८	नयनौषध.	१०५७
	१०१५	नर.	३३७
	१११४		७०९
नष्टसक.	५६२	नरक.	२२१
नसू.	५४४		१३५९
नम.श्वास.	११०६	नरकभूमि.	१३६०
नमःसंगम.	१३१६	नरकस्या.	१०८६
नमःस्थित.	१३५९	नरकीलक.	८५८
नमस्.	१५४	नादत्ता.	४६
	१६३		२३९
नमस्य.	१५४	नरमालिनी.	५३१
नमस्वत.	११०६	नरवाहन.	१८९
नमोगति.	१३१८	नरायण.	२१४
नमोऽम्बुष.	१३२९	नरुटक.	५८१
नमोमणि.	९५	नर्त्तन.	२८०
नभ्राज्.	१६४	नर्मदा.	१०८३
नमसित.	४४७	नर्मन्.	५५५
नमस्.	१५४२	नलक.	६२७
नमस्तियन.	४४७	नलकिनी.	६१४
नमि.	२८	नलकील.	६१४
नमुचि.	१७४	नलकुरर.	१९१
नयन.	५७५	नलमीन.	१३४६

नलिन.	११६०	नागकुमार.	९०
नलिनी.	११६०	नागज. }	१०४२
नव.	१४४८		१०६१
नवत.	६८०	नागजिहिका.	१०६०
नवनीत.	४०८	नागजीवन.	१०४२
नवमालिका.	११४८	नागदन्त.	१०११
नवार्चिस्.	११७	नागमाता.	१०६०
नवीन.	१४४८	नागर.	४२०
नवोद्धृत.	४०८	नागरक्त.	१०६१
नव्य.	१४४८	नागरंग	११४३
नष्ट.	८०५	नागलोक.	१३६३
नष्टबीज.	४९२	नागवल्ली.	११५५
नष्टाग्नि.	८५५	नागाधिप.	१३०७
नस्तित.	१२६०	नागोद.	७६८
नस्योत.	१२६०	नाटक.	२८४
नहि.	१५३९	नाटेर.	५४८
नाक.	८७	नाट्य. }	२७९
नाकिन्.	८८		२८०
नाकु.	९७१	नाट्यधर्मिका.	२७९
	१३५१	नाट्यप्रिय.	१९८
नाग. }	१२१७	नाटिका.	१३७
	१०४१	नाडी.	६३१

नाहोघम	९०८	नारक.	१३५९
नाडीविग्रह.	२१०	नारंग.	१३५८
नाडीवण.	४७०	नारद.	११४३
नाभ.	३५९	नाराच.	८४९.
नाथवत्.	३५६	नाराचिन्.	७७९
नाद.	१४००	नारायण.	९२४
नाना.	१५२७	नारी.	६९७
नानारूप.	१४६९	नाञ्ज.	२१४
नांदीपट.	१०९२	नालिङ्कर.	५०३
नांदीमुख.	१०९२	नालिकेर.	११८२
नापित.	९२२	नालिकेरज.	११५१
नापितशाला.	१०००	नालीक.	१०२२
नामि.	६०६	नारिक.	११६१
नामिम्.	३६	नात.	८७६
नामधेय.	७५६	नासत्य.	१५१७.
नामन्.	२१३	नामा.	३२४
नामशेष.	२६०	नासिका.	१८२
नामसंग्रह	२६०	नासिकव.	५८०
नायक	३७४	नासीर.	५८०
	२५८		१८२
	६५२		८००
	६५०		

नास्तिरु.	} ८६२	निकृत.	} ३७६
	४९०		४४१
नाहल.	९३४	निकृति.	३७७
निःशलाक.	७४२	निकृष्ट.	१४४२
निःशोध्य.	१४३६	निकेतन.	९८९
निःश्रेणि.	१०१३	निकण.	१४००
निःश्रेयस	७४	निकाण.	१४००
निःश्वास.	१३६८	निक्षेप	८७०
नि.सरण.	९८२	निस्सर्व.	} ४९४
निःस्व.	३९८		८७४
निकट.	१४९०	निखिल	१४३३
निकर.	१४११	निगड.	१२२९
निकप.	९०९	निगदित.	४३८
निकपा.	१५३४	निगण.	८३७
निकसात्मज.	१८७	निगम.	} ९७२
निकाम.	१९०५		९८२
निकाय.	१४१३	निगारण.	९८८
निकाय्य.	९९०	निगाड.	१२४४
निकार.	४४२	निगूढक.	११७२
निकुंज.	१११५	निग्रह.	१५०८
निकुंवर.	१४१२	निबंद्.	२५८
		निघस.	४२३

निघ्न.	३५६	निद्राण.	४४३
निचित.	१४७३	निद्राण.	११२९
निचुळ.	६७६	निद्राळु.	४४२
निचोळ.	११४५	निघन.	३२४
निचोळक.	६७३	निघान.	१९२
निम.	७६७	निघि.	१९२
नितंब.	५६१	निघीश्वर.	१९०
नितंबिनी.	६०८	निधुवन.	५३७
नितांत.	१०३३	निव्यान.	५७७
नित्य.	५०४	निनद.	१३९९
नित्यगति.	१९०१	निनाद.	१३९९
नित्यवौचना.	१४५३	निदा.	२७१
निदाध.	१४७१	निदु.	५३१
निदान.	११०६	निप.	१०१९
निदेश.	७१०	निपान.	१०९२
निश.	१९७	निपुण.	३४२
निश.	३०५	निपंघ.	२५७
निश.	१५१४	निषपन.	१५१३
निश.	२७७	निर्वहण.	३७०
निश.	७३	निविड.	१४४६
निश.	३१३	निनिरीत.	१४४७

निम. }	१४१२	नियोग. }	२७७
	३७८		१५२०
निमालन.	५७७	नियोगिन्.	७१९
निभृत.	४३१	निषोज्य.	३५९
निषय.	८७०	निःकुश.	१४६७
निमित्त.	१५१३	निःतर.	१४४१
निमित्तवित्.	४८२	निरय.	१३५९
निमीलन. }	५७८	निरर्थक. }	२६७
	३२४		१५१६
निमीश्वर.	५२	निरवग्रह.	३५५
निमेष.	५७८	निरस्त. }	२६७
	१०७१		७७९
निम्न }	१३६४	निरस्तवत्.	१४७४
	१०८०	निराकरिष्णु.	३५०
निम्नगा	११३९	निराकृत.	१४७३
निर्.	११७९	निराकृतान्योत्तरत्व.	१७
नियति.	७६०	निराकृति	८५१
नियंतृ.	८४३	निरुक्त.	२५४
नियम. }	८२	निरुक्ति.	२५०
	८१	निरोप.	१५०८
नियमस्तिपति.	८७९	निर्कृति.	१३८०
निघाषक.	७९९	निर्ग.	९४७
निशुद्ध.			

निर्गुडी.	११४७	निर्याण.	} १२२५
निर्ग्रथ.	७६		७६
निर्ग्रयन.	३७०	निर्यातन.	३७१
निर्वोप.	१३९९	निर्याम.	८७६
निर्भर. }	१०९६	निर्लक्षण.	४३७
	८८	निर्व्वयनी.	१३१५
निर्जल.	९५३	निर्व्वपन.	३८७
निर्झर.	१०९६	निर्व्वर्णन.	५७७
निर्झरिणी.	१०८०	निर्व्वहण.	१५१४
निर्णय.	१३७४	निर्वाण.	} १४९४
निर्णिक्त.	१४३७		७४
निर्णेजक.	९१४	निर्वाणिन्.	५०
निर्दिग्ध.	४४९	निर्वाणी.	४५
निर्दिग्धिका.	११५७	निर्व्वति.	१४९४
निर्देश.	२७७	निर्वाद.	२७१
निर्व्वध.	१५००	निर्वापण.	३७१
निर्भर.	१५०४	निर्वासन.	३७१
निर्मद.	१२२१	निर्व्वारा.	५३०
निर्मम.	५५	निर्व्वृत्ति.	} ७४
निर्मुक्त.	१४१२		१३७०
निर्मोक्ष.	१३१५	निर्व्वृत्त	१४८७
		निर्व्वेद.	३२१

निवेश. }	३६२	निशाट.	१३२४
	६३८	निशात.	१४८४
निर्व्ययन.	१३६३	निशान्त.	९९२
निर्हारिन्.	१३९०	निशापति.	१०४
निर्हादि.	१३९९	निशामन.	५७६
निष्ठय.	९९०	निशारत्न.	१०५
निलिम्पिका.	१२६६	निशावेदिन्.	१३२४
निवपथ.	९६१	निशित. -	१४८४
निवसन.	६७३	निशीय.	१४५
निवह.	१४१२	निशीयिनी.	१४१
निवाप.	३७५	निशुंम. }	३७१
निवास.	९९१		६९९
निवीत.	८४५	निशुममथनी.	२०५
निवृत्त.	१४७४	निश्चय.	१३७४
निवृत्ति.	१५२२	निषंग.	७८१
निवेश.	१४९९	निषद्या.	१००२
निवेशन.	९७२	निषद्ग.	१०९०
निशमन.	५७७	निषध.	१४०१
निशा.	१४१	निषधा.	९८०
निशा क्त.	१०५	निषाद. }	९३३
निशाख्या.	४१८		८९६
निशागण.	१४३	निषादिन्.	७६२

निष्क.	१०४४	निष्पाव.	१५२१
निष्कल.	४९२	निष्पलाक.	११७४
निष्कठा.	५३५	निष्प्रवाणि.	५५
निष्कपाय.	५५	निर्मगवत.	६७१
निष्कारण.	३७२	निसुदन.	१३७६
निष्कासित.	४४०	निस्तल.	३७१
निष्कुट.	१११२	निस्तर्हण.	१४६७
निष्कुह.	११२२	निर्विश.	३७०
निष्क्रम.	१५२४	निस्त्राव.	७८२
निष्क्रम.	३६२	निस्वन.	३७६
निष्काय.	४१३	निस्वान.	३९९
निष्ठय.	९३४	निहाका.	१३९९
निष्ठा.	१५१४	निहव.	१२९७
निष्ठान.	३९९	नीकाश.	२७६
निष्ठुर.	२१९	नीच.	१४६२
निष्ठेव.	१३८६	नीच.	९३२
निष्ठात.	१५२१	नीच.	३८०
निष्पत्त.	३४२	नीच.	१४२९
निष्पत्त.	१४८६	नीचैस्.	१५४१
निष्प्राकृति.	१३७२	नीच.	१३१९
निष्पल.	१४८७	नीचन.	१११७

नीप.	११३८	नीवी.	६७३
नीर.	१०६९		८६९
नीरंध.	१४४७	नीवृत्त.	९४७
नीरुम्.	४७४	नीत्र.	१०११
नील.	१९३	नीशार.	६७५
	१३९७	नीहार.	१०७२
नीलक.	१२३९	मुति.	२६९
	१९५	मुत्त.	१४८२
नीलकंठ.	१३१९	मुन्न.	१४८२
	१२०२	नूतन.	१४४८
नीलंगु.	१०६५	नूत्र.	१४४८
नीलमणि.	१९८	नून.	१५४०
नीललोहित.	२२५	नूपुर.	६६५
नीलवस्त्र.	१२१	नृ.	३३७
नीलवाससू.	१२१४	नृचक्षसू.	१८७
	५८७	नृजल.	६३३
नीला.	११६७	नृत्त.	२८०
नीली.	४७६	नृत्य.	२८०
नीलीराग.	४८	नृधर्मनृ.	१८९
नीलोत्पल.	१५१८	नृप.	६९०
नीवार.	११७६	नृशासन.	७१६
		नृयज्ञ.	८२२

नृशंस.	३७६	नो.	१५३९
नेतृ.	३५८	नौ.	८७६
नेत्र.	५७५	नौकादंड.	८७७
नेत्रांबु.	३०७	न्यकार.	४४१
नेदिष्ठ.	१४५२	न्यकृत.	४४०
नेपथ्य.	६३५	न्यक्ष.	१४३३
नेपाली.	१०६०	न्यग्रोध.	११३२
नेम.	१४३४	न्यङ्कु.	१२९३
	२८	न्यञ्.	१४२९
नेमि.	३०	न्यंचित.	१४८२
	७५६	न्याद.	४२३
नेमी.	१०९१	न्याय.	७४२
नैकभेद.	१४४९	न्याय्य.	७४३
नैगम.	८६७	न्यास.	८७०
नैचिक.	१२६४		
नैचिकी.	१२७०	प.	
नैमय.	८६९	पक्.	१४८५
नैयायिक.	८६२		४१२
	१८८	पक्कण.	१००२
नैर्ऋत.	१६९		७८१
	७२३	पक्ष.	१३१८
नैष्किक.	७७१		१४७
नैश्चिशिक.			५६८

पक्षक.	१००७	पंगुल.	१२४३
पक्षति. }	१४७	पञ्ज.	८९४
	१३१८	पंचजन.	३३७
पक्षद्वार.	१००७	पंचज्ञान.	२३३
पक्षभाग.	१२२८	पंचत्व.	३२४
पक्षांत.	१४८	पंचदशी.	१४८
पक्षिन्.	१३१६	पंचबाण.	२२९
पक्षिणी.	१४४	पंचमद्र. }	४३४
पक्षिमृगगत्यनुहारक	१२४८		१२३६
पक्षिलस्वामिन्.	८५४	पंचम.	१४०१
पक्षिस्वामिन्	२३१	पंचमुख.	१९६
पक्ष्मन्.	५८०	पंचछोह.	१०५०
पंक. }	१०९०	पंचशास्त्र.	५९१
	१३८१	पंचशिक्ष.	१२८४
पंकम.	११६२	पंचांगगुप्त.	१३५३
पंकजन्मनृ.	११६२	पंचांगी.	१२५१
पंकाजिनी.	११६०	पंचांगुल.	११५०
पंकप्रभा.	१३६०	पंचार्चिस्.	११७
पंकरुह.	११६२	पंचास्य.	१२८४
पंकरुह.	११६२	पंजिका.	२५६
पंक्ति.	१४२३	पट.	६६७
पंगु.	४५२	पटकुटी.	६८१

पटच्चर.	६७८	पण्यशाला.	१००२
पटल.	११६८	पण्यांगना.	५३२
	१०१०	पण्याजीव.	८६७
	१४११	पतग.	१३१६
पटवासक.	६३७		९५
पटह.	२९४	पतंग.	१३१६
	७९९		१२१३
	१३८५	पतङ्गिका.	१२१४
पट्ट	३४३	पतंजलि.	८५१
	३८४	प त्.	१३१६
	४७४	पतप्र.	१३१७
पटोलिका.	११८८	पतत्रिन्.	१३१६
पट्टिश.	७८७	पतद्ग्रह.	६८३
पण	३६२	पतयालु.	४४५
	४८६	पताका.	७५०
पणागना.	५३२	पताकिन्.	७६४
पणास्थिक.	१२०६	पताकिनी.	७४६
पणितञ्य.	८७१	पति.	३५९
पण्ड.	५६२		८१६
पंढा.	३१०	पतित.	८०६
पंढित.	३४१		१४९०
पण्य.	८७१	पतिवत्नी.	५३०

पतिव्रता,	५२७	पत्रांगुलि	६५५
पतिवरा.	५११	पत्रिन् }	७७८
पत्तन.	९७१	पत्रोर्ण.	१३३४
पत्ति. }	४९७	पथिक.	११७-
	७४८	पथिन्.	४९३.
पत्नी.	५१२	पथ्या.	९८३-
	११८३		११४१
पत्र }	७५९		९८८-
	१३१७	पद. }	२४२-
पत्रणा.	७८१		१११
पत्रपाशु.	६२०	पदभंजन.	२५४-
पत्रपाल.	७८४	पदभंजिका.	२५६
पत्रपाश्या.	६५५	पदवी.	९८३.
पत्रभंगी.	६५५	पदाजि.	४९८
पत्ररथ.	१३१६	पदाति.	४९७-
पत्रल.	४०६	पदातिक.	४९७-
पत्रलता.	६५५	पदासन.	७१८
पत्रलेखा.	६५४	पदिक.	४९८
पत्रवल्ली. ०	६५५	पद्म.	४९७-
पत्रवाह.	७७८	पद्मति. }	९८३
पत्रांग.	१४२		२५७-

पद्म.	}	११६०	पद्मदा.	९१४
		१९३	}	४०४
		६९३		१०६९
		६९८		४०५
पद्मनाभ.	}	१२२९	पद्मस्या.	८३१
		५३	पद्मोघर.	६०३
		२१५	परःशत	१४२५
		११६५	}	१४३९
पद्मनाल.		२६		१४५२
पद्मप्रम.		२१३		७२८
पद्मभू		१०६४		३५६
पद्मराग.	०	२२६	परच्छन्द.	३६१
पद्मवासा.		४०	परजात.	१८८
पद्मा.	}	२२६	परंजन.	३५६
		१०९४	परतंत्र.	३५१
		४६	परपिडाद.	१३७५
		२१५	परभाग.	१३२१
पद्माकर.		६९३	परभृत्.	४०६
पद्मावती.		८९४	परमान.	७१२
पद्मेशय.		९८३	परमार्हत.	२४
पद्मोत्तरात्मज.		१४९१	}	२११
पद्य.		१३०४		५४४
पद्या.			परंपर.	
पन्न				
पन्नग.				

परंपराक.	८३०	परायण.	३८५
परलोकगम.	३२३	परार्ध.	८७४
परवत्.	३५६	परार्ध.	१४३९
परवश.	३५६	परावृत्त.	१२४५
परशु.	७८६	परावर्त्त.	८७०
परश्वध.	७८६	परासन.	३७०
परश्वधायुध.	७७०	परासु.	३७४
परस्परं.	१४९९	परास्कंदिन्.	३८२
पराक्रम. }	७३९	परिकर. }	६७९
	७९६		७१५
पराग.	११२६	परिकर्मन्. }	६३५
पराङ्मुख.	१४३७		२४६
पराचित.	३६०	परिकर्मिन्	३६०
पराचीन.	१४३७	परिकूट.	९८२
पराजय.	८०३	परिक्रम.	१५००
परामित	८०५	परिक्षिप्त.	१४७४
पराधीन.	३५६	परिस्ता.	१०९५
पराज.	३६१	परिग्रह }	५१३
पराभव.	४४१		७१५
पराभूत.	८०५	परिघ. }	७८६
परामर्श.	३२२		१००४
परायत्त	३५६	परिघातन.	७८६

परिचय.	१५१३	परिष्ठव.	१४५५
परिचर.	७६५	परिष्ठुता.	२०२
परिचर्या.	४९६	परिबर्ह.	७१६
परिचारक.	३५९	परिभव.	४४१
परिच्छद.	७१६	परिभाव.	४४१
परिणत.	१२२१	परिभाषण.	२७४
	१४८५	परिभूत.	८०५
परिणय.	५१८	परिमंडल.	१४६७
परिणाम.	१५१८	परिमल.	१३९१
परिणाय.	४८७	परिमोपिन्	३८२
परिणाह.	१४३१	परिवत्सर.	१५९
परित्तसू.	१५२९	परिवर्त्त.	१६१
परित्राण.	१५०२	परिवर्त्तेन.	८६९
परिटान	८६९	परिवसय	९६१
परिदेवन.	२७५	परिवाद.	२७१
परिधान.	६७२	परिवादिनी.	२८८
परिधि.	१०२	परिवापण.	९२३
परिधिस्त्य.	७६५	परिवार.	७१५
परिपण.	८६९	परिवित्ति.	५२६
परिपन्यक	७२९	परिवृद्ध.	३५८
परिपंधिन्	७२९	परिवेष्ट.	५२६
परिपाटी.	१५०४	परिवेदिनी.	५२६

परिवेप.	१०२	परीष्टि.	४२७
परिवेष्टित.	१४७४	परीहास.	५५५
परिव्रज्या.	८१	परुष.	२४९
परिव्राजक.	८०९	परुष.	१३८६
परिशिष्ट.	२५७	परुष.	११३०
परिश्रम.	३१९	परेत.	३७३
परिषद्.	४८१	परेत.	१३५८
परिष्कार.	१५०	परेष्टु.	१२६८
परिष्कृत.	१४७५	परैषित.	३६१
परिष्वंग.	१५०७	परोष्णी.	१३३७
परिसर.	९६३	पर्कटिन्.	११३१
परिसर्प.	१५००	पर्जन्य.	१४४
परिस्कंद.	३६०	पर्जन्य.	१७२
परिस्नोम.	६८०	पर्णशाला.	९९४
परिस्त्यंद.	७१५	पर्णिन्.	१११४
परिस्तुत.	९०२	पर्दन.	१४०३
परिस्तुता.	९०२	पर्पटी.	१०५५
परीक्षक.	४७९	पर्य्यक.	६७९
परीत.	१४७५	पर्य्यक.	६८३
परीरम्म.	१५०७	पर्य्यटन.	१५०१
परीवार.	७८३	पर्य्यय.	१५०४
परीवाह.	१०८८	पर्य्यस्तिका.	६७९

पर्याण.	१२५२	पलंफप.	११४२
पर्यासि.	१५०५	पलंकषा.	६८५
पर्यासि.	१५०२	पलल.	६२२
पर्याप.	१५०३	पलाद.	१८७
पर्युदंचन.	८८१	पलायन.	८०२
पर्वत.	१०२७	पलायित.	८०५
पर्वतकाक.	१३२३	पलाल.	११८२
पर्वतजा.	१०८०	पलाश.	११२३
पर्वताधारा.	९३७		११३६
पर्वनू. }	१४८	पलिकी.	५३४
	११३०		१२७०
पर्वमूल.	१४८	पलित.	५७१
पर्वसंधि.	१४९	पल्यंक.	६८३
पर्शु.	७८६	पल्ययन.	१२५२
पर्शुक.	६२७	पल्लव.	११२३
पर्शुपाणि.	२०७	पल्लविक.	३३१
पर्पद्.	४८१	पल्ली.	१२९८
	६२३	पल्लव.	१०९५
पल. }	८८४	पव.	१५२१
	११८२		१०१७
पर्वयोनि.	१२००	पवन.	१५२१
पञ्चगंड.	९२२		११०६

पवनाशन.	१३०२	पाक्य.	९४२
पवमान.	११०६	पाचन.	९४४
पवि.	१८०	पाचनक.	१३८८
पवित्र. }	११९२	पांचजन्य.	९४४
	१४३९	पांचालिका.	२२२
पशु.	१२७५	पांचाळी.	१०१४
पशुक्रिया.	५३७	पाट.	७१०
पशुपति	१९९	पाटक.	१५३७
पश्चात्ताप.	१३७८	पाटघर.	९४२
पश्चानुपूर्वी.	१३५	पाटछ.	३८१
पश्चिम.	१४५९	पाटछा.	१३९५
पश्चिमा.	११७	पाटछा.	११४४
पद्मतोहर.	३८२	पाटछि.	११४४
पद्म्य.	९९१	पाटलिपुत्र.	९७६
पांशु.	९७०	पाटित.	१४८८
पांसु.	९७०	पाठक.	७८
पांसुछा	५२८	पाटीन.	१३४५
पाक. }	१७४	पाणि. }	५९१
	१३८		५९८
पाकपुटी.	९९९	पाणिगृहीती.	५१२
पाकशुक्ला.	१०३७	पाणिग्रहण.	५१८
पाकस्नान.	९९८	पाणिप.	९२५

पाणिनि.	८९१	पायसु.	१०६९
पाणिपीडन.	९१७	पायेय	४९३
पाणिमुक्त.	७७४	}	१०३४
पाणिवादक.	९२५		१००
पांढर.	११९३		३३१
पांढवायन.	२१७		६१४
पाङ्गु.	१३९३	}	१४३४
पाङ्गुकंवलिन.	७५४		६१५
पाङ्गुभूम.	९५३		८४४
पाङ्गुर.	४६६		४९८
पाङ्गुरपृष्ठ.	४३७	पादजल.	४०९
पातक.	१३८०	पादप.	१११४
पाताल.	४२	}	१२२९
	१३४२		१२५१
पातालौकस.	२३८	पादपीठ.	७१८
पातुक.	४४५	पादमूल.	६१६
पात्र.	१०७९	पादरक्षण.	९१४
	३२७	पादवलमीक.	४६५
	८२८	पादस्फोट.	४६५
	१०२४	पादाग्र	६१७
		पादांगद.	६६५

पादातिक.	४९८	पाप्मन्.	१३८०
पादावर्त.	१०९३	पामन.	४४०
पादुका.	९१४	पामर.	९३२
पादुकाकृत्.	९१४	पामा.	४६४
पादु.	९१४	पामारि.	१०५७
पाघ,	५००	पायस.	४०६
पान.	१०८९	}	६४८
	३९४		६१२
	१३६८		८८३
	७३८		१०७९
पानगोष्ठिका.	९०७	पारगत.	२४
पानमानन.	१०२४	पारत.	१०५०
पानवणिज्.	९०१	पारद.	१०५०
पानीय.	१०६९	पारंपर्य.	८०
पानीयनकुल.	१३५०	पारशव.	८९६
पानीयशाला.	१००१		१०३७
पान्य.	४९१	पारश्वव.	७७०
पाप	३७४	पारश्वधिक.	७७०
	१४४३	पारसीक.	१२३५
पापदि.	१३८०	पारस्रैजेय.	५४७
	९२७	पारायण.	८१९

पाश.	} ५६८	पिचय्य.	११३९
	९३१	पिचु.	११३९
पाशक.	४८६	पिचुमन्द.	११३९
पाशिन.	१८८	पिचुल.	११३९
पाशुपाह्य.	} ८६४	पिचट.	१०४२
	८८८	पिच्छ.	} १३१७
पाश्चात्य.	१४५९		१३२०
पादया.	१४२१	पिच्छिल.	४१४
पापाण.	१०३५	पिंज.	३७२
पापाणदारक.	९१९	पिंजन.	९१२
पिक.	१३२१	पिंजर.	} १०५८
पिंग.	१३९७		१३९६
पिङ्गकपिशा.	१२०७	पिंजत्र.	३६६
पिङ्गवधुप्.	१३५२	पिंजृष.	६३२
पिङ्गमट	१९९	पिट.	१०३७
	१३०३	पिटक.	४९६
पिङ्गल.	} १३९६	पिठ.	१०१९
	११९९		१०३७
पिङ्गोक्षण.	१६९	पिठ.	} ४२५
पिचंड.	६०४		५६४
पिचंडिका.	६१५		१०६३
पिचंडिल.	४५०	पिटक.	६४८

पिबदान.	८२२	पित्तसत्.	१३१७
पिडिका. }	६१९	पिधान.	१०२६
	७५६	पिनद्ध.	७६५
पिंडीशूर.	४७७	पिनाक.	२०१
पिंडोळि.	४२७	पिनाकभृत.	१९९
पिण्याक.	९१७	पिपासा.	३९४
पितामह. }	२११	पिपासु	३९३
	५५७	पिपीलक.	१२०६
	५५९	पिपीलिका.	१२०७
पितृ. }	५५६	पिप्पली.	४२१
	६६०	पिप्पिका.	६३२
पितृगृह.	९८९	पिष्टु.	६१८
पितृपति.	१८४	पियाळ.	११४२
पितृयज्ञ.	८२१	पिछ.	४६१
पितृवन.	९८९	पिशग.	१३९६
पितृभ्य.	५५२	पिशाच.	९१
पितृसू.	१४०	पिशाचकी.	१८९
पित्त.	४६२	पिशित.	६२३
पित्तल.	१०४७	पिशिताशिन.	४२९
पिड्य }	५५१	पिशुन. }	३८०
	८४०		८४९
पिड्या.	१११	पिष्टक.	३९८

पिष्टपुर.	४००	पीता.	४१८
पिष्टवर्ति.	४००	पीताब्धि.	१२९
पिष्टात.	४३७	पीतांबर.	२१६
पिष्पलक.	९११	पीन.	४४८
पिहित.	१४७६	पीनस.	४६८
पीठ.	४८४	पीनोष्ठी.	१२६९
	८१६	पीयूष.	८९
पीठभू.	९८०	पीलक.	१२०६
पीठमर्द.	३३०	पीलु }	१२१७
पीडन.	८००		११४२
पीडा.	१३७१	पीलुपर्णी.	११८५
पीत.	१३९४	पीवन.	४४८
पीततंदुला.	११७६	पीवर.	४४८
पीतदुग्धा.	१२७०	पीवास्तनी.	१२६९
पीतन.	१०५९	पुंश्चली.	५२८
	६४५	पुंश्चिह्न.	६१०
पीतनील.	१३९४	पुंसवन.	४०४
पीतपादा.	१३३६	पुंस्.	३३७
पीतरक्त.	१३९६	पुंस्त्र.	६२९
पीतल.	१३९४	पुंख.	७८१
पीतलोह.	१०४८	पुंगव.	१४४०
पीतसाज.	११४४	पुच्छ.	१२४४

पुंज.	१४११	पुत्रिका.	१०१४
पुटकिनी.	११६०	पुद्गल.	५६४
पुटभेद.	१०८८	पुनःपुनः	१५३१
पुटभेदन.	९७१	पुनर्नव.	५९४
पुंढरीक. }	११६२	पुनर्मव.	५९४
	१७०	पुनर्मविन्.	१३६६
	१२८५	पुनर्मू.	५२५
पुंढरीकाक्ष.	२१७	पुनर्वसु. }	८५२
पुंङ्ग. }	६५३		११०
	११९४		२१६
पुण्य. }	१४३५	पुनर्वह.	१०९०
	१३७९	पुलांग.	११३४
पुण्यक.	८४३	पुर. }	५६४
पुण्यजन. }	१८७		१००३
	१९४	पुरःसर.	४९८
पुण्यभू.	९४८	पुरतस्.	१५२९
पुण्यवत्.	४८९	पुरंदर.	१७१
पुत.	१०९	पुरंधी.	५१३
पुत्तिका.	१२१४	पुरम्.	१५२९
पुत्र. }	५४२	पुरस्तात.	१५२९
	५६०	पुरा.	१५३५

शब्दानुक्रमणिका

	२५२	पुरुषवस्.	७०१
पुराण. }	१४४९	पुरोग	४९८
	२५३	पुरोगम. }	१४३८
पुराणग.	२१२		४९८
पुराणपुरुष.	२१४	पुरोगाभिन्.	४९८
पुरातन.	१४४८	पुरोधस्.	७२०
पुरावृत्त.	२५९	पुरोभागिन्.	३८०
पुरासुद्ध.	२००	पुरोहित.	७२०
पुरी.	९७१	पूर.	९७१
पुरीनत.	६०५	पुलक. }	३०५
पुरीष.	६१४		१२०२
पुरु.	१४२६	पुलिन.	१०७८
	१३६६	पुलिद.	९३४
पुरुष. }	३३७	पुलोमन्	१७४
			१०६९
पुरुषपुंडरीक.	६९६	पुष्का. }	१४३
पुरुषसिंह.	६९६		१२२४
पुरुषास्थिमालिन्	१९७		११६१
	२५	पुष्कराख्य.	१३२८
पुरुषोत्तम. }	२१४	पुष्करिणी.	१०९४
	६९५		१४२५
पुरुह.	१४२६	पुष्कल. }	१४३९
पुरुहू.	१७१		

पुष्प.	११२६	पुष्पांजन.	१०५४
	५३६	पुष्पास्त्र.	२२८
	११८४	पुष्पिका.	४३४
पुष्पक.	१९०	पुष्पिकासीस.	१०५७
पुष्पकरंदिनी.	९७६	पुष्प्य.	१११
पुष्पकाल.	१५६	पुष्प्येषु.	२२८
पुष्पकेतन.	२२८	पुस्त.	९२२
पुष्पकेतु.	१०५४	पुग.	११५४
पुष्पचाप.	२२८	पूजा.	४४७
पुष्पद.	१११४	पूजित.	४४६
	१७०	पूज्य.	३३६
पुष्पदंत.	२९	पूत.	१४३५
	१२४		११८३
पुष्पदामन.	६५१	पूतना.	२१९
पुष्परथ.	७५२	पूतिगंधिक.	१३९१
पुष्पलक.	१२७४	पूप.	३९८
पुष्पलाविन्.	९००	पूपली.	३९९
पुष्पवती.	५३५	पूपिका.	३९८
पुष्पवत्.	१२४	पृथ.	६२४
पुष्पवाटी.	१११३	पूर.	१०८७
पुष्पव.	६०५	पूरित.	१४७३
पुष्पानोव.	९००	पूरुष.	३३७

पूर्ण.	१४७३	पूर्वाषाढा.	११३
पूर्णकुंम.	७१८	पूठिका.	३९८
पूर्णपात्र.	६७७	पूषन्	९९
पूर्णनिक.	६७७	पूपासुद्धि.	२००
पूर्णिमा.	१४९	पूक्ष्म.	१९२
पूर्णिमारात्रि.	१४३	पूच्छा.	२६३
पूर्त	८३४	पूतना. }	७४८
पूठारि.	९८१		७४९
पूर्व. }	२४६	पूतनापाह.	१७४
	१४९९	पूथक्.	१९२७
पूर्वगंगा.	१०८३	पूथगात्मता.	७९
पूर्वगत.	२४६	पूथगात्मिका.	१९१५
पूर्वज.	५५१	पूथग्नन.	९३२
पूर्वदिकपति	१७३	पूथग्विष	१४६९
पूर्वदेव.	२३८	पूथिवी.	९३५
पूर्वभाग.	६०२	पूथिवीशक्र.	६८९
पूर्वग.	२८२		७००
पूर्वा.	१६७	पूथु. }	१४३०
पूर्वाद्वि.	१०२७		३३८
पूर्वानुयोग	२४६	पूथुक.	४०१
पूर्वाभाद्रपद.	११५	पूथुरोमन्	१३४३
		पूथुल.	१४३०

पुष्प	}	११२५	पुष्पांजन.	१०५४
		५३६	पुष्पात्र.	२२८
		११८४	पुष्पिका.	६३४
पुष्पक.		१९०	पुष्पिकासीस.	१०५७
पुष्पकरंदिनी.		९७६	पुष्प्य.	१११
पुष्पकाल.		१५६	पुष्प्येषु.	२२८
पुष्पकेतन.		२२८	पुस्त.	९२२
पुष्पकेतु.		१०५४	पूग.	११५४
पुष्पचाप.		२२८	पूजा.	४४७
पुष्पद.		१११४	पूजित.	४४६
		१७०	पूज्य.	३३६
पुष्पदंत.	}	२९	पूत.	१४३५
		१२४		११८३
पुष्पदामन.		६५१	पूतना.	२१९
पुष्परथ.		७५२	पूतिगंधिक.	१३९१
पुष्पलक.		१२७४	पूष.	३९८
पुष्पलाविन्.		९००	पूषली.	३९९
पुष्पवती.		५३५	पूषिका.	३९८
पुष्पवत्.		१२४	पूय.	६२४
पुष्पवाटी.		१११३	पूर.	१०८७
पुष्पम.		६०५	पूरित.	१४७३
पुष्पानोव.		९००	पूरुष.	३३७

पूर्ण.	१४७३	पूर्वापादा.	११३
पूर्णकुंम.	७१८	पूठिका.	३९८
पूर्णपात्र.	६७७	पूषन्.	९९
पूर्णनिक.	६७७	पूपासुद्धि.	२००
पूर्णिमा.	१४९	पृक्ष.	१९२
पूर्णिमारात्रि.	१४३	पृच्छा.	२६३
पूर्त	८३४	पृतना. }	७४८
पुढारि.	९८१		७४९
पूर्व. }	२४६	पृतनापाह.	१७४
	१४९९	पृथक्.	१९२७
पूर्वगंगा.	१०८३	पृथगात्मता.	७९
पूर्वगत.	२४६	पृथगात्मिका.	१९१५
पूर्वज.	५९१	पृथग्जन.	९३२
पूर्वदिक्पति	१७३	पृथग्विध.	१४६९
पूर्वदेव.	२३८	पृथिवी.	९३५
पूर्वभाग.	६०२	पृथिवीशक्र.	६८९
पूर्वग.	२८२	पृथु. }	७००
पूर्वा.	१६७		१४३०
पूर्वाद्वि.	१०२७	पृथु.	३३८
पूर्वानुयोग.	२४६	पृथुरोमन्.	४०१
पूर्वाभाद्रपद.	११५	पृथुल.	१३४३
			१४३०

पृथ्वी.	९३५-३९	पेटा.	१०१५
पृदाकु	१३०३	पेटाल.	५४
पृथ्वी. }	९९	पेयूप.	४०५
	४५३	पेळ.	६११
पृथ्विशृंग.	२१७		४४९
पृपन. }	१२९४	पेळव. }	१४४७
	१०८९		१४२७
पृपत्.	१०८९	पेशळ. }	३८४
पृपत्त.	७७८		१४४५
पृपदक्ष.	११०७	पेशी	६२३
पृषदाज्य.	८३२	पेशीकोश.	१३१९
पृषातक.	८३२	पैञ्जूप.	५७३
पृष्ठ.	६०१	पैठर.	४११
पृष्ठग्रंथि.	४६६	पैतृष्वसेय.	५४५
पृष्ठमांसादन.	२६८	पैतृष्वस्त्रीय.	५४५
पृष्ठवंश.	६८१	पैत्र.	१५९
पृष्ठवाह्य.	१२६३	पैलव.	८१५
पृष्ठशृंग.	१२७८	पोगंड.	४५५
पृष्ठच.	१२६३	पोटगळ.	११९३
पेचक. }	१२२७		५३२
	१३२४	पोटा. }	५३४
पेटक.	१४११		

पोट्टिल	५४	पौरोगव.	७२२
पोत	८७६	पौर्णमास.	८२३
	३१८	पौजेमासी.	१४९
	१२१९	पौटस्त्य.	१८९
पोतम.	१३५५		७०६
पोतवणिज्.	८७५	पौठी.	३५९
पोतवाह.	८७६	पौलोमी.	१७५
पोताधान.	१३४७	पौष.	१५२
पोमिन.	१२८७	पौष्ण.	११५
पोलि.	३९८	पौष्पक.	१०५४
पोलिका.	३९८	प्याद्	१५३७
पोलिद.	८७८	प्रकट.	१४६७
पौतव.	८८३	प्रकटित.	१४७८
पौत्र.	५४४	प्रकम्पन.	११०६
पौनर्भव.	५४७	प्रका.	१४११
पौर.	११९१	प्रकरण.	२५४
पौरक.	१११२		२८४
पौरस्त्य	१४५९	प्रकांड	१४४१
	६००		११२०
पौस्त्य.	६३०	प्रकाम.	१५०५
	७३९	प्रकार.	१४६२

प्रकाश.	}	१०४९	प्रगल्भता.	२९९
		१४६२	प्रगाढ.	१३७१
		१०१	प्रगुण.	१४५६
		१४६७	प्रगे.	१५३३
प्रकाशित.	:	१४७८	प्रग्रह.	९९
प्रकीर्णक.	:	७१७		८०६
प्रकृति.	}	१३७६		१०१२
		७१४		१०१०
		८९९	प्रघाण.	१०१०
प्रकृष्ट.		१४३८	प्रघात.	७९७
प्रकोष्ठ.		९९०	प्रचक्र.	७९०
प्रक्रम.		१५०९	प्रचलाक.	१३२०
प्रक्रिया.		७४४	प्रचट्टाथित.	४४२
प्रक्कण.		१४०८	प्रचुर.	१४२५
प्रकाण.		१४०८	प्रचेतस्.	१८८
प्रक्षर.		१२५१	प्रच्छदपट.	६७६
प्रश्वेदन.		७७९	प्रच्छन्न.	७३१
प्रत्तर.		१२५१		१००७
प्रसूय.		१४६२		४६९
प्रसूयातवप्तृक.		५०२	प्रच्छादन.	६७१
प्रगंड.		५९१	प्रभन.	१२७४
प्रगल्भ.		६४३	प्रभनन	६११

प्रजा.	} ५०१	प्रणिपात	१५०३
	५४३	प्रणीत.	} ४१३'
प्रजाता.	५३९		८२६.
प्रजाप.	६९०	प्रणेष.	४३२
प्रजापति.	२१२	प्रतति.	१११७
प्रजावती.	५१४	प्रतन.	१४४९
प्रज्ञ	४५६	प्रतल.	५९६
प्रज्ञप्ति.	२३९	प्रता३.	७४०
	३०९	प्रतागण.	३७९'
प्रज्ञा	} ५०२	प्रतिकर्मन्	६३६
प्रज्ञान.	१४९३	प्रतिकाय.	१४६४
प्रज्ञु.	४५६	प्रतिकाश.	१४६२
प्रहीन.	१३१८	प्रतिकूल.	१४६५
प्रणति.	१५०३	प्रतिकृति.	१४६४
प्रणय.	३८८	प्रतिकृष्ट.	१४४२
प्रणयिनी.	५१६	प्रतिक्षिप्त.	} ४४०
प्रणव.	२१०		१४७४
प्रणाद.	१४०३	प्रतिग्रह.	७४७
प्रणाट्य.	४९१	प्रतिग्राह.	६८३
प्रणाली.	१०८९	प्रतिव.	२९९
प्रणिधान.	१३७८	प्रतिघातन.	३७०
प्रणिधि.	७३३	प्रतिच्छेद.	१४६४

प्रतिच्छाया	१४६४	प्रतिभू	८८२
प्रतिजंघा.	६१५	प्रतिम.	१४६२
प्रतिजागर.	१५१८	प्रतिमा.	१४६३
प्रतिज्ञा.	२७८	प्रतिमान	१४६४
प्रतिज्ञात	१४८८		१२२७
प्रतिताली.	१००६	प्रतिमुक्त.	७६५
प्रतिदान.	८७०	प्रतियातना.	१४६३
प्रतिष्ठानि.	१४१०	प्रतिरूप.	१४६४
प्रतिनष्ट.	५४४	प्रतिरोधक.	३८१
प्रतिनादविधायिता.	६५	प्रतिलोम.	१४६५
प्रतिनिधि.	१४६३	प्रतिवचस्.	२६३
प्रतिपक्ष	७२८	प्रतिगमय.	९६१
प्रतिपत्.	१४७	प्रतिशासन.	२७७
	३०९	प्रतिशिष्ट	१४९२
प्रतिपन्न.	१४९६	प्रतिश्याय.	४६८
प्रतिपादन.	३८६	प्रतिश्रय.	१०००
प्रतिबद्ध.	४३९	प्रतिश्रव	२७८
प्रतिबंध.	१४९८	प्रतिश्रुत.	१४८९
प्रतिबिंब.	१४६४	प्रतिश्रुत.	१४१०
प्रतिमय.	३०२	प्रतिष्टंभ.	१४९८
प्रतिमा.	३०९	प्रतिष्ठ	३६
प्रतिभान्वित.	३४३	प्रतिमर.	६६३

प्रतिसर्ग.	२५२	प्रत्यर्थिन्.	७२९
प्रतिसीग.	६८०	प्रत्यवसान.	४२३
प्रतिसूर्य.	१२९९	प्रत्यवस्थातृ.	७२८
प्रतिहत.	४३९	प्रत्याकार.	७८३
प्रतीक	५९६	प्रत्याख्यात	१४७३
प्रतीक्ष्य.	४४६	प्रत्याख्यानप्रवाद.	२४८
प्रतीची.	१६७	प्रत्यादिष्ट.	१४७४
प्रतीचीन.	१६८	प्रत्यालीढ.	७७७
प्रतीन	१४९३	प्रत्यासार.	७४७
प्रतीप.	१४६५	प्रत्याहार. }	८३
प्रतीर.	१०७८		१५२४
प्रतीहार. }	१००४	प्रत्युत्क्रम.	१५१०
	७२१	प्रत्युत्पन्नमति.	३४४
प्रतीद.	८९३	प्रत्यूप.	१३९
प्रतीली.	९८१	प्रत्यूपस्.	१३९
प्रब	१४४९	प्रत्यूह.	१५०९
प्रत्यप्र.	१४४८	प्रथन.	११७२
प्रत्यप्रथ.	९६०	प्रथम.	१४५९
प्रत्यच्	१६८	प्रथित.	१४९१
प्रत्यनीक.	७२८	प्रदक्षिण.	६२
प्रत्यंत	९५२	प्रदर.	७७८
प्रत्ययित.	७३४	प्रदिश.	१६७

प्रदीप.	६८६	प्रफुल्ल.	११२८
प्रदीपन.	११९६	प्रबुद्ध.	३४१
प्रदेशन	३८६	प्रबोध.	११९७
प्रदेशिनी.	५९२	प्रमत्त.	३१९
प्रदीप	१४४	प्रमत्तन.	११०६
प्रद्युम्न.	२२८	प्रमत्त.	२३
प्रद्योतन.	९५	प्रमा.	१००
प्रद्राव.	८०३	प्रमा.	१९०
प्रवन.	७९७	प्रमाहर.	९७
प्रधान.	७२०	प्रभात.	१३८
	१४३८	प्रभाव	७४०
प्रधानघात.	६३०	प्रभावती.	४०
प्रधि.	७५५		२८९
प्रनीह.	१३१८	प्रभाव	६२
प्रपञ्च.	१४३२	प्रभिल.	१२२०
प्रपद.	६१७	प्रभु.	३३
प्रपा.	१००१		३५९
प्रपात.	८००	प्रभुत.	१४२५
	१०३२	प्रभुत्व.	७३५
प्रपितामह.	५५७	प्रभुपु.	४९१
प्रपुलाट.	११९८	प्रभृष्ट.	६५२
प्रपौत्र.	५४४	प्रभय.	२०१

प्रमयन.	३७०	प्रलंबमिद्.	२२४
प्रमयपति.	१९६	प्रलंबाढ.	४५७
प्रमद.	३१६	प्रलय.	१६१
प्रमदवन.	१११३		३०७
प्रमदा.	५०५	प्रलाप.	२७५
प्रमनस्.	४३५	प्रवण.	३८५
प्रमय	३७०	प्रवयण.	८९३
प्रमाद.	१३८२	प्रवयस्	३३९
प्रमापण.	३७०	प्रवा.	१४३८
प्रमीत.	३७३		११७३
प्रमीला.	३१३	प्रवर्ग.	८३६
प्रमुख.	१४३८	प्रवर्ह.	१४३८
प्रमेह.	४७०	प्रवह.	१५१४
प्रमोद.	३१६	प्रवहण.	७५३
प्रयस्त.	४११	प्रवहिका.	२५९
प्रयाणक.	७८९	प्रवाच.	३४६
प्रयाम.	१५१८	प्रवाल.	२९१
प्रयास	३२०		१०६६
प्रयुत.	८७३	प्रवासन.	३७१
प्रयोग.	१५१०	प्रवास्तिन्	४९३
प्रयोजन.	१५१४	प्रवाह.	१०८७
प्रोहा	१११८	प्रवाहिक.	४७१

प्रविदारण.	७९७	प्रसन्ना.	९०३
प्रवीण.	३४२	प्रसम.	८०४
प्रवृत्त.	२६०	प्रसर.	४९५
प्रवृद्ध.	१४९५	प्रसन्न.	१५६
प्रवेक.	१४३८	प्रसव.	५४१
प्रवेणी.	५७०		११२५
	६८०	प्रसज्य.	१४६५
प्रवेतृ.	७६०	प्रसह्य.	१५३९
प्रबेल.	११७२	प्रमादन.	३९५
प्रवेश.	१५००	प्रसादना.	४९६
प्रवेशन.	९९३	प्रसाधन.	६३६
प्रवेष्ट.	५८९		६८८
प्रशंसा.	२७०	प्रसार.	७९१
प्रशमन.	३७०	प्रसारिन्.	३९७
प्रशस्यता.	६८	प्रसित.	३८५
प्रश्न.	२६३	प्रसीदिका.	१११३
प्रश्न-याकरण.	२४४	प्रसू.	५५७
प्रश्नासरोघन.	८३		१२३३
	४९९	प्रसूति.	५४२
प्रष्ट.	१४३९	प्रसूतिका.	५३९
प्रष्टौही.	१२६६	प्रसूतिन.	१३७१
प्रसन्न.	१०७१	प्रसून.	११२४

प्रसृत.	}	४३१	प्रहर.		१४५
		५९८	प्रहरण.	}	७७३
प्रसृता.		६१४			७९६
प्रसृति		५९८	प्रहर्षुल.		११७
प्रसेवक.	}	२९१	प्रहसन.		२८४
		९१२	प्रहस्त.		५९६
प्रस्कल.		८०६	प्रहासिन्.		६३१
प्रस्तर.		१०३५	प्रहि.		१०९१
प्रस्तार.		११११			३९७
प्रस्ताव	}	१५०९	प्रहित.	}	१४९२
		२५४			७७९
प्रस्तावौचित्य.		६७	प्रहेलिका.		२५९
प्रत्य.	}	८८६	प्रह्लाद.		६९९
		१०३५	प्रह्म.		३८५
प्रस्थान.		७८९	प्रांशु		१४२९
प्रस्थापित.		१४९२	प्राकाम्य.		२०२
		१०१७	प्राक्तर.		९८०
प्रस्फोटन.	}	१०१८	प्राकाराम.		९८१
		१०२९	प्राकृत.		९३२
प्रस्रवण.	}	१०९६	प्रागश्म्य.		५०९
		६३३	प्राग्योतिष.		९५६
प्रस्त्राव.		३४५	प्राग्महर		१४३८
प्रहृत्.					

प्राग्वंश.	९९६			१३६७
प्राघुण.	४९९			७९६
प्राघूर्णक.	४९९	प्राण.	}	१०६३
प्रांगण.	१००४			११०८
प्राची.	१६७	प्राणतज.		९३
प्राचीन.	९८२	प्राणद.	}	६२१
	१६८			१०७०
प्राचीनवर्हिप्.	१७१	प्राणयम		८३
प्राचीनावीत.	८४५	प्राणसमा.		५१६
प्राचेतस.	८४६	प्राणायाम.		८३
प्राच् }	१५३५	प्राणावाय.		२४८
	१६८	प्राणाहिता.		१२१५
प्राच्य.	९५२	प्राणेश.		५१५
प्राजन.	८९३	प्रातर.		१५३३
प्राजापत्य.	५९५	प्रातराश.		४२५
प्राजितृ.	७६०	प्रातिहारिक.		९२५
प्राज्ञ.	३४१	प्राथमकल्पिक.		७५.
प्राज्ञा.	५२२	प्राङ्गुस्.		१५३९
प्राज्ञी.	५२२	प्रादेश		५९५
प्राण्य.	१४२१	प्रांतर.		९८५
प्रांनठ.	३७५	प्राप्त.	}	७४३
प्रास्त्रिवाक.	७६०			१४९०

प्राप्तरूप.	३४१	प्रियप्राय.	२६४
प्राप्ति. ०	२०२	प्रियमधु.	२२४
प्राभृत.	७३७	प्रियंवद.	३९१
प्राय. }	५६५	प्रियसत्त्व.	२६७
	८४३	प्रिया.	५१५
प्रायस्.	१५२९	प्रियाळ.	११४२
प्राळंब.	६५२	प्रीणन.	१५०२
प्राळंबिका.	६५७	प्रीति. }	१३७७
प्राळेय.	१०७२		३१६
प्रावरण.	६७१	प्रीतिद.	३३१
प्रावार.	६७२	प्रुष्ट.	१४८६
प्रावृप्.	१५७	प्रेक्षा.	३०९
प्राप्त.	७८५	प्रेक्षा. }	७५८
प्राप्तक.	४८६		१४८१
प्रासंग.	७५७	प्रेक्षित.	१४८०
प्रासंग्य.	१२६१	प्रेखोलन.	१४८१
प्रासाद.	९९३	प्रेखोलित.	१४८०
प्रासिक.	७७०	प्रेत. }	१३५८
प्रिय.	१४४५		१७३
प्रियक.	११४४	प्रेतगृह.	९८९
प्रियंगु. }	११४९	प्रेतपति.	१८४
	११७६	प्रेतवन.	९८९

प्रेत्य.	१५२८			१३५४
प्रेमन्.	१३७७			१२९२
प्रेयसी.	५१५	पुत्रग.	}	४७
प्रेपित.	१४९२			१०३
प्रेष्ठा.	५१६	पुत्रंग.		१२९२
प्रेष्य.	३६०			१२९१
प्रोक्षण.	८३०	पुत्रंगम.	}	१३५४
प्रोज्जासन.	३७०	प्रीहन.		६०५
प्रोत.	८६७			१२४८
	१४८७	पुत.	}	१२४५
प्रोध.	१२४३	पुष्ट.		१४८६
प्रोष्ठपदा.	११५	प्सान.		४२४
प्रोष्ठी.	१३४६		फ.	
प्रौढ.	१४३	फट.		१३१५
	१४९५	फण.		१३१५
प्रौढि.	३००	फणभृत.		१३०३
प्रौष्ठद.	१५४	फणिनु.		४८
सप्त.	११३१			१४४६
	१२५४			११३०
	१३४०	फउ.	}	८६९
	८७९			८९१
	९३३			११८३

फञ्जक.	७८३	फेरंड.	१२८९
फलद.	१११४	फेरव.	१२८९
फलपाकावसानिका.	१११७	फेरु	१२८९
फलभूमि.	९४६	फेडा.	४२७
फलवत्.	१११४	फेडी.	४२७
फलादन.	१३३५	ब.	
फालन.	१११६	बक.	१३३२
फालिनी.	११४९	बकनिसूदन.	७०८
फालिन्.	१११६	बकोट.	१३३२
फलेप्रहि.	१११६	बकुल.	११३५
फल्गु.	१४४६	बंग.	९५७
	११३३	बदरी.	११३८
फाणित.	४०३	बद.	४३८
फांट.	१४८१	बधिर.	४५४
फाल.	८९१	बन्दिन्.	७९४
फाल्गुन.	१५३	बन्दी.	८०६
	७०८	बंघ.	९१४
फाल्गुनिक.	१५३		१०९६
फाल्गुनीमय.	११८	बंघक.	८८२
फुछ.	११२७	बन्धकी.	९२८
फेन.	१०७७	बंघन.	४३९
फेनिष्ठ.	११३८		१२७४

बंधनग्रंथि.	९३१				७९६
बन्धु.	५६१				७४५
बंधुजीवक.	११४९				७१४
बंधुता.	१४२२	बल.			६२९
बंधुर. }	१४४४				१७४
	१४६८				२२४
बंधुल.	५४८				६९७
बंधूक.	११४९	बलज.			१००४
बप्पीह.	१३२९	बलदेव.			२२५
	१३९७	बलमद्र.			२२५
बन्तु. }	१३०२	बलवत्.			१५३५
	२१७	बला.			४५
	४५३	बलाक.			१३३३
बर्बर.	१२७६	बलाका.			१३३३
बर्बर.	९३२	बलांगक.			१५६
बर्ह. }	१३२०	बलाट.			११७२
	११२३	बलात्कार.			८०४
बर्हिर्न्योतिप्.	१०९९	बलाश.			४६२
बर्हिन्.	१३१९				१३११
बर्हिर्भृक्ष	८८	बलाहक. }			१३६३
बर्हिशुष्मन्.	१०९९				१६४
बर्हिप्.	८२०				

बलि.	}	७४५	बहुगर्हवाच्.	३४७
		६९९	बहुत्वक्.	११४४
		२२१	बहुषाद्.	११३२
		४४७	बहुप्रन.	१२८८
		८२२	बहुप्रद.	३८५
बलिन.	}	४४८	बहुरूप.	६४७
		११७१	बहुल. }	१०९९
बलिन		४५६		१४७
बलिम.		४५६		१४२५
बलिमुन्.		१३२२	बहुला.	१०९
बलिवेश्मन्.		१३६३	बहुवर्णपुष्पवृष्टि.	३३
बलिश		१११९	बहुविध.	१३६९
बलीमुख.		१२९२	बाढ.	१५०५
बलीवर्द.		१२५७	बाण. }	२२१
बल्कयिणी.		१२४७		७७८
बहिर्द्वार.		१००७	बाणशूर.	९७७
बहिष्ठा.		१३५२	बाणभुक्ति.	७८०
बहिष्		१५४१	बाणासन.	७७४
बहु.	}	१४२५	बादर. }	३६९
		१४३०		११३९
बहुल.		३६३	बादगमग.	८४७
बहुरी.		१०१६	बाध.	११७१

बांधकिनेय.	५४८	बाहुल.	१५५
बांधव.	५६१	बाहुसंभव.	७६२
बाळ.	१२१९	बिडाल.	८६३
	३३८	बिडालक.	१३०१
	३५२	बिडौनसू.	१०५८
बाळक्रीडनक.	६८८	बिमीतक.	१७१
बाळमूपिका.	१३०१	बिंदु.	११४५
बाळवाधन.	१०६३	बिंदु.	१०८९
बाळव्यजन.	७१७	बिंदु.	१०७
बाळसंध्याग.	१३९६	बिन्नी.	१४६४
बालिका.	६५६	बिन्नी.	११८५
बालिनी.	१०८	बिन्नी.	१३६३
बालिश.	३५१	बिन्नी.	१३०३
बाल्य.	३३९	बिन्नी.	११३५
बाष्प.	३०७	बिन्नी.	११६५
	११०२	बिन्नी.	११६१
बाहु.	५८९	बीज.	६२९
बाहुप्राण.	७६९	बीज.	१५१३
बाहुदंतग.	१७२	बीजकोश.	११६५
बाहुदा.	१०८६	बीजकोशी.	११३०
बाहुभूषा.	६६२	बीजपुष्पिका.	११७८
		बीजपूर.	११५०

बीजरुह.	१२०१	बुलि.	६०९
बीजवर.	११७१	बुस.	११८२
बीजसु.	९३७	बंहित.	१४०५
बीजिन्	५६६	बृहतीपति.	११९
बीज्य.	७१३	बृहत	१४३०
बीयत्स.	२९५	बृहत्कुक्षि.	४५०
बीभत्सु.	७१०	बृहद्भानु.	१०९७
बुक्कण.	१४०७	बृहन्नट.	७०९
बुक्कस.	९३३	बेडा.	८७७
बुक्का.	६२३	बेर.	५६३
बुद्ध.	१४९६	बेत्त.	८१५
बुद्धि.	३०८	बोधकर.	७९४
बुद्धीद्रिय.	१३८४	बोधितरु.	११३१
बुद्बुद.	१०७७	बोधिद.	२५
	३४१	बोधिसत्त्व.	२३२
बुध.	२३२	बोळ.	१०६३
	११७	बौध.	७०१
बुधित.	१४९६	ब्रह्म.	९६
बुध्र.	११९१		२०८
बुमुक्षा.	३९३	ब्रह्मचारिन्.	८०८
बुमुक्षित.	३९२		८०७

ब्रह्मन.	९३	ब्रह्मसुनु.	६९४
ब्रह्मत्व.	८४१	ब्रह्मांजलि.	८३८
ब्रह्मदत्त.	६९४	ब्रह्मावर्त्त.	९४९
ब्रह्मन् }	४२	ब्रह्मामन.	८३८
	७४	ब्राह्म.	१६०
	८१	ब्राह्मण.	८११
	२१२	ब्राह्मणी. }	१२९९
ब्रह्मपादप.	११३६		१२०७
ब्रह्मपुत्र.	११९६	ब्राह्मग्य.	१४१९
ब्रह्मरुथी.	१०८९	ब्राह्मनीर्ष.	८४०
ब्रह्मबन्धु.	८९९	ब्राह्मी. }	२४१
ब्रह्मविद्.	८३९		१०९
ब्रह्मभूय.	८४१		१०४८
ब्रह्मगन्त.	८२१	ब्रुव	१४४२
ब्रह्मगामि	८२१	भ	
ब्रह्मरीति.	१०४८		
ब्रह्मवर्त्तन.	८३८	भ.	१०७
ब्रह्मवर्त्तन.	१०४०	भक्त.	२९९
ब्रह्मवेदि.	९९०	भक्तद्वार.	७१३
ब्रह्मसंभव.	६९९	भक्ति.	४९६
ब्रह्मनायुष्य.	८४१	भक्तक.	१९४
ब्रह्मगु.	२१०	भक्षण.	४२३
		भक्त्यद्वार.	९२१

भग.	}	६०९			}	८६
		९५		भद्र.		६९८
भगंदर.		४७१			}	१२५७
		२४				१२१८
भगवत्.	}	३३६		भद्रकुंभ.		७१८
		२४३		भद्रकृत.		५६
भगवत्यंग.		५५३		भद्रपर्णी		११४३
	}	५६१		भद्रबाहु.		३४
भगिनी.		८०५		भद्रमातुर.		५४६
भग्न.		१२५९		भद्राकरण.		९२३
भग्नविषाणक.		१०७५		भद्रासन.		७१६
भंग.		११७९		भपति.		१०४
भंगा.		१४५७		भम्भासार.		७१२
भंगुर.		९६७		भय		३०१
भंग्य.		७४३		भयंकर.		३०२
भममान.		७६३				२९४
	}	९३४		भयानक.	}	३०२
भट		४१२				३०३
भटिप्र.		३३३		भयाशह.		३०३
	}	३३६		भर.		१५०६
भट्टारक.		३३४		भरण.		३६२
		३३४		भरणी.		१०८
भट्टिनी.		३३५		भरणीभू.		१२१
भदंत.						

मरत.	}	६९२	भवनाधीश.	९०
		७०२	भवानी.	२०४
		३२८	भवानीगुरु	१०२७
		९४६	भवांतकृत.	२१२
मरतपुत्रक.		३२८	भविक.	८६
माद्वाज.		१३४०	भवितृ	३८९
मरुज.		१२९०	भविनू.	१३६६
मरुटक.		४१२	भविष्णु.	३८९
मरित.		१४७३	भषण. }	१४०७
मर्ग.		१९५		१२७९
मर्तृ.	}	३५९	भसित.	८२८
		५१६	भक्षा.	९०८
मर्तृदारक.		३३२	भस्मनू.	८२७
मर्तृदारिका.		३३३	भा	१००
मर्मण्या.		३६३	भाग.	१४३४
मर्मनू.	}	३६३	भागधेय. }	७४५
		१०४४		१३७९
मल्लुक.		१२८९	मागीनय.	५४३
मल्लूक.		१२८९	मागीरपी.	१०८१
मव.		१९८	भाग्य.	१३७९
भवतु.		१५२८	मागीन.	९६७
मवन.		९९०	मानन	१०२६

भाण.	२८४	भार्गव.	८४८
भांढ	१०९६	भार्या.	११९
भांढागार.	९९५	भार्यापति.	५१३
भाद्र	१५५	भाळ.	५१९
भाद्रपद.	१५४	भाळदश.	५७३
भाद्रमास.	५४४	भाळक.	१२८९
भानवीय.	५७६	भाळक.	१२८९
भानु	१००	भाब.	२९५
	३७		३३२
	९५		५०९
भामंडल.	५९		१३८३
भामिनी.	५१०	भावना.	१३७३
	३६४	भावित.	४१४
भार	५६८		१४९०
	८८५	भावुक.	८५
भागी.	२४१		३१२
	२८५	भाषा.	२४१
भारद्वाज.	६२५		२८५
भारयष्टि.	३५४	भाषित.	२४१
भारवाह.	३६३	भाष्य.	२५४
भारिक.	३६३	भात.	१३३८

माम्.	१००	मिस्तटा.	३९६
मास्का.	९७	मिस्ता.	३९५
मास्वत.	९८	मी.	३०१
मिक्षा.	८१३	मीत.	३६५
मिक्षु. }	८०९	मीति }	७२
	७६		३०१
	८०७		३०२
मिक्षुकी.	५३२	मीष. }	१६५
मिक्षुसंघाटी.	६७८		७०७
मित्त.	१४३४	मीरु. }	३६५
मित्ति.	१००३		५०४
मित्तिका.	१२९८	मीरुक.	३६५
मिदा.	१४८८	मीलुक.	३६५
मिद्रु.	१८०	मीषण	३०३
मिद्रुर.	१८०	मीष्म.	३०२
मिथ.	१०९१	मीष्मसु.	१०८१
मिदिपाठ.	७८५	मुक्तशेषक.	८३४
मिन्न. }	१४८८	मुक्तसमुज्जित.	४२६
	१४६८	मुम }	१४५७
मिया.	३०१		१४८३
मिछ.	९३४	मुन.	५८९
मियन.	४७२	मुमकोटर.	५८९

मुजग.	१३०३				१४६२
मुजंग.	५१९		मृत.		९१
	१३०३				१४९०
मुजंगमोजिन्.	१३०४		मृतग्राम.		१४१४
मुजंगम.	१३०१		मृतघ्न.		१२५४
मुजशिरस्.	५८८		मृतषात्री.		९३६
मुजाकंट.	५९४		मृतनायिका.		२०५
मुजांतर.	६०२		मृतपति.		१९९
मुजामध्य.	५९०		मृतयज्ञ.		८२२
मुजिष्य.	३६०		मृतात्त.		४९१
मुजिष्या.	५३३		मृति		४१२
	१३६५				८२८
मुवन.	१०६९		मृतेष्टा.		१५१
	१०६९		मृदार.		१२८७
मुव.	१५२६		मृदेव.		८१२
मुविप्.	८७		मृवर.		१०२७
	९३५		मृध.		१०२७
मू.	१५२५		मृन.		६९०
	२२३		मृमृत.		६८९
मूकश्यप.	५६३		मृमि.		९३५
मूवन.	१४६		मृमिका.		३२७
मूच्छाया.			मृमिहेपन.		१२७२

ભૂમિસ્પૃશ.	૮૬૪	મૃદ્ધારિકા.	૧૨૧૬
ભૂયસ્.	૧૪૨૪	મૃંગિત્.	૨૧૦
ભૂયિષ્.	૧૫૩૧	મૃંગિરિટિ.	૨૧૦
ભૂરિ.	૧૪૨૬	મૃંગિરીટિ.	૨૧૦
ભરિમાય.	૧૦૪૫	મૃતક.	૩૬૧
ભૂર્જ.	૧૨૯૦	મૃતિ.	૩૬૨
મૂલતા.	૧૧૪૪	મૃતિમુજ્.	૩૬૧
મૂપળ.	૧૨૦૩	મૃત્ય.	૩૬૦
મૂળ્.	૬૪૯	મૃત્યા.	૩૬૩
મૂસ્પૃશ્	૩૮૯	મૃશ.	૧૫૦૫
મૃકુટિ	૩૩૭	મૃષ્.	૪૧૨
	૫૭૯	મેક.	૧૩૫૪
મૃકુંસ.	૪૩	મેહ.	૧૨૭૭
મૃગ.	૪૪	મેદ.	૭૩૬
	૩૨૯	મેતી.	૨૯૩
મૃગ.	૧૦૩૨	મેલ.	૮૭૯
	૧૨૧૨	મેષજ.	૪૭૨
	૧૩૩૬	મેશ.	૧૪૧૫
મૃદ્ધાજ.	૧૧૮૭	મેરવ.	૩૦૩
મૃદ્ધરાજ.	૧૧૮૭		૧૯૮
મૃદ્ધાર.	૭૧૮	મેરવી.	૨૦૬
		મેપન્ય.	૪૭૩

भोक्तृ.	५१७	भ्रमरक.	५६९
भोग. }	७२	भ्रमरालक.	५६९
	३६३	भ्रमासक्त.	९१६
	१३१५	भ्रमि.	१५१९
भोगावती.	१३०७	भ्रष्ट.	१४९१
भोगावली.	७९५	भ्रातुर्जाया.	५१४
भोगिन्	१३०३	भ्रातृ. }	५५०
भोगिनी.	५२०		५६१
भोजन.	४२४	भ्रातृ.य.	५४३
भोळि.	१२५३	भ्राश्रीव.	५४३
भोम्.	१५३७	भ्रांति. }	१३७४
भौती.	१४२		१५१९
भौरिक.	७२३	भ्राष्ट्र.	१०२०
भंश.	१५१७	भ्रुकुंप्त.	३२९
भ्रकुप्त.	३२९	भ्रुकुटि.	५७९
भ्रकुटी.	५७९	भ्रू.	५७९
	१०८८	भ्रूकुंप्त.	३२९
	९०९	भ्रूकुटि.	५७९
भ्रम. }	१३७४	भ्रूण.	५४०
	१५१९	भ्रेश.	१५१७
भ्रमर.	१२१२		

म.		मंशु.	१५३०
	४७	मंग.	८७८
मकर.	१३५१	मंगल.	११६
	१९३		८६
मकरकेतन.	२२९	मंगलपाठक.	७९४
मकरधि.	१०७४	मंगला.	३९
मकरनिधि.	१०७४	मंगल्यक.	११७०
मकरंद.	११२७	मंगल्या.	६४०
मकरराशि.	१०७४	मंगिनी.	८७६
मकराकर.	१०७४	मन्त्रिका.	१४४१
मकुष्ठक.	११७४	मज्जकृत्.	६२५
मक्षिका.	१२१४		६१९
मख.	८२०	मज्जन.	६२८
मखक्रिया.	८३४		११२१
मखामुहद्.	२००	मज्जसमुद्भव.	६२९
मगध.	७९५	मंघ.	६८३
	९६०	मंचक.	६८३
मगधेश्वर.	६९९	मंजरि.	११२२
मघवत्.	१७१		१२७५
मघवन.	६९२	मंजा.	११२२
	१७४		१०२३
मघा.	१११	मंजीर.	६६६
मघामव.	११९		

मंजु.	१४४४	मंडलाग्र.	७८२
मंजुल.	१४४४	मंडलाधीश.	६९०
मंजूपा.	१०१५	मंडलिन्.	१३०२
मठ.	९९४	मंडहारक.	९०१
	५९१	मंडित.	३२
मणि.	६११	मंडूक.	१३५४
	१०६३	मंडुर.	१०३८
मणिक.	१०२२	मत.	- १३८३
मणिकार.	९१०	मतंगज.	१२१७
मणित.	१४०८	मतल्लिका.	१४४०
मणिबंध.	५९१	मति.	३०८
मणिवक्र.	११२५		१२०९
मंड.	३९६	मत्कुण.	७६८
	६३६		१२१९
मंडन.	३८९	मत्त.	४३४
	१००३		१२२०
मंडप.	१०१	मत्तवारण.	१०१२
	१०७	मत्ता.	५१०
	७७७	मत्तालंब.	१०१२
मंडल.	९४७	मत्तेभगमना.	५०६
	१४११	मत्त्य.	८९२
	४६७	मत्सरिन.	३८७

मत्स्य.	१३४३	मद्गुरप्रिया.	१३४७
मत्स्यजाल.	९२९	मद्य.	९०२
मत्स्यंढी.	४०३	मद्यपंक.	९०४
मत्स्यनाशन.	१३३५	मद्यपाशन.	९०७
मत्स्यबंधनी.	९२९	मद्यबीज.	९०५
मत्स्यराज.	१३४६	मद्यमंड.	९०५
मत्स्यवेधन.	९२९	मद्यसंधान.	९०५
मथित.	४०९	मद्र.	८६
मथिन्	१०२३	मधु.	११२६
मथुरा.	९७८		१२१३
मद. }	३१२		१५३
	१२२३		२१९
मदकल.	१२२१		६९९
मदकोहल.	१२५९		९०२
मदन. }	२२७	मधुका. °	११७७
	११७१	मधुकृत	१२१२
मदना	९०३	मधुक्रम.	९०६
मदिरा.	९०२	मधुदीप.	२२७
मदिरागृह.	१००१	मधुद्रुम.	११४१
मदिष्ठा.	९०२	मधुघुलि.	४०३
मदोत्कट.	१२२१	मधुपर्क.	८३३
मद्गुर.	१३४७	मधुमक्षिका.	१२१३

मधुर.	१४४५			६०७
	१३८८			६९०
मधुरा.	९७८	मध्यम.		९५१
मधुवार.	९०६			१४०१
मधुष्ठील.	११४१			१४६०
मधुसारधि.	२२७	मध्यमा.		५११
मधुसिक्कक.	११९८			५९३
मधुसुद्ध.	२२९	मध्यमीय.		१४६०
मधुलवा.	११८५	मध्यष्टोकेश.		६८९
मधुसूदनी.	११८६	मध्या.		५९३
मधूरु.	११४१	मध्याह्न.		१३९
मधूच्छिष्ट.	१२१४	मध्यासव.		९०४
मधूपन्न.	९७८	मनःशिला.		१०५९
मधूलक.	१३८८	मनस.		१३४९
	२९२	मनस्ताल.		२०५
	६०७	मनागु.		१५३६
मध्य.	१४०२	मनित.		१४९६
	८७४	मनीषा.		३०८
	१२४४	मनीषिन्.		३४१
	१४६०	मनुज.		३१७
मध्यदेश.	९५१	मनुष्य.		३३७
मध्यदिन.	१३९	मनोगुप्ता.		१०५९

मनोजवत्.	४८८			१२१८
मनोज्ञ.	१४४५			१२१
मनोयोनि.	२२९	मंद.		३५२
मनोरथ. ०	४३०			३५३
मनोरम. ०	१४४४			३८४
मनोहत.	४३९	मंदगामिन्.		४९५
मनोहर.	१४४४	मंदर.		१०३०
मनोह्वा.	१०.६०			६६०
मंतु.	७४४	मंदाकिनी.		१०८१
मंत्र.	७३५	मंदाक्ष.		३११
	७४१	मंदार.		११४१
मंत्रजिह्व.	१०९९			१७९
मंत्रविद्.	७३३	मंदिर.		६१४
मंत्रिन्.	७१९			९९०
मंथ.	१०२३	मंदुरा.		९९८
मंथदंडक.	१०२३	मंदोदरीसुत.		७०६
मंथनी.	१०२२	मंदोष्ण.		१३८६
मंथर.	१४२९	मंद्र.		१४०२
	४९५			१४०९
मंथान.	१०२३	मन्मथ.		२२७
		मन्या.		५८७

मलय	१०२९	मसूर.	११७०
मलयज.	६४१	मसृण.	४१३
मलयु.	११३३	मस्कर.	११५३
मलिन.	१४३५	मस्करिन्.	८१०
मलिनांबु.	४८४	मस्तक.	५६६
मलिनी.	५३५	मस्तकस्नेह.	६२५
मलिम्बुन. }	३८२	मस्तिक.	५६७
	८५८	मस्तिष्क.	६२५
मलोमप.	१४३५	मस्तु.	३९६
मल्ल.	५६	मस्तुलुंगक.	६२५
मल्लक.	५८४	मह. }	१२८२
मल्लनाग.	८५३		१५०८
मल्लि	२८	महत.	१४३०
मल्लिका. }	१०२४	महती.	२८९
	११४८	महत्.	१००
मल्लिकाक्ष.	१३२६	महाकंद.	११८७
मल्लिकापुष्प.	११४९	महाकाल.	११४१
मशकी.	११३२		४४
मषिकूपी.	४८४	महाकाली. }	२३९
मषिधान.	४८४		५०२
मषी.	४८४	महाकुल.	२०६
मसी.	४८४	महागंधा.	३४
		महागिरि.	

महांग.	१२९४	महाभीरु.	१२०८
महाचंद्र.	१८६	महामत्स्य.	१३४८
महान्वाळ.	८३६	महामात्र. }	७२०
महातमःप्रभा.	१३६०		७६२
महातरु	११४०	महामानसिका.	२४०
महातेजस्.	२०९	महामुख.	१३४९
महात्मन्.	३६७	महामृग.	१२१७
महादेव.	१९८	महामैत्र.	२३९
महादेवी.	२०४	महाम्बुज.	८७४
महाधातु.	६२०	महायक्ष.	४१
महानट.	१९८	महायज्ञ.	८२२
महानंद.	७४	महायशस्.	९०
महानस.	९९८	महारजत.	१०४३
महानाद. }	१२८४	महारजन.	११९९
	९७३	महारस.	४१६
महानिशा.	१४९	महाराम.	९९४
महापय.	९८७	महार्धता.	६६
महापद्म. }	१३०९	महावप.	१३९०
	१९३	महावीर. }	३०
महाबल.	११०७		८३६
महावीन्य.	६१३	महाप्रतिभ.	१९७
महारोषि.	२३२	महाशय.	१६७

महाशय्या.	७१६			७५
महाशाली.	११६९	महोदय.	}	८३३
महाशिरःसमुद्भव.	६९६			९७३
महाशुद्धी.	५२२	महोरग.		९१
महासेन. }	३६	महौषध.	}	४२०
	२०८			११८६
महास्त्रायु.	६३१	मा	}	१५३९
महिमन्.	२०२			२२६
महिला.	५०४	मांसकारिन्.		६२२
महिष. }	४७	मांस.	}	६१९
	१२८१			६२२
महिषज्वन.	१८५	मांसज.		६२४
महिषमथनी.	२०५	मांसनेमस्.		६२४
महिषी.	५२०	मांसपित्त.		६२६
मही.	९३६	मांसल.		४४९
महीसिन्.	६९०	मांसिक.		९३०
महेच्छ.	३६७	मासिक.	}	१०५५
महेश्वर.	१९८			१२१४
महेश्वरी.	१०४८	मागध.	}	७९५
महोक्ष.	१२५८			८९८
महोत्पत्त.	११६१	मागवी.	}	४२१
				११४८

माघ.	१५३	मातुलानी. }	५२३
मांजिष्ठ.	१३९५		११७९
माठर. }	१०३	मातुली.	५२३
	८४६	मातुलुग	११५०
माठी.	७६६	मातृ. }	२०१
माढि	११२४		५५७
माणव.	६६०	मातृमात	२०३
माणवक.	८१३	मातृमुख.	३५२
माणव्य.	१४१९	मातृशासित.	३५२
माणिक्या.	१२९८	मातृष्वसेय.	५४५
माणिमंथ.	९४२	मातृष्वस्त्रीय.	५४५
	१२१७	मात्र.	६०१
मातंग. }	४२	मात्रा.	१४२७
	४३	माधव. }	१५३
	९३३		२१५
मातरपितर.	५६०	माधवक.	९०४
मातरिश्वन.	११०७	माधवी. }	११७७
मातलि	१७६		११४७
मातापितर.	५६०	माधुमत	९५८
	५५७	माधुर्य.	५०९
मातामह. }	५५९	माध्यंदिन.	१४६०
	५५२	माध्यम.	१४६०
मातुल.	५५२		

माध्वीक.	९०३	मारजित्.	२३५
मान.	३१७	मारि.	६०
मानव.	३३७		३२५
मानवी.	२४०	मारिवारक.	७१३
	४५	मारुत.	११०७
मानस.	१३६९	मारुति	७०५
मानसी.	२४०	मार्कव	११८७
मानसौकस्.	१३२५	मार्ग	१०९
मानुष.	३३७		९८३
मानुष्यक.	१४१६	मार्गण.	३८८
माघ.	४६२		७७८
मांघात.	७००	मार्गशीर्ष.	१५२
	३७७	मार्गशीर्षी.	१५०
माया.	७३८	मार्गित.	१४९१
	९२५	मार्ज.	२१६
मायाकार.	९२५	मार्जन.	११५९
मायासुत.	२३७	मार्जना	६३६
मायिन्.	३७७	मार्जार.	१३०१
मायु.	४६२	मार्जारकर्णिका.	२०६
मायूर.	१४१५	मार्जिता.	४०३
मार.	२२७	मार्त्तड.	९५
	३७२	मार्त्ताड.	९५

मादैगिक.	९२४	मापुरी.	१८३
मारप.	३३३	मास्म.	१५३९
माष्टि.	६३६	माहिष्य.	८९६
माल }	९३४	माहेद्रज.	९३
	९६३	माहेयी.	१२६५
मालती.	११४७	मितद्रु.	१०७३
मालतीतीरज.	९४४	मितंपच.	३६७
मालव.	९९६		९६
माला }	६९१	मिश्र.	७३०
	१४२३		७३२
मालाकार.	९००	मित्रयु.	४८९
मालिक	९००	मित्रवत्सल.	४८९
मालिना.	९७६	मिष.साकांक्षता.	६७
मालूर.	११३५	मिषस्.	१५३५
माल्य.	६५१	मिषिला.	९७५
माल्यवत्.	१०२९	मिथुन.	५३८
माष.	११७१	मिथ्या.	१५३४
माषक	८८३	मिथ्यात्व.	७३
मापीण	९६७	मिथ्यामियोग.	२६८
माप्य	९६७	मिथ्यामति.	१३७४
माम	१५२	मिष.	३७८
मातर	४९६		

मिश्र.	}	१४६९	मुक्तावली.	६९८
		१२१८	मुक्तास्फोट.	१२०४
मिहिका.		१०७२	मुक्तासूत्र.	६९८
मिहिर.		९७	मुक्ताहार.	६९८
मीढ.		१४९५	मुक्ति.	७५
मीन.		१३४३	मुख.	५७२
मीनकेतन.		२२९		९८२
मीमांसा.	}	२५१	मुखयंत्रण.	१०५०
		२५३	मुखार.	३५१
मीलित.		११२९	मुखवासन.	१३९१
मुकुट.		६५०	मुखविष्टा.	१३३७
मुकुंद.	}	१९३	मुखशोधन.	१३८९
		२१५	मुखसंभव.	८१२
मुकुर.		६८४	मुख्य.	१४६८
मुकुल.		११२६	मुचुटी.	५९७
मुक्तनिर्मोक.		१३१२	मुंज.	११९२
मुक्ता.		१०६८	मुंजकेशिन्	२१७
मुक्ताकलाप.		६९८	मुंड	४५८
मुक्ताप्रालम्ब.		६९८		५६६
मुक्ताफल.		१०६८	मुंडकं.	९२३
मुक्तामुक्त.		७७४	मुंडन.	९२३
मुक्तालता.		६९८	मुण्डा.	५३२

मुंडित	४५८	मुष्कवंक्षण.	६१३
मुदिर.	१६४	मुष्टि.	५९७
मुत.	३१६	मुष्टिक.	९०८
	३१२	मुसटो.	११७७
मुद्र.	११७२	मुसळ.	१०१७
मुद्गर.	७८६	मुसळिन्.	२२४
मुद्रित.	११२९		१२९७
मुधा.	१५१६	मुस्तक.	११९९
	१५३४	मुस्ता.	११९३
मुनि.	७६	मुस्तु.	५९७
मुनिसुषत	५१	मुहुस्.	१५३१
	२९	मुहूर्त.	१३७
	२८	मूक.	३४९
मुनिस्थान.	१००१	मूढ.	३५२
मुनीन्द्र. °	२३५	मूत्र.	६३३
मुमुक्षु. °	७५	मूत्रकुच्छू.	४७०
मुर.	२२०	मूत्रपुट.	६०६
मुरज.	२९३	मूत्राशय.	६०६
मुरण्ड.	९६०	मृत्रित.	१४९५
मुषित.	१४८३	मूर्ख.	३५२
मुष्क.	६१२	मूर्च्छा.	८०१
मुष्कर.	४५७	मूर्च्छार.	४६१

मूर्च्छित.	४६१	मृपातुत्य.	१०५२
मूर्त्त. }	४६१	मृपिक.	१३००
मूर्त्ति.	१४४९	मृपित.	१४८३
मूर्त्ति.	५६३		४८
मूर्त्तिपत.	५६३	मृग.	१०९
	१४४९		१२१८
मूर्धन्.	५६३		१२९३
मूर्धवेष्टन.	६६७	मृगजालिका.	९२८
मूर्धामिपिक्त.	६९०	मृगतृष्णा.	१०१
मूर्धवसिक्त.	८९५	मृगदंश.	१२८०
	११२१	मृगधूर्त्तक.	१२९०
मूल.	११३	मृगनाभि.	६४४.
	११८३	मृगनाभिजा.	६४१
	११९०	मृगपति.	१२८४
मूलक.	११९८	मृगमद	६४४
मूलकर्म.	१४९८	मृगया.	७३८
मूज.	१२००		९२७
मूलधातु.	६२०	मृगयु.	९२७
मूल्य.	३६२	मृगवधाजीविन्.	९२७
	८६८	मृगव्या.	९२७
मूपक.	१३००	मृगशाम्.	१०९
मुपा.	९०८	मृगशीर्ष.	१०९.

मृगाक्षी.	५०६	मृदङ्गुर.	१३४१
मृगादन.	१२८५	मृदङ्ग.	२९३
मृगारि.	१२८४	मृदाह्वया.	१०५६
मृगित.	१४९१	मृदु.	१३८७
मृगेन्द्रासन.	६१	मृदुच्छद.	११४४
मृजा.	६३६	मृदुल.	१३८७
मृड.	१९७	मृदुलोपक.	१२९५
मृडानी.	२०८	मृद्रक्त.	१०४२
मृणालिनी.	११६०	मृर्द्धाका.	११५६
मृत. }	३७४	मृध्.	७९६
	८६६	मृपा.	१५३४
मृतक.	५६५	मृष्ट.	१४३७
मृतज्ञान.	३७५	मेसला. }	१०३३
मृतस्वभोक्तृ.	७१३		६६४
मृति.	३२३	मेसलाद्रिमा.	१०८३
मृत्.	९४०	मेघ. }	३६
मृत्तिका.	९४०		१६४
मृत्यु. }	१८४	मेघकाल.	१५७
	३०३	मेघगंभीरघोषत्व.	६५
मृत्युंजय.	१९६	मेघनाद. }	१८८
मृत्ता.	९४०		११८४
मृत्ना.	९४०		७०६

मेघनामन्.	११९३	मेदोज.	४२६
मेघपृष्प.	१०६९	मेघ.	८२७
मेघमाला.	१६५	मेघा.	३०९
मेघवत्.	१७१	मेघाजित.	८५२
मेघवह्नि.	११६१	मेघाविन्.	३४१
मेघवाहन.	१७१	मेघि.	८९४
मेघसुहृद्.	१३१९	मेघ्य.	१४३५
मेघारूपं.	१०५१	मेनकाप्राणेश.	१०२७
मेघागम.	१५७	मेनाद्रिजा.	२०४
मेघक. }	१३१०	मेरक.	४९९
	१३९७	मेरु.	१०३१
मेढ.	११०	मेळरु.	१५०८
मेण्डक.	१२७६	मेप. }	११६
मेतार्य.	३२		१२७६
मेधि.	८९४	मेपशृंग.	११९७
मेदक.	९०४	मेपी.	१२७७
मेदस्. }	६१९	मेह.	६३३
	६२४	मेहन.	६१०
मेदस्सृत.	४२३	मेघ्र.	८१३
मेदस्तेजत्.	१२५	मेघ्रावरुण.	८४६
मेदिनी.	९३७	मेघ्रावरुणि.	१२३
मेदुर.	४७६		

मैत्री.	११३	मौढ्य	३२०
मैथिली.	७३१	मौद्गोन.	९६६
मैथुन.	७०३	मौन.	७७
मैनाक.	९३८	मौरजिक.	६२४
मैनाकस्वस्र.	१०२८	मासूर्य.	३१२
मैन्द.	२०४	मौर्यपुत्र.	३२
मैरेय.	२२०	मौर्वी.	७७६
मोक्ष.	९०४	मौलि.	५६६
मोक्षोपाय.	७५	मौलिक.	६५१
मोष.	७७	मौहूर्तिक.	४८२
मोचक.	१५१६	म्रक्षण.	४१६
मोचा.	११३४	म्लान.	१४३५
मोहायित.	११३६	म्लिष्ट.	२६६
मोद.	९०८	म्लेच्छ.	१०४०
मोद.	३१६	म्लेच्छकन्द.	११८६
मोद.	११९४	म्लेच्छमुल.	१०३९
मोह.	३१२	य.	
मोहन.	३२०	यक्ष.	१०४
मौकलि.	८०१	यक्ष.	९१
मौक्तिक.	९३६	यक्ष.	१८९
	१३२२	यक्ष.	१९४
	१०६८	यक्षकर्म.	६३९

यक्षधूरा.	६४७	यतिन्	७६.
यक्षनायक.	४१	यथाकामिन्.	३९५
यक्षेश	४२	यत्रकामावसायित्व.	२०२
यक्षेश्वर.	४३	यथाजात.	३५२
यक्षमन्.	१९०	यथातथम्.	२६४
यज्ञमान.	४६३	यथार्हवर्ण.	७३३
यजुर्वित्	८१७	यथास्थित.	२६५
यजुप्.	८१९	यथेप्सित.	१५०५
यज्ञ.	४९	यदि	१५४२
यज्ञकाल.	८२०	यदुनाग.	२१९
यज्ञप्ररूप.	१४८	यदृच्छा.	३५६
यज्ञशेष.	२१४	यद्.	१५३७
यज्ञसूत्र.	८३४	यद्भविष्य.	३८३
यज्ञांत.	८४५	यद्वद.	३४७
यज्ञिय.	८३४	यंतृ.	७६०
यज्ञवन्	८३०	यन्त्रक.	७६२
यत्.	८१८	यन्त्रगृह.	९०९
यतस्.	१२३१	यन्त्रणी.	९९५
यति.	१५३७	यन्त्रमुक्त.	७७४
	७५	यन्त्रित.	-४३८
	८०९		

यम.	}	१८२	यवनेष्ट.	१०४१
		८१	यवस.	११२५
		१८४	यवागू.	३२७
		१४२४	यवाग्रज.	२४३
यमदेवता.		१०८	यविष्ट.	५५२
यममगिनी.		१०८३	यवीयस्.	५५२
यमराज.		१८५	यज्य.	२१७
यमल.		१४२४	यश.पटह.	२२३
यमलार्जुन.		२१२	यशःशेष.	३७४
यमवाहन.		१२८१	यशस्.	२७३
यमी.		१०८३	यशोधर.	५२
यमुना.		१०८३	यशोमद.	५५
यमुनाजनक.		२५	यशोमद.	३३
यमुनाभिदू.		२२४	यष्टि.	७८५
ययु.		१२४३	यष्टू.	८१७
यव		११७०	या.	२२१
यवकष.		२६७	याग.	८२०
यवक्षार.		२४३	याचक.	३८७
यवनप्रिय.		४२०	याचनक.	३८८
यवनाल.		११७८	याचना.	२८८
यवनालज.		२४४	याचित.	८६६
यवफल.		११५३	याचितक.	८८१

याचा.	३८८	याप्य.	१४४२
याज.	३९५	याप्ययान.	७५८
याजक.	८१७	याम.	१४५
याज्ञवल्क.	८५१	यामक.	११०
याज्ञसेनी.	७११	यामल.	१४२४
यात.	१२३१	यामिनी.	१४२
यातन.	१३५८	यामुन.	१०९१
यातना.	१४६३	याम्या.	१६९
यातयाम.	३४०	यायजूक.	८१८
यातु.	१८७	याव.	६८६
यातुधान.	१८७	यावक.	११७५
यातृ.	९१४	याष्टीक.	७७१
याग.	१३५८	युक्त.	७४३
यात्रा.	७९०	युग.	७५६
यादःपति.	१८८	युग. }	१४२४
यादर्श.	१०७३	युगकीलक.	७५७
यादस्.	१३४८	युगंघर.	७५६
यादोनिवास.	१०६९	युगपत्र.	११५२
यान. }	७५९	युगपार्श्वग.	१२६०
	७३५	युगल.	१४२३
यानपात्र.	८७५	युगांत.	१६१
यानमुल.	७५७	युग्म.	१४२४

युग्य.	७९९	योगवाहिन्.	९४९
युद्ध.	१२६१	योगेष्ट.	१०४१
युद्धानिवर्तिन्.	७९६	योगेश	८९१
युध्	७९५	योग्या.	७८८
युधिष्ठिर.	७०७	योग्यारथ.	७९२
युवति.	५११	योजन.	८८८
युवनाश्वज.	७००	योजनगन्धा.	८४८
युवन.	३३९	योजनगामिनी.	५९
यू.	४०४	योत्र.	८९३
यूका.	१२०८	योद्धृ.	७६३
यूग.	१४१२	योष.	७६३
यूधनाथ.	१२२०	योनल.	११७८
यूधपति.	१२२०	योनि.	६०९
यूधिका.	११४८	योनिदेवता.	१११
यूत.	८२४	योषा.	९०४
यूषकर्ण	८९५	योषित	९०४
यूप.	४०४	यौग	८६२
योक्त्र.	८९३	यौ क.	९२०
योग.	७९	यौवत.	१४१५
	७७	यौवन.	३३९
	८९		

र.		रक्तोत्पल	११६३
रंहस्	४९४	रक्षम्.	१८७
रक्त.	}	रसईश.	७०६
		रक्षा	८२८
		रक्षित.	१४९७
		रक्षोघ्न.	४१६
रक्तचंद.	१०६६	रक्षण	१५२३
रक्तचंदन.	६४२	रङ्ग.	१२९३
रक्ततुंड.	१३३५	रंग.	२८२
रक्तनेजम्	६२२	रंगमातृ	६८५
रक्तपुच्छिका.	१२९९	रंगाजीव }	३२८
रक्तफला.	११८५		९२१
रक्तफेनन.	६०५	रगावतारक.	३२८
रक्तभव	६२२	रचना. }	१४९९
रक्तलोचन.	१३३९		५६८
रक्तवसन.	८०९		६५३
रक्तशालि.	११६९	रजक.	९१२
रक्तश्याम.	१३९८	रजत }	१०४३
रक्तसंघटक.	११६४		१०४५
रक्तसरोरुह.	११६२	रजनाद्रि.	१०२८
रक्ताक्ष.	१२८३	रजनी.	१४२
रक्षाक.	१०६६		

रजम् }	९३६	रत्नगर्भा.	९३७
	९७०	रत्नवि.	१०७४
रजस्वल.	१२८२	रत्ननिधि.	१०७४
रजस्वला.	९३४	रत्नप्रभा	१३६०
रज्जु.	९२८	रत्नराशि.	१०७४
रंजन.	६४०	रत्नसानु.	१०३२
रण. }	७९६	रत्नसू.	९३७
	१४००	रत्नाकर.	१०७४
रणरणक.	३१४	रत्नि.	९९९
रणसङ्कुल.	७९९	रथ. }	७९१
रत.	९३६		११३७
रतकील.	१२८०	रथकट्या.	१४२२
रतव्रण	१२८०	रथकारक	८९९
रतशायिन्.	१२८०	रथकुटुम्बिक.	७६०
रतान्दुका.	१२८०	रथकृत.	९१७
	२९९	रथगर्भक.	७९३
रति. }	९३७	रथगुप्ति	७९८
	७२	रथद्रुम.	११४२
	२२९	रथपाद	७९९
रत्न.	१०६३	रथारोहिन्	७६१
रत्नमुख्य.	१०६९	रथाग	७९९
रत्नकर.	१८९	रथागाह.	१३३०

रथिक.	७६१			१२९४
रथिन्.	७६१	रवण.	}	६४८
रथि.	७६१			१०४९
रथ्य.	१२३४	रवि.		९९
रथ्या.	९८१	रश्मि.	}	९९
	१४२२			१२९२
रद.	९८३	रश्मिकलाप.		६९९
रदन.	९८४			२९९
रदच्छद.	९८१			६१९
रंघ.	१३६३			४०४
रमण.	९१७	रस.	}	३२७
रमणी.	९०९			६२०
रमा.	२२६			१३८९
	११३६			१०९०
रंभा.	१४०६	रसक.		४१३
रम्य.	१४४९	रसगर्म.		१०९३
रय.	४९४	रसज.		१३९६
	१०८७	रसज्ञा.		९८९
रल्लक.	६७०	रसज्येष्ठ.		१३८८
रव.	१४००	रसतेजम्.		४२१

रसना. }	५८५	राक्षस. }	९१
	६६४		१८७
रसनाञ्छिह.	१२८०	राक्षा.	६८५
रसनेत्रिका.	१०६०	राग. }	७३
रसमव.	६२१		२९६
रसवती.	९९८	राक्षव. }	६१९
रसशोधन.	९४४		६७०
रसा.	९३७	राज्.	६८९
रसातल.	१३६३	राजक.	१४१७
रसादान.	३९४	राजदंत.	५८४
रसायन.	४०९	राजधानी.	९७३
रसाल.	११९४		८६३
रसाला.	४०३	राजन्य. }	१०५
रसित.	१४०६		१९४
रसोज्ज्व.	१०६८		६८९
रसोन.	११८१	राजन्य.	८६३
रहस्. }	५३७	राजन्यक.	१४१७
	७४१	राजपट्ट.	१०६६
रहसि.	१५३८	राजपुत्रक.	१४१७
रहस्य.	७४१	राजनीजिन्.	७१३
राका. }	१४९	राजमृद्ग.	११७४
	५३६	राजयक्ष्मन्.	४६३

राजर्षि.	७१२	रात्रिजागर.	१२७९
राजवंश्य.	७१३	रात्रिचर.	१८७
राजवर्त्मन्.	९८७	राद्ध.	४१२
राजवाद्य.	१२२२	राद्धान्त.	२४२
राजशय्या	७१६	राघ	१५३
राजशृंग.	१३४७	राघा.	११३
राजसर्प.	१३०४	राघातनय.	७११
राजसर्पप.	४१८	राघावेधिन्.	७०९
राजहंस.	१३२६	राम.	१३९७
राजादन.	११४२		८४८
राजार्ह.	६४०		२२४
राजावर्त्त.	१०६६		६९८
राजि.	१४२३		७०३
राजिका.	४१८	रामठ.	४२२
राजिल.	१३०५	रामा.	३९.
राजीव.	११६१		५०५
राज्ञी.	१०४८		८१५
रान्यांग.	७१४		६४७
राटि.	७९८		७०६
राठा.	१५१२	रावण	७०६
रात्रि.	१४१	रावणि.	७०६
रात्रिचर.	१८७	राशि.	१४११

राष्ट्र	}	७१४	रीतिपुष्प.	१०९४
		९४७	रीरी.	१४०८
राष्ट्रीय.		३३३	रूपप्रतिक्रिया.	४७३
रासम.		१२९६	रूप.	१०४३
राहु.	}	१२१	रुक्मिणि.	१२२४
		२२०	रुग्ण.	१४८३
राहुमास		१२९	रुच्.	१००
राहुलसू.		२३७	रुचक.	९४३
रिक्तक.		१४४४	रुचि.	९९
रिक्प.		१९१		३९३
रिक्षा.		१२०८	रुचिर.	१४४४
रिखण.		१९२२	रुच्य.	९१७
रिद्ध.		११८३		१४४४
रिपु.		७२८	रुज्.	४४२
रिरी.		१४०८		६०
रिष्टताति.		४८९	रुमा.	४६२
रिष्टि.		७८२		१२७७
रीढक.		४०१	रुड.	९६५
रीढा.		१४७९	रुत.	१४०७
रीण.		१४९६	रुदित.	१४०२
रीति.	}	१३७६	रुद्ध.	१४७६
		१०४८	रुद्र.	१९५

रुद्रतनय.	६९५	रेतस्	६२९
रुद्राणी.	२०१	रेफ.	१४४२
रुधिर.	६२१	रेवती.	११५
रुमा.	९४१	रेवतीभव.	१२०
रुमामव.	९४२	रेवतीश.	२२४
रुह.	१२९३	रेवन्त.	१०३
रुशती.	२७३	रेवा.	१०८३
रुपा.	२९९	रेपण.	१४०७
रुप्.	२९९	रेपा.	१४०७
रुहा.	११९३	रे (राः) }	१९१
रुक्ष.	२६९		१०४३
रूपतत्त्व.	१११४	रेवतक.	१०३१
रूपाजीवा.	१३७६	रोक.	१३६४
	५३१	रोग.	४६२
रूप्य.	१०४६	रोगहारिन्	४७२
	१०४५	रोचक.	३९३
	१०४३	रोचन.	४४५
रूपित.	१४८३	रोचनी.	१०६०
रि.	१५३७	रोनिप्.	९९
रिचित.	१२४८	रोनिष्णु.	४४५
रिज.	९७०	रोदन.	३०७
रिजमुत.	८४८		

रोदसी. }	९३९	रोहिणी. }	४६७
रोधम्	१५२६		१०९
रोधोवक्ता.	१०७७		२३९
रोध.	१०७९		१२६५
रोप. }	७७८	रोहिणीपति.	१०४
	१३६४	रोहिणीपुत्र.	११७
रोम.	४१९		१३९५
रोमगुच्छः	७१७	रोहित. }	१२९४
रोमन्.	६३०		१३४४
रोमलता.	६०६	रोहिताश्व.	१०५९
रोमविकार.	३०५	रौच्य.	८१५
रोमश.	१२७६	रौद्र. }	१५६
रोमहर्षण.	३०५		२९४
रोमाञ्च.	३०५	रौद्री.	११०
रोमावली.	६०६	रौमक.	९४२
रोमोद्गम.	३०४	रौहिणेय.	२२४
रोलन.	१२१२	रौहिण.	११९१
रोष.	२९९		१५९४
रोषण.	३९१	ल.	
रोह	१११८		३७८
रोहणदुम.	६४१	लक्ष.	७७७
			८७३

लक्षण.	} १०६	लङ्केश.	} ६९९
	१३७६		७०६
लक्ष्मण.	} ३५७	लङ्घन.	} ४७३
	७०४		१२४८
	१३२८	लज्जा.	३११
लक्ष्मणा.	} ३९	लज्जाशील.	३९०
	१३२९	लज्जिका.	५३३
लक्ष्मन्.	१०६	लज्जित.	१४८४
	२२६	लघ्न.	७३७
लक्ष्मी.	} ३५७	लज्जिका.	५३३
	१५१२	लघु.	११५९
लक्ष्मीपुष्प.	१०६४	लता.	} १११७
लक्ष्मीवत्.	३५७		११४७
लक्ष्य.	७७७	लपन.	५७२
लगुह.	७८५	लष.	१४९०
लग्न.	११६	लषवर्ण	३४१
लग्नक.	८८२	लभ्य.	७४३
लघिमन्.	२०२	लम्पाक.	६६०
	१४२७	लम्बिका.	५८५
लघु.	} १४७०	लम्बोदर.	२०७
		लम्भन.	१५२०
लघुहस्त.	७७२	लय.	२९२

ललन.	५५६	लाङ्गल.	} ८९०
ललना.	५०५		१२८८
ललंतिका.	६५७	लाङ्गली.	११५१
ललाट }	५७३	लाङ्गलिक.	११९९
	१२३६	लाङ्गल.	१२४४
ललाटिका.	६५५	लाजो.	४०१
ललामक.	६५२	लान्छन.	१०६
ललित.	५०८	लान्तकन.	९३
	७०४	लाम.	८६१
लव. }	१३६	लामान्तराय.	७२
	१५२१	लाभसा.	५४१
	१४२७	लाभा.	६३३
लवङ्ग.	६४६	लाभाविप.	१३१३
लवण }	१३८८	लाभास्त्राव.	१२११
	९४१	लाडिक.	१२८३
लवणवारि.	१०७५	लावण.	४११
लवन.	१५२१	लास्य.	२८०
लवित्र.	८९२	लिसा.	१२०८
लशुन.	११८६	लिङ्ग.	६१०
लस्तक.	७७५	लिङ्गवृत्ति	८५६
लहरी.	१०७६	लिपि.	४८४
लाक्षा.	६८५	लिपिकर.	४८४

लित.	१४८३	लेश.	१३६
लितक.	७७९	लेश. }	१४२७
लिप्ता.	४३०	लेष्ट.	९७०
लिप्सु.	४२९	लेह.	४९३
लिवि.	४८४	लेहन.	४२४
लीला. }	५०७	लोक. }	५०१
	५५५		१३६५
लुठित.	१२४५	लोकनित्.	२३५
लुब्ध.	४२९	लोकविदुसार.	२४८
लुब्धक.	९२७	लोका लोक.	१०३१
लुलाय.	१२८२	लोकेश.	२१३
लुलित.	१४८०	लोचन.	५७५
लूता.	१२११	लोघ.	११५९
लून.	१४८२	लोपाक.	१२९१
लूमन्.	१२४४	लोपामुद्रा.	१२३
लूमविप.	१३१२	लोप्त्रं.	३८३
लेख.	८८	लोम.	४३०
लेखक.	४८३	लोम्य.	११७२
लेखा.	१४२३	लोमकर्ण.	१२९६
लेप्यकृत.	९२२	लोमन्.	६३०
लेटिहान.	१३०४	लोमपादपुत्र.	९७७
		लोमविप.	१३१३

लोमहृत्	१०५९	लौकायतिक.	८६३
लोळ.	१४५५	लौहश्लेष्मण.	९४४
लोळा.	५८५	लौहोत्तम.	१०४४
लोळुप.	४३०	च.	
लोळुम.	४३०		११५३
लोष्टभेदन.	८९३	वंश.	२५२
लोष्टु	९७०		५०३
	१४०	वंशक्षीरिन्.	११५४
लोह.	१०३७	वंशत्रक.	१०५८
	१०३९	वंशरोचना.	११५४
लोहकार.	९२०	वंशानुवंशचरित.	२५२
लोहज.	१०४९	वंशिक.	६४०
लोहपृष्ठ.	१३३४	वंश्य.	७१३
लोहल.	३४९	वक्तृ.	३४३
लोहाभितार.	७८९	वक्त्र.	५७२
	१२१	वक्त्रमेदिन्.	१३८९
लोहित.	११६९		१०८८
	१३९५	वक्र.	११६
लोहितक.	१०६४		१४५६
लोहितचंदन.	६४४	वक्रनालधि.	१२७८
लोहितांग.	११६	वक्रय.	८६८
		वक्राङ्ग.	१३२५

वक्रोष्ठिका.	२९७	वंचक.	३७६
वक्षस्.	६०२	वंचन.	३७९
वक्त्रि.	६२७	वंचित.	४४२
वक्ष्मण.	६१३	वंचुळ.	११३७
वज्र.	१०४९	वंचुला.	१२६९
	९५७	वट.	११३२
	१०४२	वटक.	४००
वज्रादि.	१०५९	वटवासिन्.	१९४
वचन.	२४१	वटिन्.	९२८
वचनीयता.	२७०	वटु.	८१३
वचस्.	२४१	वट्टकरण.	८१४
वज्र.	१८०	वडवा.	१२३३
	३४	वडवामुख.	१३६२
	४८		११००
	११४०	वडवासुत.	१८१
वज्रफण्टक.	७०५	वडिश	९२९
वज्रतुंड.	२३१	वणिग्मार्ग.	९८८
वज्रदर्शन.	१३००	वणिज्.	८६७
वज्रपर्यायनामन्.	१०६५	वणिज्या.	८६७
वज्रशृंगला.	२३९	वंट.	८९२
वज्रजित्.	२३१		१४३४
वज्रिन्.	१७१	वण्ड.	४५६

वपुः.	५५६	वराटा.	१२१५
वप्र.	९६५	वरण.	१३७
वप्रत्रय.	९८०	वरत्रा.	९१५
वप्रा.	१०४१	वाद.	१२३२
वप्रीकूट.	६२	वरप्रदा.	४८०
वमथु.	४०	वररुचि.	१२३
वमन.	९७१	वरयितु.	८५२
वमि.	४६९	वरला.	५१७
वम्री.	१२२३	वरवर्णिनी.	१३२७
वयसु.	४६९	वरांग.	४१८
वयस्थ.	१३१६	वराटक.	५६७
वयस्य.	३३९	वराणसी.	६०९
वयस्या.	७३०	वरारक.	११६५
वर.	५२९	वराश.	१२०६
वरवतु.	१४३९	वराह.	९२८
	१५२३	वरिष्ठ.	९७४
	५१६		१०६५
	१७३		६७२
			१२८७
			१०४०
			१४३०

वरुट्.	९३४	वर्णिन्	८०८
वरुण.	१८८	वर्त्तक.	१०१०
	४३	वर्त्तन.	३८९
वरुष	७५८	वर्त्तनी.	९८३
वरुधिनी.	७४६	वर्त्तलोह.	१०१०
वरेण्य.	१४३८	वर्त्ति.	१३९
वर्कर.	५१४		४४७
	१२७६	वर्त्तिष्णु.	३८९
वर्ग.	१४१३	वर्त्तुल.	१४६७
वर्धस्.	१०१	वर्त्तमन्.	९८३
	४३४	वर्द्धकि.	९१७
वर्धत्क.	६३४	वर्द्धन.	३७२
वर्द्धन.	३७२	वर्द्धनी.	१०१६
	६४४		३०
वर्ण.	४८०	वर्धमान.	१०२४
	१३९२	वर्ध.	१०४१
वर्णज्येष्ठ	८१२	वर्धन्.	७६६
वर्णना.	२६९	वर्धित.	७६६
वर्णपदनाक्य-		वर्ध.	१४३८
विविक्तता.	७१	वर्धा.	५११
वर्णा.	११७५	वर्धणा.	१२१४
वर्णिनी.	५०४		

वर्ष.	१५९	वलिगत.	१२४५
	९४७		१२४७
	११५	वल्लु.	१४४४
	१६६	वल्लुलिका.	१३३७
वर्षकरी.	१२१६	वल्लमन.	४२३
वर्षण.	६६६	वल्लमीक.	८४६
वर्षवराद्यक.	९४७		९७०
वर्षवाकिनू	११५२	वल्ल.	११७४
वर्षवर.	७२८	वल्लकी.	२८८
वर्षा.	१५७	वल्लमा.	५१५
वर्षामू.	१३५४	वल्लरी.	११२२
वर्षावसू.	३४०	वल्लव.	७२३
वर्षमनू.	५६४		८८९
वलक्ष.	१३९३	वल्ली.	१११८
वलमी.	१०११	वल्लूर.	६२४
वलप.	६६३	वल्लवजा.	११९४
वलपित.	१४७४	वश.	४३०
वलिर.	४५८	वशक्रिया.	१४९८
वलीक.	१०११		१२६६
वल्लक.	११२१	वशा.	५०४
वल्लल.	११२१		१२१८
वल्गा.	१२५२	वशिक.	१४४६

वशिता.	२०२	वसुदेव.	६९७
वशिर.	९४१	वसुदेवता.	२२३
वशिष्ट	८४९	वसुदेवभू.	११४
वश्य.	४३२	वसुधा.	६९७
वषट्	१५३८	वसुंधरा.	९३५
वषट्कार.	८२१	वसुपूज्य.	३७
वसति.	९९१	वसुमती.	९३६
	१४२	वस्त.	१२७५
वसथ.	९४१	वस्ति.	४४७
वसन.	६६६		१०६
वसंत.	१५६	वस्तिमल.	६३३
वसा.	४२४	वस्तुक.	९४२
वसिन्.	१३५०	वस्त्र.	६६६
	१११४	वस्त्र.	८४८
	१०४३	वस्त्रा.	६३१
	१००	वस्त्रोक्तसारा.	१९१
वसु	१०६३	वह.	१२४४
	१९१		१०९०
	११७२	वहन.	८७६
	१०९९	वहल	१४४७
वसुक.	९४२	वहा.	१०८०

वहित्रक.	८७५	वाचिक.	२८३
वह्नि.	१०९७	वाचिक. }	२७६
वह्निहृमार.	९०	वाचोयुक्तिपटु.	३४६
वह्निबीज.	१०४४	वाच्य.	४३६
वह्निरेतस्.	१९७	वाज. }	४९५
वह्निशिल.	६४५		३९५
वह्निचुत्पात.	१२६		१३१७
वद्य.	७५१		७८१
वाक्पति.	३४६	वामिन.	१२३३
वाक्पारुष्य.	७३८	वामिन. }	७५१
वाक्य.	२४२	वामिशाश.	९९८
वागीश.	३४६	वाञ्छा.	४३०
वागुरा.	९२८	वाट.	९८२
वागुरिक.	९२८	वादव.	८१२
वाग्निन.	३४६	वादव. }	११००
वाङ्मूल.	२६२	वादवेय.	१२५७
वाच.	२४१	वादव.	१४१९
वाचंयम्.	७६	वाणि.	९१३
वाचस्पति.	११८	वाणिज.	८६७
वाचाट.	३४७	वाणिन्य.	८६४
वाचाउ.	३४७	वाणिनी. }	८६७
		वाणिनी.	९१०

वाणी.	२४१	वानप्रस्थ.	८०७
वात.	६२	वानर.	८०९
वातकिन्.	११०४	वानस्पत्य.	१२९२
वातकुंभ.	४६०	वानायुज.	१११५
वातप्रमी.	१२२७	वानीर.	१२३५
वातमृग.	१२९५	वापी.	११३७
वातरोगिन्.	४६०	वाम	१०९४
वातापिब्लिषु.	१२२	वामदेव.	१४४४
वातायन.	१०१२	वामन.	१४६५
वातायु.	१२९३	वामलूर	१४४६
वातूल.	१४२१	वामा.	१९५
वात्पा.	१४२१	वामाक्षी.	१४२९
वात्सक.	१४१७	वापी.	१७०
वात्स्यायन.	८९३	वायव्या.	४९४
वादाळ.	१३४५	वायस.	९७१
वादित्र.	२८६	वायसी.	४१
वाद्य.	२८६		९०४
वाघ्रीणस.	१२८७		९०७
वान.	११३०		१२३३
वानदद.	९१३		१६९
			१२२२
			११८८

वायु.	११०६	वार्क्ष	१११०
वायुभूति.	३१	वार्णिक.	४८४
वायुवाह.	११०३	वार्त्त.	४७४
वार.	१०६९	वार्त्ता. }	२६०
वार. }	१५०९		८६५
	१४११	वार्त्तायत.	७३४
वारटा.	१३२७	वार्त्ताविह.	३६४
वारण.	१२१७	वार्त्ताशिन्.	८५६
वारनाण.	७६७	वार्त्तिक.	२५६
वारमुख्या.	५३३	वार्द्धक. }	१४१६
वारयंत्र.	१००५		३४०
वारवधू.	५३३	वार्द्धानी.	१०२१
वारला.	१३२७	वार्द्धि.	८७४
वाराणसी.	९७४	वार्द्धुपे.	८८०
वारि. }	१२२९	वार्द्धुपिक.	८८०
	१०६९	वार्द्धस्पत्य.	८६२
वारिम.	१२०४	वाल.	५६८
वारिवात.	९०१	वालक.	११९८
वारीश.	१०७३	वालधि.	१२४४
	१६९	वालवाइया.	६५५
वारुगी. }	९०३	वालि.	७०४
	११४	वालिन्.	७०४

वालुक.	११९७	वासस्.	११६
वालुका.	१०८९	वासा.	११४०
वालुकाप्रभा.	१३३०	वासित.	४१४
वालुंकी.	११८९	वासित. }	१४०७
वालेय.	१२५४	वासिन्.	९१८
वालमीकि.	८४६	वासिष्ठी.	१०८५
वालिहक.	९५९	वासौक.	९९५
वाल्हीक. }	४२२	वासुकि.	१३०८
	९५९	वासुदेव.	२१५
वावदुक.	३४४	वासुपूज्य.	२७
वावृत्त.	१४८४	वासु.	३३३
वाशिष्ट.	६२१	वासौकस्.	९९५
वासनेयी.	१४२	वास्तु.	९८९
वासंत. }	१२५४	वास्तुक.	११८६
	११७३	वास्तोष्पति.	१७२
वासंतिक.	३३१	वाय.	७५४
वासंती.	११४७	वाह }	५८९
वामना.	१३७३		१२३३
वासयोग.	६३७	वाहन.	७५९
वामर.	१३८	वाहरिषु.	१२८२
वासव.	१७१	वाहस.	१३०५
वासवी.	८४७	वाहिक.	९५९

वाहित्य.	१२२७	विकृत.	४५९.
वाहिनी.	१०८०	विक्र.	१२२०
	७४५	विक्रम.	७३९
	७४८	विक्रय.	८७२
वाह्य.	७५९	विक्रयिक.	८९८
वाहिकादि.	१२३५	विक्रयिन्.	८६८
वाहिक.	६४५	विक्रांत.	३६५
	९५९	विक्रायक.	८६८
वि.	१३१६	विक्रिया.	१५१८
विकच.	११२७	विनुष्ट.	२६९.
विकट.	१४३०	विक्रेय.	८७१
विकल्पन.	२७०	विक्रु.	४४८
विकर्णिक.	९५८	विष्णु.	४५०
विकर्त्तन.	९७	विस्त्र	४५०
विस्त्रांग.	४५५	विगान.	२७०
विकसित.	११२८	विग्र.	४५०
विकस्वर.	३५०		७९९
विकाल.	१४०	विग्रह.	५६३.
विकासिन्.	३२०		७३५
विकिर.	१३१९	विग्रस.	८३४
विकुर्वाण.	४३५	विघ्न.	१५०९
विकुणिका.	५८०	विघ्नेश.	२०७.

विवक्षण.	३४१	विजाता.	५३९
विचकिल.	११४८	विजिल.	४१४
विचर्चिका.	४६४	विजिविल.	४१४
विचारणा. }	२५१	विजृम्भित.	११२८
	१३७३	विज्जल.	४१४
विचारित.	१४७५	विज्ञ.	३४३
विचाल.	१४६०	विज्ञान. }	३१०
विचिकित्सा.	१३७५		९००
विचेतम्.	४३५	विज्ञानमातृक.	२३५
विष्टुन्द.	१०१५	विट.	३३१
विच्छित्ति.	५०७	विट्.	३३७
विजन.	७४२	विटक.	१०१०
विजनन.	५४१		११२४
	६९८	विटप. }	६१३
	८०३		११२०
विजय. }	५६	विटपित.	१११४
	४२	विटपाक्षिक.	१०५५
	३८	विट्चर.	१२८१
विजयच्छन्द.	६५९	विड.	९४२
विजयनन्दन.	६९४	वितथ.	२६५
	६९	विताण.	३८६
विजया. }	२०५	वितर्क.	३२२

वितर्दि.	१००४	विद्ध.	१४८६.
वितस्ति.	५९५	विद्याप्रवाद.	२४८
वितान.	६८१	विद्युत्.	११०४.
	८२०	विद्युत्प्रिय.	१०४९
वितुन्नक.	१०५२	विद्रधि.	४७१
	१४९३	विद्रव.	८०९
वित्त.	१४७५	विद्रुत.	१४८७.
	१९१	विद्रुम.	१०४४
विदाघ.	३४३	विद्रुस्.	३४१
विदर.	१४८८	विद्वेष.	७३०
विदर्भ.	९७९	विधवा.	५३०
विदारक.	१०८८	विधा.	१४९७
विदिक्.	१४७		३४२.
विदित.	१४९६	विधातृ.	२१२
विदिता.	४५		१३७९
विदु.	१२२६	विधि.	२१२
विदुर.	३४९		८३९
विदुल.	११३७		१५२०
विदूरग.	१३९०	विधु.	१०५
विदूपक.	३३१		२१६
विदेह.	९४६	विधुंतुदः	१२१
	९७५	विधुवन	१५२२.

विधूत.	१४७५	विपणि.	९८८
विधूनन.	१५२२	विपत्ति.	१००२
विधेय.	४३२	विषय.	४७८
विनतासूनु.	१०२	विषदु.	९८४
विनयस्थ.	४३२	विषदु.	४७८
विना.	१५२७	विषदुर्त्यय.	१५०१
विनायक. }	२०७	विषदुर्त्यास.	१५०१
	२३४	विषदुश्चित.	३४२
विनिद्र.	११२९	विषदुश्चिन्.	२३६
विनिद्रत्व.	३१९	विषदुश्च्युत.	२४४
विनिमय.	८९९	विषाट्.	१०८६
विनियोग.	१५२०	विषादिका.	४६५
विनीत.	४३१	विषाशा.	१०८६
विनेय.	७९	विपिन.	१११०
विन्दु.	३४९	विपुल.	१४३०
विध्य.	१०२९	विपुला.	९३८
विध्यवासिन्.	८५२	विप्र.	८१२
विज्ञ.	१४७५	विप्रकार.	४४१
विपक्ष.	७२९	विप्रकृत.	४४१
विपंची.	२८७	विप्रकृष्ट.	१४५२
विण.	८७२	विप्रतिसार.	१३७८
		विप्रयोग.	१५११

विप्रलब्ध.	४४२	विभ्रम.	१५१२
विप्रलंभ.	१५११		५०८
	१५१९	विभ्रमादिविमुक्तता.	१९
विप्रलाप.	२७६	विमनस्.	४३५
विप्रश्लिष.	४८३	विमर्शन.	३२२
विप्रिय.	७४४		५१
विप्रुप्	१०८९	विमल.	२७
विप्रुव.	८०३		१४३६
विप्रुन	४३४	विमलाद्रि.	१०३०
विबंघ.	४७१	विमान.	८९
विबुध.	८९	विमुद्र.	११२५
विमव.	१९१	वियत्.	१६३
विभा.	१००	वियात.	४३२
विमाकर.	९७	वियोग.	१५११
विमात.	१३९	विरति.	१५२२
विमाव.	३२६	विरल.	१४४७
विमावरी.	१४२	विरह.	१५११
विमावसु.	९८	विरागाह.	४९०
	११००	विराटप्र.	१०६६
विमु.	३५९	विराव.	१४००
विभूति.	२५७	विरिच.	०११
विभूषा.	१५१२	विरिचन.	२१३

विरिचि.	२११	विवश.	४३८
विरुद्धशंसनं.	२७२	विवस्वत्.	९६
विरूपाक्ष.	१९७	विवाद.	२६२
विरोक.	१००	विवाह.	५१७
विरोचन. }	९७	विविक्त.	७४२
	१०९७	विविध.	१४४९
विरोध.	७३०	विवृताक्ष.	१३२५
विलक्ष.	४३३	विवेक.	७९
विलक्षण.	१४९७	विवोद.	५१७
विलग्न.	६०७	विभोक.	५०७
विलंबित.	२९२	विश	८६४
विलम्ब	१५१९	विशंकट.	१४२९
विलाप.	२७५	विशद. }	१३९२
विलास.	५०७		१४३६
विलीन.	१४८७	विशरण.	३७०
विलेपन.	६३५	विशसन.	३७०
विलेपी	३९७	विशास्त्र.	२०९
विलोम.	१४६५	विशास्त्रा.	११२
विवध.	३६४	विशाय.	१५०३
विवर.	१३६४	विशारण.	३७२
विषर्ग. }	९३२	विशारद.	३४१
	३५२		

विशाल. ° } १०२६	विश्वंमरा. ° ९३५.
विशालता. १४२९	विश्वरूप. ° २१५.
विशाला. ° } १४३१	विश्वरेतस्. २१२
विशाला. ° } ९७६	विश्वसेन. ३७
विशाला. ° } ११५७	विश्वस्ता. ५३०
विशिख. ७७८	विश्वा. } ९३५
विशिखा. ९८१	विश्वा. } ४२०
विशुद्ध. १४३६	विश्वामित्र. ८५०
विशेष. १५१५	विश्वास. १५१८
विशेषक. ६५३	विष. ११९५
विश. ६३४	विषण्णता. ३१२
विश्रम्भ. १५१८	विषदर्शनमृत्युक. १३४०
विश्राणन. ३८७	विषघर. १३०३
विश्रुत. १४९३	विषमायुष. २६७
विश्व. } १४३३	विषमोज्ञत. १४६८
विश्व. } १३४५	विषय. } १३८४
विश्वकद्रु. १२८१	विषय. } ९४७
विश्वकर्मन्. १८२	विषयग्राम. १४१४
विश्वकृत. १८२	विषयि. १३८३
विश्वम् २३६	विषसूचक. १३३९
विश्वभेषज. ४२०	विषाण. } १२२४
विश्वंमरा. २१५	विषाण. } १२६४

विपाद.	११२	विष्वक्.	१५२९
विपातक.	१९७	विष्वक्सेन.	२१४
विषुव.	१४६	विष्वद्यच्.	४४४
विषुवत्	१४६	विष्वाण.	४२४
विष्कंभ.	१०२३	विसंवाद	१५१९
विडिक्कुर.	१३१६	विसकण्ठिका.	१३३३
विष्टप.	१३६५	विसर.	१४११
	१११४	विसर्जन.	३८६
विष्टा.	६८४	विसार.	१३४४
	८३५	विसारिन्	३९०
विष्टरश्रवस्.	२१८	विसृत्वर.	३९०
विष्टि.	१३५८	विसृमर.	३९०
विष्टा.	६३४	विस्ति.	८८४
	३७	विस्तर.	१४३२
विष्णु.	४०	विस्तार.	१११४
	२१४	विस्तार.	१४३२
विष्णुगुप्त.	८५४	विस्तीर्ण.	१४३०
विष्णुगृह.	९७९	विस्कार.	१४०६
विष्णुद्विप्.	६९८	विस्फुडिग.	११९९
विष्णुपद.	१६३	विस्पय	३०३
विष्णुपदी.	१०८२	विस्पृ.	१४९५
विष्णुवाहन	२३०		

विस्त्र.	} १३९२	वीचिमालिन्.	१०७३
	६२१	वीणा.	२८७
विस्त्रगंधि.	१०५८	वीणावाद.	९२४
विस्त्रसा.	३४०	वीत.	} १२५२
विहग.	१३१६		१२३१
विहंग.	१३१६	वीतंस.	९३१
विहंगम.	१३१६	वीतदंभ.	४९०
विहंगिका.	३४४	वीतन.	५८७
विहनन.	९१२	वीतराग.	२५
विहसित.	२९७	वीति.	१२३३
विहस्त.	३६६	वीतिहोत्र.	१०९८
विहायम्.	} १६३	वीथी.	} २८४
	१३१६		१४२३
विहायसा.	१५२६	वीघ्न.	१४३६
विहायित.	३८६	वीनाह.	१०९२
विहार.	} १५००		३०
	९९४	वीर.	} २८
विद्वत्.	५०८		२९४
विद्वल.	४४८		३६५
वीक्षापल.	४३३	वीरजयंतिका.	३८१
वीक्षा.	१५००	वीरणीमूढ.	११५८
वीचि.	१०७५	वीरपत्नी.	५१५

वीरपाणक.	८०२	वृक्षभेदिन्.	९१९
वीरमार्या.	५१५	वृक्षवाटी.	१११३
वीरमातृ.	५५८	वृक्षादन.	९१९
वीरविष्ठावक.	८६१	वृक्षाम्छ.	४१७
वीरसू.	५५८	वृजिन. }	१३८१
वीरहन्.	८५५		१४५७
वीराशंसन.	८०१	वृत.	१४८४
वीरुध्.	१११८	वृत्ति. }	९८२
वीरोजस.	८६०		१५२३
वीरोपजीविक.	८६०		८४४
वीर्य. }	१२९	वृत्त. }	१४६७
	३००		१४८४
वीर्यप्रवाद.	२४७	वृत्ताध्ययनदि.	८३८
वीरध.	३६४	वृत्तांत.	२६०
वृक.	१२९१	वृत्ति }	८६४
वृकधूप.	६४८		८६५
वृक्षा.	६२३	वृत्र.	१७४
वृकोदर.	७०७	वृथा	१५३४
वृत्तग.	१४९०	वृद्ध.	२१९
वृक्ष.	१११४	वृद्धकाक.	१३२३
वृक्षधूप.	६४८	वृद्धनाभि.	४५८
वृक्षभिद्.	९१८	वृद्धश्रवसस्.	१७२

वृद्धि.	{	४७०	वृषाकपि.	}	१०९८
		८८१			२१५
		१५०२	वृषांक.		१९५
वृद्धिजीवन.		८८०	वृषी.		८१६
वृद्धोक्ष.		१२५८	वृषोपगा.		१२६६
वृत्त.		११२७	वृष्टि.		१६६
वृंद.		१४११	वृष्णि.		१२७६
वृंदारक.		८८	वृष्य.		११७१
वृश्चिक.		१३१२	वृहतिका.		६७२
		१३००	वृहती.		२८९
वृष.	}	११४०	वृहद्रूह.		१५९
		४७	वृहस्पति.		११८
		१३७९	वेग.		४९४
		१२५६	वेगवत्		१६५
वृषण.		६१२	वेगसर.		१२५३
वृषदंशक.		१३०१	वेणि.		५७०
वृषन्.		१७२			
वृषम.	}	२९	वेणी.	}	१२७७
		१२५६			१०८७
वृषळ.		८९४	वेणु.		११५३
वृषत्रोचन.		१३००	वेणुक.		१२३०
वृषस्यंती.		५२७	वेणुज्य		९२५

वेतन.	}	३६२	वेद्य.		७७७
		८६५	वेपथु.		३०६
वेतस.		११३७	वेमन्		९१३
वेतस्वत्.		९५४	वेळ.		११११
वेप्रासन.		६८४	वेळा.	}	१५०९
वेत्रिन्.		७२१			१०७६
वेद.	}	२४९	वेळुज.		४२०
		२५३			१२४५
वेदगर्भ.	}	२११	वेष्टित.	}	१४५६
		८१३			१४८१
वेदना.		१३७०	वेश		१००३
वेदव्यास.		८४६	वेशंत.		१०९५
वेदांत.		२५०	वेश्मन्.		९८९
वेदिना.		७११	वेश्या.		५३६
वेदितृ.		३४९	वेश्याचार्य.		३३०
वेदी	}	१००४	वेश्याश्रय.		१००३
		८२४	वेप.		६३५
वेध		१५२३	वेष्टन.		५७४
वेधनिका.		९०९	वेसवार.		४१७
वेधन्.	}	२१२	वेसर.		१२५३
		२१७	वेहत		१२६६
वेधित.		१४८६			

वैकक्ष.	१५२	वैदेही.	४२९
	६७२		७०३
वैकटिक.	९१०	वैद्य.	४७२
वैकुण्ठ.	२१५	वैधेय.	३५२
वैखानस.	८०९	वैध्यत.	१८६
वैजनन.	५४१	वैनतेय.	२२१
वैजयंत.	१७८		२३१
वैजयंतिक.	७६४	वैनयिक.	७५२
वैजयंती.	७५०	वैनीतक.	७५९
वैजयिन्.	६९२	वैन्य.	७००
वैज्ञानिक.	३४३	वैपरीत्य.	१५०१
वैदुर्य.	१०६३	वैमात्रेय.	५४६
वैणव.	८१५	वैमानिक.	९२
वैणविक.	९२५	वैमेय.	८७०
वैणिक.	९२४	वैयाघ्र.	७५५
वैतंसिक.	९३०	वैर.	७३०
वैतनिक.	३६१		६०
वैतरणी.	१०८६	वैरंगिक.	४९०
वैतालिक.	७९४	वैरनिर्यातिन.	८०४
वैदेह.	८९८	वैरप्रतिक्रिया.	८०४
वैदेहका.	८९८	वैरशुद्धि.	८०४
		वैराट.	१२०९

वैरिन्.	७२९	वौपट्.	१५३८
वैरोद्ध्या.	२४०	व्यंसक.	३७७
वैवधिक.	३६४		३२
वैवर्ण्य.	३०७	व्यक्त.	३४२
	१५३		१४६७
वैशाख.	७७७	व्यक्ति.	१५१५
	१०२३	व्यग्र.	३६६
वैशेषिक.	८६२	व्यंग.	१३५४
वैश्य.	८०७	व्यंजन.	६८७
वैश्या.	८६४	व्यंजक.	२८२
वैश्रवण.	१८९	व्यंजन.	३९७
वैश्रवणालय.	११३२	व्यतिहार.	८७०
वैश्वानर.	१०९८	व्यत्यय.	१५०२
वैश्वी.	११३	व्यत्यास.	१५०१
वैद्युत.	८३७	व्ययक.	५०१
वैसारिण.	१३४३	व्यया.	१३७०
वैहासिक.	३३१	व्यध.	१५२३
बोटा.	५३४	व्यध्य.	९८४
बोरुखान.	१२४०	व्यंतर.	९१
बोलक.	१०७६	व्यपदेश.	३७८
बोछाह.	१२३९	व्यमिचारिन्.	३२६
बोहित्य.	८७६	व्यय.	१५१६

व्यलीक.	}	३७९	व्याधाम.		१८१
		७४४			
व्यवच्छेद.		७८०	व्याधि.	}	३१२
					४४२
व्यवधा.		१४७७	व्याधित.		४५९
व्यवधान.		१४७८	व्यान		११०९
व्यवहार.		२१२	व्यापन.		३७४
व्यवहारदृष्ट.		७२०	व्यापाद.		१३७२
व्यवहार.	}	५३८	व्यापादन.		३७०
		१५०९	व्यापृत.		७१९
व्यसनसप्तकम्		७३९	व्याप्त.		१४७३
व्यसनार्त्त.		३८१			
व्यसननिन्.		४३५	व्याप्त.		६००
व्याकाण.		२५०			३२०
व्याकुल.		३६६	व्यायाम.	}	६००
व्याकोश.		११२७			
			व्यायोग.		२८४
व्याप्त.	}	१२८५			१२२२
		१४४०	व्याल.	}	१२१४
व्याप्राट.		१३४०			१३०३
व्याप्री.		११५७	व्यालमाहिन्.		४८८
व्याप्त.		३७८			१४३२
व्यादि.		८५२	व्याप्त.	}	८४७
व्याध		९२७			
			व्याहार.		२४९
			व्युत्क्रम.		१५११

व्युत्पन्न.	३४५	व्यति.	८१७
व्युष्ट.	१३९	व्यश्चन.	९२०
व्युष्टि.	१४४६	व्यात.	१४११
व्यूढ.	१४३०	व्यातीन.	४८०
व्यूढकंकट.	७६५	व्यात्य.	८५४
व्यूति.	९१३	वीडा	३११
व्यूह. }	१४११	वीहि.	११६८
	७४७	वीहय	९६६
व्यूहपार्णि.	७४७	श.	
व्योकार.	९२०	शंवर.	१२९३
व्योमकेश.	१९८	शकट. }	२२०
व्योमन्.	१६२		७५३
व्योष.	४२२	शकल.	१४३४
मन. }	१४११	शकली.	१३४४
	१२७३	शकुन. }	६२
मन्या. }	१५०१		१३१६
	७८९	शकुनि. }	१३३४
मण.	२४४		१३१६
मन.	८४३	शकुंत. }	१३१६
मतति.	१११७		१३३८
मनसंमह.	८२३	शकुंतलात्मज.	७०२
मतादान.	८१	शकुंति.	१३१६

शकुल.	१३४५			५७४-
शकुलार्मक.	१३४५			४८
शकुत्	६३४	शंख.		१९३
शकुत्करि.	१२६०			१२०५
शकुद्वार.	६१२			१३१०-
शक्त.	४९१	शंखनक.		१२०५
	७३५	शंखभृत्.		२१९
शक्ति.	७८७	शंखमुख.		१३४९-
	७९६	शची		१७५
शक्तिभृत्.	२०९	शचीपति.		१७३
शक.	१७२	शठ.		३७६
शक्रजित्.	७०६	शठगा.		३७७
शक्रशिरसु.	९७१	शण.		११७९-
शक्र.	३५१	शत.		८७३
शकर.	१२५६	शतकीर्त्ति.		५४-
शंकर.	१९५	शतकोटि.		१८०
शंका.	३१५	शतजतु.		१७३-
	११०२	शतद्रु.		१०८४
शंकु.	७८७	शतधृति.		२१३
	८७४			११६१
शङ्कुकर्ण.	१२५६	शतपत्र.		१३२८-
शङ्कुर.	४७९	शतपदी.		१२१०-

शतपर्वन्.	११५३	शब्द.	१३९९
शतपर्विका.	११९२	शब्दग्राम.	१४१४
शतमिषज्.	११४	शब्दन.	३४८
शतहृदा.	११०५	शब्दाधिष्ठान.	५७३
शतांग.	७५१	शम.	१५३५
शतानन्द. }	२११	शम. }	५९१
	८९०		७६
शतावर्त्त.	२१६		३०४
शशु. }	७२८	शमय.	३०४
	७३२		
शशुंमय.	१०३०	शपन. }	१८५
शनि.	१२०		८३०
शनैश्चर.	१२०	शपञ्च.	६३४
शनैस्.	१५४२	शमि.	११३०
शप.	२४२	शपी.	११३०
शपय.	२६२	शपीगर्भ. }	८१३
शपन.	२४२		१०९८
शफ.	१२४४	शमीषान्य.	११११
शफर.	१३४६	शंषा.	११०४
शवर.	९३४	शंष.	१८०
शवरावास.	१००२	शंवर.	१३४४
शवञ्.	१३९८	शंवरारि.	२२८
		शम्भञ्.	४९३

शंवाकृत.	९६८	शरण.	९९१
शंवूक.	१२०५	शरणार्थिन्.	४७९
शंभली.	५३३	शरत्.	१५९-
शंभु. }	२४	शरद्.	१५८
	१९५	शरधि.	८७२
	२१३	शरम.	१२८६
शम्भव.	२६	शरभू.	२०९
शम्भा.	५५७	शरव्य.	७७७-
शय	५९१	शरारि.	१३३८
शयन. }	३१३	शरारु.	३६९
	६८२	शराच.	१०२४
शयनास्व.	९९५	शराश्रय.	७८१
शयनीय.	६८२	शरीर.	५६४
शयानक.	१२९९	शर्करा.	४०२
शयालु.	४४९	शर्कराप्रमा.	१३६०-
शयित.	४४३	शर्मन्.	१३७०
शयु.	१३०५	शर्व.	१९५.
शय्यमत्र.	३३	शर्वरी.	१४६
शय्या.	६८२	शर्वाणी.	२०४
शर. }	७७८	शल. }	१२९६
	११९२		१२५३.
शरज.	४०७	शलम.	१२१३

शलल.	१२९६	शस्त.	८६
शलाकापुरुष.	७००	शस्त्र	७७३
शलाट.	८८५	शस्त्रजीविन्.	१०३७
शलाटु.	११२०	शस्त्रमार्ज.	७६९
शलक.	१४३४	शस्त्राजीव.	९१६
शलकी.	१३४४	शलषी.	८५८
शल्य.	१२९६	शलक.	७८४
	७८७	शलकटीन.	११८४
शल्यक.	१२९६	शलकशलकट.	१२६१
शल्यारि.	७०७	शलकशलकिन.	८८५
शलव.	५६४	शलकटीन.	८८५
शलश.	१०६३	शलकशलकट.	९६५
	१२९५	शलकशलकिन.	९६५
शलशर्षिदु.	२१७	शलकुनिक.	९३०
शलशभृत्.	१०५	शलक्कीक.	७७१
शलशादन.	१३३४	शलक्यसिंह.	२३६
शलशिन्.	४७	शलकर.	१२५६
शलशिप्रिया	११५	शलस्ता.	१११९
शलशिभास्कर.	१२४	शलस्तापुर.	९७२
शलश्वत.	१५३१	शलस्तामृग.	१२९२
शलष्य	१३९१	शलस्तारंट.	८५७
शलसन.	८३०	शलसिन्.	१११४

शांकर.	१२५७	शार.	४८७
शांकछायनजी.	८४८	शारद.	४३३
शांखिक.	९१०	शारि.	११७२
शाटी.	६७५	शारिका.	४८७
शाठ्य.	३७७	शारिक.	२९४
शाण.	९०९	शारिफ.	१३३६
शाणाजीव.	९१६	शार्ङ्ग.	४८७
शाणी.	६७९	शार्ङ्गभूत.	२२२
शात.	१४८४	शार्ङ्गभूत.	२१९
शातकुंभ.	१०४५	शार्दुल.	१४४०
शाश्व.	७२८	शालङ्कायनभा.	१२८५
शाद.	१०९०	शालवृक्ष.	८४८
शाद्वल.	९५५	शाला.	१२८०
शांत.	८११	शालाजीर.	९९०
शांता	२९५	शालि.	१११९
शांति.	४४	शालीन.	१०२४
शांतिगृह.	३०४	शालु.	११६९
शाप.	२८	शालूक.	४३३
शाम्बरी.	६९३	शालूर.	१३५४
	९९७	शालेय.	११६७
	२७२		१३५४
	५२९		२६६

शास्त्रमन्त्रि.	२३०				
शाव.	३३८		शिक्षा.	}	१११९
शावर.	१०४०				५७१
	११५९		शिक्षांढक.		११०२
शाश्वत.	१४५३		शिक्षिणीव.		५७२
शाष्कुल.	४२९				१०५२
शाशन.	२७७		शिक्षिन्.	}	१०९९
शास्तृ.	२३२				१२२
	४८८		शिक्षिवाहन.		२३३
शास्त्रविद्	३४५		शिक्षु.		१२१९
शिक्ष्य.	३४४		शिक्षुक.		२०८
शिक्षा.	२९०		शिक्षुण.		११३४
शिक्षित.	३४२		शिक्षिनी.		११८४
शिक्षिण्डक.	१३२०		शिक्षा.		४३२
	५७२		शिक्षित.		५८१
शिक्षिण्डिक.	१३२५		शिक्षिनी.	}	७७४
शिक्षिण्डिका	५७६				१४०५
शिक्षर.	११२१		शिक्षिनी.		४६६
	१०३२		शिक्षित.		७७४
शिक्षरिणी.	४०४		शिक्षित.		१४४८
			शिक्षितशिक्षिक.		११७४
			शिक्षि.		१३९७
			शिक्षि.		४९६

शिपिविष्ट. }	१९८	शिला. }	१००८
	४९३		१०३६
	४९९	शिलाननु.	१०६२
शिफा. }	११२०	शिलासार.	१०३८
	११६६	शिली.	१२०३
शिविका.	७९९	शिलीमृत्त. }	७७८
शिवि.	७४७		१२१२
शिमि.	११३०	शिलोच्चय.	१०२७
शिवा.	११३०	शिल्प.	९००
शिवि.	११३१	शिल्पमीविनी.	९२१
शिविक.	११७३	शिल्पा.	१०००
शिरस्. }	९६६	शिल्पिनु.	८९९
	१४०१	शिल्पिशाला.	१०००
शिरस्क.	७६८		१२७
शिरव्याण.	७६८	शिव. }	७४
शिरस्य.	९७०		८६
शिरोगृह.	९९९		१२७४
शिरोधरा	९८६	शिवकर.	९३
शिरोधि.	९८६	शिवगति.	९२
शिरोमणी.	९९०	शिवंकर.	४८९
शिरोमर्दन.	१२८८	शिवताति.	४८९
शिल.	८६९	शिवपुरी.	९७४

शिवा.	११४९	शीत.	११३७
	१२८९		१३८५
	४०	शीतक.	३८३
	२०४	शीतल.	२७
शिशिर.	१५६		१३८५
	१३८५	शीतशिव.	९४२
शिशु.	३३८	शीघ्र.	९०४
शिशुक.	१३४६	शीन.	१४९४
शिशुत्व.	३३९	शीर्णाधि.	१८४
शिशुनामन्.	१२५३	शीर्ष.	५६७
शिशुपाल.	२२१	शीर्षक.	७६८
शिशुमार.	१३९०	शीर्षच्छेद्य.	३७३
शिशुवाहक.	१२७७	शीर्षण्य.	५७०
शिक्ष.	६१०		७६८
शिक्षिदान.	८५५	शील.	८४४
शिक्षत्व.	६६		१३७७
शिष्टि.	२७७	शुक.	१३३५
शिष्य.	७९	शुकपुच्छ.	१०५८
शीकर.	१६५	शुक्.	४१५
शीघ्र.	१४७०	शुक्ति.	१२०४
शीघ्रवेविन्.	७७२	शुक्तिम.	१०६८

शुक्र.	}	१०९८	शुतुद्रि.	१०८४
		४२९	शुद्धमति.	५३
		११९	शुद्धांत.	७२७
		१५४	शुद्धोदनसुत.	२३७
		९३	शुन.	१२७९
शुक्रकर.		४२८	शुनासीर.	१७२
शुक्रशिष्य.		२३८	शुनि.	१२७९
शुक्र.		१३९२	शुनी.	१२८१
शुक्रभात.		१०३७	शुन्य.	१४४६
शुक्रापांग.		१३२०	शुम.	८६
शुगा.		११२४	शुमंयु.	४३३
शुष.		२९९	शुमा.	२७३
शुचि.	}	१०९९	शुभ्र.	१३९३
		१५४	शुम्ब.	९२८
		९९	शुंममथिनी.	२०५
		९७	शुल्क.	७२४
		१४३६	शुल्काध्यक्ष.	७२४
शुंठी.	}	१३९२	शुल्व.	९२८
		४२०		१०३९
		१२२४	शुल्वज.	१०४९
शुंढा.	}	९०३	शुल्वारि.	१०५७
		९०६	शुश्रूषा.	४९७

शुश्रूषा.	३१०	शूलनाशन.	९४३
शुषि.	१३६३	शूलभृत्	१९९
शुषिर. }	२८७	शूलाकृत.	४१३
	११६३	शूलिक.	१२९६
शुष्क.	६२४	शूल्य.	४१३
शुष्म.	७९६	शृंखल. }	१२२९
शुष्मन्.	७९६		६६५
शूक.	३६९	शृंखलक.	१२५५
शूकधान्य.	११८१	शृंग. }	१०३२
शूकर.	४७		१२६४
शूकल.	१२३५	शृंगवेरक.	११८९
शूद्र. }	८०७	शृंगाट.	९८८
	८९४	शृंगार.	२९४
शूद्रा.	५२४	शृंगारभूषण.	१०६१
शूद्री.	५२३	शृंगारयोनि.	२२९
शून्य.	१४४६	शृंगिक.	११९८
शून्यवादिन्.	८६१	शृगिण.	१२७७
शूर	३६५	शृगिणी.	१२६५
शूरदेव.	५३	शृगिन्.	१३४७
शूर्प.	१०१८	शृगीकनक.	१०४६
शूर्पकारि.	२२८	शृन्.	१४८५
शूल.	७८७	शेखर.	६५४

शेष.	६१०	शोचन.	२९९
शेषस्.	६१०	शोचि.	९९
शेषाल.	११६७	शोचिष्केश	१०९९
शेमुषी.	३०९		१०९०
शेख.	१४४	शोण. }	१३९५
शेवधि.	१९२		१२४२
शेवल.	११६७	शोणित.	६२१
शेवाल.	११६७	शोणितपुर.	९७७
शेष.	१३०७	शोष.	४६८
शैक्ष.	७६	शोधनी.	१०१५
शर्षच्छेदिक.	३७३	शोषिका.	११७७
शैल.	१०२७	शोधित. }	४१४
शैलाभिन्.	३२९		१४३७
शैलुष.	३२८	शोफ.	४६८
शैव	६९४	शोमन.	१४४४
शैवल.	११६७	शोभा. }	५०९
शैवलिनी.	१०८०		१५१२
शैवाल.	११६७	शोभांजन.	११३४
शैशव.	३३९	शोष.	४६३
शैष.	१५६	शोषण.	३९४
शोक. }	२९९	शौक.	१४१४
	७२	शौच.	८२

शौंड.	४३६	श्याव.	१३९६
शौंडिक.	९०१	श्येत.	१३९२
शौंडीर्य.	७३९	श्येन.	४८
शौरि.	२१६		१३३४
शौर्य.	७३९	श्रद्धा.	५४१
	७९६	श्रद्धालु.	५३९
शौक्षिक.	७२४		४९०
शौक्षिक.	९१०	श्रंयन.	६५३
श्मशान.	९८९	श्रम.	३११
श्मशानवेश्मन्.	१९६		७८८
श्मश्रु.	५८३	श्रमण.	७५
श्याम.	१३९७	श्रव.	५७३
श्यामक.	११७९		५७४
श्यामल.	१३९७	श्रवण.	११३
	१४२		३१०
श्यामा.	४४	श्रवणा.	५९२
	४०	श्रविष्ठा.	११४
	११४९	श्रविष्ठाम्.	११७
श्यामाक.	११७९	श्राणा.	३९७
श्यामांग.	११७	श्राद्ध.	८२२
श्याळ.	५५२		४९०
श्याळिका.	५५५	श्राद्धकाल.	१४१

श्राद्धदेव.	१८५	श्रीवत्सभृत.	२१९
श्रान्त.	८११	श्रीवास.	६४८
श्रावण.	१५४	श्रीवृक्ष.	११३१
श्रावणिक.	१५४	श्रीवृक्षकिन्.	१२३६
श्री.	३५७	श्रीसंज्ञ.	६६६
	४०	श्रुत	१४३९
	२२६	श्रुतदेवी.	२४१
	१५१२	श्रुति.	२४९
श्रीकठ.	१९५	श्रेणि.	५७३
श्रीखड्ग.	६४१	श्रेणिक.	८९९
श्रीघन.	२३४		५८४
श्रीद.	१८९	श्रेणी.	७१२
श्रीघर.	२१५	श्रेयस्.	१४२३
	५१		३०
श्रीनन्दन.	२२८		७४
श्रीपति.	२१४		८६
श्रीपथ.	९८७	श्रेयास.	१४३९
श्रीपर्णी.	११४३		१३७९
श्रीफल.	११३५	श्रेष्ठ.	२९
श्रीवत्स.	२२२		२७
	४७	श्रेणः	१४३९
	२१८		४५२

श्रोणी.	६०६	श्वशुर.	५५९
श्रोत्र.	५७४	श्वश्रू.	५५९
श्रोत्रिय.	८१७	श्वस्.	१५४१
श्रौषद्.	१५३८	श्वसन.	११०३
श्रुथ.	४९२	श्वसितः.	१३६८
श्लोक्य.	१२२९	श्वान.	१२७९
श्लाघा.	२७०	श्वापद.	१२१६
श्लील.	३५७	श्वविधू.	१२९६
श्लीपद.	४६५	श्वस.	१३६८
श्लेपण.	४०५	श्वासरोधन.	८३
श्लेष्म.	४६०	श्वासहेति.	३१३
श्लेष्मन्.	४६२	श्वित्र.	४६६
श्लेष्मातक.	११४४	श्वेत.	१०४३
श्लोक.	२७३		४०९
श्व श्रेयस.	८६		१३९२
श्वजीविका.	८६६	श्वेतकोलक.	१३४६
श्वदद्या.	११५६	श्वेतगज.	१७७
श्वदयित.	६२६	श्वेतद्युति.	१०५
श्वन्.	१२८०	श्वेतपिंग.	१२८५
श्वपच.	९३३	श्वेतमरिच.	११३४
श्वअ.	१३६४	श्वेतरक्त.	१३९५
श्वयधु.	४६८	श्वेतसर्पप.	२१८०

श्वेतहय.	७०९	पष्टवाद्.	१२६०
श्वोवसीयस.	८६	षाण्मातुर.	२०८
प.		पिङ्ग.	३३४
पट्कर्मन्.	८१२	षोडशावर्त्त.	१२०५
पट्पदी.	१२०८	षोडशार्चिष्.	१२०
पङ्गी.	२५३	षोडशाहि.	१३५२
पङ्भिज्ज.	२३३	षीवन.	१५२१
पङ्गव.	१४२४	षेवन.	१५२१
पङ्ज.	१४०१	ष्यूत.	१५२१
पङ्निन्दु.	२१५	स.	
पङ्गद.	१२६३	सयत्.	७९६
पङ्गसासव.	६२०	सयत.	४३९
पण्ड.	{ १२५९	सयमनी.	१८६
	{ १११०	सयुग.	७९९
	{ ५६२	सयोजित.	१४८५
पण्ड.	{ १९६	सरभ.	१४९९
	{ ७२८	सराव.	१४००
पण्डतिल.	११८०	सलय.	३१३
पण्मुस.	{ ४२	सलाप.	२७५
	{ २०९	सवत्.	१५३५
पष्टिक.	११६८	सप्तसर.	१५९
पष्टिकय.	९६६	सवनन.	१४९८

सवर.	{ ९६५	सश्रुत	१४८९
	१०६९	सश्लेष.	१५०७
सवर्त्त.	१६१	ससक्त.	{ १४७१
			१४५१
सवर्त्तक.	{ २२५	ससद्.	४८१
	११००	ससरण.	९८७
सवर्त्तिका.	११६६	ससिद्धि.	१३७७
सवसथ.	९६१	सस्कार.	१३७३
सबाहक.	४९२	सस्कारवत्त्व.	६५
सविचि.	३०९	सस्कृत.	३४५
सविद्.	२७८	सस्तर.	{ ८२०
सवीत	१४७६		६८२
सवृत	१४७६	सस्तव	१५१३
सवेग.	३२२	सस्त्याय.	९९१
सवेश.	३१३	सस्था.	{ ३२३
सवेशन.	५३७		७४४
सव्यान.	६७१	सस्थान.	{ ९८६
सशक्त.	७९५		१५१६
सशय.	१३७५	सखित	३७३
सशयालु.	४४५	सखिता.	१२७०
सशयितृ.	४४५	सस्फोट.	७९६
सशित.	१४९१	सहत.	१४७२
सश्रव.	२७८		

संहति.	१४११	संकल्प.	१३७०
संहनन.	५६३	संकल्पयोनि.	२२९
संहर्ष.	१५१५	संकसुक.	४३७
संहार.	१६१	संकाश.	१४६२
संहति.	२६१	संकीर्ण.	{ १४७२
सकल.	१४३३		{ १४८९
सकृत्प्रज.	१३२१	संकुचित.	११२९
सक्तक.	११९८	सकुल.	{ २६५
सक्तु.	४०१		{ १४७२
सक्थि.	६१३	संकोचपिशुन.	६४५
सत्वि.	७३०	संक्रंदन.	१७१
सखी.	५२९	संक्रम.	१५१७
सख्य.	७३०	संक्राम.	१५१७
सगर.	६९२	संक्षेप.	१४३२
सगर्भ.	५५१	सख्य.	७९६
सगोत्र.	५६१	सख्या.	{ ८७२
सग्धि.	४२५		{ १३७३
सकट.	१५०४	संख्यावत्.	३४२
संकथा	२७५	संख्येय.	८७२
सकर.	१०१६	संग.	१५०८
संक्रुपण.	२२४	संगत.	{ ७३१
सकृत्लि.	१४८५		{ २६८

संगम.	१५०८	संचारिका.	५२१
संगर.	{ ७२८	संचारिन्.	२९५
	२७८	संजवन.	९९२
संगीत.	२७९	संज्ञ.	४५६
संगुप्त.	२३४	संज्ञप्ति.	३७१
संगूढ.	१४८५	संज्ञा.	२६०
संग्रह.	{ २५७	संज्ञु.	४५६
	१४३२	संज्वर.	११०२
संग्राम.	७९६	सटा.	८१६
संग्राह.	{ ७८४	संजीन.	१३१८
	५९७	सतत.	१४७१
संघ.	१४१२	सतत्त्व.	१३७७
संघचारिन्.	१३४४		{ ५२८
संघजीविन्.	४८०	सती.	{ २०४
संघात.	१४११		{ १०५५
सचिव.	७१९	सतीनक.	११७०
सज्ज.	७६६	सतीर्थ.	७९
सज्जन.	{ ७४९	सत्.	३४२
	३७९	सचम.	१४३९
सज्जित.	१२२१	सत्त्व.	१३६६
संचय.	१४१२	सत्त्वप्रधानता.	७१
संचर.	५६३	सत्पथ.	९८४

सत्य.	२६४	सदेश.	१४५०
सत्यंकार.	८७२	सद्भूत.	२६५
सत्यप्रवाद.	२४७	सद्भन्.	९९०
सत्यवती	८४७	सद्यम्.	१५३२
सत्याकृति.	८७२	सद्यस्क.	१४४८
सत्यानृत.	८६७	सधर्मन्.	१४६१
सत्यापन.	८७१	सधर्मिणी.	५१२
सत्र.	{ १११०	सध्रीची.	५२९
	८२०	सध्यच्.	४४४
सत्रशाला.	१०००	सनत्कुमार.	{ ६९३
सत्रा.	१५२७		९३
सत्रिन्	७३४	सना.	१५३१
सत्वर.	{ १५३०	सनातन.	{ २१६
	१४७०		१४५२
सदृश.	१४६१	सनाभि.	५६२
सदृक्ष.	१४६१	सनि.	३८८
सदन.	९९०	सनिभृति.	३६२
सदृश.	१४६१	सनीड.	१४५०
सदस्.	४८१	संततं.	१४७१
सदस्य.	४८०	संतमस.	१४६
सदा.	१५३१	संतान.	५०३
सदानीरा.	१०८५	संताप.	१.१०२

संतापित.	१४९३	सन्निकर्ष.	१४५०
सतोष.	{ ३०८	सन्निकृष्ट.	१४५१
	८२	सन्निधान.	१४५०
सदर्भ.	६५३	सन्निधि.	१४५१
सदृश.	९०९	सन्निभ.	१४६१
सदान.	१२७४	सन्निवेश.	१५१६
सदानित.	४३९	सपत्न.	७२९
सदानिनी.	९९९	सपत्राकृति.	१३७२
सदेशहारक.	७३४	सपदि.	१५३२
सदेह.	१३७५	सपर्या.	४४७
सदोह.	१४११	सपिंड.	५६२
सद्राव.	८०२	सपीति.	९०७
सधा.	२७८	सप्तकी.	६६४
सधानी.	९९६	सप्तजिह्व.	१०९९
सधि.	७३५	सप्ततंतु.	८२०
सधिजीवक.	४७५	सप्तपर्ण.	११३३
सधिनी.	१२६७	सप्तापि.	१२४
संधिला.	९८५	सप्तल.	११४८
सध्या.	१४०	सप्तसप्ति.	९६
सन्नद्ध.	७६५	सप्तार्चिम्.	१२०
सन्नाह.	७६६	सप्ति.	१२३३
सन्नाथ.	१२२२	सप्तोदार्चिम्.	११००

सत्रलक्षारिन्.	८०		
सभा.	{ ९९०	समय.	{ १५०९
	४८१		२४२
सभाजन.	७३१		१२६
सभासद्.	४८०	समया.	१५३४
सभास्तार.	४८०	समर.	७९६
सभिक.	४८५	समरोचित.	१२२२
सभ्य.	{ ३७९	समर्थन.	१३७४
	४८०	समर्थुक.	४८०
सम.	{ १४६१	समर्याद.	१४५१
	१४३३	समवकार.	२८४
समग्र.	१४३३	समवर्तिन्.	१८४
समज.	१४१४	समवाय.	{ २४३
समज्या.	४८१		१४१२
समजस.	७४२	समसुति.	१६१
समततस्.	१५२९	समस्त.	१४३३
समतभट्ट.	२३४	समस्थली.	९४९
समतात्.	१५२९	समा.	१५९
समपाद्.	७७७	समासमीना.	१२७१
सम.	१५२७	समाकर्षिन्.	१३९०
		समाधात.	७९७
		समाज.	{ १४१४
			४८१

समाज्ञा.	२७३	समीक.	७९८
समाधान.	१३७८	समीचीन.	२६४
समाधि.	{ ८५ ५५ १३७८	समीप.	१४५०
समान.	{ १४६१ ११०९	समीर.	११०६
समानोदर्य.	५५६	समीरण.	११०६
समापन.	३७१	समुख.	३४६
समालभन.	६३६	समुच्चय.	१५२४
समाप्त.	१४३२	समुच्चय.	१४३१
समाहार.	{ १५२४ १४३२	समुत्पिज.	३६६
समाहृति.	२५७	समुदय.	{ ७९८ १४११
समाह्वय.	{ ४८८ ७९७	समुदाय.	{ ७९८ १४११
समिता.	४०२	समुद्र.	१०१५
समिति.	{ ४८१ ७९८	समुद्र.	१०७३
समित्.	७९७	समुद्रदयिता.	१०८०
समिध्.	८२७	समुद्रविजय.	३८
समिर.	११०६	समुन्नवत्.	१४९२
		समुर.	१२९४
		समूह.	१४११
		समूहनी.	१०१६
		समोदक.	४०९

सपत्ति.	३५७	सभ्रम.	३२२
सपद्.	३५७	समद्.	३१६
सपराय.	७९८	समर्द्.	७९७
सपात.	७९७	समार्जनी	१०१६
सपातपाटव.	१४७०	समुखीन.	१४३७
सपुट.	१०१५	सम्मूर्च्छज.	१२०१
सपृक्त.	१४६९	समूर्च्छन.	१५१७
सप्रति.	{ ५३	समूर्च्छनोद्भव.	१३५६
	{ १५३७	समृष्ट.	४१४
सप्रदाय.	८०	सम्यक्.	२६४
सप्रधारणा.	१३७४	सम्राज्.	६९०
सप्रयोग.	५३७	सर.	१३८८
सप्रहार.	७९६	सरक.	९०६
सप्रेष.	१५२०	सरघा.	१२१३
सफाल.	१२७७	सरट.	१२९९
सफुल्ल.	११२८	सरण.	१०३८
सगाध.	१५०४	सरणि.	९८३
सगोधन	२६१	सरमा.	१२८१
सभाष.	२७४	सरल.	३७६
सभूतविजय.	३३	सरलद्भव.	६४८
सभेद.	३१२	सरम्.	१०९४
समोग.	५३७	सरसी.	१०९४

सरस्वत्.	{ १०९१	सर्पराज.	१३०८
	१०७३	सर्पहन्.	१३०२
सरस्वती.	{ १०८५	सर्पारति.	२३१
	१०८०	सर्पिस्.	४०७
	२४१	सर्व.	१४३३
सरि.	१०९६	सर्वसहा.	९३७
सरिस्.	१०८०	सर्वकेशिन्.	३२८
सरिद्धरा.	१०८२	सर्वज्ञ.	{ २५
सरूप.	१४६१		१९८
सरोज.	११६२	सर्वग्रंथिक.	४२१
सरोजन्मन्.	११६२	सर्वतस्.	१५२९
सरीसृप.	१३०३	सर्वतोमुख.	१०७०
सरोरुहासन.	२१२	सर्वदर्शिन्.	२५
सरोरुह.	११६२	सर्वदुःसहय.	७५
सरोरुह.	११६२	सर्वधुरीण.	१२६१
	२५२	सर्वदम.	७०२
सर्ग.	{ १३७६	सर्वभक्षा.	१२७५
	११३८	सर्वमंगला.	२०४
सर्ज.	६४७	सर्वमूपफ.	१२६
सर्वमणि.	६४७	सर्वरस.	{ ६४७
सर्जरस.	१३०२		१३८९
सर्प.	१३१९	सर्वला.	७८७
सर्पमुञ्.			

सर्वलौह.	७७९	सवित्री.	५५८
सर्ववेदस्.	८१९	सावित्री.	५९३
सर्वसन्नहन.	७८८	सविध.	१४५०
सर्वानुभूति	{ ५१	सवेश.	१४५०
	{ ५४	सव्य.	१४६६
सर्वान्नभक्षक.	४२८	सव्यसाचिन्.	७०८
सर्वान्नीन.	४२८	सव्येष्ट.	७६०
सर्वभिसार.	७८८	ससीम.	१४५०
सर्वार्थसिद्ध.	२३७	सस्य.	{ ११३०
सर्वाल्महाज्वाला.	२४०		{ ११६८
सर्वौघ.	७८८	सस्यशीर्षक	११८१
सर्पप.	{ ११९८	सस्यशूक.	११८१
	{ ११८०		{ ४९१
सलिल.	१०६९	सह.	{ १५२
सल्लङ्गी.	११५२		{ १५२७
सव.	८२०	सहकार.	११३३
सवन.	६३८	सहचर.	७३०
सवयस्.	७३०	सहचरी.	५१२
सवर्ण.	१४६१	सहज.	{ ५५१
सवलि.	१४०		{ १३७६
सवितृ.	९५	सहन.	३९१
सवितृदेवत.	११२	सहपान.	९०७

सहभोजन.	४२५	सांवत्सर.	४८२
सहसा.	१५३२	साकम्.	१५२७
सहस्.	{ ७९६	साकल्यवचन.	८३९
	{ १५२	साकेत.	९७५
सहस्य.	१५२	साक्षिन्.	८८२
सहस्र.	८७३	साखि	९५९
सहस्रदंष्ट्र.	१३४५	सागर.	{ ५०
सहस्रनेत्र.	१७२		{ १०७३
सहस्रपत्र.	११६१	सागरनेमि.	९३८
सहस्रवेधिन्.	४२२	सागरमेखला.	९३८
सहस्राशु.	९५	सागरांनरा.	९३८
सहस्रार.	९३	साख्य.	८६२
सहस्रिन्.	७६४	साचि.	{ १५१५
सहाय.	४९६		{ १५३४
सहायता.	१४२२	सात.	१३७०
सहिष्णु.	३९०	सातवाहन.	७१२
सहृदय.	३४५	सातिसार.	४६०
सहोदर.	५५०	सात्वत.	२२४
सद्य.	४७४	सात्वती.	२८५
सा.	२२६		
सांघात्रिक.	८७५	सात्विक.	{ २११
सायुगीन.	७९३		{ २९५
			{ २८३

साद.	३१२	सांद्रलिङ्ग.	४७६
सादिन्.	{ ७६१	सान्नाय्य.	८३१
	{ ७६२	सान्ध्यासिक.	८०९
साधारण.	{ १४७२	साप्तपदीन.	७३१
	{ १४६१	सामन्.	७३६
साधारणस्त्री.	५३२	सामयोनि.	१२१७
साधारणी.	१००५	सामवायिक.	७१९
साधित.	४४६	सामविद्.	८१९
	१४४५	सामवेद.	२४९
साधु.	{ ३७९	सामाजिक.	४८१
	{ ७६	सामान्य.	{ १५१५
साधुबाहिन्.	१२३५		{ १४७२
साध्वस.	३०१	सामिधेनी.	८२७
साध्नी.	५२८	सामुद्र.	{ ९४१
सानु.	१०३५		{ ५६५
सानुमत्.	१०२७	सांपरायिक.	७९८
सान्तपन.	८४२	सांप्रतम्.	{ ७४३
सांत्व.	२६६		{ १५३०
सांत्पन.	७३६	साम्मातुर.	५४६
सांष्टिक.	१६२	साम्य.	१४६३
सांद्र.	{ १४४७	सायक.	७७८
	{ १४९२		

सायम्.	{ १४० १५३१	सार्वभौम.	{ ६९१ १७०
सार.	{ ६२६ १९१ ११२१	साल.	{ १११४ ९८० ११३८
सारंग.	{ १२९३ १३२९	सालभञ्जी.	१०१४
सारणि.	१०८९	सालवेष्ट.	६४७
सारथि.	७६०	साला.	१११९
सारमेय.	१२७९	सालातुरीय.	८५१
सारस.	१३२८	सार्व.	{ ९५७ २२०
सारसन.	{ ६६४ ७६७	सावित्र.	८१३
सारसी.	१३२९	सावित्री.	५९३
सारस्वत.	{ ८१५ ९५८	साम्रा.	१२६४
सार्ध.	१४१२	साहस.	७३६
सार्धवाह.	८६८	साहस.	{ १४१५ ७६४
सार्धम्.	१५२७	सिद्ध.	{ १२८३ ४८
सापिण्ड.	४१०		१४४०
सार्पा.	१११	सिद्धल.	५९६
सायं.	२५	सिद्धद्वार.	९९३

सिंहनाद.	१४०४	सिद्ध.	{ ४१२
सिंहयाना.	२०३		{ १४८७
सिंहल.	१०४२	सिद्धांत.	२४२
सिंहसंहनन.	३५५	सिद्धापगा.	१०८२
सिंहसेन.	३७	सिद्धायिका.	४६
सिंहान.	१०३८	सिद्धार्थ.	{ ११८०
सिंहासन.	११७		{ ३८
सिकता.	१०८९	सिद्धार्था.	३९
सिक्थक.	१२१४	सिद्धि.	७४
सिचय.	६६६	सिध्म.	४६७
सिन्.	६६६	सिध्मन्.	४६७
सित.	{ ४३८	सिध्मल.	४६१
	{ १३९२	सिध्य.	१११
सितच्छद.	१३२५	सिन.	११४२
सितरंजन.	१३९४	सिर्नावाली.	१५१
सिता.	४०३	सिंदुवार.	११४७
सिताग्र.	६४३	सिंदूर.	१०६१
सिनांभोज.	११६२	सिंदूरकारण.	१०४०
सितासित.	२२४	सिंधु.	{ १०७३
सिनोदर.	१८९		{ १०८०
सिनोपला.	४०२	सिंदुर.	१२१७
		सिरा.	६३१

सिल्ह.	६४८	सुखवर्चक.	९४५
सीता.	{ ८९१	सुगत.	२३२
	{ ७०३	सुगंधक.	११९०
सीत्कृत.	१४०३	सुगधि.	१३९१
सीत्य.	{ ९६८	सुगधिक.	११६९
	{ ११६८	सुगृह.	१३४१
सीमन्.	९६२	सुग्रीव.	{ ३७
सीमन्त.	५७१		{ ७०५
सीमन्तिनी.	५०४	सुचरित्रा.	५२८
सीमा.	९६२	सुव.	५४२
सीर.	८९०	सुतारका.	४४
सीवन.	९१२	सुतेजस्.	५१
सीवनी.	६११	सुत्रामन्.	१७२
सीस.	१०४०		{ ६९८
सीसपत्रक.	१०४०	सुदर्शन.	{ २२२
सुकरा.	१२७१		{ ३८
सुकल.	३८७	सुदाय.	५२०
सुकुमार.	१३८७	सुदारु.	१०३१
सुकृत.	१३७९	सुधर्मन्.	३२
सुकृतिन्.	४८९	सुधर्मा.	१७८
सुखंसुण.	२००	सुधा.	८९
सुख.	१३७०	सुधामुन्.	८८

सुधास्रवा.	५८५	सुमति.	{ २६
सुधाहृद्.	२३१		{ ५२
सुधी.	३४१	सुमधुर.	२६६
सुनाभ.	१०२८		{ ११२५
सुनिश्चित.	१४९१	सुमनस्.	{ ८८
सुंदर.	१४४५		{ ११७४
सुंदरी.	५०५	सुमित्र.	३८
सुपथिन्.	९८४	सुमित्रभू.	६९२
सुपर्ण.	२३१	सुमेरु.	१०३२
सुपर्णकुमार.	९०	सुयशस्.	४०
सुपयन्.	८८	सुर.	८८
सुपार्श्व.	२७	सुरज्येष्ठ.	२१३
सुपार्श्वक.	५३	सुरत.	५३६
सुप्त.	{ ४४३	सुरपथ.	१६३
	{ ३१३	सुरपर्णिका.	११३४
सुप्रतीक.	१७०		{ १५६
सुप्रभ.	६९८	सुरभि.	{ १२६५
सुप्रलाप.	२७६		{ १३९०
सुभग.	४४८	सुरर्षभ.	१७३
सुभद्रेश.	७०९	सुरस.	६२३
सुनूत.	६९३	सुरा.	९०३
सुम.	११२४	सुराचार्य.	११८

सुराजीविन्.	९०१	सुव्रता.	{ ४०
सुरारि.	२३८		{ १२६८
सुरालय.	८७	सुशीम.	१३८५
सुरावारि.	१०७५	सुपम.	१४४४
सुरुक्ता.	९८५	सुपमदुष्प्रमा.	१३०
सुरूहक.	१२४०	सुपमा.	{ १२९
सुलोहक.	१०४८		{ १५१२
सुवचन.	२७६	सुष्टु.	१५३५
सुवर्चिका.	९४५	सुसीमा.	३९
सुवर्ण.	{ ८८४	सुस्मिता.	५०७
	{ १०४३	सुहस्तिन्.	३४
सुवर्णक.	{ १०४७	सुहित.	४२६
	{ १०४१	सुहृद्.	{ ७१४
सुवर्णबिन्दु.	२१७		{ ७३०
सुवासिनी.	५१२	सुहृद्भल.	७९०
सुविधि.	{ २७	सूकर.	१२८७
	{ २९	सूक्ष्म.	१४२७
सुवीरान्ध.	४१६	सूक्ष्मदर्शिन.	३४४
सुवेल.	१०३०	सूचक.	{ ३३०
सुव्रत.	{ ५४		{ ३८०
	{ ४९	सूचनकृत्.	२५४
		सूचि.	१००५

सूचिसूत्र.	९११	सून.	११२५
सूची.	९११	सूना.	९३०
सूचीमुख.	१०६५	सूनु.	५४२
सूच्यास्य.	१३००	सूनृत.	{ २६४
	{ ८९८		{ ८१
सूत.	{ ७६०	सूप.	{ ७२३
	{ ७९४		{ ३९७
	{ १०५०	सूपकार.	७२३
सूततनय.	७११	सूर.	{ ३८
सूतिकागृह.	९९७		{ ९६
सूत्थान.	३८४	सूरण.	११८९
	{ २५४	सूरत.	३६९
सूत्र.	{ २४६	सूरसूत.	१०२
	{ ९१३	सूरि.	३४१
सूत्रफंठ.	८१२	सूर्मी.	१४६४
सूत्रकृत.	२४३	सूर्ये.	९५
सूत्रधार.	३३०	सूर्यकांत.	१०६७
सूत्रवेष्टन	९१३	सूर्यजा.	१०८३
सूद.	{ ७२२	सूर्यमणि.	१०६७
	{ ३९७	सूर्याश्मन्.	१०६७
सूदशाला.	९९८	सूर्येदुसंगम.	१५०
सूदाध्यक्ष.	७२२	सूर्योद.	५००

सूक्ष्मणी.	५८१	सेराह.	१२३८
सूग.	७८५	सेवक.	४९६
सूगाल.	१२८९	सेवन.	९१२
सृणि.	१२३०	सेवनी.	९११
सृणीका.	६३३	सेवा.	४९६
सृति.	९८३	सेवावृत्ति.	८६६
सुपाटिका.	१३१७	सैहिकेय.	१२१
सेक.	८३७	सैकत.	१०७८
सेकपात्र.	८७८	सैतवाहिनी.	१०८६
सेकिम.	११९०	सैद्धान्तिक.	४८३
सेकृ.	५१६	सैनिक.	७६३
सेचन.	{ ८७८	सैधव.	{ ९४१
	८३७		१२३४
सेतु.	९६५	सैन्य.	{ ७४५
	३९		७६३
सेना.	{ ७४८	सैरंभी.	{ ५२१
	७४५		७१०
सेनांग.	७५१	सैरिभ.	१२८२
सेनानी.	{ २०८	सोढ.	१२७८
	७२५	सोदर.	५५१
सेनामुख.	७४८	सोदय.	५५१
सेनारक्ष.	७६३	सोपांग.	२४५

सोपान,	१०१३	सौप्तिक.	८०१
सोम.	१०५	सौभागिनेय.	५४७
सोमज.	४०४	सौमिकी.	८२३
सोमप.	८१८	सौमित्रि.	७०४
सोमपीथिन्	८१८	सौम्य. ०	५७६
सोमभू.	६९५		११७
सोमयाजिन्.	८१७		१४४५
सोमसिंधु.	२१८	सौरभेय.	१२५७
सोमाल.	१३८७	सौरभेयी.	१२६५
सौख्यसुप्तिक.	७९४	सौराष्ट्रक.	१०५०
सौख्य.	१३७०	सौराष्ट्रिक.	११९६
सौगत.	८६१	सौराष्ट्री.	१०५५
सौगधिक.	११६५	सौरि.	१२०
	११९१	सौलिककेय.	११९६
	१०५८	सौवर्चल.	९४३
सौचिक.	९१०	सौवस्तिक.	७२१
सौदामिनी.	११०५	सौविद.	७२७
सौध.	९९२	सौविदल.	७२७
सौधर्म.	९३	सौवीर.	४१६
सौनद.	२२५		९६०
सौनिक.	९३०		१०५१
सौपर्णेय.	२३१	सौहार्द.	७३१

सौहित्य.	४२६	स्तनशिक्षा.	६०३
सौहृद.	७३०	स्तनान्तर.	६०३
स्कंद.	२०८	स्तनित.	१४०६
स्कंध.	१२२४	स्तनितकुमार.	९०
	५८८	स्तन्य.	४०४
	१४१३	स्तवक.	११२६
	१११९	स्तवधरोमन्.	१२८८
स्कन्धज.	१२००	स्तभ.	१२७५
स्कंधमल्लक.	१३३४	स्तंभ.	११८२
स्कंधवाहक.	१२५८		११२०
स्कंधशाखा.	१११९	स्तंभकरि.	११६८
स्कंधावार.	७४६	स्तंभपुर	९७९
	९७३	स्तंभ.	१०१४
स्कंधिक.	१२५८		३०५
स्कन्ध.	१४९१	स्तरि.	११०४
स्वलन.	१५२२	स्तव.	२६९
स्वलित.	८०४	स्तिमित.	१४९२
स्तन.	६०३	स्तुति.	२६९
स्तनंधय.	३३८	स्तुतिव्रत.	७९५
स्तनमुख.	६०३	स्तेन.	३८१
स्तनयितु.	१६४	स्तेय.	३८३
स्तनवृन्त.	६०३	स्तोक.	१४२६

स्तोकक.	१३२९	सविर.	{ ३३९
स्तोत्र.	२६९		{ २११
स्तोम.	{ १४११	स्थाणु.	{ १९५
	{ ८२०		{ ११२२
स्त्यान.	१४९४	स्यांडिल.	८१०
स्त्री.	{ ५०३		{ ७७७
	{ ७३८	स्थान.	{ ९८८
स्त्रीचिह्न.	६१०		{ ९९१
स्त्रीधर्म.	५३६	स्थानक.	१०९५
स्त्रीधर्मिणी.	५३५	स्थानाङ्ग.	२४३
स्त्रीपुंस.	५३८	स्थानाध्यक्ष.	७२४
स्वगन.	१४७७	स्थानिक.	७२४
स्वगित.	१४७६	स्थानीय.	९७२
स्वगी.	७१८	स्थापत्य.	७२७
स्यांडिल.	८२४	स्थामन्.	७९६
स्यांडिलशायिन्.	८१०	स्थायिन्.	२९५
स्थपति.	{ ८१८	स्थायुक.	७२६
	{ ९१७	स्थाल.	१०२६
स्थपुट.	१४६८	स्थाली.	१०१९
स्थल.	९४०	स्थावर.	१४५४
स्थलशृंगाट.	११५६	स्थाविर.	३४०
स्थली.	९४०		

सासक.	{ ६४९	खेष्ट.	१४५३
	{ १०७७	सौरिन्.	१२६३
सासु.	१४५३	खसा.	६३१
सित.	४९२	खातक.	८०८
	{ १३७७	खान.	६३८
	{ ७४४	खायु.	{ ६१९
सिति.	{ १४९८		{ ६३१
	{ १४९९	खिग्व.	{ ४७८
स्थिरजिह्व.	१३४४		{ ७३०
स्थिरा.	९३७		{ ४१३
स्थूणा.	{ १०१४	खु.	१०३५
	{ १४६४	खुपा.	५१४
	{ ६८१	खुहि.	११४०
स्थूल.	{ ४४८	खेह.	{ १३७७
स्थूलनाश.	१२८८		{ ४१७
स्थूलभद्र.	३४	खेहप्रिय.	६८७
स्थूललक्ष.	३८५	खेहभू.	४६२
स्थूलशाट.	६७२	स्पर्धा.	१५१५
स्थूलशीर्षिका.	१२०७	स्पर्शन.	{ ११०७
	{ ८८२		{ ३८६
खेय.	{ १४५३	स्पश.	७३४
		स्पष्ट.	१४६७

स्पृहा.	४३०	स्मरण.	३०८
स्फुट.	१३१५	स्मरध्वज.	२८६
स्फटिकाचल.	१०२८	स्मरमंदिर.	६०९
स्फाति.	१५०२	स्मित.	{ २९६
स्फार.	१४३७		{ ११२७
स्फिज्.	६०९	स्मृति.	{ २५१
स्फिर.	१४२६		{ ३०८
	१४६७	स्मेर.	११२९
स्फुट.	{ ११२८	स्यद.	४९४
	१३१५	स्यंदन.	{ ७५१
स्फुटन.	१४८८		{ ५३
स्फुटित.	११२८	स्यंदिनी.	६३३
स्फुर.	७८३	स्यन्न.	१४९६
स्फुरण.	१५२३	स्यमंतक.	२२३
स्फुरणा.	१५२३	स्याद्वादवादिन्.	८६१
स्फुलिङ्ग.	११०३	स्याद्वादिन्.	२५
स्फूर्जथू.	१८१	स्यूत.	{ ९१२
स्फोटक.	४६		{ १४८७
स्फोटायन.	८५३	स्यूति.	९१२
सय.	३१७	सरू.	६५१
सर.	२२७	सव.	{ ६३३
सरंकूपिका.	६०९		{ १०९६

सर्वन्ती.	१०८०	स्वच्छंद.	३५५
सप्त.	२१३	स्वच्छपत्र.	१०५१
सस्त.	१४९१	स्वजन.	५६१
सस्तर.	६८२	स्वतंत्र.	३५५
स्वाक्.	१५३०	स्वदन.	४२३
सुधी.	९४५	स्वधा.	१५३८
सुच.	८२८	स्वधामुज्.	८८
सुत.	१४९६	स्वधिति.	७८६
सुव.	८२८	स्वन.	१३९९
स्रोतईश.	१०७३	स्वनि.	१४००
स्रोतस्.	१०८०	स्वनित.	१४०६
	१०८६	स्वमक.	४४२
	१३८३	स्वभावे.	१३७६
स्रोतस्विनी.	१०८०	स्वभू.	२१६
स्रोतोजन.	१०५१	स्वयंवरा.	५११
स्व.	१५२५	स्वयंप्रभ.	५४
	१९२	स्वयंभू.	२४
	५६१		६९५
	५६२		२११
स्वकीय.	५६२	स्वर.	१३९९
स्वकुलक्षय.	१३४४	स्वरापगा.	१०८२
संग.	३५५	स्वरभेद.	३०६

स्वरू.	१८०	स्वर्वेश्या.	१८३
स्वरूचि.	३५५	स्वर्वेद्य.	१८१
स्वरूप.	१३७६	स्वलक्षण.	१३७६
स्वर्.	१५२५	स्वसृ.	५५३
स्वर्ग.	८७	स्वस्तिक.	४७
स्वर्गपति.	१७३	स्वस्तिय.	५४३
स्वर्गसद.	८७	स्वाति.	११२
स्वर्गिगिरि.	१०३२	स्वादु.	१३८८
स्वर्गिगिरि.	१०३२	स्वादुरसा.	९०२
स्वर्गिवधू.	१८३	स्वादुवारि.	१०७५
स्वर्ग्यापगा.	१०८२		८२
स्वर्जि.	९४५	स्वाध्याय.	८४२
स्वर्जिका.	९४५		२४९
स्वर्जिकाक्षर.	९४५	स्वान.	१३९९
स्वर्ण.	१०४३	स्वात.	१३६९
स्वर्णकाय.	२३१	स्वाप.	३१३
स्वर्णकार.	९०८	स्वापतेय.	१९१
स्वर्णज.	१०४२		५१
स्वर्णारि.	१०४१	स्वामिन्.	७१४
स्वर्भानु.	१२१		३५९
स्वर्षधू.	१८३		२०८
स्वर्वापी.	१०८२		

स्वास्थ्य.	{ ४७४	हंहो.	१५३७
	{ ३०८	हंजे.	३३४
स्वाहा.	{ १५३८	हट्ट.	१००२
	{ ११००	हट्टाध्यक्ष.	७२५
स्वाहाभुज्.	८८	हठ.	८०४
स्वेच्छा.	३५६	हंढे.	३३४
स्वेद.	३०५	हृत.	४३९
स्वेदज.	१३५६	हनु.	५८३
स्वेदनिका.	९२१	हनुमत.	७०५
स्वैरिणी.	५२९	हन्त.	१४९५
स्वैरिता.	३५६	हंभ.	१४०६
स्वैरिन्.	३५५	हय.	{ १२३६
ह.			{ १७६
	{ ९६	हयग्रीव.	२२०
हंस.	{ १०४३	हयप्रिय.	११७०
	{ १३२५	हयमार.	११३७
हंसक.	६६६	हयवाहन.	१०३
हंसकालीयतनय.	१२८३	हर.	१९८
हंसग.	२१२	हरण.	५२०
हंसपाद.	१०६१	हरबीज.	१०५०
हंसी.	१३२७	हरशेखरा.	१०८२

हरि.	{	१२३३	हरिताल.	१०५८
		११७२	हरितालि.	११९३
		१८४	हरिदश्व.	९८
		९७	हरिदेव.	११४
		१७१	हरिद्रा.	४१८
		२१४	हरिद्राराग.	४७६
		१३९६	हरिद्रु.	१११४
		१३५४	हरिपण.	११९०
		१२८३	हरिप्रिया.	२२६
		१२९२	हरिमंथक.	११७०
हरिक.		१२४२	हरिमंथज.	११७३
हरिकेलिय.		९५७	हरिय.	१२३८
हरिचंदन.	{	१७९	हरिवश.	३५
		६४१	हरिध्वज.	७०१
हरिण.	{	१२९३	हरिपेण.	६९४
		१३९२	हरिमुत.	६९४
हरिणी.		१४६४	हरितकी.	११४६
हरिष्मणि.		१०६४	हरेणु.	११७०
हरित्.	{	१६६	हर्म्य.	९९३
		१३९४	हर्म्यक्ष.	१२८४
हरित.	{	११७२	हर्म्यश्व.	१७२
		१३९५	हर्म्य.	३१५

हर्यमाण.	४३५	हव्यपाक.	८३३
हल.	८९१	हव्यवाह.	१०९९
हला.	३३४	हव्याशुन.	१०९७
हलाह.	१२४३	हस.	२९६
हलाहल.	{ ११९५	हसन.	{ २९६
	१२९८		२९८
हलि.	८९०	हसनी.	१०२०
हलिन्.	{ २२४	हसतिका.	१०२०
	८९०	हंसित.	{ ११२९
हलिप्रिय.	११३८		२९७
हलिप्रिया.	९०२		{ ५९९
हल्य.	९६८		११२
हल्लक.	११६४	हस्त.	{ १२२४
हल्लीसक.	२८१		५९१
हव.	२६१		८८७
हवित्री.	८३३	हस्तधारण.	१५०२
हविरशन.	१०९७	हस्तर्विब.	६४९
हविर्गेह.	९९६	हस्तसूत्र.	६६३
हविष्य.	४०७	हस्तिन्.	१२१७
हविस्.	{ ४०७	हस्तिदत्तक.	११९०
	८३१	हस्तिनख.	९८२
हव्य.	८३२	हस्तिनापुर.	९७८

हस्तिनासा.	१२२४	हालि.	५५५
हस्तिनीपुर.	९७८	हाव.	५०९
हस्तिन.	१२१७	हास.	२९६
हस्तिपक.	७६२	हास.	७२
हस्तिमल्ल.	१७७	हासिका.	२९६
हस्तिशाला.	९९८	हास्तिक.	१४१८
हस्त्यारोह.	७६२	हास्तिनपुर.	९७८
हाटक.	१०४३	हास्य.	२९६
हायन.	१५९	हास्य.	२९४
हार.	६५९	हाहा.	१८३
हारफल.	६६०	हिंसा.	३७१
हारहर.	९०३	हिंस.	३६९
हारहरा.	११५६	हिंका.	४६८
हारि.	४९३	हिंगु.	४२२
हारि.	१४४४	हिंगुल.	१०६१
हारिद्र.	१३९४	हिज्जल.	११४५
हारीत.	१३४१	हिजिर.	१२२९
हार्द.	१३७७	हिडंननिषूदन.	७०८
हाल.	७१२	हिम.	१०७२
हालक.	१२४२	हिम.	१३८५
हाला.	९०३	हिमद्युति.	१०५
हालिनी.	१२९८	हिमप्रस.	१०२७

हिमवत्.	१०२७	हीरक.	१०६५
हिमवालुका.	६४३	हुड.	१२७६
हिमांशु.	१०४३	हुडु.	१२७६
हिमानी.	१०७२	हुतवह.	१०९९
हिमालय.	१०२७	हुताशन.	१०९७
हिरण्मयी.	१४६४	हृति.	२६१
हिरण्य.	१२०६	हरव.	१२९०
	१०४३	हृच्छय.	२२७
	१९२	हृद्.	६०३
	१०४५		१३६९
हिरण्यकशिपु.	२२१		६२३
हिरण्यगर्भ.	२१३	हृदय.	६०३
हिरण्यनाभ.	१०२८		६२३
हिरण्यबाहु.	१०९०		१३६९
हिरण्यवर्णा.	१०७९	हृदयंगम.	२६८
हिरण्यरेतस्.	१९७	हृदयंगमता.	६७
	१०९७	हृदयस्थान.	६०२
हिरुह.	१५३४	हृदयालु.	३४५
	१५२७	हृदयेशा.	५१६
हीन.	१४७५	हृदय.	१४४५
हीनवादिन्.	३४८	हृत्तास.	४६८
हीनांगी.	१२०७	हृत्तेत.	३१४

हृषीक.	१३८३	हैयंगवीन.	४०७
हृष्टमानस.	४३५	हैहय.	७०२
हे.	१५३७	होतृ.	८१९
हेका.	४६८	होत्र.	८२१
हेति. ०	{ ७७३	होत्रीय.	९९६
	११०२	होम.	८२१
हेतु.	१५१३	होमकुंड.	८३३
हेमन्. ०	१०४३	होमधूम.	८३७
हेमकंदल.	१०६६	होमाग्नि.	८३६
हेमतार.	१०५२	ह्रद्.	१०९१
हेमदुग्धक.	११३२	ह्रदिनी.	१०८०
हेमंत.	१५६	ह्रस्व.	{ १४३७ १४३९
हेमपुष्पक.	११४६	ह्राद.	१३९९
हेमपुष्पिफा.	११४८	ह्रादिनी.	{ १८० ११०५
हेरम्ब.	२०७	ही.	३११
हेरिक.	७३३	हीकु.	१३०१
हेला.	५०९	हीण.	१४८४
हेलि.	९६	हीत.	१४८४
हेपा.	१४०५	हीवेर.	११५८
है.	१५३७	हेपा.	१४०५
हैमवत.	११९७	ह्राद.	३१६
हैमवती.	१०८२		

शेषअकारादि.

अ.

अक्षिधर.	१६८०
अधोमुख.	१६१६
अनन्ता. *	१५९६
अनेकलोचन.	१५८५
अनेड.	१६३५
अनेडमूक.	१६४८
अन्तःस्वेद.	१७१८
अन्तिक.	१५४४
अन्ध.	१७०८
अन्यथा.	१७४७
अन्यदा.	१७४६
अन्वर्थ	१६९४
अपचिति.	१६४७
अपराजित.	{ १५८४
	१६०९
अपरेतरा.	१५७३
अपाचीतरा.	१५७३
अभिधान.	१६२४
अभिपक्षि.	१६३७
अमृत.	१६४२

अक्षज.	१६१३
अक्षतस्वन.	१५८६
अक्षर.	१६८७
अगूढगन्ध.	१६४६
अग्निरेचक.	१६४८
अङ्कति	१७१४
अङ्कुर.	१७०६
अजित.	१६११
अजिनयोनि.	१७२८
अञ्चति.	१७१२
अञ्जना.	१७४०
अञ्जसा.	१७४३
अतल.	१५९०
अतस्.	१७४४
अति.	१७४२
अत्युग्र.	१६४६
अद्धा.	१७४३
अद्य.	१७४५
अधान.	१६३५

अमोघा.	१५९२	असन्महम्.	१५७४
अम्बरस्थली	१७००	असह.	१६६७
अम्बुघन	१५७१	असुर.	१७१९
अम्बुतस्कर.	१५५२	अस्त्रकण्टक.	१६८५
अरसञ्चित.	१६९१	अस्त्रशेखर.	१६९४
अरापूल.	१६८७	अस्त्रसायक.	१६८६
अर्धकाल.	१५९०	अस्त्री.	१६८९
अर्धकूट.	१५८८	अस्त.	१६६१
अर्धतूर.	१६२९	अहि.	१६०९
अर्धलोष्टिका.	१६३९	अहिपर्यङ्क.	१५८५
अर्वती.	१७२२	अहिमुज.	१६२२
अशौघ.	१६४३	अहिरणि.	१७२९
अर्हत.	१६२३	अहो.	१७४२
अलम्भूप्यु.	१६५०	आ.	
अल्लुका.	१६४३	आकार.	१६२५
अवकटिका.	१६३२	आकारगूहन.	१६३२
अवकुटारिका	१६३२	आकाशचमस.	१५५५
अवदिन्.	१५६९	आखोर.	१५६८
अव्यय.	१६१२	आच्छोटन.	१६३८
अष्टतालऽऽयता.	१६९०	आज.	१७३७
अष्टादशमुजा	१५९९	आभासर.	१५४७
अरायुत.	१६१०	आनील.	१६३१

आयत्त.	१६३५	ई.	
आरणिन्.	१७३४	ईण्डेरिका.	१६३९
आराफल.	१६९१	ईप्ता.	१६४६
आरोहक.	१७१५	ईश्वरी.	१५९८
आशिर.	{ १७११	उ.	
	{ १५८०	उग्रचारिणी.	१५९९
आश्मन.	१५५३	उच्चलिङ्ग.	१६६९
आसन्द.	१६१८	उच्छर.	१५६६
आसव.	१६३८	उत्तरदिक्पति.	१७१४
इ.		उत्तराक्षाधिपति.	१५८२
इडवत्सर.	१५६९	उत्तरेतरा.	१५७३
इडावत्सर.	१५६९	उदक्.	१७४९
इतरथा.	१७४७	उदारथि.	१६०७
इति.	१७४३	उदित.	१६२४
इत्थम्.	१७४७	उद्ध.	१६७०
इन्द्रभगिनी.	१५९३	उद्दाम.	१५८१
इन्द्रमह.	१७२५	उद्धर.	१५८०
इन्द्रमहकामुक.	१७२४	उद्गुप.	१६४१
इन्द्रवृद्धिक.	१७२३	उन्नतीश.	१६२२
इन्द्रायुध.	१७२२	उन्मत्तवेश.	१५८७
इरा ०	१७०६	उपप्लव.	१५५८
इरावर.	१५७२	उपराग.	१५५८

उपासन.	१६९४	ए.	
उभयद्युस्.	१७४६	एकदा.	१७४६
उभयेद्युस्.	१७४६	एकदश.	१६०८
उरु.	१५८०	एकपर्णा.	१५९४
उरुकर्म.	{ १६०७	एकपाटला.	१५९४
	१७१६	एकपाद्.	१६१७
उरुगाय.	१६०७	एकभू.	१५५६
ऊर्ध्व.	१७००	एकशफ.	१७२२
ऊर्ध्व.	१७०९	एकशृङ्ग.	१६१८
ऊलन्द.	१५८९		१५५६
उल्ल.	१६५१	एकाङ्ग.	{ १६१३
ऊशस्.	१५६२		१६७३
ऊयणा.	१६४५	एकादशोत्तम.	१५८८
ऊयाकील.	१७३५	एकानसी.	१५९८
ऊ.		एतन.	१७३८
ऊम्.	१७४३	एव.	{ १७४२
ऊर्ध्वकच.	१५५९		१७४३
ऊर्ध्वकर्मन्.	१६१०	एवन्.	{ १७४२
ऊयणा.	१६४४		१७४३
ऊष्मायण.	१५६७	ऐ.	
ऊ.		ऐपमम्.	१७४७
ऊर्ध्ववि.	१५६८		

औ.

औजस. १७०५

औषधीगर्भ. १५५४

क.

ककुदावर्त्त. १७२३

ककुदिन्. १७२३

कङ्कटीक. १५८४

कट्यू. १५९०

कटाटङ्क. १५९०

कटाह. १७२५

कटिमालिका. १६७७

कद्वर. १६४२

कड. १६३५

कणय. १६९३

कणिका. १७१९

कण्ठाम्बि. १७२९

कथम्. १७४७

कन्दराकर. १७००

कन्यस. १६५८

कपि. { १५५१

{ १६१७

{ १७१९

कपिल. { १६१२

{ १७२५

कपिलाञ्जन. १५८९

कम्बल. १७०७

करट. १६७४

करण. { १६४९

{ १६५३

करपाल. १६८८

करम्ब. १६३८

करवीरक. १६०५

करालिक. १६८८

करालिका. १६०१

कर्णधारिणी. १७१९

कर्णसू. १५५१

कर्णादर्श. १६७७

कर्णिकारच्छाय. १७०६

कर्पट. १६७९

कर्वर. १५७९

कर्बुरा. १५९७

कलकूणिका. १६५४

कलशीमुख. १६२६

कलशीसुत. १५६०

कलाधिक.	१७३४	काल.	{ १५६८
कलापूर.	१६३०		{ १५८९
कलुष.	{ १७०८	कालकुण्ठ.	१६११
	{ १७२५	कालकूट.	१५७९
कांस्य.	१७०२	कालग्रन्थि.	१५६८
काकजात.	१७३२	कालङ्गमा.	१६०२
काकु.	१६६५	कालञ्जरी.	१६०१
काचिम.	१७०८	कालदमनी.	१६०२
काण्डवीणा.	१६२५	कालभृत.	१५५०
कादम्ब.	१६२५	कालरात्रि.	१५९१
कान्तारवासिनी.	१५९२	कालायनी.	१५९८
कामताल.	१७३३	कासू.	१६९०
कामना.	१६४६	काहल.	१६३४
कामरूप.	१५४६	काहला.	१६२७
कामरूपिन्.	१७२७	किङ्कण.	१६२६
कामलेखा.	१६५६	किट्टिम.	१७०८
कामसन्ध.	१५६५	किणालात्.	१५७४
कामायु.	१७३७	किण्विन्.	१७२०
कामिन्.	१७३६	किन्नरी.	१६२५
काम्य.	१५४४	किरान्.	१६४७
कायल.	१६४९	किताती.	१५९८
		किरिकिञ्चिका.	१६३०

किल.	१६५९	कुहावती.	१५९६
कीकसमुख.	१७२९	कुहसुख.	१७३२
कीटमणि.	१७१६	कूटकृत्.	१५८६
कीलाल.	१६७०	कूटसाक्षिन्.	१६९७
कुटर.	१७२०	कूणितेक्षण.	१७३७
कुट्टन्ती.	१६९०	कूपज.	१६७१
कुट्टार.	१७००	कूपद.	१६४९
कुण्डा.	१५९९	कृतज्ञ.	१७२४
कुण्डिन्.	१७२०	कृत्तिकामव.	१५५४
कुण्डालिक.	१७३३	कृपीट.	१७०६
कुन्ना.	१६०२	कृष्ण.	{ १५६४
कुमुख.	१७२७		{ १७०२
कुम्भदासी.	१६५६	कृष्णतण्डुला.	१६४५
कुलदेवता.	१६०२	कृष्णपक्ष.	१६८१
कुलधारक.	१६५६	कृष्णपिङ्गला.	१५९३
कुला.	१६००	कृष्णा.	१५९१
कुलेश्वरी.	१६०१	केलिनी.	१७००
कुवीण.	१६२५	केशी.	१५९७
कुपाकु	१७१२	केसरिन्.	१७२१
कुसुमान्त.	१६७५	कैटमी.	१६०२
कुसुम्भ.	१६७५	कोट.	१६६४
कुहाला.	१६२७	कोटित्री.	१५९७

कोट्टपति.	१६८४	क्षुद्र.	{ १६३६
कोणवादिन्.	१५८६		{ १६३६
कोला.	१६४५	क्षुद्रा.	१६५६
कोशफल.	१६७४	क्षुधा.	१६३७
कोशशायिका.	१६८९	क्षुध्.	१६३७
कौन्तेय.	१६८२	क्षुर्य.	१६८९
कौमुद.	१५६६	क्षेत्रज्ञ.	{ १६०६
कौशिकी.	१५९१		{ १६३४
क्रतुधामन्.	१६१३	क्षेमङ्करी.	१६०३
क्रमण.	१७२०	क्षेमा.	१५९६
करात्मन्.	१५५८	क्षौरिक.	१६९८
क्रौधिन्.	१७२३	स्व.	
कृपुप.	१६६९	स्वगालिका.	१६५५
क्रेदु.	१५५५	स्वटिका	१६४१
क्लोम.	१६६९	स्वण्डशीला.	१६५४
क्वाथि.	१५६०	स्वण्डास्य.	१६११
क्षणिनी	१५६२	स्वतमाल.	१५७१
क्षान्ता.	१६९९	स्वतिलक.	१५५२
क्षिपणु.	१७१४	स्वदिर.	१५७३
क्षीराब्धिमानुषी.	१६२०	स्वपराग.	१५६३
क्षीराह्वय.	१६७६	स्वकोमल.	१५६६
क्षुष्णक.	१६२९		

स्वरु.	{ १५८४	गन्धवहा.	१६६३
	{ १६६४	गन्धहृत.	१६६३
खसापुत्र.	१५७९	गरव्रत.	१७३०
खसिन्धु.	१५५५	गव्य.	१६४२
खिल्लखिल्ल.	१७३०	गात्र.	१६६०
खुङ्खणी.	१६२६	गान्धर्वी.	१५९७
खुरोपम.	१६९०	गीरथ.	१५५७
खेट.	१६४९	गार्गी.	१५९७
ग.		गीष्पति.	१५५६
गडयिलु.	१५७०	गुणाधिष्ठानक.	१६६७
गणनायिका.	१५९५	गुणाब्धि.	१६२४
गणिका.	१७१९	गुप्तचर.	१६१९
गणेरुका.	१६५६	गुह्यगुरु.	१५८४
गणेश्वर.	१७२६	गूढभोजन.	१७२१
गदयिलु.	१५७०	गृहजालिका.	१६३३
गदान्तक.	१५७८	गृहाम्बु.	१६४३
गदित.	१६२४	गोकुलोद्भवा.	१५९८
गदिनी.	१५९५	गोत्रकील.	१६९९
गद्गदस्वर.	१७२५	गोनर्द.	१७३६
गन्धदारु.	१६७३	गोपाल.	१५८५
गन्धनालिका.	१६६३	गोपाली.	१६५१
गन्धवती.	१६९६	गोला.	१६०३

गोसर्ग.	१५६०	घृताण्डी.	१६३९
गौतमी.	१५९१	घृतार्चिष्.	१७१२
गौर.	१५५७	घृताह्वय.	१६७६
गौरव. ०	१६७५	घृतौषणी.	१६३९
गौरावस्कन्दिन्.	१५७४	घोर.	१६७५
ग्रन्थिक.	१६८१	घोरा.	१५६१
ग्रहनेमि.	१५६९	घोषयिन्.	१७३३
ग्रहाश्रय.	१५५९	च.	
ग्रामकुक्कट.	१७३५	च.	१७४२
ग्रामणी.	१६९८	चकित.	१६३६
ग्राममृग.	१७२५	चक्र.	१६९१
घ.		चक्रमेदिनी.	१५६०
घन. {	१६६२	चञ्चुमत्.	१७२९
	१७०३	चण्डकोलाहल.	१६२७
घनश्रेणी.	१६९९	चण्डमुण्डा.	१६०४
घनाञ्जनी.	१५९६	चतुःशास्त्र.	१६६०
घनोत्तम.	१६६२	चतुर्दण्ड.	१६१२
घर्षरी.	१६७७	चतुर्धा.	१७४८
घर्मा.	१७३९	चतुर्व्यूह.	१६०८
घमुरी.	१७११	चतुस्.	१७४८
घासि.	१७११	चनुस्त्राला.	१६९२
घृत.	१७०६	चन.	१७४१

चन्दनगिरि.	१७०१	चिरिका.	१६९३
चन्दिर.	१५५६	चीनपट्ट.	१७०२
चन्द्रकिन्.	१७३१	चोरड.	१६३७
चन्द्रभास.	१६८९	चौर.	१६३७
चपला.	१६४४	छ.	
चमर.	१६८३	छात्र.	१५४४
चर.	१६६२	छायापथ.	१५७०
चर्मचूड.	१७३३	छेकाल.	१६३४
चर्मण्वती.	१७१०	छेकिल.	१६३४
चर्मिन्.	१६०६	ज.	
चल.	१७१४	जगत्सष्ट.	१५९०
चामरिन्.	१७२२	जगदीप.	१५५२
चारणा.	१५९६	जगद्रोणि.	१५९०
चारुधरा.	१५७५	जगद्वहा.	१६९९
चिह्निक.	१५५५	जटाधर.	१५८९
चित्.	१७४१	जटिन्.	१७१८
चित्रपिङ्गल.	१७३०	जड.	१६३५
चित्रयोधिन्.	१६८०	जनित्र.	१६५९
चित्रवाज.	१७३५	जन्तु.	१७१६
चित्राङ्गसूदन.	१६८०	जय.	१५७३
चिपिट.	१६४७	जयत.	१५८९
चिरायुष्.	१५४६		

जयन्ती.	१६००	जीवनीय.	१६४१
जया.	१५९१	जुहुराण.	१७१२
जरण.	१६४५	जूटक.	१६६१
जर्ण.	१५५४	जैत्र.	१६९५
जलकान्तार.	१७१५	जोटिन्.	१५८८
जलपिप्पक.	१७३८	जोटीङ्ग.	१५८८
जलभूषण.	१७१३	ज्येष्ठ.	१७०३
जललोहित.	१५८०	ज्येष्ठामूलीय.	१५६६
जलवाल.	१७३९	ज्योतिर्मालिन्.	१७१६
जलाकाङ्क्ष.	१७१८	ज्योतीरथ.	१५५९
जलाशय.	१७३८	झ.	
जल्पित.	१६२४	झर्झर.	१६३०
जरापुष्प.	१६७५	ट.	
जघीयस.	१७०४	टट्टरी.	१६३०
जाङ्गली.	१५९३	ड.	
जानि.	१६५९	डकारी.	१६२५
जाम्बूलमालिका.	१६५०	डमर.	१६३१
जारी.	१६०१	डमरुक.	१६२६
जितमन्यु.	१६१४	डिण्डिन.	१६३०
जीर.	१६४५	त.	
जीरण.	१६४५	तण्डुल.	१६४५
जीवन.	१७०४		

तथा.	{ १७४२	तिमिकोश.	१७०९
	{ १७४७	तिमिला.	१६३०
तदा.	१७४६	तीक्ष्णकर्मन्.	१६८७
तदानीम्	१७४६	तीक्ष्णतण्डुला.	१६४४
तनूतल.	१६६७	तीक्ष्णधार.	{ १६८८
तन्तिपालक.	१६८१		{ १६९१
तन्त्री.	१६७२	तीर्थे.	१६९५
तपन.	१५६०	तीर्थपाद.	१६०६
तपस.	१५५४		{ १७४२
	{ १५५३	तु.	{ १७४३
तपस्	{ १६९५	तुषित.	१५४७
तमि.	१५६१	तेर.	१६६२
तमोन्न.	१६०७	तोयडिम्भ.	१५७२
तमोमणि.	१७१६	त्रपुबन्धक.	१७०२
तर्हि.	१७४६	त्रस.	१६६७
तलेक्षण.	१७२८	त्रस्त.	१६३६
ताड्य.	१६६९	त्रस्तु.	१६३६
	{ १५६१	त्रापुष.	१७०४
तामसी.	{ १५९१	त्रायस्त्रिंशपति.	१५७३
	{ १६३२	त्रिककुत्.	१६०९
तारजीवन.	१७०५	त्रिधा.	१७४८
तालमर्दक.	१६२७	त्रिधातुक.	१६०४

त्रिधामन्.	१६०९	दिगम्बर.	{ १५६३
त्रिपात्.	१६०९		{ १६०५
त्रिलोचना.	१६५५	दिदिवि.	१५४५
त्रिशिरस्.	१५८१	दिनकेसर.	१५६३
त्रिस्.	१७४८	दिनमल.	१५६५
त्रेधा.	१७४८	दिनाण्ड.	१५६३
त्वग्मल.	१६७१	दिनात्यय.	१५६२
द.		दिव.	१५४५
दक्षिणाशरति.	१५५९	दिवापुष्ट	१५५०
दध्याह्नय.	१६७६	दिवाह्नय.	१५६४
दन्तालय.	१६६२	दिन्य.	१७०९
दर्दर.	१६२६	दिशाम्प्रियतम.	१५९०
दर्दुरा.	१६०२	दीदिवि.	{ १५४५
दशनोच्छिष्ट.	१६६४		{ १५५७
दशबाहु.	१५८५	दीन.	१६३६
दशावतार.	१६०८	दीप.	१७११
दशाव्यय.	१५८९	दीर्घजानुक.	१७३६
दाक्षायण.	१७०५	दीर्घनाद.	{ १७२४
दाण्डपाशिक.	१६८४		{ १७३३
दायाद.	१६५७	दीर्घपवन.	१७१९.
दारद.	१७०९	दुन्दुभि.	१५८१
दालु.	१६६५	दुरासद.	१६८७

दुःश्रुङ्गी.	१६५४	द्विमुख.	१७२९
दुःस्फोट.	१६९१	द्विशरीर.	१६०४
दृग्जल.	१६३१	द्विस्.	१७४८
दृशान.	१५५१	द्वेधा.	१७४८
द्वपद्वती	१५९३	द्वैधम्.	१७४८
द्वेव.	१६८७	ध.	
देवदीप.	१६६३	धनकेलि.	१५८३
देवदुन्दुभि.	१५७४	धनदावास.	१७०१
देहसंचारिणी.	१६५७	धनाया.	१६४६
देहिनी.	१७००	धन्विन्.	{ १६१६
दौन्दुभी.	१६५०		{ १६८१
द्यु.	१५४५	धरण.	१६६८
द्रफट.	१६२८	धरणीप्लव.	१७०९
द्रगड.	१६२८	धर्मनाभ.	१६१५
द्वाःस्य.	१६८३	धर्मनेमि.	१६१०
द्वाःस्थितिदर्शक.	१६८३	धर्मपाल.	१६८७
द्वादशमूल.	१६०८	धर्मप्रचार.	१६८८
द्वारंवृत्त.	१६४४	धर्मवाहन.	१५८७
द्विखण्डक.	१६८०	धर्षणी.	१६५४
द्वितीय.	१६५७	धार.	१६१३
द्विधा.	१७४८	धारा.	१६६२
द्विपद.	१६१७	धाराङ्ग.	१६८८

धाराधर.	१६८८	नन्दिनी.	१६००
धारासम्पात.	१५७१	नन्दिवर्धन.	१५८३
धीदा.	१६५७	नन्दीक.	१७३४
धीन.	१७०१	नसृ.	१६५८
धीवर.	१७०१	नभ.	१५६९
धूमल.	१६२८	नमःकान्त.	१७२६
धूम्र.	१५८८	नमोध्वज.	१५७०
धेनुका.	१६८९	नरविष्वण.	१५७९
ध्वजप्रहरण.	१७१४	नराधार.	१५८८
ध्वान्तचित्र.	१७१७	नलिन.	१७०७
न.		नवव्यूह.	१६०८
नकुला.	१६००	नवशक्ति.	{ १५८६ १६०८
नक्ता.	१५६२	नसा.	१६६३
नक्षत्रवर्त्मन.	१५६९	नस्या.	१६६३
नखायुध.	१७३३	नचिकेत.	१७१२
नखारु.	१६७२	नाडीचरण.	१७३०
नगावास.	१७३१	नामवर्जित.	१६३५
नदीप्ला.	१६३४	नारायणी.	१५९८
नन्दपुत्री.	१५९४	नासत्यदक्ष.	१५७८
नन्दयन्ती.	१६००	नासिक्य.	१६६३
नन्दा.	१६००	निघनाक्ष.	१५८२
नन्दिघोष.	१६८१		

निमित्त.	१६८५	नैश्चिन्त्य.	१५४४
निमेपद्युत्.	१७१७	न्यायद्रष्टृ.	१६८३
निरञ्जना.	१६००	न्युञ्ज.	१६४८
निलिम्प.	१५४६	प.	
निवसन.	१६७९	पक्षिसिंह.	१६२२
निशात्यय.	१५६०	पङ्कक्रीडनक.	१७२८
निशावर्मन्.	१५६३	पङ्कगन्धिक.	१७०८
निशाह्वय.	१५६४	पङ्क.	१५५७
निशीध्या.	१५६१	पङ्कल.	१६४७
निश्.	१५६१	पञ्चरुत्वस्.	१७४८
निपद्वरी.	१५६१	पट्ट.	१७०२
निष्ण.	१६३४	पणव.	१६२६
नीका.	१७११	पत्र.	१६८९
नीच.	१६३६	पत्रफला.	१६९०
नीलपङ्क.	१५६३	पदग.	१६५०
नीलवस्त्रा.	१५९९	पदत्तरा.	१६९७
नृत्यप्रिय.	१७३०	पदायता.	१६९८
नृपलक्ष्मन्.	१६८३	पद्म.	१५६८
नृवेष्टन.	१५८७	पद्मगर्म.	१६१५
नृसिंहवपु.	१६१२	पद्महास.	१६१५
नेमि.	१५५६	पद्मिन्.	१७१७
नेरिन्.	१५७३	पपी.	१५५१

परमद.	१६७३	पर्परीक.	१७११
परमत्रयचारिणी.	१५९२	पर्वरि.	१५५५
परमरस.	१६४३	पलङ्कप.	१७२६
परवाणि.	१५६९	पलप्रिय.	१५७९
परश्वम्.	१७४४	पललज्जर.	१६४८
पराक्रम.	१६१५	पलामि.	१६४८
परारि.	१७४७	पल्लूर.	१७०७
परावुद्ध.	१७१७	पवनवाहन.	१७१३
पराविद्ध.	१६०९	पवि.	१७११
परास.	१७०३	पवित्र.	१७०२
परिज्वन्.	१५५६	पश्चिमदिक्पति.	१७१४
परिणाह.	१५८५	पाशुजालिक.	१६०७
परित्राण.	१६७१	पासुचन्दन.	१५८५
परिपूर्णसहस्रचन्द्र—		पाण्डव.	१६८२
वर्ती	१५७६	पाण्डवायन.	१६८२
परिवारक.	१६४१	पाण्डवेय.	१६८२
परिविद्ध.	१५८३	माताला.	१७०७
परिस्पन्द.	१६७६	यादकीलिका.	१६७८
परुत्.	१७४७	यादजङ्गु.	१६९७
परुल	१७२०	यादनालिका.	१६७८
परेधावि	१७४५	यादपालिका.	१६७८
प्रपट.	१६३९	यादपीठी.	१६९८

पादरथी.	१६९७	पीथ.	{ १५५२
पादवीथी.	१६९८		१७१३
पादर्शीली.	१६७८	पुटक.	१६७४
पादाङ्गुलीयक.	१६७८	पुण्यश्लोक.	१६०६
पादात.	१६५०	पुतारिका.	१६६९
पारिकर्मिक.	१६८४	पुत्री.	१६०३
पारिमित.	१६४९	पुनः	१७४३
पारिशोल.	१६३८	पुरला.	१६०१
पालक.	१७२०	पुराणान्त.	१५७९
पालि.	१६५५	पुराध्यक्ष.	१६८४
पावन.	१७०७	पुरुष.	{ १६०६
पिकवान्धव.	१५६७		१६११
पिङ्ग.	१७२५	पुरुषव्याघ्र.	१७३७
पितृगणा.	१५९६	पुरोगामिन्.	१७२४
पिप्पल.	{ १६६८	पुष्कर.	१५५१
	१७०७	पुष्करिन्.	१७१७
पीठसर्पिन्.	१६४७	पुष्टिवर्धन.	१७३४
पीडन.	१६५३	पुष्परजस्.	१६७५
पीतकावेर.	१६७५	पुष्पसाधारण.	१५६७
पीतु.	{ १५५१	पुष्पहास.	१६१४
	१५५५	पूजित.	१५४६
		पूतार्चिस्.	१५६१

पूर्वतरा.	१७४७	प्रस्यस्.	१५५७
पूर्वेद्युस्.	१७४५	प्रगल्भा.	१५९३
पृथु.	१७११	प्रचक्षस्.	१५५७
पृदाकु.	१७१२	प्रजवुक.	१६६०
पृश्निगर्भ.	{ १६०४	प्रजाकर.	१६८६
	१६०९	प्रतियत्न.	१६७६
पृश्निशृङ्ग.	१६०४	प्रतीचीश.	१५८१
पृष्ठ.	१७१२	प्रत्यक्.	१७४९
पेचकिन्.	१७१७	प्रत्यूषाण्ड.	१५५२
पेचिल.	१७१७	प्रपातिन्.	१७००
पेशी	१६९८	प्रभा.	१६०३
पेशाची.	१७६२	प्रमर्दन.	१६१७
पोपयिबु.	१७३३	प्रमोदित.	१५८२
पौत्री.	१५९९	प्रलापिन्.	१६१९
पौर.	१६१९	प्रलोभ्य.	१६६१
पौरिक.	१६८४	प्रवर.	१६७२
प्रकर.	१६७३	प्रवरवाहन.	१५७८
प्रकर्षक.	१६२१	प्रवाहिक.	१५८०
प्रकीर्णक.	१७२०	प्रसङ्ग	१६८७
प्रकीर्णकेशी.	१५९९	प्रस्रव.	१६३८
प्रकूष्माण्डी.	१५९५	प्रास्रव.	१६३८
प्रखल.	१६३६		

प्राच्.	{ १७४३	बलि.	१६२८
	१७४९	बलित्.	१६४४
प्राण.	१७१३	बलिन्.	१६१९
प्राघ्वम्.	१७४१	बलिन्दम.	१६०६
प्राश्निक.	१६९६	बहुपुत्री.	१६०१
प्रियङ्गु	१६७५	बहुभुजा.	१५९४
प्रियदर्शन.	१७३७		{ १५५१
प्रियवादिता	१६२९	बहु रूप.	{ १५८४
प्रोथिन्.	१७२०		{ १६१३
फ.		बहुलमीव.	१७३१
फलकित्.	१६७३	बहुशृङ्ग.	१६१४
फलोदय.	१५४५	बाभ्रवी.	१५९१
फल्गुनाल.	१५६५	बाळचर्य.	१६०५
फाल.	१६१९	बाळसात्म्य.	१६४१
फाल्गुनानुज.	१५६५	बाहुचाप.	१६६७
फुल्लक.	१६३१	बाहूपग्राहसन्धि.	१६६६
य.		बीजदर्शक.	१६३३
यद्रीवासा.	१५९३	बीजोदक.	१५७२
यन्धुदा.	१६५४		{ १५५४
यर्गरी.	१६६१	बुध.	{ १६२३
यर्हिध्यजा.	१५९२		{ १६२३
यलदेवस्व.	१६०३	बोधि.	{ १७३४

ब्रह्मचारिणी.	१५९७	भाटक.	१६९६
ब्रह्मण्य.	१५५८	भाटि.	१६३६
ब्रह्मनाभ.	१६१६	भाण्डिक.	१६९८
ब्रह्मन्.	१५५१	भानुकेन्द्रर.	१५५०
भ.	.	भानेमि.	१५५०
भगनेत्रान्तक.	१५८४	भासुर.	१६३१
भगवत्.	१६२३	भिक्षणा.	१६३७
भट्ट.	१६३३	भिक्षुणी.	१६५५
भणित.	१६२४	मीमा.	१५९५
भण्डिवाह.	१६९८	मीरु.	१७०४
भद्ररूपिल.	१६१२	मीरुक्.	१७०४
भद्रकाली.	१५९५	मुजदल.	१६६६
भद्रचलन.	१६१९	मुजि.	१७१३
भद्ररेणु.	१५७७	भूतनाशन.	१६४५
भद्रश्री.	१६७३	भूरि.	१५८८
भद्राङ्ग.	१६१९	भृगु.	१५५७
भरटक.	१६३३	भौम.	१५५६
भरथ.	१७१३	आमरी.	१५९१
भरुज.	१६४१	म.	
भर्भरी.	१६२०	मङ्गलखान.	१६५२
भल्लह.	१७२४	मङ्गलाहिक.	१६५२
भव्य.	१५४४	मङ्गल्य.	१६४२

मङ्गु.	१६३०	मयुक.	१७३१
मणिकण्ठक.	१७३५	मयूरचटक.	१७३४
मण्डल.	१७२५	मराल.	१७३६
मत्स्योदरी.	१६९६	मरीच.	१६४४
मथन.	१६२१	मरुद्रथ.	१७२१
मदननालिका.	१६५४	मरूक.	१७३१
मदशौण्डक.	१६७४	मर्क.	१७१४
मदाम्बर.	१५७७	मर्त्यमहित.	१५४६
मदोल्लापिन्.	१७३२	मर्मचर.	१६६७
मधुक.	१७०३	मर्मभेदन.	१६८५
मधुकण्ठ.	१७३२	मर्मराल.	१६३९
मधुघोष.	१७३२	मलयवासिनी.	१५९७
मधुज्येष्ठ.	१६४२	मलुक.	१६६८
मधुरा.	१६४३	मल्लिकाक्ष.	१७२२
मध्यलोका.	१६९९	महस्.	१७४४
मध्यस्थ.	१६९६	महाकच्छ.	१७०९
मनुज्येष्ठ.	१६८७	महाकान्त.	१५८७
मनोदाहिन्.	१६२१	महाकान्ता.	१६९९
मनोहारिन्.	१६५५	महाकाय.	१७१८
मन्दरमणि.	१५८६	महाकाली.	१५९५
मन्दरावासा.	१५९७	महाकर्म.	१६१३
मन्दीर.	१६७८	महाग्रह.	१५५७

महाचण्डी.	१६०४	महासारथि.	१५५३
महाजया.	१५९४	महास्थाली.	१७००
महातपस्.	१६१४	महाहंस.	१६१५
महानाद.	१५८८	महीप्रसार.	१७०९
महानिशा.	१६०२	महेन्द्राणी.	१५७६
महापक्ष.	१६२२	महोत्सव.	१६२०
महाफला.	१६९०	मांसनिर्यास.	१६७१
महाबल.	१७०२	माद्रिय.	१६८२
महामति.	१५५६	माधवी.	१७४१
महामद.	१७१८	माधव्या.	१७४०
महामाय.	१६१६	मानञ्जर.	१६०९
महामाया.	१५९१	मानस्तोका.	१५९६
महान्मुक्त.	१५८६	मारी.	१६०३
महायोगिन्.	१७३५	मार्गणा.	१६३७
महारौद्री.	१६०२	मार्जारकण्ठ.	१७३१
महाविद्या.	१५९४	मायाशिन्.	१७२१
महावेग.	१६२२	मासमल.	१५६८
महाशय.	१७०९	मास्.	१५५३
महाशिला.	१६९२	माहाराजिक.	१५४८
महासत्य.	१५७९	मिहिर.	१५७५
महासत्त्व.	{ १५८२	मिहिराण.	१५८४
	{ १६२३	मुसखुर.	१६६४

मुखभूषण.	१७०३	मौलि.	१६६१
मुद्रमुञ्.	१७२१	मौलि.	१७००
मुनय.	१६९४	य.	
मुनि.	१५५९	यजत.	१५५४
मुरन्दला.	१७१०	यज्ञधर.	१५५४
मुरला.	१७१०	यज्ञनेमि.	१६१०
मुपुण्दी.	१६९३	यक्षरान्.	१६१७
मूक.	१७३८	यज्ञवह.	१५७८
मृदुपाठक.	१७३९	यथा.	{ १७४२
मृदुल.	१६७२		{ १७४७
मेघकफ.	१५७१	यदा.	१७४६
मेघनादानुलासक.	१७३१	यम.	१५५८
मेघारि.	१७१५	यमकील.	१६१८
मेघास्थिमिञ्जिका.	१५७१	यमस्वस्र.	१५९९
मेचक.	१६६८	यमुनाग्रज.	१५७८
मेघातिथि.	१७३८	यर्हि.	१७४६
मेरुपृष्ठ.	१५४५	यवनारि.	१६१७
मेर्वद्रिकर्णिका.	१६९९	यागसन्तान.	१५७६
मैथुनिन्.	१७३६	यादवी.	१५९१
मोदक.	१६४०	यामनेमि.	१५७४
मोह.	१६३१	याम्या.	१५६१
मोहनिक.	१५६५	युगपत्.	१७४६

युगांशक.	१५६८	रत्निपृष्ठक.	१६६६
युवन.	१५५६	रन्तिदेव.	१६१४
योगनिद्रालु.	१६११	रत्निनदी.	१७१०
योगिनी.	१५९५	रसनारद.	१७२९
योगिन्.	१५८८	रसमातृका.	१६६५
	१६२३	रसा.	१६६५
	१६८१	रसापायिन्.	१७२३
योग्य.	१६४१	रसालेपिन्.	१६६४
यौवनोद्भेद.	१६२०	रसिका.	१६६५
र.		रसोत्तम.	१६४१
रक्तग्रीव.	१५८०	रस्त्रा.	१६६५
रक्तजिह्व.	१७२७	राक्षसी.	१५६१
रक्तदन्ती.	१५९४	रागरज्जु.	१६२१
रक्तमस्तक.	१७३६	रागरस.	१६५९
रक्तवर्ण.	१७०५	राज.	१५५३
रजस्.	१७०३	राजराज.	१५५४
रजोवल्.	१५६२	रात्रिचर.	१६३७
रणेच्छु.	१७३४	रात्रिनाशन.	१५५०
रतावुक.	१६६९	रात्रिवल्.	१५०१
रतोद्ध्व.	१७३२	रात्रिराग.	१५६३
रत्नगर्भ.	१५८२	रिष्टा.	१७४०
रत्नबाहु.	१६१४	रुचि.	१६४६

रुद्र.	१५४८	लाङ्गुल.	१६७०
रुद्रतनय	१६८७	लाञ्छनी.	१६५४
रुरु.	१७२३	लालस.	१६४६
रूपग्रह.	१६६३	लालिनी. ०	१६७७
रूप.	१७०४	लिप्ता. ०	१६४६
रेतोधस्.	१६५९	लेपन.	१६७१
रेरिहाण.	१५८९	लोकनाथ.	१६२३
रेवती.	१५९३	लोकनाभ.	१६१५
रोमरुताधार.	१६६८	लोकप्रकाशन.	१५५२
रौद्री.	१६०२	लोकवन्धु.	१५५०
ल.		लोत.	१६३१
लक्षहन्.	१६८५	लोभन.	१७०५
लक्ष्मीपुत्र	१७२१	लोभकिन्.	१७२९
लघु.	१६७२	लोल.	१६४६
लङ्गुल	१६७०	लोलघण्ट.	१७१४
लङ्गुक.	१६४०	लोहकटकसचिता	१६९२
लतापर्ण.	१६०७	लोहदण्ड.	१६९१
लपित.	१६२४	लोहनाल.	१६८६
लम्पट.	१६४६	लोहमात्र.	१६९३
लम्बा.	१६००	लोहिताक्ष.	१६१७
लम्बिका.	१६३०		
ललना.	१६६५		

व.

वक्रदल.	१६६५
वक्रदंष्ट्र.	१७२८
वज्र.	१७०४
वज्रदक्षिण.	१५७५
वञ्चति.	१७१२
वटिका.	१६३९
वडवा.	१६५६
वत्.	१७४२
वत्स.	१५६९
वदाल.	१७३९
वनन्तप.	१७२४
वनराज.	१७२६
वन्दीक.	१५७४
वप्य.	१६५९
वमि.	१७११
वयुन.	१५७५
वर.	१६७५
वरक.	१६८०
वरदा.	१५९३
वरद्रुम.	१६७३
वरयात्रा.	१६५०

वरवृद्ध.	१५८५
वरा.	१५९१
वराण.	१५७४
वरारोह.	१६११
वराहकर्णक.	१६९४
वर्धमान.	१६१२
वर्षकोश.	१५६५
वर्षाशक.	१५६४
वर्षाबीज.	१५७२
वलयप्राय.	१६९१
वल्लकी.	१६२५
वश.	१६३५
वंश.	१६१८
वंशा.	१७३९
वसु.	१६४७
वसुप्रभा.	१५८३
वसुसारा.	१५८३
वस्त्रपेशी.	१६७९
वस्त्र.	१६७९
वह.	१७१४
वह्निनेत्र.	१५८७

वह्निभू.	१७१६	वासवावास.	१५४५
वा.	{ १७४२	वासिता.	१७१९
	१७४३	वासुदेव.	१७२१
वाग्दल.	१६६४	वासुभद्र.	१६१३
वाग्मिन्.	{ १५५७	वासुरा.	१५६२
	१७३८	विकचा.	१६००
वाच्.	१५५७	विकराला.	१६०१
वाजिन्.	१५५०	विगतद्वन्द्व.	१६२४
वायु.	१५४८	विजय.	{ १६८०
वायुम.	१५४६		१६८६
वायुवाहन.	१६११	विजया.	१५९६
वार.	१६८५	विजयिन्.	१६९५
वारङ्ग.	१७३०	विज्ञानदेशन.	१६२३
वारवाणि.	१६५६	विधुर.	१५८०
वारिवाहन.	१५७०	विद्या.	१६७७
वारुणि.	१५६०	विद्यामणि.	१६७७
वारुणी.	१५९५	विधातृ.	१६१३
वार्तिक.	१६५३	विनोद.	१६५९
वार्मसि.	१५७०	विन्ध्यकूट.	१५५९
वालपुत्रक.	१६७१	विन्ध्यनिलया.	१५९२
वासनीयक.	१६७४	विपुलस्कन्ध	१५५३
वासरकन्यका.	१५६१	वियद्भूति.	१५६३

वियाम.	१६६७	वृत्र.	१५६२
विरजस्	१६०१	वृन्दाङ्क.	१६१६
विलङ्का.	१६००	वृषणश्च.	१५७६
विलोमजिह्व.	१७१८	वृषाक्ष.	१६१३
विशसन.	१६८८	वृषोत्साह.	१६१०
विशालक.	१६२२	वेणुतटीभव.	१७०६
विशालाक्ष.	१५८६	वेदोदय.	१५५२
विशालाक्षी.	१५९८	वेध्या.	१६३०
विशोक.	१७३५	वेल्लिताग्र.	१६६१
विश्वमुज्.	१६१६	वै.	१७४२
विश्वेदेव.	१५४७	वैकुण्ठ.	१५४९
विष.	१७०७	वैजयन्त.	१६०५
विषाग्रज.	१६८८	वैणव.	१७०६
विषाणान्त.	१६०५	व्राज.	१७३५
विषापह.	१६२१	व्यञ्जन.	१६६४
विष्किर.	१७३४	व्यवहार.	१६८६
विष्णुशक्ति	१६२०	व्यादीर्णास्य.	१७२७
वीक्ष्य.	१६३१	व्याधिस्थान.	१६६०
वीरभवन्ती.	१६५८	व्योमधूम.	१५७०
वीरशङ्कु.	१६८५	व्योमोल्लुक्.	१५५६
वृकोदर.	१६१४		
वृजिन.	१६६१		

श.		शङ्कुली.	१६३९
शकुनि.	१७३७	शस्त्र.	१६८९
शकाणी.	१५७६	शकम्भरी.	१५९८
	१५८०	शान्ति.	१५४४
शङ्कु.	१५८९	शान्तियात्रा.	१६५१
	१६७०	शारद.	१५६८
शठ.	१७०३	शार्वरी.	१५६२
शतक.	१६०८	शालिहोत्र.	१७२१
शतघ्नी.	१६९२	शाल्यक.	१७०८
शतनुखी.	१६०१	शास्तृ.	१६८६
शतवीर.	१६१६	शिलरवासिनी.	१६०३
शताक्षी.	१५६१	शिखिमृत्यु.	१६२०
शतानन्द.	१६१७	शिद्धानक.	१६४९
शतावरी.	१५७५	शिरःपीठ.	१६६६
शङ्ख.	१६१८	शिलानीह.	१६२२
शर्पावि.	१५७५	शिलोद्भव.	१७०५
शवर.	१५८७	शिवकीर्त्तन.	१६१८
शमान्तक.	१६२०	शिवङ्कर.	१६८७
शयत.	१५५४	शिवदूती.	१५९९
शराभ्यास.	१६९४	शिवारि.	१७२३
शरु.	१६१७	श्रीतल.	१७१५
शलिक.	१६११	श्रीतीभाव.	१५४४

शीर्षकः	१६७२	शैलाट.	१७२६
शीलकः	१६६२	शोध्द्य.	{ १६७०
शुक,	१७०५		१७०४
शुक्र,	१५६४	शोभ.	१५४६
शुचि.	१७१४	शौण्ड.	१७३४
शुण्डाल.	१७१९	शौण्डी.	१६४४
शुनि.	१७२३	श्येनाक्ष.	१७३६
शुभाशु. ०	१५५३	श्रवण.	१६०७
शुभ्र.	१७०४	श्रविष्ठारमण.	१५५५
शूलधरा.	१५९२	श्रीकर.	१६११
शृगाली.	१६९५	श्रीगर्भ.	{ १६१०
शृङ्ग.	१६७२		१६८६
शृङ्गमुख.	१६२७	श्रीघन.	१६४२
शृङ्गवाघ.	१६२७	श्रीमत्.	१७३८
शृङ्गोष्णीप.	१७२७	श्रीमत्कुम्भ.	१७०५
शेफ.	१६७०	श्रीनराह.	१६१८
शेफस्.	१६७०	श्रीवेष्ट.	१६७६
शेव.	१७३८	श्रुतकर्मन्.	१५५७
शेषाहिनामभृत्.	१६१९	श्रुतश्रव.	१५५८
शैलधन्वन्.	१५८६	श्वस्.	१७४४
शैला. ०	{ १५९८	श्वेत.	१७१६
	१७४०	श्वेतरूप्य.	१७०३

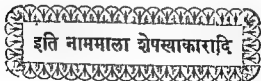
श्वेतवाहन.	१५५३	सन्ध्याबल.	१५८१
य.		सन्न.	१६७९
पडङ्गक.	१६६०	समन्तभुज्.	१७११
पडङ्गजित्.	१६०८	समर्थ.	१६५०
पड्स.	१७०७	समर्धुका.	१६५७
पष्टिहायन.	१७१८	समवभ्रंश.	१६५३
पष्ठी.	१५९२	समारट्.	१६७०
स.		समितिजय.	१६१२
संवत्.	१५६८	समितीपद.	१५८१
सवृत्.	१५८१	समिर.	१५८८
सत्यवती.	१६९६	समोलूक.	१७०२
सत्यसङ्गर.	१५८२	सम्भृत.	१७१३
सत्यामि.	१५६०	सम्भेद.	१७१०
सदागति.	१५५१	सर.	१६४२
सदादान.	१५७७	सरीसृप.	१६१६
सदायोगिन्.	१६१८	सर्वधन्विन्.	१६२१
सद्यम्.	१७४५	सर्वर्तु.	१५६८
सनत्.	१६०६	सल.	१६६६
सन्तति.	१६५७	सलवण.	१७०३
सन्तान.	१६५७	सलिलप्रिय.	१७२७
सन्धिवन्धन.	१६७२	सहस्रजित्.	१६१०
सन्ध्यानाटिन्.	१५८९	सहस्रदंष्ट्र.	१७३८

सहस्राक्ष.	१५५०	मुखोत्सव.	१६५९
सांवत्सररथ.	१५५१	सुगन्धिक.	१७२७
साध्य.	१५४६	सुदर्शन.	{ १५७७
सायक.	१६८६		{ १७३७
सारण.	१६२६	सुधन्वन.	१६१६
सारिका.	१६२६	सुधाकण्ठ.	१७३२
सावित्री.	१५९७	सुनन्दा.	१६००
सिंहकेसर.	१६४०	सुनन्दिनी.	१७१०
सिंहविक्रम.	१७२०	सुनिश्चित.	१६२३
सित.	१५६४	सुप्रसन्न.	१५८३
सिताक्ष.	१५८७	सुप्रसाद.	१५८४
सिद्धसेन.	१६०५	सुभग.	१५८५
सिन.	१६६०	सुभद्र.	१६०७
सिनीबाली.	१५९४	सुयामुन.	१६१८
सिन्धुवृष.	१६१४	सुरवेला.	१७१०
सिन्धुसङ्गम.	१७१०	सुरालय.	१७१३
सिन्धूत्थ.	१५५५	सुरावृत.	१५५२
सिरामूल.	१६६९	सुरोत्तम.	१६१५
सीमिक.	१७१५	सुवाल.	१५४६
सु.	१७४२	सुवृष.	१६१३
सुकृत.	१५४४	सुशर्मन्.	१५४९
सुखसुसिका.	१६३२	सुपेण.	१६१२

सुष्ठु.	१७४४	स्त्रीदेहार्ध.	१५८७
सुप्ताप.	१६३२	स्थिर.	{ १५५८
सूक्ष्मनाभ.	१६१५		१६१६
सूचक.	१७२३	स्थिरमद.	१७३०
सूचिकाधर.	१७१७	स्थेय.	१६८३
सूचिन्.	१६९७	स्त्रावन्.	१६७२
सूत्रकोण.	१६२६	स्त्रेहु.	१५५६
सुनृत.	१५४४	स्म.	१७४२
सूर्यकर्ण.	१७१८	स्यन्द.	१५५५
सृष्ट.	१५५४	स्वजातिद्विप्.	१७२४
सुमर.	१७१५	स्वनि.	१७१३
सेव्य.	१७०६	स्वमुखभू.	१६२२
सेरिक.	१५४५	स्वयम्.	१७४४
सेरिन्.	१५६६	स्वस्तिरु.	१७३५
सोम.	१६०९	स्वस्त्ययन.	१६५२
सौमनस.	१६७४	ह.	ह. १७४२
सौम्य.	{ १६९५	हंस.	१७२१
	१७०४	हकारक.	१६२५
स्कन्दमातृ.	१५९६	हनुप.	१५८०
स्कन्धशृङ्ग.	१७२६	हयश्चप.	१५७७
स्कन्धिन्.	१७१५	हराद्रि.	१७०१
स्तब्धसम्भार.	१५८०		

हरितच्छद.	१७१५	हीर.	१५९०
हरिमत्.	१५७४	हीरी.	१६०३
हवन.	१७१२	हुडुक.	१६२७
हविस्.	१७१२	हुल.	१६९४
हस्तिमल्ल.	१६०६	हुलाग्रका.	१६९०
हासा.	१५९५	हुलमातृका.	१६८६
हि.	१७४२	हत्कर.	१५९०
हिमवद्वस.	१७०१	हेरम्भ.	१७२६
हिमा.	१५९५	हेलि.	१६५१
हिमागम.	१५६७	हेपिन्.	१७२०
हिरण्यकेश.	१६०९	हैमवती.	१६०३
हिरण्यनाभ.	१६१०	इस्व.	१६४८
शी.	१७४२		

शीलोञ्छे अकारादि.

अ.		अजिता.	१७५४
अशुपति.	१३	अटरूषक.	१८५२
अशुमत्.	{ १३	अटाटा.	१८८५
	{ १८	अठ्या.	१८८५
अशुमालिन्.	{ १३	अति.	१८८८
	{ ९८	अतिसारकिन्.	१७८३
अकूरार.	१८४६	अत्रिनेत्रप्रसूत.	१०५ टी०
अकृश.	१७	अदितिज.	८८ ,,
अग.	१८४०	अद्रिद्विप्.	१७४ ,,
अग्निजन्मन्.	२०९	अधियाज्ञ.	१८१६
अग्न्याहित.	१८२२	अनिन्द्रिय.	१८७४
अग्रिम. ७	१७९४	अनुग.	१७८८
अग्नेगू.	४९८ टी०	अनुतर्प.	१८२९
अङ्गना.	५४२	अनुयोग.	२६३ टी०
अङ्गण,	१८३७	अनून.	१८७८
अङ्घ्रि.	१७९८	अनूराधा.	१५६०
अच्युतदेवी.	१७५४	अनेकातवादिन्	{ २५ टी०
अजगव.	१७६४		{ १८२६
अजगाव.	१७६४	अनेडमूक.	१७७२

अन्तरीक्ष.	१७६२	अमृतव्रत.	७ टी०
अन्ती.	१८३९	अमृतान्धस्	७ टी०
अन्तेषद्.	१७५६	अमृताश.	{ ७टी०
अन्दोलन.	१८८३		{ ८८
अन्दू.	१८६	अमृताशन.	७ टी०
अन्ध.	१८४५	अम्बुद.	१०५१ टी०
अन्धकारि.	२०० टी०	अम्बल.	१८७६
अन्धातमस.	१७६२	अयुरूपलाश.	१५ टी०
अन्यमृत.	१८६७	अयुक्शक्ति.	१५ टी०
अपचायित.	१७८२	अयुगिपु.	१५ टी०
अपराजित.	९४ टी०	अयुङ्नेत्र.	१५ टी०
अपांनाथ.	१८८ ,,	अयोनि.	१८३९
अप्रतिचक्रा.	१७५४	अररे.	१५३७ टी०
अब्दवाहन.	१९७ टी०	अरिष्टहन्.	२२१
अभिज.	१७८९	अर्थ.	१८७५
अभिपुत.	४१५ टी०	अर्थिक.	१८१९
अभीपु.	९९ टी०	अर्थनाराच.	७८० टी०
अभ्रपिशाचि.	१७६१	अलवत्तक.	१८०८
अमृतप.	७ टी०	अलिन्.	१८५९
अमृतपायिन्.	७ टी०	अलिगर्द.	१८६६
अमृतभुज.	७ टी०	अवगण.	१८८०
अमृतलिह्.	७ टी०	अवगणना.	१८८३

अवनद्ध.	२८७ टी०
अवन्य.	१७६७
अवमानना.	१८८३
अवरा.	१८६०
अवसक्थिका..	१८०६
अवस्कन्द.	१८२०
अवाची.	१६७ टी०
अचिनधर.	१६६ टी०
अविसवादिवाचू.	७३४ ,,
अवीरा.	१७९३
अव्यय.	७४२ टी०
अशुचि.	१८००
अष्टापद.	१८६४
असत्य.	२६५ टी०
असित.	१६ टी०
असुराचार्य.	१२० टी०
असुहृत्.	{ १८१३ ७२९ टी०
असूर्क्षण.	१८८३
असूकसंज्ञ.	१८०१
अस्तितेजस्.	१७९९
अहममिका.	१७६९

अहम्यथमिका.	१७६९
अहिभुज्.	१३ टी०
अहिरिपु.	१३ टी०
अहो.	१८८८
आ.	
आ.	१७६५
आकर.	१८७७
आक्षपटलिक.	१७८५
आक्षारणा.	१७६७
आक्षारित.	१७८१
आग्नीध्री.	१८२१
आच्छादन.	१८०४
आण्ड.	१७९७
आतपत्र.	७१७ टी०
आतिथ्य.	१७८९
आत्मज.	६ टी०
आत्मजन्मन्.	६ टी०
आत्मजा.	५४२ टी०
आत्मम्.	{ ६ टी० २२९ टी०

आत्मयोनि.	{ ६ टी० २१३ टी० २२९ टी०	आस्तरण.	१८०६
आत्मरुह.	६ टी०	इ.	१७६५
आत्मसम्भव.	६ टी०	इत्वर.	१८७१
आत्मसूति.	६ टी०	इन्द्रावरज.	९ टी०
आदिकवि.	१८२४	इन्वका.	{ ११० १७५९.
आदित्य.	८८ टी०	इपुधि.	७८२ टी०
आध्राण.	१७८०	ई.	
आनुपूर्वी.	१८८६	ईश्वरी.	१७६५
आन्तःपुरिक.	१८१३	ईह.	४३० टी०
आन्तर्बेदिमक.	१८१३	उ.	
आप्लाव.	१८००	उच्छादन.	१८००
आयु.	१८७४	उत्कण्ठ.	३१४ टी०
आयुर्बेदिक.	१७८४	उदरिक.	४५० टी०
आवसित.	१८५७	उदस्त.	१८८३
आयुष्मत्.	१७८५	उद्घाटन.	१८४८
आशिम.	१८६६	उद्घात.	१८८६
आशिर.	१७७८	उद्घातन.	१८४८
आशी.	१८६६	उद्बहा.	५४२
आधिनेय.	१७६४	उन्दर.	१८६५
आध्याय.	१८४९	उपक्या.	१८३६

उपधा.	१७७६
उपयन्तृ.	१७९२
उपवस्त्र.	१८२३
उपशोचन.	२७५ टी०
उपवर्त्तन.	१८३४
उपासना.	१७८८
उरगभूषण.	१९९
उरसिज.	६०३ टी०
उर्वीधर.	१८
उर्वीभृत्.	१८
उशती.	१७६८
उपारमण.	२३० टी०
उष्णचारण.	७१७ टी०
उहार.	१८७२

ऊ.

ऊर्जस्वत्.	१८१९
ऊर्ज.	१८१९
ऊर्ध्वदैहिक.	३७४
ऊहा.	१७६९

ऋ.

ऋजुरोहित.	१७९
ऋप्यकेतु.	२३० टी०

ए.

एककुण्डल.	१८६६
एकनेत्र.	१९६
एकाक्ष.	४५३ टी०
एनतेन.	१८८९

ओ.

ओदुम्बर.	१८४१
----------	------

औ.

औत्तानपाद.	१२२ टी०
औत्तानपादि.	१२२ टि०
औदरिक.	१७८३
औपवस्त्र.	१८२३
औपवाद्य.	१८६०
और्ध्वदैहिक.	१७७५
औपधीश.	१०४ टी०

क.

क.	१८४५
कंस.	१०४९ टी०
कंसजित्	२२१ टी०
ककुत्.	१८६२
ककुद्.	१८६२
कक्षापुट.	१८०५

कक्षीकृत.	१८८४
कखटी.	१८४१
कडिन्दिका.	२५८ टी०
कणाद.	१८२६
कण्डूति.	४६४ टी०
कद्वर	३५० "
कनिश.	१८५७
कनिष्ठ.	१८७८
कन्तु.	१७६६
कपालिन्.	१९९ टी०
कपोणि.	१७९६
कमन.	१७८१
कमलजन्मन्.	२१३ टी०
कमलयोनि.	२१३ टी०
कमलिनी.	१८५५
कररुह.	५९४ टी०
कराची.	१७९०
करि.	१८५९
कर्कन्धू.	१८५२
कर्ण.	१८२७
कर्णान्दू.	१८०४
कर्णारि.	७१० टी०

कलानिधि.	१०५ टी०
कलिन्दतनया.	१८४७
कल्मष.	१८७९
कवचित.	१८१५
कवार.	१८३७
कवितृ.	१७७२
कशालका.	१७९८
कशिपु.	१८०७
काकलि.	१४१० टी०
कात्य.	{ २७५ टी० १८२५ "
कान्त.	५१६ टी०
कामध्यंसिन्.	२०० टी०
कारेणव.	१८२५
कार्तिकेय.	२०८ टी०
कालकण्ठक.	१८६९
कालनेमिहर.	२२१ टी०
कालानुसार्ध.	१८०२
कालिका.	१७६३
कालिन्दीकर्षण.	९२४ टी०
कालिन्दीसू.	९५ टी०
कालिन्दीसोदर.	९ टी०

कालियदमन.	{ १० टी० २२१ टी०	कुरण्डक.	१८५१
कालियशासन.	१० टी०	कुर्पर.	१७९७
कालियारि.	१० टी०	कुलक.	१७८६
किकिदीवि.	१८६९	कुलपालिका.	५१५ टी०
किकी.	१८६८	कुलिङ्ग.	१८६९
किङ्किणी.	१८०४	कुल्माष.	१८५७
किञ्चुलुक.	१८५८	कुशूल.	१८३८
किन्नरेश.	१९० टी०	कुष्माण्डी.	४६ टी०
किर्मीरारि.	७०८ टी०	कुसुम.	१७९६
कुकुन्दुर.	६०८ टी०	कुसुमधन्वन्.	२२८ टी०
कुज.	१११४ टी०	कुसुमबाण.	२२८ „
कुटक.	१०२३ टी०	कुसुमायुध.	२२८ „
कुटिलाशय.	१७७२	कुहक.	९२६ „
कुण्डिनपुर.	१८३५	कूचिका.	१७७८
कुण्डिनापुर.	१८३५	कूर्पास.	१८०५
कुघ्न.	१०२७ टी०	कृतकृत्य.	१७७२
कुमुदसुहृत्.	१०४ „	कृतान्त.	१९ टी०
कुमुदिनी.	१८५५	कृतार्थ.	१७७२
कुमुदवत्.	१८५६	कृतिन्.	१७७२
कुमुद्वतीश.	१०४ टी०	कृपाण.	७५८ टी०
कुरण्टक.	१८५१	कृमिजग्ध.	१८०१
		कृशेतर.	१७

कृपक.	८९० टी०
कृष्ण.	१६ „
केलीकिल.	१७७०
केशिहन्.	२२१ टी०
कैटभारि.	२२१ „
कैरवबन्धु.	१०४ „
कोटीश.	१८२८
कोपन.	१७७७
कौज.	१८४०
कौपोदकी.	१७६५
कव्याद.	१८८ टी०
क्रिमि.	१८५८
कुश्मा.	१८६८
क्रोद्यदारण.	२०९ टी०
क्षणप्रभा.	१८५०
क्षान्ति.	१७७७
क्षान्तिमत्.	७६ टी०
क्षिप्त.	७७९ „
क्षीरप.	१७७१
क्षुरिका.	१८१८
क्षेत्राजीव.	१८२८

ख.	१०५१ टी०
खकट.	१८७६
खजाक.	१८४०
खडक्किा.	१८३७
खट्टिक.	१८३१
खट्वाङ्गधर.	१९९
खण्डल.	१८७८
खररश्मि.	९५ टी०
खर्जूति.	१७८३
खलत.	१७८२
खलिन.	१८६१
खारीक.	९६९ टी०
खोल.	१८१७

ग.

गगन.	१०५१ टी०
गङ्गाधर.	{ ६ टी० १९९ „
गजासुरद्वेषिन्.	२०० टी०
गणनाथ.	१९९ टी०
गदाग्रज.	९ टी०
गदाधर.	२१९ टी०

गन्दुक.	१८०९
गन्धवाह.	१८५०
गभस्तिपाणि.	९६ टी०
गरुड.	७८० टी०
गरुडगामिन्.	२२१.टी०
गरुडाङ्ग.	२१४ टी०
गरुल.	२३० टी०
गर्जा.	१८७७
गर्ह.	२७१ टी०
गवीधुका.	१८५७
गवेश्वर.	१८२८
गाङ्गेय.	२०८
गाधिनन्दन.	८५० टी०
गिरिक.	१८०८
गिरीयक.	१८०८
गुदकील.	१७८४
गुल्लु.	१८५१
गुह्यकेश.	१९० टी०
गेहिनी.	१७९०
गोकर्ण.	१८६५
गोप.	१८४४
गोपित्त.	१८४२

गोस.	१३९ टी०
गौसमी.	१८४७
गौरीनाथ.	१९० टी०
गौरीप्रणयिन्.	८ टी०
गौरीप्रिय.	८ "
गौरीरमण.	८ "
गौरीवर.	८ "
गौरीश.	८ "
ग्रहकल्लोल.	१७६०
ग्रहेश.	९७ टी०
च.	
चक्र.	१८४८
चक्र.	१३३० टी०
चक्रपाणी.	२१९ टी०
चक्रवाकबन्धु.	९६ टी०
चक्षुर्विकल.	४५७ टी०
चन्द्रमोलि.	६ टी०
चन्द्रशिरस्.	६ "
चन्द्रात्मज.	११७ टी०
चन्द्रात्मज.	९ टी०
चन्द्राभरण.	६ टी०
चन्द्रिका.	१७५९

चन्द्रिमा.	१७५९	चैत्रसप्त.	२२९ टी०
चपल.	१८४१	चोदित.	१८८४
चरणप.	१८५०	चौर.	१७७६
चरण्टी.	१७९०	छ.	
चरिण्टी.	१७९०	छात.	१८८४
चर्च.	१८७५	छादित.	१८८२
चर्मवसन.	१९८ टी०	छायाङ्क.	१०५ टी०
चलुक.	१७९७	छुरिका.	१८१८
चाणाक्य.	१८२५	छुरी.	१८१८
चाणूरसूदन.	२२१ टी०	ज.	
चाण्डाल.	१८३२	जकुट.	१८७७
चान्द्रभागा.	१८४७	जङ्घाकर.	१७८८
चान्द्रमसायनि.	११७टी०	जनितृ.	१७९५
चारक.	१८२१	जन्म.	१८७३
चिक्खल.	१८४८	जमन.	१७७९
चित्रक.	१८०२	जम्भद्विष्.	१७४
चित्रकर.	१८३१	जयन्त.	९४ टी०
चिपिटक.	४०१ टी०	जयन्ती.	१८१४
चिरण्टी.	१७९०	जरट.	१८७६
चिहुर.	१७९५	जलद.	१७ टी०
चूडारत्न.	६५० टी०	जलधि.	१७ टी०
ज्ञेतोभव.	२२९ टी०	जलनीली.	१८५६

जलेशय.	{ ३३४ टी०	ट.	
	१७६५	टङ्गण.	१८३४
नवन.	१७७९	टङ्गपति.	१८१२
जवा.	१८५४	टीटिभ.	१८६९
जहुकन्या.	१८४६	त.	
जागरित्.	१७८१	तटाक.	१८४९
जाम्बल.	१८३४	तडाग.	१८४९
जात.	१८८६	तडागिका.	१०९४ टी०
जानुदम्भ.	६०१ टी०	तनया.	५४२ "
जानुद्वयस.	६०१ टी०	तनुत्राण.	१८१६
जीव.	१८७३	तन्तुवाय.	१८२९
जीवत्पत्नी.	१७९२	तन्दि.	१७६९
जीवातु.	१८७४	तन्द्री.	१७९६
जुगुप्सा २७१टी.	१७६७	तपसी.	१८२१
जैन.	१८२६	तपस्विन्.	८०९ टी०
ज्योत्स्नेश.	१०४ टी०	तपोधन.	७६ "
झ.		तरवालिका.	१८१८
झम्प.	१८८२	तल.	१८७२
झम्फान.	१८१५	तर्पित.	३९३ टी०
झषध्वज.	२२९ टी०	तल्ल	१८४९
		तापिच्छ.	१८५३
		तारका.	५७५ टी०

तारकान्तक.	२०९ टी०
तिमिरारि.	९६ „
तिलन्तुद.	१८३०
तुङ्गी.	१७६१
तुन्दिल.	१७८२
तुम.	१८६३
तुपार.	१२३५ टी०
तोमर.	७८० „
तोयद.	टी० १७
तोयधि.	टी० १७
त्रिफटुक.	१७७९
त्रिदशावास.	टी० ८७
त्रिदिवार्धाश.	टी० ८८
त्रिनेत्र.	टी० १५
त्रिपिष्टप.	टी० ८७
त्रिपुरान्तक.	टी० २००
त्रिमार्गगा.	टी० १०८१
त्र्यक्ष.	टी० १५
त्वक्.	१८१६
त्वक्सार.	१८५४
त्वचा.	१८५०
त्विषामीना.	टी० ९७

दक्षध्वरध्वंसक.	२००
दण्डकटक.	१०२३ टी०
दण्डकरोटक.	१०२३ „
दण्डासन.	७८० टी०
दधिप्राज्य.	१८२३
दध्याज्य.	८३२ टी०
दनुजद्विप्.	८८ „
दमूनम्.	१८४९
दम्भोलि.	१०६५ टी०
दयित.	५१६ „
दशकण्ठ.	७०६ „
दशान.	१८१६
दशमीस्य.	३४० टी०
दशरथ.	१९ „
दशबाजिन्.	१०४ „
दशशतरिम्.	९५ „
दशशिरम्.	७०६ „
दशान्ध.	१०४ „
दशास्त्र.	७०६ „
दाक्षायणी.	{ २०३ „ १७६५

दाक्षायणीश.	१०४ टी०	देवगुरु.	११९ टी०
दाक्षीपुत्र.	१८२४	देवयान.	८९ "
दात्योह.	१८७०	देवराज.	१८ "
दानव.	२३८ टी०	देवलोक.	८७ "
दाय.	१७९२	देववर्त्मन्.	१६३ "
दारिका.	५४२ टी०	देहभाज्.	१३६६ "
दाशरथ.	१८०९	दैतेय.	२३८ "
दिग्वल्ल.	१९८ टी०	दैवप्रमाणक.	३८३ "
दिधीपू.	१७९२	दैववादिन्.	३८३ "
दिनकृत्.	९७ टी०	द्युवसति.	१० "
दिनमणी.	९७ "	द्युवासिन्.	१० "
दिनबन्धु.	९६ "	द्युशय.	१० "
दिनरत्न.	९५ "	द्युसदन.	१० "
दिनेश.	९८ "	द्युसद्.	१० "
दिव पृथिव्यौ.	१८३३	द्युसन्न.	{ १० "
दिवाश्रय.	१० टी०		{ ८७ "
दिवि.	१८६८	द्योत.	१७५८
दिवौकस्.	१० टी०	द्रप्स्य.	१७७०
दु सज्ञा.	१२०६ "	द्रविण.	१८२०
दुराचार.	८५४ "	द्रादिका.	१७९६
दृष्टिपात.	१७६७	द्रुत.	१८५९
देवगणिका.	१८३ टी०	द्रोण.	१८६८

द्रौणिक.	९६९ टी०
द्वाःस्थ.	७२१ टी०
द्वाःस्थित.	७२१ „
द्विगुणाकृत.	९६८ „
द्विजेश.	१०४ „
द्वितीयाकृत.	९३८ „
द्विविदारि.	२२१ „
द्विसीत्य.	९६८ टी०

घ.

घनु.	१८१७
घनुर्धर.	७७० टी०
घनुष्मत्.	७७० टी०
घनू.	१८१७
घन्विन्.	७७० टी०
घरणीसुत.	११६ (टी०)
घाचूर.	१८५४
धाम.	१८३६
धावक.	१८३०
धियाङ्ग.	१८१६
धीमत्.	३४
धूममहिषी.	१८४५
धूमये.	१८४५

धूमिका.	१८४५
घृष्णि.	१७५८
घेनुकध्वंसिन्.	२२१ टी०
न.	
नक्षत्रवर्त्मन्.	१६३ टी०
नक्षत्रेश.	१०४ „
नमिका.	५३२ „
नडि.	६३१ „
नन्दना.	५४२ „
नभःकेतन.	९७ „
नभःपान्थ.	९७ „
नमुचिद्विप्.	१७४ „
नरकारि.	२२१ „
नरपाल.	६९० „
नवशक्ति.	१५ „
नशन.	१८२० „
नाकेश.	१७३ टी०
नाटिका.	१७९९
नाटय.	५४८ टी०
नाडि.	१७९९
नानाविध.	१८८१
नाभिजन्मन्.	२१३ टी०

नारकिक.	(१८७२)
नारकीय.	(१८७२)
नार्यङ्ग.	१८५३
नालिका.	१७६१
निःशेष	१८७८
निःसम्पात.	१७६१
निगल.	१८६०
निधानेश.	१९० टी०
नियुत.	१८२७
निरर्गल.	१८८१
निर्गुण्डी.	१८५३
निर्लयनी.	१८६६
निर्वापण.	३८७ टी०
निशादनी.	१८७०
निशामणि.	१०५ टी०
निशेश.	१०४ टी०
निपङ्क्तिन्.	१८१७
निपथ.	१८७८
निपाद.	१८७८
नीति.	१८१४
नीरव.	१७ टी०
नेदीयस्.	१८८०

नेमिन्.	१७५२
नैकसेय.	१८७ टी०
नैचिकिन्.	१८६२
नैपाली.	१८४३
नैमित्त	१७८६
नैमिचिक.	१७८६
नैरयिक.	१८७२
न्युञ्ज.	१७८२

प.

पक्षिन्.	१४४ टी०
पङ्कजिनी.	१८५५
पञ्चबाण.	{ १५ टी० २२९,,
पञ्चेपु.	१६,,
पटचोर.	३८२ टी०
पटाका.	१८१४
पट्टन.	१८३५
पट्टिस.	७८७ टी०
पण्डु.	१७९५
पण्यवीथी.	१८३५
पतङ्ग.	६४२ टी०
पतत्री.	१८६७

प्रतद्वाह.	१८०७	पलिष.	१८१८
पताकादण्ड.	१८१५	पवनी.	१८३९
प्रमञ्जरी.	१८०३	पवित्र.	१८२३
प्रमवल्लरी.	१८०३		१८६३
पद्.	१७९८	पशुधर्म.	१७१४
पद्मपाणि.	९३ टी०	पशुनाथ.	१९९ टी०
प्रन्नवन्द्यु	९६ टी०	पाकद्विप्.	१७४
प्रसिनीश.	९७ टी०	पाकशासन.	१७५ टी०
परपुष्ट.	१८६७	पाणिग्राह.	१७९१
परशुधर.	२०७ टी०	पाणिज.	५९४ टी०
परशुराम.	१८२४	पादत्राण.	१८३०
परिजन.	१८११	पादुका.	१८३०
परिणेतृ.	१७९२	पाद्.	१७९८
परिदान.	१८२७	पामर.	१७८३
परिवर्हण.	७१३ टी०	पायतिथ्या.	१८०३
परिवार.	८८३ टी०	पारावत.	१८७१
परिहाय.	१८०४	पारिषद.	२०१ टी०
परीरम्भ.	१८८३	पारिषय.	१७८५
पर्यनुयोग.	२६३ टी०	पारीन्द्र.	१८६४
पर्ययतय्या.	१८०३	पार्यवतीनन्दन.	२०८ टी०
पर्यपणा.	१७८८	पादपाणि.	१८८ टी०
परशुराम.	१८२४	पादयग्र.	१८३२

पिक्क.-	१८५९	पुरद्वेपिन्.	.१० टी०
पिच्छ.	१८६७	पुरध्वंसिन्.	१० "
पिटक.	१८३९	पुरनिहन्तृ.	१० "
पिनाकपाणि.	६ टी०	पुरमिद्.	१० "
	१९९,	पुरमथन.	१०.१३ "
पिनाकभर्तृ.	६ "	पुरशासन.	१०.१३ "
पिनाकमालिन्.	६ "	पुरसूदन.	१०.१३ "
पिनाकशालिन्.	६ "	पुरहन.	१०.१३ "
पिपासित.	१७७७	पुरान्तक.	१०.१३ "
पिशुन.	१८०१	पुरान्तकारिन्.	१०.१३ "
पीयूष.	१७७८	पुरारि.	१०.१३ "
पुक्कस.	१८३२	पुरुषेमद्विप्.	१७४.१३ "
पुट.	१८३८	पुरुषदत्त.	६०१.१३ "
पुत्री.	५४२ टी०	पुष्कस.	१३३.१३ "
पुरकेतु.	१० "	पुष्पचाप.	२२८.१३ "
पुरघातिन्.	१० "	पुष्पध्वन.	२२८.१३ "
पुरजयिन्.	१० "	पुष्पन्धय.	१२१३.१३ "
पुरजित्.	१० "	पुष्पलिह.	१२१३.१३ "
पुरदमन.	१० "	पुष्पास.	२८८.१३ "
पुरदर्पच्छित्.	१० "	पुष्पिता.	१७९३
पुरदारिन्.	१० "	पुष्पेषु	२२८.टी०
पुरद्वह.	१० "	पूतनादूषण.	२२१.३३ "

पूर्वदिगीश.	१७३ टी०	प्रव्रज्या.	१७५६
पूपदन्तहर.	२०० „	प्रशस्त्र.	१७५५
पृथग्रूप.	१८८१	प्रसादन.	१८३६
पृष्णि	१७५८	प्रस्तर.	१८०६
पेटक.	१८३८	प्रस्मृत.	{ १८२६
पेडा.	१८३८		{ १८८५
पेयूप.	१७५७	प्राग्.	१८८०
पेलक.	१७९७	प्राचीश.	१७३ टी०
पोली.	५९८ टी०	प्राणसम.	५१६ „
पौलोमीश.	१७३ „	प्राणिन्.	१८७३
प्रणयिन्.	५१६ टी०	प्राणेश.	५१६ टी०
प्रतिग्रह.	१८०७	प्रादुष्कृत.	१८८२
प्रतिचर.	१७७४	प्रादेशन.	१७७७
प्रतिसीरा.	१८०६	प्रापणिक.	१८२७
प्रतिसूर्यशयानक.	१२९९	प्रिय.	५१६ टी०
प्रतीपदर्शिनी.	५०६ टी०	प्रियाल.	१८५२
प्रभविष्णु.	१७८७	प्रेमवती.	१७९१
प्रमथाधिप.	२०७ टी०	प्रेयस्.	५१६ टी०
प्रमृत.	८६६ „	प्रेष्ठ.	„ „
प्रलम्बघ्न.	२२४ „	फ.	
प्रवङ्ग.	१८६४	फणिलता.	११५५ टी०
प्रवहण.	१८२७		

फरक. १८१८

फाल. १०३९ टी०

च.

चकेरुका. १८७०

चर्हिर्लुक्क. १८४९

चर्हिण. १८६७

चर्हिप्. १८४९

चलद्विप्. १७४

चलवत्. ४४८ टी०

चलिपुष्ट. १८६८

चलिवन्धन. २२१ टी०

बहुधान्यार्जक. १७७४

बहुरूप. १८८१

बाणजित्. २२१ टी०

बाणधि. ७८२ टी०

बाध. १८७५

बाहुलेय. २०८ टी०

बिडाल. १८६५

बीभत्स. ७१० टी०

बुद्धिसहाय. १८१२

बोधकर. १८१९

बौद्ध. ८६१ टी०

ब्रह्मन्. १८२१

ब्रह्मसूत्र. १८२३

भ.

भद्र. १७५५

भन्द्र. १७५५

भल्ल. ७८० टी०

भपक. १८६३

भसल. १८५९

भिदा. १८८४

भिद्. १८८४

भुजशिखर. ५८८ टी०

भूतनाथ. १९९ "

भूधर. १८ "

भूपाल. ६९० "

भूभूत. { १८ "

{ १०२७ "

भौम. ११६ "

अष्टवाण. ७७२ टी०

म.

मकरकेतन. २२९ टी०

मकरध्वज. " "

मकरालय. १८४६

मकुट.	१८०२	मनोविलासा.	१७८०
मकुर	१८०७	मन्दाक्ष. ०	१७६९
मङ्ग.	१८१९	मय.	१८६२
मञ्जरी.	११२२ टी०	मयूरथ. ७	२०९ टी०
मुण्डलक.	१७८४	मरुदेवी.	१७५३
मण्डितपुत्र.	१७५३	मरुमरीचिका.	१०१ टी०
मतिमत्.	३४१ टी०	मर्जिता.	१७७८
मत्स.	१८७१	मलिनी.	१८६२
मद्र.	१८७७	महानील.	१८४५
मधुकर.	१८५९	महीधर. {	३१७ टी०
मधुप.	१२१३ टी०		{ १०२७ „
मधुमथन.	२२१ „	महीध्र	१०२७ „
मधुलिङ्ग.	१२१३ „	महीरुह.	१११४ टी०
मधुनत.	१२१३ „	महेला.	१७८९
मधुसख.	९ „	माकन्द.	१८५१
मधुसुहृत्.	२२९ टी०	माणिक्य.	१८४४
मध्यन्दिन्.	१८८१	माणिक्यन्ध.	१८३३
मनुष्यधर्मन्.	१९० टी०	माणिमन्त.	१८३३
मनोगव.	१७८०	मानिनी.	५०७ टी०
मनोजन.	१७८७	मायाविन्.	१७७६
मनोयोनि.	२२९ टी०	मायिक.	१७७६
मनोराज्य.	१७८०	मारिष.	१७७५

मार्ग.	१८६१, टी० १५२
माद्वीक.	१८२९
मालक.	१८३४
माहेय.	११६ टी०
मीनकेतन.	२२९
मुनि.	१७५२
मुरारि.	२२१ टी०
मुष्णी.	१७५८
मुस्तक.	१८५८
मूर्च्छा	३०७ टी०
मूर्धावसिक्त	१८०९
मूषिकरथ	२०७ टी०
मृगलान्छन.	१०५ टी०
मृत्तिका.	१०५६ टी०
मृत्ता.	१०५९ टी०
मृत्क्षा.	१०५९ टी०
मेकलकन्या.	१८४७
मेघ.	१०५१ टी०
मेघवर्त्मन्.	१६३ टी०
मेधाविन्.	१८७०
मेला.	१७८६
मेह.	१७८४

मैत्रावरुणि.	१८२४
मैन्दमर्दन.	२२१ टी०
मौहूर्त्त.	१७८६
य.	
यज्ञाशन	८८ टी०
यज्ञोपवीत.	८४४ टी०
यथोद्भूत.	१७७३
यमनित्.	२०० टी०
यमनी.	१८०६
यमरथ.	१८६३
यमराज्.	१८५ टी०
यमलार्जुनभञ्जन-	
	२२१ टी०
यमसू.	९५ टी०
यमस्वसू.	९ टी०
याद पति.	१०७३ टी०
यादोनाथ.	१८८ टी०
यामवति	१७६१
यावक.	१८०८
यावन.	१८०२
याव्य.	१८७९
युवती	१८७९

योगिन्.	७६ टी०
योगीश.	१८२४
योपिता.	१७८९
यौवनिका.	१७७१

र.

रक्तिका.	८८३ टी०
रजनीकर.	१०५ टी०
रण्डा.	१७९३
रतिपति.	२२९ टी०
रतिवर	२२९ टी०
रत्नराशि.	१०७४ टी०
रत्नवति.	१८३३
रथकार.	१८३०
रथाङ्ग.	१३३० टी०
रमणीय.	१८७९
रविसारथि.	१०२ टी०
रस.	१८४४
रसजात.	१८४२
रसा.	१८७२
रसाम.	१८४२
रसाल.	१८५१
रदम्.	७४१ टी०

राक्षसेश.	७०६ टी०
राजराज.	१९० टी०
रात्री.	१४१ टी०
राधेय.	७०९ टी०

रामभद्र.	१८१०
राव.	१८७७
राहुमूर्धहर.	२२१ टी०
रुक्मिदारण.	२२४ टी०
रेपस्.	१८७९
रेणुकेय.	८५९ टी०
रोगित.	४५९ टी०
रोहिणीश.	१०४ टी०
रोहिणेय.	११९ टी०

ल.

लक्ष्मणी.	१८६८
लक्ष्मीनाथ.	२१४
लङ्कापति.	७०६ टी०
लड्ड.	१८७९
लिखिता.	१७८६
लिविकर.	४८४ टी०
लीलावति.	५०७ टी०
लुम्बी.	१८५१

लेखक.	१८३१	चला.	१८६१
लेपक.	१८३१	चलभ.	५१६ टी०
लोकपाल.	६९० टी०	वागा.	१८६१
लोष्टभेदन.	१८२८	वानमन्तर.	१७५८
लौकायितिक.	१८२६	वानायु.	१८६५
व.		वायुवर्त्मन्.	१६३ टी०
वंशक.	१८०१	वारिज.	११६२ "
वक्षोज.	६०३ टी०	वारिद.	१६४ "
वज्र.	१०६५ टी०	वारिधर.	१६४ "
वडवामि.	१७ टी०	वारिधि.	१०७४ "
वडवानल.	१७ टी०	वारिनिधि.	१०७४ "
वडवाबहि.	१७ टी०	वारिमुच्.	१६४ "
वतस.	१८०३	वारिराशि.	१०७४ "
वधूटी.	१७९१	वारिबाह.	१६४ "
वध्वटी.	५१२ टी०	वार्दल.	१७६३
वरवर्णिनी.	५०७ टी०	वार्धि.	१७ टी०
वरारोहा.	५०७ टी०	वावल.	७८० "
वरिष्ट.	१७६२	वाशा.	१८५२
वरुणपाश.	१८७१	वासरकृत्.	९७ टी०
वर्णपरिस्तोम.	१८०५	वासवावरज.	२१४ "
वर्ण्य.	१८०१	वाहिक.	१८०१
वलभि.	१०११ टी०	वाहीक.	१८६१

विकल्प.	१८७४	विश्वकारक.	५ ,
विकार.	१८८७	विश्वकृत्.	५ ,
विकृति.	१८८७	विश्वजनक.	५ ,
विक्र.	१८५९	विश्वविधातृ.	५ ,
विग्रह.	१८७८	विश्वसू.	५ ,
विघ्नराज.	२०७ टी०	विश्वसृज्.	५ ,
विचक्रा.	१२०५ ,	विश्वस्पृश्य.	२१२ ,
विजय.	९४ ,	विश्वस्तष्टृ.	५ ,
विजिपिल.	१७७९	विषमनेत्र.	{ १५ ,
विदेश.	१९० टी०		{ १९६ ,
विनोद.	१८३१	विषमपलाश.	१५ ,
विन्न.	१८८५	विषमशक्ति.	१५ ,
विप्रतीसार.	१८७५	विषमस्पृहा.	४३१ ,
विभेदक.	१८५३	विषमाश्व.	९६ ,
विमानयान.	८९ टी०	विषमेपु.	१६-२२९टी०
विमानिक.	८९ ,	विष्.	१८००
विलेप्या.	३९७ ,	विसकण्टिका.	१८७०
विलोचन.	१७९६	विसप्रसून.	१८५६
विवधिक.	१७७४	विस्फोट.	१७८३
विद्याद्वप्रज्ञप्ति.	१७६६	विहङ्गमा.	१७७५
विश्वकर.	५ टी०	वीजन.	१८०८
विश्वकर्तृ.	५ ,	वीराशंसनी.	८०१ टी०

वीवधिक.	१७७४
वृत्रद्विप्.	१७४ टी०
वृषकेतन.	६ "
वृषगामिन्.	९ "
वृषध्वज.	६ "
वृषपति.	१२ "
वृषयान.	९ "
वृषलक्ष्म.	६ "
वृषलान्छन.	{ १९५ "
	{ १२ "
वृषवाहन.	{ ९ "
	{ १२ "
वृषाङ्ग.	६ "
वृषासन.	९९ "
वृष्णि	९९ "
वृषी.	१८२१
वेत्रधर.	१८१२
वेश.	१८००
वैजयन्त.	९४ टी०
वैनतेय.	१०२ "
वैनतेयवाहन.	२२१ "
वैमनस्य.	१३७१ "

वैमानिक.	८९ टी०
वैराट.	१८४४
वैरोद्या.	४५ टी०
वैष्णव.	१८४२
व्याख्याप्रज्ञप्ति.	१७६६
व्योम.	१८२९
व्योमयान.	१५५७
व्योमरत्न.	९५ टी०
व्रीड.	१७६९
श.	
शबरारि.	२२८ टी०
शकटारि.	२२१ "
शकल.	१७९८
शकुनावेदनी	१२८९टी०
शक्तिपाणि.	२०९ "
शङ्खमुख.	१८७१
शाङ्खपाणि.	२१९ टी०
शचीश.	१७३ "
शण्ड.	{ १७७५
	{ १७९५
शण्ड.	१८६१
शण्ड.	५६२ टी०

शतधार.	१७६३	शिविर.	१८१४
शतार.	१७६३	शिरोरत्न.	६५० टी०
शब्दग्रह.	१७९५	शिला.	१८४३
शमन.	१८२२	शिवकान्ता.	८ टी०
शमभृत्.	७६ टी०	शिवप्रणयिनी.	८ "
शम्बुक.	१८५९	शिवप्रियतमा.	८ "
शरजन्मन्.	२०९ टी०	शिवप्रिया.	८ "
शरासन.	१८१७	शिवरमणी	८ "
शरीरिन्.	१३३६ टी०	शिववधू.	८ "
शर्म.	१८७५	शिववल्लभा.	८ "
शशधर.	१०५ टी०	शिबी.	२०४ "
शशिभूषण.	{ ६ "	शिशुपालनिषूदन	
	{ १९९ "		२२१ टी०
शशिशेखर.	६ "	शीतांशु.	१०५ "
शाक्य.	२३७ "	शीतेतररश्मि.	९५ "
शायक.	१२७३ "	शुष्मन्.	१८४९
शातकौम्भ.	१८४१	शूर.	९६ टी०
शान्तिगृह.	१८३७	शूर्पकारि.	२२८ "
शारिफलक.	१७८७	शूलभृत्.	६ "
शार्ङ्गिन्.	२१९ टी०	शूलायुध.	६ "
शाभ्यतिक.	१८८०	शूलास.	६ "
शिद्धान्तक.	१७९९	शालिन्.	६-१९९ "

शृगाल.	११६४	स.	
शृङ्गार.	१८४३	सस्फोट.	१८२०
शृङ्गारजन्मन्.	२२९ टी०	सहतल.	१७९७
शृङ्गारयोनि.	२२९ „	सगर्भ्य.	१७९४
शोणरत्न.	१८४४	सङ्कल्पयोनि.	२२९ टी०
शौद्धोदनि.	२३७ टी०	सङ्कोच.	१८०१
शौष्कल.	१७८०	सङ्घर्ष.	१८८६
श्रमणा.	१७२३	सत्येतरत्.	२६५ टी०
श्रवण.	१७५५	सदागति.	१८५०
श्रीकण्ठसख.	९ टी०	सदातन.	१८७९
श्रीमत्.	१७७३	सधर्मचारिणी.	१७९१
श्रीवत्साङ्क.	२१९ टी०	सनत्.	१८८८
श्रुतिविकल.	४५४ „	सनात्.	१८८८
श्वेतपत्ररथ.	२१५ „	सनिष्ठेव.	२६६ टी०
श्वेतरस.	४०९ „	सन्तति.	१७८९
श्वेतवाजिन्.	१०४ „	सन्धि.	१८३६
प.		सप्तच्छद.	१५ टी०
षट्चरण.	१२१२ टी०	सप्तपलाश.	१६ „
षट्पद.	१२१२ „	सप्तर्षिज.	१७६०
षडङ्घ्रि.	१२१२ „	सप्तर्षिपूता.	१४ टी०

समर्पण.	१८८७	सर्वदमन.	१८०९
समाख्या.	१७६८	सर्वदा.	१८८८
समाधि.	१७६८	सर्वार्थसिद्ध.	९४ टी०
समुद्रकाञ्चि.	९३८ टी०	सर्वीय.	१७५२
समुद्रनवनीत.	{ १०५ ॥ १७५७ १७५९	सव्यष्ट.	१८१५
समुद्ररक्षणा.	९३८ टी०	सहधर्मिणी.	१७९०
समुद्रवसना.	९३८ ॥	सहाय.	१८१३
समुपजोष.	१८८७	सांशयिक.	१७८१
समृद्ध.	३५८ टी०	सांस्पष्टिक.	१७६२
सम्पा.	११०६ ॥	सातीन.	१८५६
समूफेट.	१८२०	सादिन्.	१८१५
सम्भव.	१७५२	साप्तपदिन.	१८१३
सम्मार्जक.	१७७४	सालवाहन.	१८११
सरमा.	१८६३	साल्वारि.	२२१ टी०
सरसीरुद्ध.	११६२ टी०	सिंहवाहना.	२०३ ॥
सरोज.	१७ ॥	सित.	१८५७
सरोरुद्ध.	१७ ॥	सितांशु.	१०५ टी०
सर्पघञ्जि.	११५५ ॥	सिताश्व.	१०४ टी०
		सितेतर.	१६ टी०
		सिद्धार्थ.	१७६६

सु.	१८८९	सौर.	१७६०
सुग्रीवाम्रज.	१८१०	सौवर्ण.	६५६ टी०
सुता.	५२२ टी०	स्कन्धावार.	७४६ ,,
सुतारा.	१७५४	स्तनप.	१७७१
सुधाशु.	१०५ टी०	सैन्य.	१७७६
सुधासू.	१०४ ,,	स्थला.	९३९ टी०
सुनासीर.	१०५ ,,	स्थापक.	३३०
सुरपति.	१८ ,,	स्थूरिन्.	१८६२
सुरयान.	८९ टी०	स्थूल.	१७ टी०
सुरली.	१८३ ,,	सुहा.	१८५२
सुरलीश.	१७३ ,,	सुरक.	१८१८
सुरेश.	१७३ टी०	स्फोटन.	१८२५
सुपीम.	१८७६	स्फोटायन.	१८२५
सूका.	१७६९	स्फोटायन.	१८२५
सूत्रामन्.	१७६३	सरवती.	५०७ टी०
सुनु.	५४२ टी०	स्मृतिभू.	२२९ ,,
सुक्षिणी.	१७९६	खधाशन.	८८ ,,
सुणिका.	१७९९	खर्गली.	१७३ ,,
सौखशायनिक.	१८१९	खर्गिन्.	८८ ,,
सौखशायक.	१८१९	खर्गसिनी.	१७९०

स्वाहाशन.	८८ टी०	हिङ्गुलु.	१८४३
सीकृत.	१८८४	हिमबहुहितृ.	९ टी०
ह.		हिरण्यकशिपुदारण.	
ह.	१७९८		२२१ टी०
हनूमत्.	१८१०	हृदयेश.	५१६ "
हयग्रीवरिपु.	२२१ टी०	हेम.	१०४३ "
हर्यक्ष.	१७६४	हेरिक.	१८१२
हव्यभुज्.	१०९७ टी०	हृदिनी.	१८४७
हालहल.	{ १८५८	हीकुर्वन्.	१८६५
हालाहल.			

इति शेषनाममालाकारादि ।

इति फलिफालसर्वेश्वरीहेमचन्द्राचार्यप्रणीताया
नाममालायाः शीलोन्मस्य शेषनाममाला-
याश्च मूलमकारादिक्रमश्च ।

इति श्रेष्ठि देवचन्द्र ला० जैन पु० ग्रन्थाङ्कः ८८.

निघण्टुशेषेऽकारादिक्रमः

अशुमती.	२१६०	अद्दोलक.	२०२१
अशुमत्फला.	२०४९	अङ्गारवर्णा.	१९५८
अक्ष.	१९७०	अङ्गारवली.	२०३४
अक्षफल.	२०३१	अङ्गारवल्ली.	२१६०
अक्षिपीलु.	२०२६	अङ्गुल.	२२६२
अक्षिस्यन्द.	१९५०	अङ्घ्रिपर्णी.	२०८७
अक्षोट.	२०२८	अङ्घ्रिसानुज.	२११२
अगस्त्य.	१९१७	अजप्रिया.	१९६१
अगुरु.	१९१०	अजमोदा.	२१४३
अगूढगन्ध.	२१५१	अजशृङ्गी.	२०७९
अग्निपादप.	१९६१	अजहा.	२१८५
अग्निपुष्पिका.	२०३७	अजाण्टी.	२२३०
अग्निभा.	२०९६	अङ्गनकेशिन्.	१९२६
अग्निमन्थ.	१९७३	अङ्गलिकारिका.	२१७१
अग्निमुखी.	२०२३	अटोल.	२२३६
अग्निशिख.	२१५९	अट्टहास.	२१२७
अग्निशिखा.	२२०२	अण्डतुल्यफल.	२०२९
अग्न्याख्य.	२१३५	अतल.	१५९०
अङ्कोट.	२०२१		

अति.	{ १७४२	अश्वक.	२०४८
	१८८९	अन्यथा.	१७४७
अतिगुहा.	२१६०	अपामार्ग.	२०९२
अतिबला.	२१४८	अपामार्गतुल्यक.	२२३८
अतिमुक्त.	१९२६	अब्ज.	२२१४
अतिमुक्तक.	१९७९	अब्जजन्मन.	२२१४
अतिरसा.	२१०६	अब्रुह.	२२१४
अतिविषा.	२१७५	अमया.	१९५९
अतिसौरभ.	२११०	अमङ्कव.	१९९४
अत्रपत्रक.	२१११	अभ्रपुष्प.	२०१८
अदरोहिणी.	२०४५	अमला.	२०९९
अधःशल्य.	२०९२	अमिलान.	२१३२
अधिष्ठकण्ट.	२११५	अमृतवल्ली.	२२०४
	२११५		१९६९
अनन्ता.	{ २२०२	अमृता.	{ १९७२
	२२०४		२२०३
	२२६४	अमृताफल.	२२४५
अनाक्रान्ता.	२०८३	अम्बापुत्री.	२१८०
अनार्यक.	१९१०	अम्बा.	{ २१२६
अनार्यतित्तक.	२११६		२२३६
अनुवाक.	२०१७	अम्बुज.	२०१६
अनुस.	२१४५	अम्बुदाहय.	२२६६

अम्बुप्रसादनफल.	२०४४	अरिष्ट.	{ २२२३
अम्बुवेतस.	२०१८		{ २०२५
अम्रपाटक.	१९३६	अरिष्टा.	२१८४
अम्ल.	१९४८	अरुण.	२१४५
अम्लकेशर.	१९४२	अरुणा.	२१८७
अम्लटोलक.	२२३६	अरुष्क.	२०२२
अम्लपत्र.	१९५१	अरुष्कर.	२०२२
अम्लपूर.	१९४६	अर्कमक्ता	२२३१
अम्ललौणिका.	२२३५	अर्जक.	२१०८
अम्लवृक्ष.	१९४६	अर्जुन.	{ १९९२
अम्लवेतस.	१९४७		{ १९९२
अम्लशाक.	१९४६		{ २२६३
अम्ला.	२२३६	अर्थप्रसाधनी.	२१४९
अम्लान.	२१३२	अर्थसाधन.	२०२३
अम्लिका.	१९४५	अशोधाती.	२२२९
अरणि.	१९७३	अला.	२२६४
अरण्यनलक.	२२६०	अलावू.	२२४७
अरलि.	१९७४	अल्पघाटा.	२१५७
अरविन्द.	२२१३	अल्पमारिष.	२२३७
अरस्फोता.	२१९२	अल्पासि.	२०६४
अरिमर्द.	२२३२	अवगवाक्षी.	२१९५
		अवल्लुज.	२१०५

अव्यक्तगन्धिका.	११९४
अव्यथा {	१९७०
	२१०३
अशोकरोहिणी.	२१८३
अश्मगर्भ.	१९९०
अश्मन्तक.	१९५१
अश्मरिकारिपु.	२०२०
अश्वकण्ड.	२०७८
अश्वकर्ण.	१९९१
अश्वगन्धा.	२०७८
अश्वग्न्या.	२१६३
अश्वत्थ.	१९२७
अश्वत्थफला.	२१५६
अश्वपुच्छा.	२०९७
अश्वमारक.	१९१८
अश्वमूर्ति.	२०३९
अश्वरोध.	१९१८
अश्ववल्लभा.	२०८४
अश्वारोहक.	२०७८
अष्टापदी.	२१२९
असन.	१९८९

अहमग्रिका.	१९६९
अहो.	१८८९
आ.	
आकाण्डीरक.	२२६७
आस्तुपर्णी.	२२११
आघाट.	२०९३
आघेगी.	२२२९
आचमन.	२११८
आटरुप.	२०४७
आढकी.	२२७८
आदण्ड.	२०४१
आदित्यवल्ली.	२२३१
आमण्ड.	२०४०
आमलकी.	१९७२
आम्र.	२००९
आम्रातक.	१९३५
आयतफला.	१९३२
आयसीश्वरा.	२१६३
आहेवत.	२०२९
आरोग्यशिम्बिक.	१९८८
आर्तगल.	२१३४
आर्यभि.	२१८६

आवर्तकी.	२१६१	इन्द्रायुध.	२०७२
आशु.	२२७१	इष्टकापथक.	२२७०
इ.		उ.	
इक्षुकर्णिका.	२११७	उग्रगन्धा.	{ २१४४
इक्षुकाण्ड.	२२५७		{ २१९६
इक्षुगन्ध.	२२५७	उग्रा.	२१९६
इक्षुगन्धा {	२०८५	उच्चटा.	२१७८
	२०८८	उज्झटा.	२०९९
इक्षुवल्ली.	२०८५	उत्तरा.	२१६५
इक्षु.	२२५८	उत्तानपत्रक.	२०४१
इक्ष्वाकु.	२२४७	उत्पल.	२१२७
इक्षुदी.	१९६३	उत्पलशाखिन्.	२१९९
इज्जल्पू.	२०१६	उत्सादन.	२००३
इन्दीवर.	२२१७	उदकीर्य.	२०३३
इन्दीवरी.	२१८४	उदनाह्वया.	२१४७
इन्दुक.	१९५१	उदुम्बरपर्णिका.	२०८९
इन्द्राक्ष.	२०६०	उद्दालक.	२००७
इन्द्रवारुणी.	२१९४	उद्ग्रह.	१९८१
इन्द्रा.	२११५	उद्देग.	२०६८
इन्द्राणी. {	२०५९	उन्मत्त.	२१४०
	२०७२	उपकुञ्चि	२२२३
		उपकुञ्चिका.	२२२३

उपकुल्या.	२१९०
उपासन.	१६९४
उलपवल्बज.	२२५८
उलिका.	२२३६
उशीरपत्रा.	२०१३
उशीरममय.	२२६९
उयणा.	२१९०
उष्ट्रधूमकपुच्छा.	२०८०

क्र.

क्रद्धि.	२०६१
क्रपभ.	२०६०
क्रपिष्टसुख.	२०६२
क्रप्यगन्ध.	२०८५
क्रप्यगन्धा.	२०८५
	२१४८
क्रप्यमोक्षा.	२१८६
क्रप्या.	२१४८

ए.

एकपत्रफल.	२०७०
एकवदन.	२०३१
एकाष्टीठ.	१९३८
एकाष्टीठा.	२१८०

एङगज.	२१०२
एनतेन.	१८८९
एरण्ड.	२०४०
एर्वाल.	२२४८
एलापर्ण.	२१०६
एलावालुक.	२१२०
एल्वालु.	२१२०

ऐ.

ऐन्द्री.	२१९४
ऐरवत.	१९५२
ऐर्वाल.	२०९१
	२१९५
ऐलेय.	२१२०

ओ.

ओद्दुपुष्य.	२०३७
ओदनपाकिन्.	२१३४

क.

ककु.	२२७६
ककुत्र.	१९९२
ककता.	२१४८
ककुष्ठ.	२०६३

कङ्कोट.	२२४६	कदफल.	२०३५
कङ्कोलक.	१९२३	कदफला.	१९८३
कङ्कुनी.	{ २०७५	कदुञ्जा.	१९७५
	२२७९	कदञ्जर.	२२८५
कच्छकोलि.	२०१७	कणजीरक.	२२२२
कच्छुनाशिनी.	२१५६	कणवीर.	१९१८
कच्छुरा.	{ २११५	कणा.	२१८९
	२१८५	कणाजाजी.	२२२२
कटङ्कटेरिका.	२०५४	कणिश.	२२८४
कटभी.	{ २०९६	कण्टकाव्या	१९५७
	२१९४	कण्टकारिका.	२०८१
कटम्बर.	१९३५	कण्टकिन्.	{ १९५३
कटम्भरा.	२१८४		२००८
कटिल.	२०९४	कण्टकीटक.	१९६३
कटिला.	२२४४	कण्टफल.	२०८९
कदु.	२१८४	कण्टली.	२०८१
कदुका.	{ २१८३	कण्टी.	२०८८
	२२४७	कण्डुर.	२२२९
कदुमन्थिक.	२१९१	कण्डुरा.	२१८५
कदुफल.	१९२३	कंत.	२०४४
कदुम्बक.	२२५५	कस्तककृकश.	२२३२
कदुरोहिणी.	२१८३		

कथम.	१९४७		
कदम्बक.	२२८३	कपीतन.	१९०७
कदम्बपुष्पिका.	२१०३		१९३६
कदली.	२०४९	कपीन.	१९२९
कदुपर्णी.	२२०८	कपोत.	१९३९
कनकाह्वय.	२१४०	कपोताङ्गि.	२०२९
कन्द.	२२२९	कफवर्धन.	१९२५
कन्दपत्रत्वच्.	२१६५	कफहर.	२०१५
कन्दराल.	१९२८	कफेलु.	२२४५
कन्यका.	२१३१	कण्डलु.	२००७
कपिकच्छा.	२१८५	कमल.	१९२८
कपिकच्छुरा.	२१८५	कमल.	२२१३
कपिचूत.	१९३५	कमलोत्तर.	२१५९
कपित्थ.	१९४९	कम्पिलक.	२०४३
कपिपिप्पली.	२०९२	कम्बुक.	२०७८
	१९३४	कम्बोजि.	२०९७
कपिप्रिय.	१९३५	करकण्टका.	२१८२
	१९४९	करञ्च.	२०३२
कपिहोमा.	२१८६	करतालिका.	२०३४
कपिला.	१९५९	करमर्द.	१९३६
कपिवल्ली.	२०९३	करवल्लभ.	२०२७
		करवी.	२१५३
		करवीर.	१९१८

करवीरक.	१९०७	कर्णसू.	१९५१
करहाट.	{ २०१४	कर्णिकार.	१९१६
	{ २२१९	कर्णिकारच्छाय.	१९८५
कराची.	१७९०	कर्णी.	१९८८
करास्रक.	१९३९	कर्पट.	१९३०
करी.	१९९६	कर्पराल.	२०२८
करीषणी.	२२०९	कर्पूर.	१९२२
करुण.	१९४१	कर्वर.	२२३९
कर्कटक.	२०१५	कर्वरि.	२२५२
कर्कटाकिनी.	२०१५	कर्बुर.	२११९
कर्कटशृङ्गी.	२०८०	कर्मार.	२०५३
कर्कटाद्वा	२०८१	कर्पफल.	१९७१
कर्कटी.	२२४८	कर्षि.	१९७१
कर्कन्धु.	१९५९	कलम.	२२७२
कर्करी.	२२४८	कलम्बी.	२२४४
कर्कशच्छदा.	२२०८	कलशी.	२०८६
कर्कशाद्वा.	२०४३	कलायक.	२२७२
कर्कारु.	२२४६	कलिङ्गी.	२२४६
कर्कोटकी.	२२०७	कलिद्रुम.	१९७१
कर्चूर.	२१४२	कलिनाशन.	२०३२
कर्णधारिणी.	१९१९	कलिवास.	१९३१
कर्णपूर.	१९०७	कलिहारिका.	२२०२

कल्याण.	१९८९	काकपीलु.	{ २००२
कल्हार.	२२१७		२९७८
कवच.	२१४६	काकमर्दक.	२०४२
कवल.	२२१६	काकमाची.	२०४२
कश्मरी.	१९८३	काकमुद्रा.	२०९८
कश्मीर.	२२५१	काकर्द.	२०४२
कपाय.	१९९१	काकवल्लभा.	२०१३
काककर्कटी.	२०६६	काकसाहा.	२२३९
काककुष्ठ.	२०६३	काकादनि.	२१७७
काकचिचिका.	२१७७	काकेन्दुक.	२००२
काकजङ्घा.	२१५३	काकोडुम्बरिका.	१९३२
काकजम्बु.	२०१३	काक्षीव.	१९७७
काकणिन्द्रिका.	२१७७	काचिम.	१७०८
काकतक्षू.	२२८१	काद्यनी.	२१००
काकतारु.	२११०	काण्ड.	२१८५
कायतुण्डक.	१९११	काण्डतिक्तक.	२११६
कारुतुण्डपूली.	२१५५	काण्डरुहा	२१८४
काकनखी.	२१७७	कानीन.	२००४
काकनन्तिका.	२१७७	कान्ता.	२१२८
काकनाशा.	२१५४	कान्तारक.	२२५९
काकपात्र.	१९६७	कामक.	२२५४
काकपालक.	२०६३	कामहृती.	१९०८

कामपादप.	२०४६	कालवाही.	२१९१
कामाज्ञा.	२००९	कालवृन्त.	२२७८
कामुक.	{ २९२७	कालवृन्तिका.	१९०८
	{ २०१६	कालशाक.	२००१
काम्पिल्ल.	२०४३	कालस्कन्ध.	{ १९१९
कायस्था.	१९१०		{ २००१
कारम्भा.	२०७६	काला.	{ २१३७
	२१४३		{ २२२३
कारवी.	{ २१५३	कालानुसाय.	२०५०
	{ २२२१	कालिरस	२०४९
	२२२२	कालेयक.	२०५५
कारवेली.	२२४४	कास्य.	२१४२
कार्तिकेय.	२०३०	काश.	२२५७
कार्पाशी.	२०४४	काश्मरी.	१९८४
कार्मुक.	२०२६	काश्मीरज.	२१२२
कार्श्यशाल.	१९५१	काश्मीररिपु.	२२४०
काल.	{ २००२	काष्टदारुणी.	१९९८
	{ २२३२	काष्टपाटला.	१९०९
कालगोष्ठा.	२१८८	काष्टशारिवा.	२१९८
कालनियति.	१९६४	काष्ठील.	२०४९
कालमेपी.	{ २१०४	कासग्री	२०३४
	{ २१८८	कासमर्त्र.	२२३२

कासू.	१९६०	कीरवल्लभ.	२०३६
कासेक्षु	२२५७	कुक्कुट.	२२४१
काहल.	१९३४	कुक्कुट्टी.	१९५६
काहला.	१९२७	कुकुर.	२०५६
किंगुक.	१९८०	कुघ.	२२५६
किंसारु.	२२८४	कुङ्कुम.	२१२१
किङ्कण.	१९२६	कुचन्दन.	१९१४
किङ्किणी.	२१५८	कुजम्बुका.	२०१३
किङ्कीराद्.	२१३४	कुञ्चिका.	२२२३
किङ्कीरात.	२१३४	कुञ्जरा.	२०३८
किल्क.	२१५८	कुट.	१९७४
किणीही.	२०९२		२१३५
किण्वमूल.	२१७४		२२६७
किण्वन्.	१७२०	कुटी.	२१६८
कितव.	२१३९	कुट्टिम.	२०३६
किम्पाक.	२०४२	कुठिञ्जर.	२१०८
किरात	२११६	कुटेरक.	२१०८
किरातक.	२११६	कुण्डली.	२२०४
किराततिक्क.	२११६	कुण्डिन्.	१७२०
किलासप्त.	२२४६	कुतसु.	२२५३
किलिम.	१९१७	कुनालिक.	१७३३
किशिनी.	२२१०	कुनाशक.	२११५

कुन्द.	२१२६	कुरवकः	२१३३
कुन्दरुकी.	२०३९	कुरुण्डी.	२२४०
कुपालु.	२००२	कुरुवक.	२१३२
कुवेराक्षी.	१९०९	कुरुविन्द.	२२६६
कुञ्जक.	{ २००८	कुल.	२१७४
	२०१६	कुलक.	{ २००२
कुञ्जकण्टक.	१९५४		२२४५
कुमारक.	२०१९	कुलत्थ.	२२७८
कुमारजीवनामक.	२०३१	कुलत्थिका.	२२७८
कुमारी.	२१३१	कुलपुष्प.	२१७४
कुमुद.	२२१६	कुलाव.	१९८२
कुमुदाहारी.	१९८३	कुली.	२०८२
कुमुदिका.	२०३६	कुल्माष.	२२७८
कुमुदोद्भव.	१९१८	कुवलय.	२२१६
कुमुद्वती.	२२१५	कुवलि.	१९५९
कुम्भिका.	२२२०	कुवेल.	२२१६
कुम्भी.	२०३६	कुश.	२२५६
कुम्भीक.	१९१७	कुशलिन.	१९५१
कुम्भोलखलक.	१९६५	कुशिशिपा.	१९५९
कुरण्टक.	{ २१३२	कुशेशय.	२२१३
	२१३३	कुष्ठनाशिनी.	२१०४

कुसुम्भ.	{ २१२१	कृष्णफला.	२१०५
	२१५९	कृष्णभद्रा.	२१९९
कूटशाल्मली.	१९५७	कृष्णभेदा.	२१८३
कूरमण्डलपत्रकः	२०९५	कृष्णमल्लिन्.	२११०
कूर्चक.	२२४९	कृष्णमालुक.	२११०
कूर्चकेसर.	२०६७	कृष्णाला.	२१७७
कूर्चशीर्षक.	२२४९	कृष्णवर्ण.	२०२३
कूष्माण्डक.	२२४६	कृष्णवल्ली.	२१९९
कृतच्छात्रा.	२२०६	कृष्णवृन्तिका.	२०९७
कृतत्राण.	२११२	कृष्णसर्जस्.	१९८९
कृतमाल.	{ १९८६	कृष्णसारा.	१९५८
	२०३३	कृष्णा.	{ १९११
कृमिघ्न.	१९४३		१९८२
कृमिज.	१९१०		२१८९
कृमितरु.	२०११	कैकणि.	१९६७
कृमिहा.	२०६०	केतक.	२०७०
कृष्ण.	२१८८	केतकच्छदनीय.	२०४४
कृष्णजटा.	२१६५	केरलन्.	२०५९
कृष्णतन्दुल.	२०५९	केलम्बू.	२२४४
कृष्णतन्दुला.	२१९०	केशमुष्टिक.	२०२६
कृष्णपाकफल.	१९४०	केशरजन.	२२३१

केशवल्ली.	२०९३	कोल्क.	२१८९
केशवावास.	१९२८	कोल्कर्णी.	२०७८
केशाम्बु.	२०११	कोल्फल.	१९९३
केशी.	२१६६	कोल्मूल.	२१९१
केसर.	{ १९१६ २२१८	कोल.	२१९०
केसराम्ल.	१९४२	कोलि.	१९५९
केसरी.	१९४३	कोलिपत्र.	१९९६
कैटरी.	२०३५	कोली.	१९६०
कैरव.	२२१६	कोशफला.	२२०७
कैरविणी.	२२१५	कोशातकी.	२२०६
कैवर्तिमुस्तक.	२२६७	कोपपुष्प.	१९९९
कोकनद.	२२१५	कोपफल.	१९२४
कोकिनाक्षमः.	२२५७	कौरव.	२११७
कोटिवर्षा.	२०५८	करुरा.	१९६६
कोद्रव.	२२८०	क्रन्दाल.	२०५१
कोमल.	१९२३	क्रमसन्धारण.	१९७९
कोर.	१९२४	क्रमुक.	{ २००४ २०५१ २०६८ २०७१
कोरङ्गी.	१९२१	क्रमुकच्छद.	२०६९
कोरदूषक.	२२८०		
कोल.	१९२४		

क्रव्यादिन्.	२१६६	क्षुद्रपत्र.	२१०८
क्रोष्टुपुच्छिका..	२०८६	क्षुद्रपत्रक.	२२५८
क्रीतक.	२०७७	क्षुद्रपनस.	२००८
क्रीतकिरा.	२१३८	क्षुद्रफला.	२१९५
क्षत्रियवरा.	२२४७	क्षुद्रभण्टाकी.	२०८२
क्षारपत्रक.	२२३३	क्षुद्रवर्षाभू.	२०९४
क्षारश्रेष्ठ.	{ १९८१	क्षुद्रसहा.	२०९८
	२०५२	क्षुद्रा.	२०८२
क्षितिक्षम.	१९५३	क्षुद्राग्र.	२०११
क्षीनक.	२०२६	क्षुद्राग्ली.	२२३६
क्षीरफन्दा.	२०८५	क्षुर.	२०८९
क्षीरपुष्पी.	२१४१	क्षेत्रमण्डन.	२१५८
क्षीरवल्ली.	२०८५	ख.	
क्षीरविदारिका.	२०८५	खण्डारीष्टा.	२०५४
क्षीरशुक्ला.	२०८५	खण्डिक.	{ २२७४
क्षीरार्कपर्ण.	१९३७		२२७७
क्षीरिका.	१९३३	खदिर.	१९५३
क्षीरिणी.	२२०८	खदिरिका.	२१७१
क्षीरिन्.	१९३१	खर.	२२५६
क्षुद्रचन्दन.	१९१३	खरपत्र.	२१११
		खरपुष्पा.	२२५२

स्वरमञ्जरी.	२०९२	गन्धकारी.	२०३९
स्वरस्कन्ध.	१९३५	गन्धकुसुम.	१९४३
स्वराश्वा.	२१४३	गन्धनाकुलिका.	२१०७
स्वर्जूर.	{ २०६५	गन्धपत्र.	१९४९
	२०७०	गन्धपुष्प.	२०१७
स्वर्जूरिका.	२०६६	गन्धपुष्पक.	२०२१
स्वर्जुरी.	२०७०	गन्धफली.	२०७६
ग.		गन्धबली.	२१४९
गजद्विश.	१९८५	गन्धमासी.	२१६६
गजभक्ष्या.	२०३९	गन्धमूलक.	२१४२
गणरूपक.	१९३७	गन्धमूला.	२१०६
गणिका.	२१२६	गन्धर्वहस्तक	२०४१
गणिकारिका.	१९७३	गन्धवणी.	२१४५
गण्डकाली.	२१७१	गन्धवती.	२१६८
गण्डकी.	२२५८	गन्धवीरा.	२०३९
गण्डदूर्वा.	२२६५	गन्धवृक्ष.	२०१९
गण्डाली.	२२६५	गन्धसार.	{ १९१२
गण्डीर.	२२३८		१९९३
गण्डीरक.	२२३७		{ २१६०
गण्डीरी.	२२५८	गन्धा.	२२५२
गन्धकटी.	२१६८		{ २२५२

गन्धाढी.	२१६७	गिरिज.	२०००
गन्धाढ्या.	२१३१	गिरिपर्णी.	२१९२
गन्धाली.	२११९	गुग्गुली.	१९६४
गन्धोत्कट.	२१३९	गुच्छ.	२२८५
गमन.	२३५९	गुच्छफल.	२०१७
गम्भारी.	१९८३	गुञ्जस्त्रजनक.	२२६१
गम्भीर.	१९४१	गुञ्जा.	२१७७
गरागरी.	२२०५	गुडपुष्प.	१९९९
गर्दभ.	२२१६	गुडफल.	२०२७
गर्दभशक.	२१६१	गुडा.	१९३८
गर्दभाण्ड.	१९२८	गुडूची.	२२०३
गर्भपाकिन्.	२२७१	गुणोज्ज्वला.	२१२५
गर्भपातन.	२०२४	गुन्द्रा.	२०७६
गर्भपातिनी.	२२०२		२२५६
गवाक्षा.	२१२९	गुन्द्री.	२२६६
गवादनी.	२१९४	गुरुपुष्पिका.	१९४५
गवेषु.	२२८२	गुल्मक.	१९१९
गवेषुका.	२२८२	गुल्मारि.	२०२७
गाक्षेय.	२२६६	गुवाक.	२०६८
गायत्रिन्.	१९५३	गुहा.	२०८६
गालय.	२००५	गुहाशय.	२०२८

गूढगंध.	२१५१	गोमी.	२०५९
गृज्जन.	२२२४	गोमूत्रगन्धक.	१९९०
गृध्रनखी.	१९६०	गोलफल.	१९९९
गेहविटप.	१९८६	गोलिह.	२०५२
गोकण्ट.	२०८८	गोलोमा.	२०७३
गोकर्णी.	२२००	गोलोमी.	{ २१९७
गोक्षुर.	२०८७		{ २२६५
गोचन्दना.	२१४५	गोल्हा.	२२५३
गोजिका.	२१४६	गोवन्द्रनी.	२०७६
गोत्रवृक्ष.	१९९४	गोशीर्षक.	१९१२
गोदुधा.	२१९५	गौर.	{ १९८१
गोधास्कन्ध.	१९५५		{ १९८८
गोधूम.	२२७७	गौरशाक.	२०००
गोनर्द.	२२६७	गौरी.	{ २१००
गोपकन्या.	२१९८		{ २१११
गोपति.	२०६१	ग्रन्थमूली.	२११९
गोपभद्रिका.	२०३५	ग्रन्थी.	२००८
गोपवल्ली.	२१९८	ग्रन्थिक.	{ २०५७
गोपवृक्ष.	१९७६		{ २१९६
गोपुरप्लव.	२२६७	ग्रन्थिका.	{ २१०४
गोप्या.	२१९८		{ २२१०

अन्धिपर्ण.	२०५६	घुसृण.	२१२१
अन्धिल.	{ १९६६ १९६७	घृतमण्डलिका.	२१७२
अहनाशन.	१९८६	घृतिका.	२०८६
आमनलिका.	२२६०	घोष्टा.	१९६०
आम्या.	२१३८	घोष्टा.	१९६०
आहि.	१९५०	घोषा.	{ २२०६ २२२१
अपिप्मा.	२१२८	च.	
अपिप्मा.	२१२८	चक्रवर.	१९७९
घ.		चक्रमर्दक.	२१०१
घण्टा.	२०५१	चक्रलक्षण.	२२०४
घण्टापुष्प.	२१४०	चक्रशल्या.	२१७८
घण्टाखा.	२१५७	चक्राक.	२१०१
घण्टाली.	२२०६	चक्राख्य.	२०५०
घनसार.	१९२२	चक्राङ्गी.	२१८४
घनस्कन्ध.	२०११	चक्षुष्य.	२१६९
घावनी.	२०८६	चक्षु.	{ २०४१ २०४१
घास.	२२६३	चटकाशिर.	२१९०
घुटा.	१९६०	चणक.	२२७४
घुणवल्लभा.	{ १९५६ २०९०	चण्ड.	१९१९

चण्डा.	२२१०	चाणाक्यमूलक.	२२४२
चण्डात.	१९१९	चामरपुष्पक.	२२५७
चतुरङ्गल.	१९८७	चार	१९३५
चतुष्पर्णी.	२२३६	चारि.	२२६३
चन्दन.	१९११	चारिपत्रिका.	२१५२
चन्दनपुष्पक.	१९२५	चारुदर्शन.	१९२९
चन्दनबीजिका.	२०४५	चारुपर्णी.	२२२६
चन्दनशाखि.	२१९९	चारुमोटा.	२१२५
चन्दना. *	२१९९	चिकण.	२०६८
चन्द्रनामक.	१९२३	चिञ्चा.	१९४५
चन्द्रबाला.	१९२०	चित्र.	२०४०
चन्द्राङ्गय.	२०४३	चित्रक.	२१३५
चर्मकपा.	{ २०८४	चित्रदण्डक.	२२२९
	{ २१७०	चित्रपर्णक.	२१५५
चर्मरङ्ग.	२१६१	चित्रपर्णी.	२०८७
चर्मिण.	२००६	चित्रफला.	२१९५
चलपत्रक.	१९२७	चित्रा.	{ २०८९
चवन.	२१९१		{ २२११
चविका.	२१९१	चिरजीविन्.	२२५०
चव्य.	२१९१	चिरपाकिन्.	१९५०
चाङ्गेरी.	२२३५	चिरविल्वक.	२०३२

चिभिंदि.	{ २०९०	छिन्नरुहा.	२२०३
	{ २२४८	छिन्ना.	२२०४
चिल्लिन्.	२००४	छिन्नोद्भवा.	२२०३
चीनफ.	२२८१	छुरिका.	२२३४
चुक्र.	१९४७	ज.	
चुका.	१९४५	जघनेफला.	१९३३
चुक्रिका.	२२३५	जटा.	२१६५
चुक्रिकाम्ला.	१९४५	जटायु.	१९६४
चूडामणि.	२१८७	जटिला.	{ २१६५
चूत.	२००९		{ २१९६
चेतकी.	१९७०	जतुक.	२१५१
चोरपुष्पिका.	२२१०	जतुका.	{ २१६९
छ.			{ २१६९
छत्रपत्र.	२००६	जतुकारी.	२१७०
छत्राकी.	२१०८	जतुरुत्.	२१६९
छत्रातिच्छत्रफ.	२२५५	जतुद्रुम.	२०११
छर्दनी.	२२४९	जननीजनी.	२१७०
छागलास्य.	१९४१	जन्तुका.	२१७०
छायावृक्ष.	१९२८	जन्तुयातक.	२०६०
छिन्नमन्थनिका.	२१०४	जन्तुनन्तु.	२१५८
		जन्तुफल.	१९३१

जपा.	२०३७	जलज.	{ २०००
जम्बीर.	१९४०		{ २२१४
जम्बु.	१९७५	जलजन्मन्.	२२१४
जम्बू.	२०१२	जलजा.	२०७७
जम्बूल.	२०६९	जलनीली.	२२२०
जम्भ.	१९४०	जलपिप्पली.	२१७३
जम्भल.	१९४०	जलब्राह्मी.	२२४३
जम्भीर.	२११२	जलमुक्ता.	२२६८
जम्मील.	१९४०	जलरुह.	२२१४
जय.	२२७५	जलशूक.	२२२०
जयद्रुम.	२०४६	जला.	२२३८
जयन्ती.	{ १९७३	जलाशय.	२२७०
	{ २०४६	जवा.	२०३७
	{ १९७३	जातिकोश.	२१२४
जया.	{ २२६३	जातिफल.	२१२४
	{ १९६९	जाती.	२१२२
	{ २१३५	जातूका.	२१५२
जरण.	{ २१५१	जात्यभृत.	२१२४
	{ २२२२	जाली.	{ २१५८
जर्जिल.	२२८२		{ २२०६
जलकेश.	२११८		

जिज्ञी.	२१८७	ज्योतिष्का.	२०९६
जीमूतक.	२२०५	ज्योतिष्मति.	२०९६
जीरक.	२२२२	झिष्टिन्.	२१३३
जीर्णवालुक.	२२२९		
जीवक.	{ १९८९	ट.	
	{ २२५०	टकदेशज	२२३९
जीवनाह्वय.	२२६७	टङ्क.	२०१२
जीवनी.	२२३४	त.	
जीवनीय.	२२३४	तकाधिवासन.	१९५२
जीवन्ती.	{ २२०४	तगर.	२०५०
	{ २२३४	तटरुह	२०४५
जीवबुध.	२२६७	तनु.	२००८
जीवबोधिनी.	२१०२	तनुक्षीर.	१९३६
जीवबद्धिनी.	२२३४	तनुवलकल.	२००३
जुङ्गक.	२२२९	तन्तुल.	२२१८
जूर्णाह्वय.	२२८१	तन्निका.	२२०४
जोरण.	१९९६	तन्दुल.	२०५९
जोर्णाला.	२२८१	तन्दुली	२२३७
ज्ञायतालिका.	२०९९	तन्दुलीय	२२३७
ज्यंभल.	१९३७	तन्दुलेरक.	२२३७
ज्योतिष्क.	२१३५	तन्वी.	२१५३

तपस्विनी.	{ २१०३	ताम्रपर्णी.	२०३८
	{ २१६६	ताम्रपुष्प.	२२३३
तपस्वी.	२१३९	ताम्रफल.	२०२१
तमाल.	{ १९१९	ताम्रमूलिन्.	२११५
	{ २०२०	ताम्रवृन्त.	२२७८
तमालपत्र.	१९२०	ताम्रसार.	१९१४
तरङ्गिणी.	२१०१	ताम्रिका.	२१७८
तरणी.	२१३१	ताक्ष्यशूक.	२२७३
तरुण.	२०४०	ताल.	{ २०६६
तर्कारी.	१९७३		{ २०७०
तल.	२०६६	तालक.	२२०५
तलफल.	२१४०	तालपत्री.	२१६४
तस्करजायु.	२१५५	तालपर्णी.	२१५०
तस्करी.	२२१०	तालमूली.	२१५०
तापसतरु.	१९६३	ताली.	२०७०
तापसवल्लभ.	१९३५	तिक्तकरोहिणी.	२१८४
तापिच्छ.	१९१९	तिक्तपर्व.	२२४६
तामरस.	२२१४	तिक्तबीजा.	२२४७
तामलफ़ि.	२०९९	तिक्तमज्जा.	१९६३
तामस.	१९२०	तिक्तबल्कली.	२२०१
ताम्रपत्र.	१९५१	तिक्तशार्क.	२०१९

तिकृता.	{ २१७९	तीक्ष्णपत्र.	२०४८
	२१८४	तीक्ष्णफल.	२०४८
तिनिश.	१९७८	तीक्ष्णवल्क.	२०४८
तिन्तिडी.	१९४५	तीक्ष्णसार.	१९६६
तिन्तिडीक.	{ १९४६	तीरवृक्ष.	२०००
	१९४८	तुङ्ग.	१९१७
तिन्तिला.	१९४५	तुङ्गा.	१९६१
तिन्दु.	२००२	तुङ्गी.	२२५२
तिन्दुक.	{ २२०२	तुच्छा.	{ १९२१
	२००१		२१३७
तिरीट.	२००४	तुण्डिका.	२२५३
तिलकरोहिणी.	२१८३	तुण्डी.	२२५३
तिलपर्णिका.	१९१५	तुण्डीकेरी.	२०४४
तिलपर्णी.	२०८७	तुभ.	२२८३
तिलपिञ्ज.	२२८३	तुम्बरु.	२०४८
तिलपेज.	२२८३	तुम्बसी.	२१९६
तिल्व.	२००४	तुम्बी.	२२४७
तिप्यपुष्प.	१९९०	तुरगी	२०७८
तिप्यफला.	१९७२	तुलसी.	{ २११०
तिप्या.	२१४९		२१६४
तीक्ष्णगंध.	{ २१०९	तुला.	१९२१
	१९७६		

तुवरी.	२२७८	तेजोमन्ध.	१९७४
तुष	२२८५	तेजोवती.	२१६४
तुषवी.	२२२२	तेजोह्वा.	२१६४
तुषा.	२२८५	तैलपर्णिक.	१९१२
तुष्ट.	२००१	तैलभाविनी.	२१२२
तूक्षुर.	२०८९	तोकय.	२२७३
तूणी.	२१३७	तोयपिप्पली.	२१७३
तूद.	२०५०	तोयमञ्जरी.	२२३८
तूल.	२०५०	तोयवृत्ति.	२२३८
तूलिनी.	१९५६	तोयाधिवासिनी.	१९०८
तृण.	{ २२५५	त्रपुसी.	{ २१९६
	{ २२६३		{ २२४८
तृणध्वज.	२०५२	त्रायन्ती.	२११२
	{ २०६६	त्रायमाणा.	२११२
तृणराज.	{ २०६९	त्रिक	२०८८
		त्रिकुण्ट.	२०८८
तृणशुल्य.	२१२९	त्रिदिवोद्भवा.	१९२२
तेजन.	२०५३	त्रिपर्णा.	२१५९
तेजनी.	२२००	त्रिपादी.	२१७२
तेजस्विनी.	२१६३	त्रिपुटा.	{ १९२२
तेजिनी.०	२१६४		{ २१३०

त्रिवृन्ताख्य.	१९८०	दन्ती.	२०८९
शुटि.	{ १९२०	दम्र.	२२५६
	१९३८	दमन.	२१३८
ज्यरूसुरूपा.	२१३०	दर्भ.	२२५६
त्वक्सार.	२०५३	दलम्.	१९२०
त्वक्सुगन्ध	१९५२	दाक्षिणात्य.	२०६७
त्वक्सुगन्धिका.	१९२१	दाडिम.	२०३६
त्वगदिन्.	१९९६	दाडिमपुष्पक.	२०३४
त्वग्मुज.	२०६५	दानपिं.	२१३८
त्वचिसार.	२०५३	दाप.	२०५१
त्वलर्क	१९३७	दारुक.	१९९७
द.		दारुण.	२१३५
दण्डोत्पला.	२१४५	दारुहरिद्रा.	२०५४
दद्रुम.	२१०१	दार्विका.	२१४६
दधित्थ.	१९५०	दार्वा.	२०५४
दधिफल.	१९५०	दासी.	२१५३
दन्तधावन.	१९५३	दिण्य.	१९२४
दन्तबीज.	२०३७	दिसिन्.	२१३४
दन्तशठ.	{ १९४१	दिच्यवज्ज.	२११८
	१९५०	दीपवृक्ष.	१९८५
दन्तशठा.	२२३६	दीप्ता.	२२२६
दन्तहर्षण.	१९४०	दीप्य.	२१४४

दीर्घकील.	२०२१	दुर्गन्धा.	२१०४
दीर्घदण्ड	२०४०	दुर्मह.	२०९३
दीर्घपत्र.	१९९१	दुर्नामारि.	२१५०
दीर्घपत्रक.	{ २०००	दुर्मेषा.	२१७८
	२२२४	दुर्मोघा.	२१७८
दीर्घपत्रा.	२०९४	दुर्लेखा.	२१०५
दीर्घफल.	१९८७	दुर्वणप्रसर.	२१२०
दीर्घमूल.	२११४	दुर्वा.	२२६३
दीर्घमूला.	२१५९	दुष्प्रधर्मा.	२०८२
दीर्घरोमक.	२११८	दुस्पर्श.	२११५
दीर्घवृक्ष.	१९७९	दूरमूल.	२११४
दीर्घवृत्तान्त.	१९७४	दृढ.	२१२०
दीर्घायु.	२२४९	दृढलता.	२२५८
दीर्घिका.	२१५२	दृढस्कन्ध.	१९३४
दु स्पर्शा.	२०८१	दृशोक्षीव.	१९७७
दुद्रुम.	२२२५	देवजग्ध.	२२५४
दुन्दक.	१९७४	देवता.	२१३९
दुरभिग्रहा.	२१८५	देवताड.	२२०५
दुरालभा.	{ २११५	देवदाली.	२२०५
	२१८६	देवदुन्दुभि.	२१११
दुर्ग.	१९६४	देवदूति.	१९४४

त्रिवृन्ताख्य.	१९८०	दन्ती.	२०८९
शुदि.	{ १९२०	दम्र.	२२५६
	१९३८	दमन.	२१३८
व्यसुसुरूपा.	२१३०	दर्भ.	२२५६
त्वक्सार.	२०५३	दलम्.	१९२०
त्वक्सुगन्ध	१९५२	दाक्षिणात्य.	२०६७
त्वक्सुगन्धिका.	१९२१	दाडिम.	२०३६
त्वगदिन्.	१९९६	दाडिमपुष्पक.	२०३४
त्वग्गुज.	२०६५	दानर्पि.	२१३८
त्वचिसार.	२०५३	दाप.	२०५१
त्वलर्क	१९३७	दारुक.	१९९७
द.		दारुण.	२१३५
दण्डोत्पला.	२१४५	दारुहरिद्रा.	२०५४
दद्रुम.	२१०१	दार्विका.	२१४६
दधित्थ.	१९५०	दावी.	२०५४
दधिफल.	१९५०	दासी.	२१५३
दन्तधावन.	१९५३	दिण्य.	१९२४
दन्तबीज.	२०३७	दिसिन्.	२१३४
दन्तशठ.	{ १९४१	दिच्यवज्ज.	२११८
	१९५०	दीपवृक्ष.	१९८५
दन्तशठा.	२२३६	दीप्ता.	२२२६
दन्तहर्षण.	१९४०	दीप्य.	२१४४

दीर्घकील.	२०२१	दुर्गन्धा.	२१०४
दीर्घदण्ड	२०४०	दुर्मह.	२०९३
दीर्घपत्र.	१९९१	दुर्नामारि.	२१५०
दीर्घपत्रक. {	२०००	दुर्मेपा.	२१७८
	२२२४	दुर्मोघा.	२१७८
दीर्घपत्रा.	२०९४	दुर्लेखा.	२१०५
दीर्घफल.	१९८७	दुर्वणप्रसर.	२१२०
दीर्घमूल.	२११४	दुर्वा.	२२६३
दीर्घमूला.	२१५९	दुष्प्रधर्षा.	२०८२
दीर्घरोमक.	२११८	दुस्पर्श.	२११५
दीर्घवृक्ष.	१९७९	दूरमूल.	२११४
दीर्घवृत्तान्त.	१९७४	दृढ	२१२०
दीर्घायु.	२२४९	दृढलता.	२२५८
दीर्घिका.	२१५२	दृढस्कन्ध.	१९३४
दु स्पर्शा.	२०८१	दृशोक्षीव.	१९७७
दुद्रुम.	२२२५	देवजग्ध.	२२५४
दुन्दक	१९७४	देवता.	२१३९
दुरभिग्रहा.	२१८५	देवताङ्ग.	२२०५
दुरालभा. {	२११५	देवदाली	२२०५
	२१८६	देवदुन्दुभि.	२१११
दुर्ग.	१९६४	देवदूति. ०	१९४४

देवदु.	१९९७	दुकिलिम.	१९९७
देवधान्य.	२२८१	द्रुम.	१९९७
देवनिर्मिता.	२२०३	द्रुमोत्पलव्याध.	१९१५
देवपुत्रिका.	२०५८	द्रोणी.	२१३८
देवपुष्प.	१९२५	द्वारदारु.	१९९३
देवमणि.	२१७६	द्विजकुत्सित्.	२००६
देववल्लभ.	१९१७	द्वितीय.	२१०९
	१९९७	द्विरदाशन.	१९२८
देवशाफ.	१९९२	द्वीप.	१९२४
देवश्रेणि.	२२००	द्विपिशत्रु.	२१८१
देवसहा.	२१४८	द्विपिका.	२१८१
	२०५८	ध.	
देवी.	२२०४	धत्तूर.	२१३९
	२२००	धनु.	२०२२
दैत्य.	१९७१	धनुर्वृक्ष.	१९९४
दैत्या.	२१६७	धनुःश्रेणि.	२२०१
दोला.	२१३७	धनुष्पुट.	१९३४
द्रवती.	२२११	धन्वन्.	१९९५
द्रविड.	२१४२	धन्वयवासक.	२११४
द्रावण.	२००१	धन्वयास.	२११४
द्राविडी.	१९२०	धमनि.	१९२६

धरा.	२२०३	ध्वाङ्गनामिका.	२१५६
धर्मद्वेपिन्	१९७१	न.	
धर्मपत्तन.	२१८८	नकुलप्रिया.	२१०८
धर्षणी.	२२०८	नक्तञ्चर.	१९६५
धव.	१९८१	नक्तमाल.	२०३२
धातकी.	२०३७	नगभित्.	२१५५
धातुपुष्पी.	२०३७	'	१९७४
धान्य.	२२७१	नट. {	२२५९
धान्यत्वपल.	२२८५		२२६७
धामार्गव. {	२०९२	नटिन्.	१९३०
	२२०७	नटी.	१९२५
धावनी. {	२०८२	नड.	२२५९
	२०८६	नतोङ्गी.	२०८०
धुरन्धर.	१९८१	नदीकान्त. {	२०१६
धूर्त.	२१३९		२१५४
धूर्तपादप.	१९९२	नदीकुलप्रिय.	२०१७
धूर्धुर.	२०६१	नदीसर्जस्.	१९९२
धूसरच्छदना.	२१४२	नद्यास्या.	२१५४
धुवसाधन.	१९९३	नन्दा.	२२०२
धुवा.	२१५९	नन्दिन.	१९८२
ध्वजद्रुम.	२०६६	नन्दी.	२२७४

नन्दीवृक्ष.	२०४६	नादेयी.	{ १९७४
नमस्कारी.	२१७१		२०१३
नम्भ.	२००३		२०१८
नरेन्द्रमाता.	२२३६	नारङ्ग.	१९५२
नर्तक.	२२५९	नारायणी.	२१८१
नल.	२२५९	नारीकेर	२०६७
नलदममृणाल.	२२७०	नाल.	२२८५
नलदा.	२१६५	नालकिनी.	२२१२
नलिका.	१९२५	नालिकेर	{ २०६७
नलिन.	२२१३		२०७१
नलिनी.	२२१२	नालीक.	२२१४
नलिनु	२२६०	नि श्रेणि.	२०६५
नवमालिका.	२१२७	नि स्यन्दन)	२००१
नवमालिनी.	२१२७	निकुञ्जक.	२०१९
	२१०७	निकुम्भ.	२०९०
नाकुली.	{ २१६२	निकोचक.	२०२१
	२२६०	निगूढ.	२२७६
नागजिह्वा.	२१९९	निचुल.	२०१६
नागदन्ती.	२०९०	नित्यभद्रा.	१९८४
नागवला.	२०५४	निदिग्धिका.	२०८१
नागरङ्ग.	१९५२	निम्ब.	२०२४

निम्बकर.	२०२६	नीलमल्लिका.	१९६८
निम्बतरु.	१९६५	नीलवल्कल.	२०६८
नियमन.	२०२५	नीलसन्धिक.	२०७२
निर्गन्ध.	{ १९१६	नीलसारक.	२००१
	{ १९१३	नीलस्यन्दा.	२१९४
निर्गुण्डिन्	२०७२	नीलाम्बुजच्छदा.	२०१२
निर्गुण्डी.	२०७४	नीलकिसुता.	२०७४
निर्मध्या.	१९२५	नीली.	२१३७
निर्माल्या.	२०५८	नीवार-	२२७९
निशाख्या	२१००	नुल्लमालिनी.	२०९९
निशाचरी.	२२१०	नृप.	२०५०
निष्कुटि.	१९२०	नृपात्मज	२०१२
निष्पाव.	२२७७	नेमिषृक्ष.	१९५४
नील.	२१३४	न्यग्रोध.	१९३०
नीलकण्ठ.	२२४२	न्यग्रोधा.	२२११
नीलकपित्थ.	२०१२	प.	.
नीलकेशी.	२१३८	पङ्कज.	२२१४
नीलनिर्यास	१९९०	पङ्कजमुष्टिका.	२०५८
नीलपर्णक.	२०६४	पङ्कमुष्टिका.	२०५७
नीलपुष्पी.	२१९४	पङ्करुह.	२२१४
नीलमञ्जरी.	२०७३	पचम्पचा.	२०५५

पञ्चागुल.	२०४०	पद्मकर्कटिक.	२२१९
पटोदय.	२०४३	पद्मनाल.	२२१८
पटोल.	२२४५	पद्मवर्णक.	२२५१
पट्टरञ्जन.	१९१४	पद्मा.	२१६०
पट्टिका.	२००४	पद्माक्ष.	२२१९
पट्टी.	२००४	पद्माट.	२१०२
पण्या.	२०९६	पद्मिनी.	२२१२
पत्तङ्ग.	१९१४	पनसा.	२००८
पत्तूर.	१९१५	पयस्विनी.	२०८५
पत्र.	१९६६	परपुष्टमदोद्भव.	२००९
पत्रपुष्पी.	२०९३	पराजिता.	२१९२
पत्रमालिन्.	२०१८	परावत.	२०२८
पत्राङ्ग.	१९१४	पराश्रय.	१९२७
पत्री.	२१२३	परिपेलव.	२२६८
पत्रोर्ण.	१९७६	परिमण्डल.	२०६५
पथिका.	२१६४	परिव्याध.	१९१५
पथिद्रुम.	१९५४		२०१९
पथ्या.	१९६९	परुष.	२०६४
पद्म.	२२१३	परुषक.	२०६४
पद्मक.	२०६२	पर्जन्य.	२०५५
पद्मकन्द.	२२१९	पर्ण.	१९८०

पर्णभेदिनी.	२०७६	पाटलि.	२०५२
पर्णास.	२१०९	पाटली.	१९०८
पर्पटक.	२१४६	पाठा.	२१७९
पर्वकाव्या.	१९७२	पाठीन.	२१३५
पर्वपुष्पा.	२०९१	पाण्डु.	२०९७
पलङ्कष.	१९६४	पाण्डुफल.	२२४५
पलङ्कपा.	२०८९	पाण्डुरच्छदा.	१९५८
पला.	२१८९	पाण्डुराग.	२१३९
पलाण्ड.	२२२४	पाण्डुरोगप्रिय.	२१७४
पलाल.	२२८५	पापचेलिका.	२१७९
पलाश.	{ १९८०	पारावत.	२०२८
	२११९	पारावतपदी.	{ २०९६
पलाशक.	१९९६		२१५४
पलाशिनी.	२२१२	पारिजातक.	१९६५
पवनेष्ट.	२१८९	पारिजाता.	२१६३
पवित्रा.	२२५६	पारिभद्र.	{ २०२४
पाकल.	२११७		१९६५
पाटल.	{ २०६३		१९९७
	२२७१	पालङ्क्या.	२२३४
पाटला.	१९०८	पाशुपत.	२१७४

पाषाणमेद.	२१५५	पीतं.	२१२१
पाषाणवृक.	१९५१	पीतक्षीरा.	२२०९
पिकवान्धव.	२००९	पीतचन्दन.	२०५५
पिचुमन्द.	२०२५	पीततन्दुला.	२२७९
पिच्छा.	१९५७	पीतदारु.	२०५५
पिच्छिका.	२१६१	पीतदुग्धिका.	२२०८
पिच्छिल.	२००६	पीतद्रुम.	२०५५
पिच्छिला.	{ १९५६	पीतन.	{ १९२९
	{ १९५८		{ २०५५
पिण्डफला.	२२४७		{ २१२१
पिण्डा.	२१५२	पीतनक.	१९३६
पिण्डी.	{ २०१४	पीतपूति.	{ १९९८
	{ २०६५		{ १९८७
पिण्डीतक.	२०१४	पीतपुष्प.	{ २२०७
पितामह.	२२६१	पीतपुष्पक.	१९१६
पिपाठीन.	२१३५	पीतपुष्पिका.	२१४७
पिप्पल.	१९२७	पीतभद्र.	२१३४
पिप्पली.	२१८९	पीतर.	१९८९
पिशाचिका.	२१६६	पीतवर्णक.	२०६३
पिशिता.	२१६६	पीतशाल.	१९८९
पिशुन.	२१२१	पीतसार.	२०२१

पीता.	{	२०५४	पुत्रदा.	२०७८
		२२८०	पुत्रश्रेणि.	२२११
		२१२६	पुद्गल.	२२५४
		२१६३	पुनर्नवा.	२०९४
पीतिका.		२१००	पुन्नाग.	१९१६
पीतिनी.		२१५९	पुर.	१९६४
पीलु.	{	२०२७	पुरुषनामक.	१९१७
		२२०१	पुलक.	२०६३
पीलुपर्णा.		२२०१	पुष्कर.	२२१३
पीलुपर्णी.		२२५३	पुष्करजटा.	२२५१
प्रीवरी.		२१८०	पुष्करमूल.	२२५१
पुटकिनी.		२२१२	पुष्पकन्दा.	२०८३
पुटा.		१९२२		१९५०
पुण्डरीक.	{	२१३९	पुष्पफल.	१९६३
		२२१५		२०००
पुण्डू.		२२५९	पुष्पवार्धेणी.	२०७४
पुण्डक		१९२६	पूग.	२०६८
पुण्यगन्धा.		२१३५	पूगिन्	२०६८
पुत्रक.		२१३८	पूतना.	१९७०
पुत्रञ्जीव.		२०३१	पूतिपर्णी	२१०५

पूतिपुष्पा.	१९४४	पौष्कर.	२२५१
पूतिफल.	१९६३	प्रकीर्ण.	२०३२
पूतिफली.	२१०५	प्रकार्यक.	२०३३
पूतिमयूर.	२२५२	प्रग्रह.	१९८७
पूतिमारुत.	१९६८	प्रधन.	२२७५
पूतीक.	२०३२	प्रचोदन.	२११५
पूत्यरिभेद.	१९५५		२१९८
पूरक.	१९४२	प्रतानिका.	२२२६
पूरणी.	१९५६		२२६४
पृथक्पर्णी.	२०८६	प्रतापस.	१९३८
पृथिवीपति.	२०६१	प्रतिविपारुणा.	२१७५
पृथु.	{ २१५२	प्रतिहास.	१९१८
	{ २२२२	प्रत्यक्पुष्पी.	२०९३
पृथ्वी.	{ २१५२	प्रत्यक्श्रेणी.	२२११
	{ २२२२	प्रपुण्डरीक.	२१६९
पृथ्वीका.	१९२२	प्रपुत्राट.	२१०१
पृथ्वीपर्णी.	२०८६	प्रपोण्डरीक.	२१६८
पोटगल.	{ २२५७	प्रभावल.	२१५३
	{ २२६०	प्रमोदनी.	२१२९
पौण्डरीयक.	२१६८	प्रलोमी.	२१३४
पौर.	२२५४		

प्रवङ्ग.	१८६४	प्रियजीवक.	{ १९७५
प्रवर.	१९१०		२२५०
प्रवरवासन्त.	२२७६	प्रियदर्शन.	१९३३
प्रवाल.	२२३३	प्रियवल्ली.	२०७५
प्रवालफलघोषिका	२२५३	प्रियशालक	१९८९
प्रवेल.	२२७५	प्रिया.	२१३०
प्रव्रजिता.	२१०३	प्रियाल.	१९३४
प्रसादक.	२२३३	प्रियालता.	२०७५
प्रसारणी.	२२२६	प्रेतराक्षसी.	२११०
प्रहसन्ती.	२१३६	लक्ष.	{ १९२९
प्राचीना.	२१७९		१९३०
प्राणक.	२२५०	लुवक.	१९२९
प्रावृषायणी.	{ २०९४	लीहिरक्तहा.	२०३५
	२१८६	फ.	
प्रिय.	१९४१	फणिज्जक.	२१११
प्रियंवदा.	२१२३	फणिन्.	२११२
प्रियक.	{ १९८८	फरण.	२२२५
	२०७५	फल.	२०१४
प्रियङ्गु.	{ २०७५	फलकिन्.	१९१२
	२२७९	फलपूरक.	१९४२
		फल्यू.	१९३३

फलपाण्डव.	२०३६	वर्वरक.	१९१३
फलसेह.	२०२८	वर्वरी.	२२५२
फलाम्बु.	२००८	वर्वरोद्भव.	१९१३
फलराजी.	१९३३	वर्हि.	२२५६
फलिनी.	२०७६	वर्हिपुष्पी.	२०३७
फलिन.	२०७६	वर्हिष्ट.	२११८
फलैरुहा.	१९०९	वलदा.	२१५०
फल्लुवाटिका.	१९३२	वलदेवा.	२११३
फाल्गुनी.	१९३२	वलप्रभ.	१९९४
कुल्ल.	२०१६	वलभद्रिका.	२११३
फेनक्षीरा.	२२०९	वलवान्.	२१५८
फेना.	२३२६	वलसार.	१९९४
फेनिल.	२०२४	वला.	२१४७
फेनिलच्छदा.	१९५९	वलिन्.	२२७४
व		बहुक्षमा.	२०७५
बदरा.	२०४४	बहुगन्धा.	२०७८
बदराधृष्टि.	२११३	बहुत्वक्.	२००६
बदरादित्यवल्लभा.	२२३०	बहुप.	१९३०
बदरी.	१९५९	बहुपट.	२००५
बन्धुर.	२०६१	बहुपत्र.	२०२३
बन्धूकपुष्पक.	१९८८	बहुपुत्र.	२०९९

बहुपुत्रिका.	२२४६	बिम्बी.	२२५३
बहुपेना.	२२२५	बिल्व.	१९६८
बहुमञ्जरी.	२११०	बिल्वक.	२१५३
बहुला.	१९२१	बिस.	२२१८
बहुवल्क.	१९३४	बिसनाभय	२२१२
बहुवार.	२००७	बिसप्रसून.	२२१४
बहुसुता.	२१८०	बिसिनी.	२२१२
बाण.	२१३४	बीजक.	{ १९४३ १९८८
बाणाख्य.	२२६१	बीजकोश.	२२१७
बालकेशी.	२२५८	बीजपुष्पिका.	२२८१
बालतृण.	२२६२	बीजपूर.	१९४२
बालपत्र.	{ २११४ १९५३	बीजपूर्ण.	१९४२
बालपुष्पा.	२१२५	बीजवर.	२२७४
बालभीरुक.	२०१८	बीजसेह.	१९८०
बाष्पिका.	२१५३	बुसा.	२२८५
बिन्दुक.	१९६३	बृहत्पत्र.	२००५
बिन्दुलामली.	२२२५	बृहत्पुष्पी.	२१५७
बिभीतक.	१९७०	बृहदेला.	१९२१
बिभेदक.	१९७१	बृहद्वला.	२१४९

बोधि.	१९२७	भण्डी.	२१८७
ब्रह्मकाष्टक.	२०५०	भण्डीर.	१९०६
ब्रह्मकिरीटिनी.	२१४१	भण्डीरी.	२१८७
ब्रह्मचारी.	२०५१	भद्रक.	२२६६
ब्रह्मचारिणी.	२२२८	भद्रकाली.	२२२७
ब्रह्मजटा.	२१३८	भद्रपर्णिका.	१९८३
ब्रह्मण्य.	२०५०	भद्रपर्णी.	२२२६
ब्रह्मदर्भा.	२१४४	भद्रवला.	२२२७
ब्रह्मदारु.	२०५०	भद्रमुक्त.	२२६१
ब्रह्मनिष्ठ.	२०५१	भद्रमुक्ता.	२२६६
ब्रह्मपादप.	१९८१	भद्रलता.	२२२७
ब्रह्ममेखल.	२२६२	भद्रवती.	२०३६
ब्रह्मा.	२०३०	भद्रवल्ली.	२१९९
ब्राह्मण्यष्टिका.	२१६१	भद्रथी.	१९१२
ब्राह्मणी.	२०५७	भद्रा.	२०३६
	२१६१		२०४५
	२२२८		१९९८
भ.		भद्रेन्द्रा.	२०४५
भङ्गा.	२२८२	भरद्वाजी.	२०२३
भङ्गुरा.	२१७५	भली.	२१४७
भण्डिल.	१९०७	भवोदन्या.	

भस्मकाष्ठा.	१९६१	भूतनाकेशिका.	२१६७
भस्मगर्भा.	१९५९	भूतनुत्.	२०२२
भस्मपिङ्गला.	१९५९	भूतपाल्लवं	२२५५
भारवाही.	२१३७	भूतवास.	१९७०
भारोर्ध्वहो.	१९८१	भूतवृक्ष.	२००६
भार्गवी.	२२६३	भूतिक.	{ २२५४
भार्गी.	२१६०		{ २२५५
भास्करप्रिय.	१९१३	भूतिकतृण.	२२५४
भिक्षु.	२१०२	भूनिम्ब.	२११६
भिल्लतक.	२०२२	भूपदी.	२१२९
भिषङ्माता.	२०४७	भूमिकालिका.	२१४६
भीम.	१९४७	भूमिस्वर्जरी.	२०६६
भीरु.	२०१८	भूम्यामलकी.	२०९९
भीरुपत्रिका.	२१८१	भूरिगन्धा	२१६८
भुज.	२००५	भूरिवला.	२१४९
भूकूष्माण्डी.	२०८४	भूरिस्नेह.	२०२२
	२०७३	भूरुण्डी.	२२४०
भूतकेशी.	{ २०७५	भूर्ज.	२००५
	{ २१६६	भूर्वपकितु.	२०९५
भूतघ्नी.	२१११	भूस्तृण.	२२५५
भूतजटा.	२१६७		

भृङ्ग.	२२३२			१९११
भृङ्गमित्र	२१२७			१९६२
भृङ्गरज.	२२३१		मङ्गल्या.	२१४९
भृङ्गराज.	२२३१			२२६४
भृङ्गसम्मता.	२१३१		मङ्गसार.	२१२४
भृङ्गार.	१९२४		मङ्गारिशिम्बिका.	२०८१
	२२३१		मङ्गरीनम्र.	२०१९
मेकरज.	२२३२		मङ्गिष्ठा.	२१८७
मेदन.	१९४७		मङ्गुका.	२१८७
मौतिक.	२०२२		मणिच्छिद्रा.	२१७६
मौभा	२१६०		मण्डुकपर्ण	१९७६
अमरोत्सव.	१९२६		मण्डुकपर्णिका.	२१८८
म.			मण्डुकपर्णी.	२२३१
मकरन्द.	२१२६		मण्डुकी.	२२३०
मकसा.	२२२६		मत्स्यगन्धा.	२१७३
मकुष्टक.	२२७७		मत्स्यगन्धिनी.	२१५६
मकूलक.	२०९०		मत्स्यापिता.	२१८३
मङ्गल.	२०६१		मत्स्या.	२१८४
मङ्गली.	२२५०		मत्स्याक्षी.	२२२८
मङ्गल्य.	१९२८		मत्स्यादनी.	२१७३
मङ्गल्यक.	२२७३		मत्स्यान्तकफल.	२०१५

मंदगन्धि.	१९८५	मधुपुष्प.	१९९९
मदन.	{ २०१४	मधुपुष्पा.	२०९१
	२१४०	मधुपुष्पी.	२१४१
	२२७४	मधुफल.	२०१०
मदयन्ती.	२१२९	मधुबीज.	१९७१
मदिरासख.	२०१०	मधुमती.	१९९४
मद्यपावनी.	२०३८	मधुर.	२०५०
मधु.	१९९८	मधुरक.	२२५०
मधुक.	{ १९९८	मधुरसा.	२२००
	२०५०		१९४४
मधुकर्कटी.	१९४४	मधुरा.	{ २०७७
मधुका.	२२८०		२१७६
मधुकाष्ठ.	१९९९	मधुराजफल.	१९३४
मधुगन्धा.	२१४१	मधुवल्ली.	१९४४
मधुगृञ्जन.	१९७७	मधुशाक.	१९९८
मधुदूत.	२०१०	मधुशिमुक.	१९७८
मधुपर्णिका.	{ १९८२	मधुश्रेणी.	२२००
	२१३७	मधुछाल.	१९९९
	१९८४	मधुछील.	१९९९
मधुपर्णि.	{ २०७७	मधुसूदनी.	२२३४
	२२०४	मधुस्रव.	१९९९

मधुसूता.	{ २०७७ २१८१	मरुन्माला	{ २०५९ २०५८
मधूक.	१९९८	मरुचक.	{ २०१४ २११२
मधूल.	२०००	मरुसम्भव.	२२४२
मधूलिका.	{ २०७७ २२००	मरूपक.	२११२
मध्यकेसर.	१९४३	मरुद्रव.	२११४
मध्यदृढत्वक्.	२२६२	मर्कट.	२२४३
मनोज्ञा.	२१२३	मर्कटतिन्दुक.	२००२
मनोहर.	२१२६	मर्कटिका.	२०९३
मन्दार.	{ १९६५ १९३८	मर्कटी.	२१८५
मयूर.	२१४३	मलपत्रक.	२१६५
मयूरक.	२२७७	मलमारी.	१९३३
मयूरक.	२०९३	मलयज.	१९११
मयूरजङ्घ.	१९७५	मलिन.	२१८८
मरालिका.	२२२६	मल्यपुष्पिका.	२१५२
मरिच.	२१८८	मल्लिका.	२१७९
मरिचक.	२१११	मल्लिकाकुसुम.	१९४१
मरी.	२२६४	मल्लिगन्धा.	१९११
मरुजन्मन्.	१९६६	मशकिन्.	१९३२
		मशकर.	२०५३

महाशर्ण.	{ २१५८	मांसरोहां.	२१७०
	२१५७	मांसारिः.	१९४७
महाशाल.	{ १९८९	मांसी.	२१६५
महाश्यामा.	१९५८	माकन्द.	२००९
महाथावणिका.	२१०३	माकन्दी.	{ १९७२
महाश्वेता.	२०८४	मागधी.	{ २१२५
महाश्वेताङ्गवदना.	२१९४		२१८९
महासजस.	१९८९	मागधोत्थित.	१९२३
महासहा.	{ २०९७	माघ्य.	२१२६
	२१३२	माङ्गल्य.	२२३५
महासुगन्धा.	२१०८	माणिवन्ध.	१८३३
महिपाक्ष.	१९६४	माणिमन्त.	१८३३
महीरुह.	१९४६	मातुल.	२१४०
महु.	२००८	मातुलपत्रक.	२१४०
महेरणा.	२०३९	मातुलानी.	२२८२
महोटिका.	२०८३	मातुलङ्ग.	१९४२
महोत्पल.	२२१४	मातुलङ्गी.	१९४४
महौजसी.	२१६३	माधव.	{ २०३१
महौपध.	२२२३		१९९८
मद्यगुप्ता.	२१८५	माधेजी.	२२२१
		माधेनीलता.	१९२७

भारीच.	१९२४	मुखमञ्ज.	१९७७
भारुत.	२११२	मुखशोधन.	१९५५
भारुतापह.	२०२०	मुखक.	२०५१
भारुतापहा.	२१०६	मुञ्ज.	२२६१
भार्कव.	२२३२	मुञ्ज.	२२६२
भार्जन.	२००४	मुण्डक.	१९२६
भार्जार.	१९६३	मुण्डतिका.	२१०२
भार्जारगन्धिका.	२०९८	मुण्डी.	२१०२
भालक.	२०६२	मुद्ग.	२२७५
भालती.	२१२२	मुद्गपर्णी.	२०९८
भालतीफल.	२१२४	मुनि.	२१३८
भाला.	२२२५	मुनिद्रुम.	१९१७
भालुक.	२११०	मुनिद्रुम.	१९७६
भालूर.	१९६९	मुशदी.	२२८०
भाप.	२२७४	मुष्कक.	२०५१
भापपर्णी.	२२८४	मुसलिन.	२१५०
भापपर्णी.	२०९७	मुस्तकाम.	२२६८
मिषि.	२२२१	मुस्ता.	२२६६
मिसिद्रुम.	२०१६	मूर्वा.	२२००
मुक्तबन्धना.	२१३०	मूल.	२२५१
मुखप्रिय.	१९५२	मूलक.	२२४१

मूलकपल्लव.	१९७६	मेपशृङ्गी.	२०७९
मूपण.	२१८९	मेपाक्ष.	२१०२
मृगगामिनी.	२०६०	मेहधातिनी.	२१००
मृगा.	२०९१	मोक्ष.	२०५१
मृगाक्षी.	२०९१	मोक्षक.	२०५१
मृगादनी.	२०९१	मोघन्.	२०५९
मृगालिका.	२०८३	मोघा.	१९०८
मृणाल.	२२१८	मोचक.	१९७७
मृत्युपुष्प.	२०७०	मोचा.	१९५६
मृत्युफल.	१९९५		२०४९
मृदङ्गफलिका.	२२०६	मोचाम.	२१४३
मृदुच्छद.	२००५	मोचिका.	२२४३
मृदुपर्णिका.	२२४४	मोमाली.	२१२७
मृदुफल.	१९६६	मोरटा.	२२००
मृदुवल्क.	२००५	म्लच्छकन्द.	२२२३
मेघनाद.	२२३७	य.	
मेदा.	२१७६	यजिक.	२२६२
मेघ्या.	२१९१	यज्ञाङ्ग.	१९३१
मेला.	२१३७	यमलच्छद.	१९५१
मेपकुसुम.	२१०२	यमश्वत्.	२१२७
		यव.	२२७३

यवतिका.	२१६३	योगजः	१९१०
यवनाल.	२२८१	योगसार.	१९५२
यवनेष्ट.	२०२५	योगिन्.	१९५२
	२२२४	योगी.	१९९३
यवकल.	२०५२	योग्य.	२०६१
यवस.	२२६३	योजनवल्ली.	२१८७
यवसाह्वय.	२१४४	योनल.	२२८१
यवा.	२२२६	योपाह्वा.	२०७६
यवानी.	२१४४	र.	
यवासक.	२११४	रक्त.	२०६२
यशस्करी.	२२३५	रक्तकाण्ड.	२२३७
यशी.	२१६५	रक्तकाष्ठ.	१९१५
यष्टीमधु.	२०७७	रक्तकुसुमा.	१९५६
यस्या.	२१११	रक्तकेसर.	१९१६
याजनकक्षुर.	२२६१	रक्तचन्दन.	१९१३
याज्ञिक.	१९८१	रक्तचूर्णक.	२०४३
यायसी.	२२४४	रक्तपर्याय.	२१२१
यावक.	२२७८	रक्तपादी.	२१७१
यास.	२११४		१९१९
युग.	२०६१	रक्तपुष्प.	१९८०
यूथिका.	२१२५		२१३२

रक्तपुष्पा.	२१६२	रजःपुष्प.	२०६९
रक्तपूरक.	{ १९४६	रजनीपुष्प.	२१२२
	१९४७	रज्जत.	{ १९१९
रक्तफल.	१९३१		{ २१००
रक्तफला.	२२५३	रज्जनी.	{ २१३७
रक्तबीज.	२०२३	रणप्रिय.	२२६९
रक्तमाल.	२०२८	रण्डारव्यु.	२२२१
रक्तयष्टि.	२१८७	रथ.	२०१७
रक्तवेधना.	२२०६	रथकृत्नेमि.	१९७८
रक्तशालि.	२२७२	रथनाम.	१९७९
रक्तसन्धिक.	२२१७	रथसाधक.	१९७८
रक्तसरोरुह.	२२१५	रथाङ्ग.	२०६१
रक्तसार.	{ १९१४	रन्ध्री.	२२६०
	१९५३	रम्भा.	२०४९
रक्ताङ्ग.	२०४३	रम्यक.	२०२६
रक्तिका.	२१७७	रसना.	२१०६
रक्तोत्पल.	२२१५	रसफल.	२०६७
रक्तणी.	२०९८		{ २०३८
रक्तदायक.	२०६४	रसा.	{ २१०६
रज.	{ २१४६		{ २२३५
	२२५६		

रसाम्बुधा.	२१८०	राजार्ह.	१९१०
रसाम्लक.	१९४८	राजार्ह.	१९९५
रसाल.	{ २००९	राजिमान्.	२२४५
	३२५८	राजीफल.	२२४५
रसोन.	२३२३	राजीव.	२२१३
रस्या.	२१०६	राठ.	२०१४
राजकशेरुक.	२२६६	राम.	२११७
राजकोशातकी.	२२०७	रामठ.	२१५१
राजजम्बू.	२०१२	रामठी.	२१५२
राजन्या.	१९३३	रामतरणि.	२१३१
राजपादप.	१९८७	रामदूति.	२०९०
राजपुत्र.	२०१२	रामसेन.	२११५
राजपुत्रक.	२०१५	राष्ट्रवृद्धिकरी.	१९६०
राजबला.	२२२७	राष्ट्रिका.	२०८२
राजमुद्र.	२२७७		{ २१०६
राजवृक्ष.	{ १९३४	रास्ना.	{ २१७१
	२०६९		२१८४
राजादन.	१९३३	रिम.	१९५५
राजाम्र.	१९५०	रिमेदक.	१९५५
राजार्क.	१९३७	रुचक.	१९४३

रुचिप्य.	२२४१	रोहिणी.	२१८३
रुजासह.	१९९४	रोहित.	२२५५
रुद्राक्ष.	२०२९	रोहितक.	२०३४
रुधिरसावक.	१९४७	रोहिप.	२२५४
रुक्क.	२०४०	रोहि.	२०३४
रुक्.	२०४०	रोहितक.	२०३४
रुहा.	{ २१७०		
	२२६४	ल.	
रेखापत्र.	२००६	लकुच.	२००८
रेचक.	२०२१	लक्षण.	१९३०
रेचन.	२०६४	लक्ष्मी.	{ १९६१
रेवत.	१९८७		२०६२
रोचन.	{ १९४१	लगुड.	१९१९
	१९५७	लघु.	२०१०
रोचनक.	२०४३	लङ्कातिका.	२०५८
रोचना.	२०३५	लता.	{ २१६१
रोध.	२००३		२२६५
रोधपुष्प.	१९९९	लताङ्कुर.	२०६९
रोमश.	१९२०	लतातरु.	{ १९९१
रोहड़क.	२०३५		२०६६
रोहणोद्भव.	१९१२	लतार्क.	२२२५

लव.	{ १९२४	लोचमस्तक.	२१४३
लवङ्ग.	{ २२७०	लोणिका.	२२३६
लवङ्गक.	१९२४	लोभ्र.	२००३
लवणा.	२१६४	लोभनीया.	२१०४
लशुन.	२०९६	लोभ्य.	२२७६
लाक्षाप्रसादन.	२२२३	लोमपामविनाशि०	१९६२
लाक्षावृक्ष.	२००४	लोमशा.	२१९७
लाङ्गलिन्.	२०११	लोमहीना.	२१५३
	२०६७	लोह.	१९१०
लाङ्गली.	{ २०८६	लोहित.	१९१४
	२१८६	लोहितचन्दन.	२११२
	२१७३	लौहद्रावक.	१९४८
	२२०२		
लावुनी.	२२४७	व.	
लामज्जक.	२२७०	वश.	२०५२
लीमका.	२२७६	वशपत्रा.	२१५२
लुङ्ग.	१९४३	वशिक.	१९१०
लेखकाचञ्चिना.	२२६०	वक्त्रमूषण.	२२२४
लेखशाटक.	२००७	वक्त्रशोधिन्.	१९४१
लेख्यपत्र.	२०६६	वक्त्रा.	२०८१
लोचमर्कट.	२१४४	वक्त्रसेन.	१९१७

वचाया.	२१९६	वन्यतिल.	२२८२
वज्जुल.	२०१८	वन्या.	२०.९८
वज्र.	१९३८	वपुषा.	२.१५६
वज्जुल.	१९७८	वयःस्था.	२२२८
वट.	१९३०	वयस्था.	१९७२
वटपत्रक.	२१०९	वर.	२१२२
वटप्लव.	१९२९	वरका.	२२७६
वत्सादनी.	२२०३	वरतिक्त.	२१४६
वधू.	२११९	वरतिक्ता.	२१७९
वनकर्णिका.	२०३९	वराटक.	२२१७
वनज.	२०४८	वराम्ल.	१९४३
वनपुष्प.	२००९	वरार्गल.	२०३०
वनविलासिनी.	२१४२	वरी.	२१८०
वनव्रीहि.	२२७९	वरुण.	२०१९
वनमृन्नाट.	२०८७	वरोह.	२२६६
वनशेफाली.	२०७३	वर्णवती.	२१००
वनस्पति.	१९३१	वर्णा.	२२७८
वनहरी.	२२१०	वर्णिचारुकेसरा.	२१३१
वन्दक.	२१६०	वर्तिका.	२०७९
वन्दा.	२०४५	वर्धमान.	२०४०
		वर्धमाना.	१९४४

वर्षपाकिन्.	१९३५	वसुखण्डीर.	२२७५
वर्षपुष्पिका.	२१४८	वसुच्छिद्रा.	२१७६
वल.	२२१६	वसुत्राणा.	२११३
वलाट.	२२७५	वसुवृक्ष.	१९३२
वलिनथिन्.	२१३५	वस्तगन्धा.	२१४३
वल्लला.	२१६४	वसास्य.	१९२०
वल्लकी.	२०३८	वसेहविद.	१९९७
वल्लरीव्याल.	२१३५	वह्निचूडा.	२०५७
वल्ली	२१४४	वह्निपर्याया.	२१८६
वशिर.	२०९२	वह्निशिश.	२१२२
वसन्तकुसुम.	२००७	वह्निशोधन.	१९७४
वसन्तजा..	२१३६	वाकुची.	२१०४
वसन्तदूती.	१९०८	वाक्पुष्पा.	२२२१
वसन्तपादप.	२०१०	वाजिदन्तक.	२०४७
वसा.	{ २१४५	वाय्यायिनी.	२१४९
	{ २१६६	वाय्यालक.	२१४७
	{ २१६८	वाणीर.	२०१८
वसिर.	२१९२	वातपोथ.	१९८१
वसु.	{ १९१९	वाघपुष्पिका.	२१४७
	{ २१७६	वानरावास.	१९४९
वसुक.	२१७४		

मानिकप्रिय.	१९४७	वालुकी.	२२४८
वानीर.	२११७	वाल्हीक.	२१२१
वानीरज.	२११७	वाल्हीक.	२१५१
वानेय.	२२६८	वाशिका.	२२४६
वापुगुणी.	२२०१	वासन्त.	१९७०
वापिभान्य.	२११७	वासन्ती.	२१३६
वायसाङ्गिका.	२१५४	वासवोल्लक.	१९६४
वायसी.	२१५४	वासा.	२०४७
वायसेक्षु.	२२५७	वाम्बुक.	२२३३
वारास्तवी.	२२५६	वाह्यपुष्पिका.	२१४८
वाराही.	२११३	विकङ्कत.	१९६७
वारिज.	१९२४	विकसा.	२१७०
वारिपत्रिका.	२१०७	विकसा.	२१८७
वारुणी.	२०९०	विकाम्लिका.	१९४५
	२१५५	विकीरण.	१९३७
	२२६५	विकीर्ण.	२०५६
वार्त्ताकी.	२०८२	विजया.	२२६३
वार्षिक.	२११३	विजयाशस्त्रधारण.	२०३१
वार्षिकी.	२१३०	विटमिया.	२१०१
वालक.	२११८	विद्वत्तिर.	१९५५
वालक.	२१२०		

विडङ्ग.	{ २०५९	विशालत्वग्	१९८५
	२०६४	विशाल.	{ २१९६
विडालिका.	२०८४		२२०८
वितुन्न.	२२४१	विशोधिनी.	२१३७
विदारि.	२१६०	विष्वक्सेना.	२०७६
विदारी.	२०८३	विश्वदेव.	२१४५
विदुल.	{ २०१७	विश्वदेवदेवा.	२०५३
	२०१९	विश्वरूपक.	१९१०
विद्रध्यराति.	१९७७	विधा.	२१७५
विद्रुमवल्ली.	१९२६	विषगन्ध.	२०१५
विभावरी.	२१२८	विषमिन्ध.	२१७२
विभीषण.	२२६०	विषघातिनी.	२०८०
विरजाविता.	१९५६	विषघातिन्.	२००७
विरूपक.	२००१	विषघ्नी.	२२०३
विस्वगन्ध.	२१०९	विषमच्छद.	१९८५
विशद.	२०८३	विषमर्दिनी.	२१०७
विशनाशन.	२०१४	विषमुष्टिक.	२०२६
	{ २०८३	विषसङ्गु.	१९९६
विशल्या.	२२०४	विषहारी.	२२३७
	२२०२	विषाडु.	२२४९
विशास.	२०९४		

विषाणिका.	२०७९	वृक.	२१७९
विषादनी.	२१९४	वृकदन्तिका.	२१८०
विषोदर.	२०१५	वृकी.	२१७९
विषौषधि.	२०९१	वृक्ष.	२०२६
विष्णुकान्ता.	२१९२	वृक्षपर्णि.	२०८४
विष्णुगुप्त.	२२४३	वृक्षभक्ष्या.	२०४६
विष्वक्सेनप्रिय.	२११३	वृक्षादनी.	२०४६
विसर्पिणी.	२१६२	वृक्षाम्ल.	१९४६
विस्रगन्धा.	२१५६	वृकोत्तशा.	२२०५
विहीरा.	१९८३	वृत्ता.	२१७०
वीर.	२०६०	वृद्धकर्णिका.	२१७९
वीरण.	२२६९	वृद्धपादा.	२१६३
वीरतर.	२२६९	वृन्त.	१९७४
वीरतरु.	२०२२	वृन्तिका.	१९८२
वीरपुष्कर.	२२५१	वृश्चिकाला.	२०७९
वीरमद्र.	२२६९	वृश्चीर.	२०९४
वीरशाफ.	२२३३	वृष.	२०४७
वीर्या.	२१४९	वृषभनामक.	२०६०
वुक.	२१७४	वृषा.	२२११
वृक्षिकार.	२२४२	वृषायणी.	२२३९

वृष्यकन्दा.	२१५०	व्याघ्रपाद.	१९६७
वेण्या.	२२०५	व्याघ्रपुच्छ.	२०४१
वेत.	२०२५	व्याघ्री.	२०८२
वेतस.	{ १९४८	व्याधिनामक.	२११७
	२०१७	व्याधिहन्.	१९८७
वेत्रमूला.	२१६२	व्यालदंष्ट्र.	२०८८
वेधान्य.	२१४२	व्रण.	२०२२
वेल्लक.	२१६०	व्रीहि.	२२७१
वेल्लज.	२१८८	श	
वेश्या.	२१०१	शकम्भरा.	२२५२
वैकुण्ठ.	२१०९	शकलि.	२२५४
वैजयन्तिका.	१९७३	शकुन्ती.	१९०८
वैदेशी.	२०१३	शकुलाक्षक.	२२६५
वैदेही.	२१८९	शकुलादनी.	{ २१७३
वैद्यवणावास.	१९३०		२१८४
व्यडम्बक.	२०४०	शक्रतरु.	१९९२
व्यडिपत्रिका.	२२४८	शक्रपत्नी.	२१११
व्यण्डा.	२१८५	शक्रपुष्पिका.	२२०२
व्याघ्रतल.	२०४१	शङ्कर.	{ १९६१
व्याघ्रनखी.	१९६०		२०३०

शङ्खघण्टिका.	२१५७	शतपर्विका.	२१९६
शङ्खद्रावक.	१९४८	शतपाकिन्.	२१७८
शङ्खधरा.	२२४३	शतपुष्प.	२२६८
शङ्खनी.	२१६३	शतपुष्पा.	२२२१
शङ्खपुष्पी.	२१४१	शतप्राश.	१९१८
शङ्खमालिनी.	२१४१	शतमूला.	२१८१
शङ्खयूथिका.	२१२५	शतवीर्य.	२१८१
शङ्खाद्वा.	२१४१	शतवीर्या.	२२६५
शङ्खिनी.	२२१०	शतवेधि.	१९४९
शठ.	२१३९	शता.	२२६५
शडी.	२११९	शतावरी.	२१८०
शण.	{ २१५८	शताद्वा.	२२२१
	{ २२०२	शवरपादप.	२००३
शणिपुष्पी.	२१५७	शमीधान्य.	२२८४
शण्डेरिन्.	१९३९	शमीपत्रा.	२१७१
शतपत्र.	२२१३	शम्पाक.	१९८७
शतपदी.	२१८१	शम्बरी.	२२११
शतपर्वन्.	२०५२	शर.	२२६१
शतपर्वा.	{ २२४४	शरश.	२१९८
	{ २२६३	शलाकु.	१९६८

शल्यक.	२०१४	शालिक.	२२६२
शल्यपर्णी.	२१७६	शालक.	{ २१२४
शव.	२००९		{ २२१९
शप्य.	२२६२	शाल्मलि.	१९५६
शाक.	१९९३	शाल्मलिदल.	१९८५
शाकपुष्प.	१९६६	शाल्योदन.	२१२७
शाकवीर.	२२३३	शिशिपा.	१९५८
शाकश्रेष्ठ.	२२३३	शिशण्डिनी.	{ २१२५
शाकश्रेष्ठा.	२२३५		{ २१७८
शाकाम्ल.	१९४६	शिसुरिणी.	२१२८
शाखाम्ल.	१९४८	शिसुरी.	२०९३
शाण्डिल्य.	१९६८	शिखीप्रीव.	१९९०
शावर.	२००३	शिमु.	१९७६
शारद.	१९८५	शिति.	२२४१
शारदा.	२२७५	शितिशिम्बिक.	२२७७
शारदी.	२१७३	शितिवर.	२२४१
शारिवा.	२१९८	शिषा.	२२१९
शार्ङ्गस्था.	२०३४	शिम्विका.	२२७६
शालपर्णी.	२१५९	शिरिवारक.	२२४०
शालमर्कट.	२२४२	शिरोरु.	१९८६
शालि.	२२७२		

शिरोवृन्त.	२१८९	शीघ्रपरोहिन्.	२१५८
शिलाटिका.	२०९४	}	२००७
शिलाभित्.	२१५५		२०२७
शिव.	१९६५		२०१७
शिवकिरीटिनी.	२१४१	शीतपाकी.	२१४७
शिवकीलिका.	१९६१	शीतभीरु.	२१२९
शिवधूप.	१९६५	शीतलरजः.	१९२३
शिवमल्ली.	२१७४	शीतला.	१९०९
शिवलोमा.	१९६२	शीतवीर्य.	२०६३
शिवा.	१९६१	शीतसंवासा.	२१३६
	१९७०	शीतसहा.	२०७२
	२०९८	शीर्णरोमक.	२०५६
	२१५०	}	२१२१
शिवाटिका.	२१५२		२२६२
शिवाधात्री.	१९७२	शुकच्छद.	२०५६
शिशिरेफला.	२०८०	}	१९१७
शिशु.	२००४		१९७५
शिशुगन्धिका.	२१२८	}	१९०७
शिपर.	१९२४		२०५६
शीघ्र.	२०८९	शुकप्रिय.	१९०७
	२२७०		

शुकमालक.	२०२५	शस्तरिक.	२०९२
शुकवृक्ष.	१९०७	शैलष. ०	१९६८
शुकष्ट.	२०२५	शैवला. ०	२२२०
शुक्तिकाम्ली.	१९४५	शैवाल.	२२२०
शुक्तिपर्णी.	१९८४	शैवालदलसम्भव.	२२६८
शुक्तिन्. }	१९२९	शोधन.	२०६४
	१९३१	शोधिता. ०	२२८०
शुचिपत्रा.	१९६२	शोफूकर.	२०२२
शुभनामन्.	२०२४	शोकम्री.	२०९५
शुपिरा. ०	१९२५	शोभाञ्जन.	१९७६
शूकधान्य.	२२८४	शोषण.	१९७५
शूकशिम्बी.	२१८६	शोषहरी.	२२३८
शून्यमध्य.	२२५९	शौण्ड.	२१२४
शून्या.	१९२६	शौण्डर्य.	२१६८
शृङ्गक.	२२४९	शौण्डी.	२१९०
शृङ्गवेर.	२१४६	शौसरी.	२०४५
शृङ्गिन्.	२०६१	शौरि.	१९८८
शृङ्गी.	२१७५	श्महाकन्द.	२२२४
शोफालिका.	२०७४	श्यव.	२०६२
शेष्ठ. ०	२००७	श्यामक.	२२७९

श्यामकन्दा.	२१७५	श्रीमान्.	२०६०
श्यामल.	१९२८	श्रीवारक.	२२४१
श्यामवल्कल.	१९०७	श्रीवास.	१९६९
श्यामसार.	२०१६	श्रीवृक्ष.	१९२७
श्यामा.	२०७६	श्रीहस्तिनी.	२२४०
	२१९०		१९७०
श्यामाक.	२२७९	श्रेयसी.	२१०६
श्यामाङ्गी.	२२६४		२१७९
श्योनाक.	१९७५		२१९२
श्रवणशीर्षा.	२१०३	श्याह.	१९६८
श्रवणा.	२१०३	श्याह्वय.	१९२५
श्रवणी.	२१०२	शृङ्गपत्र.	१९५१
श्रीखण्ड.	१९११	शृष्टपर्ण.	२०५६
	१९७३	श्रीपदारि.	२०३२
श्रीपर्णी.	१९८२	श्रेष्मान्तक.	२००६
	२०३६	श्रुतुर.	२१९४
श्रीपुष्प.	१९२५	श्रुनावधू.	२०५७
श्रीफल.	१९६९	श्वेत.	१९१३
श्रीफल.	१९७२	श्वेतकन्दिका.	२१७५
श्रीफलिका.	२१३७	श्वेतकुम्भीका.	१९०९
श्रीमती.	२१३७		

श्वेतचन्दन.	१९११	पडङ्गी.	२०८८
श्वेतदूर्वा.	२२६५	.	२०३३
श्वेतपुष्प.	१९१८	पद्मग्रन्था.	२१९७
	२०२०		२११९
श्वेतपुष्पा.	२०९१	पण्डितिल.	२२८३
श्वेतपुष्पिका.	२१९४	पष्टिक.	२२७१
श्वेतपुष्पी.	२१४२	स	
श्वेतफल.	२०२०	संवर्चक.	१९७१
श्वेतबुध्ना.	२२१०	संवर्चिका.	२२१८
श्वेतमरिच.	१९७८	सकटाक्ष.	१९८१
श्वेतमूला.	२०९५	सक्तुफला.	१९६१
श्वेतवचा.	२१९७	सक्कोच.	२१२१
श्वेतवल्क.	१९३२	सतीव.	१९३०
श्वेतवृक्ष.	२०२०	सतीनक.	२२७३
श्वेतसर्पप.	२२८३	सत्पुष्प.	२१६९
श्वेतसार.	१९५४	सत्यनाम्नी.	२०७५
श्वेतसुरसा.	२०७३	सत्यवती.	२३२८
श्वेतस्यन्दा.	२१९४	सत्सला.	२१२८
प	.		१९३४
पट्टपदानन्दी.	२१३०	सदापुष्प.	२०३५
पट्टरसा.	१९७२		२१२६

श्यामकन्दा.	२१७५	श्रीमान्.	२०६०
श्यामल.	१९२८	श्रीवारक.	२२४१
श्यामवल्कल.	१९०७	श्रीवास.	१९६९
श्यामसार.	२०१६	श्रीवृक्ष.	१९२७
श्यामा.	२०७६	श्रीहस्तिनी.	२२४०
	२१९०		१९७०
श्यामाक.	२२७९	श्रेयसी.	२१०६
श्यामाङ्गी.	२२६४		२१७९
श्योनाक.	१९७५		२१९२
श्रवणशीर्षा.	२१०३	श्याह्व.	१९६८
श्रवणा.	२१०३	श्याह्वय.	१९२५
श्रवणी.	२१०२	श्लक्ष्णपत्र.	१९५१
श्रीखण्ड.	१९११	श्लिष्टपर्ण.	२०५६
	१९७३	श्लीपदारि.	२०३२
श्रीपर्णी.	१९८२	श्लेष्मान्तक.	२००६
	२०३६	श्वखुर.	२१९४
श्रीपुष्प.	१९२५	श्वनावधू.	२०५७
श्रीफल.	१९६९	श्वेत.	१९१३
श्रीफला.	१९७२	श्वेतकन्दिका.	२१७५
श्रीफलिका.	२१३७	श्वेतकुम्भीका.	१९०९
श्रीमती.	२१३०		

श्वेतचन्दन.	१९११	पडङ्गी.	२०८८		
श्वेतदूर्वा.	२२६५	पङ्कज्या.	२०३३		
श्वेतपुष्प.	१९१८		२१९७		
	२०२०		२११९		
श्वेतपुष्पा.	२०९१	पण्डितिल.	२२८३		
श्वेतपुष्पिका.	२१९४	पष्टिक.	२२७१		
श्वेतपुष्पी.	२१४२	स			
श्वेतफल.	२०२०		सर्वर्चक.	१९७१	
श्वेतबुधा.	२२१०		संवर्चिका.	२२१८	
श्वेतमरिच.	१९७८		सकटाक्ष	१९८१	
श्वेतमूला.	२०९५		सक्तुफला.	१९६१	
श्वेतवचा.	२१९७		सङ्कोच.	२१२१	
श्वेतवल्क.	१९३२		सतीद.	१९३०	
श्वेतवृक्ष	२०२०		सतीनक.	२२७३	
श्वेतसर्पप.	२२८३		सत्पुष्प.	२१६९	
श्वेतसार.	१९५४		सत्यनाम्नी.	२०७५	
श्वेतसुरसा.	२०७३		सत्यवती.	२२२८	
श्वेतस्यन्दा.	२१९४		सत्सला.	२१२८	
ष				१९३८	
	पद्मपदानन्दी.		२१३०	सदापुष्प.	२०३५
	पद्मरसा.		१९७२		२१२६

सदाफल.	१९३२	सर्ज.	२२४९
सन्नकद्रु.	१९३५	सर्जकस्.	१९९१
सप्तच्छद.	१९८४	सर्पगन्धा.	२१०७
सप्तला.	२२२५	सर्पदष्टिका.	२०७९
समगन्धि.	२२६९	सर्पाक्षी.	२१०७
समज्ञा.	२१७१	सर्वतोभद्र.	२०२४
	२१८७	सर्वतोभद्रा.	१९८३
समण्ठ.	२२३८	सर्वसार.	१९७९
समन्तदुग्धन्.	१९३९	सर्पप.	२२८३
समष्टीला.	२२३८	सल्लक.	१९७५
	२०४४	सल्लकी.	२०३८
समुद्रान्ता.	२०५८	सवरणी.	२१८२
	२११५	सस्य.	२२७१
समूलक.	२१९१	सस्यशीर्षक.	२२८४
समूला.	२१५०	सस्यशृङ्ग.	२२८४
सरस्वती.	२२२८	सस्यसवर.	१९९१
सरालक.	२१०९	सहकार.	२०१०
सरी.	२२७४	सहचर.	२१३३
सरु.	२०६२	सहदेवा.	२१४८
सरोज.	२२१४	सहदेवी.	२१४५
सरोजन्मन्.	२२१४		

सहर्षा.	२१७०	सिंहपर्णिका.	२०४७
सहस्रपत्र.	२२१३	सिंहपुच्छी.	२०८७
सहस्रवीर्या.	{ २१८२	सिंहमुख.	२०४७
	२२६४	सिंहवृन्ता.	२०९७
सहस्रवेधि.	२१५१	सिंहि.	२०८३
सहस्रवेधिन्.	१९४९	सिंहिका.	२०४७
सहस्राङ्ग.	२०२७	सित.	१९५४
सहा.	{ २१३१	सिताम्भोज.	२२१५
	२२२१	सिद्धवृक्ष.	१९९६
साङ्गर.	१९६२	सिद्धार्थ..	२२८३
सातला.	२२२५	सिद्धि.	२०६१
साधुपादप.	१९४३	सिन्दुक.	२०७२
साधुवृक्ष.	२०२०	सिन्दुवार.	२०७२
सानुज.	{ २०४८	सिन्दुवारक.	२०७२
	२१६८	सिलक.	१९९६
सानुमानक.	२१६९	सीतप्लावसा.	२१३६
सारणी.	२२२७	सीत्य.	२२७१
सारफल.	२०२९	सुकन्द.	२२२४
सारवृक्ष.	१९९५	सुकुराराति.	२१२८
साराम्ल.	२०२८	सुकोशक.	२०११
सारीवानी.	२२५६	सुखदा.	२२२८

सुखोद्भिदा.	२२३१	सुप्रसारा.	२२२७
सुगन्धक.	{ १९१५	सुफल.	२०१०
	२२४६	सुभगा.	२१३०
	२२५५	सुभजन.	१९७७
सुगन्धा.	{ २१०७	सुभिक्षा.	२०३८
	२२२२	सुमन.	२२७७
सुगन्धि.	{ १९९०	सुमनस.	१९८६
	२१२०	सुमनालता.	२१२३
सुगन्धिक.	२२७२	सुमूलक.	२२६९
सुगन्धिपत्रा.	२०१३	सुरक्तस.	२०११
सुचिपत्र.	२२४०	सुरज्जक.	१९१५
सुतिक्तक.	२०२४	सुरज्ञा.	२१५४
सुतिक्तता.	२३०६	सुरङ्गिन्.	१९७७
सुवेजन.	१९९५	सुरति.	२१२८
सुषा.	१९३८	सुरभि.	{ १९१२
सुनिषण्ण.	२२४०		२०३९
सुन्यमीरु.	२१८२		२१६७
सुपादी.	२१७२	सुरसा.	{ २०७२
सुपार्थ.	१९२९		२११०
सुपुष्प.	२१५८	सुरा.	२१६७
सुप्ररक.	१९४२	सुलोमशा.	२१६७

सुवर्चला.	२२३०	सुतप्त.	२१५१
सुवर्ण.	१९९२	सूतनाशिनी.	२१९७
सुवर्णक.	{ १९८४	सूपधूपन.	२१५१
	{ १९८६	सूरण.	२३२९
सुवर्षा.	२१३०	सूर्यपर्णिका.	२०९८
सुवल्ली.	२१०५	सूर्यपर्णी.	२०९७
सुवसन्ता.	२१३६	सूर्यपत्र.	२०१५
सुवाह.	{ २०३८	सूर्याग्निसन्धिक.	२०२३
	{ २०७४	सेकिम.	२२४२
	{ २१०६	सेतु.	२०२०
	{ २१०८	सेव्य.	१९९२
सुवासन्ती.	१९२७	सेव्यालिबान्धवा.	२१३६
सुविषयातिनी.	२२०५	सेहुण्ड.	१९३९
सुव्रत.	२१७४	सैरेयक.	२१३३
सुव्रता.	२११९	सोमराजी.	२१०५
सुपवी.	२२४४	सोमवल्क.	{ १९५४
सुषेणक.	१९३९		{ २०३५
सुसभ.	२०६३	सोमवल्ली.	२२२८
सुस्थलगण्डीर.	२२३९	सोमवल्लिका.	२१०५
सुसवा.	२०६८	सोमवल्ली.	२२०३
सूक्ष्मैला.	१९२०		

सौगन्धिक.	२२१७	स्थूलदर्भ.	२२६१
सौमनसम्पुट.	२१२४	स्थूलपर्ण.	१९८५
सौमनसायिनी.	२१२३	स्थूलवल्क.	२००५
सौर.	२०४८	स्थूलैला.	१९२१
सौरभ.	२०४८	स्थौणेयक.	२०५७
सौवीरी.	१९६०	स्निग्धपर्णी.	२२०१
स्कन्धजन्मन.	१९३१	सृष्टका.	२०५७
स्रम्भ.	२२८५	स्फटिक.	१९२३
स्रम्भकरि.	२२७१	स्फूर्जक.	२००१
स्त्रोगन्धिक.	२२५४	स्फोता.	२१८९
स्त्रिपत्रक.	१९८०	सारक्षीपीडा.	२१६२
स्यलपर्केट.	१९४०	संसिन्.	२०२७
स्यलशृङ्गाल.	२०८७	सवा.	२२००
स्यायिनी.	२१७९	सुप्.	१९३८
स्याल्य.	२२४३	सुवागृक्ष.	१९३७
स्याली.	१९०८	स्यदंष्ट्र.	२०८८
सिरफ.	१९९३	स्यवन्धनिका.	२०५४
सिरसार.	१९९३	सर्गज.	१९९७
सिरा.	२१६०	सर्गलता.	{ २०५९ २०९६
स्थूल.	१९८७		

स्वर्णशेफालिक.	१९८८	हरिताली.	२२६४
सस्तिक.	२२४०	हरित्.	२२७३
स्वादुकण्टक.	{ १९६७	हरिद्रा.	२१००
	२०८८	हरिपर्णक.	२२४२
स्वादुकन्दा.	२०८३	हरिमन्थ.	२२७६
स्वादुफल.	१९९५	हरिमन्थक.	२२७४
स्वादुमस्तक.	२०६५	हरिवालुक.	२१२०
ह		हरीतकी.	१९६२
हंसपदी.	२१७२	हरेणु.	२२७४
हंसपादिका.	२१७२	हलिनी.	२२०३
हज्जी.	२१६१	हलीमक.	१९९९
हट.	२२२०	हल्लक.	२२१७
हृद्विलासिनी.	२१०१	हविर्मन्थ.	१९७४
हृपुषा.	२१५६	हस्तविषा.	२०४९
हयमिय.	२२७३	हस्तिकर्ण.	२०४२,
हरि.	२२७५	हस्तिकोशातकी.	२२०८
हरिचन्दन.	१९९४	हस्तिदन्तक.	२२४१
हरित.	{ २२२५	हस्तिदन्ती.	२०९०
	२२७५	हस्तिपर्णक.	२०४१
हरिता.	२२६४	हस्तिपिप्पली.	२१९३
		हस्तिमयूरक.	२१४३

हस्तिवारुणी.	२०३६	हृद्यगन्ध.	१९६९
हिंसा.	२१६५	हृद्यगन्धा.	२१२३
हिङ्गु.	२१५२	हेमक्षीरा.	२२०९
हिङ्गुनिर्यास	२०२१	हेमदुग्धक.	१९३१
हिङ्गुपत्री.	२१५२	हेमपुष्पिका.	{ २१२६ २०८२
हिज्जल.	२०१६	हेमवती.	२२०९
हिन्ताल.	{ २०६९ २०७०	हेमशिखी.	"
हिमजा.	२११९	हेमाह्वया	"
हिमवालुक.	१९२२	हैम.	२११६
हिमाह्व.	१९२२	हैमवती.	{ १९६९ २१९७
हिलमोची.	२२४३	हीवेर.	२११८
हीर.	२१२१		

इति श्रेष्ठि देवचन्द लालभाई जैनपुस्तकोदारे-ग्रन्थाङ्क ९२

श्रीजैनआनंदपुस्तकालये लभ्यग्रन्थाः-

१ अहिंसाष्टक, सर्वज्ञसिद्धिः पेन्द्रस्तुतिश्च	०-८-०
२ अनुयोगद्वार-चूर्णिहंरिभद्रीयवृत्तिश्च	१-१२-०
३ उत्तराध्ययन-चूर्णिः	३-८-०
४ अपिभाषितानि	०-२-०
५ ज्योतिष्करद्वकप्रकीर्णकम् (सटीकम्)	३-०-०
६ जिनस्तुति देशना (हिन्दी)	०-६-०
७ छावतरगिणी	०-८-०
८ त्रिपष्टीयदेशनासमूहः.	०-८-०
९ दशवैकालिक-चूर्णि	४-०-०
१० प्रकीर्णकद्वयकम् (सरकृतच्छायाश्रित्यम्)	१-८-०
११ ब्रह्मलोकप्रकाश	१-०-०
१२ नदीभादिभकारादिक्रमो विषयक्रमश्च	१-८-०
१३ नदीचूर्णिहंरिनद्रीयवृत्तिश्च	१-४-०
१४ नयपद प्रकरण-वृहद्वृत्ति	३-०-०
१५ परिणाममाळा (लेजर पेपर)	०-१२ ०
१६ " (झोईंग पेपर)	०-१० ०
१७ प्रवचन-सारोद्धार (पूर्वादे)	३-०-०
१८ " (उत्तरादेः)	३-०-०
१९ पपादकादिशास्त्राष्टकम् मूलभाष्यम्	३-०-०
२० पपादकादिशास्त्रद्वयकस्याकाराण्यनुक्रम	३-०-०
२१ पचपस्तुक्रमस्यः (सटीकः)	२-४-०

२१ पररणसंदोहो	०-१२-०
२२ प्रवज्या-विधान-कुलकादि	०-३-०
२३ प्रत्याख्यान-विशेषणवती-वीशवीशी	१-४-०
२४ चारसासूत्रं (सचित्रं)	१२-०-०
२५ मध्यमसिद्धप्रभा व्याकरणम्	०-८-०
२६ यज्ञोविजयजीकृत १२५, १५०, ३५०, गाथायाः स्तवनानि(साक्षिपाठसहितानि)	०-८-०
२७ युक्ति-प्रबोधः	१-८-०
२८ ललितविस्तरा (सदीप्पना)	०-१०-०
२९ वस्त्रवर्णसिद्धिः	०-४-०
३० विचार-रत्नाकरः	२-४-०
३१ विशेषावश्यक-विषयानुक्रमः अकारादिक्रमः	०-३-०
३२ वंदारुचिः	१-४-०
३३ श्राद्धविधिः (हिन्दी)	१-८-०
३४ क्षेत्रलोक-प्रकाशः	२-०-०
बृहत्सिद्धप्रभाभ्याकरणम्	
भाषांगसूत्रवृत्तिः	
भगवतीसूत्र दानशेखरसूरिकृतवृत्तिसहितम्	
पुष्पमाला अपरनाम उपदेशमालाप्रकरणवृत्तिः	
तत्त्वार्थसूत्रम् (हारिभट्टीयटीकासहितम्)	

श्री-जैन-आनंद-पुस्तकालय,
ओशवाल मद्दोल्ला, गोपीपुरा, सुरत.

वाकोचरा नक्तकरलफाङ्गा, न्युद्धोचरा सङ्गततरङ्गरङ्गाः ।

परागपूगौ सृगमस्तुलुङ्गकुडङ्गकालिङ्गतमङ्गमङ्गाः ॥ ७

वेगसमुद्गावपाङ्गवर्गौ घार्घा मञ्चसपुच्छपिच्छगच्छाः ।

वाजौजकिलिङ्गपुङ्गमुङ्गा अवटपट्टहठप्रकोष्ठकोष्ठाः ॥ ८

अङ्गुष्ठगण्डौ लगुडप्रगण्डकरण्डकूष्माण्डगुडाः शिखण्डः ।

वरण्डरुण्डौ च पिचण्डनाडीव्रणौ गुणभ्रूणमलक्तकुन्तौ ॥ ९

पोतः पिष्टातः पृषतश्चोत्पातव्रातावर्धकपर्दौ ।

बुद्बुदगदमगदो मकरन्दो, जनपदगन्धस्कन्धमगाधः ॥ १०

अर्धसुदर्शनदेवनमहाभिजनजनाः परिघातनफेनौ ।

पूपापूपौ सूपकलापौ रेफः शोफः स्तम्बनितम्बौ ॥ ११

शम्बाम्बौ पाञ्चजन्यतिप्यौ पुप्यः सिचयनिकाय्यरात्रवृत्राः ।

मन्त्रामित्रौ कटप्रपुण्ड्राऽऽराः कल्लोलोलौ च खल्लतल्लौ ॥ १२

कण्डोलपोटगलपुट्टलकालवाला-

वेल गलो जगलहिङ्गुलगोलफालाः ।

स्यादेवलो बहुलतण्डुलपत्रपाल-

वातूलतालजडुला भूमलो निचोलः ॥ १३

कामलकुदालावयवस्त्राः, स्रवरौरवयावाः शिवदावौ ।

माधवपणवादीनवहावभ्रुवकोटीशाशाः स्पशवंशौ ॥ १४

कुशोड्डीशपुरोड्यशवृषकुल्मासनिष्कुहाः ।

अहनिर्यूहकलहाः, पक्षराशिवराश्युषिः ॥ १५

दुन्दुभिर्वमतिवृष्णिपाप्यविज्ञातिरालिकलयोऽञ्जलिर्घृणिः ।
 अभिवहिक्रमयोऽंहिदीदिविग्रन्थिकुक्षिदृतयोऽर्दनिर्ध्वनिः ॥
 गिरिशिश्रुजायुक्पर्षो हाहाह्रह्रश्च नम्रहर्गमुत् ।
 पादश्मानावात्मा पाप्मस्वेमोष्मयक्ष्माणः ॥ १७

इति पुंलिङ्गाधिकारः ।

स्त्रीलिङ्गं योनिमद्वग्नीसेनावलितडिन्निशाम् ।
 वीचितन्द्रावदुग्नीवाजिह्वाशस्त्रीदयादिशाम् ॥ १८
 शिशपाद्या नदीवीणाज्योत्स्नाचीरीतिथीधियाम् ।
 अङ्गुलीकलशीकङ्कुहिङ्गुपत्रीसुरानसाम् ॥ १९
 राक्षशिलवचालालशिम्बाकृष्णोष्णिकाश्रियाम् ।
 सृक्कापण्याऽतसीधाय्यासरघारोचनामुवाम् ॥ २०
 हरिद्रामासिदूर्वाऽऽलवलाकाकृष्णलागिराम् ।
 इत्तु प्राण्यङ्गवाचि स्यादीदूवेकस्वरं कृतः ॥ २१
 पात्रादिवार्जितादन्तोत्तरपदः समाहारे ।
 द्विगुरन्नावन्तान्तो वाऽन्यस्तु सर्वो नपुंसकः ॥ २२
 लिन्मिन्यनिप्यणिर्युक्ताः, कचित्तिगल्पद्वस्वकपू ।
 विंशत्याद्याशताद्वन्द्वे, सा चैक्ये द्वन्द्वमेययोः ॥ २३
 सुग्गीतिलताभिदि ध्रुवा, चिडनरि वारि घटीमवन्धयोः ।
 शल्यध्वनिवाधमित्सु तु, क्ष्वेडा दुन्दुभिरक्षविन्दुषु ॥ २४

- गृह्या शाखापुरेऽश्मन्तेऽन्तिका कीला रताहतौ ।
 रज्जौ रश्मिर्यवादिर्दोषादौ गज्जा सुरागृहे ॥ २५
 अहंपूर्विकादिर्वर्षा, मघा अप्कृत्तिका वहौ ।
 वा तु जलौकोऽप्सरसः, सिकतासुमनःसमाः ॥ २६
 गायत्र्यादय इष्टका बृहतिका संवर्तिका सज्जिका-
 दूपीके अपि पादुका शिरुकया पर्यस्तिका मानिका ।
 नीका कञ्चुलिकाऽलुका कलिकया राका पताकाऽन्धिका,
 शूका पूपलिका त्रिका चविकयोल्का पञ्जिका पिण्डिका २७
 ध्रुवका क्षिपका कनीनिका, शम्बूका शिविका गवेषुका ।
 कणिका केका विपादिका, मिहिका यूका मक्षिकाऽष्टका २८
 कूर्चिका कूचिका टीका, कोशिका केणिकोर्मिका ।
 जलौका प्राविका धूका, कालिका दीर्घिकोष्टिका ॥ २९
 शलाका बालुकेपीका, विहङ्गिकेपिके उखा ।
 परिखा विशिखा श्वाखा, शिखा भद्रा सुरङ्गया ॥ ३०
 जट्टा चट्टा कच्छा पिच्छा, पिञ्जा गुञ्जा खजा मजा ।
 झञ्झा घंटा जटा घोण्टा, पोटा भित्सट्टया छटा ॥ ३१
 विष्ठा मज्जिष्ठया काष्ठा, पाठा शुण्डा गुडा जडा ।
 वेडा वितण्डया दाढा, राढा रीढाऽवलीढया ॥ ३२
 घृणोर्णा वर्यणा स्थूणा, दक्षिणा लिखिता लता ।
 वृणता त्रिवृता नेता, गीता सीता सिता चिता ॥ ३३

- मुक्ता वार्ता लृताऽनन्ता, प्रसृता भार्जिताऽमृता ।
 कन्धा मर्यादा गदेक्षुगन्धा गोधा खधा सुधा ॥ ३४
- साक्षा सूना धाना पम्पा, झम्पा रम्पा प्रपा शिफा ।
 कम्पा भम्भा सभा हम्भा, सीमा पामारुमे उमा ॥ ३५
- चित्वा पद्या पर्या योग्या, छाया माया पेया कक्ष्या ।
 दूष्या नस्या शम्भ्या संभ्या, रथ्या कुल्या ज्या मङ्गल्या ॥ ३६
- उपकार्या जलार्द्रेरा, प्रतिसीरा परम्परा ।
 कण्डरा स्रग्धरा होरा, बागुरा शर्करा सिरा ॥ ३७
- गुन्द्रा मुद्रा क्षुद्रा भद्रा, भस्त्रा छत्रा यात्रा मात्रा ।
 दंष्ट्रा फेला वेला मेला, गोला दोला शाला माला ॥ ३८
- मेखला सिध्मला लीला, रसाला सर्वला बला ।
 कुहाला शङ्कुला हेल, शिला सुवर्चला कला ॥ ३९
- उपला शारिवा मूर्वा, लट्वा खट्वा शिवा दशा ।
 कशा कुशेशा मञ्जूषा, शेषा मूषेयसा खसा ॥ ४०
- बलसा विलसा भिस्सा, नासा बाहा गुहा स्वाहा ।
 कक्षाऽऽमिक्षा रिक्षा राक्षा, मङ्गलावल्यायतिस्त्रोटिः ॥ ४१
- पेशिर्वासिर्वसतिविषणी नाभिनाल्यालि पालि-
 र्भलिः पल्लिर्भुकुटिशकटी चर्चरिः शाटिभाटी ।
 स्वाटिर्वतिर्ब्रततिवमिशुण्ठीतिरीतिर्वितर्दि-
 र्दविर्नीविच्छविलिविशठिश्चेदिज्जात्याजिराजि ॥ ४२

रुचिः सूचिसांची खनिः स्वानिखारी,
 खलिः कीलितूली क्लमिर्वापिधूली ।
 कृपिः स्थालिहिण्डी त्रुटिर्वेदिनान्दी,
 किकिः कुकुटिः काकलिः शुक्तिपङ्की ॥ ४३
 किविस्ताडिकम्बी द्युतिः शारिराति-
 स्तटिः फोटिविष्टी वटिर्गृष्टिवीथी ।
 दरिवेळरिर्मञ्जरिः पुञ्जिभेरी,
 शरारिस्तुरिः पिण्डमाढी मुषण्डिः ॥ ४४
 राटिराटिरटविः परिपाटिः,
 फालिगालिजनिकाकिनि कानिः ।
 चारिहानिवलमि प्रधिकम्पी,
 चुलिचुण्डितरयोऽहतिशाणी ॥ ४५
 सनिः सानिमेनी मरिर्मारिरश्यो-
 पधी विद्रधिर्झल्लरिः पारिरञ्जिः ।
 शिरोधिः कविः कीर्तिगञ्जीकवर्यः,
 कुमार्याढकी खेदनी हादिनीली ॥ ४६
 हरिष्यश्मरी कर्तनीस्थग्यपट्यः,
 करीर्येकपद्यक्षवत्यः प्रतोली ।
 कृपाणीकदल्यौ पलालीहसन्यौ
 वृसी गृध्रसी घर्षरी कर्षरी च ॥ ४७

काण्डी खल्ली मदी घटी, गोणी खण्डाल्येषणी द्रुणी ।
 तिलपर्णी केवली खटी, नद्रीरवसत्यौ च पातली ॥ ४८
 वाली गन्धोली काकली गोष्ठ्यजाजी-
 न्द्राणी मत्स्यण्डी दामनी शिञ्जिनी च ।
 शृङ्गी कस्तूरी देहली मौर्व्यतिभ्या-
 . सन्दी क्षैरेय्यः दर्द्रुपर्शुशङ्कुली॥ ४९
 कर्णान्दुकच्छू तनुरञ्जुचक्षु-
 स्त्रायुर्जुहः सीमधुरौ स्फिगर्वाक् ।
 द्वाघोदिवौ सुक्त्वगृचः शरद्वा-
 श्छर्दिर्हस्त्यामदृपदृशो नौः ॥ ५०
 इति श्रीलिङ्गाधिकारः ।

नलस्तुतचसंयुक्तरुयान्तं नपुंसकम् ।

वेधआदीन् विना सन्तं, द्विस्वरं मन्त्रकर्तरि ॥ ५१

धनरत्ननमोऽन्नहृषीकतमोघुसृणाङ्गणशुल्कशुभाम्बुरुहाम् ।

अघगूयजलांशुकदारुमनोविलपिच्छधनुर्दलतालुहृदाम् ५२

हलदु खसुखागुरुहिङ्गुरुचत्वचभेषजतुत्यकुसुम्भदृशाम् ।

मरिचास्थिशिलाभवसृक्कयकृन्नलदान्तिकवल्कलसिध्मयुधाम्

सौवीरस्थानकद्वारक्लोमघौतेयकासृजाम् ।

लवणव्यञ्जनफलम्पसूनद्रवतां समिद् ॥ ५४

पुरं सद्भाङ्गयोश्छत्रशीर्षयोः पुण्डरीकके ।

मधु द्रवे ध्रुवं शश्वत्तर्कयोः सपुरं घटे ॥ ५५

अयूपे दैवेऽकार्यादौ, युगं दिष्टं तथा कटु ।

असे द्वन्द्वस्थले घन्वारिष्ठमद्रुमपक्षिणोः ॥ ५६

धर्म दानादिके तुल्यभागेऽर्धे ब्राह्मणं श्रुतौ ।

न्याय्ये सारं पद्ममिभविन्दौ काममनुमतौ ॥ ५७

खलं भुवि तथा लक्षं, वेध्येऽहः सुदिनैकतः ।

भूमोऽसंख्यात एकार्थे, पथः संख्याव्ययोत्तरः ॥ ५८

द्वन्द्वैकत्वाव्ययीभावौ, क्रियाऽव्ययविशेषणे ।

कृत्याः क्तानाः खल्विद्वावे, आ त्वात्त्वादिः समूहजः ॥ ५९

गायत्र्याद्यप्सार्थेऽव्यक्तमथानञ्कर्मधारयः ।

तत्पुरुषो वहूनां चेच्छाया शालां विना सभा ॥ ६०

राजवर्जितराजार्थराक्षसादेः परापि च ।

आदावुपक्रमोपज्ञे, कन्थोशीनरनामनि ॥ ६१

सेनाशालासुराच्छायानिशा वोर्णा शशात्परा ।

भाद्रणो गृहतः स्थूणा, संख्याऽदन्ता शतादिका ॥ ६२

मौक्तिकं माक्षिकं सौप्तिकं क्लीतकं,

नाणकं नाटकं खेटकं तोटकम् ।

आह्निकं रूपकं जापकं जालकं,

वैणुकं गैरिकं कारकं वामुकम् ॥ ६३

रुचकं धान्याकनिःशलाकाली-
कालिकशल्कोपसूर्यकाल्कम् ।
कवककिबुकतोक्तित्तिडीकै-

डूकं छत्राकत्रिकोल्मुकानि ॥ ६४

मार्द्वीकिकदम्बके बुकचिबुककुतुकमनूरुचित्रके ।
कुहुजकं मधुपर्कशीर्षके, शाल्कं कुलकं प्रकीर्णकम् ॥ ६५
हल्लीसकपुष्पके खलिङ्गं, स्फिगमङ्गं प्रगचोचबीजपिञ्जम् ।
रिष्टं फाण्टं ललाटमिष्टव्युष्टकरोट्रूपीटचीनपिष्टम् ॥ ६६

शृङ्गाटमोरटपिटान्यथ पृष्ठगोष्ठे,
भाण्डाण्टतुण्डशरणग्रहणेरिणानि ।

पिङ्गाणतीक्ष्णलवणद्रविण पुराणं,
त्राणं शणं हिरणकारणकर्मणानि ॥ ६७
पर्याणर्णघ्राणपारायणानि,

श्रीपर्णोष्णे धोरणक्षूणभूतम् ।
प्रादेशान्तादमन्तर्शातं निशान्तं
वृत्तं तूस्तं वार्तवाहित्यमुक्थम् ॥ ६८

अच्छोदगोदकुसिदानि कुसीदतुन्द-
वृन्दास्पदं दपदनिम्न सशिल्पतल्पम् ।

कूर्पत्रिविष्टपपरीपवदन्तरीप-
रूपं च पुष्पनिकुरम्नरुडुम्बशुल्बम् ॥ ६९

प्रसभतलभशुष्माध्यात्मधामेर्मसूक्ष्मं,
 किलिमतलिमतोक्मं युग्मतिग्मं त्रिसध्यम् ।

किसलयशयनीये सायखेयेन्द्रियाणि,

द्रुवयभयकलत्रद्वापरक्षेत्रसन्नम् ॥

७०

शृङ्गचेरमजिराभपुष्करं, तीरमुत्तरमगारनागरे ।

स्फारमक्षरकुकुन्दरोदरभ्रान्तराणि शिविरं कलेवरम् ॥

७१

सिन्दूरमण्डूरकुटीरचामर-

क्रूराणि दूरारवैरचत्वरम् ।

औशीरपातालमुखस्वलातवे,

सत्त्वं च सान्त्वं दिवकिष्वयौतवम् ॥

७२

विश्वे वृशे पलिशमपेशकिल्विपानु-

तर्पापिपं मिपमृचीपमृजीपशीर्षे ।

पौयूपसाध्वसमहानससाहसानि

कासीसमत्सतरसं यवस विस च ॥

७३

मन्दाक्षवीक्षमथ सक्थि शयातु यातु,

खाद्वाशु तुम्वरु कशेरु शलालु चालु ।

संयत्कुन्महदहानि शृपत्पुरीतत्,

मर्वाणि रोम च भसच्च जगल्ललाम ॥

७४

इति नपुसकलिङ्गाधिकारः ।

- पुंलीलिङ्गश्चतुर्दशोऽङ्के शङ्कुर्निरये च दुर्गतिः ।
 दोर्मूले कक्ष आकरे गजो मूरुहि बाणपिप्पलौ ॥ ७५
 नाभिः प्राण्यङ्गके ग्रधिर्नमौ कचन बलिर्गृहे कुटः ।
 श्रोण्यौपध्योः कटो अमो मोहे पिण्डो वृन्दगोलयोः ॥ ७६
 भकनीनिकयोस्तारो, भेऽस्त्रेपहस्तश्चवणाः ।
 कणः स्फुलिङ्गे लेशे च, वराटो रज्जुशस्त्रयोः ॥ ७७
 कुम्भः कलशे तरणिः, समुद्रार्काशुयष्टिषु ।
 भागधेयो राजदेये, मेरुजम्बां सुदर्शनः ॥ ७८
 करेणुर्गजहस्तिन्योरल्याख्यापत्यतद्वितः ।
 लाजवस्त्रदशौ भूमीहाद्याः प्रत्ययभेदतः ॥ ७९
 शुण्डिकचर्मप्रसेवकौ सहकमलकृश्विका अपि ।
 शल्यकपुटिकौ पिपीलिकश्चुलुङ्गुडुकतुरुष्कतिन्दुकाः ८०
 शुम्भोऽथ लघुभुजशाटसटाः सपाटः,
 कीटः किरिष्फटपटा वरटः सिलाटः ।
 चोटश्चपेटफटशुण्डगुडाः सशाणाः,
 सुवोरिपर्णफणगर्तरथाजमोदाः ॥ ८१
 विधूपकलम्बजित्यरङ्गाः, सहचरमुद्गरनालिकेरहायः ।
 बहुकररुसरो कुठारशरी, बहुरक्षफरमत्तूरफीळराठाः ८२
 पटोलः पम्पटो भट्टो, दंशो गण्डूपयेतसी ।
 ठालसो रभसो पर्वपितत्तिपुट्यस्तृटिः ॥ ८३

ऊर्मिशम्यौ रव्यरत्नी अवीचि-

र्लव्यप्याणिश्रेणयः श्रोण्यरण्यौ ।

पापर्णाशल्यौ शाल्मलिर्यष्टिमुष्टी,

योनीमुन्यौ स्वातिगव्यूतिवस्त्यः ॥ ८४

मेधिमेधिमशी मपीपुष्पी ऋष्टिः पाटलिजाटली अहिः ।

पृश्निस्तिथ्यशनी मणिः सृणिमौलिः केलिहलीमरीचयः ८५

हन्वाखूः कर्कन्धुः सिन्धुर्मृत्युमन्वादेर्वारुः ।

उरुः कन्दुः काकुः किष्कुर्बाहुगवेधू रा गौर्माः ॥ ८६

इति पुंस्त्रीलिङ्गाः ।

पुंनपुंसकलिङ्गोऽब्जः, शङ्खे पद्मोऽब्जसंख्ययोः ।

कंसः पुंसि कुशो वह्निर्वालो ह्रीवेरकेशयोः ॥ ८७

द्वापरः संशये छेदे, पिप्पलो विष्टरोऽतरौ ।

अब्दो वर्षे दरस्त्रासे, कुकूलस्तुपपावके ॥ ८८

परीवादपर्यङ्कयोर्जन्यतल्पौ,

तपोधर्मवत्सानि माधोष्णहृत्सु ।

वटस्तुल्यतागोलभक्ष्येषु वर्णः,

सितादिस्वराद्यो रणे संपरायः ॥ ८९

सैन्धवो लवणे भूतः, प्रेते तमो विधुंतुदे ।

खदायौ कखरे कृच्छ्रं, व्रते शुक्रोऽग्निमासयोः ॥ ९०

- कर्पूरस्वर्णयोश्चन्द्र, उडावृक्षं छदे दलः ।
 धर्मः स्वभावे रुचक्रो, भूपाभिन्मातुलङ्गयोः ॥ ९१
- पाताले वाडवो वर्द्धः, सीसे आमलकः फले ।
 पिटजङ्गलसत्त्वानि, पिटकामांसजन्तुषु ॥ ९२
- मधुपिण्डौ सुरातन्वोर्नाम शेवालमध्ययोः ।
 एकाद्रात्रः समाहारे, तथा सूतककूलकौ ॥ ९३
- वैनीतकअमरकौ मरको वलीक-
 वल्मीकवल्कपुलकाः फरकव्यलीकौ ।
 किंजल्ककल्कमणिकस्तवका वितङ्क-
 वर्चस्कचूचुकतडाकतटाकतङ्काः ॥ ९४
- वालकः फलकमालकालका,
 मूलकखिलकपङ्कपातकाः ।
 क्रोरकः करककन्दुकान्दुका-
 ऽनीकनिष्कचपका विशेषकः ॥ ९५
- शाटककण्टकटङ्कविटङ्का, मञ्चकमेचकनाकपिनाकाः ।
 पुस्तकमस्तकमुस्तकशाका, वर्णकमोदकमूपिकमुष्काः ॥ ९६
- चण्डातकश्चरकरोचककशुकानि,
 मस्तिष्कयावककरण्डकतण्डकानि ।
 आतङ्कशूकसरकाः कटकः सशुल्कः,
 पिण्याकशर्शरकहंसकशङ्खपुष्पाः ॥ ९७

नखमुखमधिकान्नः संयुगः पद्मरागो,
 भगयुगमथ दङ्गोद्योगशृङ्गा निदाघः ।
 ऋकचक्रवचकूर्चार्धचर्चपुच्छोज्झकच्छाः,
 ऋजमुदजनिकुञ्जौ कुञ्जमूर्जाम्बुजाश्च ॥ ९८

ध्वजमलयजंकूटाः कालकूटारकूटौ,
 कवटकपटखेटाः कर्पटः पिष्टलोष्टौ ।
 नटनिकटकिरीटाः कर्वटः कुकुटाष्टौ,
 कुटयकुटविटानि व्यङ्गटः कोट्टकुष्ठाः ॥ ९९

कमठौ वारुण्डखण्डपण्डा,
 निगडाक्रीडनडप्रकाण्डकाण्डाः ।
 क्रोदण्डतरण्डमण्डमुण्डा,
 दण्डाण्डौ हृदवारवाणवाणाः ॥ १००

कार्पापणश्रवणपक्कणकंकणानि,
 द्रोणापराहचरणानि तृणं सुवर्णम् ।
 स्वर्णव्रणौ वृषणभूषणदूषणानि,
 भाणस्तथा किणरणप्रवणानि चूर्णः ॥ १०१

तोरणपूर्तनिकेतनिवाताः, पारतमन्तयुतप्रयुतानि ।
 श्वेडितमक्षतदैवतवृत्तरावतलोहितहस्तशतानि ॥ १०२

अतोपवीतौ ; पलितौ वसन्तध्वान्तायुतद्यूतघृतानि पुस्तः ।
 शुद्धान्तवुस्तौ रजतो, मुहूर्तद्वियूथयूथानि वरूथगूथौ १०३
 प्रस्थं तीर्थं प्रोथमलिन्दः, ककुदः कुकुदाष्टापदकुन्दाः ।
 गुददोहदकुमुदच्छदकन्दार्बुदसौधमथोत्सेधकवन्धौ १०४
 श्राद्धायुधान्धौषधगन्धमादन-
 प्रस्फोटना लग्नपिधानचन्दनाः ।
 वितानराजादनशिश्रयौवना-
 पीनोदपानासनकेतनाशनाः ॥ १०५
 नलिनपुलिनमौना वर्धमानः समानौ-
 व्रनदिनशतमाना हायनस्थानमानाः ।
 धननिधनविमानास्ताडनस्तेनवक्षा,
 भवनभुवनयानोद्यानवातायनानि ॥ १०६
 अभिधानद्वीपिनौ निषानः,
 शयनं लशुनरसोनगृञ्जनानि ।
 खलिनखलीनानुमानदीपाः,
 कुणपकुत्तपावापचापशूर्पाः ॥ १०७
 स्तूपोदुपौ विष्टपमण्डपशप्पवाप्प-
 द्वीपानि विष्टपनिपौ शफडिम्बविम्बाः ।
 जम्भः कुमुम्भककुम्भौ रुलभो निमोऽर्मे-
 संक्रामसंक्रमल्लानहिमानि हेमम् ॥ १०८

उद्यमकामोद्यामाश्रमकुट्टिमकुसुमसंगमा गुल्मः ।

क्षेमक्षौमौ कम्बलिवाह्यो मैरेयतूर्यौ च ॥

१०९

पूयाऽजन्यप्रमयसमया राजसूयो हिरण्या-

रण्ये संख्यं मलयबलयौ वाजपेयः कपायः ।

शल्यं कुल्याव्ययकवियवद्भोमयं पारिहार्यः,

पारावारातिस्वरशिस्वरक्षेत्रवस्त्रोपवस्त्राः ॥ ११०

अलिंजरः कूबरकूरवेरनीहारहिञ्जीरसहस्रमैन्द्रः ।

संसारसीरौ तुवरश्च सूत्रशृङ्गारपद्मान्तरकर्णपूराः ॥ १११

नेत्रं वक्रपवित्रपत्रसमरौशीरान्धकारा वरः,

केदारप्रवरौ कुलीरशिशिरावाङ्म्वरो गह्वरः ।

क्षीरं कोटरचक्रचुक्रतिमिराङ्गारास्तुपारः शरो,

आष्ट्रोपहरराष्ट्रतक्रजठरार्द्राः कुञ्जरः पञ्जरः ॥ ११२

कर्पूरनूपुरकुटीरविहारवार-

कान्तारस्तोमरदुरोदरवासराणि ।

कासारकेसरकरीरशरीरजीर-

मञ्जीरशेखरयुगंधरवज्रवप्राः ॥ ११३

आलवालपलभालपलालाः, पल्वलः खलचपालविशालाः ।

शूलमूलमुकुलाखलवैलौ, तूलकुञ्जलतमालकपालाः ॥ ११४

कवलप्रवालवलशम्भलोत्पलो-

पलशीलशैलशकलाङ्गुलाञ्चलाः ।

कमलं मल मुशलशलकुण्डलाः,

कललं नल निगलनीलमङ्गलाः ॥ ११५

काकोलहलाहलौ हलं, कोलाहलरुक्मालं रुक्मलाः ।

सौमर्चलधूमले फलं, हालाहलजम्भालखण्डलाः ॥ ११६

लाङ्गुलगरलं विन्द्रनीलगाण्डीरगाण्डिवाः ।

उल्लवः पारशवः पार्श्वपूर्वत्रिदिग्गताण्डवाः ॥ ११७

निष्ठेवः प्रमीनः शरावरायौ भावक्रीडशत्रानि ।

देवः पूर्वः पल्लवनरुणौ, पाश, कुलिशं करुणकौशौ ॥ ११८

आकाशकाशकणिशाङ्कुशशेषवेधो-

ष्णीपाम्बरीपविपरोहिपमापमेषाः ।

प्रत्यूषयूषमथ कोपकरीपकर्ष-

वपासिपा रसवुसेकसचिकसाश्च ॥ ११९

कर्पास आसौ दिदसावतंसवीतंसमासाः पनसोपत्रासौ ।

निर्यासमासौ चमसासकासस्नेहानि बर्हो गृहगेहलोहाः ॥ १२०

पुष्पाददेहौ पटहस्तनुरुहो,

लक्ष्मोऽररिखाणुरुमण्डलति च ।

चाटुश्चटुर्जन्तुकशिप्वणुस्तथा,

जीवातु कुस्तुम्बरु जानु सानु च ॥ १२१

कम्बुः सक्तुर्दार्वागुरुर्वास्तु पलाण्डु-

हिङ्गुः शिग्रुर्दोस्तितउः सीध्वथ भूम ।

वैम प्रेम ब्रह्म गरुल्लोम विहायः,

कर्माष्टीवत्पक्ष्मधनुर्नाममहिम्नी ॥ १२२

इति पुनपुंसकलिङ्गाः ।

लीङ्गीययोर्नखं शुक्तौ, विश्वं मधुकमौपधे,
माने लक्षं मधौ कल्यं, क्रोडोऽङ्गे तिन्दुकं फले ॥

तरलं यवाग्वां पुप्पे, पाटलं पटलं चये ।

वसन्ततिलकं वृत्ते, कपालं भिक्षुभाजने ॥ १२३

अर्धपूर्वपदो नावक्षणकर्त्रनटौ कचित् ।

चौराद्यमनोशाद्यकञ्चू, कथानककशेरुके ॥ १२४

वंशिकवक्रौष्ठिककन्यकुब्जपीठानि नक्तमवहित्थम् ।

रशनं रसनाच्छोटनशुम्भं, तुम्बं महोदयं कांस्यम् ॥ १२५

मृगव्यचव्ये च वणिज्यवीर्यनासीरगात्रापरमन्दिराणि ।

तमिस्रशस्त्रे नगरं मसूरत्वक्क्षीरकादम्बरकाहलानि ॥ १२६

स्थालीकदल्यौ स्थलजालपित्तला-

गोलायुगल्यो बडिशं च छर्दि च ।

अलाबु जम्बूदुरुषः सरः सदो,

रोदोऽर्चिषी दाम गुणे त्वयद् तयद् ॥ १२७

इति स्त्रीनपुंसकलिङ्गाः ।

स्वतल्लिलिङ्गः सरकोऽनुतर्पे शललः श्ले ।

करकोऽब्दोपले कोशः, शिम्मा खन्नपिधानयोः ॥ १२८

जीवः प्राणेषु केदारे, वलजः पवने खलः ।

बहुलं वृत्तनक्षत्रपुराद्याभरणाभिधाः ॥ १२९

भङ्गातक आमलको, हरीतकविभीतकौ ।

तारकाढकपिटकस्फुलिङ्गा विडङ्गतयौ ॥ १३०

पटः पुटो वटो वाटः, कपाटशकटौ कटः ।

पेटो मठः कुण्डनीडविपाणास्तूणकङ्कतौ ॥ १३१

मुस्तः कुथेक्षुदजृम्भदाडिमाः, पिठरप्रतिसरपात्रकंदराः ।

नखरो वलरो दरः पुरश्छत्रः कुवलमृणालमण्डलाः ॥ १३२

नालप्रणालपटलार्गलशृङ्खलकन्दलाः ।

पूलावहेलौ कलशकटाहौ षष्टिरेण्विषु ॥ १३३

इति स्वतल्लिलिङ्गाः ।

परलिङ्गो द्वन्द्वोऽंशी ङेऽर्थो वाच्यवदपत्यमिति नियताः ।
 अख्यारोपाभावे गुणवृत्तेराश्रयाद्वचनलिङ्गे ॥ १३४
 प्रकृतेर्लिङ्गवचने बाधन्ते स्वार्थिकाः कचित् ।
 प्रकृतिर्हरीतेक्यादिर्न लिङ्गमतिवर्तते ॥ १३५
 वचनं तु खलतिकादिर्वह्वाऽत्येति पूर्वपदभूता ।
 स्त्रीपुंनपुंसकानां सह वचने स्यात् परं लिङ्गम् ॥ १३६
 तन्ता संख्या ङतिर्युग्मदस्मच्च स्युरलिङ्गकाः ।
 पदं वाक्यमव्ययं चेत्यसंख्यं च तद्वहुलम् ॥ १३७
 निःशेषनामलिङ्गानुशासनान्यभिसमीक्ष्य संक्षेपात् ।
 आचार्यदेमचन्द्रः समदृढदनुशासनानि लिङ्गानाम् ॥ १३८

इत्याचार्यधीदेमचन्द्रविरचितं लिङ्गानुशासनं समाप्तम् ॥

एकाक्षरकोशः ।

अकारो वासुदेवः स्यादाकारस्तु पितामहः ।
पूजायामपि माङ्गल्ये आकारश्च प्रकीर्तितः ॥ १ ॥
इकार उच्यते कामो लक्ष्मीरीकार उच्यते ।
उकारः शङ्करः मोक्ष ऊकारश्चापि लक्षणे ॥ २ ॥
रक्षणे चापि ऊकार ऊकारो ब्रह्मणि स्मृतः ।
ऋकारो वेदमाता स्यादकारो दनुजप्रसूः ॥ ३ ॥
लृकारो देवजातीनां माता सद्भिः प्रकीर्तिता ।
लृकारः सूर्यते पूर्वैर्जननी शब्दकोविदैः ॥ ४ ॥
एकार उच्यते विष्णुरैकारः स्यान्महेश्वरः ।
ओकारस्तु भवेद्ब्रह्मा ओङ्कारोऽनन्त उच्यते ॥ ५ ॥
अं स्याच्च परमं ब्रह्म अः स्याच्चैव महेश्वरः ।
क्वः प्रजापतिरुद्दिष्टः कोऽर्कवायनलेपु च ॥ ६ ॥
क्वश्चात्मनि मयूरे च कः प्रकाश उदाहृतः ।
कं शिरो जलमाख्यातं कं सुखं च प्रकीर्तितम् ॥ ७ ॥
पृथिव्यां कुः समाख्यातः कुः शब्देऽपि प्रकीर्तितः ।
स्वमिन्द्रिये स्वमाकाशे स्वः स्वर्गेऽपि प्रकीर्तितः ॥ ८ ॥
सामान्ये च तथा शून्ये स्वशब्दः परिकीर्तितः ।
गो गणेशः समुद्दिष्टो गन्धर्वो गः प्रकीर्तितः ॥ ९ ॥

गं गीतं गा च गाथा स्याद्वौश्व घेनुः सरस्वती ।
 घा घण्टाथ समाख्याता घो घनश्च प्रकीर्तितः ॥१०॥
 घो घण्टाहननेऽधर्मे कुर्घोणा घूर्ध्वनावपि ।
 ङ्कारो भैरवः ख्यातो ङ्कारो विषयस्पृहा ॥११॥
 चश्चन्द्रमाः समाख्यातो भास्करे तस्करे मतः ।
 निर्मलं छं समाख्यातं तरले छः प्रकीर्तितः ॥१२॥
 छेदके छः समाख्यातो विद्वद्भिः शब्दकोविदैः ।
 जकारो गायने प्रोक्तो जेमने जः प्रकीर्तितः ॥१३॥
 जेता जश्च प्रकथितः सूरिभिः शब्दशासने ।
 रवो झकारः कथितो नष्टे झश्चोच्यते बुधैः ॥१४॥
 झकारश्च तथा वायौ नेपथ्ये समुदाहृतः ।
 ञकारो गायने प्रोक्तो ञकारो शर्शरध्वनौ ॥१५॥
 टो धरिव्यां च करके टो ध्वनौ च प्रकीर्तितः ।
 ठकारो जनतायां स्याद्वौ ध्वनौ च शठेऽपि च ॥१६॥
 ठो महेशः समाख्यातश्च शून्ये प्रकीर्तितः ।
 वृहद्ध्वनौ च ठः प्रोक्तस्तथा चन्द्रस्य मण्डले ॥१७॥
 डकारः शङ्करे त्रासे ध्वनौ भीमे निरुच्यते ।
 ढकारः कीर्तिता ढका निर्गुणे निर्धने मतः ॥१८॥
 णकारः सूकरे ज्ञाने निश्चये निर्णयेऽपि च ।
 तकारः कीर्तिवश्चारे क्रोडपुच्छे प्रकीर्तितः ॥१९॥

शिलोचये थकारः स्यात्थकारो नयरक्षणे ।
 दकारोऽभे कलत्रे च छेदे दाने च दातरि ॥२०॥
 धं धने सधने घः स्याद्विधातरि मनावपि ।
 धिपणा धीः समाख्याता धूश्चैवं भारवित्तयोः ॥२१॥
 नेता नश्च समाख्यातस्तरणौ नः प्रकीर्तितः ।
 नकारः सौगते बुद्धौ स्तुतौ वृक्षे प्रकीर्तितः ॥२२॥
 नशब्दः स्वागते बन्धौ वृक्षे सूर्ये च कीर्तितः ।
 पः कुबेरः समाख्यातः पश्चिमे च प्रकीर्तितः ॥२३॥
 पवने पः समाख्यातः पः स्वात्पाने च पातरि ।
 फफे वारे फकारः स्यात्तथाऽऽह्वाने प्रकीर्तितः ॥२४॥
 फूत्कारेपि च फः प्रोक्तस्तथा निष्फलभाषणे ।
 थकारो वरुणः प्रोक्तः कलशे थः फलेऽपि च ॥२५॥
 वक्षःस्थले च थः प्रोक्तो गदायां समुदाहृतः ।
 नक्षत्रे भं बुधाः प्राहुर्भवने भः प्रकीर्तितः ॥२६॥
 दीप्तिर्भा स्याच्च भूर्भूमिर्भर्भिर्मयं कथितं बुधैः ।
 मः शिवश्चन्द्रमा वेधा मा लक्ष्मीश्च प्रकीर्तितः ॥२७॥
 मा च मातरि माने च बन्धने मः प्रकीर्तितः ।
 यशो यः कथितः प्राज्ञैर्यो वायुरिति शब्दितः ॥२८॥
 याने यातरि यस्त्यागे कथितः शब्दवेदिभिः ।
 रश्च रामेऽनिले बहौ भूमावपि धनेऽपि च ॥२९॥

इन्द्रियेन्धनरोगे च रुर्भवे च प्रकीर्तितः ।

लो दीप्तौ द्यां लश्च भूमौ भये चाह्लादनेऽपि च ॥३०॥

लो वाते लवणे च स्याह्लो दाने च प्रकीर्तितः ।

लः श्लेपे चाशये चैव प्रलये साधनेऽपि लः ॥ ३१ ॥

मानसे वरुणे चैव लकारः सान्त्वनेऽपि च ।

विश्व पक्षी निगदितो गगनं परिकीर्तितम् ॥ ३२ ॥

शं सुखं शंकरः श्रेयः शश्च सीम्नि निगद्यते ।

शयने शः समाख्यातो हिंसायां शो निगद्यते ॥३३॥

पः कीर्तितो बुधैः श्रेष्ठे पश्च गम्भीरलोचने ।

उपसर्गे परोक्षे च पकारः परिकीर्तितः ॥ ३४ ॥

सः कोपे वरणे सः स्यात्तथा शूलिनि कीर्तितः ।

सा च लक्ष्मीर्वुधैः प्रोक्ता गौरी सा च स ईश्वरः ३५

हः कोपे वारणे हश्च तथा शूली प्रकीर्तितः ।

हिः पद्मावरणे प्रोक्तो हिः स्याद्धेत्ववधारणे ॥३६॥

क्षः क्षेत्रे वक्षसि प्रोक्तो बुधैः क्षः शब्दशासने ।

क्षिः क्षेत्रे क्षत्ररक्षे च नृसिंहे च प्रकीर्तितः ॥३७॥

आगमेभ्योऽभिधानेभ्यो धातुभ्यः शब्दशासनात् ।

एवमेकाक्षरं नामाभिधानं रचितं मया ॥ ३८ ॥

इत्येकाक्षरकोशः समाप्तः ॥

धीः ।

श्रीपुरुषोत्तमदेवप्रणीतः कोशः

शब्दभेदप्रकाशः ।

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

प्रबोधमाधातुमशाब्दिकानां

कृपामुपेत्याविशतां कवीनाम् ।

कृतो मया रूपमवाप्य शब्द-

भेदप्रकाशोऽखिलवाङ्मयार्थः ॥ १ ॥

विन्धादगारभागारमपगामापगामपि ।

अरातिमारातिमथो अम आमः प्रकीर्तितः ॥ २ ॥

भवेदमर्ष आमर्षोऽप्यङ्कुरोऽङ्कुर एव च ।

अन्तरिक्षमन्तरीक्षमगस्त्योऽगस्तिरेव च ॥ ३ ॥

अटरूपश्चाटरूपोऽप्यवस्योऽवश्य एव च ।

प्रतिश्यायः प्रतीश्यायो भल्लूको भल्लूकोऽपि च ॥ ४ ॥

उल्मूकमुल्मुकं प्राहुः शम्बूकमपि शम्बुकम् ।

जतुका स्याज्जतूकापि मयूरो मयुरो भतः ॥ ५ ॥

वास्तुकं चापि वास्तूकं देवकी दैवकीति च ।

ज्योतिषं ज्यौतिषं चापि छेवनं छीवनं तथा ॥ ६ ॥

इन्द्रियेन्धनरोगे च रुर्भवे च प्रकीर्तितः ।
 लो दीप्तौ चां लश्च भूमौ भये चाह्लादनेऽपि च ॥ २ ॥
 लो वाते ल्वणे च स्याल्लो दाने च प्रकीर्तितः ।
 लः श्लेपे चाशये चैव प्रलये साधनेऽपि लः ॥ ३१ ॥
 मानसे वरुणे चैव लकारः सान्त्वनेऽपि च ।
 विश्व पक्षी निगदितो गगनं परिकीर्तितम् ॥ ३२ ॥
 शं सुखं शंकरः श्रेयः शश्च सीम्नि निगद्यते ।
 शयने शः समाख्यातो हिंसाया शो निगद्यते ॥ ३३ ॥
 पः कीर्तितो बुधैः श्रेष्ठे षश्च गम्भीरलोचने ।
 उपसर्गे परोक्षे च षकारः परिकीर्तितः ॥ ३४ ॥
 सः कोपे वरणे सः स्यात्तथा शूलिनि कीर्तितः ।
 सा च लक्ष्मीर्बुधैः प्रोक्ता गौरी सा च स ईश्वरः ३५
 हः कोपे वारणे हश्च तथा शूली प्रकीर्तितः ।
 हिः पद्मावरणे प्रोक्तो हिः स्याद्धेत्यवधारणे ॥ ३६ ॥
 क्षः क्षेत्रे वक्षसि प्रोक्तो बुधैः क्षः शब्दशासने ।
 क्षिः क्षेत्रे क्षत्ररक्षे च नृसिंहे च प्रकीर्तितः ॥ ३७ ॥
 आगमेभ्योऽभिधानेभ्यो धातुभ्यः शब्दशासनात् ।
 एवमेकाक्षरं नामाभिधानं रचितं मया ॥ ३८ ॥

वेशो वेपथ्व कथितो वुपोऽपि स्याद्बुसस्तथा ।
 स्याद्बुनुर्धनुषा सार्धं जरसा च जरां विदुः ॥ १७ ॥
 सूकरः शूकरोऽपि स्यात्सृगालश्च शृगालवत् ।
 सूरः शूरश्च कथितः कलसः कलशोऽपि च ।
 तनुश्च तनुषा सार्धं धनुना च धनुर्विदुः ॥ १८ ॥
 शुनासीरः शुनासीरो नारायणनरायणौ ।
 यातुधानो जातुधानो लक्षणो लक्ष्मणोऽपि च ॥ १९ ॥
 श्वशुरः स्वसुरोऽपि स्याच्चरित्रं चरितं तथा ।
 पारदं पारतं वासा वासकः कृमिणः कृमिः ॥ २० ॥
 त्रिफला त्रिफलं चापि कृसरा किशरापि च ।
 भवेद्दृष्टिस्तथा विष्टिः प्रियालः स्यात्प्रियालवत् ॥ २१ ॥
 कलाटिनः कलाटीनो बलिशो बडिशोऽपि च ।
 संकरः शंकरोऽपि स्यान्मद्बलो मुद्बलोऽपि च ॥ २२ ॥
 मुद्गरो मद्गुरश्चापि मकुटं मुकुटं त्विह ।
 सुकृतं सूकृतं चापि चुलुकं चूलुकं तथा ॥ २३ ॥
 करज्जः करजोऽपि स्यात्परेतः प्रेत उच्यते ।
 किर्मीरोऽपि च कर्मीरो हायनं हयनं स्मृतम् ॥ २४ ॥
 शौण्डीयमपि शौण्डीरं ज्येष्ठे ज्यैष्ठोऽपि दृश्यते ।
 सौदाम्नी च सुदाम्नी च सौदामन्यपि दृश्यते ॥ २५ ॥

सूत्रामापि च सुत्रामा हनूमान्हनुमानपि ।
 दुपणं स्यादूपणं च भवेदुपरमूपरम् ॥ ७ ॥
 वन्धूरं वन्धुरं च स्यादूरीकृतमुरीकृतम् ।
 वाहीकं वाहिकं चापि गाण्डीवं गाण्डिवं तथा ॥ ८ ॥
 उपाप्यूपा ननन्दा च ननान्दापि प्रकीर्तिता ।
 चाण्डालोऽपि च चण्डालो वादान्योऽपि वदान्यवत् ॥ ९ ॥
 हालाहलं हालहलं वदन्त्यपि हलाहलम् ।
 हलालं च हलालं च हाहलं च प्रचक्षते ॥ १० ॥
 प्रकाणः प्रकणश्चापि श्यामाकः श्यामकोऽपि च ।
 साहचरः सहचरः स्फाटिकं स्फटिकं तथा ॥ ११ ॥
 गन्धर्वोऽपि च गान्धर्वश्चमरश्चामरस्तथा ।
 चोरश्चौरश्चटुश्चाटुश्चोलं चेलं चमुश्चमूः ॥ १२ ॥
 चञ्चुश्चञ्चुस्तलस्तालः श्यामलः स्यामलस्तथा ।
 धान्याकमपि धन्याकं मुतकं यौतकं तथा ॥ १३ ॥
 कवाटं च कपाटं च कविलं कपिलं तथा ।
 करवालः करपालोऽवनीपकवनीपकौ ॥ १४ ॥
 पारावतः पारवतो जरा स्याज्जरसा सह ।
 जटायुषा जटायुश्च विन्धादायुस्तथाऽऽयुषा ॥ १५ ॥
 सायं सायो भवेत्कोशः कोषः शण्डश्च पण्डवत् ।
 भाविकं भविकं चापि मुपलं मुसलं तथा ॥ १६ ॥

वर्षाः स्युर्वरिषाभिस्तु हविषापि हविस्तथा ।

सर्पपः स्यात्सरिषपः कर्षः स्यात्करिषेण च ॥ ३६ ॥

मारिपो मर्ष इत्युक्तः परशुः पर्श एव च ।

हारितो हरितोऽपि स्यान्मुनिपक्षिविशेषयोः ॥ ३७ ॥

तुवरस्तूवरोऽपि स्यात्कुवरः कूवरस्तथा ।

उत्तमोऽनुत्तमोऽपि स्यादाहतं स्यादनाहतम् ॥ ३८ ॥

उदारे चानुदारः स्यादुदमे चानुदमवत् ।

कोकोणः कौकणश्चापि मिहिरो महिरस्तथा ॥ ३९ ॥

महिलायां महेलापि महला स्यान्महेलिका ।

छेदश्लेकश्च छेकालो विदग्धे छेकिलोऽपि च ॥ ४० ॥

गूगुलो गुग्गुलोऽपि स्याद्विङ्गूले चापि हिङ्गुलम् ।

मन्दिरे मन्दिरापि स्याद्वीर्ये वीर्यापि कथ्यते ॥ ४१ ॥

मुक्तेऽप्यवालं चावालमुदके स्यादुदं समम् ।

दुष्टभेदे शतरुपः शतारुश्च निगद्यते ॥ ४२ ॥

द्रेकद्रेकाणद्रकाणा भवन्त्यपि द्रकाणवत् ।

पत्राङ्गमपि पत्राङ्गे कुदालश्च कुदालवत् ॥ ४३ ॥

मारुप मारिषं शाके प्रीहा शीहा गदेऽपि च ।

फेणाफेणित्तथाव्यादौ करिण्यां कारिणीति च ॥ ४४ ॥

धरित्री धारवित्री च तरीपी तारपी तथा ।

कन्याकुब्जं कान्यकुब्जं कोशलौत्तरकोशला ॥ ४५ ॥

जरठो जठरोऽपि स्यान्निमेषो निमिषोऽपि च ।
 वृको वकश्च कुसुमे मदनो मलयो द्रुमे ॥ २६ ॥
 आरागवधारग्वधौ च खुरकक्षुरकावपि ।
 पृष्णिः पृश्निश्च सरयूः सरयुश्च निगद्यते ॥ २७ ॥
 नीलङ्गुरपि नीलङ्गुरीश्वरी चेश्वरापि च ।
 तापिच्छमपि तापिञ्छं त्रपुपं त्रापुपं तथा ॥ २८ ॥
 डिण्डिरोऽपि च डिण्डीरः परशं पर्शुना सह ।
 वालुका वालिका चापि दोर्दोषापि भुजा भुजः ॥ २९ ॥
 बाहुर्बाहा तृषा तृष्णा संध्या स्यात्संधिना सह ।
 भगिनीमपि भग्नीं च झलरीं जलरीं विदुः ॥ ३० ॥
 वेत्रं च वेतसा सार्धमेधमाहुस्तथैधसा ।
 संवलनं संवरणं तलुनी तरुणी तथा ॥ ३१ ॥
 प्रमदावनं प्रमदवनं प्रवणं परिकीर्तितम् ।
 खरुलिका खुरलिका वज्रं वज्रोऽक्षनिस्तथा ॥ ३२ ॥
 शिलमुञ्छं शिलोञ्छं च भवेदुञ्छशिलं तथा ।
 आशिराश्याऽहिदंष्ट्रायां लक्ष्मीर्लक्ष्मी हरेः प्रिया ॥ ३३ ॥
 कुमुदं कुमुदश्चापि योषित् स्याद्योषिता सह ।
 तमस्तु तमसा प्रोक्तं रजसापि रजः समम् ॥ ३४ ॥
 जल्लकास्तु जलौकाभिः कथितोऽयं जलौकसः ।
 दिवा दिवं च कथितं प्रपः स्यात्प्रपदा सह ॥ ३५ ॥

वर्षाः स्युर्वरिषामिस्तु हविषापि हविस्तथा ।

सर्पपः स्यात्सरिषपः कर्पः स्यात्करिषेण च ॥ ३६ ॥

मारिपो मर्ष इत्युक्तः परशुः पर्श एव च ।

हारितो हरितोऽपि स्यान्मुनिपक्षिविशेषयोः ॥ ३७ ॥

तुवरस्तुवरोऽपि स्यात्कुवरः कूवरस्तथा ।

उत्तमोऽनुत्तमोऽपि स्यादाहतं स्यादनाहतम् ॥ ३८ ॥

उदारे चानुदारः स्यादुदग्रे चानुदग्नवत् ।

कोंकोणः कोंकणश्चापि मिहिरो महिरस्तथा ॥ ३९ ॥

महिलायां महेलापि महला स्यान्महेलिका ।

छेदश्छेकश्च छेकालो विदग्धे छेकिलोऽपि च ॥ ४० ॥

गूगुलो गुग्गुलोऽपि स्याद्विगूले चापि हिगूलम् ।

मन्दिरे मन्दिरापि स्याद्वीर्ये वीर्यापि कथ्यते ॥ ४१ ॥

भुक्तेऽप्यवालं चावालमुदके स्यादुदं समम् ।

दुष्टभेदे दशतलः दशतलश्च निगद्यते ॥ ४२ ॥

द्रेकद्रेकाणद्रकाणा भवन्त्यपि द्रकाणवत् ।

पत्राद्रमपि पत्रात्रे कुदालश्च कुदालवत् ॥ ४३ ॥

मारुपं मारिपं शके ग्रीहा ग्रीहा गदेऽपि च ।

फेणाफेनिल्लथान्ध्यादौ करिण्यां कारिणीति च ॥ ४४ ॥

धरित्री धारयित्री च तरीपी तारपी तथा ।

कन्याकुब्जं कान्यकुब्जं कोशलोत्तरकोशला ॥ ४५ ॥

वाराणसीत्यपि प्रोक्ता वारणासी वराणसी ।

ताम्रलिप्ता दामलिप्ता तुङ्गोऽप्युत्तुङ्ग इत्यपि ॥ ४६ ॥

अन्तस्थीयकारश्च पवनस्य तु कथ्यते ।

तन्नवायस्य वायेऽपि तत्रादित्वं च दृश्यते ॥ ४७ ॥

एवमन्येऽपि चार्हादावूह्या वर्णप्रयोगतः ।

मूर्धरेफादयो ज्ञेयाश्छन्दोभङ्गभयादिह ॥ ४८ ॥

छन्दावभिप्रायवशौ कलजः स्यात्कलाजवत् ।

ह्रस्वादिरपि पीडायां धनुःकोट्यामपीप्यते ॥ ४९ ॥

एतौ मध्यतवर्गीयौ वैद्वर्यमणिशाद्वलौ ।

तालव्यमध्यो विशद ऊर्ध्वशब्दो वकारवान् ॥ ५० ॥

यावन्या च भवान्यां च श्रावणे मासि मध्यवः ।

शफे खुरं कवर्गीयं क्षकारश्च क्षुरमके ॥ ५१ ॥

नापितस्योपकरणे कपसयोग इष्यते ।

अव्ययान्यव्ययं शत्रो दोषाशब्दः प्रचक्षते ॥ ५२ ॥

प्रायो भवेयुः प्रचुरप्रयोगाः

प्रामाणिकोदाहरणे प्रतीताः ।

रूपादिभेदेषु विचारणेषु

विचक्षणो निश्चयतामुपैति ॥ ५३ ॥

कचिन्मात्रारुतो भेदः कचिद्वर्णरुतोऽत्र च ।

कचिदर्थान्तरोल्लेखाच्छब्दानां रूढितः कचित् ॥ ५४ ॥

जागर्ति यस्यैष मन सरोजे

स एव शब्दार्थविवर्तनेशः ।

निजप्रयोगार्पितकामचारः

परप्रयोगार्थविशारदश्च ॥ ५५ ॥

इति पुरुषोत्तमदेवकृत शब्दभेदप्रकाश समाप्तः ॥

वदयानन्द भज्यालोपाध्यायस्यैव पुस्तक पराधम् ।

श्रीमत्सुधाकलशमुनिपुद्गवप्रणीता

॥ श्रीएकाक्षरनाममाला ॥

श्रीवर्धमानमानम्य सर्वातिशयसुन्दरम् ।

एकाक्षरनाममाला कीर्तयामि यथाश्रुतम् ॥ १ ॥

अः पुलिङ्गशार्ङ्गधारिण्य सत्पोऽर्थेऽव्यय पुनः ।

विरिधावाश्च पुलिङ्ग आ वाक्ये सरणेऽव्यय ॥ २ ॥

आः सतापेऽव्यय कुभ्यामव्ययोऽप्यधृते स्मृते ।

इ कामे पुलिङ्ग इ चाव्यय कोपोक्तिरेदयो ॥ ३ ॥

ईः पद्मायामव्ययस्त्वी प्रत्यक्षे दुः सभावने ।

प्रकोपे सनिधौ चैव पुलिङ्ग उर्वृषध्वजे ॥ ४ ॥

रोपोक्तौ मन्त्रेऽप्यर्थेऽव्यय उं त्यव्ययन्नुदा ।

प्रश्ने चात्रीकृते रोपे पुलिङ्ग ऊस्तु रक्षणे ॥ ५ ॥

ऊमव्ययः प्रकर्षोक्तौ प्रश्ने ऋदेवमातरि ।
 अव्यय ऋ तु कुत्सायां वचनेऽपि तथैवच ॥ ६ ॥
 ऋस्त्वजे दानवाब्ज्यायां ऋश्च स्याद्देवमातरि ।
 ऋर्वासायां भवेदेस्तु विष्णावैस्तु वृषध्वजे ॥ ७ ॥
 ओरुर्ध्वलिङ्ग आहताव्ययः स्यादनन्त ओ ।
 संबोधने चाव्यय ओ परब्रह्मण्यम् शिवे ॥ ८ ॥
 कः सूर्यमित्रवाय्वग्निब्रह्मात्मयमकेकिपु ।
 प्रकाशवक्त्रयोश्चापि कं नीरसुखमूर्धसु ॥ ९ ॥
 कुर्भकुत्सितशब्देषु पार्पायसि निवारणे ।
 ईपदर्थे च किंशब्दः कुत्सने क्षेपप्रश्नयोः ॥ १० ॥
 वितर्काश्चर्यनिन्दासु किंशब्दः स्यात् कियानपि ।
 खमिन्द्रियस्वर्गशून्यभूपाकाशमुखेषु च ॥ ११ ॥
 संविदि शून्यखण्डे च वर्तते खश्च भास्करे ।
 गो गन्धर्वे गणेशे च गीते गं गश्च गातरि ॥ १२ ॥
 गौर्वाणीमाणभूरश्मिवज्रस्वर्गाक्षिवारिषु ।
 दिशि धेनौ श्रुतेश्वर्यां गणेशे चापि गौः स्मृतः ॥ १३ ॥
 घः कुम्भे हनने घोषान्तर्भावकिङ्किणीष्वपि ।
 डो विषये भैरवे च चक्षुरौ चन्द्रचौरयोः ॥ १४ ॥
 चुश्चकोरे समाख्यातश्चकारः पुनरव्ययः ।
 अन्योऽन्यार्थे चिकित्सार्ये समाप्ते पादपूरणे ॥ १५ ॥

पक्षान्तरे समूहार्थे हेताववधृतावपि ।

अन्वाचये तथा तुल्ययोगितायां च कीर्तितः ॥१६॥

छः सूर्ये छेदके ख्यातस्तथा संवरणे भवेत् ।

छञ्च छन्दसि तडिति निर्मले च तथा स्मृतः ॥१७॥

जश्च जेतारि जनने विगते जिस्तु जेतारि ।

जूर्विहायसि जवने पिशाच्यां विगतेऽपि च ॥ १८ ॥

झो नक्तं गायने नष्टे घर्घरध्वनिनामनि ।

चारुवाक्चारयोर्झस्तु व्यूहने गूढरूपके ॥ १९ ॥

टः पृथिव्यां ध्वनौ वायौ करञ्जे टं पुनर्भुवि ।

चकोरेऽब्दे तथा ठस्तु घटे शून्ये बृहद्ध्वनौ ॥ २० ॥

चन्द्रस्य मण्डले रुद्रे डो वृषाङ्गे ध्वनावपि ।

वन्दिबृन्दे तथा डः स्यात् यामिनीपतिमण्डले ॥ २१ ॥

ढो ढकायां समाख्यातस्तथा ढा निर्गुणे ध्वनौ ।

णः प्रकटे निष्कले च प्रस्तुते ज्ञानबन्धयोः ॥२२॥

तकारस्तस्करे युद्धे क्रीडे पृच्छे च ता श्रियाम् ।

तु स्यात्पूर्वे निवृत्तौ च पूर्वस्मादवधारणे ॥ २३ ॥

विलक्षणे विकल्पार्थे धो भवेद्भयरक्षणे ।

भूधरे च तथा भारे दो दाने दायकेऽपि च ॥२४॥

दाने दातरि दा केचिद्विदुर्दा छेदबन्धयोः ।

दं कलत्रं तथा धञ धरि च धनदे धने ॥ २५ ॥

धस्तु चित्रेऽध्वारे च धीर्वुद्धाविपुधावपि ।
 गुह्यकेशे विरिञ्चौ धा तथा धूर्मारकम्पयो ॥ २६ ॥
 धूते धुराकम्पने च नो बुद्धौ ज्ञानबन्धयो ।
 अस्मान्सभ्यमस्माकमेपा स्थाने भवेच्च न ॥ २७ ॥
 निषेधार्थेऽव्यये नो च नकारश्च नरस्तु ना ।
 नि श्रुते नेतरि ख्यातो नुः स्तुतौ च प्रकीर्तित ॥ २८ ॥
 निः स्यात् क्षेपे च नित्यार्थे भृशार्थाश्चयराशिषु ।
 कोशले बन्धने मोक्षे सशये दारुकर्मणि ॥ २९ ॥
 अधोभावोपरमयो सनिधानेऽव्ययो मत ।
 नुः प्रश्ने च वितर्के च विकल्पेऽनुशयेऽव्यय ॥ ३० ॥
 तरण्या नौस्तथा ख्यात पः पाने पवने पयि ।
 प्रोढे च वर्णके पश्च पा पातरि तथा श्रुते ॥ ३१ ॥
 फकारो निष्फले जल्पे पुष्करे भयरक्षणे ।
 फं फा वाते फले फेने फूलकारे फूस्तथोदित ॥ ३२ ॥
 वः कुम्भे वरुणे पद्मे कल्हे विगतो तथा ।
 भश्चालिशुकयोर्भावे भश्च दीप्तो भये तु भीः ॥ ३३ ॥
 भं धिष्ये भूर्भुवि स्थाने मश्चन्द्रे च त्रिधो शिवे ।
 मौलौ च बन्धने मू स्यान्मा माने मारणेऽव्यय ॥ ३४ ॥
 अलच्छब्दे द्वितीयाया मा च पष्ठ्या च मे पुन ।
 मा मातरि तथा लक्ष्म्या यस्तु वाते यमेऽपि च ॥ ३५ ॥

यश्च घातरि सूर्ये स्याद्वा याने यातरि श्रियाम् ।
 खट्वाङ्गेऽपि च रः कामे तीक्ष्णे वैश्वानरे नरे ॥३६॥
 रामे वज्रे च शब्दे स्याद् रा द्रव्ये कनके पुनः ।
 आश्रये नीरवे च स्याद् रुः सूर्ये रक्षणेऽपि च ॥३७॥
 भये शब्दे च री भ्रान्तौ लकारश्चलने पुनः ।
 ला दाने लूश्च ल्वने लश्च लूश्च विडौजसि ॥३८॥
 लश्चामृते दिशायां च लीः श्लेपे वलये तथा ।
 वो वाते वरुणे रुद्रे सान्त्त्यने चाव्ययः पुनः ॥३९॥
 एवार्थे उपमाने च विकल्पे च समुच्चये ।
 विः श्रेष्ठे भीते नानार्थे वै हेतौ पादपूरणे ॥ ४० ॥
 द्वितीयायाश्चतुर्थ्याश्च पष्ठ्या युष्मद्बहुत्वके ।
 चश्चासां च विभक्तीनां द्वित्वे वां कथितो बुधैः ॥४१॥
 आकाशे विहगे विश्वे शं श्रेयसि सुखेऽव्ययः ।
 शस्तु शान्ते च साक्षायां शीः शये हिंसनेऽपि ॥४२॥
 शुश्चन्द्रे पः सदारः स्यात्तथेष्टे प्रसवे तु पूः ।
 सः सूर्ये च परोक्षे च सं सङ्कोचेऽव्ययस्तु सम् ॥४३॥
 संगार्थे शोभनार्थे च प्रहृष्टार्थसमर्थयोः ।
 प्रथमान्तसदः स्वाने स्मृती लक्ष्म्यां च सोच्यते ॥४४॥

हः शूलिनि करे नीरे क्रोधे गर्भप्रभाषणे ।
 निवासेऽथाव्ययो-हः स्यात्संबुद्धौ पादपूरणे ॥ ४५ ॥
 अव्ययो ह्यस्मृतः शोके तथा दुःखविषादयोः ।
 हि हेतौ पादपूर्तौ च विशेषे चावधारणे ॥ ४६ ॥
 स्फटे दानेऽथाव्ययो ही दुःखहेतौ च विस्मये ॥
 विषादे चाव्ययो हं तु नये काये च भाषणे ॥ ४७ ॥
 हुमव्ययः परिप्रभे वितर्के वचने तु हौ ।
 हे कुत्सायां तथा हेतौ हूतौ संबोधने तु हौ ॥ ४८ ॥
 राक्षसे क्षस्तथा क्षेत्रे शब्दा ये व्यक्षरादयः ।
 स्वरान्ता व्यञ्जनान्ताश्च ज्ञेया ग्रन्थातरास्तु ते ॥ ४९ ॥
 मलधारिगच्छभर्तुः सूरैः श्रीराजशेखरस्य गुरोः ।
 शिष्यः सुधाकलश इत्येकाक्षरनाममालिकामतनोत् ५०

इति एकाक्षरनाममाला समाप्ता ॥